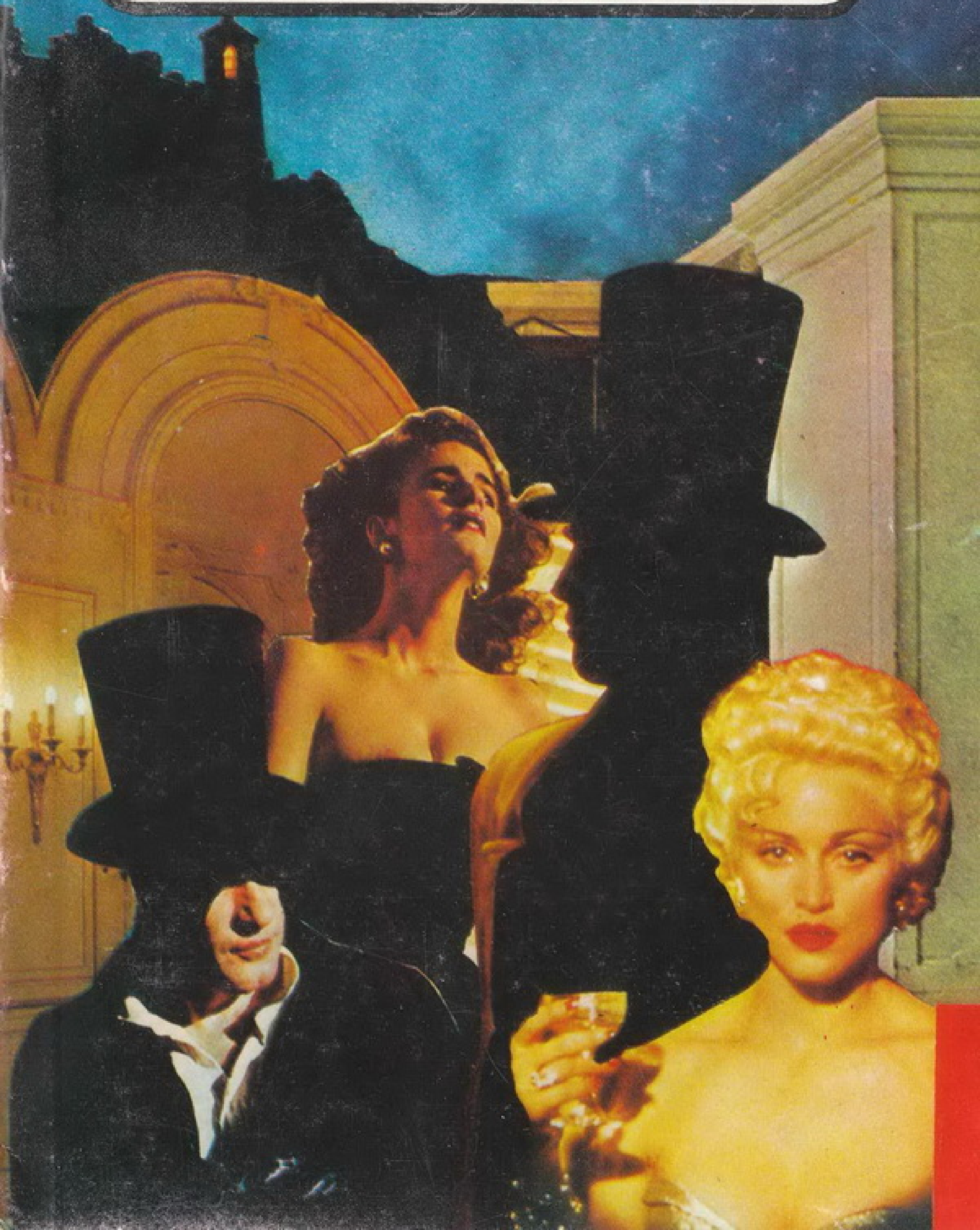
PAUL FÉVAL

Fiul diavolului

•

COPERTA: MĂRGĂRIT CONSTANTINESCU

CONSILIER EDITORIAL: CORNEL SARBU

REDACTARE: Vali Grigore
Veronica Gergely

PAUL FEVAL

FIUL DIAVOLULUI

Roman

EDITURA
PIATRA CRAIULUI
BUCUREȘTI
1993

I.S.B.N. 973 96055 0 8

Ediția prezentă a folosit ca bază textul PAUL FÉVAL, FIUL DRACULUI, în traducerea lui I. S. Spartali, Editura Tip. „Universul“, f. a. și textul francez Paul Féval, Le fils du diable, Paris, 1861.

PROLOG

CEI TREI OAMENI ROȘII

I

MAHALAUA EVREIASCĂ

Ușile Palatului Poștelor din Frankfurt-pe-Main se deschiseseră pentru public. Strada începea să se umple de oameni de tot felul.

Era o mișcare neîntreruptă și sgomotoasă.

Era ora nouă dimineața. Toată lumea venise să ia scrisorile, să oprească locuri pentru diligențe sau să comande cai de poștă de călărit.

Curțile interioare ale hotelului, unde prințul de Turn și Taxis a instalat birourile poștei, erau pline de trăsuri de tot felul aparținînd tuturor popoarelor.

Era pe la sfîrșitul lui octombrie 1824.

În sala călătorilor mulțimea se primenea în fiecare minut.

Din toată grămada aceasta de lume care vorbea toate limbile și care purta toate costumele vom înfățișa cititorului pe doi oameni care stăteau unul de o parte și altul de cealaltă parte a sălii.

Unul din ei își rezerva un loc pentru trăsura publică de Heidelberg. Îmbrăcămintea lui era ciudată. Purta o manta roșie, prinsă pe umăr cum obișnuiesc studenții germani și pălărie de pîslă cu borduri mari, care semăna cu cele ale cavalerilor din vremea lui Cromwell. El își ascundea cu desăvîrșire fruntea și ochii.

După cum arăta obrazul său, se vedea că era foarte tînăr și frumos ca o femeie. Avea un păr negru, subțire și des care-i cădea în bucle pînă pe umeri.

Celălalt călător aștepta la biroul cailor de călărit. Sta rezemat de un stâlp al grilajului. Era un bărbat cam de

patruzeci de ani. Fizionomia lui pierduse orice semn de tinereţe. Pe lângă tâmple se vedeau şuviţe rare de păr care începuse să dea în alb.

Lângă el era un om, probabil vreun negustor mare din Fleet-Street care voia să călătorească singur şi care în Londra vindea brînză, iar în străinătate pretindea să i se spună mylord. El vorbea cu slujbaşul de un sfert de ceas. Discuta cu aprindere preţul călăuzelor, cerea cu o voce groasă ordinele date de prinţul de Turn şi Taxis şi căuta să cîştige la schimbarea bancnotelor.

În acest timp primul nostru călător aştepta, dus pe gînduri. Vecinii profitau de neatenţia lui ca să-i ia înainte ; el nu băga de seamă. Odată scoase un medalion care-i atârna la gât cu un lanţ de aur. Strânse medalionul la inimă şi-l privi pe ascuns ca şi cum s-ar fi temut de ochii indiscreţi sau batjocoritori. Medalionul reprezenta portretul unei femei tinere ai cărei ochi albaştri, dulci şi plini de iubire parcă-i zâmbeau. În jurul portretului era o şuviţă din părul blond al unui copil.

O lacrimă se văzu în ochii călătorului. Apoi parcă se trezi deodată şi ascunse iute medalionul în sân.

— Aş vrea să merg la castelul Bluthaupt !... zise el funcţionarului care era liber.

Acesta se uită pe un tabel.

— Între Obernburg şi Esselbach, răspunse el, nu este trăsură publică şi şoseaua nu merge decât pînă la Obernburg.

— Câte leghe sunt ? întrebă străinul.

— Opt mile germane, dintre care două pe câmpie. Vreţi o călăuză ?

Străinul întrebă de preţ. Erau câţiva florini mai mult. Se gândi o clipă, apoi răspunse :

— Mă voi duce singur.

Străinul plăti şi se îndreptă spre uşă. Tânărul cu mantaua roşie luase acelaşi drum. Trecură astfel prin curte fără să se vadă : fiecare era prea îngândurat ca să se mai uite în ochii trecătorilor.

Când se apropiară de partea de ieşire, care da în stradă, sosi în faţa poştei un curier care venea în goana calului. Curierul acesta purta livreaua conţilor de Bluthaupt : roşu

și negru. Sforțarea pe care o făcu să oprească în loc calul, al cărui piept atinse oarecum pe cel mai în vârstă dintre călători, atrase atenția acestuia din urmă să se uite la tânărul cu mantaua roșie. Pe obrazul aprins de iuțeala cursei se văzu un fel de mirare. Era învederat că-i cunoștea pe amândoi călătorii.

Stătu o clipă între amândoi. Când întoarse capul în sfârșit, cel mai tânăr mergea pe lângă ziduri, pe când celălalt apucase pe stradă în partea opusă.

— Să nu mai beau eu niciodată bere, murmură curierul, dacă băiatul ăsta frumos nu e unul din cei trei bastarzi ai lui Bluthaupt !... Iar celălalt era cu părul mai negru acum cinci ani când s-a însurat cu contesa Elena !... Este vicontele d'Audemer !

Curierul sări de pe cal, aruncă frâul în mâna unui rândaș și se repezi în stradă. Însă nici aici nu știu ce să facă. Acela pe care îl numea bastardul apucase la stânga, iar vicontele la dreapta. Încotro să apuce ? După ce se gândi o clipă, porni să alerge după domnul d'Audemer. În strada principală răspundeau o mulțime de străzi și străduțe ; vicontele apucase negreșit pe una din ele. Fritz pierdu nădejdea să-l mai poată ajunge. Se întoarse și vru să caute pe cel tânăr, dar nici pe el nu-l mai găsi. Apoi își scoase șapca și-și șterse sudoarea de pe frunte.

— Mai bine aș fi făcut să-i strig atunci îndată ! murmură el, dar mi-a pierit glasul când i-am văzut pe amândoi... Părea că nu se cunosc... afurisita aceea de pălărie ascundea obrazul tânărului. Dar poate să nu fie din copiii contelui Ulrich...

Se oprise în mijlocul drumului să mai răsufle. Trecătorii îi loveau coatele iar el îi saluta pe toți care îl atingeau.

— Și pe urmă, nici contelui Günther, nici intendentului lui nu le prea plac musafirii... își mai zise el în gând... Eu cred că aceștia au să fie și mai rău primiți decât ceilalți la castelul lui Bluthaupt... Zaheus m-a însărcinat să fac ceva ; mai bine să-mi împlinesc datoria.

Apucă spre cartierul nou, Welgraben, ale cărui case sunt vopsite frumos. Se opri la poarta unei case foarte cochete care semăna cu o cutie frumoasă de carton glasată de pe rafturile cofetăriilor.

Bătu cu un ciocan de fontă poleit și feciorului care veni să-i deschidă îi ceru să-l vadă pe cavalerul de Regnault.

Fu îndată introdus într-un budoar parfumat peste măsură, unde un frizer din Frankfurt pieptăna părul des și aspru al unui tânăr îmbrăcat cu un halat de mătase cu flori.

Tânărul care se apropia de 30 de ani, era scund. Avea o fizionomie zâmbitoare care părea că se silește să fie grațioasă. Trăsăturile erau foarte delicate. Întreaga expresie a feței era de o viclenie fină, dar pe care se lipea destul de bine o mască de degajare studiată. Manierele lui voiau negreșit să fie delicate și să aibă în același timp distincție nobilă. În privința asta, silințele sale nu erau cu desăvîrșire zadarnice. Domnul Regnault putea să treacă în ochii oamenilor puțin pătrunzători drept un bărbat cinstit dar flușturatic, pe care străinul îl consideră ca fiind tipul cel mai ales al caracterului francez.

— Ce vrea voinicul acesta ? întrebă el fără să întoarcă privirea.

— Vin de la castelul de Bluthaupt, răspunse Fritz.

— Ah ! ah !... Și ai vreo scrisoare de la Zaheus Nesmer ?

— N-am nici o scrisoare, zise curierul.

— Stăpânul meu Zaheus mi-a poruncit numai să intru în casa dumneavoastră și să vă spun două vorbe pe care mi le-a zis el.... dar trebuie să vi le spun între patru ochi.

Cavalerul mișcă din umeri și murmură :

— Nemții aceștia sînt misterioși ca și strigoii din baladele lor ! — Apropiete tinere, și spune-mi la ureche secretul dumitale.

Frizerul se depărtă la câțiva pași. Fritz își puse gura lângă obrazul pomădat al francezului :

— A venit ceasul ! șopti el.

— Altceva ? întrebă Regnault.

— Atât.

— Cavalerul începu să râdă.

— Ce spuneam eu ? zise el. Mă invită la masă cu aceleași precauții ca și cînd ar fi vorba de o crimă !... Îți foarte mulțumesc, voinice... Germain, să dai flăcăului acestuia să bea și să plece mulțumit.

Fritz înghiți un ulcitor de vin de Rhin și zise în sine că francezii sînt foarte amabili. Ieși.

Cartierul nou din Frankfurt și împrejurimile sale păreau a-i fi destul de cunoscute. Fritz găsi foarte ușor drumul de-a lungul grădinilor fermecătoare care au înlocuit vechile ziduri dărăpănate. În toate părțile erau case moderne, împodobite și zugrăvite ca și casa cavalerului Regnault.

După cotitura vreunei străzi vedeai cheiurile cele mari de pe amândouă malurile răului Main. Mai departe erau boschete stufoase, havuzuri, lacuri, poduri, cascade, și tot ce se cheamă o grădină englezească.

Deasupra mai tuturor porților particulare și pe frontispiciul tuturor edificiilor publice, Fritz putea descoperi inscripția aceasta uniformă : Freye-Stadt (oraș-liber), însă, ici și colo, întâlnea pe drum soldați austriaci și cavaleri prusieni a căror prezență dezmințea ambițioasa laudă a burghezilor din cetatea împărătească.

Fritz trebui să părăsească acel cartier frumos, obligat de sarcini ce mai avea de îndeplinit.

Apucă spre centrul cetății. Nu trecu mult și în locul caselor elegante din Wolgraben veniră casele flamande din jurul Roemerului (primăriei).

La câțiva pași de clădirea aceasta veche, Fritz bătu în poarta unei case zidită în stil flamand.

Un fecior, îmbrăcat cu o vestă albastră cu o mie de nasturi de argint, îi deschise.

— Aș vrea să vorbesc cu domnul Ianoș Georgyi — zise Fritz.

Feciorul apucă înainte și Fritz merse după el. Intrară astfel într-o cameră pardosită cu piatră, unde doi bărbați îmbrăcați în zale și în pieptare făceau exerciții de scrimă.

Unul din ei își scoase masca de sârmă cînd intră Fritz. Era un om înalt cu înfățișarea militărească, purtînd pantalonul roșu de husar și cizme unguresti. Pieptarul de piele îi era deschis pe jumătate, încît i se vedea un piept mușchiulos.

Pe un divan îi erau aruncate haina husărească și cealpacul de blană cu reverele roșii. Omul acesta era frumos, dar de o frumusețe grosolană.

— Vin la măria ta, zise Fritz, din partea domnului Zaheus Nesmer, intendentul contelui Günther de Bluthaupt.

Ungurul se uită la el, apoi se așeză pe un scaun într-un colț al camerei și făcu semn curierului să-l urmeze.

— Vorbește, îi zise el.

— N-am mult de spus, murmură Fritz.

„A venit ceasul" zise el mai tare.

Ungurul așteptă să mai spună ceva, dar văzându-l că tace, se ridică, își puse masca pe obraz, veni în mijlocul odăii și se puse din nou în gardă.

— Să dai omului acestuia să bea, zise el feciorului și începu iar antrenamentul de scrimă.

Fritz bău un ulcior de vin de Rhin și plecă.

Dincolo de primărie se înfundă tot mai mult în orașul vechi. La fiecare pas pe care-l făcea, casele se apropiau. Cu cît mergea mai în sus, cu atît pîrîul care trecea prin mijlocul străzii se lărgea. Fritz se apropia de Judengase (mahalaua evreiască) și de străzile înconjurătoare care formau ghetoul israliților din Frankfurt pe Main. Nu mai știa încotro s-apuce. Aici toate casele erau la fel. Și pe dreapta și pe stînga erau două șiruri lungi de case, de câte patru-cinci secole, ale căror acoperișuri se întindeau până peste stradă și nu lăsau între ele decât prea puțin loc deschis prin care se putea zări o bucată de cer.

Aerul era greu, încărcat cu fel de fel de mirosuri otrăvitoare. Din toate părțile se auzea un zbârnâit ca acela al roiurilor de albine. Cât era strada de lungă era o contiună mișcare. Fritz mergea printre casele acestea de lemn pe jumătate ruinate. Nu știa în ce loc se găsea. Mișcarea neîncetată dimprejurul său îl asurzea : trecătorii erau atît de mulți încît se asemănau cu niște valuri. Ici și colo, dinaintea vreunei prăvălii de scînduri, se oprea cîte o trăsură frumoasă de casă. Unii intrau, alții ieșeau. În fundul cîte uneia din ele se auzea zornăitul aurului mișcat în cutia lui de mâna negustorului.

Pe acolo treceau oameni din cele patru colțuri ale lumii. Ai fi cunoscut diferitele tipuri ale tuturor raselor omenești. Însă între toate fizionomiile acestea se deosebeau ușor evreii din Frankfurt după nasurile lor cocârjate și ascuțite,

după căciulile cu fluturi roşii, după îmbrăcămintea lor zdrenţuită.

Pe cer alergau nori negri, împinşi de vîntul cel tare. Începu o ploaie cu grindină, pe urmă o rază de soare pătrunse printre învelitori şi lumină toate fundăturile străzii. Se vedeau ferestrele cu geamuri înguste pline de praf. Se puteau citi numerele de la case şi firmele prăvăliilor cu nume evreiesc. Veni apoi un nor negru. Lămpile se aprinseră prin case şi prin prăvălii, deşi era încă foarte de dimineaţă. Abia bătuse orele zece la bisericile din oraşul creştin.

Tocmai în momentul cînd se întunecă, Fritz intră pe o stradă mai neagră şi mai noroioasă decît cele pe unde trecuse. Se uită împrejur ca un om rătăcit. Nu văzu nimic care să-i aducă ceva aminte. Un pîrîu adînc, mărginit cu case înalte ale căror învelişuri se îmbucau. Mai făcu cîţiva paşi, se opri, descurajat şi întrebă pe cel dintîi trecător :

— Pe unde pot să ajung în Judengasse ?

— Chiar aici eşti, îi răspunse trecătorul.

— Poţi să-mi arăţi casa lui Moise Geld, cel care împrumută bani ?

Trecătorul îi arătă cu degetul la vreo treizeci de paşi mai încolo o casă povîrnită spre pîrîu.

— Este acolo ! îi zise el.

Fritz se duse spre casa aceea care era în faţa cafenelei. Spre drum era o prăvălie deschisă. Afară nu era nici o firmă. Însă lîngă uşă era o pereche de cizme vechi, un grătar şi un ochean de carton. Încolo, prăvălia părea a fi goală.

Curierul intră şi întrebă pe femeia care era înăuntru de Moise Geld.

Bătrîna se sculă fără să zici nici o vorbă şi-i făcu semn să vină după ea prin galeria la capătul căreia se zărea o lumînare.

De o parte şi de alta a galeriei erau uşi ; toate însă erau închise. Una singură era întredeschisă. Curierul îşi aruncă ochii prin crăpătură. Văzu o cameră mare şi bine luminată, frumos decorată ; pe jos un covor de o formă necunoscută întrecea cu mult luxul german.

Fritz, vasalul nobilului conte Günther de Bluthaupt, nu mai văzuse niciodată așa ceva.
pilași frumoși râdeau și se jucau. Erau două fetițe, dintre
În mijlocul camerei, pe niște perne de mătase, trei co-
care cea mai mare părea să aibă zece ani și un băiat mai mic cu vreo doi-trei ani. Pe un divan, o femeie încă frumoasă, deși nu mai era tânără, citea o carte mare legată în catifea. Negreșit că era mama lor.

Fritz nu se putu stăpâni să nu scoată o exclamație de mirare.

Bătrîna îl îmbrânci într-o parte și închise ușa bombănind.

Fritz nu mai văzu decît lumina din capătul coridorului, care venea de la un sfeșnic cu brațe, după ritul evreiesc. Camera, în care se vedea lumina, era destul de mare și nu avea decît un birou cu cutii și două scaune de paie.

Moise Geld stătea în birou. Era un bărbat uscățiv, mai mult bătrîn. Cei care îl cunoșteau spuneau că Moise nu împlinise încă cincizeci de ani. Cu toate acestea părea să fie de șaizeci. Era slab, cu pete galbene, ceea ce te făcea să-l crezi bolnav, numai în ochi avea puțină viață, deși îi ținea mai totdeauna închiși, dar care străluceau deodată cu o lumină ciudată cînd i se deschidea pleoapa garnisită cu gene care începuseră să albească.

Lângă el sta un om în picioare, înfășurat într-o manta, cu spatele la ușă și-i arăta un inel.

— Ți-am mai spus că nu dau decît cincizeci și patru de lei, zicea evreul, primește ori ieși de aici !

— Saizeci de lei, bunul meu domn, îmi trebuie șaizeci de lei, răspundea călătorul.

Fritz tocmai trecea pragul ușii.

Moise îl auzi și ridică ochii la el.

— Ce vrei ? îl întrebă.

— Vin de la castelul de Bluthaupt, răspunse țăranul.

Călătorul tresări, dar nu întoarse capul...

Moise Geld se tulbură.

— Pleacă de aici ! zise el omului care vroia să-i lase inelul amanet.

— Saizeci de lei ! murmură acesta, dar nu te grăbi ! Pot să aștept.

Își puse pălăria pe cap și trecu la o parte.
Fritz încerca să-i vadă obrazul, dar nu putea.
Cămătarul se tot uita la el.
— Apropie-te ! zise lui Fritz.
Pe urmă încet :
— Ești însărcinat să-mi spui ceva ?
— Da, m-a însărcinat Zaheus Nesmer, intendentul de la Bluthaupt să vin aici, răspunse Fritz, să-ți spun că a venit ceasul.
Evreul începu să tremure cînd auzi vorbele acestea.
— A venit ceasul !... a venit ceasul !
Pe urmă cu ochii în jos zise, pentru sine :
— Eu sînt un biet om sărac și am copii ! Doamne, tu care mi i-ai dat n-ai să mă pedespești că am vrut să-i fac puternici pe pămînt !
Fritz nu se mișcă de lângă birou.
— Bine ! pleacă acum !... îi zise Moise.
— Îmi este sete, zise curierul care aștepta un al treilea ulcior de vin de Rhin.
— Rebeca ! dă omului ăsta apă să bea, strigă Moise chemînd pe bătrînă.
Fritz ridică din umeri, întoarse spatele și ieși bombănind.
Moise Geld se sculă repede și peste haina cea veche, lungă pînă la genunchi, îmbrăcă o manta de ploaie căreia nu i se mai cunoștea vechimea.
Uitase de străin.
— Saizeci de lei ! zise acesta apropiindu-se încet.
Evreul, fără a zice vorbă, deschise o cutie și scoase banii.
Călătorul îi lăsă inelul, dar îi zise lui Moise, uitîndu-se drept în ochi lui :
— Se poate întâmpla, stimabile domnule Geld, să ne întîlnim în castelul de Bluthaupt... Nu-ți zic adio !
Moise rămase singur.
— Doamne ! Doamne ! zise el trecîndu-și mîinile pe fruntea zbârcită, omul âsta o fi auzit și o fi ghicit !... Vai, tot ce fac, fac pentru copiii mei.
Intră în camera splendid luminată pe a cărei ușă se uitase Fritz.

— Ruth ! zise el femeii care stătea pe sofa, am să plec... Aştept să vină doi asociaţi ai mei care trebuie să mă întovărăşască la creştinul căruia i-am cumpărat moştenirea. Poate să lipsesc vreo două zile... poate şi mai mult.

— Domnul să fie cu tine, Moise ! răspunse femeia dându-i fruntea pe care evreul îşi lipi buza-i ofilită.

Cei trei copii alergară la el zâmbind şi cerând fiecare câte o mângâiere. Îi stânse pe toţi la piept şi se uită plin de bucurie la ei.

— Mica mea mea Saharah ! ce frumoasă ai să fii ! Estera, dulcea mea speranţă !... Abel, copilul meu mult iubit ! Pentru voi ! pentru voi !...

Îi luă unul cîte unul şi-i strînse la piept cu foc.

— Să închizi bine uşile, Ruth, zise el plecînd. Cei care au vederea pătrunzătoare... nu trebuie să ştie ce avem în casă... Dacă ar vedea toate acestea !... Doamne ! m-ar crede bogat şi m-ar jefui ! şopti el ieşind şi închizînd uşa.

Din camera cea frumoasă trecu în odaia goală din care se ieşea drept în stradă.

Peste cîteva minute se auzi un tropot de cai în stradă. În faţa şatrei evreiului se opriră trei călăreţi : cavalerul de Regnault, ungurul Ianoş Georgyi şi un fecior care ducea un cal pe care trebuia să încalece Moise.

— În şa ! strigă domnul de Regnault fără să descalece. Să ne grăbim prietene Geld, avem de făcut un drum lung... şi mi separe că am văzut mai adineauri în capul străzii o figură pe care nu mi-ar plăcea s-o văd încă o dată.

Evreul încălecă şi bătrîna Rebeca închise prăvălia ca de obicei cu nişte scînduri putrezite.

Ungurul mergea înainte. Era un cavaler admirabil, mîndru în şa şi cu un costum foarte frumos. Multe Rahele şi multe Judite se întorceau să se uite după el.

După el venea cavalerul de Regnault îmbrăcat după cea mai nouă modă franceză : haină roşie cu mîneci largi, cu revere rotunjite, cu figuri, cu pulpane înguste căzînd în formă de coadă de peşte, pantaloni cu multe cute, umflaţi ca un balon şi fixaţi sub tălpi cu nişte curele înguste, cravată neagră formînd o rozetă mare, pălărie. Părul era pieptănat ca al lui Carol X lipit pe frunte şi avea favoriţii a la Guiche.

Ai fi crezut că este un model al ziarului croitorilor pe anul 1824.

Fiicele lui Israel se uitau și după el, dar mai puțin și lui nu-i rămînea decît ce lăsa Ianoș.

Evreul mergea la urmă, înfășurat în manta și cu obrazul ascuns sub bordurile unei pălării vechi de pâslă moale.

Domnul de Regnault la început se uita des în dreapta și în stînga. Dar, cu cît înainta, se liniștea și zîmbetul îi revenea pe buze.

Evreul se gîndea la vorbele omului cu inelul.

Străbătură în grup cartierul evreiesc și intrară în cartierul creștin.

Domnul de Regnault se înveselise grozav. Deodată îngălbeni ca un mort și graiul i se stinse.

Asta se întîmpla la cotitura unei străzi din apropierea meterezelor.

Un călăreț îmbrăcat după moda franceză și cu o manta de călătorie pe spate, venea spre el.

Trecu așa de aproape de cei trei călători încît calul său și calul ungurului se atinseră ; apoi își văzu de drum înainte.

Regnault se oprise deodată : era foarte schimbat la față.

— M-o fi văzut ? mormăi el fără să cuteze să ridice ochii.

Ungurul se uită la el. Evreul rămase cu gura căscată și începu să tremure.

— Nu te-a văzut ! răspunse în sfîrșit Ianoș.

Domnul de Regnault răsuflă și ridică ochii. Se uită o clipă după călăreț, care își vedea liniștit de drum. Moise Geld îl cunoscuse : era omul care-i vînduse inelul...

Domnul de Regnault era vânăt la față, sprâncenele-i erau încruntate.

Se acoperi pînă la ochi cu mantaua.

— Asta face de două ori, murmură el ; dacă ne vom mai întîlni și a treia oară, n-o să-mi meargă bine.

— Îl cunoști pe omul acesta ? întrebă ungurul.

— Să ne vedem de drum înainte ! zise Regnault în loc să răspundă ; și dacă el va lua drumul bătut pentru poștă, nouă ne rămîne drumul celălalt.

Dădu pinteni calului și mai zise acoperindu-și toată figura :

— Ar fi trebuit să mă aștept la aceasta !... Mai curând sau mai târziu trebuia să vină și, pentru că a venit, are să fie de-acum încolo un duel pe moarte... Domnilor, omul acesta are în mîinile lui norocul nostru al tuturor și poate chiar viața noastră... Se duce la castelul de Bluthaupt, sînt sigur ! și trebuie să moară pe drum !

Frumosul obraz al ungurului rămase rece. Evreul învineți.

— Doamne ! Doamne ! este adevărat că se duce la castelul de Bluthaupt ! îngână el.

Trecuseră de grădini. În dreapta lor, pe drumul Heidelbergului trăsura publică trecu în galop. Pe Imperială stătea tânărul cu mantaua roșie pe care l-am întâlnit la piață. Lângă bastrad, cum îi zicea Fritz, mai erau încă doi tineri îmbrăcați tot atît de ciudat.

Mantalele lor roșii se mai zăriră o bucată de vreme, pe urmă dispărură.

Vicontele d'Audemer călărea singur pe drumul de poștă de la Obernburg.

Călăreții apucară pe poteca îngustă care ducea drept în același oraș și îndemnară caii la galop cu scopul negreșit să ajungă înaintea călărețului singur.

II

IADUL LUI BLUTHAUPT

Vicontele Raymond d'Audemer lăsase calul să meargă în voie și se uita pe cîmpie. Nu era atent de fel la lucrurile care-l înconjurau. Se gîndea la Franța unde două ființe scumpe sufereau de lipsa lui și-l așteptau să se întoarcă.

Domnul d'Audemer venise în Germania ca să găsească pe un mișel care-i furase toată averea. Mai venea și cu

scopul să lămurească misterul care înconjura moartea contelui Ulrich de Bluthaupt, tatăl soției sale.

Era o istorie întunecată : Ulrich murise înjunghiat și vicontele d'Audemer aflase numele ucigașilor. Dar ucigașii aceștia erau legați în taină cu persoane prea sus puse. O asemnea protecție se întindea în jurul lor și, deși erau toți aventurieri fără familie și fără credit, justiția germană închisese pentru ei și ochii și urechile.

Se zicea că în omorul acesta ei fuseseră uneltele unei voințe care nu se putea ataca. Se mai zicea că făceau cu toții parte din polițiile acelea misterioase pe care le întreținuseră împărații în Germania multă vreme după căderea Imperiului francez.

Se afirma chiar că stăpînul lor era țarul.

Ei erau șase. Primii trei erau : ungurul Ianoș Georgyi, cavalerul de Regnault și cămătarul Moise Geld. Ceilalți erau Zaheus Nesmer, intendentul castelului de Bluthaupt, frate mai mare al nenorocitului conte Ulrich, Fabricius Van- Praet și doctorul portughez Jose Mira.

Nimeni nu-l supărase căci contele Ulrich avea mulți prieteni. Cei trei copii ai lui s-ar fi însărcinat poate să-l răzbune, dar erau și ei foarte compromiși în conjurațiile Landsmannschaften și glasul lor de proscriși nu putea să se ridice în fața justiției.

Ei urmaseră pe rînd cursurile universităților din Iena, din München și din Heidelberg. Tatăl lor, care fusese unul din cei mai înfocați vrăjmași ai regilor, avea în ei niște succesori demni. Deși erau foarte tineri, lumea îi considera ca și șefi ai ligii universale.

Aveau douăzeci de ani, erau germani, iar nașterea lor nu era legitimă, căci nu purtau numele de Bluthaupt.

În Palatinat și în Bavaria se vorbea mult de ei, deși prea puțini oameni îi cunoșteau.

Pe cînd trăia tatăl lor, locuiau în castelul de Rothe, pe malurile Rinului, dincolo de Heidelberg. De cînd contele murise, duceau o viață pribeagă, cutreierînd Germania în dreapta și în stînga și fugind în Franța ori de cîte ori își vedeau libertatea amenințată.

Vechii vasali de la Rothe aveau pentru ei un atașament sincer. Restul țării le purta un fel de interes romantic. Îi iubea foarte mult, cum se iubesc în Germania eroii

din balade şi legende, dar tot se temeau puţin de ei pentru că erau din sîngele lui Bluthaupt, familie străveche ale cărei tradiţii fără sfîrşit purtau o manta diabolică.

Ori de cîte ori se ducea în Franţa, erau găzduiţi de domnul d'Audemer, bărbatul surorii lor Elena.

Vicontele Raymond era de multă vreme legat de familia de Bluthaupt.

Şi tatăl său şi el găsise un azil în castelul de Rothe pe timpul emigraţiei. Vicontele rămăsese acolo din copilărie pînă la căderea Imperiului.

Pe atunci contele Ulrich era un rose croix[1] ; lucra din toate puterile pentru restaurarea ramurii mai mari a Bourbonilor şi trecea drept unul din membrii cei mai activi ai Tugebund-ului. Tînărul viconte d'Audemer îşi unea eforturile sale cu ale lui şi amîndoi luptaseră împreună ca adversarii lui Napoleon.

Mai tîrziu contele Ulrich trebuia să cadă sub cuţitul unui agent rus. Însă nu e uşor lucru să luminezi labirintul politic dintr-un cap de neamţ.

Membrii Burschenschaft-ului, din care făcea parte Karl Sand, ucigaşul lui Kotzebue, erau acei rose-croix care îl urmaseră pe împăratul Alexandru şi care se bătuse cu Blucher.

Ulrich de Bluthaupt fu o excepţie nenorocită şi moartea lui sosi ca un fel de răzbunare pentru omorîrea agentului rus Kotzebue.

În epoca în care muri el, amîndouă fetele îi erau măritate : cea mai mare, contesa Elena, se căsătorise cu vicontele d'Audemer ; cea de-a doua, contesa Margareta, se măritase prin dispensă papală, cu fratele mai mare al tatălui său, cu bătrînul de Bluthaupt.

Căsătoria aceasta ciudată nu se putea explica decît prin amiciţie mutuală a celor doi fraţi : Günther era de fel posomorît şi-i plăcea singurătatea, Ulrich nu-l vedea decît foarte rar.

Günther n-avea copii ; era bine însă să se strîngă la un loc cea mai mare parte din bunurile cele mari ale familiei Bluthaupt.

---

[1] Conferia rose-croix — sectă la începutul secolului al XVII-lea.

Şi apoi, în familie era de veacuri o tradiţie superstiţioasă care impunea negreşit respectarea ei.

Sîngele lui Bluthaupt — zicea o legendă veche — se fecunda singur şi ori de cîte ori, numele era aproape să se stingă, cărţile depuse în arhivele castelului arătau cîte un grof bătrîn luînd de soţie cîte o nepoţică ori o verişoară frumoasă.

Margareta era o copilă blîndă, incapabilă să se împotrivească voinţelor tatălui său.

Poate că simţise chiar acea primă tulburare de dragoste pe care o cunoaşte inima fetelor. Poate chiar era printre vecinii faimosului castel de Rothe vreun gentilom a cărui vedere îmbujorează obrazul de fecioară şi-i lăsă pleoapele în jos peste marii săi ochi albaştri aşa de curaţi. Ea însă nu ştia să spună decît vorbe de supunere şi consimţi să fie nevasta bătrînului.

Sărută plîngînd pe fraţii săi mîhniţi şi plecă.

Soarta Elenei era cu totul deosebită. Iubea pe domnul d'Audemer cu pasiune şi primea deseori vizita fraţilor săi.

Cei trei tineri uitau atunci datoria politică impusă de părintele lor. Vorbeau de fericirea de faţă şi de fericirea viitoare. Toţi zîmbeau cînd se uitau la băiatul Elenei care dormea în leagăn.

Contele Gunther nu da voie celor trei fii ai lui Ulrich să vină să vadă pe sora lor Margareta. Îi ura şi-i dispreţuia pentru că erau bastarzi.

Vicontele n-avea mai deloc avere. Revoluţia îi luase averea părintească. Ceea ce avea acum venea dintr-o pensie pe care i-o făcuse contele Ulrich şi care forma zestrea soţiei sale.

Mai înainte de a se însura cunoscuse la Paris pe un oarecare cavaler de Regnault care trecea drept un gentilom destul de nobil şi era destul de bine primit în lume.

Unele femei îl găseau bărbat frumos. Trecea drept un om de spirit şi se pricepuse să facă şi cîteva dueluri cu nişte liberali.

Nu ştia nimeni bine de unde venise, deşi se tot lăuda că are o origine nobilă.

Nimeni nu știa de unde are bani dar se părea avut și cheltuia destul ca să fie privit ca un om cinstit...

Avea dese relații cu Germania. Împrejurarea aceasta îl apropie de vicontele d'Audemer și prin el îi trimitea pe urmă contele Ulrich pensia care forma zestrea Elenei.

Domnul de Regnault arăta vicontelui un mare devotament. Nu era însă om care să aștepte multă vreme ca să profite de prietenia ce-i arăta vicontele.

Ceru bani cu împrumut de la viconte și peste cîteva luni acesta văzu că-i împrumutase tocmai suma care-i forma mijloacele sale de trai.

În vremea aceasta se petrecu moartea fără veste a contelui Ulrich. Lui Raymond d'Audemer nu-i veni atunci nici o bănuială. Însărcină pe domnul de Regnault care se afla în Germania, să vîndă partea de moștenire care i se cuvenea și să-i trimită banii.

Regnault tocmai asta căuta ; să vîndă, doar aici se mărginea buna lui voință.

Scrise contelui că suma întreagă era depusă la un bancher bogat din Frankfurt și-l sfătui s-o lase acolo pînă la un nou ordin. Se întoarse pe urmă la Paris unde duse o viață foarte luxoasă.

Raymond d'Audemer nu se temu ; dimpotrivă, prezența lui Regnault îl liniștea.

Acum era bogat. Nevasta sa, bună și frumoasă, îl iubea nespus. Micul Julien, fiul lor, îngerașul frumos cu părul blond, care semăna mamă-si, creștea și se făcea voinic.

Vicontele avea atîta inimă și judecată, cît trebuia cuiva ca să guste pe deplin toate plăcerile și bucuriile ce le aducea căsătoria. Nu era în lume bărbat mai fericit decît el.

Intr-o dimineață, la ușa casei sale bătu o femeie săracă, prăpădită. Stătu multă vreme de vorbă cu vicontele în cabinetul său.

Tot în ziua aceea, trei călători sosiți din Germania, trei tineri frumoși cu mantale roșii, descălecară în curtea vicontelui, care-i primi ca pe trei copii iubiți.

Femeia cea săracă pomenise vicontelui de multe ori numele lui Regnault. Pe de altă parte și tinerii îl pronunțară nu o dată în drumul lor.

Cînd se înfățișase cavalerul ca să-și facă vizita obișnuită, domnul d'Audemer îl primi cu răceală și asprime.

Nobila familie a domnului cavaler de Regnault ținea odată o prăvălie de scînduri în piața Templului la Paris. Jacob Regnault, copil stricat și cu nume rău printre negustorașii din bîlciul acela permanent, fugise într-o bună dimineață din casa părintească luînd cu el toate economiile casei.

Tatăl lui era bătrîn. Muri fără să poată să-și pună paguba la loc. De atunci și mama și frații și surorile sale trăiau într-o mizerie a cărei pricină era el.

Trebuie să vă spunem însă că Regnault nu știa nimic despre toate acestea. E adevărat că avea prea multe de făcut ca să mai aibă vreme să se ocupe de familia sa.

Mama lui era cea care venise de dimineață în cabinetul vicontelui.

Cei trei călători — Otto, Albert și Goetz — erau copiii lui Ulrich de Bluthaupt și frații Elenei.

Ei spuseră vicontelui tot ce aflară despre moartea părintelui lor, îi spuseră numele ucigașilor, și printre numele acestea era și al lui Regnault.

Omul acela pe care Raymond îl numise prietenul său era un hoț, un spion al poliției, un ucigaș și chiar un paricid!

Vicontele nu putu să-și ascundă indignarea. Regnault ieși, gonit cu rușine, dar foarte mulțumit, pentru motivul că se temuse de ceva rău.

Peste un ceas părăsi Parisul, nelăsînd nici o urmă despre sine.

Cînd domnul d'Audemer vru să știe ceva despre el, era prea tîrziu.

Pretinsul depozit făcut la un bancher din Frankfurt era, bineînțeles, o minciună. Domnului d'Audemer nu-i trebui de două ori douăzeci și patru de ore ca să se asigure că este cu desăvîrșire despuiat de avere.

Era o prăpastie în fundul căreia se pierdea deodată toată fericirea sa. Nu-i mai rămînea nimic...

Elena nu știa nimic din toate acestea; el suferi singur..., suferi amarnic... multă vreme.

În fiecare zi se străduia să descopere cuibul lui Regnault, dar acesta se plimba prin Anglia și prin Italia unde toca banii care veneau din moștenirea contelui Ulrich.

Raymond era silit să se arate soției cu obrazul liniștit și senin. Fugea din casă cu moartea în suflet, umbla pribeag zile întregi și pizmuia mîinile noduroase ale lucrătorilor de pe străzi, mîini aspre care știu să cîștige pîine pentru o familie întreagă.

Odată, Elena se roși de rușine sub sărutarea lui de dimineață.

Cu ochii în jos, dar cu zîmbetul pe buze, pronunță cîteva cuvinte cu sfială.

— Cîtă bucurie cu două luni mai înainte și cîtă durere azi auzind vestea asta neașteptată !

Elena urma să fie încă o dată mamă ! Raymond o strînse la piept și o făcu să răspundă zîmbind.

A doua zi primi știri din Germania care-l anunțau că Regnault era prin preajma Frankfurtului.

Fusese văzut la castelul de Bluthaupt la bătrînul conte Gunther.

Raymond putu în sfîrșit să plece sub pretextul de a intra în stăpînirea moștenirii.

Ajunse la Frankfurt chiar de dimineață și se grăbea să ajungă la castel unde credea că sora sa Margareta îi va da, în locul contelui, tot ajutorul necesar.

Elena și Margareta se iubeau așa de mult !

Scopul său era să găsească pe Regnault și să-l silească prin toate mijloacele să dea banii înapoi.

Se vedea că nu știa cît de mișel era omul acela ; cel puțin spera să-l biruie prin iertare.

. . . .

Ungurul, Moise și Regnault sosiră cei dintîi în Obernburg unde schimbară îndată caii.

Era cam spre seară cînd ieșiră din oraș.

De la Obernburg la Esselbach nu este drum de poștă. La o milă depărtare de drumul rău întreținut care leagă cele două cetăți, este castelul de Bluthaupt.

Călătorii noștri începură iar să vorbească îndată ce apucară pe drumul acesta.

Regnault le povestise cum voise el întrevederea din urmă cu vicontele d'Audemer.

Evreul nu-i mai slăbea din vai și din oh !

Ianoș Georgyi, deși își stăpînea tulburarea, își încrunta tot mai mult sprîncenele sub imperiul unor gînduri teribile.

Singur, cavalerul de Regnault se veselise iar.

Fluiera un cîntec la modă.

— Nu cred că spui adevărul, zise ungurul uitîndu-se în ochii lui Regnault.

Cavalerul făcu un semn că nu minte.

— Dar cine a putut să spună vicontelui ? zise iar Ianoș.

— N-am văzut niciodată pe bastarzi, răspunse Regnault, dar mă prind că în ziua aceea erau la domnul d'Audemer.

— Dar chiar ei cum or fi putut afla ?

— Se zice că ei știu multe lucruri. Ceea ce este sigur însă este că vicontele a pomenit unul după altul toate numele noastre.

— Doamne ! Doamne ! zise evreul oftînd.

Ungurul lovi cu pumnul în oblîncul șeii.

Călătorii noștri apucară acum pe o potecă care ducea drept la castelul bătrînului conte Günther.

Furtuna nu stătuse toată ziua. Cînd ajunseră aproape de castel, luna fugea pe sub norii goniți de vînt.

— Bluthaupt este acolo ! zise Regnault arătînd cu degetul vîrful cel mai înalt al dealurilor. Vicontele are să vină, să ne hotărîm !

Erau într-un loc sălbatic unde creșteau, ici și colo, cîteva tufe de stejari și de molizi pipernicíți.

La vreo cincizeci de pași de ei începea o dublă perdea de brazi roșii care urcau pe munte.

Regnault își opri calul.

— Iadul este acolo ! zise el arătînd drumul.

— Nu te înțeleg, zise ungurul. Vine un om. Este o primejdie pentru noi : este noapte, sînt armat... ce trebuie mai mult ?

Regnault dădu din umeri și zise :

— Pistoalele sînt niște prieteni cu limba slobodă ; îți spun că iadul este în capul drumului, acolo !

— Înfiorător lucru este să omori un om ! zise evreul.

Regnault se apropie de ungur și-i șopti ceva, arătînd des cu mîna partea muntelui pe care o numise iadul. Evreul, care mergea mai la o parte și care tremura la fiecare șuierătură a vîntului prin brazi înalți strigă înăbușit.

— Ia priviți ! zise el arătînd cu degetul drumul.

Regnault și Ianoș întoarseră iute capul spre partea aceea. Li se păru că zăresc un obiect care se mișca și care se lăsa jos printre molizi. Asta ținu o clipă numai.

Luna, cînd luminoasă, cînd întunecată de nori, mișca continuu din loc în loc umbrele și da naturii nemișcate un fel de viață fantastică.

Li se păru că s-au înșelat.

— Noroc bun ! zise ungurul lui Regnault cu dispreț, fiecare are mijloacele lui de a lupta. Nu-mi place de fel ale dumitale. Adio !

— La revedere, pe curînd ! răspunse cavalerul, dar te rog numai să-mi păstrezi locul la masă !

Moise Geld profitînd de voia dată, trase o biciușcă în cal și porni în galop...

Ianoș plecă și el, dar la pas.

Regnault rămase singur în drum. Aștepta nemișcat în șa. Era galben și tremura. Îi era frică, dar sînt caractere, care deși se tem, îndrăznesc.

. . . .

Pe vicontele d'Audemer îl apucase noaptea la o depărtare de o jumătate de leghe de castel. Mergea fără nici o frică pe drumul bătut. Era prea îngîndurat pentru ca să se mai teamă de ceva. Deși își petrecuse o mare parte din tinerețe în Germania lîngă fratele contelui Günther nu călcase niciodată în castelul de Bluthaupt și, prin urmare, nu-i cunoștea împrejurimile.

Mergea la trap, fără să știe dacă drumul ce avea să facă era lung, ori scurt. La o jumătate de ceas după ce părăsi drumul de la Esselbach, zări înaintea sa o formă neagră în mijlocul potecii.

Vicontele își văzu de drum, fără să țină seama de incidentul acesta. Forma neagră era un om călare, înfă-

șurat într-o manta al cărei guler ridicat îi ascundea obrazul.

Domnul d'Audemer îl întrecu numaidecît.

La cîțiva pași mai departe, poteca se despărțea în două în formă de Y, o potecă ducînd spre castel și alta spre iad...

Vicontele se opri aici. Regnault prevăzuse aceasta.

Deoarece drumul se despărțea, cineva putea prea bine să apuce pe oricare dintre ele. Domnul d'Audemer sta nehotărît.

Regnault venea în urma sa la pas.

— Vă rog, domnule, spuneți-mi care este drumul spre castel ? strigă vicontele.

— Chiar acolo merg și eu, meinherr, răspunse Regnault exagerînd accentul fruntariilor Palatinatului, apucă la dreapta și mergi înainte.

Regnault era la ocazie un bunicel comediant. Izbutise să facă să nu-i cunoască nimeni vocea.

Vicontele mulțumi și apucă pe poteca ce ducea la iad.

Cărarea se dovedi deocamdată destul de netedă, dar nu trecu mult și vicontele fu silit să ia bine seama la cal, din pricină că poteca era gloduroasă și greu de umblat pe ea.

Lui Regnault, care urmărea pas cu pas, i se păru că odată zărește la stînga perdelei de molizi, același obiect mișcător pe care îl arătase și evreul.

Împrejurările vechiului castel treceau a fi foarte bogate în năluciri și multe umbre, zicea lumea, pribegeau seara prin jurul gurii Iadului. Dar lui Regnault nu-i era frică de cei vii.

Iadul de la Bluthaupt este o rîpă lungă peste măsură de mare, în mijlocul unui șes, al cărui povîrniș accidentat domină drumul curmeziș de la Esselbach la Heidelberg.

Rîpa străbate în zig-zag povîrnișul acesta și se unește cu drumul care trece pe sub munte.

Surpătura de unde provine gaura aceasta a lăsat neatinsă creasta șesului, unde cresc molizi seculari, așa că formează un fel de pom atîrnat deasupra prăpastiei, al cărui fund este drumul la Heidelberg.

De la gura prăpastiei și pînă la drumul curmeziș sînt numai bălării și hățișuri de pădure care ascund dinții ascuțiți ai stîncii, care nu se văd din cauza surpăturii.

Lungile rădăcini ale molizilor se întrețeseau cu rădăcinile a o mulțime de copaci și de mure care își încrucișeau ramurile lor orizontale și făceau niște cercuri lungi împrejurul gurii prăpastiei.

Vasalii lui Bluthaupt știu o mulțime de istorii despre Iad ale cărui margini mincinoase prelungesc un fel de covor verde pe deasupra golului și, chemă zîmbind pe victima lor, întocmai ca prăpastiile siciliene atît de scumpe poeților clasici.

Multe picioare au călcat pe acolo împleticindu-se la lumina duioasă a amurgului crezînd că tot pe pămînt calcă și înfundîndu-se în moarte.

Iar cînd era noapte, era și mai rău. Călătorul își vedea de drum, dar a doua zi pe drumul curmeziș de la Heidelberg, se găsea cîte un cadavru !

Nu trecu mult timp după ce coborî și calul vicontelui se opri deodată, ridicîndu-se în două picioare si suflînd cu zgomot.

Dacă domnul d'Audemer ar fi mers pe jos, s-ar fi sfîrșit numaidecît, dar instictul animalului mergea mai departe decît judecata omului.

Luna, ascunsă după niște nori groși, lăsa muntele într-un întuneric desăvîrșit.

Domnul d'Audemer se plecă înainte și se uită, căutînd să descopere lucrul care-i împiedica trecerea înainte.

I se păru că vede iarba mai deasă și mai neagră decît încolo.

Asta fu tot.

Regnault se apropria pe la spate.

Domnul d'Audemer îmboldi calul cu pintenii, calul însă nu se mișcă.

Lui Regnault îi veni în gînd să fugă, dar mai înainte, vrînd să încerce pentru cea din urmă oară, apucă biciușca de vîrf și croi așa de tare calul vicontelui pe crupă, încît dobitocul speriat o lua la fugă.

Hățișul se deschise, frunzele uscate se frecară una de alta.

Un țipăt puternic se auzi în adîncul Iadului și ceva căzînd greu în fundul prăpastiei.

Strigătului de agonie scos de nenorocitul viconte îi răspunse un țipăt de groază, în stînga, în dosul trunchiurilor de molizi.

Regnault n-avu vreme să se bucure.

În mișcarea pe care o făcu se întoarcă calul, gulerul mantelei i se lăsă în jos.

În clipa aceasta ieși și luna de după nori.

Regnault dădu pinteni calului și-și ridică iute gulerul mantelei, însă doi ochi scînteiau în umbra unui copac vecin și-l recunoscuseră.

Pe cînd Regnault fugea în goana calului, livreaua roșie a lui Fritz, curierul de la Bluthaupt, care și el se întorcea din Frankfurt, ieși încet, încet din umbră.

Fritz se apropie binișor de marginea prăpastiei și se culcă pe iarbă să tragă cu urechea.

Din fundul prăpastiei nu venea nici un sunet.

Fritz îngenunche și recită rugăciunea morților.

III

LA CASTEL

Cavalerul de Ragnault ajunse în cîteva minute la locul unde se despărțeau potecile.

Vroia să răsufle liniștit, dar șovăia ca un om beat.

Tulburarea aceasta nu era de fel remușcare, ci spaimă. El tot auzea țipătul acela răsunînd la cîțiva pași de el, în întuneric. Înaintea sa vedea încă strălucind în umbră cei doi ochi.

Însă cavalerul era dintre aceia care nu se tulbură din orice primejdie.

Cu cît se gîndea mai mult la asta, cu atît prindea curaj, mai ales că nici un vrăjmaș nu-i tăia calea și avea destul cîmp liber înaintea sa.

La răscruce, ajunse pe poteca cea bună și porni în trap spre castelul de Bluthaupt.

Vîntul sufla din ce în ce mai tare, gonind norii.

Se vedea lumina lunii fugind pe cîmpiile acelea întinse, urmărită neîncetat de întunericul care și el făcea loc unei alte lumini.

Printre norii deși care lunecau pe firmament, cerul avea culoarea aceea limpede și închisă a nopților de furtună.

Stelele scînteiau și păreau că-și ascut razele.

Cîmpia, în dreapta și în stînga drumului care mergea pe vîrful micului lanț de munți, avea o înfățișare sălbatică. Era un fel de lan gol, unde vedeai, ici și colo, stînci mari calcaroase, ale căror forme fantastice se conturau și mai bine la întunericul pădurii de molizi.

Ici și colo se vedeau cîte un boschet și stejari jigăriți, noduroși și fără frunze din cauza viscolelor din munți. În rest vedeai numai molizi subțirei și drepți ca niște catarge de corăbii care-și legănau la o înălțime de cincizeci de picioare deasupra pămîntului veșnica lor verdeață.

În dreapta, în fața boschetului stufos care mai ascundea castelul, se zărea un cîmp de formă neregulată unde se grupau într-un mod ciudat umbrele cenușii.

Un neamț care ar fi trecut pentru întîia oară prin locurile acelea s-ar fi îngrozit.

I s-ar fi părut că vede numai fantome culcate și de frică s-ar fi părut chiar că mișcă.

În capul nemților sînt numai năluci.

Însă cavalerului Regnault nu-i era frică de nimic și își continua gîndurile sale.

Cîmpul acesta, care se întindea spre partea de miază-zi a castelului și la două sute de pași cel mult de șanțurile-hotar, era locul pe care fusese odinioară orășelul Bluthaupt.

Formele cenușii, ascunse sub tufe, erau ruine.

Acolo fusese odată un sat mare, aproape chiar un oraș pe vremea cînd Bluthaupții erau suverani ai muntelui.

Lui Regnault i se limpezise cu desăvîrșire capul cînd intră în pădurea de arțari care ascundea castelul în partea aceea. În cîteva secunde ajunse în șoseaua cea mare care cobora încet pe coasta vestică a muntelui și se unea

cu drumul curmeziş de la Heidelberg, la trei sute de paşi deasupra Iadului.

În capătul şoselei se vedea o grămadă întunecoasă : era castelul de Bluthaupt.

Din locul acesta Regnault domina toată cîmpia dimprejur, care părea că iese din umbră, arătînd cît se vedea cu ochiul livezile cele mari de-a lungul viilor, ogoarele pe coastele munţilor şi pădurile din vîrf.

— Cel puţin jumătate din toate acestea sînt ale nebunului ălui de bătrîn de Günther şi prin urmare ale noastre... îşi zise Regnault în gînd. Dacă n-am fi atîţia oameni, ar fi o minunată afacere !... Dar cît poate să revină la şase golani !...

Un nor negru, alb pe margini, venea de la apus şi astupa repede unul după altul toate lucrurile pe unde se zărea cerul cu stelele.

Începuse să cadă cîţiva fulgi de zăpadă. Regnault se opri şi începu să-şi netezească părul.

— Şase ! îşi mai zise el. Cînd sînt prea mulţi lupi împrejurul unei prade, lupii se mănîncă unul pe altul... Să punem întîi mîna pe pradă şi pe urmă vom vedea !

Mîngîie cu biciuşca gîtul calului care, simţind zăpada ce începuse să cadă şi că se apropie popasul, începu să meargă mai repede.

— Şi pentru cai ca şi pentru oameni este tot una ! îşi mai zise Regnault. Calul meu, bunăoară, are să mănînce bine astă-seară, ca şi mine, pe cînd calul vicontelui este culcat în fundul Iadului ! Ah ! ah ! dracul acela de viconte ştia prea multe !

— Ai biruit în lupta pe care ai avut-o, domnule Regnault ?... zise o voce care venea dintr-o parte a şoselei.

Cavalerul tresări în şa, pentru că a recunoscut accentul aspru al ungurului, care era unul din cei şase lupi nemîncaţi împrejurul unei prade prea slabe la care se gîndea el adineauri. Dar se linişti curînd şi răspunse prefăcîndu-se a fi vesel :

— Ştiu mijlocul să nu fiu niciodată biruit, domnule Ianoş.

— Ah !... făcu ungurul...

— Şi pot să cunosc şi eu secretul dumitale ?

— Să ataci întotdeauna cu siguranță, răspunse Regnault.

Ianoș Georgyi își aduse calul alături cu al cavalerului.

— Vezi așa, căci asta mă face să cred domnule de Regnault, că niciodată nu o să mă ataci pe mine, zise ungurul încet.

Cavalerul făcu un gest foarte grațios și salută.

Sosiră la zidurile castelului împrejurul cărora se învîrteau vîrtejuri de zăpadă.

Castelul Bluthaupt era un trup mare de piatră care străbătuse multe secole. Mîna timpului lăsase acolo multe urme și multe ghiulele din războiul de treizeci de ani care erau încrustate în marile pietre ale zidului. Majoritatea construcțiilor rămăsese neatinsă, afară de cîteva crăpături făcute ici și colo de oameni ori de trecerea timpului în meterezele groase.

De departe, era o grămadă de clădiri cu acoperișurile ascuțite, încinse cu un zid de formă lunguiață, cu colțuri numeroase și în care se afla cîte un turn rotund.

Cu cît se apropia cineva mai mult, îl izbea înfățișarea feudală a vechii fortărețe.

Bluthaupții însă decăzuseră încetul cu încetul. De un secol încoace încetase să se mai ridice un drapel independent și se recunoscuseră vasalii prinților, episcopii de Würtzburg. Cu toate acestea erau oameni mari, puternici prin avere și prin vechimea neamului.

În mijlocul brîului cel gros de ziduri, apărate cu șanțuri largi, era un edificiu de stil amestecat, unde toate epocile romanului și ale goticului erau foarte ciudat amestecate. Împrejurul acestui edificiu era o mulțime de clădiri de a doua mînă, construite în diferite timpuri și pentru a mulțumi trebuințele tot mai multe ale unei puteri ce creștea mereu.

Dincolo de șanțuri, unde un arc de zid înlocuise podul din veacul de mijloc, poarta cea mare cu boltă lăsată în jos își arăta încă dinții ruginiți ai cumpenei și două sau trei găuri care slujiseră de toc acelor brațe vîrtoase de stejar care odinioară ridicau sau coborau podul.

În dreapta și în stînga erau două turnuri scurte și groase acoperite cu mușchi. Între ele se mai deosebea o rămășiță de stemă susținută de sfărîmături de îngeri.

Toate acestea trebuie să fi fost zidite înainte de Carol cel Mare.

Deasupra porții atîrna un fel de colivie, făcută din lespezi mari de piatră, dantelată cu stele à jour și cu figuri fantastice, sculptate în granit. Colivia asta slujise de post de observație. Casele nemțești, chiar castelele, au mai toate cîte o colivie ca aceasta.

În fața podului, aruncat peste șanț, se desena în zigzag vechiul drum întărit, singurul drum care ducea altă dată la orășelul Bluthaupt.

Pe drumul acesta, cu pereți de piartă cu o mulțime de găuri, se putea merge și acum.

Două, trei duzini de case vechi, compunînd noul sat Bluthaupt, se vedeau pe coasta muntelui, la dreapta ruinelor.

Bluthaupt, clădire mîndră care înfruntase secolele, era zidit pe vîrful muntelui și domnea din vîrful turnurilor tot ținutul vasal.

Regnault și Ianoș erau mascați de meterezul dinspre apus.

Trebuia să ocolească șanțul ca să vină la poarta cea mare, care era la miază-zi și care fusese înlocuită cu un grilaj de fier.

— Colibă veche ! bombăni Regnault, cu toate acestea tot sînt destule pietre bune cioplite gata pentru a clădi o casă frumoasă !

Ianoș bătu cu ciocanul în grilaj și arătă pe urmă cu degetul un turn care domina tot restul edificiului și a cărui platformă slujise odată pentru pază.

La fereastra cea mai de sus a acelui turn se vedea o lumină roșiatică.

— Bătrîn nebun ! zise Regnalut dînd din umeri.

Numai la două sau trei ferestre din fațada castelului se vedea lumină.

Marele castel părea nemișcat și adormit.

Ungurul fu silit să bată de mai multe ori cu ciocanul în poartă.

În cele din urmă grilajul se deschise și cei doi călători intrară în curte.

Dar nu întrebară de contele de Bluthaupt ci de Zaheus Nesmer, intendentul său.

. . . .

Era seara cam pe la şase şi jumătate. Într-o sală mare, luminată de două lămpi, patru oameni şedeau împrejurul unui cămin înalt de marmură neagră unde ardeau surcele de molizi. La spatele căminului, se pierdea între perdele un pat cu galanterie, de forma pătrată şi al cărui cer sculptat se sprijinea pe stîlpi de abanos. Lîngă pat era un fel de paravan de tapiţerie care-l izola pe jumătate şi părea un alcov larg. Acolo, în dreapta şi în stînga, era loc pentru mai multe persoane. Inăuntrul alcovului era o uşiţă care răspundea într-un paraclis rotund şi boltit pe dinafară. Un altar, cărţi frumoase de rugăciuni, legate în catifea şi aur şi icoane împodobeau camera aceasta.

Intre pat şi cămin, o masă îngustă şi scundă era plină cu sticluţe cu gîtul lung, cu ibrice şi cu ceşti de argint lucrat. Din toate acestea ieşeau nişte mirosuri pătrunătoare pe care cel care le simte le dispreţuieşte din instinct, pentru că anunţă suferinţa. De partea cealaltă a patului şi după draperie, era un leagăn gol, împodobit cu pînză albă şi cu flori, care părea gata să primească un prunc nou născut.

La capătul celălalt al sălii, lîngă o fereastră, un tînăr şi o cameristă — doi copii frumoşi, deştepţi şi zîmbitori şedeau unul lîngă altul pe scăunele şi vorbeau încet. Tînărul avea optsprezece ani.

Părul său lung, blond, pieptănat cu cărare, cădea în bucle groase de o parte şi de alta a frunţii sale albe şi senine ca a unei zîne.

Cu toată dulceaţa asta însă se vedea o voinţă tare şi flăcări ieşeau din ochii mari şi albaştri, care se închideau îndată.

Il chema Hans Dorn.

Camerista avea cel mult şaisprezece ani.

Era o fată frumuşică, simplă, naivă, a cărei privire nu era şireată ca a fecioarelor din Franţa.

Pielea obrazului îi era de o frăgezime uimitoare.

Ea părea îngîndurată, chiar speriată.

Cu toate acestea, din cînd în cînd, un rîs vesel venea pe neașteptate să arate rumeneala aprinsă a buzelor ei și niște dinți mari albi ca zăpada.

Însă rîsul acesta ținea puțin.

Fata părea că are o remușcare că era veselă. Ochii i se întorceau spre patul închis și privirea-i lua o expresie de milă respectuoasă.

O chema Gertruda.

Cei patru oameni care stăteau unul lîngă altul în fața focului, abia scoteau, din cînd în cînd, cîte o vorbă și aceea pe șoptite.

Unul dintre ei, lung și uscat, cu figura afectată, cu turnura scolastică, se scula des și se ducea de-și vîra capul ras între perdelele patului de unde ieșea atunci o plîngere slabă.

Din două, trei sticluțe turna într-o ceașcă de argint niște lichide pe care le amesteaca și da băutura aceasta bolnavului din pat.

Apoi venea și se așeza iar pe scaun și ori de cîte ori își relua astfel locul, contele Günther de Bluthaupt, care ședea pe un fotoliu de onoare lîngă cămin, își descoperea capul albit și mulțumea cu o mișcare.

IV

GÜNTHER VRĂJITORUL

Günther de Bluthaupt era un bătrîn bolnăvicios și slab, ale cărui trăsături palide arătau o mare slăbiciune de spirit și o încăpățînare de copil.

Obrazului însă nu-i lipsea oarecare mîndrie ; păstra ceva din manierele mari pe care le învățase, căci își făcuse o bună educație în tinerețe.

Dar era un contrast ciudat : pe cînd capul său cărunt sta drept și mîndru, dimpotrivă în ochi i se vedea un fel de respect fricos.

El era domn și stăpîn.

Scaunul său domina ca un tron pe cele ale tovarășilor săi și cu toate acestea un observator ar fi ghicit foarte repede la omul acesta o supunere misterioasă.

În privirea sfioasă cu care se uita la ceilalți trei era o diferență care semăna cu supunerea.

Deasupra capului, pe tăblița căminului, era așezat un pahar de aur însemnat cu armele familiei Bluthaupt.

Într-un colț al căminului, într-un vas fierbea un lichid negricios.

La fiecare jumătate de oră, omul cel slab și lung turna în paharul de aur trei sau patru lingurițe din lichidul din vas și-l da bătrînului conte. Günther de Blauthaupt bea. Obrazul i se rumenea, iar peste un minut se învinețea și mai mult.

Lîngă el stătea un băiat foarte gras, rotund, cu ochii mici și închiși ca de somn. O pădure de păr auriu îi acoperea fruntea lată și bombotă. Obrajii îi erau foarte grași și-i treceau peste gulerul cămășii. Toată persoana lui seamănă cu o ghiulea îmbrăcată în haină neagră. Sta cu mîinile albe, grase și scurte, împreunate pe pîntecele umflat.

Omul acesta era meiherr Fabricius van Praet, olandez, favoritul bătrînului conte și tovarăș de masă obișnuit al castelului.

După el venea omul cel lung, slab și serios care era doctorul Jose Mira, portughez din naștere și mai învățat decît toți felcerii la un loc din confederația germană.

Omul acesta priceput nu părăsea niciodată castelul.

Günther de Bluthaupt se credea mort îndată ce pierdea din vedere figura lungă și uscată și capul ascuțit al doctorului.

Van Praet era un bărbat de patruzeci de ani.

Mira nu împlinise încă treizeci ; însă unii ziceau că doctorul portughez aștepta vârsta de patruzeci de ani și o avere, pe care trebuia mai întîi să o strângă.

Cel de al patrulea stătea în fața bătrînului conte, în celălalt colț al căminului.

Era o figură din acelea nemțești, reci, îngustă, neînsemnată și nemișcată. Obrazul lui amorțit nu exprima

nici bunătate, nici răutate, nici prostie, nici spirit: nu citeai nimic din toate acestea.

Zaheus Nesmer, intendentul castelului de Bluthaupt, știa să-și facă treburile foarte bine.

Puteai să-i dai treizeci de ani ; puteai să-i dai și cincizeci de ani. Adevărata lui vîrstă trebuia să fie între aceste două cifre.

Contele Günther avea încredere oarbă în intendentul său Zaheus.

Zaheus era pentru moșiile și pentru castele sale ceea ce era și Mira pentru mântuirea corpului său și ce era grosul Van Praet pentru visurile de viitor.

Pentru că contele Günther avusese două visuri în viața sa, două visuri mângâiate ani întregi, hrănite cu o speranță încăpățînată și cu o pasiune neobosită.

Primul dintre aceste visuri era o speranță legitimă și care se găsește în inima oricărui om. Numai bătrînețea lui îi putuse să-i dea acestei dorințe o aparență himerică. Günther dorea să aibă un moștenitor pe care să-l cheme ca pe el.

Era cel din urmă Bluthaupt, pentru că cei trei bastarzi ai contelui Ulrich, pe care el nu voise să-i vadă nici o dată și pe care-i ura din întreaga sa ființă, nu aveau dreptul să poarte blazonul tatălui lor.

Dar pe cît mai cu putință era ca visul acesta să se împlinească, cu atît visul celălalt era mai nebunesc și mișelesc.

Viața lui trecuse în singurătate, în vechiul său castel, departe de zgomotele din afară, departe de ideile veacului.

Revoluțiile bubuiseră în jurul său, fără ca el să le fi auzit ; urechea sa era surdă pentru orice zgomot din afară.

Pentru el lumea trăia numai în cercul îngust pe care-l trăsese în jurul său. Dincolo de acest cerc nu era nimic.

De treizeci de ani Günter de Bluthaupt nu ieșise din parc ; nu mai știa ce este un oraș.

După obicei, castelul era deschis pentru oricine cerea găzduire ; dar călătorul care venea să-i ceară adăpost nu era primit la masa stăpînului.

Musafirii uită repede drumul unei case unde ușa li s-a deschis numai pe jumătate.

Iarba creştea pe şoseaua care duce spre castelul Bluthaupt.

Günther, trăind singur, atunci când vârsta nu îngheţase încă în el focul bărbătesc şi necesitatea de acţiune, căuta să îşi folosească puterile.

Sta închis în cameră, se gândea şi Dumnezeu singur ştie câte fantasme pot vizita, în ceasurile de singurătate, o imaginaţie de neamţ.

Altă dată se încuia în vechea bibliotecă a castelului şi citea zile întregi.

Nefiind în stare să deosebească adevărul de minciună, visul de realitate, îşi umplea imaginaţia cu legende vechi.

Se ştia ce fel de sete trăgea în veacul de mijloc pe învăţaţii germani pentru pretinsa ştiinţă hermetică.

Setea aceasta trecuse de la doctori la gentilomi şi nici un istoric nu ar putea spune cîţi conţi, palatini, landgravi şi burgravi muriră nebuni cu ochiul fixat pe cornul cabalistic care trebuia să schimbe pentru ei plumbul în aur.

Tradiţia ţării spunea că mai mulţi Bluthaupţi căzuseră în nebunia aceasta a timpilor trecuţi.

Oricum ar fi fost însă, biblioteca castelului conţinea o mare grămadă de cărţi şi manuscrise vechi, care tratau despre mijloacele sigure cu care se putea ajunge la acest rezultat cu sau fără voia lui Dumnezeu.

Günther de Bluthaupt, în decurs de ani, citise, recitise, meditase, comparase reţetele absurde îngropate în lungile pagini latine sau greceşti, ba chiar şi ebraice, ale autorilor săi favoriţi.

Ajunsese să creadă cu tărie în şarlatania aceasta.

L-ai fi putut tăia în bucăţele şi el tot ar fi crezut în ceea ce citise.

Şi cu toate acestea un fel de sfială îl opri multă vreme.

Nu-i venea să facă pasul care desparte teoria de practică.

Ştia toate tainele ştiinţei : însă nu avea experienţă.

Pe lîngă asta îl mai ţinea în loc şi frica să nu-şi piardă sufletul.

În sfîrşit pasiunea birui.

Cuptoarele înroşiră metalul din corn şi bătrînul nostru ajunse alchimist chiar în secolul al nouăsprezecelea !
Laboratorul lui era aşezat în camera cea mai de sus a turnului celui mai din fund al castelului.
Acolo fusese odinioară locul de pază.
Günther nu destăinuise secretul nimănui ; trebuia să fie cu desăvîrşire singur pentru lucrarea ciudată pe care o începuse.
Bineînţeles nu izbuti niciodată să facă aur, însă aşa e făcut omul ca să se încăpăţîneze în voinţa de a face ceea ce nu se poate.
Contele lucra, lucra mereu.
Se ducea de la cuptor la cărţi şi de la cărţi la cuptor.
In lipsa de aur care nu vroia să vină, lucrarea lui Günther avu un rezultat : se dusese vestea că înăuntrul vechilor ziduri ale castelului de Bluthaupt se ascund vrăjtorii.
Şi în Germania tradiţiile pier cu multă greutate.
Lumea îşi aduce aminte de istoriile adeseori repetate, în care Satana juca rolul său trebuitor : cei care treceau pe lîngă metereze erau cu groaza în inimă. Chiar şi lumina roşiatică, ce strălucea toată noaptea în vîrful unuia din turnuri, fu luată drept ochi sîngeros al diavolului, deschis peste toate lucrurile dimprejur.
Şi muntenii şi plăieşii începură să se uite la castel cu neîncredere.
Iarba începu să se îndesească printre copacii cei mari care se întindeau de o parte şi de alta a şoselei.
Cînd Margareta călcă pentru întîia oară în curtea castelului ca soţie a contelui, toţi o plînseră pe dulcea copilă care avea să doarmă lîngă un slujitor al dracului.
Este adevărat că Günther ceruse voie Papei ca s-o poată lua de nevastă, dar aceasta o făcuse numai pentru ochii lumii şi negreşit că nu avea nici o trebuinţă de voia dată de cer...
Zaheus Nesmer era chiar pe atunci intendent al castelului de Buthaupt.
La început ciupea prea puţin pe stăpînul său, dar începu să aibă îndrăzneala ca să-l fure cumsecade.
Zaheus nu credea de fel în dracu.

Băgase de seamă, ca toată lumea, lungile și desele vizite pe care le făcea Günther în laboratorul său. Nu putea să priceapă ce făcea el acolo, dar ca unul ce era tare de înger nu vroia să creadă în farmece.

Și se gîndea că ar putea izbuti odată să prindă secretul stăpînului său, atunci s-ar putea prinde cum și-a făcut averea pentru că un secret este întotdeauna un izvor de bogăție pentru cel care are talentul de a-l folosi.

Intr-o noapte Zaheus își lăsă cismele în camera lui și se sui cu picioarele goale pe scara care ducea la camera cu pricina.

Poate că în toată țara n-ai fi găsit un om mai îndrăzneț ca el.

Zaheus nu vru să vadă mai mult.

Se dădu jos frecîndu-și mîinile și peste cîteva zile meinherr Fabricius Van-Praet a fos adus în castel.

Omul acesta cinstit era un vechi prestidigitator care ajunsese prea sus ca să-și mai poată vedea de meserie.

Avea cîteva spoieli din științele fizice și nu trebuie să se forțeze mult ca să treacă drept un adept adînc în fața lesne-credinciosului conte.

Nu trecu mult și fu adus și doctorul Jose Mira.

Van Praet nu avea altă îndatorire decît să facă aur.

Seriosul Jose Mira, mulțumită cunoștințelor sale în ale medicinei transcedentale trebuia să dea contelui Günther mijloacele de a face să nu se stingă numele de Blauthaupt.

Cu ajutorul acestor doi oameni intendentul Zaheus era stăpîn pe toate slăbiciunile nebunului conte.

Asta îi era de ajuns ca să se îmbogățească el și tovarășii lui.

Însă nu era în puterea lui Zaheus ca să ne oprească aici.

Afară de doctorul și de grosul olandez, mai erau și alți trei asociați pe care trebuia să-i îmbogățească.

Pentru aceasta trebuia toată averea lui Günther de Bluthaupt și Zaheus silit fiind să împartă, voia ca cel puțin, cîștigul să fie gras.

Veniturile contelui erau foarte mari însă nimic nu costă așa de scump ca atunci cînd vrei să schimbi plumbul în aur și cînd ai mai cu seamă un meinherr Van-Praet, exfizionom aeronaut, drept colaborator.

Zaheus strigă vai ! și, declară că dacă se vor face încă multă vreme astfel de cheltuieli, apoi în scurtă vreme toate moșiile contelui au să fie vîndute de creditori.

Dar semnalînd răul propuse leacul.

El cunoștea pe un evreu din Franckfurt, om cum nu se poate mai cinstit, care ar veni cu bucurie în ajutorul nobilului conte, numai să cîștige ceva. Astfel Moise Geld fu adus la castel.

Și pentru că împrumuturile acestea cu dobîndă erau foarte grele, Zaheus-Nemser, necontenit ocupat de binele stăpînului său găsi în cele din urmă un mijloc minunat ca să-l scape din încurcătură.

Credincioasa slugă propuse o vînzare a tuturor bunurilor contelui, cu condiția ca acel ce cumpără să-i plătească pe tot anul o sumă dublă față de venitul actual.

Cumpărătorul era și găsit : Moise Geld nu putea să refuze nimic nobilului conte.

Gunther de Bluthaupt deși era obișnuit să nu vadă decît cu ochii lui Zaheus, rămase nehotărît deocamdată în fața acestei măsuri extreme.

Iubea pe frumoasa Margareta, care-i arăta o afecțiune de fiică și se supunea cu blîndețe celei mai mici voințe a lui.

Și pe urmă, unde pui că el tot nu-și pierduse nădejdea de a avea un moștenitor și continuu se gîndea că de lungile sforțări de a face avere are să profite copilul său, de acel Mesia făgăduit de știința inflamabilă a doctorului Jose Mira.

— Să mă ferească Dumnezeu, zise intendentul, ca să propun eu stăpînului meu un contract care ar putea atinge interesele nobilei contese Margareta și a viitorului moștenitor de Bluthaupt ! Venitul va fi reversibil asupra contesei în cazul, facă cerul ca nenorocirea aceasta să se întîmple cît se va putea mai tîrziu ! — cînd ar rămîne văduvă...

Cît despre a doua ipoteză, este bineînțeeles că ea va forma o condiție care să desființeze, să strice tot... Nașterea unui băiat pe care îl așteptăm cu toții ar anula vînzarea făcută înainte.

— Dar veniturile plătite pînă aici de Moise ? întrebă contele încredințat pe deplin aproape.

— Legea romană este pozitivă în privința aceasta, răspunse Zaheus. Orice contract aleatoriu expune pe cumpărător la pierderea sumelor date într-un asemenea caz.

Günther ar fi cedat altor argumente mai puțin hotărîtoare.

Cel dintîi lucru pentru el era ca să-și vadă de lucru înainte : și o dată ce va izbuti, ce-i mai păsa de toată averea sa ?

Nu i-ar fi lui deajuns un cazan, un cuptor și un vas de pămînt pentru ca să facă pe fiul său mai bogat decît toții împărații lumii ?

Se învoi și își puse iscălitura în josul unui act foarte cu meșteșug compus.

Din ziua aceea contele Günther fu cel mai norocit domn din statele germanice.

Zaheus îi punea întotdeauna aur la dispoziție. Marea Operă mergea după pofta inimii, după cum spunea chiar Fabicius Van-Praet, care era adevărul personificat și doctorul portughez afirma sub jurămînt că niște semne, pe care numai el le cunoștea, vesteau fără doar și poate viitoarea regenerare a sîngelui Bluthaupt.

Acelui prețios doctor, pus și el în confidența vînzării sub condiție, compuse o băutură care trebuia să înșele toate calculele cumpărătorului Moise Geld și să lungească viața contelui peste o sută de ani.

Astfel toate mergeau foarte bine și Günther era înconjurat numai de prieteni neprețuiți.

Ca și cum întîmplarea ar fi vrut să adeverească povestirile doctorului, Margareta rămase însărcinată.

Toată lumea se miră ; doctorul se miră mai mult ca toți.

Cît timp fu soția sa însărcinată, Günther se ocupă numai să topească plumb, să distileze tot felul de doctorii și să bea faimoasa băutură care să-i prelungească viața.

Acele luni fură pentru el numai bucurie, deși îl îmbătrîniră cu zece ani.

Cei șase asociați însă avuseseră nouă luni ca să ia măsuri pentru orice întîmplare.

Termenul trecuse, ceasul venise.

La împrejurarea aceasta făcuse aluzie curierul Fritz în Frankfurt.

În patul înconjurat cu perdele groase contesa Margareta începuse să simtă cele dintîi dureri ale facerii naşterii.

Printr-o coincidenţă care nu era nicidecum efectul întîmplării, Van-Praet făgăduise contelui că în noaptea aceea se va împlini Marea Operă.

Cuptoarele ardeau în laboratorul său, metalul fierbea în fundul cazanului.

Era o mare tăcere împrejurul căminului.

Se auzea şoaptele dintre Hans şi Gertruda, care stăteau lîngă fereastră.

O muzică ciudată, care părea că vine din nori, se auzi deodată.

Era ceasornicul din turnul cel mai înalt al castelului de Bluthaupt care cînta.

După ce se isprăvi cîntecul, ceasornicul bătu ora şapte.

Doctorul se uită la cadranul smălţuit al vechii pendule.

— Nobilul conte va vedea obrazul moştenitorului său mai înainte ca acul acesta să ocolească încă o dată cadranul, zise el.

— Şi tot atunci, zise Van-Praet, va fi aur în fundul cazanului nostru.

— Fericită noapte are să fie aceasta pentru casa de Bluthaupt ! zise Zaheus cu nişte accente ciudate în voce

— O ! prea fericită ! prea fericită ! zise şi Günther, dar cît o să-mi pară de lungi ceasurile !

Doctorul se sculă şi turnă într-un pahar de aur o doză de băutură din care ieşeau aburi.

Günther duse paharul la gură.

— Mi se pare că beau viaţa ! zise el uitîndu-se la portughez cu recunoştinţă.

Obrajii săi uscaţi şi zbîrciţi se învioră o clipă, ochii îi scînteiară, apoi obrazul se învineţi şi, mai mult, chiar scînteia din ochi pieri.

Răsuflă greu şi-şi duse mîinile zbîrcite la piept.

— Aş vrea să beau mereu ! zise el. Cînd nu beau, mi se opreşte respiraţia şi simt un foc lîngă inimă.

Capul i se clătină şi căzu greu într-o parte.

Van Praet şi Mira se uitară pe furiş unul la altul.

V

PATA DE SINGE

Cu cît contele bea mai mult elixir preparat de Jose Mira, cu atît slăbea mai tare.

În seara aceea simțea mai acut ca oricînd îndoitul efect al băuturii pentru a cărei pregătire doctorul pusese, negreșit, o mai mare grijă.

La un minut după ce golea paharul de aur cădea într-un fel de amorțeală care îl lăsa cel puțin să aibă conștiință de cele ce se petreceau în jurul său.

Capul lăsat pe piept, și care părea că poartă o greutate nevăzută, se ridica din cînd în cînd cu efort.

Privirea sa stinsă se preumbla încet de la unul la celălalt tovarăș al său, apoi pleoapa obosită se închidea și capul îi cădea iar spre piept.

Jose Mira nu-i pierdea nici o mișcare.

Grosul Fabriciu Van-Praet ședea răsturnat în fotoliu și privea cum ardeau surcelele de brad. Nu se gîndea cîtuși de puțin la minunea care trebuia să se împlinească în singurătatea laboratorului din odaia cea mai de sus a turnului de pază.

Intendentul Zaheus își făcuse o perdea cu mîna și se uita foarte rece la stăpînul său.

Într-un moment cînd Günther ținu capul plecat pe piept ma mult decît de obicei, Van-Praet arătă cu degetul pendula și zise încet :

— Nu mai vin !... Întîrzie !...

— Știi ! făcu doctorul, aude tot !...

Contele ridică capul ca și cum ar fi voit să confirme vorba aceasta.

— Este prea adevărat ! zise el abia putînd vorbi, întîrzie ! Minutele sînt lungi ! prea lungi !

Răsuflă greu ca un om care a făcut ceva mai mult decît îl ajută puterile.

— Margareta nu strigă, mai zise el.

Aș da o mie de suverani[1] ca să-i aud cel dintîi țipăt. Și cazanul !....

[1] monedă de aur

„Oh !... pentru ce nu pot să văd aurul galben și strălucitor bierbînd în fundul lui ! pe urmă răcindu-se și întărindu-se ! Minutele sînt lungi !

Își rezemă capul pe mîna care tremura.

Cei trei tovarăși tăceau.

— Tot corpul mi-a înghețat, mai zise contele, numai un punct îmi arde în piept ca un cărbune aprins. Dați-mi să beau !... Mă înăbuș !...

— Nu trebuie să bei prea mult, răspunse doctorul cu un ton dramatic și încet. Dozele sînt reglate după artă ; vei bea, nobilul meu stăpîn, cînd va fi vremea.

— Vezi că sufăr mult ! murmură bietul bătrîn, dacă ai ști cît sufăr !

Doctorul îi luă mîna ca să-i ia pulsul.

— Domnule conte, zise el cu sfruntare, niciodată n-ai fost mai sănătos decît acum !

Günther se forță să zîmbească.

— Poate că e adevărat, îngînă el, mi se pare că sînt bolnav... dar așteptarea aceasta mă omoară... Să aștept încă ceasuri multe și să nu pot să știu !...

Păru că reînsuflețește deodată și își aținti ochiul scînteietor de dorință pe fața largă a olandezului.

— Domnul meu Van-Praet, zise dînd vocii sale acel accent mîngîietor ce știu numai copii să dea, nu crezi că ne-am putea sui în laborator să descoperim cazanul ca să vedem dacă opera merge bine ?

— Dacă l-am destupa acum, s-ar putea să întîrziem prefacerea cu o lună, poate chiar și cu un an, zise olandezul foarte serios, dar eu sînt acum, mai mult ca oricînd, la ordinele nobilului meu stăpîn.

Se prefăcu că se ridică.

Günther gemu.

De după perdelele patului îi răspunse un alt geamăt și o voce de femeie pronunță numele lui Dumnezeu cu un accent de suferință sfîșietoare.

Fruntea încrețită a bătrînului se lumină deodată, întorsese capul așteptînd țipătul care nu veni însă.

Doctorul dădu la o parte perdelele.

Lumina lămpilor lunecînd pieziș printre perdele, arătă un obraz îngeresc, mai alb decît muselina pernei pe care se odihnea.

Era un cap nobil pe care radia frumoasa candoare a copilăriei.

Cîteva șuvițe de păr blond mătăsos și subțire, cădeau împrejurul obrajilor săi palizi.

Ochii erau pe jumătate închiși și gura fără culoare părea că se deschide ca să plîngă.

Doctorul îi luă pulsul fără să spună o vorbă, trase perdeaua la loc și se așeză iar pe scaun.

Gunther căzuse iar în apatia lui.

Hans și Gertruda, pe care nimeni nu îi băga în seamă, se opriseră din vorbă cînd auziseră țipătul tinerei contese și se uitau spre pat cu ochii înlăcrimați.

O tăcere adîncă domnea în cameră. Nu se auzea decît bătaia pendulei și șuieratul trist al vîntului.

Flacăra lămpilor fiind prea slabă lumina numai o parte a camerei, așa că pereții erau mai mult în întuneric.

Ori de cîte ori vîntul se auzea în ferestre producînd un zgomot ciudat prin harpele eoliene întinse între coșurile căminelor de pe acoperișul castelului, ori, cînd monștrii de fontă, care slujeau ca sfîrleze de vînt, lăsau să se audă țipetele lor jalnice, Hans și Gertruda tresăreau ca și cum ar fi auzit glasul unei ființe care cere ajutor.

Gertruda fusese crescută la castel, Hans era un vasal al răposatului conte Ulrich.

Cei doi aveau loc deosebit între toate slugile lui Günther și trebuia să slujească numai pe contesa Margareta.

După cîtva timp de tăcere, începuseră iar să vorbească.

— Era copilă cînd a sosit frumoasa contesă la castel, zise Gertruda. Nu zîmbea după cum se zice că zîmbesc soțiile tinere... privirea ei atît de dulce era tristă... și totuși cînd a trecut peste pragul sălii acesteia unde o vedem acum că suferă mi s-a părut că avea lacrimi în ochi.

— Sărmana contesă ! zise Hans, mișcat. Ce fericită era acolo, la castelul de Rothe ! Tatăl său o iubea, frații se închinau la ea și toți nobilii din vecinătate oftau de dragul ei... Dar se zice că măritișul acesta trebuia să se facă ca să nu se stingă neamul Bluthaupților. Știu bine, eu, ce-ar fi trebuit pentru gloria casei... Cei trei frați ai săi, cărora

li se zice bastarzi, ar fi purtat cum trebuie numele tatălui lor, care-i recunoscuse prin testament ca moştenitorii săi legitimi. Toate acestea însă s-au întîmplat altfel şi mulţi oameni spun chiar că el ar fi vrut aşa... Vai ! sunt prea tînăr, însă am apucat vremurile când la castelul de Rothe era numai fericire ! Nobilul Ulrich ajunsese în puterea vârstei, cei trei fraţi n-aveau pereche între toţi cavalerii din partea locului, amândouă contesele, Elena şi Margareta, bune şi frumoase, păreau că aduc asupra castelului binecuvântarea cerului... Acum Ulrich a murit... Omul atît de plin de viaţă în ajun, nu e decât un cadavru a doua zi !... Se zice că avea vrăjmaşi nişte oameni puternici împotriva nedreptăţii cărora se lupta el... Făcea parte dintr-o societate în care toţi membrii sînt fraţi dar a cui mînă s-a ridicat să-l răzbune ? Cei trei băieţi ai lui, deşi au o inimă frumoasă, nu poartă nici numele de Bluthaupt, nici numele de Rothe, sînt bastarzi. Am auzit vorbindu-se că şi ei ar fi intrat într-o luptă deznădăjduită. Cine poate să spună dacă vor fi având un acoperiş unde să-şi pună capul . Margareta este soţia unui bătrân înconjurat de nişte vagabonzi setoşi de bani ! Singură contesa Elena este fericită. Să dea Dumnezeu să fie ferită de vreo nenorocire. Este soţia unui nobil francez pe care-l iubea din copilărie. Nunta lor a fost foarte frumoasă, Gertruda, şi n-a semănat de fel cu aceea de care mi-ai vorbit. Şi eu eram copil cînd am văzut nunta lor, dar şi acum îmi aduc aminte de bucuria de atunci ! Ce frumoşi erau amîndoi şi cum se iubeau !

Hans tăcu deodată : bătuse cineva în poartă.

Bătrînul conte deschise ochii pe jumătate şi zise cîteva vorbe neînţelese.

— Au venit ! zise Praet.

Zaheus Nesmer se sculă şi se duse la o fereastră ca să se uite afară.

Grilajul se deschise şi un om cu o manta de ploaie intră, dar era singur.

Zaheus mai aşteptă şi când văzu că nu mai intră nimeni şi că poarta s-a închis, se întoarse spre tovarăşii săi care-l întrebau din ochi.

— A venit numai Moise, zise el aşezîndu-se iar.

Mira şi grosul olandez făcură semne de nelinişte.

— Tot mereu figuri de vagabonzi ori de negustori! murmură pajul apropiindu-se cu scaunul de frumoasa slujnică. Astfel de oameni trebuie să înconjoare pe şeful casei de Bluthaupt?

După cât e de adevărat că te iubesc Gertruda, să mă asculţi pe mine: aici în castel simt că se va petrece ceva ciudat şi ameninţător!

Fata îngălbeni.

— Mă înfricoşezi, dragul meu, şi cu toate acestea nu pot să zic decît tot ca tine... zise fata. Nu ştiu ce presimţire de moarte îmi îngheaţă inima. Abia a început să se însereze şi aş vrea să fie ziuă.

— Dacă noaptea asta va fi cea din urmă pentru vreunul din noi, zise pajul făcîndu-şi cruce, atunci să aibă Dumnezeu milă de sufletul lui!

Gertruda se lipi tremurînd de paj.

Hans înconjură talia fetei şi o trase spre el.

— Lasă-mă! zise ea. Jocurile astea sunt un păcat lîngă un pat de suferinţă, şi am face mai bine să ne rugăm ca doi creştini.

În curte nu se mai auzea nici un zgomot.

Calul evreului era în grajd şi Moise Geld fusese dus în apartamentul lui Zaheus unde se ţineau întrunirile asociaţilor.

Lui Hans îi fu milă de biata Gertruda văzînd-o aşa de speriată, şi vru s-o liniştească.

— Suntem nişte copii, zicea el silindu-se să zîmbească, şi ne speriam ca nişte nebuni pentru că tot ce ne înconjoară este trist şi pentru că vîntul de octombrie geme afară...

Mîine, o să avem un copilaş frumos în leagăn, dragă Trudhem şi vinul de Rhin o să curgă în pahare ca să sărbătorim venirea în lumea a moştenitorului lui Bluthaupt!

— Să te audă cerul, dragul meu! zise Gertruda.

— Oamenii ăştia au nişte figuri urâte, zise Hans arătînd cu degetul pe cei trei tovarăşi ai lui Günther, dar inima nu seamănă întotdeauna cu obrazul şi pot fi oameni de ispravă... Începusei să-mi povesteşti ce se vorbeşte prin lume în privinţa sarcinii neaşteptate a contesei. Nu vrei să-mi isprăveşti istoria, Trudhen?

Gertruda ezită cîteva minute.

Însă era femeie și pofta de a povesti o istorie misterioasă era puternică la cei cincisprezece ani ai ei.

— S-au spus multe lucruri, zise ea în sfârșit, printre care sînt multe ce nu le pot înțelege. Dar ascultă-mă, Hans, am să mă străduiesc să-ți povestesc tot, cum mă voi pricepe. Stăpînul meu a mai fost de două ori însurat în tinerețe. Amândouă femeile însă i-au murit fără să-i facă copii. Sunt treizeci de ani de cînd soția a doua e în mormînt de marmură. La castel mai sunt poate doi ori trei slujitori bătrîni care își aduc aminte de ea de când erau și ei tineri. În treizeci de ani contele Günther nu se gîndi să se însoare încă o dată.

Trăia închis în castelul lui în care nu călca nici un gentilom din vecinătate. Nici chiar fratele său nu venea să-l vadă.

E ciudat ceea ce am să-ți spun, dar am auzit-o și eu de o sută de ori, așa că trebuie să cred. Acum trei ani chiar Günther de Bluthaupt nu știa încă nimic despre familia fratelui său. Abia atunci păru că se deșteaptă din lunga-i uitare.

El află că familia lui Ulrich se compunea din două fete legitime și din trei gemeni abia scăpați de copilărie și care nu erau născuți de contesa de Bluthaupt. Cred că ai auzit vorbindu-se de focul care strălucește necontenit în vîrful turnului de pază, în aripa stîngă a castelului. Atunci, ca și azi, era locul favorit al contelui care se închidea acolo ore întregi.

Nimeni n-a putut afla ce face acolo și, Dumnezeu să mă ierte dacă păcătuiesc, oamenii din partea locului spun că acolo este un cuib unde contele se închină lui Satana. Sunt ani întregi de când nici într-o noapte măcar nu s-a stins focul în vârful turnului. Știrile pe care le aflase contele îl preocupară așa de mult încât mai multe zile nu călcă pe acolo. A fost auzit jurîndu-se pe Dumnezeu și pe dracul că niște bastarzi niciodată n-au să poarte numele de Bluthaupt. Într-o zi trimise o ștafetă fratelui său, contele Ulrich și un om fu trimis special la Roma să ceară de la Papa voia ca Günther să se însoare cu nepoata sa. Nu trecu multă vreme după aceea și sărmana Margareta sosi la castel...

Printre oamenii din neamul Bluthaupţilor, cei mai mulţi spun că e o nebunie să mai aibă copii cînd ajung la bătrîneţe, dacă n-au putut face la tinereţe. Au trecut luni întregi şi nu s-a văzut nici un semn despre sarcina contesei.

Günther începuse să ducă iar viaţa lui misterioasă de mai înainte, însă nu mai era singur şi cei trei oameni pe care îi vezi acolo erau deja aşezaţi în castel.

Se răspîndi odată vestea că unul din ei îşi făcuse pact cu diavolul. Ba se zice chiar că şi contele Günther îşi vînduse sufletul dracului numai ca să aibă un băiat pe care să-l cheme tot Günther... Crezi asta, Hans ?

— Nu, răspunse pajul, cred în Dumnezeu şi nu cred că dracul are vreme să vină să încheie contracte cu păcătoşii.

Gertruda însă nu era aşa de tare de înger. Zise dînd din cap :

— Alţii mai bătrîni decât noi, o cred, şi o spun. Eu doresc să nu fie astfel... Dar, ce crezi tu, Hans, de cei trei oameni în roşu ?

— Cei trei oameni în roşu ?... zise pajul.

— Cei trei oameni în roşu pe care stăpânii noştri îi poartă pe armele lor, zise fata, cei trei demoni care veghează asupra destinelor Bluthaupţilor !... Se poate chiar, Hans, să nu fi auzit tu niciodată vorbindu-se despre asta ?

— Adevărat... zise pajul rîzînd, mi se pare că-mi aduc aminte. Ei vin ca o prevestire ori de cîte ori are să se întîmple ceva... Vin la însurătoare, la naştere, la moarte.

Hans se opri ca să facă un gest prin care îşi arăta neîncrederea.

— Vezi tu, Trudhen, zise el iar, sunt atâtea legende despre casa lui Bluthaupt... aâtea superstiţi.... tradiţii... atâtea minciuni !

— Asta nu-i o minciună ! zise Gertruda.

— Cum adică ? crezi că oamenii în roşu trăiesc ?...

— Trebuie să cred, Hans...

— De ce ?

— Pentru că i-am văzut !

Gertruda pronunţă vorbele din urmă încet, dar foarte apăsat.

Hans era din partea locului și dacă avea cîteodată dorința ca să se bată împotriva superstiției, cu toate acestea ea tot se furișa în el și-l muncea.

Voise să zîmbească : se făcu serios.

— I-ai văzut, Gertruda ?... zise el vorbind încet, fără voie.

— I-am văzut, răspunse fata. Azi sînt tocmai nouă luni... era o seară tot ca asta... Atît numai că era mai frig, pentru că eram în mijlocul iernii și afară viscolea groaznic. Contesa Margareta era culcată ca și acum pe pat. Doctoriile, pe care i le dăduse doctorul Mira, o îmbolnăviseră... Ca și adineauri a bătut cineva în poartă... A intrat un călător. Nici unul din oamenii castelului nu-l cunoștea. Era înfășurat într-o manta mare neagră. Sub părul lung creț se vedea o figură nobilă și mândră. Margareta a țipat când a intrat el. Nu ți-aș putea spune dacă țipase de durere, ori de bucurie... Străinului i s-a dat să cineze, pe urmă s-a dus în apartamentul pe care i-l hotărîse Zaheus. Hans, n-am spus nimănui pînă azi lucrurile astea și numai ție care mi-ai jurat să mă iei de nevastă am să ți le spun. Este secretul iubitei mele contese pentru care mi-aș da și viața și poate chiar iubirea noastră..."

Hans îi luă mîinile și i le sărută cu dragoste.

— Sunt fericit, Trudhen, să citesc în adâncul inimii tale... răspunse el.

— Iubește pe contesa Margareta, iubește-o mai mult decât pe mine și să mă iubești după ea !... Este fata nobilului conte Ulrich, bunul meu stăpîn, este sora celor trei dezmoșteniți pe care aș vrea să-i văd puternici și bogați cu prețul sîngelui meu !

— Îi iubesc și eu, zise fata zâmbind pentru că-i iubești tu... Ascultă-mă acum dragul meu, poate o să înțelegi tu ceea ce nu înțeleg eu...

Poate să fi fost miezul nopții. Eu mă culcasem în camera a cărei ușă este aici în spatele meu. Din pricina viscolului nu puteam să închid ochii. Mi se păruse de mai multe ori că aud un fel de fâșâit în camera stăpânei mele, dar îmi închipuisem că nici ea nu putea dormi și că se învîrtea în pat.

Vezi, Hans, ușița aceea din stînga perdelei ?

Hans încuviință.

Gertruda îi arăta cu degetul ușa de la paracliș.

Era palidă și glasul îi tremura.

— A fost o scenă grozavă, murmură ea ca și cum ar fi vorbit singură ; chiar de aș trăi o sută de ani, tot am să-mi aduc aminte. Ușa aceea dă în paraclisul contesei, din care apoi ieși într-o curte printr-o scară veche. Curtea asta n-are nici o ieșire. Înainte de ziua de care îți vorbesc, nu cunoșteam nici scara, nici curtea. Cu toate zgomotele neînțelese pe care le tot auzeam în camera stăpînei mele, începusem să adorm, cînd unul mai mare mă făcu să sar drept în sus.

Parcă deschidea cineva o ușă cu forța, nu departe de mine. Am sărit din pat și numai un pas am făcut pînă în camera în care ne aflăm și care atunci era luminată numai de o lampă de noapte. Să-ți spun acum ce-am văzut. Contesa Margareta palidă de suferințele ei de peste zi, sta cu capul răsturnat pe pernă și cu părul răvășit. Părea că doarme adînc : eu îi dădusem de cu seară o băutură pe care o pregătisem după cum mă învățase doctorul Mira. Între ea și mine era străinul care sosise seara la castel. Era cu capul gol, mantaua era aruncată alături. Sedea cu un genunchi pe patul contesei...

Era nemișcat, ca și cum ar fi fost trăsnit în poziția asta și se uita îngrozit la ușa paraclisului. M-am uitat și eu în partea aceea. Pe viața mea Hans, îți spun adevărat ! Cei trei oameni în roșu stăteau în picioare pe prag...

Pajul întoarse capul spre ușa misterioasă.

Pe figura lui se citea încă neîncredere dar și un interes puternic.

—Nu mă deșteptase străinul, ci ușa pe care o deschiseseră cei trei oameni în roșu, zise Gertruda.

— După ce semne i-ai putut cunoaște ? întrebă Hans, tăindu-i vorba.

— I-am văzut după cum te văd, răspunse fata, mult mai tîrziu mi s-au tulburat ochii... Numai dacă spaima nu m-o fi orbit atunci, pot să jur în fața lui Dumnezeu că erau acolo trei oameni îmbrăcați în haine lungi roșii și al căror obraz era umbrit de niște pălării tot roșii, ca focul din iad !...

— Ciudat ! zise pajul.

Gertruda spuse mai departe :

— Fiecare din ei avea în mînă o sabie lungă care scotea scântei la lumina pîlpîitoare a lămpii. Toţi trei aveau aceeaşi talie şi aceeaşi înfăţişare. Stăteau nemişcaţi cam un minut, care pentru mine era ca un veac.

Eu rămăsesem chiar în locul unde ne aflăm, încremenită.

Cred că nu m-au văzut din pricină că lumina era prea slabă.

Doi din oamenii roşii se mişcară deodată şi voiră să păşească în odaie, însă cei de-al treilea îi opri cu un semn. Luă sabia unuia dintre ei şi făcu cîţiva paşi spre străin. Acesta se ridică în sfîrşit, îşi încolăci mantaua pe braţul stîng şi veni şi el în mijlocul sălii. Omul în roşu îşi luă pălăria. Să fie cu putinţă ca Dumnezeu să ierte pe diavoli să ia trăsăturile îngerilor ? Era un tînăr frumos, cu fruntea lată şi gînditoare, înconjurată de nişte păr negru ca abanosul. Ochii îi scînteiau de mînie. Dădu o sabie străinului. Săbiile lor se încrucişară. Nu scoteau însă nici o vorbă. Contesa Margareta dormea. Văzui nişte cercuri care scînteiau. Auzii o lovitură seacă, pe urmă o scârţâietură. Străinul căzu pe spate dând un ţipăt grozav. Contesa Margareta tresări din somn. Eu am leşinat."

— Şi n-ai mai văzut nimic ! întrebă Hans.

— Nu ţi-aş spune cîtă vreme am rămas leşinată, îi zise fata.

Dar când m-am deşteptat doi din oamenii în roşu stăteau lîngă patul contesei şi mi se părea că o văd zîmbindu-le. Însă toate acestea erau ca un vis. Parcă aveam o perdea de pînză pe ochi.

Cel de-al treilea om în roşu sta în genunchi în locul unde fusese lupta.

Ştergea podeaua cu o bucată din mantaua lui şi mi se părea că şterge petele de sînge. Între contesă şi el fiind perdelele, nu-l puteam vedea ce ştergea. Corpul străinului pierise. După ce isprăvi, cel de-al treilea om în roşu veni lîngă fraţi.

Îi auzeam vorbind toţi patru încet, foarte încet şi ca nişte oameni care se iubesc... Nu ştiu ce vorbeau... aici nu-mi aduc aminte. Îmi aduc aminte numai că acel care culcase cu sabia pe străin şi care sta tot cu capul descoperit, scoase un pergament din sîn şi-l rupse bucăţele, după ce sărută pe Margareta pe frunte.

Margareta plîngea...

Tot ce-ți spun se petrecea înaintea ochilor mei și trecea ca o nălucă. Îmi închipuiam că visez... Ochii mi se închiseseră iar... Cînd i-am deschis se luminase de ziuă. Contesa dormea cu acel somn zîmbitor și liniștit care o făcea să semene cu îngerii. Pieriseră și oamenii în roșu și străinul cu mantaua neagră... Toate ușile erau închise... Fiind încurajată de lumina zilei și, pe de altă parte, neputîndu-mă stăpîni, deschisei ușița pe unde intraseră cei trei oameni în roșu.

Inima îmi bătea foarte tare, pentru că mă așteptam să găsesc dincolo de prag cadavrul străinului. Însă în paraclis nu era nimic. Am coborît scara și m-am uitat în curte : nu am văzut decât zăpada curată : nu era nici o urmă de pași.

Fata tăcu și puse mâna pe piept. Sufla foarte greu.

— Dar lasă oare demonii urme de pași pe pămînt ?... zise ea... Atunci, vezi, nu judecam așa. Mă sileam să cred într-un vis. M-am suit iar sus. M-am uitat prin odaie, la fiecare lucru. Nimic ! Toate scaunele erau la locul lor și în zadar am căutat împrejurul patului să găsesc vreo bucățică din pergamentul pe care-l rupsese în fața mea mâna ucigașului.

— E un vis ! un vis ! îmi ziceam eu mereu.

Dar nu era vis... Să vezi !

Și fata arătă cu degetul o pată neagră mare, care părea încă jilavă.

— Vezi ! zise ea cu vocea tremurînd : S-a străduit, el omul roșu să curețe pata, dar urmele sângelui de om nu pier niciodată !

VII

HANS ȘI GERTRUDA

Contele Günther adormise cum se cade cu capul pe mînă.

Zaheus Nesmer, Van-Praet și doctorul profitau de somnul acesta ca să vorbească încet.

— Este ora șapte și jumătate ! zise intendentul ; doar o jumătate de ceas de cînd a sosit evreul....

„Nu cumva Ianoș și Regnault n-or fi vrînd să mai vină ?"

— Dacă s-ar duce odată acolo unde știu eu, bombăni grosul Van-Praet, m-aș lipsi de orice ajutor al lor !

Doctorul Mira se mulțumi numai să cugete la ceea ce zicea vecinul său.

— Regnault este un șiret și jumătate, zise Nesmer ; mă prind c-are să vină după ce s-o isprăvi.

— Iar frumosului ungur nu-i plac luptele unde nu se întrebuințează nici pistolul, nici sabia... zise Van-Praet. Și apoi azi este 31 octombrie, prin urmare suntem în noaptea sărbătorii tuturor sfinților.

Cine știe dacă nu se va fi întâlnit cu niscai duhuri necurate pe lîngă Iad ?

Mira dădu din umeri și Zaheus se forță să nu s-arate speriat.

— Cît despre cinstitul Moise, zise doctorul, este, ca întotdeauna, cel dintîi la post... dar...

Se uită pe rînd la olandez și la intedent :

— He ! He ! făcu el cu un fel de zîmbet care era curat o strîmbătură.

— He ! he ! zise și Zaheus.

Pe urmă :

— Negreșit, negreșit, zise el, iar, este multă vreme de cînd am băgat de seamă... Am putea face treba doar noi trei și cîștigul nostru ar fi îndoit.

— Vezi bine, răspunse doctorul.

— Negreșit, zise și Van-Praet.

Și toți trei oftară în același timp.

— Asta e primejdia cunoștințelor urâte, zise Zaheus Nesmer, cu tonul celui mai cinstit om din Germania.

— Primul pas a fost greșit, zise și domnul Van-Praet.

— N-am fi ajuns aici, dacă părinții noștri ne-ar fi lăsat fiecăruia cîte o mie ori două de fiorini venit pe an... zise Nesmer.

Doctorul aprobă vorbele acestea filosofice ; pe urmă cîteșitrei se uitară la acele ceasoricului blestemînd pe tovarășii lor care întârziau.

— Du-te doctore și vezi cum merge lucrul, zise Van-Praet.

Jose Mira își băgă capul ras și pocit printre perdelele patului.

De astă dată nu se auzi nici un suspin.

Doctorul se întoarse peste cîteva secunde.

— Nimeni nu poate să facă socoteală dreaptă despre cîte găsește natura în sine în asemenea momente de criză... zise doctorul cu un ton de profesor. Nu cred să aibă destulă putere ca să suporte toate durerile nașterii... starea ei de oboseală mi se pare mulțumitoare... dar, după cum v-am mai spus, nu se poate ști.

— Sunt însă băuturi... zise Zaheus.

— Trebuie păstrată în toate o măsură înțeleaptă, răspunse doctorul. O doză poate să aducă deznodămîntul fără nici o zguduire și după cum cere trebuința... altă dată poate să lase urme !

— Dar dacă naște, cînd o să nască ? întrebă Van-Praet impacientat.

— Poate după mai multe zile, și poate chiar peste un ceas, răspunse el. Sînt unele întrebări la care știința nu poate să răspundă hotărît.

— Și apoi, cine știe dacă copiii dracului nu stau câte unsprezece luni în pântecul mamelor ?... zise Van-Praet râzând.

Hans și Gertrude erau prea departe ca să audă ce vorbeau ei.

Hans era îngândurat.

— Ai văzut figurile acelor trei oameni în roșu, Trudhen ? întrebă el după o mică tăcere.

— Am văzut numai pe a unuia din ei : avea trăsăturile blânde ca ale unui copil, răspunse ea.

Hans se mai gîndi o clipă pe urmă întrebă :

— Și a doua zi ce s-a întîmplat la castel ?

Gertrúda se gîndi un minut, apoi răspunse :

— A doua zi fu căutat pretutindeni străinul... toate porțile și ușile castelului fuseseră bine închise și cu toate acestea el pierise. Pe unde a putut să iasă ?... Toată lumea

ştia despre întîmplările din noaptea aceea ciudată. Chiar contesa, care nu se trezise decît după moartea străinului întrebă de mai multe ori ce se făcuse cu el. Nimeni nu putea înţelege cum dispăruse el aşa fără veste. Slugile şi vasalii lui Bluthaupt începură să zică de străin că era diavolul care venise la castel adus de olandezul Van-Praet. În tot ţinutul se răpîndi zvonul ăsta : toţi rămăseseră încredinţaţi că acest castel era bîntuit de diavoli. Şi cînd se auzi despre contesa Margareta că era însărcinată, oamenii începură să numere zilele şi toţi ziceau că acest copil al ei era să fie copilul diavolului. Era însă un om bătrân care îngrijea de şoimii lui Bluthaupt. Acest bătrîn, acum, nu mai trăieşte. El pretindea că îl cunoscuse pe străin chiar în seara în care sosise... Zicea că era un gentilom de prim prejurul castelului de Rothe : baronul Stefan de Rodack, care ceruse mîna Margaretei şi care părăsise Heidelbergul după măritişul tinerei noastre stăpîne...

— Adevărat !... zise pajul cu sprînceana încruntată, am văzut deseori pe baronul de Rodack la castelul lui Ulrich... Şi e multă vreme azi de cînd lumea îl crede mort.

— Nimeni însă nu voia să creadă pe bătrînul îngrijitor al şoimilor, zise Gertruda. De nouă luni, oamenii din Bluthaupt n-au altă vorbă şi s-au ferit de tine, Hans, pentru că ai venit de la castelul de Rothe şi că au ghicit cît eşti de devotat pentru nobila fiică a stăpînului tău...

— Nu cumva ei nu o iubesc ? întrebă pajul.

— Cum să n-o iubească ? răspunse Gertruda, este aşa de bună !... Şi unde pui că are un zîmbet şi o vorbă aşa de dulce încît mîngîie pe oricine suferă !... Toţi o iubesc şi toţi îi plîng tinereţea ei jertfită. Dar din noaptea aceea pare că este împrejurul ei un cerc misterios. Chiar binefacerile ei sperie şi pe cei mai săraci. Nu mai cutează nimeni să se atingă de darurile ei, şi cu tot aurul pe care-l au de la ea ei tot mor de foame... O ştiu toţi nevinovată, o ştiu că e evlavioasă şi curată, însă între ea şi Iad este o legătură... Vorbeai adineauri de poveştile cele vechi şi de prezicerile nenumărate care umblă din gură în gură despre casa stăpînilor noştri... Este una se zice, care vesteşte într-adevăr

venirea copilului diavolului și care spune că tot neamul lui Bluthaupt se va prăpădi în ziua în care se va naște el. Câte vorbe îngrozitoare n-au spus bătrânii din munte în fața mea despre copilul ăsta !... Ei zic că are să sfîrșească tot, la cel dintîi țipăt al acestui copil al diavolului. Lumina din turnul de pază trebuie să se stingă în clipa cînd va naște contesă. Trebuie să se stingă ca să nu se mai aprindă niciodată. Și toți știu, din poalele zidurilor castelului și pînă în fundul văiii, că lumina aceasta este sufletul bătrînului Günther, vândut de atîția ani împăratului răului...

În minutul acesta, perdelele patului se mișcară : bolnava se deșteptase în dureri crunte.

Începu să țipe. Günther săltă capul și deschise niște ochi speriați.

— Ce este ?

— Nobila contesă Margareta... începu doctorul.

— A țipat ! zise bătrînul al cărui obraz s-a aprins numaidecît ; oh !... ascultați-o cum țipă ! se zice că numai băieții fac pe mamă să sufere așa de mult !

Doctorul adeveri cu capul.

— Tipă, Margareta, dulcea mea soție ! zise bătrînul cu un zîmbet idiot, îți voi da rochii brodate cu aur — vreau să vezi pe fruntea ta frumoasă o diademă de mărgăritar și pe piept un colier de diamante mai bogate decît toaleta unei regine. N-am să fiu eu mai bogat ca un rege ?

De astă dată adeveri Van-Praet.

Günther se uită la ceas.

— A trecut o oră, zise el bucuros, metalul clocotește în fundul cazanului, copilul se mișcă în pîntecele mamei... O ! fericită noapte ! fericită noapte pentru casa lui Bluthaupt !

Margareta se frămînta în dureri grozave. Tipetele ei erau din ce în ce mai sfîșietoare. Bătrînul asculta și părea că-i face plăcere să le audă.

Cei trei asociați stăteau reci și nemișcați.

Pajul și fata tăceau. Fiecare plîngere a contesei răsuna în inima lor.

— Gertruda ! Ajutor ! ajutor ! zise Margareta, crezînd că moare.

Gertruda sări și dădu fuga spre pat.

Însă doctorul îi luă înainte, se sculă și se așeză între ea și pat.

— Gertruda !... și tu mă părăsești ? zise biata Margareta.

Fata încercă să treacă : plîngea sărmana de mila contesei.

— Stai cuminte, fata mea, îi zise Jose Mira.

— Dar mă cheamă stăpîna mea ! vru să zică Gertruda.

Doctorul o împinse înapoi și se întoarse spre conte.

— Copila aceasta, prin stăruința ei nebună, mărește primejdiile momentului de criză, zise el.

Obrajii vineți ai bătrînului se înroșiră, așa de tare se supără el.

— Dă-te înapoi, ticăloaso ! strigă el amenințînd-o cu pumnul. Cutezi să te împotrivești doctorului meu ?... Doctorul meu este stăpîn, m-auzi tu ? Și toți trebuie să-l asculte.

— Gertruda, Gertruda ! murmură Margareta a cărei voce slăbea.

Gertruda își puse mîinile la ochi și începu să plîngă.

— Nu mai striga pe Gertruda, zise bătrînul cu un ton jumătate poruncitor și jumătate duios. Fii cuminte, te rog, ai auzit pe doctorul... prietenul meu cel mai bun, doamnă !

Margareta stigă încă o dată pe Gertruda dar așa de slab că de abia se auzi.

— Iar ! zise Gunther bătrînd din picior. Iart-o, doctore, este prea tînără... Haide, Grethchen, soțioara mea, ascultă pe bunul tău bărbat și stai liniștită... Gertruda a plecat... a murit... mai știu și eu ? Dacă n-o mai chemi, am să-ți dau un inel de rubine pe care să-l plătesc zece mii de florini, doamnă contesă.

Criza trecuse. Perdelele patului nu se mai mișcau și Margareta tăcea.

Bătrînul începu să-ți frece mîinile osoase, rîzînd cu nevinovăție.

— Ești mulțumit, doctore ? îi zise el.

— O singură vorbă a gloriosului nostru stăpîn, răspunse portughezul, ajunge ca să aducă sub ascultare chiar durerea.

— Fac din Grethchen tot ce vreau, zise bătrînul, mă iubește așa de mult. Dar trebuie să mă răsplătești și pe mine, doctore, și să-mi dai să beau.

Mira se uită la ceas.

— Sînt fericit că pot să mulțumesc pe domnul conte, zise el, a trecut jumătate de oră.

Turnă doza obișnuită în păhărelul de aur și contele îl bău cu sete.

Gertruda se întoarse întristată și se așeză iarăși pe scaun lîngă paj, care nu pierduse din vedere nici o mișcare a doctorului.

Pe obrazul lui Hans se citea o îndoială.

— Pentru întîia oară ai fost oprită acum ca să te apropii de stăpîna noastră ? întrebă el.

— Este a doua oară, răspunse Gertruda. Aseară contesa m-a strigat și cînd am vrut să mă duc, omul acesta s-a așezat în drumul meu.

— Știi din ce cauză ?

— Da, răspunse Gertruda, azi de dimineață a văzut pe contesa strecurîndu-mi o scrisoare și o cheie... Cînd am ieșit din cameră, el a vrut să pună mîna pe mine... Atît numai că eu fug mai repede decît el.

— Ce scrisoare era ? întrebă Hans.

— Eu nu știu să citesc decît cartea de rugăciuni, răspunse Gertruda roșindu-se. Contesa mi-a dat cheia cu scrisoarea și m-a însărcinat să le dau lui Klauss, vînătorul care este, ca și tine, un vechi supus al lui Ulrich. Klauss a încălecat îndată și nu s-a întors încă pînă acum.

Hans își lăsă capul în palme îngîndurat.

— O scrisoare.... și o cheie !... murmură el.

— Am făcut rău că ți-am spus astea, Hans, pentru că stăpîna mea m-a rugat să nu spun nimănui.

— Secretele stăpînei tale sînt în siguranță în adîncul inimii mele, răspunse pajul — vrăjmașii ei, dacă are, ar putea să mă omoare, dar vorbă din gură nu mi-ar scoate niciodată !....

Gertruda îi luă o mînă și i-o strînse.

— Ești bun, zise ea și te iubesc.

Cei doi copii stătură cîteva minute strînși unul de altul, fără să zică nici o vorbă. Gertruda era înfricoșată... Hans se gîndea. În cameră era tăcere. Vîntul încetase.

Deși nu era lună, afară era o lumină albicioasă și uniformă.

Hans se uită la cei trei oameni care stăteau lîngă bătrînul adormit.

— Cu cît mă gîndesc mai mult, zise el vorbind singur, cu atîta mi se par misterele acestea mai amenințătoare.

Gertruda îl asculta și pălea.

— De ce ți-e frică, dragul meu ? îl întrebă ea.

— Nu știu, răspunse pajul. Vezi cum seamănă contele Günther cu un om care are să moară...

Gertruda se înfioră.

— Adevărat ! zise fata.

— Contele în agonie, zise Hans, contesa pe mîinile doctorului acestuia. Sînt unii oameni tot așa de răi ca și diavolii, Gertruda, și fără să se amestece, iadul s-ar putea întîmpla, fapt de care se tem vasalii lui Bluthaupt.

— Ce vrei să zici ? întrebă fata îngrozită.

Peste cîteva secunde de tăcere, figura fetei se însenină ; prin cap îi trecuse o idee liniștitoare.

Hans dădu din cap și nu răspunse.

— Mi se pare că te înșeli, Hans, zise ea cu un fel de convingere naivă.

— Să dea Dumnezeu să fie cum zici ! răspunse pajul.

— Dacă ar trebui să se întîmple vreo nenorocire, ar fi venit și cei trei oameni în roșu ! zise Gertruda lăsînd ochii în jos.

Hans, cu tot necazul lui, zîmbi cînd auzi vorbele acestea.

— Cine știe dacă n-au să vină, răspunse el ridicîndu-se.

Se apropie de fereastră și se uită afară.

Dar numai decît dădu un țipăt ușor de mirare.

Gertruda alergă lîngă el.

Curtea castelului era albă de zăpadă.

Gertruda strînse pe Hans de braț.

— Tot așa era curtea în noaptea cînd i-am văzut pe oamenii în roșu în camera în care sîntem acuma, șopti ea.

— Ești nebună ! zise Hans voind să zîmbească.

Dar cînd zise vorbele astea tresări fără voie, iar Gertruda era cît pe ce să cadă de frică... Cineva bătea foarte tare în poartă.

VIII

CINA

Hans și Gertruda se speriaseră degeaba.

În poartă nu bătuseră cei trei oameni în roșu ci domnul cavaler de Regnault și ungurul Ianos Georgyi.

Dădură caii unui rîndaș și urcară scara printre treptele căreia creștea iarba. Intrară în vestibul, pe urmă în sala de arme, corp vechi de gardă, cu stîlpi masivi, cu capitele pătrate, avînd în fiecare colț figuri de oameni politici, hidoși, stînd pe vine, cu urechile lungi ca de măgar și uitîndu-se cu niște ochi grozavi găunoși.

Aici nu era nimeni. Camera care îndată după aceasta și ale cărei sculpturi alegorice probau că slujise de tribunal, era ocupată de slugi de toate vîrstele bărbați și femei care stăteau împrejurul unei sobe mari.

Castelul avea dependințe mari cît un oraș, însă vremea le dărpănase ca unele ce erau mai puțin solide decât clădirea principală.

Apatia contelui Günther, care se gândea numai la himere lăsase slugile să cotropească castelul care era destul de mare ca să se așeze fără să jeneze deloc privirile stăpînilor care se închiseseră într-o aripă retrasă.

Intendentul Zaheus nu se împotrivise acelei cutezătoare cotropiri a slugilor, ceva neauzit poate în Germania din vremea lui Barbă Roșie pînă azi.

Germania este țara clasică a etichetei. Fiecare lucru și fiecare om își au acolo locul lor oficial, pe care nu e lăsat a-i schimba.

Însă Zaheus avea interes să se poarte bine cu toți.

Dacă slugile castelului nu-l iubeau prea mult, cel puţin nu-l puteau învinui că este tiran, pentru că, de cînd venise la castel, se arătase bun şi îndatoritor.

Vechea sală de justiţie, în care şedeau acum slugile, nu era aşa de mărginită cum părea.

E adevărat că în serviciul lui Bluthaupt nu mai erau gentilomi, dar erau încă persoane de multă însemnătate.

Blasiu, vătaful de curte, primea o sută de florini pe lună pentru că era foarte isteţ.

Desideria, lenjereasa cea mare, nu era mai prejos de el.

Amîndoi aveau fotoliu de piele care îi făceau să semene cu nişte suverani în mijlocul curţii lor.

Lîngă ei şedeau ajutoarea ei şi regina spălătoreselor, pe urmă venea şoimarul Gottlieb, şelarul Arnold, dezarmatorul, rândaşii şi îngrijitorii cîinilor. Mai încolo, vânătorii îşi curăţau armele glumind cu fetele.

Regnault şi ungurul trecură printre toţi aceştia ca să ajungă la apartamentul lui Zaheus Nesmer unde îi aştepta jupîn Moise Geld.

Trecură dar prin mai multe săli care păreau părăsite şi ale căror ferestre nu mai aveau geamuri.

Prin găurile acestea puteau măsura întinderea dependinţelor şi clădirilor părăsite, puteau chiar să admire eleganţa mărime a capelei, rămăşiţă preţioasă din secolul al doisprezecelea.

Zaheus Nesmer se aşezase în partea cea mai dinspre răsărit a castelului.

Acolo era un loc destul de larg între clădirile, pe care le reparase cum îi plăcuse lui şi numai pentru el, şi între partea locuită a castelului.

Zăvoarele vechi de la uşi şi broaştele mîncate de rugină fuseseră înlocuite cu altele noi.

Nenea Zaheus îşi făcuse din locuinţa lui un fel de fortăreaţă.

Van-Praet şi Jose Mira locuiau în capul celălalt al castelului.

Nişte persoane aşa de folositoare trebuia să rămână întotdeauna la îndemâna stăpânului.

Trecerea lui Regnault şi a ungurului făcu pe toţi cei din sală să murmure : vătafi, paharnici, scutieri şi vînători

se uitau după ei cu multă curiozitate. Slujnicile de toate vîrstele își spuneau una alteia impresiile lor.

— Frumos cavaler este gentilomul acesta francez ! zise Desideria.

— Eu cred că nu se poate compara cineva cu nobilul ungur, răspunse Ludchen, nevasta curierului Fritz.

Lieschen, Luischen, Franzchen, Lottchen, Ketthen și Rozchen împărtășea fiecare una din părerile acestea.

— Frumoși sau urîți, mie nu-mi place cînd văd că vin astfel de persoane, zise scutierul Johann.

— Sînt păsări de pradă, zise Hermann plugarul, ori de cîte ori vin ei, știu că are să se întîmple o nenorocire.

Femeile dădură din umeri.

— În orice vreme a fost găzduit cineva în nobilul castel de Bluthaupt, zise foarte serios vătaful. Hermane, să vorbești cu mai multă cinste de musafirii domnului nostru.

— Nu sînt musafirii contelui Günther, zise plugarul, ci ai intendentului Zaheus și a blestematului aceluia de olandez care, la urma urmei, a să ne aducă pe dracu în casă !

Desideria își făcu cruce. Toate femeile făcură ca ea.

Ideile superstițioase îi năpădiră din nou pe toți, și în sală se făcu o tăcere apăsătoare.

Adevărul e că și aici, ca și în camera contesei, nu se vorbise decît numai de spaima din acea noapte fatală, cînd trebuia să se împlinească destinul neamului de Bluthaupt.

— Dacă în vîrful turnului de pază o mai fi încă lumină, stăpîna noastră nu poate să scape, zise un rîndaș care-și isprăvise lucrul afară.

În minutul acesta Fritz, curierul, care se întorsese din Frankfurt, împinse ușa sălii.

Deși hainele îi erau pătrunse de ploaie, nu se apropie de sobă.

La față era mai palid decît zăpada care îi acoperea livreaua.

Se duse și se așeză într-un colț și nu vru să răspundă întrebărilor nevestei care alergase la el.

Ochii îi erau ficși parcă văzuse o vedenie fioroasă.

— Dacă arde sufletul lui Bluthaupt acolo sus, să dea Dumnezeu să nu i se stingă lumina aşa de curînd ! zise Desideria.

— Dumnezeu n-are nici un amestec aici ! bombăni Herman plugarul.

— Ah ! ziseră într-un oftat droia de fete, primim toate lefuri bune şi nu ne amestecăm, dar mai bine ar fi să mîncăm pîine neagră decît să ne fie tot mereu frică de Satan.

— Binişor, fetelor, zise Johan scutierul, numai puţine ceasuri aveţi să mai tremuraţi... Cum s-o naşte copilul diavolului, n-o să vă mai temeţi de nimic, pentru că acest castel are să se surpe peste noi şi pietrele sînt cam grele.

Toţi se înfiorară şi buzele învineţite ale lui Blasius nu găsiră vorbe ca să certe pe scutierul îndrăzneţ.

În tăcerea ce urmă după ameninţarea aceasta de moarte, uşa sălii se deschise. Zaheus intră urmat de meinherr Van-Praet.

Ori de cîte ori îl vedeau pe olandez, oamenii castelului se speriau groaznic.

Se credea că el întreţinea focul în vîrful turnului dracului, că el mijlocea între bătrînul conte şi iad.

De astă dată cu atît mai mult se îngrozi cînd îl văzură. Deşi pe obrazul lui nu se vedea nimic satanic femeile puseră mîinile la ochi ca să nu-l vadă şi Desideria chiar începu să-şi facă cruce.

Bărbaţii se uitau pieziş la el.

— Blasius, zise Zaheus către servitorul său principal „să serveşti mîncarea nobilului nostru stăpîn în camera contesei. Iar mie să mi-o aduci chiar acum în apartamentul meu !

Blasius se înclină în semn că pricepuse.

— Ei copii, iată o noapte veselă ! zise Zaheus încercînd să dea obrazului său nemişcat o expresie de adevărată mulţumire.

— Da copii, o noapte de veselie ! zise şi grosul Van-Praet.

Nimeni însă nu le răspunse. Fritz se înfioră în colţul lui.

Îşi aduse aminte de scena întîmpinată lîngă Iad.

I se păru chiar că aude strigătul de agonie.

— Veselă noapte, încuviință el clănțănindu-i dinții de frig.

— Domnul nostru, zise Zaheus, vrea să vă bucurați cu toții ca niște slugi bune, ca să sărbătoriți nașterea nobilului său moștenitor... Puneți masa, copiii mei, și lîngă fiecare din voi să văd cîte un ulcior din vinul cel mai bun de Rin !

Vătaful de curte făcu un semn și numaidecît se ridicară cîțiva să pună masa.

Vătaful pivnițelor și cu ajutoarele lui se coborîră la pivniță.

Peste cîteva minute, toate slugile castelului erau înșirate împrejurul mesei, avînd fiecare cîte un ulcior mare de pămînt cenușiu plin ochi din care spuma dădea pe afară.

În vremea asta, alți servitori ieșeau din bucătăriile de sub castel cu farfuriile și cu mîncările pentru conte și intendent.

Mîncarea de seară a contelui Gunther era cît se poate de simplă.

S-ar fi putut zice că este mîncarea unui pustnic.

A intendentului, dimpotrivă, era îmbelșugată.

— Așa, copii ! zise intendentul, acum umpleți-vă paharele și beți în sănătatea copilului care se va naște !

Paharele se umplură într-adevăr și fiecare se prefăcu că bea, dar nici o buză nu se udă de vin.

— Așa, Așa ! zise Zaheus.

Amîndoi ieșiră.

— Acum, nimic nu ne împiedica de a ne duce să mîncăm... Vino ! zise Van-Praet trăgînd pe intendent de braț.

Imediat se deschise o fereastră și vinul din toate paharele fu zvîrlit afară.

Nimeni nu voia să bea în sănătatea copilului diavolului.

Gottlieb, veselul îngrijitor al șoimilor, Arnold, Leo, și servitorii cei mai tineri își încărcaseră farfuriile, dar văzînd pe ceilalți că tac și că nu mănîncă dădură și ei farfuriile la o parte, ca și cum mîncărurile erau otrăvite.

Ajutoarele de la bucătărie se întorceau din camera contesei și din apartamentul lui Zaheus cu mîinile goale.

— Ce fac ei acolo sus ? întrebă Johan...

— Contele doarme, răspunse unul din copii, iar nobila contesă țipă.

— În casă la intendent străinii cîntă și rîd cît pot de tare, zise un altul.

— Cînd creștinii sînt amenințați de un rău, e o zi de sărbătoare pentru blestemați ! zise Herman plugarul.

. . . .

Numai doctorul Jose lipsea de la chef pentru că era obligat să stea lîngă contesă.

Ceilalți cinci asociați se așezaseră împrejurul unei mese încărcate cu tot felul de mîncăruri.

În fiecare capăt al mesei era cîte o grămadă mare de farfurii.

Jos, la o parte, erau o mulțime de ulcioare și de sticle cu vin.

Era vădit că nu voiau să fie slujiți de lachei, nici de paharnici.

Zaheus Nesmer învîrtise de două ori cheia în broasca ușii vecine.

— Aici avem deplină libertate, zise el așezîndu-se iar la masă. Ședeți cum vă place, bunii mei camarazi, ca și cum ați fi la o depărtare de o sută de leghe de Bluthaupt.

— Și să bem ! zise Regnault.

Olandezul îi întinse mîna peste masă, căci vorba lui îi fu pe plac.

Nesmer ședea între Moise Geld și Regnault ; în fața lor, Van-Praet, care era și el al casei, alături cu ungurul Ianoș.

— Ei ! prea scumpii mei, zise Regnault după ce mîncară supa, mi se pare că toate merg de minune... Dacă n-ar fi rămas contesa însărcinată, lucru de care ne-am cam speriat la început, am fi putut să așteptăm ani mulți... pe cînd acum sîntem obligați să sfîrșim.

— Cavalere, zise Van-Praet, îți ies niște vorbe de aur din gură și nu cunosc alt băiat mai amabil ca dumneata !... Începusem să ne temem că n-o să vii la întîlnire.

— Ce spuneți ! zise Regnault netezîndu-și părut, negustoresele dumneavoastră din Frankfurt pe Main nu sînt totuși așa de frumoase ca să împiedice pe un om galant să se ducă la treburile lui... Am fost oprit în drum, adăugă el cu îngîmfare de o mică întîmplare destul de neplăcută. Unul care mi-a căutat pricină... Știți, se pot întîmpla oricui supărări de acestea.

Regnault era cam palid, dar zîmbea.

— L-ai omorît ? întrebă Van-Praet. Domnul Ianoş ţi-a fost martor ?...

— Nu ! răspunse ungurul foarte sec.

— Nu ! zise şi Regnault. Domnul Ianoş n-avea de ce să se amestece... Am să vă povestesc întîmplarea cînd vom ajunge la fructe... Dar cum stăm ? Haide, nene Zaheus, spune-ne, mă rog, ceva amănunte noi ?

— Domnul conte se simte foarte rău, răspunse intendentul bînd încet-încet un pahar de vin de Rin, întrebaţi pe meinherr Van-Praet... Doctorul l-a aranjat cumsecade zilele acestea... şi faimoasa băutură dătătoare de viaţă mi se pare că şi-a împlinit de minune datoria.

— Da, zise Van-Praet, rînjind cu veselie, dar, în vremea aceasta, cazanul arde pe foc în turnul de pază. Opera cea mare, se împlineşte cu încetul, acolo, sus... şi diavolul să vină acum şi Günther tot n-o să aibă vreme să schimbe, înainte de a muri, în aur bun şi frumos toate plumburile şi jgheaburile castelului de Bluthaupt !

Evreul Moise se uita cu sfială la Van-Praet ca şi cum nu i-ar fi venit să îi ia vorbele în glumă.

— Eu însă v-am dat, scumpi prieteni, mijloacele ca să se facă lucrul ăsta minunat, zise grosul olandez îngîmfîndu-se.

— Dar eu ? zise Zaheus.

— Dar eu ? zise mai încet umilitul Moise Geld, care înghiţea pe furiş pahare mari de vin.

— Nu vreau să vă scad meritele nici unuia, zise olandezul. Dumneata, Zaheus, eşti cel care ne-ai deschis porţile castelului... Propun să bem în sănătatea dumitale !

Toţi băură în sănătatea intendentului.

Van-Praet zise iar.

— Dumneata eşti, cinstite Moise Geld, cel care ai dat cele douăsprezece mii de florini care trebuiau pentru încheierea vînzării. Beau în onoarea dumitale !

Băură în sănătatea evreului.

— Însă eu sînt, zise iar grosul olandez, cel care a născocit combinaţiile acestea ingenioase, cu ajutorul cărora cele douăsprezece mii de florini ale lui Geld au fost de ajuns ca să plătim sute de mii de franci. În zadar ar fi

scuturat, nenea Zaheus, toate cutiile din casa de fier...: în zadar ai fi împrumutat dumneata Moise, cu două sute la sută, dobîndă, căci tot n-ai fi putut acoperi cheltuielile. A trebuit cazanul meu, vasele mele de pămînt și de sticlă, formulele mele învățate și tot ce mai trebuie pentru Marea Operă...

— Ești un scamator deosebit Van-Praet, zise Regnault, cine ar fi gîndit altfel ?

— Galbenii lui Moise, zise olandezul, economiile lui Zaheus și veniturile castelului, toate acestea îmi treceau prin mîini ca să plătesc ce mai rămăsese din rentă. Propun să bem de două ori în sănătatea mea.

— Să bem de două ori în sănătatea grosului.

— În sfîrșit, cît o să ne vină de fiecare ? întrebă ungurul.

— Am în buzunar, răspunse intendentul, lista amănunțită a bunurilor castelelor de Bluthaupt și de Rothe, care a stat la baza contractului de vînzare. Am făcut din bunurile acestea șase părți pe cît s-a putut la fel. Le vom trage la sorți.

— Arată-ne lista, zise Regnault.

Zaheus scoase din buzunar un pergament și-l întinse pe masă.

Toți cinci se ridicară deodată și-și lungiră gâturile ca să poată citi lista, scrisă cu niște litere subțiri și înghesuite.

Ungurul se așeză pe scaun mai înaintea tuturor.

— Nu înțeleg nimic din scrisul acesta, zise el, dar vai de acela care ar vrea să ia mai mult decît mine !

Van-Praet și doctorul Mira erau singurii membrii din asociația care cutezau să se împotrivească grozavului ungur.

— O să ne străduim, domnule Georgyi — răspunse el — să punem lucrurile la îndemâna nobilei dumitale neștiințe...

Strînge hîrtia, nene Zaheus, și să bem ca niște camarazi cinstiți.

Regnault nu luase parte la dezbaterea aceasta.

De la începutul mesei el mânca și bea cu o poftă nebună.

Scena îngrozitoare de mai înainte, jucînd un rol atît de oribil, nu-i lăsase în spirit nici o picătură de remușcare.

El avea un suflet din acelea pe care numai frica le mișcă. În el nu era un strop de sensibilitate. Inima era invulnerabilă.

Soarta dăduse caracterului acestuia corupt un spirit calculat, dar schimbător, în aparență sceptic, comun, burghez, fără gust, și pornit spre o ironie care e caracteristică tinerilor de rînd.

L-ai fi luat drept un don Juan vulgar, vinovat cel mult de vreo farsă de cîrciumă ori de o seducere ușoară.

Avea, prin urmare, un înveliș mincinos și mai primejdios poate decît o mască de bunătate, pentru că leii aceștia cu duzinele, cărora le place să-și povestească singuri isprăvile, sînt oamenii de care lumea se ferește cel mai puțin.

Ei stau pe scara socială pe aceeași treaptă cu micul student fanfaron care își sparge pieptul vrând să pară rău, și ca nătărăul din provincie, osândit să țină veșnic cumpăna în partidă dublă, pentru că a vrut să întrețină o dansatoare cu un venit de 1500 franci. Lumea rîde de acest soi de oameni, dar nu se teme de ei. I-ar aprecia prea mult dacă i-ar crede capabili de o crimă.

Regnault folosise de multe ori această mască a lui și trebuia să o mai folosească încă. Printre asociații săi ocupa un loc neclar. Nimeni nu se aștepta la vreo ispravă din partea lui, dar el se înfigea așa de mult încît deseori îl lăsau, numai ca să scape.

— Dar micuța contesă ? zise Regnault, n-a putut încă doctorul să-i vină de hac ciudatei sale boli ?

— Operele Satanei nu se nimicesc așa de ușor, domnule Regnault ! răspunse Van-Prael cu emfază, doctorul și-a uitat și latineasca pe care a mai știut-o... Vă garantez eu că acest copil are să se nască.

— Și ce s-a hotărît în privința aceasta ?

— Părerea noastră, răspunse Zaheus, vorbesc pentru meinherr Van-Praet, doctorul și cu mine, este că, dacă se va naște o fată, noi să lăsăm lucrurile să-și urmeze cursul lor... Nașterea unei fete nu anulează vînzarea... va fi numai o amânare de câteva zile... poate, ceea ce nu cred, câteva săptămîni... în orice caz însă, contele Günther și nobila sa soție nu mai pot merge prea departe de acum înainte.

Ungurul își pusese furculița pe masă și asculta vorbele intendentului cu un interes deosebit.

Ceilalți aprobară prin semne, în afară de Moise Geld, care era întotdeauna rezervat și n-avea altă grijă decît să golească farfuriile.

— Și dacă se va naște un băiat ? mai întrebă Regnault.

Zaheus tăcu un timp, părând că își alege cuvintele.

— Nu sântem copii și dacă ne-am asociat, negreșit, am făcut-o cu un scop, zise el în nesfârșit.

— Negreșit, zise și Van-Praet.

— Nu numai că născându-se un băiat am pierde drepturile noastre de cumpărători, dar am pierde chiar banii pe care i-am plătit până azi, zise intendentul.

— Ceea ce m-ar aduce în sapă de lemn pe mine și pe bieții mei copilași ! zise Moise Geld.

— Este vădit lucru că nu putem lăsa să se întîmple astfel de nenorocire familiei prietenului nostru Moise, zise foarte serios Regnault.

— Prin urmare, zise Van- Praet, Zaheus, doctorul și eu suntem de părere că trebuie să întrebuințăm mijloacele cele mai bune...

— Tot așa cred și eu, zise Regnault.

— Cât despre mine, murmură evreul cu ochii în jos și tremurîndu-i puțin glasul, Dumnezeu îmi este martor că sînt un om supus... înțelepciunea dumneavoastră este mai mare decât a mea și nu-mi stă bine mie să vă dau sfaturi.

Numai ungurul nu deschise gura încă.

— Ce înțelegi prin vorba ; mijloacele cele bune, meinherr Van-Praet ? întrebă el.

— Acestea sînt niște explicații cam supărătoare și care mi se par de prisos, domnule Georgy..., răspunse olandezul. Nu suntem școlari.

Ianoș ezita un minut, pe urmă își încruntă sprîncenele.

— În două vorbe, zise el direct, pe cine vreți să omorâți ?

Evreiul își împreună mâinile, împinse departe de el farfuria care era goală și își aținti ochii în tavan, murmurând :

— Doamne ! Doamne !

— Domnul Ianoș, zise Regnault, se exprimă cu niște cuvinte care dau lucrurilor o nuanță cruntă. Iată că prea

bunului Moise nu-i mai e foame și noi n-o să mai fim veseli... Ce dracu ! toți ne înțelegem, și lămuririle lui meinherr Van-Praet îmi par cu desăvîrșire satisfăcătoare.

— Nu mă satisfac însă pe mine, răspunse ungurul, și pentru a doua oară întreb pe cine vreți să omorîți la noapte ?

Zaheus și Van-Praet nu deschiseră gura.

— Ei ! ce ți-ai găsit să mă întrebi, zise Regnault răstit. Asta sare în ochi oricui : pe Günther de Bluthaupt, pe soția lui și pe fiul său.

Ianoș făcu un gest de dezgust.

— Un bătrîn, zise el, o femeie, și un copil !

Bău un pahar plin cu vin de Rin ca și cum ar fi vrut să nu mai spună nimic.

Zaheus și Van-Praet ridicară din umeri.

— Domnule Ianoș, cine acceptă scopul, trebuie să accepte și mijloacele ! răspunse intendentul.

Ungurul își umplu încă o dată paharul și-l goli dintr-o înghițitură. Obrajii i se înroșeau, iar ochii îi scânteiau.

— O femeie ! repetă el stăpînindu-se să nu izbucnească ; o femeie tînără, frumoasă și sfântă a cărei iubire nu se poate plăti cu tot aurul din lume !... O femeie culcată pe un pat de suferință și pe care nici o sabie nu va veni s-o apere în ceasul mișelesc al asasinatului !...

— M-a plictisit ! zise Regnault cam încet, dar îi va trece... Totdeauna începe așa... Norocul e că, după ce se îmbată bine, este un hoț fără rușine.

— Pe legea mea ! zise ungurul aprinzîndu-se, eu nu mă pricep să omor copiii și femeile !... Vreau să fiu bogat, nu zic ba, pentru că sunt tînăr, nobil și frumos... pentru că numai aurul îmi lipsește ca să semăn cu un prinț !...

— Ei bine ! domnule Ianoș, o să ai aur..., zise Van-Praet, tăindu-i vorba.

— Trebuie să fie ceva fioros, să vezi pe o femeie în agonie, lângă leagănul copilului ei asasinat ! zise ungurul care-și umplea des paharul, ah... ah... Dacă ar fi lângă leagăn oameni cu săbiile scoase,ar fi altceva !.. Când se ciocnesc săbiile, sângele se aprinde, inima bate și mintea se pierde... Am omorât pe Ulrich de Bluthaupt, v-aduceți aminte !

Evreul își ascunde capul în mîini.

— L-am omorât, zise Ianoș cu o voce gravă, — era noapte...

Vă înșiraserăți toți cinci înaintea ușii camerei în care fugise... Și nici unul din voi nu cuteza să facă un pas înaintea, pentru că Ulrich era soldat și pentru că strigase că acel care va face un pas spre el va fi mort !

— Știm că ești viteaz și tare ca oțelul, Georgy, zise Regnault cu un glas împăciuitor. Domnilor, să bem în sănătatea domnului Ianoș !

Paharele se ciocniră. Ungurul goli două pahare, unul după altul.

Vinul începuse să-l înmoaie.

Se ridică împleticindu-se și se lovi cu pumnul în piept.

— Da, da, sînt tare ! sânt viteaz ! zise el. Dați-mi să mă bat cu ei, nu să omor femei !... V-aduceți aminte cît era de neagră camera ?... numai întuneric... și în noaptea aceea groasă, auzserăm zgomotul a două pistoale care se încărcau.

Evreul începu să tremure aducându-și aminte.

Ceilalți păliră și chiar Regnault nu mai zâmbea.

— Înaintam eu singur, zise ungurul scuturându-și capul, mă atrăgea ceva spre odaia unde amenința primejdia... Ah ! dacă s-ar mai lua popoarele la bătaie, știu bine că aș fi un viteaz !... Intrai ; se făcu lumină o dată, apoi a doua oară și, la lumina celor două focuri de pistol, văzui un om cu sabia în mână în mijlocul camerei. Mă năpustii spre el... săbiile se atinseră. Ulrich căzu... Atunci, voi, tovarășii mei venirăți, zise Ianoș cu dispreț amar, venirăți toți cinci, și mi se pare că l-ați omorât de tot !

— Se poate foarte bine, zise Van-Praet ca domnul Ianoș să aibă și în noaptea asta o sabie în mână ca s-o încrucișeze cu alta.

Ungurul sări în sus. Făcu cu ochiul, ca să dea a se înțelege că Van-Praet vorbea astfel numai ca să-l lingușească pe Ianoș.

Ceilalți priviră curioși pe Van-Praet.

Vestea că ar putea fi o luptă nu bucura pe nimeni.

— Ce spui de sabie ? zise ungurul.

— Contele Ulrich a lăsat prieteni, răspunse olandezul.

— Numai atît ? întrebă Zaheus ; de aici pînă la Heidelberg e foarte departe.

Regnault îi făcu semn să tacă, vrezînd că Van-Praet juca o comedie.

— Este foarte departe de aici pînă la Heidelberg, repetă acesta dând din cap, dar este multă vreme şi de când curierul Klauss a plecat călare.

— Nu ştiu nimic despre acesta, răspunse intendentul.

Regnault îl ciupi de braţ ţinându-se să nu râdă.

— Nu vezi că toate acestea sunt pentru ungur ? îi zise la ureche.

Privirea lui Ionoş, întunecată de beţie, era aţintită duşmănos asupra lui Van-Praet.

Continuă să bea.

— Klauss s-a dus să caute oameni ca să se bată cu mine ? întrebă el încurcîndu-i-se limba.

— Da, răspunse Regnault.

Ianoş îşi căută sabia pe care nu o avea la brâu.

Izbucni într-un râs lung, obositor.

— Ah, ah ! dacă sunt oameni şi săbii împrejurul patului femeii şi împrejurul leagănului copilului... Femeia este foarte frumoasă ! Dar săbiile... Ah ! ah ! ... va trebui să omor !

Se răsturnă pe scaun şi-şi lăsă ochii în jos.

— Uitasem să-ţi spun, nene Zaheus, zise Van-Praet, azi de dimineaţă, în lipsa dumitale micuţa Gertruda s-a apropiat de patul contesei care i-a dat pe furiş o scrisoare cu o cheie.

— Grosul Van-Praet ar fi fost un actor minunat ! zise Regnault, dar acum e de prisos să se mai prefacă... Sălbaticul a adormit.

— Nu încă ! nu încă ! murmură Moise Geld care se uita la el pe furiş îngrozit. Ah ! Doamne ! Doamne ! ce om rău şi grozav.

— I-a fost cu neputinţă doctorului să pună mâna pe fată şi a văzut pe Klauss pe urmă plecând în goana calului — mai zise Van Praet.

— Asta-i tot ? zise Regnault. Aplaudaţi, domnilor, povestea-i bine ticluită !

— Nu este poveste, răspunse olandezul serios. Ianoş doarme şi de acum încolo ar fi de prisos să ne mai prefacem.

Figura lui Regnault se lungi.

Intendentul se strâmbă şi Moise începu iar să tremure.

— Şi Klauss a plecat de dimineaţă ? întrebă Zaheus Nesmer.

— Şi nu s-a mai întors încă !... zise Regnault care nu avea chef de glumă.

— Şi este un vechi vasal de la Rothe !... zise olandezul cu o voce destul de speriată.

Împrejurul mesei se făcu o tăcere lungă. Se uitară unul la altul şi când cavalerul de Regnault şopti numele bastarzilor lui Bluthaupt, un fior îi cuprinse pe toţi.

— Zidul este tare, zise Van-Praet.

— Şi porţile puternice, adăugă cavalerul de Regnault.

— Da, răspunse încet Zaheus scuturând capul palid, dar în noaptea asta sânt tocmai nouă luni de când a venit un străin în castel. A intrat pe poarta grilajului, dar cine ar putea spune pe unde a ieşit ?...

— Nu cumva crezi că ar putea fi şi o intrare necunoscută ? zise Regnault îngrozit.

— Sunt în castel de puţini ani, răspunse Zaheus, dar am auzit foarte des pe slugile bătrâne ale castelului spunând că celor trei oameni în roşu nu le trebuie cheia de la poartă ca să intre.

IX

ARBORELE CARE ÎNVERZEŞTE

Cîrciuma „Arborele care înverzeşte" din Heidelberg avea o reputaţie proastă pentru poliţia bavareză şi austriacă.

Cu toate acestea era o cârciumă frumoasă, având drept firmă un stejar ale cărui frunze semăna cu nişte smaralde. Cu un an mai înainte chiar fusese vopsit încă o dată.

Acolo se bea mult vin de Rin și multă bere tare.

Stăpînul ei, Elias Kopp, urmase odinioară cursurile universității cu mare strălucire.

Avea mușterii numai studenți uniți ; ei îl porecliseră „arbiter elegantiarum".

În toate zilele de marți sala cea mare a cârciumii se prefăcea în sală de bal, un bal cinstit, unde domnii doctori nu pregetau să aducă pe tinerele lor moștenitoare.

Conversațiile se făceau într-o latină curată.

Glumele lui Plaut și ale lui Aristofan se auzeau și aici.

Veneau studenți îndrăgostiți și profesori serioși, toți nebuni după filosofie.

Auzeai uneori cuvinte grecești strecurându-se printre buzele rumene ale vreunei frumoase jungfrau.

Dar politica, Dumnezeule mare !

Pe când tinerii se învârteau într-un vals grațios împrejurul sălii, doctorii vorbeau despre drepturile omului, despre liberul arbitru și despre folosul ce ar fi dacă imperiul ar fi guvernat de un senat de profesori.

Un număr mare de tineri, cu figura destul de nătângă, îi asculta cu gura căscată.

Alții, având niște capete ciudate deasupra gulerelor întoarse ale cămășilor, traduceau în nemțește tirade nevinovate din tragediile lui Voltaire și îi numărau pe suveranii ce trebuiau să-i înjunghie.

Barurile lui Elias Kopp, proprietarul „Arborelui care înverzește", aveau un renume mare și legitim.

Doctorii afirmau bucuros că petrecerile acestea cuviincioase îndulceau — atâta cât se putea — asprimea vechilor moravuri universitare.

Fetele doctorilor se fereau să dezmintă vorbele acestea și se îmbujorau de plăcere numai când se gândeau la valsurile făgăduite pentru marțea viitoare.

În celelalte zile ale săptămînii „Arborele care înverzea" își pierdea puțin din aspectul său galant.

Chiar de miercuri dimineața își lua fizionomia de cârciumă.

„Arbiter elegantiarum" îngrijea el singur ca mesele să fie bine aranjate.

Cum venea seara, atmosfera curată, îmbălsămată în ajun de suflarea fetelor de doctori, se schimba într-o negură groasă.

Tutunul lua locul ambroziei, galanții cavaleri din seara trecută se transformau fără multă greutate în studenți beți, bând ca să bea și fumând ca să amorțească.

In cârciuma asta era întâlnirea principală și oficială a tuturor membrilor sectei *Cum.*

Corporația se întrunea aici, la loc hotărît, și, cînd deputații vreuneia din cele douăzeci și șase de Universități din Germania aveau să comunice ceva Decanei, (acesta era titlul universității din Heidelberg), la „Arborele care înverzește" erau primiți cu toată pompa cuvenită.

Dar „Arborele care înverzește" nu răsturnase încă nici un tron și nici un tiran nu fusese trimis pe lumea cealaltă, iar Sfânta-Alianță nu pierdea nimic așteptând.

Adunarea aceasta de la „Arborele care înverzește" fuma atât de multe pipe mari și încărcate, declama atâtea discursuri, cânta cântece așa de lungi și bea atâta bere încât capetele regale se temeau foarte mult de ea și se înfiorau numai când auzeau de numele lui Elias Kopp, arbiter elegantiarum.

Era chiar în seara când Regnault, Moise și ungurul veneau călare la castelul de Bluthaupt. Era cam la ora când cavalerul se despărțise de ceilalți doi și se oprise în loc așteptând pe vicontele d'Audemer.

Se înoptase. Sala cea mare a cârciumii era plină și în fiecare minut numărul musafirilor creștea.

Cei care intrau nu băteau la ușă, deși ușa era închisă, ci numai călcau cu piciorul un nasture de lemn, care era la nivelul pământului și ușa se deschidea imediat.

Lucrul acesta da întrunirii o culoare deosebită de mister și un profan s-ar fi căznit multă vreme ca să deschidă ușa căci n-ar fi izbutit. Trebuia să-i știe secretul.

Era frig, se închiseră toate ferestrele ca să fie ferită adunarea de vântul de afară și de urechile lungi ale poliției bavareze.

Pentru că groaza inspirată suveranilor de liga Camarazilor era ceva real și dădeau un fel de seriozitate adunărilor tragi-comice ale studenților Germaniei.

Camarazii ar muri de urît și de durere în ziua când nu ar mai fi nevoie să nu se mai teamă.

Toate mesele erau înconjurate de *camarazi*, întinși alene pe băncile de lemn și rezemați în coate pe scândura goală, semănând cu niște turci culcați pe perne.

Fiecare avea în gură o pipă mare cu ciubucul lung, bine îndesată și bine aprinsă.

Din toate ieșea un fum intens, greu, opac, care împiedica vederea.

Sala era slab luminată de câteva lămpi, stele roșietice, acoperite, care abia licăreau în negura grea.

Cei care veneau de afară izbuteau să găsească drumul în întuneric mai mult din obicei decât conduși de vedere.

Dacă ședea cineva mai mult acolo, ochiul se obișnuia cu semiîntunericul.

Se deosebeau ici și colo corpuri care se mișcau și care dădeau motive murmurelor care umpleau sala.

Câteodată vântul pătrundea înăuntru când se deschidea ușa. Atunci fumul se mai risipea și se vedeau grupurile de camarazi îmbătându-se cu vin, cu bere și cu tutun.

Acolo era un număr mare de figuri de acelea nemțești, adormite, și a căror beție seamănă cu un somn plicticos.

Se mai găseau și guri mute, abia deschise de un zâmbet leneș ; frunți gânditoare plecate sub povara visurilor imposibile ale fanteziei germane.

Erau și câteva capete energice și hotărâte care ar fi putut foarte bine să figureze într-o dramă a lui Schiller.

Costumul pitoresc al universităților da fizionomiilor acelora strașnice un soi de vitejie sălbatică.

Era semnul acestui tablou bizar, al cărui gros îl forma mulțimea de rînd.

Grosul *camarazilor* era bun cel mult ca să bată pe paznic, urlînd cîntece absurde împotriva Franței.

Nu se putea spune că nu era în toți creierii aceea multă știință și în toate inimile calde și generoase instinctul de libertate, dar bunul simț suferise la cei mai mulți un fel de deviere din cauza subtilităților bizare ale dialecticii, la modă atunci în universitățile germane.

Gîndeau doar de dragul de a discuta. A trece la fapte era pentru ei scopul principal, susţinuţi în această idee doar de liberalismul lor. Dar îşi cheltuia curajul în discuţii lungi. Erau obişnuiţi să pună vorbe mari în locul faptei. Era evident că erau viteji şi tari şi plini de devotament adevărat pentru credinţa lor, dar dormeau. Şi fiecare ceas ce trecea le îngreuia şi mai mult somnul.

Meşterul Kopp luase bineînţeles toate perdelele albe care dădeau în fiecare marţi cârciumii lui un aer cochet şi nevinovat.

Zidurile îşi arătau acum goliciunea lor negricioasă unde se aliniau un cordon de tablouri afumate.

Afară de ornamentul acesta, se mai vedeau pe ziduri un mare număr de inscripţii făcute cu cretă şi portretul în picioare al domnului de Metternich, cu un ştreang de gât şi cu urechile de măgar.

Într-un colţ al străzii, nu departe de mica estradă, unde *arbiter elegantiarum* îşi ţinea contabilitatea cu termen lung, era un careu de ziduri, larg de câteva picioare şi acoperit cu o perdea cafenie.

Deasupra perdelei era scris în nemţeşte: *Magazinul Onoarei.*

Aici era arsenalul oamenilor liberi care compuneau corporaţia botezată *Cum,* din Heidelberg, unde se găsea o duzină de săbii lungi cu limba triunghiulară, care sunt cunoscute sub numele de *schlaeger.*

Armele acestea slujeau la luptele ciudate care plac la nebunie studenţilor din toate universităţile Germaniei, dueluri ciudate şi în care amândoi luptătorii înfăşuraţi în câlţi şi în piele, îşi fac plăcerea de a se bate la epuizare.

Au dreptul să se bată, însă n-au dreptul să se omoare: *Cum,* regulă suverană şi respectată, îi opreşte de a lovi altfel decât în corp.

Aşa se face că plastroanele sunt întotdeauna atinse de sabie.

Duelurile acestea provoacă grele contuzii, dar nu sunt primejdioase ca *savata* sau bătaia cu picioarele a lucrătorilor parizieni.

Schlaeger-ul ar fi o armă grozavă într-o luptă ale cărei reguli nu ar fi precizat de Cum.

Cu toată forma lui veche, este ușor de mânuit și mlădioschiar dacă lungimea lui neobișnuită îl face fioros cînd se găsește în mâini agere.

Elias Kopp era însărcinat în mod deosebit cu paza *Magazinului Onoarei.*

Împrejurul unei mese domnea o piroteală trândavă. Oamenii beau, fumau și tăceau.

Mai departe, un îndoit șir de figuri palide, grămădite împrejurul unui postav roșu ascultau ce li se ghicea în niște cărți, îngălbenite de vechi ce erau.

Printre aceste figuri se vedeau glugi noi, amestecate cu haine fără formă și fără culoare care s-ar putea chema zdrențe dacă nu ar fi un adînc respect pentru universitățile germane.

Mai departe regi, turnuri și pioni făceau manevre pe un șah vechi, puși în mișcare de mîinile exercitate a doi școlari întîrziați.

Un cerc de curioși sta împrejurul lor și-i privea cu mare băgare de seamă.

Mai era un joc destul de simplu, unde șase mărci de os se plimbau pe liniile trase cu creta pe o masă goală, noduroasă.

La altă masă, în loc să se ocupe cu jocurile, discutau despre filosofie ori despre istorie, vorbeau despre lecția din urmă a profesorului care era vestit. Discutau tare, comentau pe Leibnitz, făceau praf pe Loke, și pe Bacon, fără să cruțe pe Reid, pe Steward și pe ceilalți șefi ai școlii scoțiene. Nici chiar Descartes nu era lăsat în pace.

La doi pași mai departe, era o altă temă. Se vorbea despre dragoste, buze rumene și ochi mari negri zâmbitori.

Don Juanii își povesteau aventurile, sfioșii oftau, poeții băteau câmpii și fanfaronii mințeau.

În sfârșit, erau alte grupuri care se înfundau până peste cap și politică.

Nu departe de casa de bani a lui Elias Kopp, imediat dedesubtul *Magazinului Onoarei,* ședeau la o masă cinci, șase tineri împrejurul unui camarad, înfășurat într-o manta roșie.

În locul șepcii universitare, studentul avea o pălărie mare de pîslă, de sub care îi cădea o pădure de păr negru și strălucitor.
Părea să aibă douăzeci de ani.
Privirea îi era mândră, poruncitoare, gura, serioasă, părea făcută pentru a comanda.
Toți îi ziceau *frumosul*.
Deși ședea pe bancă, rezemat alene cu spatele de zid, se ghicea că avea o talie nobilă.
Când norii de fum se risipeau uneori și când privirea putea străbate mai profund încoace și încolo în cârciumă, se putea zări încă alți doi bărbați, îmbrăcați în mantale roșii, care semănau cu cel dintîi.
Unul din ei ședea la masa de joc și mânuia cărțile cu o abilitate deosebită, celălalt da din mâini în mijlocul grupului leneș și flecar care se interesa numai de aventuri galante.
Aceasta avea un zîmbet vesel pe buze. Trăsăturile celui care juca, aveau o expresie de nepăsare. Emoțiile jocului nu-i alterau obrazul.
Golea, unul după altul, paharul mare, fără să găsească beția pe care o căuta.
Pe student îl chema Otto, pe jucător Goetz, și pe cel care povestea isprăvile amoroase Albert.
Erau frați și nu purtau alt nume decît pe cel de botez.

IX

ARBITRUL ELEGANTELOR

Otto, frumos student cu mantaua roșie, era înconjurat în sala cea mare a cârciumii *Arborelui care înverzește*, de un grup de camarazi care constituiau elita adunării.
Deși prostia era la modă, la ei li se citeau în ochi gînduri îndrăznețe. Beau însă, ca toți ceilalți, și fumau.
Cei mai mulți erau mai în vârstă decât Otto, dar păreau că-l recunoașteau de superior.

— Pe legea mea, zicea unul din ei, Michail, zis *filosoful*, dacă ar veni acum oameni de-ai poliției să te caute, Otto, n-aș crede că s-ar mai întoarce toți acasă !

— De ce să vină ? întrebă tânărul. Abia aseară am sosit din Frankfurt și printre voi nu e nici un trădător.

— Ar fi o meserie primejdioasă asta, zise poetul Dietrich, un alt bărbos, cu voia *arbitrului* eleganțelor. Dacă s-ar găsi aici în sală vreun astfel de om, i-aș sparge capul numai când i-aș da un pumn, ca să nu mânjim săbiile !

— Și socotiți să rămîneți mai multă vreme cu noi ? întrebă iar Mihail.

— Pînă mîine numai. Nu e bine pentru noi în cetatea Heidelberg... Aici sântem prea aproape de castelul de Rothe și oamenii care au ucis pe tata, au prea mult interes să ne trimită și pe noi după el.

— Viteaz și demn german era contele Ulrich ! zise poetul ridicând paharul în sus. Într-o zi am să-i închin niște versuri; pînă atunci, Dumnezeu să-l aibă sufletul în sfânta sa pază !

Toți studenții, care ședeau împrejurul lui Otto, își luară pălăriile de pe cap.

Grupurile vecine tăcuseră și încercau să prindă ceva din discuția lor.

— Nu mai am decît un galben, zicea Goetz. Pentru ce dracu mi-a încredințat Otto punga familiei ? Cu un galben nu pot face trei inși drumul pînă în Franța. Haide, Rudolf, fiule, sau nu-ți mai dau nimic, sau îți dau îndoit!

— Cu părul lung, blond, moale ca mătasea, care îi cade ca niște unde de aur, niște umeri albi... zicea Albert, cel de-al treilea frate. Voi n-ați iubit niciodată, marchize ?

Cel mai îndrăzneț curtezan din toată universitatea Heidelbergului își înălțase dorințele sale îndrăznețe pînă la nevasta unui funcționar.

— Burghezele ! zise Albert cu dispreț; prieteni, să nu-mi vorbiți despre burgheze... Mătasea, catifeaua, diamantele...

— Mi-am pierdut și ultimul galben ! zise Goetz.

Toți din jurul lui Albert izbucniră într-un rîs prelung.

— S-a început o procedură împotriva voastră, zise Michail lui Otto ; Doctorii au încercat să se împotrivească mişeliei acesteia, dar ei n-au putere mare şi Dumnezeu mai ştie unde sunt privilegiile noastre vechi ! Sunteţi învinovăţiţi toţi trei că aţi conspirat împotriva şefului cel mare şi dacă v-ar arunca în temniţele Bavariei ori ale Austriei, ar şti ei ce să vă facă... Este loc totdeauna în închisorile Spielbergului.

— De aceea nici noi nu vom sta multă vreme în Germania, răspunse Otto. Suntem proscrişi şi slabi... acum nu putem face nimic ca să răzbunăm pe tata... O să aşteptăm.

În ochiul tânărului era o licărire întunecată şi ameninţătoare.

În adîncul inimii acestuia atât de tânără clocotea dorinţa de răzbunare pe care timpul trebuia s-o stingă.

— Şi nu mai avem ce face în Germania, zise el plin de amărăciune. Am străbătut cele mai multe oraşe universitare pentru a continua opera tatei... Pretutindeni am fost sărbătoriţi. Am văzut pipe mai groase decât cele din Heidelberg şi pahare de bere mai adânci. Am auzit cântece, am văzut dueluri. Oamenii liberi nu mai speră nimic. Fraţii mei şi eu vrem să trecem Rinul...

Avem în Franţa un priten devotat, putem zice chiar un tată : soţul sorei noastre Elena. Are să ne vină în ajutor ca altă dată şi, graţie lui, sper că vom găsi pîine !

Otto tăcu o clipă. Apoi îşi acutură părul său cel lung, ca şi cum ar fi vrut să gonească un gând supărtăor.

— Testamentul contelui Ulrich, răspunse el, a fost sfâşiat în mii de bucăţi... De acum încolo nu mai avem dreptul nici la averea lui, nici la numele lui... Şi dacă mai purtăm culorile lui Bluthaupt pricină e că punga noastră nu permite a înlocui postavul roşu al mantalelor noastre.

Se uită trist la mantaua lui roşie.

Numele lui Bluthaupt nu mai este, adăugă el încet şi tremurându-i vocea.

Pe noi ne cheamă Otto, Albert şi Goetz... Actul care ne da o familie s-a nimicit... am rămas iar bastarzi.

— Dar cine l-a prăpădit ? zise poetul mânios.

Şi pentru că Otto nu răspunse, numaidecît toţi întrebară încă o dată cine a nimicit testamentul ?

— Sora noastră Margareta este soţia contelui Günther, unchiul nostru, care ne dispreţuieşte, zise el în sfârşit. Ea este singură şi fără apărare în vechiul castel de Bluthaupt unde i s-a închis tinereţea ca într-un coşciug... Dacă ai şti cum ne iubea şi câtă bucurie era în castelul de Rothe când ne adunam toţi : Elena, Margareta şi noi la masa tatei...

Nu ştiu ce are să mi se întâmple în viitor şi dacă sunt ursit să-mi dau sufletul întreg unei femei... ştiu însă că nimic în lume, în minutul de faţă, nu-mi este mai scump decât sora mea Margareta ! Elena e ferecită, şi Margareta suferă. Ea are dreptul la o iubire mai mare, biata copilă ! Trufia neamului nostru a osândit-o la suferinţe !

Fraţii mei şi eu suntem izgoniţi, după cum ştiţi, din castelul de Bluthaupt ; n-am văzut-o pe sora noastră decât o singură dată şi pe furiş de când s-a măritat.

Au fost câteva minute de bucurie, amestecate cu lacrimi, găseam pe Margareta curată şi bună ca un înger. Dar Dumnezeu încetase s-o mai apere şi lângă culcuşul ei sfânt priveghea necuratul demon !...

Otto se opri. Fruntea i se încreţi şi pleoapele i se lăsară în jos.

Michail Dietrich şi camarazii ceilalţi, care şedeau împrejurul mesei, îl ascultau curioşi. Ei auziseră vorbindu-se ceva despre misterul care apăsa viaţa celui din urmă conte de Bluthaupt, dar erau nişte zvonuri care treceau nebăgate în seamă în ţara clasică a legendei, unde acei care povestesc se îngrijesc să dea oricărui lucru o tentă fantastică.

Otto, Albert şi Goetz petrecuseră un an la universitatea din Heidelberg, pe când trăia tatăl lor.

Între tineri, ei erau mai îndrăzneţi, mai veseli, mai curaţi la inimă şi la gând, şi mai viteji.

Toţi îi iubeau, îi imitau, chiar îi ascultau.

Pe urmă trăiseră în pribegie.

Nimeni nu ştia bine secretul lungilor lor călătorii.

Însă toţi ştiau că erau proscrişi de curţile din Viena, din Berlin şi din München.

Erau proscrişi pentru că ei erau tinerii îndrăzneţi care se aflau în fruntea tuturor mişcărilor universitare, dar, mai mult, pentru că erau copiii contelui Ulrich, înflăcăratul vrăjmaş al puterii.

Cei trei fraţi reveneau cu acea aureolă de proscrişi care zguduie aşa de tare fibra germană.

Comunitatea din Heidelberg îi primea ca pe nişte prieteni scumpi şi ca pe nişte martiri ai cauzei tuturor.

Erau nenorociţi acum, ei, care odinioară erau aşa de plini de speranţă şi de bucurie !

Albert era tot vesel, fanfaron, Goetz era tot nepăsător ; dar suferinţa încreţise tânăra frunte a lui Otto.

Şi camarazii, care îl iubiseră cînd era copil, admirau cu un fel de respect maturitatea aceasta înainte de vreme.

Otto ridică ochii şi îi pironi pe tavan.

— Sărmană surioară ! murmură el. Se forţa să zîmbească, dar lacrimile i se scurgea pe obraz... A trebuit să-i smulg secretul temerilor ei... Bătrânul Günther aflase de testamentul care recunoştea pe cei trei conţi de Bluthaupt şi îi făcea bogaţi... Zgârcenia lui s-a declanşat... mândria lui oarbă s-a aprins... Ameninţase... Sărmana Margareta tremura. Castelul acela vechi este aşa de posomorât şi în atmosfera rece a odăilor lor sânt atâtea gînduri sumbre.

Tremura şi abia scotea câte o vorbă...

Fraţii mei şi cu mine ne uitarăm unul la altul : când este vorba de Maragareta noastră, nu putem avea decât un gând... Scosei din sân testamentul contelui Ulrich şi-l rupsei bucăţele...

Dietrich şi Mihail întiseră mâna basardului.

— Ai o inimă nobilă, Otto ! îi ziseră ei, mai curând sau mai târziu, Dumnezeu are să vă facă fericiţi !

Otto clătină din cap.

— Fraţii mei şi cu mine suntem tari, răspunse el şi ştim să suferim. Dacă în lumea asta o mai fi fericire pentru sângele Bluthaupţilor, s-o dea Dumnezeu pe toată numai Margaratei şi Elenei ! Dar să bem, zise Otto schim-

bând deodată tonul ! E rău să vină cineva, după ce a lipsit multă vreme, în fața prietenilor, cu obrazul posomorât și cu vorbe de mâhnire. În sănătatea oamenilor liberi al Germaniei !

Goetz ridică de departe paharul și repetă toastul.

— De multă vreme n-a mai zis fratele meu Otto o vorbă așa de înțeleaptă !... zise Albert cu glasul jumătate...

— Haide ! să jucăm pe cuvânt, de vreme ce nu mai am nimic... zise Goetz tinerilor cu care juca.

Și, pentru că a venit vorba, cine dintre voi mă va găzdui la noapte ?

Toți din sală răspunseră într-un glas cerându-i onoarea aceasta.

Chiar cârciumarul îi declară că punea la dispoziția celor trei frați odaia pe care o aveam mai frumoasă.

Albert își răsuci mustața care nu-i mijise încă.

— La dracu ! n-avem trebuință de găzduirea nimănui... și deasupra Oberthorului știu o burgheză frumoasă... zise Albert tot cu jumătate de voce.

Otto îi tăie pofta de a se mai lăuda :

— Trebuie să ne sculăm, zise el.

Mâine trebuie să plecăm dis-de dimineață, să ne ducem să îmbrățișăm pe sora noastră Margareta, și de la Heidelberg este departe până la Bluthaupt !

— Mai cu seamă pe jos ! zise nenorocitul Goetz care pierduse banii pentru caii de poștă.

Otto se ridică și întinse mâna camarazilor.

Când deschise gura ca să-și ia adio, cineva bătu ușor în ușa de afară a cârciumii.

Toți tăcură într-o clipă.

— Este cineva care nu știe secretul !... zise poetul cam îngrijorat.

Bastarzii se ridicau și-i traseră pălăriile pe ochi.

Elias Kopp tremura la tejgheaua lui.

Pentru a doua oară se auziră bătăi în ușă.

Grupurile se agitară împrejurul meselor și în murmur se auzi o singură vorbă :

— Poliția !...

Nimeni nu mai zise o vorbă, dar zece, doisprezece studenți se repeziră spre *Magazinul Onoarei* și traseră peredeaua, lăsând astfel să se vadă săbiile lungi pentru duel.

XI

MILOSTENIA

Cârciumarul nu așteptă să se mai bată a treia oară în ușa cârciumii. Se ridică iute de pe scanul de piele veche și se apropie de grupuri.

— Domnilor !... le zise el, privilegiile universității înainte de toate, ăsta-i lucrul de la sine înțeles...

Dacă o fi poliția, are să spargă ușa după a treia somație. Cred că ar fi mai bine să deschidem și să parlamentăm.

— Deschide și parlamentează, nene Kopp, răspunse poetul Dietrich.

Nu uita să le spui mai cu seamă că aici avem cu ce să le despicăm capetele și cu ce să le găurim hainele.

Dietrich despică aerul cu o sabie pe care o luase de după perdea.

Otto și frații lui erau fără arme.

Cârciumarul se îndreptă spre ușă, gândindu-se cum să se împace cu poliția.

După el mergea un grup compact de studenți, gata de luptă.

Dietrich și Michail erau șefii acestei armate hotărâte, care trebuia să-și păstreze vitejia pentru altă ocazie.

Când se deschise ușa nu se văzură nici uniforme austriece, nici obraze de agenți prusieni ori bavarezi.

Nu era decât un băiat, îmbrăcat cu o livrea roșie, alb de zăpadă de sus până jos.

— Ce vrei ? îl întrebă cârciumarul răstit.

— Caut pe cei trei copii ai contelui Ulrich de Bluthaupt, răspunse noul venit care își legă calul de drugii de la o fereastră.

— De multă vreme au plecat din Heidelberg ! răspunse Kopp cârciumarul, şi dacă or fi încă pe drum, cu greu o să-i ajungi !

Otto, care răspunse în celălalt capăt al sălii n-auzea ce se vorbea.

— Şiretenie de spion ! bombăni Dietrich.

— Închide uşa, Elias ! zise Michail.

Cârciumarul vru s-o închidă, dar străinul care era voinic, îi dădu brânci şi făcu doi paşi peste prag.

— N-o să aveţi nevoie de săbii împotriva mea, tinerii mei stăpâni, le zise el, eu sânt fără arme şi copiii contelui Ulrich ar da mult ca să afle de la mine pentru ce am venit aici !

— Cunosc această voce ! zise Goetz care era mai aproape de uşă.

Noul venit întoarse iute capul în partea de unde venise vocea şi cunoscu mantaua roşie.

— Sînt aici ! zise el ; slavă Domnului !

Lăsaţi-mă domnilor să m-aproprii de copiii stăpînului meu... Le aduc o scrisoare în care e vorba de viaţă şi de moarte !

Poetul şi tovarăşii săi nu prea voiau să-l creadă, temându-se să nu fie vreo viclenie poliţienească, dar cei trei fraţi, care cunoscură vocea lui Klauss, vânătorul, se repeziră la el.

— Vii de la castel ? întrebă Otto.

Vânătorul, în loc să răspundă, scoase din sân o scrisoare şi i-o dădu.

Otto o deschise în grabă.

Mâna îi tremura şi ochii părea că i se întunecaseră.

Camarazii se dădură într-o parte şi cei mai mulţi chiar îşi reluară locurile la mese.

Cei trei fraţi rămăseseră singuri lângă uşă cu vânătorul Klauss.

— Este de la sora noastră, zise Otto încet, deschizând scrisoarea, şi omul acesta spune că e vorba de viaţă şi de moarte !...

Albert şi Goetz se apropiară de el ca să poată citi scrisoarea aceasta :“ Fraţilor iubiţi, dacă Dumnezeu va face

ca să primiţi la vreme scrisoarea mea, vă rog să-mi veniţi în ajutor. Oamenii care mă înconjoară şi de care altă dată mi-era frică, azi mă îngrozesc... Au vorbit pe când eu mă făceam că dorm : ei sînt ucigaşii părintelui nostru şi mi se pare că vor să mă omoare."

Albert şi Goetz scoaseră un ţipăt.

Otto rămase ca trăsnit.

— Vor s-o omoare !... s-o omoare !... aşa cum au omorît şi pe tata !... zise el fără să ştie ce vorbea.

— Este foarte schimbată ! zise Klauss şi cu greu aţi recunoaşte-o azi, dacă n-aţi mai văzut-o din vremea când era aşa de fericită şi frumoasă în castelul contelui Ulrich... Dar grăbiţi-vă, pentru Dumnezeu ! pentru că drumul e lung şi ne grăbim să ajungem.

Otto tresări ca din somn.

— Goetz, cere caii ! zise el.

— Cere caii ! cere caii ! mai zise Otto, fiecare minut face cît o oră.

Însă Goetz nu făcu nici o mişcare.

— Sunt un mişel, nevrednic de iertare ! zise Goetz disperat, nu m-ai auzit ? Eu însă ţi-am spus... am pierdut şi cel din urmă ban de aur.

Otto se uită la el şi părea că nu-l înţelege... Se căută prin buzunare. Albert se căută şi el.

— Nimic ! ziseră într-un glas.

Goetz rămase încremenit.

Otto lăsase capul jos, sprîncenele i se încruntaseră.

Deodată săltă capul, ochii scînteiau, era roşu la faţă.

— Alegeţi săbii, fraţilor, zise el ; luaţi-le ascuţite şi tăioase, pentru că o să plecăm spre castelul de Bluthaupt.

— Ai bani ? întrebă Goetz.

Otto nu răspunse.

Îşi scoase însă pălăria şi înaintă cu capul descoperit spre masa vecină unde camarazii începuseră iar să bea.

Ţinea fruntea sus.

Mîndria lui, înfrântă în acele momente, aducea un aer sublim, frumuseţii lui.

Se opri, drept înaintea primei mese din calea sa.

— Sora noastră este în primejdie de moarte, zise el întinzînd pălăria, şi nu avem bani ca să ne ducem la ea.

Goetz își acoperi fața cu mîinile. Albert plîngea.

Camarazii, mișcați și surprinși, își goliră pungile lor sărace în pălăria nobilului cerșetor.

Pe urmă, îi întinseră mâinile pe care el le strânse mulțumindu-le.

Cu cât străbătea mai mult sala, cu pălăria în mână, paloarea lua locul roșeții de pe obrazul frumosului bastard.

Suferea pentru că, chiar dacă exista un viciu în sufletul lui generos și tare, era excesul de mândrie.

Și încercarea era prea lungă.

Fiecare da, dar ofrandele camarazilor săraci se adăugau mereŭ fără însă să poată completa suma necesară.

Otto, după ce ocoli întreaga sală, căzu obosit pe un scaun și nimeni nu auzi cel din urmă „mulțumesc" pe care îl murmură...

Însă, peste câteva minute, cei trei frați alergau în galop pe drum spre Bluthaupt.

Mantiile li se albiseră de zăpadă. Fecare purta câte o sabie lungă din *Magazinul Onoarei.*

Se duceau cu inima strânsă, cu capul aprins. Dădeau des pinteni cailor. Nu schimbau nici o vorbă între ei.

Zgomotul galopului cailor era înăbușit de zăpadă.

De la Heidelberg pînă la castelul de Bluthaupt sînt șaisprezece-optsprezece leghe franceze, mergând pe drumul pieziș care duce la Esselbach și la Karstadt.

Pe tot drumul acesta nu se găsește decât un birou de poștă de la Miltenberg.

Se crăpa de ziuă când o luară prin locurile muntoase și sălbatice care formau un fel de sâmbure al vechiului domeniu de Bluthaupt.

Nu mai ningea, iar luna ieșise de după nori.

Otto mergea înainte.

Își îndemna mereu calul obosit și-l bătea și cu mîna și cu pintenii.

Albert și Goetz nu se putuseră ține după el, așa că erau mai înapoi.

Dar deodată, calul lui Otto se înțepeni în loc și nu vru să meargă mai departe.

Nici biciușca, nici pintenii nu-l putură urni din loc.
Otto se uită cu atenție.
Nu se vedea nici o piedică pe drum.
Atîta doar că la picioarele calului zăpada era puțin mai ridicată.
Otto întoarse capul în toate părțile ca să vadă cât mai avea să facă până la castel.
Drumul trecea până la baza unui munte a cărui coastă goală se deschidea chiar în locul acela și se vedea cum se surpase.
La dreapta, valea cultivată își întindea suprafața-i albicioasă la stînga, rampa se ridica drept în sus și avea în vîrf, imediat deasupra surpăturii, un fel de pod atîrnat, încărcat cu un rînd de molizi înalt.
Printr-o gaură se vedea cerul.
Aspectul locului era prea ciudat ca să-l poată uita cineva, dacă l-a văzut odată.
Otto cunoscu că aici era Iadul de Bluthaupt...
Descălecă, gândind că i se speriase calul de vreo surpătură proaspătă.
Descălecară și frații care sosiseră.
S-apropiară de locul unde era mormanul de zăpadă.
Otto se aplecă și băgă mîna în zăpada moale.
Dar, deodată, sări în sus.
— Aici e un om mort ! zise el.
— Dumnezeu să-l ierte ! răspunse Goetz.
— Să ne luăm caii de căpăstru și să ne vedem de drum.
Otto știa bine că n-aveau vreme să se oprească, dar o forță necunoscută îi pironise picioarele în locul unde sta.
— Duceți-vă voi, le zise el, calul meu este mai iute decît ai voștri, și vă ajung curînd.
— Ne așteaptă surioara ! zise Albert.
Otto îngenunche fără să răspundă și dădu zăpada la o parte cu mîna.
Frații lui încălecară și își văzură de drum.
Zăpada acoperea într-adevăr cadavrul unui om îmbrăcat cu o manta de călătorie.
Era culcat de-a curmezișul drumului și capul i se odihnea pe piciorul unui cal, mort și el.

Otto ridică mantaua necunoscutului și-i pipăi pieptul : era înghețat.

Negreșit că murise de mai multe ore.

Otto făcu o mișcare ca să se ridice și să plece după frați, dar zgomotul pașilor lor se auzea încă, pentru că mergeau foarte încet.

Otto vru să vadă obrazul necunoscutului.

Luna trimitea cele din urmă raze ale sale pieziș, care răsfrânte de zăpadă, dau o lumină destul de bună.

Otto, aplecat deasupra obrazului mortului, îi recunoscu trăsăturile și rămase înlemnit.

După un timp, când nu se mai auzea pasul cailor, își puse amîndouă mâinile pe fruntea mai rece ca a unui mort.

Două lacrimi îi curseră încet pe obraz.

Necunoscutul strângea între degetele-i încleștate un medalion în care era o șuviță de păr de copil, împletit împrejurul unui portret de femeie.

Otto puse la gît lanțul cu medalionul.

Pe urmă scotoci în buzunarele mortului și găsi un portmoneu și cîteva hîrtii, le băgă pe toate în sân.

Îi împreună mâinile și sărută ca un fiu respectuos fruntea mortului.

— Elena ! Elena ! murmură el încălecînd. Elena și Margareta ! Bietele mele surori.

XII

SUFLETUL LUI BLUTHAUPT

Albert și Goetz tocmai ajunseseră la capătul șoselei cînd veni Otto. În loc să meargă pe aleea cea mare, care se înălța ușor până la castel, cotiră la stânga și trecură prin satul vecin ale cărui ruine împrăștiate, se confundau cu iarba verde sub recele giulgiu ce acoperea toată cîmpia din jur.

Văzură numaidecît castelul cu cingătoarea groasă de ziduri și cu acoperișurile ascuțite.

Ajunseră acolo prin spate, pe un drum nebătut.

Trebuia să ocolească toate şanţurile ca să intre prin poarta cea veche pe care veniseră, cu o seară înainte, Moise, Regnault şi ungurul.

Partea aceasta a zidurilor era joasă şi prea puţin masca pereţii clădirilor dinăuntru.

Zidurile, ridicate pe stânga şi dominând o prăpastie adâncă, nu adăugau nimic la puterea vechii cetăţui. Natura o apăra din partea aceasta împotriva oricărei apropieri vrăjmaşe, iar masivele bastioane ridicate pe celelalte trei părţi de mâna omenească erau nişte jucării de copii pe lângă întărirea aceasta uriaşă, care se înălţa la două sute de paşi deasupra pământului.

Cu toate acestea, pe aici o luară copiii contelui Ulrich mergînd prin hăţişul de pe coastele prăpastiei.

Ajungînd la picioarele stâncii, îşi legară caii de trunchiuri de stejari şi începură să suie rampa pietroasă ţinându-se cu mîinile.

Nimeni nu-i vedea.

Peste un sfert de oră de urcuş, ajunseră într-un loc unde stânca ieşea în afară.

Numai zburând ar fi putut trece cineva mai departe.

Se opriră.

Otto dispăru primul într-o clipă, fără să se ştie cum, pe urmă Albert, pe urmă Goetz...

. . . .

Înăuntrul castelului de Bluthaupt, în camera contesei Margareta, noaptea trecuse greu.

Hans şi Gertruda ascultau singuri ţipetele de durere ale tinerei femei.

Günther dormea ghemuit în fotoliu.

Doctorul Jose Mira, cu picioarele la foc şi cu fruntea în mâini, părea cufundat în gânduri.

— Nu-şi mai da osteneala să răspundă gemetelor contesei care se ruga lui Dumnezeu cu o voce stinsă ca şi cum nu mai spera de acum încolo nimic de la mila oamenilor.

Vântul, potolit de zăpadă, făcuse de mult să tacă harpele eoliene.

Era linişte mare afară.

Numai ceasornicul bătea rar.

Pe la ceasurile trei dinspre ziuă, Zaheus veni împreună cu Van-Praet în camera contesei.

— Hans Dorn, du-te să te odihneşti, zise el pajului care veghea cu Gertruda.

Hans nu vru deocamdată să plece pentru că vedea pe Gertruda palidă de frică, la gândul că o să rămână singură, dar intendentul îi porunci să iasă, aşa că el fu silit să se supună.

Contesa ţipă şi mai tare.

Ceasul naşterii se apropia.

Din locul unde sta, doctorul se uita cu neîncredere la Gertruda.

— Dar fetiţa aceasta ? întrebă el.

Intendentul se uită la Gertruda, pe urmă dădu din cap încruntînd sprînceana.

— Slujba ei o obligă să stea aici, murmură el, n-o putem goni în astfel de momente căci s-ar revolta toate slugile din castel !

— S-o lăsăm atunci, zise Van-Praet, nu ne supără încă... şi dacă ne va încurca !...

Nu sfârşi gîndul, dar tovarăşii lui erau obişnuiţi de multă vreme să-l înţeleagă după zâmbet.

Fata se făcuse mică în locul unde sta, lângă fereastră şi se străduia să ghicească ce vorbesc după mişcarea buzelor.

Presimţea sărmana o nenorocire.

Jose Mira se apropie de patul contesei şi socoti că a venit vremea să-şi facă datoria de doctor.

Se vedea că era tocmai momentul pentru că, după ce examină pe bolnavă, se întoarse în grabă spre asociaţii săi, zicându-le :

— Deşteptaţi pe domnul conte.

Van Praet scutură uşor pe bătrân, care deschise ochii pe jumătate.

— Mi-e frig ! murmură el. Ah ! dumneata eşti, Fabricius !... am făcut aur ?...

Olandezul clipi din ochi cu veselie.

— Aurul se pregăteşte, răspunse el, dacă nu-l vei vedea pînă la ora două, îţi jur că n-ai să-l mai vezi niciodată !

Günther închise ochii auzind că i se dă această dulce speranţă, dar Zaheus veni în partea cealaltă să-i spună :

— Haide domnule conte, noi nu aşteptăm numai aur în noaptea asta. Scoală-te iute şi vino să vezi pe moştenitorul lui Bluthaupt !

Günther făcu o sforţare ca să se ridice, dar, cum fu pe picioare, gâtul îi horcăi şi pleoapele îi bătură, gata să se închidă peste ochii orbiţi.

— Oh ! oh ! murmură el, căzând iar pe scaun, aurul şi copilul !... cred că o să mor de bucurie !

Îi tremura mâna când luă paharul.

— Sunt prea slab, zise el cu o voce care abia se putea înţelege, niciodată n-am fost aşa de slăbit ! Sângele mi s-a oprit în vine. Puţină viaţă, doctore !... Moartea se apropie mult de mine dacă nu beau din doctoria dumitale.

Întinse paharul care tremura în mâna lui nesigură.

— Toarnă, meinherr Van Praet, spuse doctorul de departe. Nu pot să părăsesc pe doamna contesă.

Olandezul apucă de urechi vasul în care se încălzea elixirul vieţii şi îi turnă două doze în pahar.

Contele bău cu sete ca întotdeauna. Tot sângele care îi mai rămăsese în vine, i se sui în obraz.

— Doza a fost prea mare ! murmură Nesmer.

— Aş ! ceea ce e bun nu face niciodată rău !...

Günther se sculă electrizat.

Putu să se ducă fără sprijin pînă la patul contesei, ale cărei perdele căzură peste el.

Margareta scoase un ţipăt şi mai tare.

— Este un băiat ! zise Mira de sub perdele.

— Un băiat ! un băiat ! un băiat ! zise bătrînul Gunther nebun de bucurie. Ridicaţi perdelele, aprindeţi toate lumînările în castel ! Chemaţi pe toţi vasalii mei pînă la cel din urmă, ca să salute în genunchi pe moştenitorul lui Bluthaupt !

Nesmer şi Van Praet alergară să ridice perdelele.

La lumina a două lămpi, se văzu Margareta, albă ca o statuie de alabastru, întinsă pe pat.

Nu mai ţipa, nu mai mişca.

Doctorul portughez ţinea în braţe un băiat.

Gertruda prinse iar puţină speranţă...

Nesmer şi Van Praet alergară s-aducă leagănul împodobit cu ghirlande.

— Un băiat! un băiat! repeta bătrînul Gunther, care începuse iar să îngălbenească și care începuse iar să tremure. Să-l cheme Günther cape mine... Numele acesta e norocos.

Picioarele i se îndoiră și fu silit să se țină de pat.

Doctorul nu-și luă ochii de la el.

Zaheus și Van Praet, la un semn al lui Jose Mira, se uitară și el la bătrînul al cărui obraz se descompunea repede.

— Vezi bine că doza era suficientă! zise olandezul cu zîmbetul lui obișnuit.

— Cine este între mine și copilul meu? zise bătrînul ai cărui ochi nu mai vedeau, lăsați-mă să văd copilul dragei mele Margareta! Iată că nu mai suferă... Ce frumoasă este și ce liniștit îi e somnul!

Doctorul înfășă copilul și-l puse în leagăn.

Gertruda, care prinsese curaj, se apropie, binișor, fără s-o bage nimeni în seamă.

Numai doctorul Mira o despărțea de Margareta.

Günther părea că se topește sub privirea doctorului.

Buzele lui se mișcau notînd niște sunete neînțelese.

Ochii i se albiseră.

— Nu mai are nici două minute! zise doctorul.

Gertruda îl auzi și se îngrozi.

Bătrînul sta să cadă și murmură:

— Aur și băiat!... Frumoasă noapte pentru sîngele lui Bluthaupt!

Mîna i se desprinse de pe stîlpul patului, și căzu greu pe podea.

Gertruda se repezi să-i dea ajutor, însă nu găsi decît un corp moale și fără viață.

Atunci un gînd repede ca fulgerul trecu prin capul fetei.

Pînă s-o oprească cei trei asociați, ea se ridică dintr-o săritură și se aplecă peste stăpîna sa care nu mai mișca.

— Moartă!... morți amîndoi!... zise ea fugind înapoi.

Deschise gura să strige după ajutor, cînd intendentul o prinse în brațe.

Van Praet îi astupă gura cu o batistă, iar Mira îi legă și mîinile și picioarele și o aruncă lîngă fereastra unde șezuse cu Hans.

Asociații se întoarseră în fața căminului.

— Contele a murit de bătrînețe, zise Mira ; contesa a murit din naștere... pînă aici nimic rău ! Ne mai rămîn slujnica și copilul.

— Cine are să bage de seamă că a dispărut o slujnică ? zise Nesmer.

Gertruda era mai mult moartă decît vie ; nici nu mai încerca să se dezlege.

— Dar copilul ? repetă doctorul care aruncă în foc restul băuturii contelui și spălă pe urmă vasul.

— Copilul s-ar putea să nu se fi născut viu... zise bunul Fabriciu Van Praet.

— Și dacă îl vom lăsa să trăiască, la ce ne-ar sluji tot ce am făcut acum, zise intendentul.

Doctorul dădu din cap.

Pe cînd se pregătea să răspundă, se auzi un zgomot în camera contesei.

Toți trei asociații auziră și tresăriră.

. Gertruda făcu ochii mari și-și ținu răsuflarea, căci se gîndea la cei trei oameni în roșu i se arătau în casa lui Bluthaupt ori de cîte ori era un mort ori o naștere. Și acum era un copil născut și doi morți.

— Ah, auziți ?... mrumură intendentul.

Van Praet și Mira făcură din cap un semn afirmativ.

Crima nu-i putea mișca : acum însă tremurau.

Zaheus, care era german, se gîndea la pedepse supranaturale.

Olandezul și doctorul nu se gîndeau decît la lucrurile pămîntești, dar nu erau nici ei mai puțin îngroziți.

Zgomotul încetă.

— Dacă mă ascultați pe mine, zise Mira încet, eu zic să ne ducem să ne căutăm tovarășii.

Moise este cîteodată bun la sfat și, în caz de primejdie, Ionaș unugul este viteaz.

Zaheus și Van Praet primiră bucuros.

Toți trei se îndreptară numaidecît spre ușa principală.

Ieşiră, lăsînd pe Gertruda legată lîngă fereastră şi pe copil plîngînd în leagăn.

Îi apucase iar frica, din pricina zgomotului pe care îl auziseră în dosul patului contesei.

Nici unul nu mai avea de acum încolo curajul să rămînă singur în locul unde se înfăptuiseră două omoruri.

Abia ieşiseră şi zgomotul se auzi din nou în paraclis.

Sărmana Gertruda îşi încredinţă sufletul lui Dumnezeu, pentru că zicea că are să moară în noaptea aceea grozavă...

Peste zece minute, Zaheus, doctorul şi Van Praet se întoarseră cu ceilalţi asociaţi.

Se auzi în coridor vocea ungurului Ionaş, care vorbea de săbii scoase şi de capete despicate.

Zaheus fu cel care trecu pragul mai întîi.

Însă abia făcu un pas în cameră şi scoase un ţipăt de spaimă.

— Cei trei oameni în roşu ! zise el, căutînd să se adăpostească după tovarăşii săi.

Aceştia se opriră şi ei înspăimîntaţi.

Dinaintea leagănului copilului erau trei oameni, îmbrăcaţi cu mantale lungi roşii.

Obrazul nu li se putea vedea din pricina pălăriilor prea mari.

Ţineau în mînă săbii grele, care scînteiau la lumina lămpilor.

Era vedenia fetei Gertruda.

Ungurul venea cel din urmă, dar fiind cel mai înalt, putea să vadă pe deasupra capetelor tovarăşilor.

Era încă pe jumătate beat.

Cum îi văzu pe cei trei oameni înarmaţi, răcni de bucurie.

— Faceţi-mi loc, zise el, otrava este a voastră, dar pentru mine este sabia !... Înapoi !

Îşi făcu drum printre tovarăşi şi se repezi în mijlocul camerei cu sabia în mînă.

Unul din cei trei oameni în roşu lăsă leagănul şi făcu un pas spre el.

Înainte de a încrucișa săbiile, își aruncă pălăria pe spate și lăsă să se vadă un obraz nobil de adolescent, palid de mîhnire.

Ungurul, în loc să lovească, puse mîna la ochi, obrazul lui din roșu aprins, se învineți și scăpă sabia din mîini.

Pentru el era o vedenie grozavă.

Se trase înapoi șovăind, biruit.

— Ulrich ! A ieșit contele Ulrich din mormînt !... zise dînsul cu o voce sugrumată.

. . . .

La ziuă, oamenii castelului intrară în camera contesei Margareta.

Unii din ei afirmară că auziseră peste noapte țipete de copil nou născut.

Găsiră corpul bătrînului conte întins pe jos, al contesei Margareta era pe pat.

Obrazul ei dulce, încadrat de lungul păr blond, părea că zîmbește încă.

Gura îi rămăsese puțin deschisă, ca și cum somnul din urmă ar fi găsit-o murmurînd o rugăciune.

Leagănul împodobit cu dantele și cu flori, dispăruse.

Pierise chiar și Gertruda.

În aceeași zi, Hans, pajul contesei părăsi castelul.

Se constată că legamente Günther de Bluthaupt și nevasta sa suferiseră de moarte naturală.

Doctorul Jose Mira sprijini cu știința lui cele spuse în procesul verbal.

Zaheus, Nesmer, Van Praet, nenea Blasius și slugile principale ale castelului iscăliră procesul verbal.

Însă cei mai mulți dintre vasali rămaseră încredințați că mîna Satanei pricinuise acele două morți.

Și proba era că nu mai rămăsese urmă de copil : dracul își luase copilul.

Cînd veni noaptea, mulți ochi se întoarseră spre vîrful turnului de pază.

Nici o lumină nu se mai vedea acolo.

Sufletul lui Bluthaupt se stinsese în noaptea de 1 noiembrie 1824, adică în noaptea Tuturor Sfinților.

INTRODUCERE

ÎNCHISOAREA DIN FRANKFURT

I

Era în 1 februarie 1844.

Trecuseră 19 ani de cînd se întîmplaseră cele spuse de noi pînă acum.

Frankfurtul își mărise cartierele cele noi și își înmulțise grădinile de flori.

Strada evreiască era tot așa de respingătoare. Casele, mai vechi acum, se povîrniseră și mai mult.

Prin ulicioarele întunecoase din vecinătatea mahalalei evreiești, era tot aceeași mișcare tăcută și aceeași preocupare de treburi.

Pe tablele de deasupra prăvăliilor se schimbaseră cîteva nume.

Levi, vînzătorul de vechituri, ajunsese prinț. Copiii lui Roboam, vînzătorul de cuie vechi, se însuraseră cu ducese, alții erau nu se știe unde. Se mai vorbea că Moise, cămătarul, ținea în Paris ori la Londra un cont de douăzeci de ori milionar.

La ușa căsuței în care sta el odinioară erau și acum o pereche de cizme vechi și un ochean de pergament.

Succesorul lui îi călca pe urme și suia încet-încet această scară misterioasă a lui Iacob, ale cărei trepte de jos sunt de lemn putred, iar cele de sus de aur...

Din adîncurile mahalalei evreiești se auzea bătaia clopotelor catedralei și cele de la Sfîntul Leonard și de la Notre-Dame. Bătaia asta deștepta amintiri în mahalaua evreiască și făcea pe cîțiva negustori bătrîni, foști tovarăși ai cămătarului Moise Geld, să vorbească între ei. Adevărul e că aceste clopote sunau în onoarea patricianului Zaheu Nesmer, unul din cei mai bogați bancheri din oraș, care murise cu douăsprezece luni în urmă, lovit cu o sabie în piept.

Iar în ziua aceea era aniversarea morții lui, în biserica din Frankfurt.

Averea lui Zaheus Nesmer se făcuse altă dată repede și nu numai un evreu își aducea aminte că îl văzuse adesea într-o trăsură destul de modestă la cămătarul Moise Geld.

În vremea aceea, în casa lui Moise Geld mai veneau încă patru ori cinci persoane care ajunseseră, după credința obștească, oameni însemnați în alte țări.

Lumea își aducea aminte de un tînăr francez, pe care-l chema Regnault, de Van Praet, olandezul, și de Jose Mira, vechiul doctor al casei de Bluthaupt.

Ciudat era că toți oamenii aceștia se îmbogățiseră aproape în aceeași vreme și cu toate acestea Moise Geld cumpărase singur marea avere a contelui Günther din Würtsburg.

Din cele șase persoane care se îmbogățiseră astfel toate deodată, cinci părăsiseră Germania.

Fel de fel de zvonuri umblau în privința aceasta.

Se vorbea că adversarii lor erau cei trei bastarzi ai lui Bluthaupt cărora nu le rămăsese nici măcar un galben din marea moștenire a familiilor.

La prima vedere, erau vrăjmași prea puțin de temut.

Erau proscriși de ani întregi de către guvernele confederației germanice și nu se puteau arăta pe față.

Mulțumită creditului lui Zaheus Nesmer și a celor trei asociați ai săi, proscripția asta nu se ridicase de deasupra capetelor lor.

Dar cei trei bastarzi știuseră să scape de multe ori de ostracismul care apăsase asupra lor.

Erau mai adesea în Germania decît în altă parte.

În toate orașele, pe unde treceau li se deschidea cîte o ușă primitoare ca să-i adăpostească și să-i ascundă de ochii poliției.

Erau trei oameni hotărîți și tari, iar vrăjmașii lor, pe cît erau de puternici și de bogați, simțiseră de mult insuficiența protecțiilor legale.

Zaheus Nesmer se încăpățînase să rămînă în Germania și într-o bună dimineață fusese găsit străpuns cu o sabie pe malurile Meinului la cincizeci de pași de corpul de gardă austriac.

Printre împrejurările ciudate ale acestei lupte, care adusese moartea unui om așa de însemnat ca patricianul Nesmer, era una mai însemnată.

Cei trei bastarzi știuseră totdeauna să se țină la distanță de adversari.

Se afirma chiar că Zaheus mersese pînă a-și da încrederea celui mai mare din bastarzi, care, sub un nume străin, fusese multă vreme însărcinat cu slujba cea mai mare în casa lui de comerț, și care îi pătrunsese secretele lui cele mai intime.

Nici un adversar nu-i cunoștea personal.

Oricum, crima aceasta nu rămăsese multă vreme nepedepsită.

Cu toată iscusința lor, copiii lui Ulrich căzuseră într-o cursă a poliției care acum îi ținea sub cheie în închisoarea din Frankfurt...

Deoarece nu erau împotriva lor probe concludente, tribunalele amânau din zi în zi judecata lor și opinia generală era că ei trebuia să rămînă multă vreme închiși.

Multor oameni le părea rău de trista moarte a lui Nesmer, dar un fel de interes misterios era legat de cei trei dezmoșteniți, care erau frumoși și viteji și a căror istorie nenorocită le-o cunoștea întrucîtva fiecare.

Poate nu s-ar fi găsit în tot Frankfurtul un om care să-i fi văzut vreodată în față, pentru că, chiar din copilărie ei erau obligați să se ferească de orice privire. Însă despre ei se auziseră povestiri ciudate.

Toată lumea știa lungul șir de nenorociri care întristase tinerețea lor : contele Ulrich, tatăl lor, victima unui omor nepedepsit ; sora lor, Margareta, moartă la douăzeci de ani, plină de viitor și de frumusețe ; chiar ei, apoi, săraci și fără nume după ce speraseră că vor căpăta averea și titlurile părintești !

Vechii vasali ai lui Bluthaupt vorbeau de ei cu entuziasm. Amestecau și ei puține cunoștințe ce aveau cu mii de supertsiții răspândite împrejurul vechiului castel.

Cei mai mulți din clăcașii contelui Gunter se împrăștaseră, când castelul își schimbase stăpânul.

Cîţiva se stabiliseră la Frankfurt. Acolo aduseseră cu ei zvonurile care umblau prin munte, împrejurul vechilor ziduri ale castelului de Bluthaupt.

Vorbiseră de acea noapte fioroasă, cînd sufletul lui Günther se stinsese în vîrful turnului. Vorbiseră de pactul făcut cu Satana şi de moştenitorul făgăduit. Cîţiva afirmaseră că iadul se ţinuse de cuvînt şi că, într-o zi, se va vedea în Germania fiul cumpărat de bătrînul Günther cu preţul sufletului lui.

Cei trei bastarzi, care semănau unul cu altul, şi la inimă, şi la înfăţişare, n-ar fi prin sine decât eroi de romane. Însă erau amestecaţi cu întunecoasele istorii pe care le povestea fiecare despre vechiul castel şi despre locuitorii lui din urmă.

Aceasta îi ridica la gradul de eroi de legendă.

Şi germanilor le plac mult acestea.

Credinţa obştească era că Zaheus Nesmer murise omorât de ei, însă omorul acesta nu făcea pe toată lumea să-i osândească.

. . . .

Începuse să se înnopteze. Era răcoare. Luna nu apăruse.

Cîţiva oameni, înfăşuraţi în mantale, treceau repede pe sub zidurile cenuşii ale închisorii din Frankfurt.

La porţile vechiului edificiu, vegheau santinele prusiene.

Prin oraş se auzeau însă sunetul clopotelor sfîntului Leonhard.

Puşcăriaşii intraseră de multă vreme în chiliile lor şi tăcerea dinăuntru nu mai era tulburată decât de mersul încet al temnicerilor care supravegheau coridoarele cele mari.

Bastarzii erau închişi în trei chilii lipite una de alta, a căror ferestre, prevăzute cu drugi groşi de fier, dădeau într-o curte ce nu era despărţită de stradă decît prin zidul înconjurător.

În curte era o santinelă şi onorabilul Blasius, temnicerul şef al închisorii din Frankfurt, socotea că drugii de fier şi înălţimea neobişnuită a zidului înconjurător erau

deajuns pentru ca soldatul austriac să nu se mai plimbe pe acolo ca să se plictisească.

Și dacă îl ținea la postul lui era numai ca să facă cum zice proverbul : Excesul de precauție nu strică.

Bastarzii erau renumiți prin iscusință și o cutezanță care ar fi speriat poate pe un temnicer de rînd.

De douăzeci de ani de cînd erau urmăriți pentru pricini politice, nu odată fuseseră aprinși, dar mereu izbutiseră să scape și reputația lor în privința aceasta, era tot așa de mare ca și a baronului Trenck, faimos în vodeviluri.

Cu toate acestea, Blasius dormea liniștit.

Era un om exact, grijuliu, formalist și având o părere bună despre propriile lui capacități.

Serviciul pe care-l stabilise el în închisoarea era executat punct cu punct ; rondurile stabilite de el se făceau la ceasul hotărît, personalul închisorii funcționa sub ordinele lui ca o mașină cu douăzeci-treizeci de temniceri.

În afară de siguranța pe care o avea el în măsurile luate și în sentimentul de înțelepciune superioară, i se părea îndoios lucru ca fiii contelui Ulrich să vrea, fugind, să pricinuiască supărare unui vechi slujitor al familiei lor.

Îi trata foarte bine și le îndulcea pe cât putea urâtul captivității.

Ziua aveau voie să se adune toți trei la un loc, iar când venea ora când regulamentul închisorii cerea singurătatea, nenea Lasius, ca suflet bun ce era, își făcea o plăcere să înghită câteva pahare de vin de Rin și să vorbească cu pipa în gură cu fiecare din cei trei frați, pe rând.

Deși fostul lui stăpân, contele Günther, nu s-ar fi învoit niciodată să recunoască pe copiii lui Ulrich ca nepoți, cu toate acestea Blasius îi socotea ca membri ai familiei.

Pe cât era de îndrăcit cu ceilalți închiși, pe atât era de bun cu Otto, cu Albert și cu Goetz.

Mâncase așa de multă vreme pâine de la Bluthaupt !...

În seara aceea, Otto era foarte fericit. Blasius îl onora cu compania lui.

Albert și Goetz își stinseseră lămpile : desigur dormeau.

Dimpotrivă, în chilia lui Otto era lumină, Blasius și el ședeau lângă o măsuță pe care era un ulcior mare cu vin, două pahare și un pachet de cărți.

Blasius fuma cu un nesaț, adică mai bine decît un turc.

Știa cu deosebire să despice în patru fumul pe care îl scotea din gură și arunca cenuța în fundul pipei cu o demnitate de împărat.

Acum îmbătrânise.

Era tot așa de voinic, dar părul îi albise.

Bea tot așa de bine ca și altădată. Era îmbrăcat cu o haină groasă căptușită cu vată și în seara aceea părea mai bucuros ca oricând.

Chilia avea o înfățișare acceptabilă.

Închisorile din Germania sunt admirabile în privința aceasta.

Acolo se mulțumesc să pună pe oameni sub chei, dar nu-i înăbușesc ca la noi în chilii nesănătoase.

Bastardul avea un pat bun cu perdele, cu birou ca să scrie și fotolii. Era îmbrăcat cu un fel de eleganță ciudată.

Ca și altă dată, roșul domina în îmbrăcămintea lui.

Ar fi zis cineva că după ce jertfise drepturile sale de a purta numele tatălui său, simțea un fel de bucurie tainică de a se împodobi în culorile iubite ale lui Bluthaupt.

Purta o haină de lână roșie, strânsă împrejurul șalelor cu o sfoară neagră.

Capul îi era gol, părul îi cădea ca și altă dată în zulufi bogați de-a lungul obrajilor.

Anii păreau că trecuseră fără să lase urme pe fruntea lui curată ca marmura. Ochii negri, plini de foc, aveau o inteligență adâncă, maturizată.

Era mai frumos ca în zilele lui de tinerețe când cu sabia goală în mână se împotrivise curajos batalionului ucigașilor părintelui lui.

Când fizionomia sa era odihnită, pe trăsăturile lui apărea un reflex de nesupunere mândră și sub lenea asta trecătoare se ghicea vigoarea neînfrânată și avântul înfocat.

Era leul leneș, culcat pe iarba moale și întinzându-și, departe de orice vrăjmași, resortul puternic al mușchilor,

leul care se va ridica încruntat la cel mai mic zgomot și se va năpusti peste pradă...

Blasius amesteca încet cărțile cu care jucaseră cu multă știință o partidă de imperială.

— Taie, Otto, îi zise el, eu am făcut cărțile, eu dau... nu prea îmi plac multe lucruri care vin din Franța, dar îndrăcitul ăsta de joc e altceva : înnebunesc după el...

Am însemnat un punct.

Otto își luă cele douăsprezece cărți și începu să le așeze între degete.

Mușchii obrazului nu se mișcau și oamenii mai pătrunzători decât Blasius ar fi crezut că se gândește numai la joc.

Cu toate acestea, ici, colo, câte un semn imperceptibil trăda la el o preocupare serioasă.

Avea momente de uitare în care ochii i se pironeau deodată, neliniștiți, distrați, în gol, gâtul i se întindea și capul lui aplecat dovedea că se forța să asculte ceva.

Când Blasius nu zicea nimic, ceea ce se întâmpla rar, și când pasul santinelei nu se mai auzea pe pietrele coridorului în chilia vecină se auzea un zgomot ușor.

Cu greu s-ar fi putut defini natura acestui zgomot, care se auzea la intervale dar destul de slab...

Zgomotul acesta preocupa pe bastard.

Acest zgomot nu ajungea deloc la urechea lui Blasius.

— Cinci cărți ! zise el după ce se uită la ce avea în mână, patruzeci și șapte... Face ?

— E bun, zise Otto.

Temnicerul trecu un jeton de fildeș din dreapta în stânga și bău un pahar cu vin de Rin.

— Un as mai mult și aveam două imperiale ! murmură el, combinându-și atacul, nu vreau să te lingușesc, meinherr Otto, dar mai mult îmi place să joc cu dumneata, decît cu Albert și cu Goetz. Goetz nu se poate opri pînă nu bea un pahar sau două mai mult, știi dumneata. Albert, nu știe să bea, și ăsta-i alt cusur !... Apoi, dacă nu bea, știe

să spună cinci ori șase duzini de istorii despre femei ori de alte lucruri de nimic... pe când dumneata !... Pe legea mea, dacă ai cusur, ai că ești prea tăcut. Când mă gândesc că nu mi-ai spus nimic despre acele frumoase scrisori ce primești din Franța.

Otto zâmbi galeș.

— Ce scrisoare frumoasă, zise iar Blasius, și câtă distincție se ghicește în mâna care a scris-o. Știi că a trecut o lună și mai bine de când nu i-ai răspuns ?

Otto lăsă ochii în jos și zâmbi.

— Și bună oară, zise temnicerul, legănând o carte deasupra mesei, numele nu e așa de frumos ca scrisoarea. Îi știu numele, vezi dumneata, pentru că am văzut scrisorile dumitale, ori cel puțin plicul, după cum le-am văzut și pe ale sale, și, drept să-ți spun, dacă pe o femeie frumoasă o cheamă doamna Batailleur !...

Otto tăcea.

— Haide ! văd eu bine că te supără vorba asta !... Am treflă, meinherr Otto, și dau.

Bastardul căută o secundă printre cărți pe acelea cu care trebuia să bată.

Zgomotul misterios încetase.

Otto nu se gândea deloc la partidă.

— Ce-mi place în jocul dumitale e că judeci înainte de a da carte, zise temnicerul...

Un altul în locul dumitale ar fi bătut cu zece de treflă numaidecât... dumneata dimpotrivă, te-ai răzgândit... Treflă !...

De astă dată Otto stătu multă vreme până să aleagă cartea încât Blasius avu timp să-și umple paharul.

Pașii veghetorului fiind slăbiți din pricina depărtării putea să se audă un scârțâit foarte ușor, asemenea cu sunetul produs de două bucăți de fier când se freacă una de alta.

— O să faci guturai. zise Blasius, când nu bea cineva în serile astea de iarnă, se îmbolnăvește de piept... Dacă vrei lasă-mă să iau să tai. Am jucat trefla.

Otto se uită la el repede, ca și cum ar fi bănuit o batjocură în vorbele acestea.

Însă gardianul șef din Frankfurt, nu râdea niciodată.

Otto își văzu iar de joc.

După ce dădu lovitura, Blasius, a cărui figură exprima o mulțumire adevărată, însemnă o imperială și două puncte.

Își frecă încet mâinile, pe când Otto amesteca cărțile.

Otto însă uită să taie cărțile.

— Dă-mi voie ! zise Blasius scandalizat, unde dracu te gândești, meinherr Otto ?... astfel de lucruri strică jocul !

Otto, blestemându-și distracția se scuză forțându-se să zâmbească.

Blasius își încărcă pipa și îl iertă.

— Eu sunt un observator, zise el clipind din ochi, și cred că-mi cunosc lumea destul de bine. Dacă n-ar fi scrisorile acelea mici și frumoase care îți vin din Paris, nu te-aș crede înamorat și dacă nu te-aș crede înamorat, să mă ierte Dumnezeu, aș crede că te gândești să scapi de aici.

— Scriu, zise Otto, tăindu-i vorba.

— Așa, da !... Dar e vorba de scrisorile acelea frumoase și pe urmă m-am purtat prea bine și cu frații dumitale și cu dumneata pentru a mă teme cumva. Lui Goetz îi place prea mult să trăiască bine ca să se pună în pericol să fugă, ca pe urmă să fie iar prins !...

Albert e prea nătărău ca să țină un secret...

Chiar dumneata, meinherr Otto, ești prea cuminte ca să-ți primejduiești capul dacă ai sări zidurile... nu e așa ?

— Negreșit.

— Astă seară am noroc, iar dumneata n-ai să câștigi nici o partidă. Să bem, meinherr Otto.

Bastardul întinse paharul și ciocni cu Blasius.

— Să jucăm acum ! zise acesta din urmă după ce bău.

Pe urmă, bătând în cărți, zise iar :

— Am aici cu ce să te bat cum se cade !

Otto începu deodată să râdă ca și cum Blasius ar fi spus cine știe ce glumă.

Râsul ăsta ținu aproape un minut, așa încât Blasius fu silit să râdă și el.

Pe când râdeau amândoi, zgomotul din camera de alături se schimbase.

Acum erau numai zguduiri surde și repetate.

S-ar fi zis că o mână puternică și nerăbdătoare vrea să rupă niște drugi de fier pe care mai întâi îi pilise jumătate.

Când încetară din râs, în camera de-alături nu mai era nici un zgomot.

— De altfel, zise Blasius, ești un camarad vesel, meinherr Otto !...

Nu știu de ce am râs, dar am râs din toată inima... Șterge-ți punctul, te rog. Joc carale.

Bastardul jucă cu precizie și cu sînge rece. Înșelă manevrele meșteșugite ale lui Blasius și făcu cărți egale cu toată inferioritatea jocului lui.

Temnicerului îi mai trebuiau trei puncte, dar jocul care urmă îi fu defavorabil și Otto scrise și el două imperiale.

Blasius mai bău un pahar.

Începuse să se înroșească.

Se aprindea tot mai mult și ar fi trebuit ceva prea serios ca să distragă în momentul acela atenția lui ațâțată.

Nu auzi căderea a două corpuri unul după altul în curte.

Nu auzi nici vocea santinelei strigînd un : Cine-i acolo ?

Otto însă auzea toate acestea.

Ochii i se lăsau în jos, era palid și cărțile îi tremurau în mână.

Otto nu tremurase în viața lui în fața unei primejdii care-i amenința capul.

Lui Blasius acum începuse să-i meargă rău, pe când Otto avea în mână cele mai bune cărți.

Otto da cărțile la întâmplare ,mereu se schimba la față și părea foarte tulburat.

Blasius nu băgă de seamă.

Profita de toate greșelile lui Otto.

După ce strânse cele de pe urmă cărți, încrucișă brațele pe piept și se uită la Otto.

— Din vina dumitale ai pierdut-o ! Hei ! meinherr Otto, meinherr Otto !... trebuie să fii foarte îndrăgostit !

Bastardul nu răspunse, ochii îi erau pironiți, gâtul întins, sprâncenele încruntate...

În cele din urmă, temnicerul băgă de seamă în ce stare se afla prizonierul.

— Ce ai ? îl întrebă.

Otto nu răspunse : asculta.

Când vru însă Blasius să deschidă gura ca să-l mai întrebe o dată, se auziră, la o secundă interval, două țipete depărtate și modulate într-un chip deosebit.

Obrazul lui Otto se însenină numaidecît.

— Ce e asta ? zise Blasius ridicându-se.

— Nu e nimic decât că ai câștigat mai mulți suverani decât crăițarii pe care am jucat... Liniștește-te dragul meu; am isprăvit jocul, dar vreau să vorbim.

Otto puse cu multă familiaritate mâinile pe umerii fostului vătaf, și-l sili să șadă.

Umplu paharele până la gură, și pe-al său îl puse la buze.

— În sănătatea dumitale ! zise el, fără să știi, ai umflat cinci mii de fiorini numai jucând o dată cărți !

Temnicerul holbă ochii și se uită curios la el.

— N-o fi înebunit ! gândi el.

Otto, în loc să stea la locul său pe scaun, se duse la o scobitură făcută în zid la spatele patului, și care-i slujea de cabinet de toaletă.

De acolo scoase un costum complet pe care nu-l mai îmbrăcase de cînd îl arestaseră : redingotă de voiaj, manta vechea, dar prin care nu răzbea ploaia, și cizme cu pinteni.

Blasius se uita la el.

Își umplea fără să-și dea seama pipa cu tutun și-și zicea în gîndul său cu o adevărată mîhnire :

— Bietul băiat ! nu e numai îndrăgostit, este și nebun !... nebun de legat !... Mare nenorocire !

Otto însă își scoase papucii îmblăniți și încălță cizmele.

Luă aur în buzunarele jiletcii, îmbrăcă redingota de călătorie și-și puse mantaua îndoită sub braț.

— Iată, sunt gata ! zise el, acum nu îmi mai trebuie decît minteanul dumitale pe care ți-l plătesc cu cinci mii de fiorini.

Blasius tot credea că visează.

— Ascultă-mă, meinherr Otto, culcă-te mai bine. Un somn bun va putea să te liniștească, zise el.

Otto împinse un fotoliu până lângă temnicer.

— Să vorbim cu judecată, pentru că nu am vreme de pierdut, zise el scurt și hotărît.

Blasius nu se putu ține să nu zâmbească.

— Ești un om cinstit, zise Otto și Dieta te-a însărcinat să păzești trei prizonieri învinuiți de omor... Doi din acești prizonieri au fugit.

Blasius sări după scaun și vru să se năpustească afară, dar mâna de fier a bastardului îl ținu în loc.

— Să nu strigi ! zise Otto, pentru că ai să te căiești și răul nu s-ar putea îndrepta.

— Dar mă minți ! zise nenorociul temnicer, nimeni n-a fugit. Zidurile mele sunt înalte.

Am pus zăblele noi la ferestrele fraților dumneavoastră. Patrulele își fac bine datoria... santinelele mele nu se mișcă de la postul lor. Lasă-mă să mă asigur !

— Mai pe urmă ! îi zise Otto ținându-l în loc ; mai înainte trebuie să ne înțelegem. Îți spun că Albert și Goetz galopează în minutul acesta pe drumul Franței... peste un minut ai să te încredințezi, închipuie-ți că te-ai și încredințat... Fuga acestor doi prizonieri ajunge să te facă să-ți pierzi locul și dumneata, nene Blasius, ai început să îmbătrânești.

Fostul vătaf oftă adînc.

— Eu îți propun, îi zise Otto, o sumă cu care să poți trăi liniștit, dacă s-ar întîmpla să te dea afară din slujbă... Și-ți propun și mijlocul să nu fii descoperit... Ești un om prudent ; știi acum destul ca să nu te ispitești să pui fără chibzuință pe oamenii închisorii în confidența dumitale.

Du-te de vizitează odăile fraților mei, nene Blasius, pentru ca să putem trata în deplină cunoștință de cauză.

Otto lăsă brațul temnicerului.

Blasius se repezi numaidecît, sprinten ca și un tânăr.

Se auziră niște chei mari învârtindu-se în broaștele de la ușile vecine și prin ziduri se auziră oftaturi adânci.

Nu trecu mult și Blasius veni la Otto.

Otto îi arătă cu un semn fotoliul gol și temnicerul șezu, după ce gemu odată.

— Au plecat, nerecunoscătorii... au plecat amândoi!
— Și trebuie să plec și eu, zise Otto.
Blasius dădu din umeri cu necaz și nici nu se mișcă să răspundă.
— Trebuie să plec..., zise iar bastardul serios, și chiar acum!... și dumneata ai să-mi înlesnești mijloacele.
Blasius se uită la el indignat.
— Am să te bag la gros și nimic alta, îi zise el.
Otto zâmbi.
— Poți să mă bagi, dar fugarii n-or să-ți vină îndărăt; pe când, dacă ai vrea să ne înțelegem, o să-ți vină înapoi amândoi fugarii.
Îți vorbesc serios, nene Blasius, știi bine că un copil al lui Bluthaupt nu minte niciodată.
— Știu, dar ce nenorocire mare, Dumnezeule! și cum era să mă aștept la așa ceva? zise bietul vătaf.
— Frații mei și eu, zise Otto, avem o datorie grea de împlinit în lumea asta. Multă vreme am fost săraci... și lupta fără aur înseamnă înfrângerea. Acum cînd suntem bogați, o să ne ajungă numai câteva săptămâni ca să facem ceea ce n-am putut face în atâția ani. Dacă voi face un jurământ, o să mă crezi nene Blasius?
Temnicerul ridică ochii la Otto și parcă se gândi o clipă.
— Da! răspunse el în sfârșit, pentru că sângele care curge în vinele dumitale este sânge de-al lui Bluthaupt.
— Ei bine, îți jur pe numele tatei, că Goetz, Albert și cu mine vom fi aici de azi într-o lună.
Bătrînul tăcu.
— Dacă îmi refuzi ajutorul dumitale, mai zise Otto, eu rămîn sub zăvoare, și pentru că ești prevenit, de acum încolo, și pentru că am lăsat fraților toate mijloacele de scăpare.
Dar nici Albert nici Goetz nu se vor întoarce și dumneata vei fi pedepsit.
Blasius rămase cu fruntea în amândouă mîinile și ceru ulciorului cu vin un sfat bun.
— Știu bine că n-o să-ți calci jurământul, meinherr Otto, zise el în cele din urmă. Știu bine că într-un caz disperat, poate să facă cineva orice. Dar dacă te vor cere magistrații?

— E un an de cînd suntem prizonieri ; judecătorii n-au de ce să ne osândească şi n-are să ne vină rândul niciodată, răspunse Otto.

Tot asta era şi părerea lui Blasius. Însă tot ezita.

Otto se aplecă la urechea lui :

— Erai slugă credincioasă a lui Bluthaupt, într-o vreme, nene Blasius şi ţi-ai fi dat şi sângele pentru stăpânii dumitale !

— S-acum aş face-o ? răspunse temnicerul.

— Fă-o ! zise Otto, încet, dar puternic. Este în lume un copil al stăpânului dumitale care suferă şi care nu ştie cum îi cheamă pe străbunii lui.

— Credeam eu ! credeam ! dar eşti destul de sigur că o să-l găseşti, meinherr Otto ?

— Ţi-am spus că avem o datorie de împlinit, răspunse bastardul. Copilul este al sorei noastre Margareta pe care o iubeam mai mult decît pe noi... şi este al nostru, pentru că noi ne-am aşezat între el şi moartea care plana deasupra leagănului lui.

Fostul vătaf se uita din ce în ce mai curios.

Eraţi la castel în Noaptea Sfinţilor ?

— Am venit în noaptea aceea, răspunse Otto ; dar ca să să-ţi povestesc, ar fi prea lung şi mă aşteaptă fraţii.

— Încă un singur cuvânt ! zise Blasius. Dumneavoastră aţi luat copilul şi pe slujnica Gertruda ?

— Gertruda a venit cu noi. Pajul Hans a venit mai târziu şi eu au crescut copilul... Au rămas multă vreme amândoi pe malul Rinului, de partea cealaltă a castelului Rothe... Două inimi cumsecade, nene Blasius, iubitori, devotaţi, credincioşi !. Ştiu unde să-l găsesc pe paj, şi nu va trece o lună, dacă o vrea Dumnezeu, şi copilul sorei mele, conte de Bulthaupt şi de Rothe, se va întoarce în casa străbunilor lui.

Temnicerul se ridică, vru să ia ulciorul ca să umple paharele, dar îi tremura mâna.

— Castelul nu e încă vândut, zise el. Aş putea să trăiesc îndestul ca să văd pe Bulthaupt reintrând în domeniile sale !...

Pe legea mea, ca să văd o astfel de sărbătoare, bucuros îmi primejduiesc pâinea acum la bătrîneţe !...

Se dezbrăcă iute de minteanul de lână.

— Nu sânt beat, meinherr Otto, zise el ridicând capul, știu bine că poți să mă minți... dar am mâncat tip de patruzeci de ani pâinea lui Bluthaupt !... Ia hainele mele și Dumnezeu să te aibă în sfânta sa pază !

Ajută însuși bastardul să îmbrace minteanul peste haina de călătorie și să-și ascundă fața sub gluga mare.

Otto îi strînse mâna :

— Să ne aștepți, îi zise. Mâine ai să primești cinci mii de florini. Dacă nu ne întoarcem peste o lună, să știi că sântem morți.

Ieși în coridor, imitînd pasul greu al temnicerului șef al închisorii din Francfurt.

Temnicierii se dădură la o parte ca să-l lase să treacă și-l salutară cu respect.

Blasius căzuse cu capul în mâini pe fotoliu.

— Copilul diavolului ! murmură el. Astfel îi ziceau slugile răutăcioase... mai bine zis copilul unui înger, căci Margareta era mama lui !

Se opri, se gîndi cîteva minute și își zise :

— Sunt nouăsprezece ani de atunci !... Azi trebuie să fie un om mare ! Bastarzii sânt curioși și fac tot ce vor. Dumnezeu să le ajute să vadă pe tânărul conte în nobilul său castel.

PARTEA ÎNTÂI

DUMINICA BRÂNZII

I

ÎN COLȚUL UNEI STRĂZI

În Paris era sărbătoare.

O mulțime heteroclită care se revărsa în soarele străzilor de cinci sau șase ori pe an, ieșind nu se știe de unde, setoasă după mascarade, nebună după distracții, ținînd neglijent copii murdari sau cîini urît tunși, se împrăștie în valuri zgomotoase de la Arcul de Triumf din Place d' Etoile pînă la bariera Tronului.

Era una din zilele acelea când cele șase caturi ale caselor din Morais se golesc deodată pe drumul public, când cartierul Saint-Marcel revarsă peste oraș triburile sălbatice care furnică între Salpetriere și Panteon, când studenții golesc intrările ponosite ale Colibei, când mitocănimea trece podul Ludovic XV și-și trimit pe vînzătoarele sale de frunce în vacanță să facă frăție cu vânzătarii gătiți în haine de duminică din foburgul Saint-Martin.

Orașul este cucerit în acea zi de o mare adunătură de lume.

Tineri moderni, frumoși și bine îmbrăcați care animă locurile din apropierea teatrului italian se duc în aceste zile la croitorii lor și-i invită să prânzească la ei.

În dreptul cafenelei care se cheamă Café de Paris nu se mai vede nici o gheată de lac și Tortoni, încremenit, caută în zadar în mulțimea necontenit primenită, unul din acei seniori al cărui aspect uimește și ia ochii.

Era duminica din săptămâna brânzei și era vreme frumoasă.

Încă după amiază, fluxul se ducea și se întorcea de-a lungul foburgului St. Antoine, pe amândouă părțile bulevardului și prin aleea cea mare de pe Champs-Elysée.

Nimeni n-ar fi putut spune unde se revărsa prisosul acestei mari mulţimi, când îşi urma mişcarea înceată şi neîntreruptă animată de o plăcere pe care numai ea singură o înţelege şi o caută.

Fericită că se împingea, că se înghesuia, că-şi simţea cizmele în noroi ; fericită că vedea capetele, departe cât se vedea cu ochii, mişcându-se ca talazurile unei mări ; fericită iar că auzea acel murmur confuz, care-i rămâne în amintnire ca un zgomot de sărbătoare.

Cîteva mănuşi urîte, practicanţi încăpăţînaţi ai unui cult care se pierdea, îşi găseau drumul cum puteau printre birje şi trăsuri de casă.

Aruncau trecătorilor, ici şi colo, provocări plictisite, glume nesărate.

Copiii îi priveau strigînd, şi cereau să aibă şi ei zdrenţe roşii şi peruci pudrate cu cenuşă.

Mamele bombăneau, săltându-şi fustele ; câinii urlau şi-şi târau labele zdrobite ; iar taţii comparau foarte serioşi vinul alb al lui Ramponeau cu vinul violet al lui Courtille.

Câteva fete vorbeau de seducţiile orièntale din salonul lui Marte, cu câte un curtezan, acoperind sub o aparenţă de candoare nătângă cunoştinţele cele mai nepermise.

Aerul era încărcat de un miros greu de prăjituri cu mere şi cu mac.

Ecourile repetate, ţipătul trîmbiţelor chemau poporul la adunare şi anunţau ordinea şi mersul bieţilor măcelari.

Alţii vorbeau despre boul gras al anului trecut, pe care îl lăudau în detrimentul celui de la 1844.

Ici şi colo, cîte un domn cu ochelari, al cărui frac burghez ascundea cu greutate pe ofiţerul din garda civică, ducea de mână vreun băieţel îmbrăcat urât, ca un artist.

Mai departe, era o pereche de aristocraţi, dintre aceia care dispreţuiesc veseliile populare şi vin să se amestece în mulţime numai ca să le insulte plăcerile, pereche pe care oricine o cunoaşte : un gentilom şi un artist. Unul păros ca o maimuţă, altul tuns ca un şoarece, amândoi nesăraţi, leneşi şi bârfitori, desfrânaţi ai burgheziei.

Erau acolo aşa cum sunt pretutindeni : căscând, încurcînd drumul şi mirându-se în gura mare că se găsesc printre oamenii aceştia de nimic.

Mergeau la braţ.

Gentilomul poate să fi ajuns şi marchiz mai târziu, dar atunci era numai conte de Mirelune, gras, vesel, plin de vervă şi de vorbe, suzeran al unui cal, amantul actriţei care fusese la modă anul trecut, îmbrăcat ca la Londra şi având oarecare spoială franţuzească. De altfel, încîntător şi exemplu pentru tineretul zăpăcit. Avea cincizeci de ani şi jumătate, părul blond creţ, burtă obraznică, braţe scurte, picioare groase, plăcea slujnicelor şi vorbea şaptesprăzece cuvinte din englezeasca cea mai curată.

Toată lumea îl cunoştea.

Artistul era celebru.

Pentru că nu era altul decît Amable Ficelle, autorul piesei *Sticla de şampanie* şi al altor o sută de vodeviluri vesele.

Ca întotdeauna, Ficelle avea o figură palidă şi lată, încununată cu două duzini de peri bolnavi, cu ochii adormiţi, un nas grav şi un aer melancolic.

Umblau amândoi mulţumiţi de superioritatea lor.

Mulţimea îi privea cu interes.

Fetele de prin prăvălii ziceau :

— Sunt ciocoi !

Batistele lor, înecate în apă de colonie, împrăştiau nişte mirosuri tari.

După ei, republicanii încruntau sprînceana şi-i arătau cu degetul nevestelor lor, murmurând nişte vorbe grozave.

În mulţimea aceasta, se certau, de-a lungul bulevardelor. Câţiva pumni se schimbau între oameni şi intervenea astfel grava autoritate a jandarmilor care, adunau din când în când, câte un ticălos beat.

Cu un cuvânt, toţi oamenii aceştia păreau că se plictisesc peste măsură, dar aşa ştiau ei să petreacă.

La încrucişarea tuturor drumurilor principale, care tăiau bulevardele, mulţimea se împrăştia.

O parte a ei mergea spre oraş, pe când alţii îşi vedeau înainte de plimbarea ei care seamăna cu a oilor

Parisul are locuri privilegiate care cheamă gloata.

Dintre toate locurile acestea, cel mai favorabil este intersecţia formată de fobugul Temple, de strada cu acelaşi nume şi de bulevarde.

Acolo se află zece teatre, două restaurante și un corp de gardă : tot ce trebuie pentru a se termina cu bine.

Era cam pe la orele patru după amiază.

Toate trupurile, ațâțate dis-de-dimineață de gândul unui prânz bun, se îndreptau obosite spre mirosul bucătăriilor mai apropiate. Strada era înțesată.

Cei care veneau de la Madelena se loveau de cei care veneau dispre Bastilia. Lucrătorii care coborau se întâlneau față în față cu băieții din prăvălii și cu negustorașii care veneau din fundăturile vechiului oraș, după ce-și isprăviseră ziua și se grăbeau să ia parte la serbare.

Puținele măști răspîndite altă dată pe toate bulevardele părea că-și dăduseră întâlnire în acel loc.

Încurcau circulația trăsurilor și dezordinea era și mai mare din pricina jandarmilor călare, care nu mai știau de cine să se lege și rupeau, ici și colo, câte vreo mână, ca să se afle în treabă.

În șirul de trăsuri pe care îmbulzeala și încurcătura le sileau să stea în loc de la Château-d'Eau până la poarta Saint-Martin, era o trăsură de piață prin a cărei fereastră ieșea un cap de bărbat. El privea mereu spre intersecție...

După câteva minute de așteptare, omul din trăsură sări, plăti cursa și porni prin mulțimea înghesuită pe trotuar.

Era înfășurat într-o manta lungă de călătorie, pe sub care abia i se vedeau cizmele cu pinteni.

Gulerul mantalei îi ascundea o parte din obraz.

Jumătatea care se vedea era frumoasă și nobilă. Avea o frunte înaltă și mândră, încununată cu păr negru, puțin ondulat, o privire liniștită și pătrunzătoare în același timp, în care se citea inteligența și vigoarea unei voințe de neclintit.

Peste toate acestea plutea un fel de văl de oboseală și praful care îi albea poalele mantalei dovedea că atunci sosise și că făcuse multe ore pe drum.

Era încă tânăr. Statura îi era plină dar grațioasă sub pliurile hainelor.

Cu cât înainta spre răspântia de la Château-d'Eau, cu atât mulțimea era mai compactă și mai greu de străbătut.

Călătorul însă avea coate zdravene și voința de a ajunge la țintă. Își făcea loc drept înainte prin gloată și valul, murmurând, îmbrâncit în dreapta și în stânga fără a putea să i se împotrivească, îi dechidea fără voie drum. Multe înjurături se auzeau în jurul lui. Mulți ridicară umbrele pe la spate ca și cum ar fi vrut să-l lovească, dar avea o înfățișare care impune mulțimii. Umbrelele se lăsau în jos fără să-l lovească, înjurăturile înăbușite și când călătorul coti în strada Temple, din tot zgomotul nu se mai auzea decât două trei voci de femei, spunând că era bărbat frumos și că semăna cu Melingue.

Din cartierul Bonne-Nouvelle până în strala Popincourt, Melingue, de la teatrul Ambigu, era tipul ideal de frumusețe masculină.

Străinul putu să meargă mai lejer pe strada Temple.

Era și aici lume, dar mai cuminte, și se putea pune piciorul pe trotuar.

O luă repede spre bazarul Templului.

În fața bazarului mulțimea se îndesa mai mult pe lîngă căruțele cu portocale, cu turtă dulce și cu poboabe din carton poleit.

Deci era duminică și noaptea era aproape, toate prăvăliile rămăseseră deschise.

O mulțime de gură cască stăteau cu nasul lipit de geamuri la catifeaua de bumbac trandafiriu ori albastru deschis a păpușilor.

Și bazarul Temple merge bine.

Se vedea o armată de mușterii atingându-se de-a lungul drumurilor care despart în patru părți egale marele bazar de vechituri din Paris.

Fiecare se grăbea să cumpere ori să vândă, pentru că urma să sune clopotul pentru închidere.

Templul se închidea în același timp cu Bursa.

Călătorul trecuse de biserica Sfânta Elisabeta și căuta un loc pe unde să traverseze șoseaua.

Trăsurile treceau una după alta, fără întrerupere și, cabrioletele pe care micii negustori le duceau cu mâinile, formai o încurcătură permanentă.

Străinul aștepta și mergea încet pe trotuar, pândind noi ieșiri.

Ajunse astfel pînă în colțul străzii Fântânilor ; și deoarece nu era nici un chip să meargă mai departe, se opri la capătul trotuarului.

La câțiva pași de el, doi oameni se apropiaseră și vorbeau. Erau doi domni.

Prezența lor în cartierul acela, într-o astfel de zi, putea să pară o ciudățenie.

Unul era tânăr, înalt, de douăzeci și opt — treizeci de ani. Avea mustață răsucită și ascuțită.

Era îmbrăcat în negru ; redingota lui, încheiată de sus până jos, ar fi fost socotită elegantă în altă parte a lumii.

Ținea între degete un capăt de țigară, care scotea spirale subțiri de fum, dar pe care nu o apropia de gură din deferență de tovarășul cu care vorbea.

Celălalt sta cu spatele spre strada Templului.

Era îmbrăcat cu un palton deschis la culoare, în stil englezesc, descheiat, lăsând să se vadă o haină albastră, cu nasturi de aur frumos lucrați.

Cămașa cu dublu jabou era prinsă cu doi trandafiri foarte frumoși. Din buzunarul jiletcii de satin negru brodat, ieșea un lanț gros scump.

Avea mănuși albe și pe deasupra inele.

Cu greu i s-ar fi putut spune vârsta dintr-o singură privire.

Pe obraz avea un fel de prospețime ; sprîncenele îi erau negre ca abanosul și peste părul des și tuns purta o pălărie englezească.

Cu toate accesoriile acestea, ceva spunea că de multă vreme trecuse patruzeci de ani. Deși avea statura scundă, începuse a se cocoșa și când zâmbea se formau multe dungi pe fața lui.

Străinul aruncase o privire distrată spre cei doi.

Pe cel mai tânăr nu-l cunoștea și nu putea să vadă figura celui de-al doilea.

Nimic nu-l făcea să se preocupe de ei.

Întoarse ochii spre mijlocul străzii care era înțesată și unde mulțimea confuză a cabrioletelor, a birjelor și a echipajelor părea că îi ațîță nerăbdarea.

Spectacolul era viu și variat.

Pentru un observator care ar fi avut vreme, ar fi fost interesant.

Parisul da cinci sute de baluri în seara aceea și la Templu se găseau destule zdrențe ca să travestească un milion de nebuni.

Dintre mușteriii care se năpusteau astfel spre bazar, cel mai mare număr erau din cele mai de jos clase sociale. Erau însă și câțiva domnișori calici, care căutau pantofi de lac de ocazie, câteva fete care călcau ca pe ace, dar cunoscînd și farmecul mănușilor din piele de căprioară spălate, unele doamne mari chiar, adevărate doamne mari, neveste de bancheri ori de marchizi, conduse acolo, de lăudabilul spirit de calicie care înflorește foarte des în mijlocul splendorilor.

Dantelele din bazarul Templului sunt foarte frumoase și se găsesc din acelea care n-au stat decât o singură dată pe umărul fardat al vreunei dansatoare.

Acesta nu e un motiv serios ca să se facă o reducere de preț.

Dar doamnele mari care vin la Templu pun în acestea oarecare jenă.

S-ar zice că se duc să-și caute norocul și uneori s-ar putea întâmpla să nu se înșele.

Trăsurile le așteaptă la cotitura vreunei străzi. Siluetele lor nobile se ascund sub niște haine modeste, lungi.

Hainele îmblănite sânt pentru unele doamne, ceea ce erau mantalele în fața zidului pentru bărbații cu noroc de femei în vremea când trăia Don Juan.

Dacă ele ar coborî dinaintea bazarului, dacă s-ar duce în toaletă la pavilionul Florei ori în cartierul „Vechiturilor", negustoresele ar mirosi cu cine au de-a face și ar cere prețuri imposibile.

Și tocmai aceasta nu trebuie.

S-apoi, hainele modeste îmblănite și mantalele pot sluji la mai multe lucruri.

În fața Templului era o caretă elegantă în colțul străzii Phelippeaux, și o trăsură staționa în piața Rotondei.

Trăsura aștepta de un sfert de oră.

Adusese o fată acoperită la față, care o luase prin galeriile bazarului.

Careta se oprise. N-avea arcuri ; ceea ce o deosebea de trăsurile nobililor proprietari.

Era cu storurile lăsate și vizitiul, îmbrăcat cu o livrea închisă, ținea de hăț o pereche de cai leneși.

Poate că era o caretă care umbla după aventuri.

Din ea ieșise o doamnă frumușică, înfășurată într-o blană modestă.

Se strecurase prin mulțime ca o pisicuță.

Piciorușele ei păreau că nu atinseseră pavajul plin de noroi.

La pălărie avea un văl negru, încărcat cu o mulțime de broderii prin care tot i se zărea însă scânteierea ochilor. teama de a fi cunoscută de cineva.

Se uita repede, prin mulțime, în dreapta și în stânga.

Când ajunse în dreptul străzii Fântânilor, își ațintí privirea asupra străinului.

Tresări și se opri în loc.

Puse numaidecît lornionul la ochi, apoi își ridică voalul ca să vadă mai bine.

Era o femeie foarte frumoasă după ale cărei trăsături acviline și delicate părea a fi evreică. Ochiul ei comanda și mângâia în același timp, fruntea puțin cam îngustă, era încununată de o mulțime de păr negru, părul cel mai frumos din lume ; buzele erau subțiri și palide. Avea o grație nespusă a taliei.

Când își puse însă lornionul la ochi, în mulțime, se făcuse o mișcare și, între ea și necunoscut se interpuseră trăsuri și oameni. Îl căută degeaba timp de câteva secunde.

Închise lornionul și își lăsă voalul.

Rămase un minut nehotărîtă apoi își relua mersul grăbit spre careul pe care cei care locuiesc la Templu îl numesc Palais Royal.

— Mă voi fi înșelat, murmură ea ; nu știu eu că el nu poate să fie în Paris ?

În Palais Royal, unde mușterii de ambele sexe nu mai încăpeau, era o prăvălie bogată, al cărui proprietar era doamna Batailleur.

In această prăvălie se ducea doamna în blana ei modestă. În această prăvălie intrase și tânăra din trăsura din piața Rotondei.

Doamna Batailleur vindea de toate şi cumpăra de toate. Prăvălia îi era plină.

Tânăra aştepta, pândind prilejul să-i vorbească.

Îşi ridicase un colţ al vălului aşa că se putea zări un obraz cu trăsături regulate şi la care se adăuga expresia curată şi nobilă a unei priviri de fecioară.

Doamna Batailleur o zări în sfârşit şi lăsă numaidecât muşterii.

— Nimic încă, scumpă domnişoară ; poştaşul a venit dar nu a adus nici o scrisoare ! îi zise ea.

— Voi mai veni şi mâine, murmură era oftând adînc.

— Dacă mi-ai da voie să-ţi aduc eu însămi scrisoarea acasă... îi zise negustoreasa.

— Nu, nu ! vin eu iar... zise fata.

Pronunţînd cuvintele acestea îşi întoarse ochii din întâmplare spre strada Templului şi imediat îşi trase voalul peste figura care pălise.

Zărise pe doamna din caretă care străbătea repede careul.

— Sora mea ! zise speriată, te rog doamnă să nu mă spui !

— Ce vorbeşti, scumpă domnişoară, eu sunt tăcerea personificată !... zise doamna Batailleur, salutând-o cu un zâmbet plăcut, pe când ea se precipita în mulţime.

Doamna Batailleur primi pe doamna cealaltă cu acelaşi zâmbet şi degetul perfid arăta pe fata care fugea.

— Minunat ! zise doamna modestă, muşcându-şi buzele.

— E acelaşi lucru, în toate zilele, zise negustoreasa.

În tot acest timp, călătorul sta în acelaşi loc.

De mai multe ori, se făcuse drum pentru a trece printre trăsuri, şi el ar fi putut să profite, dar îl ţinea ceva în loc, acolo, în colţul străzii Fîntînilor.

Se apropiase cât mai mult de zid şi se uita la altceva.

Îl izbiseră câteva cuvinte zise de tânărul cu paltonul alb şi de tovarăşul lui.

Ascultă.

— Eşti un băiat minunat, Verdier, zicea omul cu paltonul alb. Fii liniştit... mă oblig eu să-ţi fac loc în comerţ.

— Ah ! ai mai spus acsta până acum încă de trei ori, domule cavaler şi Dumnezeu ştie cu ce m-am ales !

Omul cu palton alb luă un ton părintsesc :

— Ai obiceiuri rele, Verdier, copilul meu, răspunse el. Trebuie să fim drepți..

Acum ai o îmbrăcăminte cuviincioasă...

Dar nu de multă vreme... Nu e mai mult de o lună de atunci.. miroseai a cârciumă cât de colo... și e al dracului lucru, vezi tu, când miroase cineva a vin. Nu e nimic de făcut atunci.

— Dacă mi s-ar da un loc bun, mi-aș tăia mustățile și m-aș duce în lume, zise Verdier.

Cavalerul băgă mâna înmânușată în buzunarul jiletcii de satin și zornăi câteva monede de aur.

— Un loc bun, zise el, e lucru ușor ; dar nu mai ești la vârsta când intră cineva băiat de prăvălie, Verdier... Am ceva mai bun eu decât aceasta : banca noastră are să înceapă o întreprindere...

— Vezi că m-am plictisit, zise Verdier, nu am vreme să aștept. Și dacă trebuie să-ți spun adevărul, mi-ar plăcea mai bine o sută de napoleoni în mână decât tot ce-ai spus.

— O să-i ai, dragul meu, o să-i ai... Pot să-ți refuz eu ceva ? Dar ia spune-mi, ești sigur de mâna dumitale ?

Verdier ridică bastonul și făcu mai multe volte cu el.

— Mă duc regulat, de două-trei opri pe săptămînă la sala de scrimă, răspunse el, și apoi tânărul nici nu știe cum să țină o sabie.

În acel moment se apropie necunoscutul de ei.

Ceva în convorbirea aceasta îi ațâța foarte mult interesul.

Nu înțelegea prea bine și nici nu știa de cine vorbeau ei, dar simțea în sine dorința de a afla.

Din colțul unde sta, se uita pieziș la ei.

Omul cu paltonul alb, era tot cu spatele la el. Celălalt zîmbea și zâmbetul îi dădea o expresie respingătoare.

În locul sincerității afișate, pe care o avea mai înainte pe obraz, acum apăruse lăcomia.

Se lăsase pe un picior, și cu mâna învârtea mereu bastonul ca și cum ar fi avut o sabie.

Jocul arăta gândul de pe obrazul lui și-i da aerul unui spadasin comun.

— Dar cum ai făcut să-l aduci la duel, dacă nu știe să se bată ? întrebă în clipa aceea cavalerul.

Verdier dădu din umeri.

— Tot așa de ușor cum zici bună ziua, răspunse el. Îl faci să te insulte... și pe urmă, fie ce-o fi !

— A ! blestematul te-a insultat ?... zise cavalerul vesel.

— Da, da, răspunse Verdier al cărui obraz bronzat se roși puțin, la cafeneaua Piron, în cartierul latin s-a întâmplat... L-am acuzat că trișează la cărți... căci joacă toată ziua cărți și, pe legea mea, mi-a răspuns aruncându-mi un pahar cu bere în cap.

Cavalerul începu să râdă.

— Ce spui ! zise el, știi că te-ai descurcat ?... O să ai suta de napoleoni băiete, și dacă se va sfârși cum trebuie, îți păstrez o surpriză. Ai să fii mulțumit de mine.

Cavalerul scoase un ceasornic de aur, mare cît o monedă de șase livre.

— E aproape ora patru, zise după ce-l deschise. Acum trebuia să fiu la vicontesă și cu toate acestea aș vrea mult să mai știu ceva.... Cu sabia o să vă bateți ?

— Cu sabia, răspunse Verdier.

— Și în ce loc ?

Zgomotul trăsurilor, care acum crescuse, făcu să nu se mai audă răspunsul lui Verdier.

Nici omul cu paltonul alb nu auzise, pentru că îl întrebă încă o dată.

Dar și de astă dată fu degeaba.

Când deschidea Verdier gura, o voce de adolescent vibrantă și sonoră, se auzi deodată lângă trotuar și atrase atenția străinului.

O trăsură trecea la un pas pe dinaintea străzii Fântânilor și prin portiera deschisă se vedea un cap de copil deștept și încântător.

Era un obraz delicat și fin, înconjurat de păr blond așa de frumos și moale, încât l-ai fi vrut pe o frunte de fecioară.

Sub podoaba asta mai mult femeiască erau niște ochi semeți și vii, care erau încadrați de niște gene lungi, de mătase.

Avea gură rumenă cu zâmbetul sincer și nepăsător, obraji plini care păstrau rotunjimea copilăriei și o paloare ușoară de fruct precoce al câtorva zile de oboseală ori câtorva nopți de plăcere.

Văzând figura aceasta grațioasă, încadrată de fereastra brună a trăsurii ar fi crezut că e o femeie frumoasă, dacă n-ar fi fost mustața blondă care întărea dovada îmbrăcămintii bărbătești, semn uneori înșelător mai ales în vreme de carnaval.

Era un băiat.

Părea să aibă optsprezece ani cel mult și, cu toată grația lui femeiască, se zărea un fel de reflex al frumuseții bărbătești care urma să vină.

Deschisese gura ca să-și strige vizitiul, care nu putea auzi din pricina zgomotului străzii.

— Oprește aici, strigă el în mai multe rânduri, oprește !

Cavalerul și tovarășul lui erau foarte ocupați ca să le poată atrage atenția întîmplarea aceasta.

Dacă străinul totuși întoarse capul, când auzi vocea asta pe neașteptate, îl întoarse din întâmplare.

Dar, îndată ce zări încântătorul obraz al adolescentului, i se tulbură privirea. Numaidecît se roși și făcu o mișcare fără voie ca și cum ar fi vrut să se repeadă înainte.

Oricare ar fi fost imboldul acestui interes inexplicabil, străinul se stăpâni în acel prim moment și rămase iar rece în loc. Conversația omului cu paltonul alb și a lui Verdier era acum ca un murmur zadarnic pe la urechea lui care nu mai asculta.

Trăsura se oprise în sfârșit la câțiva pași de el. Adolescentul coborî și trecu pe partea cealaltă a străzii. Purta în brațe un pachet voluminos.

Străinul se uită cu părere de rău spre cei doi domni care vorbeau în strada Fântânilor, a căror convorbire îi stârnise atât de mult curiozitatea.

Un instinct secret părea că-l ține în loc lângă ei, dar un alt instinct și mai tare îl târa în partea opusă.

Se repezi după tânărul frumos a cărui talie subțire și grațioasă se pierdea în mulțime.

Acesta tocmai cotea după casele care mărginesc piața Templului, când străinul trecea printre trăsuri.

Străinul ajunse şi el în piaţa Templului. Îi trebui două secunde ca să-l prindă din urmă.

Frumosul adolescent ţinea pachetul în mâini şi o luase spre galeria centrală care tăia bazarul în lung.

În clipa aceea, doamna voalată pe care am văzut-o lăsându-şi careta în colţul străzii Phelippeaux, ieşi din prăvălia doamnei Batailleur, dar ca să ajungă iar la trăsură trebuia să treacă drept prin faţa tânărului cu pachetul şi a străinului.

Cînd zări pe cel dintîi, care se oprise s-o privească cu toată indiscreţia unui copil, iuţi pasul.

Mişcarea aceasta nu era de natură să micşoreze atenţia tânărului, care fu cât pe aci să se întoarcă şi să alerge ca un prost după ea.

Dar cum îşi aduse aminte de pachetul pe care-l avea în braţe, îşi schimbă gândul.

— Ea este. Îşi zise el în gând. Dar sunt atâtea talii care seamănă !... Şi pe urmă nu la Templu vin femeile cumsecade să târguiască !...

Intră în bazar mulţumit de argumentul acesta.

Doamna şi străinul era cât pe ce să se lovească unul de altul.

Ochii mari, negri ai doamnei aveau o privire pătrunzătoare, care ştiu să lunece pe sub voal şi să vadă prin orice.

Deşi străinul îşi acoperise mai tot obrazul, ea se opri în faţa lui.

El vru să întoarcă privirea şi să treacă mai departe, ea însă îl apucă de braţ cu o mână destul de puternică.

— Nu pot să mă înşel de două ori la rând. Eşti domnul baron de Rodach ?... murmură ea, uitându-se ţintă la el.

Călătorul se înclină în semn de aprobare.

Doamna îşi ridică voalul.

— Nu mă cunoşti ? îl întrebă.

Baronul se uită la frumosul obraz.

Negreşit că era pentru ântâia oară când o vedea.

Însă nu-i răspunse imediat.

Doamna bătu din picior cu nerăbdare.

— Ei bine ! zise ea, încruntând sprînceana.

Buna creştere a domnului baron de Rodach nu făcea să o lase să creadă că nu ştie.

Îi apucă mâna înmănușată și o strânse ușor între ale lui.

Doamna zâmbi.

— Locul nu e bun aici pentru o explicație, îi zise ea și vreau să știu, care e pricina de ai tăcut atât de multă vreme. De la ora două până la patru domnul de Lauren este la Bursă.

Când auzi numele acesta, deși fața baronului rămase liniștită, inima începu să-i bată.

Frumoasa doamnă își lăsă voalul în jos.

— Vino între orele pe care ți le spun sau oricând... pentru că bărbatul meu nu mai este gelos.

Accentul cu care pronunță aceste din urmă cuvinte era ciudat. Se putea ghici în el lupte lungi și încordate, perfida victorie a femeii și adânca nenorocire a unui bărbat...

Făcu un semn ușor din cap și se depărtă zicând : Pe mâine !

Baronul se uită o clipă după ea pe când se făcea nevăzută în mulțime.

— Doamna de Laurens ! fata mai mare a lui Moise Geld ! murmură cu un fulger în ochi.

. . . .

II

CELE PATRU CAREURI

Bătrânul coconaș cu paltonul alb și tovarășul său erau aici în Templu foarte departe de locuințele lor.

Verdier nu putea negreșit să locuiască decât aproape de Palais Royal.

Patria lui era vreuna din cârciumile faimoase al acestui strălucit loc.

Domiciliul său mai puțin bogat, trebuia să fie vreo mansardă luată cu luna în strada Traversiere ori în strada Pierre-Lescot.

Cavalerul mirosea foarte tare a Chausseé d'Antim și a Bursă.

Se întâlniseră acolo cât se poate de normal.

Bietul Verdier avea pe toți furnizorii lui în piața Templului.

Chiar și cavalerul avea oarecare interese acolo.

Și apoi trebuie să treci prin tîrgul Templului ca să te duci din bulevardul Grand în strada Bretaniei.

În partea aceea o luă după ce se despărți de Verdier care plecă și el undeva pe unde se juca pul secret.

Cavalerul se opri în fața unui hotel vechi, care era în colțul străzilor Saintonge și Bretania.

Întrebă de doamna vicontesă d' Audemer.

Doamna de Laurens era floarea florii aristrocrației financiare.

Soțul ei era agent de schimb, domnul de Laurens, bărbat foarte bogat și a cărui probitate sfida vorbele care umblau despre acest fel de oameni.

Tatăl său era bătrânul domn de Geldberg, din *Casa Geldberg, Reinhold și compania.*

În toată banca pariziană nu s-ar fi găsit firmă asociată mai pe drept onorată.

Era una din acele case puritane care glorifică meseria, atât sunt de cinstite și care nu cîștigă decât douăzeci și cinci la sută la operația zisă a rulajelor.

Bătrînul Gelberg era un bărbat cumsecade, un patriarh bătrân, sfios și modest, deși avea venit de milioane și găsise fericirea în iubirea copiilor.

În privința aceasta, providența îl ajutase bine.

Abel de Geldberg, fiul lui era, un cavaler foarte strălucit, expert în afaceri.

Sara, ,fiica sa mai mare, se măritase cu domnul de Laurens; Estera, era văduvă după un pair de Franța la vârsta de douăzeci și cinci de ani.

Tot ce se putea spune despre Lia, cea mai mică, era că ieșise bună și frumoasă ca un înger.

Domnul cavaler de Reinhold, principal asociat al băncii, avea o reputație de invidiat. În el privește marea sa filantropie și știința lui în meserie.

El conducea afacerile lui Abel de Geldberg, pentru că bătrînul Moise de mulţi ani se lăsase de această muncă grea.

Dar casa părea că merge tot pe brazda trasă mai înainte.

Pe piaţa Parisului, Geldberg rămînea sinonim cu onoarea comercială şi cu lealitatea.

În lumea bogată pe care o vedeau Moise şi familia sa erau înconjuraţi de o consideraţie care se apropia de respect.

Toată lumea vorbea de spiritul pătrunzător şi de virtutea doamnei de Laurens, de bunătatea şi caritatea frumoasei Estera, văduva generalului conte Lampion, pe când era pair de Franţa.

Deşi Lia era încă un copil, duci şi marchizi de sânge nobil o şi ceruseră de soţie.

Iar tînărului domn de Geldberg nu-i lipsea decât o bucăţică de titlu ca să fie steaua cea mai strălucitoare a capitalei.

Putea oricând să aleagă pe oricare dintre bogatele moştenitoare din cele trei foburguri :

El era mândria bătrânului lui tată şi gloria momentului.

Purtarea doamnei Lourers era mai presus de orice îndoială.

Cea mai mică bănuială rea, manifestată în unele saloane în gura mare, pronunţată împotriva acestei încântătoare şi onorabile persoane, ar fi scos din teacă zece săbii ale finanţelor.

Tinerii comişi din casa de Geldberg erau, într-adevăr domni de o oarecare etichetă, ştiind să călărească şi frecventau tirul în orele când înregistrările terminate, dau scriptologilor dreptul să trăiască puţin ca gentilomi.

Doamna de Laurens plecase cu trăsura sa, dar baronul de Rodach nu se mişcă din loc.

Se gândea poate la cauzele măririi frumoasei doamne.

Deodată îşi aduse aminte de evenimentele care precedaseră întâlnirea şi întoarse ochii iute spre locul unde se oprise mai înainte adolescentul pe care nu-l slăbise din ochi.

Dar tânărul își văzuse de drum înainte și Rodach nu mai avea în față decît capete necunoscute.

Trecuseră abia două minute de când se dăduse jos tânărul din trăsură.

Nu putea fi departe. Rodach intră în Templu.

Fiind înalt, putea să vadă pe deasupra capetelor mulțimii care era compusă aproape numai din femei.

În zadar însă se uită peste tot, nu-l putu găsi pe tânăr.

Templul, această barcă imensă, este vrednica și adevărata codiță a Bursei.

Unul din cele două bazaruri este zidit din piatră cioplită, celălalt din scânduri mâncate de cari.

În primul se numără în bilete de bancă, în cel de-al doilea golanii sunt în cinste. Însă în amândouă se face aur ; și zdrențele din târgul poporului fac mai multe parale în realitate, decât iluziile mincinoase care compun fondul bogatei prăvălii din strada Vivienne.

Nimic nu lipsește în asemnănarea lor, decât aceea că bătrâna justiție de la Templu osândește pe hoții proști ca să fie bătuți și goniți.

Încolo este la fel.

Templul își are ogarii lui cu cizme scâlciate, care reglează cursul după cum le vine la socoteală și asasinează pe confrații lor mai săraci ridicând și scăzând prețul.

În loc să se folosească de acțiuni, lăcomia fără frâu folosește aici zdrențe.

Abia se poate zice că unul este mai puțin curat decât celălalt.

Templul își are argoul lui : cine cunoaște pe cel al Bursei ?

Templul își are parchetul lui compus din patroni, recomandabili și patroane, își are curtierii săi în Camp de la Louppe și are chiar și la Tortoni în piața Rotondei, la faimoasa firmă a Elefantului.

Ambele bazaruri sînt surori gemene.

Au luat amândouă din avantajoasa meserie, tot ceea ce consolidează pe traficantul, pe cămătarul îndrăzneț, pe frizerul care pune prea multă râvnă și care ia și pielea.

Între amândouă, deosebirea este ca între cizma potcovită și gheata de lac, pe care noroiul e mai mult ori mai puțin.

Mai e încă ceva : Bursa şi Templul fac uneori schimburi frăţeşti.

Câţi domni mari, al căror portofel greu influenţează tranzacţiile la finele curent, nu au văzut lumina în colibe pline de praf ale *Purecelui Zburător* ori ale *Pădurii Negre* ! Şi câţi cârpaci, care acum s-au devotat cultului ingrat al cizmăriei, nu-şi aduc aminte, pe când ung cu untură cizmele vechi, de cabrioleta care-i aştepta odată înaintea peristilului palatului banilor.

Cu un oarecare fel de curaj este tot aşa de uşor de a sări dintr-o prăvălie de scânduri într-un echipaj, cum se poate cădea dintr-un palat într-un bordei.

Locrurile astea nu sânt rare.

La comparaţia între Bursă şi Templu, trebuie însă să se facă o rezervă : la Templu nu se ajunge la faliment. Acolo se fură numărând.

Speculanţii, în restrişte, care nu-şi pot plăti gaura din partea lor, sunt foarte frumos daţi afară şi se duc să moară de foame în altă parte.

Templul este format din patru compartimente principale, botezate cu nume pitoreşti şi având o mulţime de galerii prin care intră muşterii.

Compartimentele acestea au aproape de şapte ori nouăsprezece sute de locuri, închiriate cu câte un franc şi şaptezeci şi cinci de centime pe săptămână.

Printre locurile acestea sunt şi bune şi rele.

Cele care dau în strada Templului sunt cuiburi de avere, cele care se întind de-a lungul străzii Petit-Thouars îşi au meritul lor. Nu sunt de dispreţul nicidecum acelea de pe marginea străzii. Percée şi chiar piaţa Rotondei îşi are avantajele ei.

Dar interiorul compartimentelor oferă mai puţin şanse.

Trecătorul nu prea vrea să se ducă prin galeriile acelea înguste, ale căror laturi sunt păzite de femei tinere ori bătrâne, urâte ori frumoase, dar totdeauna tari de limbă şi având vocabularul de înjurături cel mai bogat din lume.

În privinţa aceasta s-au făcut unele reforme însemnate.

Poliţia Templului este mai bine constituită şi sergenţii dau uneori sirenele care strigă prea tare lecţii aspre de poliţie.

Careurile care sunt în dreapta pasajului central formează seria roșie și celelalte două careuri din stânga, seria neagră. Iar afară de aceasta, fiecare compartiment are o denumire specială.

Cel dintîi, cel mai frumos, cel pe care îl frecventează domnișorii de-a șasea clasă, loretele și baronii economi, a primit prin analogie, numele de *Palais Royal.*

Vânzătoarele din careul acesta sunt aproape civilizate.

Chiar ele zic despre mărfurile lor că sunt nimicuri, *vechituri.*

Găsești rochii la modă, măsuși spălate, dantele la orice preț, bijuterii ciucuri și costume de teatru.

Doamna Batailleur, era cea mai vestită din compartimentul acesta.

Careul drapelului sau *Pavilionul Florei* ocupă un rînd secundar.

Acolo este burghezimea alături cu noblețea : rufărie, saltele, perdele, rochii de stambă și scutece.

Compartimentul al treilea este în scara socială a Templului locul pentru popor. Nu e nici elegant, nici bogat. Se cheamă *Puricele zburător* și numele acesta nu este o calomnie.

Este o prăvălie mare de zdrențe și de fierărie. Este un rezervor totdeauna plin unde se golosc necontenit coșurile revânzătorilor ambulanți.

După popor, mai este încă ceva.

Acest ceva n-are nume pentru cei ce fac economie politică, dar Odry îi zice curat canalia.

După *Puricele zburător* este *Pădurea Neagră.*

Afară de un mic număr de șatre cu vechituri care se întind pe marginea străzii Petit-Thouars, încolo *Pădurea* se compune numai din depozite de cizme vechi.

Lumea întreagă și-ar putea cumpăra încălțăminte veche și trebuie să vadă cineva grămada aceasta nespusă ca să-ți facă o idee de mulțimea tălpilor care se tocesc pe pietrele Parisului.

Cizmarii din *Pădurea Neagră* se cheamă *fafioteur.* Aceasta între amici. Titlul lor oficial este negustori de ghete.

Meseria lor nu consistă în a repara încălțămintea veche, ci în a astupa găurile cu carton și cu grăsime neagră : aceasta se cheamă a lipi ghetele.

Dincolo de *Pădurea Neagră* și de *Puricele zburător* se găsește un pătrat, care folosește de bursă pentru negustorii de haine vechi și care poartă numele tehnic de tocați.

Dincolo de careu se ridică o casă mare ovală, înconjurată de un pridvor urât.

Aceasta e Rotonda Templului care a fost ridicată odată, se zice, spre a servi de casă de detenție a debitorilor insolvabili. Acum, e locuită de tot felul de vânzători da vechituri, mai ales de cârpaci și negustori de uniforme și de chipie, care fac pălăriilor stricate același serviciu, ca și cîrpacii ghetelor rupte.

Ea are douăsprezece scări și aproape o mie de locuitori.

Templul propriuzis se oprește aici.

Dar tot cartierul vecin se îndeletnicește cu aceeași meserie și are aceleași moravuri.

Mai ales casele de-a lungul pieței Rotondei și a stradei Petit Thouars sânt privite ca făcând parte integrantă din bazar.

Îndată ce intri în această stradă sau într-una din pasajele interioare ale Templului, cazi pe mâna unor femei odioase, care cunosc toate lingușelile dar și toate înjurăturile.

Cum te zăresc din depărtare, ele știu ce palton ai, bagă de seamă dacă ai pantaloni proști sau o pălărie urâtă. Până să treci printre ele, ești un boier, un negustor, un om frumos. Trei pași mai departe devii un om de nimic, care n-are nici trei franci în pungă să-și cumpere o pălărie mai spălată !

Ele își bat joc cu mare cruzime de urâțime. Numesc pe gheboși gândaci, pe cei cu picioarele strâmbe mâneci de vestă și pe cei chiori greieruși.

Ele își au sacul plin de vorbe urâte, învățate la Gaité, la Folies-Dramatique și la Funambules.

În orele de bazar, ce se ține pe careu înaintea Rotondei, aceste femei fac treabă de pețitoare, mijlocitoare în înțelesul cel mai rău. Dar cea mai mare parte din ele sunt fete de prăvălii chiar în Templu, unde, deși poliția e foarte se-

veră, ele găsesc mijlocul de a-şi pune în mişcare neobosita lor limbă.

Într-o altă zi şi la o altă oră, adolescentaul ar fi fost de bună seamă oprit din cauza pachetului.

Chiar oamenilor din Templu le place tot aşa de mult să cumpere, ca şi să vândă.

Dar în seara aceea lucrurile nu-şi urmau cursul lor natural. Era târziu şi vânzarea merge bine.

Negustorii, neştiind încotro să se învârtească şi pe cine să asculte, nu se gândeau la cumpărat.

În toate părţile erau discuţii zgomotoase, ofertele se respingeau cu dispreţ, apoi după un moment se primeau.

Unii arătau defectele cu multă cunoştinţă, alţii lăudau marfa în modul cel mai poetic.

Erau nişte lupte de cuvinte acre-dulci, în care se amestecau, după împrejurare, glumele cele mai îndrăzneţe ale carnavalului.

Şi lumea cumpăra, cumpăra necontenit. Părea că Templul avea să se înnoiască odată, scăpîndu-se de toate zdrenţele.

Numai precupeţele în ale patului şi negustorii de fierărie nu aveau de lucru. Celelalte meserii mergeau de minune. Mai ales Palais-Royal făcea afaceri de aur şi nimicurile lui ajungeau la un preţ nemaipomenit.

Într-alt loc numai un costum negru îi trebuia cutărui lacheu de casă bună, a cărui privire aprinsese inima unei precupeţe.

Un tânăr leu nu avea nevoie decât de o cămaşă spre a fi îmbrăcat minunat.

Alt lucrător în bluză căuta o jiletcă cumsecade.

Dincolo, cel venit din Auvergnat, un cinstit, un înţelept în mijlocul atâtor nebuni, dorea cele mai vopsite ghete.

Binete, pene, fracuri vechi, ghete noi, măşti, scutece aruncate din teatru, chivere romane, lunete, peruci, capete de urşi, piei de sălbatici şi pălăria lui Napoleon !

De toate câte pofteşti !..

Tânărul făcuse deja două ocoluri şi se adresase, făr' succes la mai mulţi negustori.

N-aveau timp .

Nici nu voiau să vadă ce avea în pachet.

Trecând pe lângă colțul străzii, unde stătea baraca inpectorului tânărul putu constata că noaptea se apropia iute.

Figura lui se acoperi de ciuda.

— Ce să fac ? murmură el lăsând în jos capul blond, îmi rămîn cinci franci și am de gând să petrec o noapte ca un nobil.

El stătu un moment la îndoială înainte de a intra în careul vecin.

Necazul i se prefăcea în melancolie și întristarea punea un văl pe vioiciunea feței sale.

— Mi se pare că aceasta va fi ultima noapte, zise el din nou.

Cel puțin o voi face strălucită și bine garnisită !... Dacă Denise mă iubește, trebuie să mi-o spună în seara aceasta și cealaltă femeie care mă înnebunește, trebuie să o mai văd încă... încă o dată !

Cumpărătorii treceau pe lângă el și-l împingeau când la dreapta, când la stînga, dar nu băga de seamă.

În acel moment uitase aproape pentru ce venise.

Ochii săi mari, albaștri visau și fața lui nobilă reflecta acum o suferință profundă.

Numele Denise îi veni încă o dată pe buze și ploapele aplecate deveniră umede.

În toată mulțumea adunată în acest moment în Templu, nu era nici o îmbrăcăminte bărbătească, ce ar fi putut să întreacă în eleganță și finețe pe a tînărului.

Dar, de altă parte, poate că nu era nici o pungă mai goală ca a lui.

El se numea Franz ; nu, n-avea rude și avea de nouăsprezece ani.

Distincția persoanei și a toaletei sale nu erau deloc un titlu pentru bunăvoința oamenilor dimprejur.

Trecând pe lângă el, fiecare îi arunca o privire mai mult sau mai puțin dușmănoasă și numai femeile aveau pentru frumusețea lui o privire prietenească.

— Haide ! modernule, la o parte ! zise împingîndu-l, cel care căuta o pereche de ciorapi vechi.

Un uncheaș în bluză, cunoscînd bine nobila limbă a Templului, mormăi cu un zîmbet foarte fin:

— Bani deloc !

Un ştrengar al Parisului, în plin exerciţiu al misiunii sale, adică împiedicînd trecerea şi rătăcind ca un cîine pierdut, adăugă cu vocea lui ascuţită :

— Bani tuto !... Nu e chip să vinzi astăzi pantalonii şi haina, totul fiind închis aproape peste tot. Iată norocul !

Savoiardul, lucrătorul şi ştrengarul trecură, alţii veneau după ei şi neconţenit era aceeaşi istorie.

O împinsătură mai tare decît celelalte treziră pe Franz din gîndurile sale.

El îşi aruncă ochii împrejur şi se roşi de mînie, ca un copil ce era, văzînd că toţi se uitau la el cu priviri batjocoritoare.

Sprîncenele lui delicate se încruntară, mîna albă se strînse ca şi cum ar fi vrut să înceapă o luptă cu pumnul.

În mulţime izbucni un rîs grozav.

Franz se roşi pînă la urechi şi plecă îndreptându-şi paşii spre strada Petit-Thoaurs.

Baronul de Rodach, care îl tot căuta, sosi cu cîteva secunde în urmă la baraca inspectorului, dar Franz era deja departe şi întunericul creştea tot mai mult. Baronul îl zări.

Se apropie de o baracă, unde vânzătoarele nu isprăviseră marfa cu totul.

— Nu mi-aţi putea spune unde e locul doamnei Batailleur ? întrebă el.

— Nu cunosc, răspunse doamna întrebată, din curata gelozie de meserie.

— Dar negustorul de haine Hans Dorn ?

— Nu cunosc.

Baronul mai aruncă o privire prin mulţime.

Crezu că vede pe cineva care semăna cu Franz şi el îşi urmă căutarea, amînîndu-şi întrebările pentru altă dată. Dacă Franz coborînd din trăsură, s-ar fi dus îndată în strada Petit-Thouars, poate că ar fi găsit ce căuta, dar îşi pierduse timpul cu negustorii din Palais-Royal şi din pavilionul Floorei.

Cînd ajunse în adevăratul centru al vechiturilor, clopotul de închidere suna pentru prima oară şi dughenele trăgeau obloanele.

Cu toate astea el merse din ușă în ușă, rușinat și descurajat, oferindu-și pretutindeni hainele de vînzare.

Pretutindeni i se zicea să vină altă dată, căci fiind întuneric nu se putea examina stofa.

În fine, ajunse la ultima baracă ce formează colțul pieței Rotondei.

Pe cît celelalte dughene erau agasate de cumpărători, pe atît acestea erau goale și tăcute.

Drept orice marfă erau atîrnate afară cîteva zdrențe de pînză.

Înlăuntru nu era decît vreo jumătate de duzină de dulapuri de scînduri, care odată au conținut negreșit ori lucruri de lux, ori nimicuri.

Într-un colț, o femeie gîrbovită și încărcată de bătrînețe ședea nemișcată. Nu departe de ea o altă femeie, care părea că are treizeci și cinci ani sau patruzeci și care avea încă o talie frumoasă sub sărmana ei îmbrăcămnite, își ținea capul rezemat între mâini.

În mijlocul dughenei un băiat cam de cincisprezece ani, slab, șubred, urât îmbrăcat cu un surtuc de pânză trențoasă, ședea călare pe o bancă și cânta încet, cu un glas monoton.

— Vreți să-mi cumpărați niște haine ? zise Franz oprindu-se pe pragul prăvăliei...

Bătrâna rămase nemișcată, dar aruncă asupra lui o privire, în care era zugrăvită desperarea.

Cealaltă femeie își ridică capul cu vioiciune.

Fața care păstra urmele unei mari frumuseți, era cu ochii în lacrimi.

Băiatul de pe bancă izbucni într-un rîs idiot.

III

DUGHEANA

Tot încercînd, Franz își vîrîse capul în această dugheană goală și posomorîtă, care contrasta în mod așa de ciudat cu vecinele sale pline de mișcare și de zgomot...

Era cea din urmă și el voise să facă o ultimă incercare.

Rămase în prag neîndrăznind să plece, nici să repete întrebarea.

Era un băiat care suportă toate impresiile cu mare sensibilitate.

Cele două femei îl priveau și nu răspundeau.

Băiatul idiot, călare pe bancă, râdea mereu cu hohot.

Lui Franz i se strângea inima.

— Oh !... oh !... zise băiatul strângându-și la piept amândouă mâinile, eu râd prea mult... rîd prea mult !... Dar aceasta pentru că dumnealui cere mamei Regnault să-i cumpere ceva... Haidade : bani tufă !... Dacă mama Regnault ar avea bani, ea ar da pîine lui Geignolet căci lui Geignolet îi e grozav de foame.

El încetă să mai râdă și glasul îi lua un ton plângăcios.

Cea mai tânără dintre femei își întoarse spre el privirea, în care era o profundă disperare.

— Jean o să vină, copilul meu, zise ea, și tu vei avea de mâncare.

Bătrâna își împreunase mîinile zbârcite și mormăia printre dinți cuvinte aproape neînțelese.

— L-am văzut chiar astăzi, zicea el. S-a schimbat mult, dar inima mea îl recunoaște. Cu banii pe care îi cheltuiește într-o zi, acești copii sărmani ar fi fericiți un an de zile. Oh ! mă voi duce la el în cele din urmă, trebuie să mă duc ! Negreșit !

Bătrîna se numea doamna Regnault. Era decana Templului.

Cealaltă femeie care îi era noră se chema Victorina. Ea era mama idiotului Ioseph și pe care ștrengarii din tîrg îi porecliseră Geignolet, un fel de onomatopee, zugrăvind în același timp ținuta șubredă și vocea lui tînguitoare.

Ioseph Regnault sau Geignolet era imbecil din naștere.

Franz stătea necontenit în prag, cu fruntea încruntată și cu gura căscată.

— Domnule, îi zise Victorine, clopotul sună de închidere, și nu vă putem cumpăra nimic în acest moment.

— Oh ! strigă idiotul, care începu să râdă, nu se poate pentru că sună clopotul. Mama Regnault n-are bani...

— Ioseph !.. Ioseph !. murmurmă Victorina cu un accent de dragoste și de imputare.

Idiotul lovi banca, precum ar fi făcut cu un cal.

— Hi ! făcu el. Hi, boală !...

Deodată începu să cânte pe arie ciudată, scornită de el :

Mîine e luni
Și mama Regnault n-are nici treizeci de parale,
Să-și plătească locul ;
Are să ne dea afară
De joia noastră mare ;
Afară ! Afară !
Ce pățanie amară !

El se întrerupse spre a-și bate gloaba și a striga asurzitor :

— Hi ! boală !...

Mamă-sa uitase pe Franz.

Ea privea la copil și ochii i se umplură din nou de lacrimi.

— Mă voi duce ! mormăia bătrîna. Dumnezeule ! Eu care-l iubeam așa de mult, aș fi putut crede eu vreodată că gîndul de a-l vedea o să-mi producă atîta frică.! Dar e sigur că mă va goni și atunci va fi blestemat !

Mîinile zbîrcite tremurau.

— Și numai eu voi fi cauza ! adăugă ea înfiorîndu-se.

— Doamnă Regnault ! strigă un glas din dugheana vecină, închide ori vei plăti amendă.

Bătrîna se ridică.

— Au trecut treizeci de ani de cînd sunt aici, zise ea, poate că aceasta e ziua mea cea din urmă... dar trebuie să-mi fac datoria.

Apucă în brațele ei slabe un oblon greu, cu care se închidea intrarea.

Victorina îi veni în ajutor, iar idiotul nu se mișcă. El își bătea banca necontenit, zicînd :

— Mi-e foame grozav !

Franz suferea văzînd mizeria aceasta înspăimîntătoare.

El își vîrî degetele în buzunarul vestei scoase singura lui monedă de cinci franci, dar nu știa cum s-o dea.

— Domnule, zise Victorina, vă mai spun o dată că nu mai putem cumpăra în această seară... Dacă vă grăbiți,

mergeți în casa pe care o vedeți în piața Rotondei și întrebați de Hans Dorn, negustor de haine... Poftiți, vă rog, ca să pot închide ușa.

Franz rămase nemișcat și drept ca un stîlp.

Înțelese îndrumările Victorinei, dar în loc să plece, el intră în baracă și puse moneda de cinci franci pe bancă, în fața idiotului.

Apoi fugi cît putu de repede.

Geignolet dădu un urlet de bucurie și începu să rostogolească pe jos moneda de cinci franci, pe care o urmărea tîrîndu-se pe brînci.

Franz ajunsese la negustorul de haine Hans Dorn.

Prăvălia era o zidire îngustă, dar înaltă cu mai multe etaje și avea pe fațada săracă patru-cinci semne, care indicau toate aceeași meserie.

— S-ar putea spune că negoțul de haine vechi se înviorează prin concurență.

În piața Rotondei toată lumea e negustor de vechituri pentru Paris și provincie și toată lumea trăiește cum poate.

Dughenele care dădeau spre piață erau deja închise.

Franz intră pe o alee lungă și posomorîtă ce ducea într-o curte interioară.

Pe această alee era întuneric și Franz nu dădu de nici un portar.

Avea de ales între o scară piezișă și neagră, ce ducea în melc spre caturile de sus, și poarta deschisă a curții.

Alese curtea.

La una din ușile de jos zări o fată ce se părea veselă și bună și care sta de vorbă cu un flașnetar cu o cutie grea în spinare.

Acesta era ceva mai în vîrstă decît Franz și se vedea că avea o constituție slabă.

El părea foarte obosit și greutatea flașnetei parcă îi rupea șalele.

În schimb fata era zdravănă și vioaie.

Tinerețea fericită parcă răsărea din zîmbetul ei ușor.

Era plină de viață și sănătate.

Cînd Franz intra în curte, băiatul cu flașneta ținea mîna tinerei între ale sale.

Auzind zgomot de pași el lăsă repede mîna fetei și se făcu roșu ca o cireașă.

Și fata se roși ușor și schimbă zîmbetul vesel cu un aer serios.

— Nu locuiește aici Hans Dorn, negustor de haine ? întrebă Franz.

— Ba aici, răspunse tînăra fată.

— La revedere domnișoară Gertruda, murmură flașnetarul luîndu-și căciula de pe cap.

— Bună ziua, Jean Regnault, zise fata care îi răspunse la salut cu un zîmbet.

Bietul flașnetar se depărtă jumătate mulțumit, jumătate gelos, căci Franz era un băiat frumos și era singur cu Gertruda...

În curînd se auzi instrumentul plîngător răsunînd prin întunericul aleii.

Franz se uita la fața zîmbitoare a Gertrudei, ca un om care vrea să spună vorbe dulci.

Gertruda era copila cea mai mlădioasă din tot Parisul.

Avea inima pe buze și în zîmbetul sincer i se vedea întreg sufletul.

Nu era în caracterul ei să respingă cu asprime un cuvînt lingușitor sau să se supere pentru un compliment făcut de un cavaler frumos.

Conștiința sa, care era curată ca aurul, era încrezătoare.

Simțindu-se curată nu avea frică de nimic pe lume, dar în acel moment încolți în sufletul ei o emoție neobișnuită.

Din veselă deveni visătoare pentru o clipă, atinsă de melancolia flașnetarului.

Ea stătuse de vorbă cu bietul Jean Regnault care o iubea și care suferea.

Și Gertruda îl iubea și avea remușcări pentru că era prea veselă.

— Hans Dorn e tatăl meu și este acasă... zise fata.

Franz avea una din acele figuri care scuză și face adorabile toate nebuniile.

Era un băiat uimitor, fiu al poeziei cu toane, pentru care cuvîntul gugumănie nu are nici un înțeles, precum nici cuvîntul statornicie.

Adolescența de obicei mai ales în timpurile acestea, se arătă pedantă și tristă, sau se roșește ca uluită.

Spiritul cel mai posac n-ar putea condamna pe acești feți frumoși care se trec și a căror tinerețe se învîrtește în jurul frumuseții, ca un fluture în jurul luminii.

Ei nu știu.

Ei ascultă, nehotărîți și fermecați, primele cuvinte îngînate de inima lor.

Ei merg și se prind în orice cursă, în care îi atrage iluzia amorului.

Seducția, amăgirea, de care alții se tem, ei le înfruntă din răsputeri și cu amândouă mîinile.

La vârsta lor o lacrimă e gata să se ivească pe frumosul lor zâmbet și oricând poate suna ora cînd gluma va deveni o patimă.

Ei sunt fericiți ! Nu vor avea oare timp să sufere ?

Vai ! doi ani să mai treacă peste capetele lor blonde și farmecul ce-l au se va preface în ridicol.

Îndată ce copilul devine bărbat va trebui să se schimbe, ca să nu ajungă un seducător banal și să nu adauge un exemplar mai mult la acele copii urîte de Don Juan burghez, care umplu saloanele și prăvăliile.

Lăsați adolescentului amvonul sfios și sincer și ale cărui îndrăzneli chiar nu au nimic care să ofenseze.

Lăsați speranțele nebune, visele lui de paj și luptele lui vesele, ale cărui preț este o sărutare.

Nu-l certați, sărmanul căci mîine va învăța să respecte. Mâine femeia va fi pentru el o ființă serioasă pe care o va servi ca un sclav, și pe care o va înșela ca un călău.

Așteptați până mâine...

În mijlocul curții sărace a lui Dorn, Franz își ținea pachetul la subraț, gata să improvizeze un atac galant.

Însuși Lovelace, la o asemenea întâlnire, ar fi fost caraghios, dar Franz nu avea încă douăzeci de ani. Un zâmbet șiret scânteia în ochii lui mari albaștri. Franz era era cuceritor.

Mica Gertruda, care-l găsea astfel și care era cunoscătoare, simți urcându-i-se în obraji o roșeață puternică. Ghici atacul și fu cuminte odată în viața sa, luând-o la fugă.

Bietul Jean Regnault ajunsese în fața dughenei goale, pe care bunica și mama tocmai o închideau.

El era fiul Victorinei și fratele mai mare al idiotului.

El puse cu sfințenie în mîinile bătrînei micul venit al mamei sale de peste zi.

În fiecare seară se întâmpla așa, dar aceasta nu era destul spre a hrăni o familie.

Jean lucra cît putea și era destul de nefericit.

Dacă ar fi știut de fuga fetei pe care o iubea atât și de care, era gelos ca toți oamenii care suferă, i s-ar mai fi ușurat durerile sufletului.

Fata, într-adevăr, făcuse o retragere eroică.

Ea trecu iute prin coridorul de jos, urcă o scară mică, ale cărei trepte se mișcau, și fără să respire intră în camera tatălui său de la etajul întîi.

Franz o urmă și intră după ea.

— Tată, iată un domn care vrea să-ți vorbească, zise Gertruda.

Hans Dorn, negustor de haine, ședea înaintea unei măsuțe, pe care ardea o lumînare mică de seu.

Își făcea socotelile de peste zi.

În fața lui, pe masă, erau cîteva monede de cinci franci, puțini bani mai mărunți de argint și mai multe turnulețe de gologani.

Afară se întunecase de-a binelea.

Camera lui Hans, prost luminată arăta într-un fel de penumbră mobilele înegrite și patul cu draperii de stambă.

Nu se putea zice că această locuință dovedea belșug, dar nici o sărăcie mare.

Totul era curat și ar fi avut chiar un aspect destul de acceptabil, fără șirul lung de haine vechi, ce atârna de-a lungul peretelui.

Gertruda se așezase lângă tatăl ei. Din acest post întărit, ea își fixă privirile arzătoare și senine asupra frumosului, care îi zâmbea fără supărare.

Era o copilă frumușică și costumul curățel de fată îi ședea de minune.

Cei care o cunoscuseră pe mama ei ziceau că e leită ea. Mama ei era Gertruda, camerista contesei Margareta.

Câteodată, când negustorul de haine o îmbrățișa seara pe copila care era singura fericire în viața aceasta, el se întrista și ochii i se umpleau de lacrimi, căci soția îi murise de tînără și privirile dulci ale fiicei sale îi aminteau de mama ei.

Hans Dorn era acum un om de patruzeci de ani, zdravăn, păstrînd încă vigoarea tinereții.

Fața lui era tot deschisă și sinceră ca altă dată, doar părul des și creț începea să încărunțească.

Aceasta era singura urmă pe care au lăsat-o asupra lui anii trecuți.

Se vedea că suferise, dar vechea veselie a feții sale nu pierise și putea încă să ocupe un loc bun într-o petrecere de tovarăși veseli.

Franz își desfăcu pachetul și puse pe masă obiectele de vînzare.

Hans se uita la haine și deloc la tânăr.

Era o manta, un costum negru complet, mai multe jiletci și cravate.

Hans desfăcu mantaua și făcu să foșnească materialul. Examină mânecile și gulerul hainei, părțile cele mai slabe și care trebuie încercate mai întâi când cineva e negustor de haine vechi și își cunoaște meseria.

El aruncă o privire asupra jiletcilor și cravatelor, apoi pronunță cuvintele sacramentale :

— Cît ceri pe ele ?

— Două sute cincizeci de franci, răspunse Franz.

Hans împinse lucrurile, luîndu-și condeiul.

— Dau doar jumătate, zise el.

— Jumătate ! strigă tânărul indignat. Toate astea sunt noi și am dat pe ele o mie de franci.

— Aceasta dovedește că sânt niște tâlhari notorii ! replică Hans. Eu ți-am spus cuvîntul meu cel din urmă.

— O sută douăzeci și cinci de franci ! murmură tânărul cu un aer disperat.

Ochii dulci ai frumoasei Gertrude arătau milă.

— Nu pot da mai mult, zise iarăși negustorul de haine ; dacă vrei să încerci la altul, du-te în Rotondă... biroul bătrânului Araby nu e închis încă. Poate el îți va da trei sute pentru toate lucrurile dumitale cele frumoase... dar vei avea dreptul să le cumperi cu cinci sute franci dacă vei dori. Să ne vedem cu bine.

Franz își pipăia mantaua, apoi fracul nou, apoi jiletcile cele minunate.

Hans Dorn era cufundat în socotelile sale. El nu-și ridicase ochii să se uite măcar la clientul care stăruia.

— Dumnezeule ! murmură Franz, n-am altceva afară de asta... și ce să fac cu o sută douăzeci și cinci de franci ? Să vedem, bunul meu domn, adăugă el, încercând să convingă, mai uită-te la toate astea... sunt sigur că n-ai văzut bine !

— Ba da, zise Hans ; nu dau nici un franc mai mult.

Tânărul își încrucișă mîinile pe piept și suspină adînc. Gertruda era foarte mișcată.

Însuși Hans își ridică fără voie ochii. Când privirea îi căzu asupra tânărului, trăsăturile feței sale se schimbară și obrajii lui luară altă culoare.

— Gertruda, zise el cu un glas schimbat, du-te în odaia ta ; vreau să fiu singur.

Fata se ridică îndată, nu fără să arunce o ultimă privire asupra tânărului necunoscut care adusese o așa tulburare pe fața părintelui ei.

Hans părea că dorea să recapete liniștea.

Când fu singur cu mușteriul, el continuă să-l examineze fix cîteva secunde apoi se uită în altă parte.

— Cum te cheamă ? întrebă el.

— Franz.

— Ești german ? zise iarăși negustorul de haine cu interes.

Tânărul se roși puțin.

— Ba nu, replică el, sunt francez... francez din Paris !

IV

PRIMA SĂRUTARE

Hans Dorn și Franz stătură de vorbă cam zece minute. Altcineva mai semeț s-ar fi supărat desigur din cauza întrebărilor ce i se puseră, dar Franz n-avea ce ascunde. Pentru cele două sute cincizeci de franci pe care-i voia ar fi povestit toată istoria pe care o știa și chiar cea pe care nu știa.

După zece minute Hans deschise sertarul mesei și scoase două sute cincizeci de franci numărîndu-i de două ori.

Franz luă îndată banii și îi băgă în buzunar.

— Mulțumesc foarte mult, zise el încheindu-și redingota peste comoara sa. Datorită dumitale am să învăț să mor cum se cuvine și să petrec cumsecade în ultima mea noapte de carnaval... Vă salut și vă doresc fericire, dumitale și fiicei dumitale.

El întinse mâna negustorului de haine și aruncă o bezea pe furiș spre ușa întredeschisă a Gertrudei.

Asemenea lucruri rareori scapă. Fata se ascunsese în odaia sa, dar o roșeață îi coloră obrajii cei frumoși.

Sărutarea ajunsese la destinatar.

Franz coborî scara sărind cîte patru trepte.

Negustorul de haine se uită la el cu o privire melancolică, visătoare.

— Ar fi de vârsta lui, murmură el, plecându-și capul. Când mi-am ridicat ochii asupra lui, credeam că văd fața blîndă a contesei... Dar n-am întâlnit eu oare deja o tânără fată care avea păr frumos blond și privirea de înger a contesei. Era așa de frumoasă ! Toți câți sunt frumoși îi seamănă.

El rămase puțin pe gânduri, apoi își urmă socotelile.

Franz trecu fuga prin aleea întunecată și ieși în piața Rotondei.

Trecu fără a se opri în peristil, unde ici-colea ardeau câteva lumânări și nu aruncă nici măcar o privire asupra numeroasei adunări ce era la crâșma *Doi franci* vestită în tot cartierul.

Tot alergând, intră în strada Forez, trecu prin strada Beaujolais și nu se opri decât la colțul străzii Bretagne, înaintea ușii hotelului unde intrase omul cu paltonul alb. Cavalerul se uită în susul și în josul străzii și stătu înaintea porții.

Zgomotul vesel al restului Parisului nu influențează liniștea unor cartiere nobile.

Aici lumea doarme în pace, pe când acolo bulevardul râde, joacă și urlă.

Cele două sau trei sute de pași ce separă strada Bretagne de Cadran-Bleu sunt cât o poștă întreagă. Aici nu se aude decât un erou slab al cântecelor ascuțite ale carnavalului. Zgomotul orașului se stinge înainte de a ajunge până în aceste singurătăți. Strigătele serbării aici nu sunt decât un murmur confuz.

Cele două trotoare se întindeau goale și tăcute.

Jumătate din magazine erau închise, restul arunca pe stradă niște evantaie lumnioase din loc în loc.

Ici-colea treceau oamenii liniștiți, ducându-se acasă și zâmbind cu milă de veselia celor care râdeau prin localurile de petrecere.

Ei aveau pălăria trasă peste ochi, mâinile în buzunar și nelipsita umbrelă la subraț.

Franz făcea pași mari ca un om care așteaptă cu nerăbdare.

S-ar fi zis că era un îndrăgostit sosit primul la locul de întâlnire, căci somnoroasa mahala Marais produce o mare cantitate de femei frumușele care atrag spre seară pe aceste străzi necunoscute pe acei din domnișorii care nu se tem de drumuri lungi.

Franz își arunca la dreapta și la stânga privirile pline de poftă.

Cât se vedea cu ochii, nu zărea decât umbrele cinstite ale unor rentieri sau ale unor perechi așezate, ce mergeau la braț la cina obișnuită.

Minutele i se păreau grozav de lungi.

Sosise aici vesel și plin de speranță ; dar fruntea i se întunecase și nu mai spera nimic.

— Trebuie să fie târziu, murmură el ; dacă nu vine ! ...Poate e acasă deja... Dumnezeule ! cu toate astea nu pot muri fără să o văd !...

El grăbea pașii, umblând în sus și în jos.
După două-trei minute își duse mâna iute spre buzunarul jiletcei.
— Aveam un ceasornic !... murmură el cu un accent tragic. Bietul meu ceasornic ! e timpul să isprăvesc cu el, căci nu mai am nimic !... și e mai bine să te duci drept, cu o sabie în piept, decât să aprinzi o tavă de cărbuni în mansardă spre a te asfixia... Dar să vedem ce oră este.
Se apropie de o tutungerie care dovedea că era aproape de Templu, căci pe lângă țigări se mai vindeau aici ghete de damă, bretele de pantaloni, săpun, ceapă, cașcaval, vopsele, almanahuri de știință socială, fără a mai vorbi de alte nimicuri. Franz își lipi ochiul de geam și se uită la ceasornicul de pe perete : era ora cinci.
Franz se înveseli.
— Aceasta e ora la care se întoarce ea, își zise el. Timpul era frumos și cred că a ieșit negreșit.
Se întoarse în colțul străzii Charlot și continuă plimbarea cu un nou curaj.
După două-trei minute se opri deodată și rămase ca înlemnit cu ochii îndreptați spre strada Saint-Louis.
Zărise două femei, una cu bonetă, alta cu pălărie, care veneau pe trotuar spre el.
Ele erau încă departe, dar inima lui Franz bătea foarte tare. Ea nu putea să-l înșele.
Femeile treceau pe lângă magazine închise și acum mergeau prin umbră. Franz nu le mai vedea. Dar trecând prin fața luminilor, le putea vedea. El pândea.
Când ele ajunseră iarăși într-un loc luminat de la o prăvălie deschisă, Franz răsuflă ușurat.
Cele două sute cincizeci franci ale negustorului de haine răsunară în buzunarele sale, pentru că sărise de bucurie.
Era ea ! El o văzuse și o cunoscuse. Doar câteva secunde și ea avea să ajungă aproape de el !
Dar pe când inima îi sălta de bucurie, îl izbi un gând ca o lovitură de pumnal. Denise nu era singură. Acea poartă grea, unde era el ascuns, avea să se deschidă și apoi să se închidă în urma ei.

El nu se gândise la aceasta, ca un zăpăcit ce era.

A o aştepta să treacă şi a o vedea, nu era oare de ajuns spre a-i aprinde mintea zbuciumată !

El nu se gândise decît să alerge.

Acum vrea să-i vorbească ; şi voinţa lui, deşi era fără veste, ca un capriciu de femei, totuşi era tare ca hotărârea unui bărbat !

El se dădu înapoi repede şi fără să ştie încă ce avea să facă, se ascunse după colţul străzii.

Cele două femei ajunseră la poartă.

Era o fată tânără cu bătrâna ei servitoare.

Servitoarea ridică ciocanul ca să bată.

Franz gâfâia, având amândouă mâinile pe inima care îi bătea în piept.

Poarta se deschise.

Mariana, servitoarea, trecu înainte, pentru a împinge poarta grea.

Cînd fata urma să intre, Franz sări ca fulgerul apucă belciugul de fier, ce servea şi ca ciocan, şi trase cu putere poarta care se închise cu zgomot.

Fata rămase pe loc tremurând.

Nu avu nici măcar puterea să strige, aşa era de speriată.

Servitoarea se întoarse auzind zgomotul porţii şi privi în spate. Nimeni !

Era întuneric şi nici ochii bătrânei nu erau prea buni.

— Denise, domnişoara Denise ! zise ea, unde eşti ?

Denise nu răspundea.

Bătrâna servitoare se tot învârtea şi căuta.

În sfârşit, se opri.

— O fi trecut între mine şi zid, mormăi ea cam supărată, tineretul ăsta e aşa de uşuratic !... Pariez că a urcat deja scara şi că o voi găsi dezbrăcată.

Aceste gânduri o liniştiră cu totul, încât intră la portăreasă spre a mai răsufla.

La câţiva paşi, în dosul porţii închise, Denise şi Franz stăteau unul înaintea altuia, amândoi nemişcaţi şi muţi.

Tânăra nu mai era speriată, pentru că îl recunoscuse pe Franz, Franz era însă zdrobit de propriul său curaj şi nu putea găsi cuvinte ca să ceară scuze.

Cu toate acestea el sta între Denis și poartă spre a-i opri trecerea.

Atunci fata rupse prima tăcerea...

— Lasă-mă să trec, domnule, murmură ea ; carnavalul dă dreptul, se zice, la multe nebunii. Nu voi să dau acesteia mai multă importanță decât merită, și-ți promit s-o uit. Acestea fură zise cu o voce care voia să arate un dispreț demn și liniștit, dar emoția străbătea din ea.

Bietul Franz n-avea destul sânge rece spre a deosebi nuanțele.

El nu văzu decât disprețul și zăpăceala lui crescu.

Totuși nu se mișca din loc.

Sprâncenele Denisei se încruntară ușor și piciorul bătu în trotuar.

Era o fată foarte tânără, înaltă și delicată, a cărei talie avea contururi fine.

Mișcările sale aveau o grație deosebită și demnă.

La lumina slabă se deosebea vag finețea trăsăturilor sale.

Îmbrăcămintea îi era simplă în eleganța ei.

Avea ceva ciudat.

Frumusețea semăna cu frumusețea lui Franz.

Aveau aceeași contururi, aceeași dulceață în zîmbet, aceeași inteligență strălucea în ochii ei mari.

Numai o expresie de rezervă nobilă înlocuia la fată, aerul serios și hotărît al tânărului.

Era ca o medalie întoarsă.

Franz cu ochii plecați, cu fruntea încrețită avea toată sfiala de partea lui. Denise, din contră, avea privirea poruncitoare și supărarea mândră îi contracta curba curată a strâncenelor.

Mânia îi ședea foarte bine.

Nu era cu putință să viseze cineva un cap mai încântător și un corp mai grațios.

În lumina slabă care venea de la felinarele ce fumegau, cine i-ar fi văzut față în față pe acești doi copii l-ar fi luat drept frate și soră.

Denise se supăra tot mai tare și sânu-i ridica mătasea ce-l înfășura :

— Lasă-mă să trec, repetă ea, sau voi striga după ajutor !

Apoi adăugă îndată cu un dispreț amar :

— Te-am considerat, domnule, un bărbat și te-am crezut cu onoare. Mă pedepsești destul de crud că m-am înșelat.

Acestea erau tot atâtea lovituri peste inima bietului Franz.

El împreună mâinile și ridică asupra Denisei o privire rugătoare.

— Te rog, îngână el, iartă-mă... Dacă ai ști...

— Nu voi să știu nimic, îl întrerupse fata și-ți mai cer o dată, domnule, să mă lași să intru la mama... Mariana mă va fi căutând. Poarta o să se deschidă îndată și ne vor găsi împreună !

— Așa e, murmură Franz cu un ton trist, nu m-am gândit la asta... Dumnezeule ! nu m-am gândit la nimic, domnișoară decât să te văd pentru cea din urmă oară.

Denise își opri un cuvânt aspru și sprâncenele i se ridicară a mirare. Fruntea ei păli.

— Vreau să intru, zise ea încă o dată, însă cu o voce care nu mai era supărată. Dacă pleci, domnule, Franz, doresc ca Dumnezeu să-ți dea fericire. Îți iert greșeala, dar nu mă ține aici mai mult.

— Nu plec nicăieri, zise Franz, și cu toate astea nu te voi mai vedea. Îți mulțumesc că m-ai iertat, domnișoară. Dacă ai fi rămas supărată pe mine noaptea mea din urmă ar fi fost foarte amară.

Denise simți că-i îngheață sângele în vine.

— Adio ! domnișoară, zise iarăși Franz, și făcu loc. Adio, Denise !... lasă-mă să-ți zic astfel acum când te părăsesc pentru totdeauna... lasă-mă să-ți spun că te iubeam, că te iubesc din toate puterile inimii și că gândul meu din urmă va fi pentru dumneata !

Tînăra nu se mai gândea să intre.

Ochii ei frumoși îngroziți priveau întrebător la Franz și păreau a căuta speranță.

— De ce vorbești de moarte ? zise ea încet. Ești un copil, Franz... și vrei să mă sperii spre a mă face să-ți iert prostia.

Vocea îi era dulce părea că se roagă la fel.

Franz plecă fruntea.

— Cineva poate vorbi de moarte, zise el, când nu lasă aici pe pământ pe nimeni care să-l plângă !... Oh ! dacă era o inimă care să mă iubească, aş fi ştiut să păstrez secretul !... Şi dacă aş fi avut numai speranţa că voi găsi puţină milă în schimbul dragostei mele n-aş mai vorbi de moarte, pentru că aş avea speranţa de a trăi !

Trebuie să fie cineva tare, foarte tare, domnişoară, şi capabil să biruie un duşman puternic, când trage sabia cu sufletul plin de fericire şi când îşi apără viaţa nu atât pentru sine, cât mai mult pentru femeia pe care o iubeşte.

Denise lăsă capul în pământ.

— Ai să te baţi în duel ?... murmură ea.

Franz făcu un semn afirmativ.

— Poate contra unui spadasin ? adăugă Denise.

Franz nu răspunse.

— Şi ştii să te baţi cu sabia ?

— Nu ! răspunse Franz.

Faţa Denisei parcă se învineţi.

— Franz, îngână ea, pentru numele lui Dumnezeu, nu te bate !

Franz îşi puse mâna la inimă, în care curgea un râu de plăceri.

— Trebuie să o fac, zise el stăpînindu-şi bucuria.

— Ascultă, urmă tânăra mişcată de spaimă, nu vreau să mori, Franz. Ce trebuie să fac spre a te opri să te baţi ?

Faţa lui Franz era iluminată de o fericire nespusă.

El luă mâna Denisei şi apăsă pe buzele sale.

— Nimic nu mă poate împiedica să mă bat, zise el cu o voce care tremura fără voia lui şi care îi arăta triumful, dar a te bate nu înseamnă a muri... şi eu simt, oh ! îţi spun adevărul, Denise ! simt bine că dacă aş avea dragostea dumitale, mâna mi s-ar face tare şi ar şti să-mi apere pieptul !

Sângele se urcă în obrajii fetei, care plecă ochii înfiorându-se.

Ea se simţea ameţită şi picioarele i se îndoiau sub povara uşoară a corpului.

— Doamne ! Doamne ! își zise ea ca nebună, așadar l-aș putea scăpa !

Când își deschise ochii, ea văzu privirea arzătoare a tânărului, care o pătrundea până în adâncul inimii.

Și el murmură la urechea ei :

— Te rog ! Te rog ! spune-mi că mă iubești !...

Denise nu se mai feri.

Pe buzele ei apăru un zâmbet curat și frumos.

— Franz, murmură ea, toată noaptea mă voi ruga la Dumnezeu pentru dumneata !...

— Și mă iubești !

— O da, te iubesc... și dacă vei muri, voi muri și eu.

Pe ambele trotuare se auziră pași.

Buzele celor doi tineri se uniră într-o sărutare repede.

Apoi Franz fugi, iar Denise se rezemă, ca amețită, de poarta grea a casei.

Trecură cîteva minute până să se liniștească și să ridice ciocanul.

Ceea ce se petrecuse era pentru ea un vis plin de tulburare.

Când intră în camera mamei sale tot corpul îi era rece și fața avea o nemișcare de marmură.

Doamna vicontesă d'Audemer ședea într-un colț al camerei, în celălalt colț sta aplecat salutând domnul cavaler, care își lăsase poate paltonul alb în anticameră.

— Ai întârziat, copilul meu, zise vicontesa și domnul de Reinhold te-a așteptat spre a-ți oferi omagiile sale.

Cavalerul se înclină și mai mult zâmbind.

Denise salută fără să știe ce face.

— Veste bună ! zise iarăși vicontesa sărutînd fruntea fiicei sale. Am primit o scrisoare de la fratele tău Julien, care ne anunță că va sosi mîine, cel mai tîrziu.

— Acest scump Julien, zise cavalerul, trebuie să fie acum un cavaler măreț !

Denise părea că nu înțelege.

Nu era decât un nume și un gând în inima ei.

Franz mergea spre bulevard sărind ca un nebun.

Se oprea deodată spre a se reculege în marea lui bucurie apoi delirul îi întorcea capul de copil, și iar o lua la fugă, râzând în gura mare și sărind în fața trecătorilor uimiți.

V

GIRAFA

Templul era închis demult. De-a lungul barăcilor se vedeau cele trei-patru becuri de gaz ce păreau a lumina pasajul principal.

Era tăcere în această incintă, așa de zgomotoasă, unde cât ține anul negustorimea aspră exploatează mizeria.

Dormeau singuratice acele prăvălii de vechituri, ce cheamă necontenit pe cel sărac, promițându-i arme contra frigului umed al iernii.

Pe scaunele de paie ale pieței părăsite nici o sirenă nu mai sta pentru a debita vorbărie banală dar elocventă, ce orbește pe mușteriu și-l face să vadă o haină acolo unde nu e decât o zdreanță.

Spiritul mincinos și avid al sufletului Templului, era cuprins de somn pentru câteva ore.

Aici nu mai era decât un mare careu de bordeie, păzite de patru oameni și patru câini contra credinței dubioase a borfașilor de noapte.

Când treci noaptea pe dinaintea colonadei albe a Bursei, palatul acesta tăcut pare a se odihni de frigurile zilei.

Peristilul e gol ; nici un pas nu răsună pe pietrele peronului și două santinele, ce nu știu măcar, bietele, ce va să zică renta-fermă și răspunsurile de prime, se plimbă singure de-a lungul grilajului închis.

De obicei singurătatea e tristă, aici însă singurătatea are ceva vesel.

Cineva fără voie visează timpul fericit când lumea avansată nu va mai cunoaște nici hoți, nici speculanți.

Srada Percée și piața Rotondei erau tot așa de goale ca și târgul. Leii și Elefanții, cele două crâșme rivale, în care se grămădea lumea, erau pline de zgomot.

Tuburile lor de gaz, atârnate în fața casei de bani aruncau unde de lumină și pofteau din depărtare gâtlejurile încălzite.

Celelalte crâșme mai modeste, care de obicei nu pot susține concurența, aveau și ele în noaptea aceasta o parte bună de mușterii.

Vinul de patruzeci de centime curgea de-a lungul străzii Petit-Thouars și negustoresele tinere și bătrâne își udau din plin limbile, obosite de zbieretele zilei.

Nu sunase încă ceasul pentru bal, dar în aceste mahalale fără maniere nimeni nu se rușinează de nerăbdarea sa.

Din contră, cei mai smintiți sînt cei mai grozavi.

Pe trotuar erau deja mai mulți deghizați și ici-colea, se prindeau la vorbă lungă în limba figurată a carnavalului.

De-a lungul magazinelor de noutăți totdeauna erau grămădiți curioși care priveau la mantăile de lână, la eșarfele cu ciucuri și la gravurile luminate, ce reprezintă pe Balochard și Chicard, zeități murdare ale saturnaliilor parisiene.

Între crâșmele din apropierea Templului una din cele mai cercetate, după *Elefant* și *Doi-lei*, are ca firmă numele *Girafa*. Ea e situată în colțul ulicioarei Corderie și al pieței cu același nume.

Călătorul, domnul baron de Rodach pe care l-am lăsat în mijlocul târgului, căutând în zadar pe Franz, nu plecase de atunci.

El mâncase într-un birt vecin și acum părea că vrea să înceapă să caute din nou.

Toți cei care îi vedeau umbra posomorâtă strecurându-se pe lângă barăcile pustii îl credeau un agent de poliție.

Călătorul nu își schimbase costumul și nu-i păsa, se vede, de efectul pe care-l producea asupra trecătorilor.

Ieșind din târg se dusese drept la extremitatea cea mai depărtată a străzii Rotondei.

El mergea ca un om care are un scop și cunoaște drumul.

Dar sosind la capătul străzii se opri încurcat.

O casă foarte nouă se ridica înaintea lui și mirarea lui arăta că nu se așteptase să o găsească aici.

Această casă nu semăna cu cele de alături.

Baronul rămase nehotărît lîngă poartă.

— Iată o nouă piedică ! murmură el plecând capul. Templul e închis și trebuie să aștepte până mâine spre a o găsi pe doamna Batailleur.

Cât despre prietenul Hans, dacă n-a făcut avere, cred că-și va fi schimbat locuința... asta mi se pare prea frumoasă pentru el !

Baronul trase nasturele de aramă al clopoțelului și intră la portar.

— Domnul Hans Dorn ? întrebă el.

— Nu cunosc, se răspunse din adâncul unei loje calde ce mirosea groaznic a ceapă.

Apoi mai auzi :

— Cu ce se ocupă el ?

— E negustor de haine, răspunse baronul, și l-am cunoscut în această casă.

— Când era o baracă, zise portarul. La noi nu e nici un negustor de haine... Căutați prin apropiere... Găuri de ambulanți nu lipsesc.

Acest portar rămase în limitele nerușinării, era să închidă ușa în nasul baronului, care plecă indispus.

Ajungând în stradă, se uită împrejur, ca și cum ar fi căutat încă acea casă în care crezuse că va găsi pe Hans Dorn.

Hans Dorn tocmai intra în crâșma de la *Girafa*, al cărei proprietar, Johann, era o cunoștință veche de-a lui.

Girafa mai mică și mai puțin cercetată decât cele două taverne la modă, servea mai mult ca loc de întâlnire pentru germani care sânt mulți în Templu și bucuros trăiesc deosebit în ceata lor.

În sala de intrare erau negustori ambulanți care beau la tejghea.

Ei erau serviți de o femeie grasă, cu fața roșie și veselă care îndruga nemțește și franțuzește.

Ea era tovarășa lui Johann, la Bluthaupt.

Ea se chema Luishen, Lothen sau Leuthen, dar lumea din Templu, printr-o antifrază bufonă, o poreclise *Girafa*.

Era groasă și scurtă, pe când animalul zugrăvit afară era lung și subțire.

Dar ea făcea treabă bună și zâmbetul înflorit înveselea inima consumatorilor.

Într-o cameră la mijloc, ce dădea în strada Puțului, era adunată o societate destul de numeroasă în jurul a douătrei mescioare alăturate de ocazie.

Muşterii erau toţi nemţi şi serbau împreună carnavalul.

De multe ori peste an crâşma lui Johann îi vedea pe aceşti muşterii întrunindu-se şi bând, aducându-şi aminte lucruri foarte vechi.

Trecând în sala de intrare, Hans şi Girafa îşi dădură mâna prieteneşte.

Apoi negustorul de haine străbătu sala printre clienţi şi intră în camera separată.

Venirea lui fu primită cu strigăte de bucurie.

El ocupă singurul loc gol ce mai era la masă, şi cheful începu îndată.

Mai toţi oaspeţii adunaţi astfel la Johann erau foşti servitori ai casei Bluthaupt sau cel puţin emigranţi de la Würzburg.

Ei exercitau în oraş diverse meserii şi cel mai mare număr dintre ei erau prin apropiere de Templu.

Johann trecuse peste graniţele vârstei mature.

Îmbătrînit, el nu-şi pierduse aerul posac şi bănuitor.

Negoţul îi mergea bine de altminteri arăta bine.

Fritz, curierul, nu se putea lăuda aşa mult de soartă.

El era negustor de haine, ca şi Hans Dorn ; da câştigul lui nu-i permitea să se îngrijească mult de hainele sale.

Avea un palton vechi cenuşiu şi o pălărie, care arăta meseria stăpânului.

Hans, din contră, purta haine cumsecade.

El nu mai striga „Haine vechi“ şi făcea cumpărături mari în careul Templului.

Prietenii lui credeau că el îşi va fi plasat o sumă bunicică undeva spre a o înzestra pe mica Gertruda.

Ceilalţi oaspeţi avuseseră posturi de slujbaşi în castel sau de arendaşii pe lângă Blauthaupt.

Unii şi alţii părăsiseră Würzburgul în deosebite tipuri, goniţi de nevoie sau de şicanele moştenitorilor contelui Gunther. Ei schimbaseră stăpânul cu neplăcere, şi ceea ce ar fi suferit bucuroşi de la un fiu al lui Bluthaupt, n-ar fi putut suferi de la un străin.

Cei mai mulţi din ei încercaseră deosebite reşedinţe înainte de a sosi la Paris. Cei care se stabiliseră aici mai întâi au chemat şi pe ceilalţi.

Nemţii sunt muncitori riguroşi ; mai toţi îşi câştigau pâinea fără mare bătaie de cap şi n-aveau să se plângă de noua lor patrie.

Petrecerea începea cu veselie.

Johann aducea cel mai bun vin. Nu era ca vinul de Rin, dar se bea şi acesta căci tuturor le era sete.

Numai Hans în această serbare de familie avea o figură distrată şi îngrijorată :

— Ei bine, dragii mei, zise Johann după câteva minute întrebuinţate cum lesne se poate ghici, merg bine treburile de când ne-am văzut ultima oară ?

— Ştii, ceac-pac, răspunseră din toate părţile.

Parisul e loc bun pentru cei care se ştiu purta, adăuga un bătrîn gros, binişor îmbrăcat, care se numea Herman şi care fusese muncitor la Bluthaupt. Cînd cineva se poate feri de băutură, treaba merge de la sine.

Toată adunarea aprobă această cuvîntare lui Herman înţeleptul ; care gustase deja binişor.

Faţa lui Fritz se posomorîse, şi el aruncase o privire asupra bietului său palton, rupt în coate, cu gulerul unsuros, lipsit de mai mulţi nasturi, ceea ce punea într-adevăr o pată între hainele de sărbătoare ale tovarăşilor lui.

— Băutura, murmură el înroşindu-se şi cu nasul în pahar, te face să uiţi multe lucruri... Cu atît mai bine pentru cei care n-au nimic de uitat !

Fritz era un om de cincizeci de ani. Avea o figură mare, slabă, palidă şi bărboasă.

Creţurile frunţii şi expresia întunecată a privirii sale arătau că era obosit şi că suferea.

El cîştiga ca şi ceilalţi, dar în fiecare zi se ducea de se îmbăta singur, nu se ştia unde.

— Asta-mi place, zise iarăşi Herman, că ne vedeam încă o dată adunaţi. Ne ţinem bine, ştiţi, şi de atâtea ori ori de când am părăsit ţara nici unul dintre noi n-a lipsit la apel...

— Afară de biata Gertruda, zise încet crîşmarul Johann, care se uită la Hans pe furiş.

Hans era dus pe gânduri și nu auzise decât numele de Gertruda.

— Îți sunt îndatorat, vecine ; răspunse el, mica mea copilă e sănătoasă, mulțumesc lui Dumnezeu ! m-a rugat să aduc societății complimentele ei.

Toți din jurul mesei clipiră din ochi.

— Ba zău ! vecine Hans, zise crâșmarul ce naiba ai astă seară ? Mi se impută că sunt posac și că stric petrecerea, ceea ce nu e folositor poziției mele... Dumneata din contra, treci atât om vesel în societate...

Voi fi oare nevoit să râd în locul dumitale ?

Hans își descreți fruntea silit și se înveseli :

— Am ceva, e drept, răspunse el. Mi-a trecut o idee prin minte astă seară și-mi dă bătaie de cap...

Dar am venit aici spre a cânta arii de-ale noastre și a povesti istorii vechi despre Bluthaupt. Să cântăm și să povestim prieteni, acesta e mijlocul de a mă vindeca !

Hans își dădu la o parte părul ce încărunțea și-și ridică paharul în dreptul feței sale în care se ivise o rază de veselie.

El intonă un cântec german care răsunase deseori altă dată între bolțile înalte ale sălii de justiție în castelul Bluthaupt.

Toți oaspeții începură să-l acompanieze cu glasurile lor, și cântecul repetat în cor ajunge la urechile celor care beau în sala de intrare.

Se făcu tăcere. Paharele pline cu vin se opriră la jumătatea drumului spre gurile alterate.

Inimile începură să bată și ochii li se umeziră.

Era ca un vânt bun ce aducea fără veste glasul iubit al patriei.

Și când se isprăvi cântecul, toți bieții emigranți ziseră : „Bravo !“ și băură în sănătatea celor care le vorbeau de Germania.

În camera rezervată emoția era și mai mare.

Cînd Hans începu a doua strofă, glasurile tremurară însoțindu-l.

Era una din acele arii melancolice și simple, pe care sentimentul muzical, particular germanilor îl înconjoară de armonie.

Toată țara era în acest cântec ce venea din Germania și pe care îl repetau germanii.

Sunetul cel din urmă se pierdu în zgomotul paharelor ce se ciocneau ; apoi se făcu o tăcere lungă.

— Era timp bun, atunci ! zise Hermann oftând.

Hans își ținea ochii fixați într-un punct, pierdut, și cu gura întredeschisă el părea a zîmbi în adîncul memoriei sale.

— Erau vremuri bune ! zise iarăși Hermann, eram tineri și stăpânul castelului se numea încă Bluthaupt.

Hans își întoarse spre el privirea visătoare.

— Cine ar putea zice că Bluthaupt e mort ?... murmură el.

Johann lăsă capul în jos cu privirea neliniștită.

Ceilalți tovarăși făcură ochii mari.

Hans își udă buzele de două-trei ori, ca și cum ar fi sta la îndoială să vorbească.

— Vă aduceți aminte de contesa Margareta ? zise el în sfîrșit cu un glas așa de încet, încît vecinii de-abia îl auziră.

— Dacă ne aducem aminte de contesă ? strigă Hermann.

— Eu mă închin la ea ca la o icoană, adăugă Fritz, fiind sigur că e o sfântă în cer !

Hans ținea ochii plecați.

— Aș fi dorit să o fi văzut ca mine, murmură el. Era ca o vedenie !... Numele Bluthaupt îmi era pe buze... El se opri.

Oaspeții ascultau cu gura căscată.

Johann îl privea.

Fereastra care dădea în strada Puțului, era acoperită cu perdele cadrilate în roșu și alb.

Îndoiturile lor lăsau să se vadă jumătate dintr-un ochi de geam de fiecare parte.

Hermann ședea în fața geamului cînd Hans Dorn era să ia cuvîntul din nou, fostul plugar făcu o mișcare bruscă și arătă cu degetul spre fereastră.

Toate privirile se îndreptară deodată într-acolo.

Văzură, lipită de geam, o figură palidă, care se retrase iute și dispăru în întunericul străzii.

Hans tresări și dădu un strigăt înfundat.

— Iarăși ! murmură el, iarăși o vedenie !

— Al dracului să fiu, strigă Johann mînios. Am s-o învăț eu pe această vedenie să ne spioneze astfel... Trage perdelele Fritz și așteptați nițel.

El se ridică, luă un baston dintr-un colț și alergă afară.

După ce plecă, ușa de la sala de intrare, pe care nu o închisese bine, se întredeschise binișor și se ivi figura idiotului Geignolet.

Nimeni nu-l zări.

El se uită un moment la mușterii cu-un rîs tăcut și stupid apoi se furișă încet în camera rezervată și se vârâ sub o masă lângă ușă.

VI

MICUL GÜNTHER

Joseph Regnault sau Geignolet avea un corp nesigur, articulații groase și noduroase ce împreunau niște membre șubrede, picioarele mari, otova, mîini late și un piept scofâlcit ce se ascundea între doi umeri ascuțiți.

Gura lui largă sta mai întotdeauna deschisă cu un zâmbet nemișcat de idiot.

Nasul îi era turtit, ochii aproape în vârful capului se atingeau cu părul roșcat și rar, sub care nu era nici o frunte.

El se așeză bine sub masă și își vârâ limba într-un pahar cu rachiu pe care îl ținea în mână.

Când paharul fu gol, el scoase din buzunar o sticluță pe care o sărută cu drag făcând grimase.

Își umplu din nou paharul și-l bău înghițind câte puțin așa cum copiii sug bomboană.

El nu făcea zgomot. Nimeni nu băgase de seamă că se afla acolo...

Johann era afară.

În crâșmele Templului ca pretutindeni, se vorbește despre cei care lipsesc.

Cei care rămăseseră în jurul mesei în sala rezervată a Girafei, începură să vorbească despre stăpânul localului.

Ziceau că era om de treabă ; dar păreau a se înțelege : Oarecare zîmbete ironice însoțeau laudele.

Destul că era lesne de văzut, că Johann nu trecea ca sfînt și că printre mușterii lui deștepta o bănuială oarecare.

— El face necontenit treburile patronului, zise Hermann drept concluzie, și aceasta nu e o meserie frumoasă !... Îmi plăcea mai mult când nu făcea decît să împrumute bani pe săptămînă...

Johann se întoarse, lăsînd iarăși ușa întredeschisă.

El își aruncă bastonul într-un colț și se așeză pe scaun prost dispus.

— Așa ! bătrânii mei, zise el, n-am văzut bine !... nu mai sunt curioși în strada Puțului. Să bem nițel spre a ne mai îndrepta ochii.

— Știam că n-o să găsești pe nimeni, murmură Hans, cei care se ivesc astfel în ceasurile când se vorbește despre morți, știu să se ascundă când vor și nu e privire de om care i-ar putea descoperi.

— Așa o fi !... zise Johann.

Ceilalți oaspeți se înfiorară și Fritz își făcu cruce. Dar pe cine ai văzut dumneata în seara asta, vecine Hans ? zise iarăși Hermann. Tocmai vroiai să ne-o spui, dar te-am întrerupt.

— Cel pe care l-am văzut eu, răspunse negustorul de haine, era un om de carne și de oase. Eu sunt un biet nebun, știți bine... Mi se pare că văd pretutindeni oameni ce se aseamănă și cred totdeauna că voi întâlni pe Bluthaupt.

Hermann îi întinse mâna peste masă.

— Ești o inimă bună, vecine Hans, zise el, și-ți aduci aminte... de aceea te iubim !

— Haide ! strigă Johann dând din umeri, ar zice cineva că suntem într-un mormînt aici !... Să vorbim de cei vii, ce naiba sau nu vom putea bea nici vinul scos... Vecine Hans, când mărităm pe micuța noastră ?

— Ei, ei ! zise Hermann o să fie o mireasă frumușică !... și dacă aș fi cu douăzeci de ani mai tînăr...

— E încă un copil, răspunse Hans, mai avem timp să ne gîndim la asta.

— Ehe ! zise scepticul Johann, nu mai sunt copii, vecine Hans... și mica Gertruda are deja ochi !... Știu ce zic.

— Are ochi și bani, observă Hermann. Vei găsi vreun băiat bun, tată Hans, care să-i aducă o stare și poziție puternică și bani... nu prostii, zău ! trebuie ceva parale la o casă căci când n-ai nimic numai cu amorul nu se face o casă !

— Tufă ! zise un glas plângător aproape de ușă, Jean Regnault nu are un ban.

Toți se întoarseră în partea de unde venea glasul și văzură pe Geignolet culcat sub masă și bând încet din paharul cu rachiu.

Johann făcu din ochi uitându-se la oaspeți și începu să râdă.

— Nu vream să-ți vorbesc despre asta, vecine Hans, zise el, dar mi se pare că bietul Jean se apropie de fiica dumitale mai mult decît se cuvine.

— Jean e un băiat cinstit, replică negustorul de haine ; el își susține familia cu mare curaj, dar mărturisesc că aș dori un alt ginere pentru mica mea Gertruda.

— Negreșit ! răspunse corul adunării.

Geignolet ieși din culcușul său și se așeză călare pe o bancă.

— Hiii ! strigă el înveselit îndată ce se văzu pe calul său obișnuit, hii, gloabă !

Apoi adăugă plângăreț :

— Lui Geignolet îi e sete grozav... Dar el știe ce zice frate-său Jean către domnișoara Gertruda.

— Ați auzit ? strigă Johann.

— Da, da, urmă Geignolet, și în toate serile domnișoara Gertruda trage pe sfoară pe moșul Hans.

— Asta știe să spună? ca un adevărat negustor; mormăi Hermann printre dinți.

— Ce tot spui, Iosefaș? întrebă Johann răsfățîndu-l, dacă ne vei spune asta cum trebuie vei avea o cinzeacă de vin.

— Nu-mi place vinul, zise Geignolet cu dispreț, vreau doi bani să-i bag în sticluța mea.

— Îi vei avea Geignolet.

Idiotul se legăna pe bancă.

Hans aștepta fără multă emoție. Pe fața lui Johann se vedea o bucurie răutăcioasă.

Geignolet îngână, cântând, câtva timp refrenul ciudat al cîntecului ce era făptura lui:

Mîine este luni,
Și mama Regnault n-are trei franci
Să-și plătească locul;
Ne vor da afară,
De vinerea mare;
Afară, afară!
Vai! viață amară!

— Asta o știm, îl întrerupse Johann, apoi?

Idiotul se uită la el ca un năuc, apoi păru că vrea să caute în creierul său gol.

— Nu mi-ați umplut sticluța, zise el.

Johann luă un vas cu rachiu și turnă câteva înghițituri în sticla idiotului.

— Hiii, gloabă! strigă acesta bătându-și banca plin de bucurie.

Apoi urmă cîntecul:

Regnault fiul se-ntoarce seara,
Și toți banii îi dă mamei
Ca să ne cumpere pîine.
Iar mie-mi dă cinci parale,
Ca să nu spun lumii,
Că merge la domnișoara,
Durdulie, durdulie,
Vai, ce mare veselie!

Un zîmbet apăru pe buzele tuturor oaspeților.

Negustorul de haine încruntase nițel sprînceana.

— Vecine Johann, zise el, dacă ai crezut că-mi vei face supărare, n-ai reușit decît pe jumătate, Jean Regnault e sărac, o știu ca și dumneata, dar este un suflet curajos și apoi nu știu eu oare că Gertruda ar muri mai bine decît să nu asculte de tatăl său ?

Johann își plecă ochii.

— Pleacă ! zise el către idiot, amenințîndu-l cu pumnul.

Geignolet fugi legănîndu-și sărmanul său trup, urît făcut.

— Și eu am fost sărac, urmă Hans, vorbind cu sine, și mama Gertrudei n-a fost fericită !

Johann era bogat ca negustor de vinuri cu mușterii bunicei și dintr-o altă îndeletnicire ce-i dădea o mare putere asupra bieților oameni din Templu.

El învîrtea afaceri fiind bos, mare bos, patron prin excelență, care, luînd o parte din beneficii, se obliga să plătească chiriile negustorilor lipsiți de mijloace.

Aceasta era poate o meserie urîtă, dar aducea bani.

Johann, deși stătea bine cu banii, nu dădea bucuros împrumut.

Avea un nepot, care voia să se căsătorească și de mult dorea pentru el mica avere a negustorului de haine.

El se hotărîse ca în astă seară să-și tragă spuza pe turta sa.

Însă nu o scoase la capăt, de aceea Johann tăcea supărat.

Tăcerea ce urmă aduse pe fiecare, pe nesimțite, la amintirile de care fusese vorba la începutul întrunirii.

Fiecare, fără să știe, avea aceeași gîndire, și când Hermann, reluînd cuvîntul, pronunță din nou numele de Bluthaupt, toți uitară de ce fu vorba mai înainte, precum și de idiotul Geignolet.

— Cu toate astea, zise fostul plugar de la castel, nimeni n-a știut niciodată bine amănuntele acestei istorii grozave...

— Ceea ce face satana, murmură un arendaș, devenit acum ceaprazar, rămîne în veci un secret, și ruina de la Bluthaupt este opera satanei.

— A fost o noapte urâtă, urmă Hermann... Mă cutremur și acum, cînd mă gîndesc la ceea ce trebuie să se fi petrecut între zidurile castelului !

Fritz voi să-și ducă paharul la buze, dar mîna îi tremura.

— Înăuntrul castelului, murmură el, dar și afară !... Vai ! da, a fost o noapte urâtă ! Era neagră ca gura iadului... și mi se pare că aud încă acel strigăt care mă deșteaptă din somn și mă silește să beau, să tot beau, ca să uit !

El își trecu dosul mîinii pe frunte, unde luceau cîteva picături de sudoare.

— Este un om, zise Johann, care știe mai mult decît oricine despre aceste lucruri și acest om este bătrînul nostru Hans. Dar el n-a vrut niciodată să-și dezlege sacul către vechii săi tovarăși, pentru că nu se încrede în noi.

Hans nu răspunse nimic.

— Adevărul este că Hans niciodată n-a deschis gura în privința aceasta, urmă Hermann, deși el a stat peste o jumătate de noapte în camera contesei Margareta... Și soția sa Gertruda, Dumnezeu s-o ierte ! a stat acolo toată noaptea.

Hans tot nu răspunse nimic. El părea dus pe gînduri.

— Toți am auzit vorbindu-se, urmă iarăși Hermann, ceva mai încet, că, spre ziuă, cei trei oameni în roșu de la Bluthaupt se iviră în castel, după obiceiul lor de veacuri, cînd se naște sau moare un conte... Klauss, care e acum servitor în casa lui Geldberg, i-a văzut alergând spre munte, prin ceața dimineții, întorcîndu-se de la Heidelberg, unde fusese trimis de sărmana noastră stăpână. Primul alerga cu frâul lăsat și mantaua roșie ca focul părea că arde șoldurile calului.

Al doilea ducea un copil în brațe.

Al treilea purta o femeie leșinată.

Foștii servitori și vasali ai lui Bluthaupt auziseră povestindu-se de o sută de ori această istorie, dar ei o ascultau cu un interes totdeauna viu.

Ei își avuseseră rolurile lor, așa-zicînd, în această legendă misterioasă, și opera Satanei se îndeplinise la câțiva pași de ei.

— Copilul era fiul diavolului, zise Johann, și femeia era Gertruda, pe care vecinul Hans o luă în căsătorie la șase luni după aceea.

Hans întoarse spre el o privire gravă și aspră.

— Copilul era moștenitorul legitim al lui Bluthaupt, grăi el încet, și femeia era o ființă dulce, care stă acum în genunchi la picioarele lui Dumnezeu și se roagă pentru noi.

Johann își stăpîni o mișcare de nerăbdare.

— Nu se poate vorbi cu dumneata în privința asta, vecine Hans, zise el, dumneata știi și noi nu știm...

Dar când te întrebăm, ca buni prieteni ce suntem, de ce păstrezi tăcere totdeauna ?

— Sunt slab, răspunse Hans, și am o fată care nu mă are decât pe mine ca sprijin. Dacă vorbele mele ar putea ajuta moștenitorului stăpînului nostru, Dumnezeu mi-e martor că aș vorbi cu riscul de a fi zdrobit de răzbunarea lor...

— A cui răzbunare ? întrebă iute Johann, în ai cărui ochi apăru o privire vicleană.

— Sunt oameni puternici, urmă Hans, în loc să răspundă, nu putem face nimic împotriva lor și nu putem face nimic pentru fiul lui Bluthaupt !

— Așadar n-a fost diavolul, murmură unul dintre oaspeți, care a sugrumat pe contele Günther și a sufocat pe contesa Margareta ?...

— În cele din urmă, vecine Hans, zise Johann cu nepăsare, că a fost copilul diavolului, ori ba, dumneata l-ai hrănit și trebuie să știi ce s-a făcut cu el.

— Bine ar fi ! murmură negustorul de haine. În privința asta, adăugă el, n-am nimic de ascuns, și pot spune tot... După moartea contelui Gunther, noi ne retraserăm, Gertruda și cu mine, în dependințele castelului Roth, unde îmi aveam încă familia, fiind născut vasal al lui Ulrich de Bluthaupt... Copilul era cu noi, Gertruda și eu îl creșteam în taină. Cei trei fii ai lui Ulrich erau singurii care cunoșteau misterul și veneau câteodată să ne viziteze. Erau pe atunci tineri și săraci ! Proscrierea apăsa asupra capetelor lor. Nu aveau nici bani, nici adă-

post... mâncau doar pâine goală și beau apă spre a putea ajuta la nevoile copilului, pe care-l iubeau cu pasiune.

Am văzut adeseori lacrimi în ochii nobilului Otto, pe când se uita la nepotul lui, care zâmbea prin somn.

El se gândea fără îndoială la Margareta, căci copilul era leit ea.

Am văzut pe Goez... cel fără grijă, și pe Albert, ușuraticul, aplecându-se, palizi de emoție, asupra leagănului...

Dacă Dumnezeu ar fi vrut, micul Günther ar fi avut în viață trei ajutoare puternice, căci bastarzii au toți trei aceeași inimă ! Era frumos copilul.

Inima dulce a mamei sale era în ochii lui mari și albaștri. Gertruda și eu ne-am fi dat viața spre a-i cruța de lacrimi... Trecură patru ani. Nevasta mea era însărcinată și a născut-o pe această sărmană copilă care îi poartă numele astăzi și care îmi este singurul bun pe pămînt.

Deodată cei trei bastarzi încetară să ne mai viziteze casa. Vrăjmașii lor biruiseră. Poliția austriacă dăduse peste taina vieților rătăcitoare : erau închiși în temnița din Viena. Nu știam ce se petrecea în jurul castelului Bluthaupt, dar se pare că vechii îngrijitori și oamenii bătrînului conte continuau să se ocupe de catastrofa din noaptea Tuturor Sfinților...

În neștiința lor, crezînd în supranatural, ei dădeau numele de Fiul Diavolului moștenitorului stăpînului lor... Trebuie să știți aceasta mai bine decât mine, Hermann și dumneata Fritz, deoarece erați încă la Würzburg.

— Nimeni nu poate spune altceva decît ceea ce aude povestindu-se, răspunse Hermann, cu un fel de rușine. Toți câți vorbeau de copil afirmau că satana îi era tată și într-adevăr, vecine Hans, contele Günther a murit foarte bătrîn !...

Johann, care ascultase pe Hans cu mare atenție, aprobă din cap, iar zîmbetul lui deveni mai răutăcios.

Fritz bea.

Își avea ochii ațintiți departe.

Buzele i se mișcau cîteodată, dar nu se auzea ce vorbea.

— Se ocupau mult de noi în jurul castelului, urmă Hans. Taina purtării noastre ajunse a fi cunoscută... se știa că pretinsul fiu al satanei era în casa noastră și,

printr-o contrazicere ciudată, deşi puseseră copilului acest nume afurisit, totuşi vasalii lui Bluthaupt îl aşteptau ca pe Messia. Erau destul de nefericiţi şi acei dintre voi, care aţi mai stat cîtva timp acolo trebuie să ştiţi mai bine decît mine. Traficanţii ce veniseră în urma nobililor conţi storceau şi măduva din oameni. Frumoasele câmpii de la Bluthaupt, pe care le ştiau aşa de bogate şi mănoase, nu mai aduceau muncitorului nici pâinea de toate zilele! Stăpânii nedrepţi înghiţeau tot, şi arendaşii, zdrobiţi de mizerie, îşi aruncau ochii împrejur căutînd în depărtare o altă patrie.

— Aşa este, murmură Hermann, totul se schimbase!

— Acei oameni, urmă Hans Dorn, care veniseră în castel în anii din urmă ai vieţii bătrânului conte, Moise Geld evreul, ungurul Ianoş, Mira, Van Praet, Regnault şi ceilalţi erau încă acolo.

La numele de Regnault, Fritz îşi ridică spre negustorul de haine ochii săi încruntaţi şi pierduţi.

— Nu eram decât eu pe marginea Iadului, îngână el cu un glas neînţeles, şi nu mai dorm de douăzeci de ani!...

Hermann şi ceilalţi oaspeţi îl făcură să tacă.

Johann umplea necontenit paharele.

Dar trăgea cu urechea.

Hans urmă:

— Într-o zi, sărmana mea soţie rămăsese singură acasă. Ea alăpta pe Gertruda noastră. Micul Günther se juca pe afară. Deodată ea auzi ţipete nu departe de poartă. O lăsă pe Gertruda în leagăn şi alergă afară. Micul Gunther pierise. Se auzeau încă ţipetele lui slabe în depărtare şi nevastă-mea zări în mijlocul unui vîrtej de praf un călăreţ de statură înaltă care fugea în galop pe drum. I se păru că recunoaşte pe Ianoş ungurul. Cei trei fii ai lui Ulrich scăpară din temniţele Vienei. Ei veniră să ne întrebe despre copil. Le arătarăm un pat gol. De atunci au trecut mulţi ani. Sărmana mea Gertruda muri. Am căutat pe fiul stăpânului meu cu disperare şi fără să obosesc. Cei trei bastarzi l-au căutat de asemenea, deşi călătoriile lor erau pline de primejdii. Dar nu l-am mai găsit pe copil. Cei care l-au răpit au ştiut să-l ascundă bine...

Şi poate că cel din urmă Bluthaupt a avut aceeaşi soartă ca întreaga sa familie...

Hans tăcu, sprijinindu-şi capul în mînă.

Oaspeţii se aşteptaseră la altceva din această istorie, pe care închipuirea lor o înconjurase de mai înainte cu mistere.

— Aşadar, zise deodată Johann, fiul diavolului e mort ?

— Foarte probabil, adăugă Hermann, şi fiindcă ceilalţi sunt bastarzi, aceasta e o familie stinsă !

Hans frământa cu mîna părul lui des, cărunt.

— Nu ştiu, murmură el, răspunzînd propriului său gînd, Dumnezeule, nu ştiu ! Niciodată n-am văzut atâta asemănare !... Şi nu pot goni dinaintea ochilor acea faţă de copil care-mi tot zâmbeşte.

— El n-a spus tot, mormăi Johann, mai e ceva, sunt sigur !

— Dacă ar fi el ? urmă Hans, ai cărui ochi se înviorau tot mai mult. Dacă voi fi văzut pe moştenitorul lui Bluthaupt ?

Hermann deschise gura ca să întrebe.

— Pst ! făcu Johann, închizînd ochii.

Hans îşi împreună mîinile ridicându-şi privirea spre cer.

— Cu cât mă gândesc mai mult, urmă el, cu atât cred mai mult... Trebuie să fie el... Nu poate fi decât el !

— Şi unde este ? întrebă Hermann, nemaiputându-se stăpîni.

Hans se potoli, fruntea îi deveni palidă.

— Nebun ce sunt ! murmură el cu un zâmbet trist... Beţi, tovarăşii mei, şi nu-mi cereţi să vă împărtăşesc nălucirile mele. Astăzi am văzut un tânăr frumos, care mi-a reamintit-o pe contesa Margareta, asta e tot... Niciodată un fiu n-a semănat mai mult cu mama lui, este adevărat, dar chiar dacă acest copil frumos ar fi micul meu Günther, ar trebui oare să se bucure ?

— Suntem aici vreo doisprezece, zise Hermann cu căldură, avem braţe bune... Nu i-ar lipsi nimic copilului.

— Mulţumesc pentru aceste cuvinte, vecine Hermann ! replică Hans, dacă vreodată vei avea nevoie de un amic,

bate la ușa mea, dar brațele noastre nu pot face nimic pentru copilul de care vorbesc, adăugă el iarăși întristat. În câteva ore el poate va fi isprăvit... Ș-apoi noi am fi tutori săraci pentru fiul unor conți... Protectorii săi naturali nu mai sunt aici, porțile grele de la temnițele din Frankfurt stau închise între bastarzi și libertate.

El plecă fruntea, întinzându-i paharul lui Johann. Acesta turnă restul celei din urmă sticle și ieși spre a coborî în pivniță.

Plecarea crâșmarului fu urmată de un moment de tăcere.

Hans își ținea capul plecat și uitase paharul în mână.

— Prostie! prostie! strigă el în fine, tresărind. Fiii lui Ulrich nu vor mai scăpa din închisorile Austriei. Ce folos dacă mai trăiește copilul sau dacă moare!

El își ridică paharul.

Când îl apropie de gură, un deget îi atinse umărul pe la spate. El se întoarse și sări în picioare.

Era un om pe care nimeni nu-l văzuse intrând.

Era un cavaler înalt, înfășurat într-o mantie prăfuită și cu o pălărie largă pe cap.

Sub această pălărie se vedea o figură palidă, care spionase cîteva minute înainte prin fereastră.

Un nume veni pe buzele lui Hans, dar nu-l pronunță, căci străinul îi făcu un semn imperios să tacă și să-l urmeze.

VII

UNUL REÎNTORS

După ce plecă străinul, urmat de Hans, oaspeții din *Girafa* rămaseră câtva timp muți, înmărmuriți.

Apoi se uitară împrejur unul la altul, ca niște oameni care au același gând. Nici un glas nu se ridică spre a întreba de numele noului venit.

— Vorbești de lup și lupul la ușă, mormăi negustorul de ciucuri, l-ați auzit voi deschizînd ușa?

Toţi negară.
Hermann se sculă şi învîrti uşa de două-trei ori în ţâţâni : uşa scîrţîia.
După ce făcu demonstraţia, Hermann se aşeză iarăşi şi bău ce mai avea în pahar.
— Uşa scîrţîie, urmă el, şi de obicei cizmele fac zgomot pe pietre.
Cu toate acestea, de-ar fi şi dracul acest om, nu poate să treacă prin gaura cheii !
— L-ai recunoscut Hermann ? întrebă unul dintre clienţi.
— Aş băga mîna în foc ! răspunse fostul plugar.
— Care e acesta ?
— Asta-i asta ! Sînt vreo douăzeci de ani de cînd nu i-am văzut... şi niciodată n-am ştiut să-i deosebesc unul de altul...
Johann se ivi pe prag cu sticle pline.
Printr-un fel de înţelegere tăcută, toţi oaspeţii rămaseră muţi şi nici unul nu făcu nici măcar o aluzie la ceea ce se petrecuse.
Numai că, din cînd în cînd, se uitară unul la altul pe furiş, schimbînd semne de mirare.
Nimeni nu mai făcu cinste vinului adus de stăpînul *Girafei*.
Nu mai era însufleţire în adunare.
Fiecare parcă avea ceva apăsător la inimă.
Degeaba îşi bătea capul Johann.
Numai Fritz bea neîntrerupt şi nu lua parte la grija generală.
El bolborosea în pahar un fel de monolog lung, adeseori întrerupt.
Vorbea de Iadul de la Bluthaupt şi de un ţipăt de agonie ce răsuna în adâncul memoriei lui. El zicea că vede faţa unui ucigaş laş sub razele lunii...
Dar de cîte ori se îmbăta Fritz, totdeauna era aceeaşi istorie.
Nimeni nu lua în seamă nălucirile lui.

. . . .

Hans Dorn şi străinul mergeau încet de-a lungul străzii Petit-Thouars.

Razele palide ale felinarelor luminau statura înaltă a baronului de Rodach, învelită în faldurile întunecoase ale mantalei sale.

Din momentul cînd bătuse la poarta casei celei noi, ce înlocuia locuința veche a lui Hans în ulicioara Beaujolais, baronul își urmase căutările fără preget.

Strada Beaujolais nu era lungă. Bătuse pe rînd la toate casele și nu găsise pe nimeni care să cunoască pe negustorul de haine Hans Dorn.

La marginile Templului sânt atâția negustori de haine cu nume nemțești!

Noua locuință a lui Hans era despărțită de strada Beaujolais prin toată lungimea pieței Rotondei.

În Paris oamenii care locuiesc la două capete ale unei străzi de asemenea întindere nu se cunosc, ca și cum ar fi între ei o mare.

Ajungînd la capătul străzii Beaujolais, baronul de Rodach simți că-i scade speranța.

Nu mai știa încotro s-o apuce.

Poate că Hans Dorn părăsise Templul, poate nu mai era în Paris, poate să fi murit...

Îndată îi veni ideea să întrebe în numeroasele crîșme ce împresurau bazarul. Dar îl cunoștea pe fostul paj de la Bluthaupt, natură deosebită și mândră, care nu putea să fi luat viciile clasei sociale în care îl adusese soarta.

Rodach ghicea că Hans nu petrecea bucuros prin crâșme.

Cu toate acestea, se hotărî să ia pe rând locandele vecine.

— Voi întreba pe cei dintîi cu o figură germană pe care îi voi întâlni și am să aflu îndată.

El se opri la depozitul de vinuri din colțul străzii Forez, *Cîmpul lupoaicei.* Aici văzu femei bete, care petreceau cu acei bătăuși care sunt groaza împrejurimii.

Căci Templul își are vitejii săi, nici mai mult nici mai puțin decât Halla, și se pomenește de doi frați, negustori de papuci în Pădurea Neagră, a căror forță e așa de năprasnică, încât își zdrobesc fălcile unul altuia, când nu găsesc să piseze pe alții străini.

Între acele figuri roșii și brutale, care împresurau tejgheaua, Rodach nu văzu pe nimeni din cei pe care-i căuta.

Trecu înainte și aruncînd câte o privire în două-trei birturi necunoscute, sosi înaintea vestitului han la *Doi franci* sub peristilul Rotondei.

Hanul era plin.

Aristocrația târgului era îngrămădită aici ca totdeauna.

Deși era târziu, aici se vorbea de afaceri, haine vechi treceau din mână în mână și se vindeau de zece ori înainte de a ajunge la proprietarul lor definitiv.

Partea cea mai mare din crâșmarii Templului dau bani cu împrumut.

Dobânzile de acolo trec orice margini ale închipuirii.

Baronul trecu înainte, gândind că n-ar fi bine venit în acea mulțime ocupată.

El văzu Elefantul, Leul de aur și acel local unde cucoanele Templului se întâlnesc spre a-și lua cafeaua.

Numai în strada Puțului, unde intrase cam obosit, găsi,

Prin ochiul unei ferestre îngălbenite el zări pe Hans în fine, ce căuta.

cu tovarășii lui.

Observase mișcarea lui Johann, care apucase un baston spre a alerga afară. El se depărtă iute, lăsând să treacă puțin timp pînă să se întoarcă.

Apoi intră în odaia din față, unde Girafa împărțea sticle și zâmbete.

Ceru un pahar de vin la tejghea. Oamenii de aici vorbeau în gura mare formând grupuri zgomotoase.

Baronul, a cărui intrare deșteptase la început o oarecare curiozitate, nu mai fu luat în seamă în cele din urmă.

Într-un moment potrivit, el deschise ușa binișor de la camera rezervată, profitînd de lipsa lui Johann spre a intra fără a fi simțit.

Ajungând afară, Hans și baronul merseră un moment unul lângă altul în tăcere.

Hans era adînc mișcat și nu putea găsi cuvintele.

Baronul se gândea.

— Dumnezeu să fie lăudat, bunul meu stăpîn ! începu negustorul de haine, nu speram să vă mai văd !

Baronul, care-și grăbea pașii fără voie, neliniștit în suflet, se opri deodată.

Hans se uita cu un respect amestecat cu dragoste la fața bărbătească și nobilă, pe care o acoperi pe jumătate umbra pălăriei mari.

Cînd Hans voi să continue, baronul îl opri cu un gest.

— Vorbește-mi despre acel tânăr, zise el.

— Dacă ați auzit ce am spus acolo, răspunse Hans, nu mai am ce adăuga decât puțin lucru. A venit la mine astă seară și când mi-am aruncat ochii asupră-i am crezut că ieșise contesa Margareta din mormânt.

Fața lui Rodach deveni și mai palidă.

— Îi seamănă, urmă negustorul de haine. Are ochii și zimbetul ei blând...

— Știu, zise Rodach, l-am văzut.

— Și ce credeți ?

— El este !

Hans își duse amândouă mîinile la inimă.

— Așadar, zise Hans, Dumnezeu v-a trimis !...

— Ți-a spus numele lui ? urmă Rodach.

— Se numește Franz.

Baronul nu-și putu opri un gest de bucurie.

— Vezi bine ! strigă el, este un nume german !...

Hans își lăsă capul în jos.

— Dacă nu avem decât acest semn, bunul meu domn, zise el cu întristare, ne putem înșela, căci tânărul spune că e francez și nu ne cunoaște germana.

Expresia de bucurie care era pe fața baronului pieri.

— Cu toate astea cred că el este, zise, sunt sigur, inima-mi spune. Mânia lui Dumnezeu a apăsat destul timp asupra noastră și soarta datorează o îndreptare. Ce a căutat la dumneata ?

— Să-și vândă hainele.

— Așadar e sărac ?

— Nu mai are nimic. Am vorbit cu el zece minute și-i cunosc toată povestea. Este o inimă sinceră, sfios, ca un copil și curajos ca un soldat. A fost câtva timp în slujbă într-o mare bancă, ai cărui șefi l-au gonit fără motiv... O lună sau două a trăit din economiile pe care le avusese.

Hainele pe care le-a vîndut erau tot ce a mai avut și banii are de gând să-i cheltuiască în noaptea asta.

— Câți bani are ? întrebă baronul.

— Douăsutecincizeci de franci.

— Cum vrea să-i cheltuiască ?

— Are multe lucruri de făcut, răspunse Hans. Mai întîi să plătească oarecare mici datorii, al doilea să închirieze un costum de bal și să plătească un dejun la Cafeneaua englezească.

— Apoi ?

Hans vorbi mai încet.

— Se va bate de dimineață la ora șase, urmă el. N-a ținut niciodată sabia în mână și vrea să ia o lecție de arme spre a ști cum să se poarte în duel.

Ascultînd amănuntele date de negustorul de haine, baronul zâmbea fără voie. Își închipuia cu un fel de plăcere părintească pe acest copil frumos, zăpăcit, ca și vârsta lui, și gata să-și arunce banii din urmă pentru o noapte de nebunie.

Însă, la cuvîntul duel, fruntea i se întunecă deodată.

Mîndria privirii sale se îndulci încât arăta îngrijorarea cea mai mare.

— Un duel ! murmură el, așa de tânăr !... Și îi era frică ?

— De duel tot așa ca și de bal ! răspunse Hans. El râdea spunîndu-mi că nu știe să se dueleze și-mi zicea că adversarul său, oricât de bine cunoștea armele, va avea de lucru cu el.

— Adversarul lui e abil ? zise Rodach, a cărui sprânceană se încruntă.

— Unul din duelgiii cei mai buni ai Parisului.

— Nu-i știi numele ?

— Tînărul nu l-a spus înaintea mea.

Rodach făcu câțiva pași agitat. Fără voie își aduse aminte de conversația pe care o auzise cu câteva ceasuri înainte în colțul străzii Fântânilor. Hans îl urma cu capul plecat.

Negustorul de haine se gândea și era plin de descurajare. Putea să se prindă de orice că acest mântuitor, a cărui venire o salutase la început cu atâta bucurie, sosise prea târziu.

Cum era să-l găsească pe copil în învălmășeala ce avea să cuprindă Parisul în acea noapte de veselie nebună ?

Și la ziuă avea să fie un duel de moarte, o luptă inegală, la care tânărul Franz se înfățișa fără teamă, dar fără speranța de a învinge, ca o victimă pregătită să cadă. După câteva ore nu va mai fi cine să fie protejat, și speranța avea să fie nimicită pentru totdeauna !

Baronul de Rodach avea aceleași gânduri și era mult mai îngrijorat decât Hans.

El suferise mult în viața sa, dar în acel moment se concentrau toate chinurile trecutului.

În copilul pe care-l amenința moartea se rezumau toate speranțele și amintirile sale.

Însă anii săi de tinerețe și de bărbăție fuseseră o lungă luptă contra nefericirii. Orice lovitură, oricât de aspră, îl găsea mândru și tare.

După câteva minute el se opri deodată întorcîndu-se spre tovarășul său :

— Și nu l-ai sfătuit să se lase de acest plan ? zise el.

— Aduceți-vă aminte când erați de optsprezece ani, zise negustorul de haine. Ce ați fi răspuns celui care v-ar fi făcut morală în ajunul primului duel ?

— Eram un nebun !... murmură baronul.

— Este același sânge fierbinte și măreț care curge în vinele sale, urmă negustorul de haine. Nici Satana nu l-ar putea face să dea înapoi un deget !

Prin ochii lui Rodach trecu un fulger repede.

— Cu atât mai bine ! zise el fără voie.

Hans oftă adânc și entuziasmul baronului scăzu.

El își încrucișă mâinile pe piept, cizma împintenată izbi pămîntul cu putere.

— Cu toate astea trebuie să-l găsesc, urmă el. Am o noapte întreagă pentru asta !

— Eu îl caut de cincisprezece ani ! murmură bietul Hans.

Rodach își ridică pălăria și-și petrecu degetele prin părul lung, negru, apoi deodată capul i se înălță.

— Spuseși de o lecție de arme? zise el cu vioiciune.

— După costumul de bal, răspunse Hans, asta părea că-i stă mai mult la inimă.

— Nu ți-a spus în ce sală avea să se înfățișeze?

Hans se scărpină pe frunte.

— Poate, zise el, dar nu îmi aduc aminte.

— Ia vezi, caută! repetă Rodach cu stăruință. Gândește-te că e vorba de viața lui!

Bietul Hans își încordă toată memoria.

— Ia așteptați!... îngână Hans. Dumnezeule! mi se pare că mi-a spus ceva! dar nu știu nimic din toate astea... Ah, orice aș face, nu-mi pot aduce aminte!

El își apăsă fruntea cu amândouă mîinile.

— Așteptați! așteptați! repeta el, mi se pare că mi-a zis: „Mă duc în cea dintîi sală de arme..."

— Ar fi trebuit să spună un nume.

— Acest nume îl am acum pe buze, strigă negustorul de haine, care se forța din răsputeri să-și aducă aminte. Este un nume pe care l-am auzit deja, pe care îl cunosc!... Care este cel mai vestit maestru de arme?

— Grisier?

— Grisier! strigă Hans, sărind de bucurie.

Rodach respiră mai ușor.

— De câteva ore de când sunt în Paris, zise el, Dumnezeu pare că mă duce de mână. Amice Hans, mi se pare că steaua noastră n-a căzut din cer pentru totdeauna.

— Grisier! repetă negustorul de haine, acesta e numele, sunt sigur!

— Copilul va fi salvat, urmă Rodach, dacă este cel pe care îl căutăm, să-i mulțumim lui Dumnezeu în genunchi! dacă e un străin, cu atât mai bine pentru el!

El atinse mâna lui Hans, aruncă colțul mantalei peste umăr și se depărtă cu pași mari spre bulevard.

Hans voi să mai vorbească, dar el se pierdea deja în umbră.

Se vedea numai silueta lui înaltă și neagră trecând depărtându-se și se auzea zornăind pe pavaj oțelul pintenilor săi.

VIII

O CASĂ PATRIARHALĂ

Birourile băncii Geldberg, Reinhold et Companie erau situate în strada Ville-l'Evêque, în foburgul Saint-Honoré.

Acesta era o casă foarte frumoasă, zidită de vreun senior pe la începutul domniei lui Ludovic XVI și, în urma revoluției căzut în domeniul finanțelor.

Lângă corpul principal, care avea un aer de aristocrație și era vrednic de cartierul nobil, patria sportului parizian și a splendorilor exotice, domnul de Geldberg construise dependințe spațioase, unde nenumărați amploiați zgâriau cu condeie de fier hârtia liniată a cărților de bancă.

Acești amploiați se credeau a fi de trei ori mai mult decât niște subșefi de minister.

Înalta considerație de care se bucura banca lui Geldberg se întindea și asupra acelor amploiați care erau niște adevărate personaje.

În 1844 banca era condusă de tânărul Abel de Geldberg împreună cu doi asociați principali : cavalerul de Reinhold și un medic bogat străin, care își plasaseră fondurile în comerț. Acest medic se numea don José Mira.

Domnul de Geldberg, tatăl, era foarte bătrân și cu deosebire slăbit de oboselile unei vieți zbuciumate. Era unul din acei oameni harnici și neliniștiți care își frământă viața, luptă și îmbătrânesc lucrând, fără să guste din rodul muncii lor.

Acești oameni seamănă cu viermii de mătase care torc firul care are să le fie mormântul.

Ei strâng milioane și moștenitorii lor, recunoscători, le ridică monumente de marmură în cimitirul Père-Lachaise.

Trecuseră mai mulți ani de când Geldberg se retrăsese cu totul din afaceri.

Copiii și asociații săi, care-l iubeau, pretindeau că bunul bătrân se bucura de această liniște fericită, urmată după atâta muncă în viață. O fi fost așa, de bună seamă !

Cu toate astea, prin birouri și pe-afară circulau în privința aceasta zvonuri ce păreau a pune la îndoială pretinsa fericire a bătrânului bancher.

Se zicea că, dacă se retrăsese din viața activă, aceasta nu era tocmai de bunăvoia sa.

Negoțul este, după jocul de cărți, ocupația care te leagă, te cuprinde foarte mult. Dacă ar fi permis, s-ar putea face, pe lângă cuvântul vestit de birocrat, un bastard gramatical, jumătate grecesc, jumătate francez, anume traficomania, care este un rău de care nimeni nu se vindecă. Cartoforul trăgând de moarte vede numai ași cu ochii săi tulburi ; negustorul socotește și în ceasul său din urmă, și spiritul lui ce moare nu se îndreaptă decât spre operația visată, care îi umple bietul cap de cifre și adunări cămătărești.

Se știa că bătrânul Geldberg era negoțul întruchipat.

Cum să crezi oare că i-a venit dorul de odihnă ?

Retragerea sau abdicarea e cu putință la un împărat. Înțelegem pe Dioclețian, pe Carol al V-lea, pe Cazimir al Poloniei, dar la un bancher lucrul acesta e de necrezut.

Se zicea că respectabilul bătrân cedase mai mult sau mai puțin unui mic complot de familie.

Se amestecaseră toți aici : cei doi tovarăși, fiul său, strălucitul Abel de Geldberg, doamna de Laurens, contesa Lampion și Lia, copila dulce care îi înconjura în zilele din urmă cu atâta îngrijire.

Dacă se făcuse vreo presiune, ea a fost numai în interesul bătrânului, nu încape îndoială.

Cele trei fiice ale domnului de Geldberg, îngeri de pietate filială, nu puteau avea decât gânduri bune. Abel era ca și surorile sale, iar cât despre cei doi tovarăși, erau niște oameni așa de cumsecade !

Au vrut să silească pe bătrânul bancher să se odihnească și atâta tot. Depărtaseră de la el niște oboseli care, într-adevăr, nu se mai potriveau cu vârsta lui înaintată.

El era și acum șeful nominal al băncii, și Dumnezeu știe ce i se plătea cu respect îndoit ceea ce i se lua prin putere.

Tovarășii lui îi erau devotați, copiii îl adorau, el era pentru toți un idol, însă un idol pe care-l puseseră în închisoare.

El nu avea ce face.

Afacerile băncii nu-l mai priveau. El nu știa ce se petrecea, și când tovarășii lui îi cereau un sfat din întâmplare, el refuza orice sprijin al vechii sale experiențe.

Retragerea domnului de Geldberg se făcuse spre sfârșitul anului 1838, cînd înfloreau meseriile și negoțul, ce puseseră toată Franța în mișcare.

Până atunci banca nu se abătuse de la calea dreaptă a bătrânului bancher.

Ea tunsese pe de-aproapele după metoda antică. Nu riscase nimic.

Beneficiile erau clare, socotelile erau curate. Ea juca la sigur și nivelul lăzii sale, ce se urca încetișor, nu dădea niciodată înapoi.

După retragerea bătrînului Moise, se făcu o însemnată schimbare în treburile băncii.

Comandita, ținută la distanță, se furișă binișor prin ușa întredeschisă. Cavalerul de Reinhold, în paltonul său alb, avea afacerile sale. Abel și doamna de Laurens țineau acțiunile drumurilor de fier.

Geldberg et Companie fură tipărite cu litere mari pe paginile ziarelor, și casa lor, prefăcută în butoiul Danaidelor, înghițea milioanele care curgeau nu se știe unde...

Cu toate acestea, casa își păstra renumele de cinstită.

Înțelesul cuvintelor se schimbă când se aplică la negoț și numai strâmtoarea sau jena poate transforma dintr-o zi în alta onoarea regustorească în mișelie.

Cu toate acestea, tovarășii cei vechi își ziceau că lucrurile ar fi fost altfel dacă bătrânul Moise nu s-ar fi retras.

Ei adăugară că acest om de treabă nu putea să nu știe ce se petrecea în jurul său și să nu aibă o mare supărare.

Într-adevăr, domnul Geldberg părea că sta mânios ca Ahile în cortul său, pe când birourile băncii sale stăteau deschise publicului.

El se închidea în apartamentul său particular și nimeni nu avea dreptul să-l tulbure acolo, nici chiar copiii săi, nici servitorul.

Voia să fie singur, singur de tot, de la nouă de dimineață pînă la cinci seara.

Nimeni nu poate spune ce făcea în acest timp. Nu că doară nu s-ar fi cercetat. Copiii săi făcuseră totul spre a găsi cheia enigmei, dar nu reușiseră. Orice întrebări erau nefolositoare, toate vicleniile erau dejucate prin tăcerea încăpățânată a bătrînului. De șase ani, în fiecare zi de la Dumnezeu, ușa se închidea și se deschidea la aceeași oră.

Prin birouri se vorbea mult, și în șoaptă, despre acest mister.

— Ce poate face oare ? se întrebau toți.

Asta nu se știe.

Nu era nimic în apartamentul său care să-i fi putut da de lucru în singurătate.

El nu era nici pictor, nici lăcătuș, nici turnător. Cărțile bibliotecii sale, care se compuneau numai din scrieri evreiești, aveau un strat gros de praf ; el nu citea. Patul îi rămânea neatins ; nu dormea.

Nu avea nici pian, nici vioară. Nu era nici tapițer.

Își scria memoriile ?

Ce făcea ? Ce făcea ?

Această problemă rămânea nedezlegată.

La ora cinci cobora în salon. Aici era bine primit de fiicele sale, de parcă nu era nimic.

El ședea în fruntea mesei, apoi se așeza în mijlocul copiilor săi adunați în jurul lui.

De la cinci până la miezul nopții viața sa era ca a unui patriarh.

În partea de jos a casei era statul major al birourilor. Acolo se vedea cabinetul giranților și casele diferitelor societăți de acțiuni.

Salonul oficial, unde se întruneau cei trei tovarăși, și care se numea cu pompă cameră de consiliu, era situat la etajul de sus.

Restul părții de jos al casei servea de locuință doctorului José Mira, în afară de două pavilioane în grădină, care erau rezervate doamnelor de Geldberg.

La primul etaj, domnul de Geldberg ocupa aripa dreaptă care dădea spre strada Astorg.

Aripa stângă era ocupată de contesa Lampion și de Lia.

În rest erau saloanele comune.

La al doilea etaj tânărul Abel își aranjase o locuință frumoasă, ceea ce nu-l oprea să aibă o altă locuință a sa în oraș.

Cavalerul de Reinhold locuia de asemenea la etajul al doilea.

În spatele casei era o grădină frumoasă de-a lungul străzii Astorg.

La capătul acestei grădini se ridicau două chioșcuri izolate, în care nu intra nimeni și dintre care unul avea ieșire în stradă.

Acest din urmă chioșc avea în birouri un renume deosebit.

Se povestea bucuros noilor amploiați că servise drept casă pentru vestitul duce de Barbansac, veteran al Regenței și întâiul proprietar al casei.

Se mai adăuga că portița ce dădea în afară servise atât soției, cât și soțului, și că doamna ducesă se întorcea adeseori pe aici în casă, târziu noaptea.

De altminteri, acest duce de Barbansac nu avea decât ceea ce merita.

Acea portiță era foarte bună pentru expediții de acest fel.

Ea se deschidea tocmai la capătul grădinii, într-un pasaj strâmt, care exista încă la 1844, și care prin cotituri mergea până în strada Anjou, de la care își lua numele.

De la portiță până în stradă nu era decât o săritură.

Strada Astorg nu era deloc populată și într-o scurtă trecere ar trebui să fie cineva ghinionist a fi zărit de ochii vreunui curios.

Totuși aceasta nu era cu putință și foișorul avea și o cronică mai proaspătă.

Un comis bătrân pretindea că într-o dimineață neguroasă a văzut un om înfășurat într-o manta, care furișându-se afară din foișor, a șters-o prin pasaj, în partea străzii Anjou.

Bătrânul amploiat putea să aibă năluciri, cum se întâmplă celor ca el. Ceilalți îi ziseră că are orbul găinii și el își propuse să se încredințeze.

A doua zi dimineaţă şi în zilele următoare se aşeză lîngă foişor la colţul pasajului cu strada Astorg.

Nu mai văzu nimic. Istoria fu uitată.

Era pe la ora opt seara. Familia Geldberg se adunase într-un salon mic de la etajul întâi al casei.

Aici îi plăcea bătrânului Moise să petreacă după masa.

Aici domnea un lux demn, cum se cuvenea înaltei poziţii pe care o ocupa casa Geldberg.

Câteva tablouri de maeştri buni atârnau pe pereţii bogat decoraţi reprezentau scene din Vechiul Testament. Mobilele aveau forme orientale şi picioarele atingeau lin stofa groasă a unui covor înflorat.

Odaia era luminată de candelabru cu braţe, după obiceiul evreilor.

Tocmai în fund se vedea un fel de cădelniţă de aur, în care ardeau încet parfumuri, aruncând în aer mirosurile lor plăcute.

Aproape de sobă şedea domnul de Geldberg, pe singurul fotoliu care se găsea în cameră. El era un bătrân slăbit, care părea că suferă.

Rari, peri albi ca zăpada îi încununau chelia lucioasă.

Faţa îi era galbenă şi brăzdată de nenumărate încreţituri.

El şedea gîrbovit, bărbia i se proptea în piept.

Un singur lucru ar fi putut face să recunoşti în el pe Moise Geldberg fost cămătar din Judengastrasse.

Acest lucru erau ochii săi mici, cenuşii, a căror privire neliniştită o mai potolise vârsta, dar câteodată tot mai aruncau fără veste o privire vie dedesubtul pleoapelor albe.

El era nemişcat în fotoliul său mare, cu umplutura moale, şi arunca priviri dese asupra copiilor săi.

Lângă el stătea pe perini Sara, fiica sa cea mai mare, doamna de Laurans.

Sub lumină pielea ei brună lua o strălucire extraordinară.

Focul ochilor săi negri te orbea ; codiţele strălucitoare ale părului său, în care erau câteva rânduri de coral, îi încadrau frumuseţea, dându-i acel aer în care poezia îmbracă pe preotesele plăcerilor orientale.

Era pe jumătate culcată pe perini şi cotul i se rezema de braţul fotoliului părintelui său.

Astfel ieşeau în evidenţă toate perfecţiunile taliei sale.

Cum era foarte mică şi avea picioare gingaşe, graţia ei era ca la prima tinereţe.

La Templu ai fi crezut că atingea marginile nefaste, unde femeia stă pe pragul anului al treizecilea. Aici ai fi luat-o drept o copilă, care cunoaşte dragostea de-abia de ieri şi nu ştie încă să-şi stingă flacăra imprudentă a ochilor.

Ea ţinea în mână o carte şi cu glas încet citea bătrânului său tată.

În spatele ei, un bărbat cam de patruzeci de ani vorbea cu Esther, a doua fiică a lui Moise Geld.

Acest bărbat era slab. Avea pe faţă zugrăvită suferinţa şi pielea palidă a obrazului se agita adesea din cauza mişcărilor nervoase.

Când trăsăturile feţei îi rămâneau în linişte, figura era frumoasă şi avea un aer de distincţie, dar aceste momente liniştite erau foarte rare şi de cele mai multe ori el se strâmba din cauza durerilor.

Pe când vorbea contesei, el arunca priviri dese spre Sara, care-i prindea ocheadele şi câteodată se oprea din citit, spre a-i da mâna ei albă.

Acest om era agentul de schimb Leonde Laurens, soţul fiicei mai mari a domnului de Geldberg.

Bătrînul Moise simţea negreşit o mare plăcere uitându-se la cei doi soţi.

Cînd mâinile lor se uneau, el zâmbea, şi când Sara îşi relua cititul întrerupt, el făcea ginerelui său un semn mic de fericire.

Sara era cea mai iubită dintre fiicele sale. El îi zicea Micuţa ca în zilele copilăriei ei, şi toată familia, imitându-l, o răsfăţa pe doamna de Laurens.

La semnul bătrânului, agentul de schimb răspundea printr-un zâmbet tăcut.

Moise vedea numai fericire.

În acest zâmbet era cu toate astea o tristeţe stăpânită.

În el se citea tortura tăcută, în zadar reprimată de dar sfâşietoare.
omul care nu mai are speranţă.

Cei care îl vedeau astfel cu soția sa, cu mâinile unite și cu privirile întâlnite, își ziceau că dragostea trebuia să fie un balsam pentru suferințele lui ascunse : Sara era așa de încântătoare și se părea că ei se înțelegeau așa de bine !

Viața lor te făcea să-ți placă traiul conjugal.

Ghiceai în sufletul lor o simpatie dulce și acea comunitate de inimă care vindecă orice durere.

Îți venea să crezi că tristețea agentului de schimb venea numai de la boala sa. Se vedea cum se ofilea și suferea cu atât mai mult, cu cât avea să regrete mai multă fericire în viață...

Esther, care vorbea cu el, nu semăna deloc cu soră-sa : era o femeie înaltă și frumoasă în toată strălucirea tinereții.

Trăsăturile sale erau mai regulate decât ale Sarei, dar avea mai puțin farmec.

Talia sa bine proporționată te făcea să dorești acea grație feminină, care este esența oricărei frumuseți.

Fața sa era imobilă și părea că gândirea lipsea sub curba armonioasă a frunții.

Esther era contesă, contesa Lampion.

Titlul îi plăcea, dar numele o supăra.

Numai dușmanii îi ziceau doamna Lampion, iar cei care vroiau să-i fie pe plac lăsau la o parte numele ciudat al răposatului general, pair al Franței. Ei ziceau : contesa Esther.

La celălalt colț al sobei, broda cea mai tânără fiică a lui Moise Geld.

Lia nu avea decît optsprezece ani. Talia sa, formată deja, era mai bine făcută decât a Esterei și mai grațioasă decât a Sarei.

Tipul evreiesc se atenua lin pe fața delicată și gânditoare.

Frumusețea ei își desfășura puritatea liniilor sub mătasea abundentă a părului negru cu un reflex castaniu.

Pe buzele sale era un zâmbet serios și visător.

Degetele ei mici de femeie, mânuiau croșeta alene.

Când își ridica genele lungi și încovoiate, care adăugau pupilei o largă margine de catifea, ochiul i se vedea a

fi de un albastru închis, așa de limpede și de curat, încât credeai că vezi prin el adîncul sufletului ei de fecioară.

Lia nu avea pielea brună ca a orientalelor. Părul ei buclat cădea în valuri pe umeri și îi încadrau obrazul alb, atins numai de un ton de rumeneală.

Ar fi fost greu de găsit o figură mai încântătoare pe un corp mai frumos.

Dar frumusețea Liei nu era numai în exterior.

Gândirea strălucea pe fruntea ei. Printre zâmbetele rare i se vedea inima bună și sinceră.

Sufletul ei ce trăia din tot ce era mai curat și nobil, dădea trăsăturilor sale o lumină.

Atât de tînără, ea avea deja amintirile sale, căci degetele i se opreau câteodată pe lucrul început, capul ei visător se pleca.

Atunci genele i se închideau și o paloare ușoară luă locul rumenelii obrajilor ei...

Un pictor, mai bine un poet, ar fi ales-o spre a descrie acea tulburare neînțeleasă, care apare pentru prima dată în sufletul fecioarei, acea adiere a melancoliei, acea povară necunoscută, care vine să urmărească fără veste frunțile tinerei.

Când Sara își întrerupea pentru o clipă cititul, privirea ei, după ce dăruia un semn de dragoste domnului de Laurens, luneca pînă la sora cea tânără. În acele momente ochii negri ai Micuței aveau o lucire răutăcioasă și ceva perfid se amesteca în zâmbetul ei.

Lia nu vedea. Ea nu vedea nimic.

Conversația agentului de schimb cu Estera trecea pe lângă urechile ei ca un murmur. Ea sta de vorbă cu inima sa și inima nu spunea decât un nume.

În Templu ea apăruse, misterioasă și sfioasă.

Frumusețea ei nu putea fi zărită în dugheana doamnei Betailleur.

Ea avea un secret.

Sara nu o iubea și doamna Batailleur era prietena Sarei...

În mijlocul camerei era o masă de joc.

Domnul cavaler de Reinhold făcea o partidă cu doctorul Mira.

Tânărul Abel de Geldberg se uita la partidă plictisit.

El era al doilea copil al lui Moise Gled și mergea pe cel de-al douăzecișioptulea an.

Era un băiat cu părul și barba mare, dar nu peste măsură, și înzestrat cu o mustață nemaipomenită.

Îi venea foarte bine costumul nou la modă. Pantalonul era croit bine. Jiletca îi era cum nu se putea mai bine, întredeschisă la piept, încât se zăreau dantelele prețioase de la o cămașă de milionar.

Cravata avea un nod șic, ghetele arătau că există și cizmari de geniu.

La obraz, Abel semăna puțin cu doamna contesă Lampion.

Era lesne de văzut că partea lui cea strălucită nu era inteligența, dar avea îndestul din acea spoială lumească, care dă spirit proștilor și face gogomani din oamenii de spirit.

Societatea pe care o frecventa lăsase urme asupra lui.

Jockey-Clubul îi dădea un aer de eleganță britanică.

Ținea minte câteva vorbe ale spiritualității contelui de Mirelune și Ambele Ficelle, care a scris *Sticla de șampanie,* îi furniza calambururi.

De altminteri nu le întrebuința prea mult pe toate astea, plăcîndu-i mai mult tăcerea oamenilor care călăreau.

El era oarecum gazdă.

Un obicei pe care nimeni nu-l călca, obliga pe membrii casei de Gelberg să stea trei-patru ore, după masă, în apartamentul bătrânului.

Abel căsca, dar stătea pe loc.

Avea aici timp să se gândească la piciorușele vreunei dansatoare, sau la tropotul calului său pur-sânge, Victoria-Queen.

Cavalerul de Reinhold și doctorul aveau cel puțin ceva spre a omorî timpul.

Cât despre doctorul Mira, cei douăzeci de ani trecuseră peste persoana sa fără să producă vreun efect. El nici nu îmbătrînise, nici nu întinerise. Era tot același om slab, galben și rece, a cărui vârstă nu putea fi cunoscută.

El mişca zarurile la joc tot aşa de grav şi pedant, precum făcea odinioară turnând băutura scrutătoare de viaţă în paharul bietului castelan din Bluthaupt.

Din când în când, între loviturile jocului, el se întorcea fără veste şi arunca o privire serioasă asupra doamnei de Laurens.

Cu acest prilej, Reinhold zâmbea în barbă şi dădea ochilor o expresie de ironie răutăcioasă, dar nu zicea nimic din cauza tânărului Abel, care căsca lângă el.

După trei sferturi de oră de citit, glasul doamnei de Laurens se stinse, fie de oboseală adevărată, fie că aşa a vrut.

Bătrânul Moise îşi puse mâna zbârcită pe părul frumos şi negru al fiicei sale.

— Destul, micuţo, destul, zise el cu blândeţe, ai obosit. Odihneşte-te.

Doamna de Laurens închise cartea şi sărută mâna lui Moise.

— E rândul tău, Lia, zise ea ridicîndu-se.

Tânăra îşi lăsă îndată broderia şi se aşeză pe perne la picioarele bătrânului.

Abel, folosindu-se de această mişcare, luă locul părăsit de sora sa, punându-şi ghetele lucioase pe scăunele.

Micuţa se apropie de masa de joc, urmărită de privirea neliniştită a agentului de schimb.

Ea se aşeză lângă cavalerul de Reinhold.

Ochii înfundaţi ai lui Mira se fixară asupra ei cu o expresie ciudată şi nu se mai mişcară.

IX

MENAJ BUN

— Continuaţi-vă partida, zise Micuţa, aceasta nu ne va împiedica să vorbim. Bonsoir, doctore !

Jose Mira se înclină grav.

— Ei bine, cavalere, urmă Micuţa, spuneţi-mi ceva nou despre căsătoria dumitale.

Reinhold își puse cornetul pe masă și își petrecu degetele prin părul său.

— Frumoasă doamnă, replică el, merge foarte bine... foarte bine !... Domnișoara d'Audemer n-a primit definitiv cererea mea, dar mama ei da.

— Phi ! cavalere, zise Micuța zâmbind, un bărbat ca dumneata are oare nevoie de drumurile bătute la școala cea veche ?

— Ei ! ei ! ei !... făcu Reinhold.

— Ai de gând oare să asediezi pe mamă spre a ajunge la fiică !

— Mijlocul poate fi vechi, frumoasă doamnă, dar e sigur.

— Phi ! îți zic !... un bărbat ca dumneata !

Cavalerul deschise gura să zâmbească lingușit, ceea ce îi arătă întreg rândul dinților săi cariați.

— M-ai face să cred — urmă Micuța, că îi e frică de vreun amorez.

— Oh ! zise Reinhold. Denise e așa de tânără !

— E așa de frumoasă ! dragă cavalere... ia-ți cornetul, te rog, sau domnul de Laurens va veni să-și ceară partea sa din fericirile conjugale.

Reinhold râse cu hohot și-și aruncă voios zarurile pe masa de palisandru.

Figura lungă a lui Mira rămase nemișcată și aspră.

Agentul de schimb se tot uita pe furiș la soția sa, Abel căsca grozav, Lia citea, și contesa Lampion semăna cu o frumoasă statuie a urîtului.

— În tot cazul, urmă Micuța, îți doresc noroc bun, cavalere. Domnișoara d'Audemer e foarte bogată și ar fi o partidă minunată !

— Pentru ea am așteptat, zise Reinhold, sigur că nu voi fi pierdut nimic, dar nu e oare timpul să gust în fine fericirea menajului ?

Micuța zâmbi și întoarse capul.

Privirea-i întâlni pe a agentului de schimb și frumosul cap se aplecă cu un semn amical.

— Vezi ? zise Reinhold, frumoasă doamnă, cum îmi faci riduri ?

Buza doctorului se ridică și obrazul lui mare luă o expresie ciudată.

— Ai dreptate, replică Micuța fără a-și pierde zâmbetul, domnul Laurens e un bărbat foarte nefericit !

Ea se uită la Reinhold în față și prin ochiul ei strălucitor ca un diamant negru trecu un fel de rază ascuțită.

— Îți doresc o fericire asemenea... adăugă ea.

Cavalerul fu silit să-și plece ochii, cum face cineva la o asemenea veste.

Doctorul își mișca încet cornetul și nu putea să-și ia ochii de la Sara.

Aceasta își apropiase scaunul de masă și se alăturase lui Reinhold.

— Dar tânărul nostru ? urmă ea încet, s-a isprăvit ?

— Care tânăr ? întrebă cavalerul.

— Fiul diavolului ?

Reinhold tresări și se uită pe sub gene la doctor, care se făcea că este absorbit de partida de cărți.

— Ei bine... zise doamna de Laurens, ai amuțit ?

— Frumoasă doamnă, îngână Reinhold, nu mă așteptam să știi.

— Știu tot cavalere ! știu multe lucruri despre dumneata și despre alții...

— Cu dumneata, urmă galant cavalerul, văd bine că e greu să păstreze cineva un secret... dar sunt lucruri despre care ar fi mai bine să nu se spună doamnelor.

Micuța dădu din umeri cu nerăbdare.

— Aceasta mă privește pe mine ca și pe dumneata, domnule zise ea, și crede-mă că nu sunt în stare, ca dumneata să comiți o imprudență. Și apoi, nu-l cunosc pe tânăr... Aprob cu totul mijlocul scornit de dumneata spre a-i trimite dincolo, în lumea tatălui său.

— Cum, tată-său ? repetă Reinhold care nu înțelegea.

— Drace ! mormăi doctorul, încântat de această glumă grozavă.

Reinhold era prins.

Cuvintele doamnei de Laurens vizau pe Franz și misiunea încredințată lui Verdier.

Cavalerul mersese în această afacere dincolo de granițele unei prudențe obișnuite.

Se expusese intrând în raport direct cu spadasinul însărcinat să atragă pe tânărul Franz într-o luptă inegală. Această împrejurare, fiind cunoscută și de alții, îl putea împinge foarte departe.

Și iată că secretul lui era în mâinile unei femei! Ale unei femei care, în fiecare moment, putea să devină inamicul lui, sau poate era deja, și care era deprinsă a îndrăzni orice deși se prefăcea foarte rezervată.

Dar nu mai era timp să se retragă. Sara știa deci și trebuia să o primească drept confidentă și mai puțin primejdios era să-i mărturisească.

— Cred că-mi vei ierta sinceritatea, doamnă, urmă Reinhold, și că nu-mi vei lua în nume de rău dacă m-am exprimat fără ocoluri... încă odată, mi-ar fi plăcut ca acest secret să fi rămas al meu, dar, fiindcă s-a crezut de cuviință a vă pune în cunoștință, adăugă el aruncând o privire spre portughez, care sta nepăsător, voi răspunde în două cuvinte la întrebarea dumitale. Casa Geldberg poate fi liniștită : acel tânăr, oricine ar fi el, fie chiar copilul diavolului cum l-ai numit adineauri, nu va mai putea să facă în curînd nimic împotriva noastră.

— Așadar, nu s-a isprăvit încă ? zise doamna de Laurens.

— Se va isprăvi mâine dimineață.

Micuța își răsturnă capul ei frumos pe spătarul fotoliului.

— Se cam trăgănește ! murmură ea cu nepăsare. Mi se pare, că dacă eu aș voi moartea uni om, n-aș avea nevoie de ajutor.

— Ar fi o moarte dulce, frumoasă doamnă !... începu Reinhold, hotărît să intre pe calea unui compliment periculos.

Micuța se sculă deodată.

— Ce partidă nesfârșită ! zise ea, scuză-mă, cavalere, dacă îți iau tovarășul de joc... Dar, după cum ai putut vedea și acum, doctorul îmi este foarte folositor și eu nu stau de vorbă cu el fără a fi pe jumătate mai știutoare.

Portughezul își dădu fotoliul înapoi și se ridică în picioare.

Reihnold se retrase făcând un salut adânc.
Micuța își rezemă mâna pe brațul doctorului.
— Ce este nou ? zise ea.
— Nimic, răspunse Mira.
— Mai sunt temeri pentru scadența viitoare ?
— Multe temeri.
— A scris Van Praet ?
— De două ori de ieri până azi.
— Dar banca din Londra ?
— Ianoș Georgyi amenință că va face urât dacă nu va fi plătit la zece.
— Cât i se datorează ?
— Nouă sute de mii de franci.
— Dar lui Van Praet ?
— Aproape îndoit.
— Și cît avem noi în casă ?
— Cîteva sute.
Aceste cuvinte se schimbaseră iute, ca și cum era vorba de lucruri de nimic.
Răspunsurile urmau întrebărilor cu o precizie rece.
Mira se ținea drept și liniștit ; Micuța se rezema alene pe brațul lui.
Fu păstrată tăcerea două, trei secunde, apoi urmă încet :
— Vreau aceste câteva sute de franci pe care îi aveți în casă.
— Le vei avea mâine, replică doctorul, fără să clipească.
Sara nu-i mulțumi.
— Sunt ai dumitale, amicul meu, zise ea cu dragoste, răspunzînd la privirea stăruitoare a bărbatului său, care o întreba din depărtare.
Însă, în loc să părăsească pe doctor, ea îi strânse brațul cu o putere neașteptată.
— Nu găsești oare, că domnului de Laurens îi merge mai bine ? zise ea.
— Nu, răspunse Mira.
— Uită-te bine la el... mai uită-te ! Dumneata, care ești un om învățat, mi-ai putea spune cît timp va mai trăi ?
Mira își întoarse ochii posomorâți spre agentul de schimb, care avea un fel de criză și a cărui figură palidă

se contractă în mod dureros.

Mira plecă capul cu un aer doctoral.

— Un an poate, răspunse el, poate o lună...

Micuța oftă adânc și sprâncenele încruntate îi schimonosiră fața.

Doctorul o privea fix.

Brațul său tremura, tâmplele îi erau reci și transpirate. Emoția sa, stăpînită pînă aici și ascunsă în dosul vălului nemișcat al fetei sale, se arătă.

— Așadar iubești mult ! zise el cu un glas răgușit și plin de teamă.

— Da, răspunse Sara.

Un fulger se aprinse în ochii înfundați ai doctorului și obrazul i se îngălbeni și mai tare.

Micuța îi lăsă brațul fără veste și izbucni înt-un hohot de râs.

Acesta răsuna neobișnuit în salonul grav al lui Geldberg.

Abel își opri căscatul spre a vedea ce se întâmplase. Esther se întoarse moțăind, Reinhold se apropie și agentul de schimb zâmbi cu încredere.

Doctorul rămase drept ca un stâlp surprins.

Sara râdea din toată inima.

— Ah !... ah !... ah !... zise ea în sfârșit căzînd pe un fotoliu. Doctorul e minunat. Leon, știi ce-mi zicea ? Ce să-ți dau dacă ghicești ?

Agentul de schimb nu știa ce să ghicească. El renunță.

Micuța râdea mereu.

— Doctorul, urmă ea întrerupându-și vorbele, ca și cum o îneca veselia, doctoul vrea să mă ducă la bal mascat !

Mira se dădu înapoi trei pași.

— Bravo ! zise Abel.

— Bravissimo ! adăugă Reinhold.

— Ei bine ! zise agentul de schimb înveselit fără prefăcătorie, și de ce nu ?

Doctorul își reluase înfățișarea nemișcată: ochii săi erau plecați și nu cutezau să se ridice.

Nu semăna deloc cu un dansator.

— Râzi de mine, domnule de Laurens, zise el de-abia mişcîndu-şi buzele palide, dar nu mă supăr, căci dacă alţii râd de mine, pe dumneata te ucid !

Aceste din urmă cuvinte se pierdură, într-un murmur neînţeles...

Ceasornicul bătu ora nouă.

Era sfârşitul adunării.

Abel îşi freca mâinele, Esther se deşteptă, Lia îşi închise cartea.

Bătrânul Moise dădu o sărutare pe fruntea fiecăruia din copiii săi şi două pe părul frumos al Micuţei.

El se duse în apartamentul său, ca un părinte fericit, şi adormi în liniştea conştiinţei sale.

In visurile sale văzu zâmbetele dulci ale fiicelor sale.

El n-avea nimic de dorit în această lume şi bătrâneţile îi erau înconjurate de fericite...

Tânărul domn Abel plecă la club în galopul cailor săi englezeşti.

Urcându-se în trăsură, Micuţa se apropie de Esther şi-i zise încetişor:

— Vii ?

— Da, răspunse Esther.

— Atunci, la revedere !

Cele două surori se despărţiră şi Micuţa se aşeză lângă bărbatul său pe pernele trăsurii sale.

De la casa Geldberg până în strada Provence ea nu zise nici un cuvânt.

Nu te duci nicăieri astă-seară, Sara ? întreabă domnul de Laurens când se opri trăsura.

— Nu m-am hotărât, răspunse Micuţa din vîrful buzelor.

Se dădură jos şi după câteva minute soţul şi soţia şedeau faţă în faţă, lângă foc, în iatacul doamnei de Laurens.

Era o cameră plăcută, pe care Micuţa o mobilase după gustul său.

Micuța era o femeie de spirit și cu tact, avea și un grăunte de poezie.

Tot ce era înprejurul ei avea un aer de grație.

Ea cunoștea în cel mai mare grad acea artă femeiască ce consideră în a ști să se adecveze.

Tăcerea începută în trăsură urma și lângă foc.

Domnul de Laurens părea că simte o clipă de liniște și figura lui, mai adineauri frământată de nervii săi răzvrătiți, se odihnea pentru câtva timp.

El se uita la soția sa, pe care o dezbrăcase servitoarea și care își aruncase un capot pe umerii goi.

Erau zece ani de când se vorbea prin saloanele pariziene că el era cel mai fericit dintre bărbați, și fiecare din acești zece ani adăugase pentru el un farmec la frumusețea Sarei. În fiecare zi o găsea mai frumoasă, în fiecare zi o vedea mai tânără.

El o iubea cu pasiune.

Și cînd nu mai suferea, fața îi era frumoasă.

Privirea-i fu fixată asupra Micuței spunea dragostea lui fără margini. În acea privire era un fel de supunere învinsă și o sfială de sclav.

Micuța era răsturnată pe fotoliu și părea că uitase cu totul că bărbatul său era de față. Ochii ei priveau în plafon și piciorul bătea covorul după tact.

Micuța se uită la ceas și-și chemă fata din casă

Ora zece sunase de mult.

Domnul de Laurens așteaptă neliniștit.

Fata intră.

— Poți să te culci, îi zise Micuța.

Fața domnului Laurens se lumină și el răsuflă de parcă ar fi scăpat de o mare primejdie.

Sara își îndreptă iarăși privirea spre tavan și piciorul reîncepu să bată după măsură.

Puțin înainte de unsprezece, ea cercetă din nou ceasul și-și întoarse privirea spre domnul de Laurens, care ședea înaintea ei privind-o necontenit.

Această privire era dulce, iubitoare.

Ea pătrunse ca o picătură de balsam pînă în adâncul inimii agentului de schimb.

— La ce te gîndeşti, Leon? zise Micuţa înveselită.

— Mă gîndeam la tine, răspunse domnul de Laurens.

— Tot la mine! murmură tânăra femeie, care scoase din piept un oftat sentimental.

Domnul de Laurens se ridică şi se aşeză lîngă ea. Luă o mână, pe care Micuţa i-o lăsă, şi o sărută lung.

Tot la tine, repetă el, tot! Poţi face orice. Sara, dar nu mă poţi opri să te iubesc!

Privirea ei deveni mai dulce.

— Sărman Leon! murmură ea, ce bun eşti şi cât aş vrea să te fac fericit!

— Asta ţi-ar fi aşa de uşor, Sara! Un cuvânt, o privire, un zâmbet, un nimic!, tot ce vine de la tine mă face fericit!

Micuţa îşi lăsă capul pe umărul lui şi părul negru atinse obrazul agentului de schimb, care roşi de mare bucurie.

— Eşti frumos, Leon, murmură ea, eşti bun, nobil şi generos... Ai tot ce trebuie spre a fi iubit!

Domnul de Laurens îşi puse mâna la inimă, ce bătea de plăcere.

Vocea Micuţei deveni şi mai gingaşă.

— Ştiu eu, urmă ea, plecându-şi capul frumos, de ce nu te iubsc!

Agentul de schimb tresări, şi un fior îi trecu prin vine, ca şi cum ar fi primit o lovitură de pumnal în inimă.

Micuţa îşi ţinea necontenit asupra lui privirea dulce şi liniştită.

Această privire era ca o otravă, ce rămâne în rană după lovitură.

— Eşti crudă! zise domnul de Laurens cu o întristare profundă, dar fără mânie. Ştii bine că mă omori,

Sara... Ai o dată milă, te rog, și nu-mi mai zice aceste vorbe care mă fac să sufăr.

Fața adineauri încă așa de regulată, se contractă acum în zguduiri năprasnice.

Ploapele îi tremurau și fruntea i se acoperi de riduri.

Micuța zâmbea.

— Eu sunt sinceră, zise ea, și faci rău dacă te superi că-ți mărturisesc adevărul... Dar să nu mai vorbim despre asta deoarece te mâhnește. Dschide fereastra, te rog.

Agentul de schimb se supuse fără să întrebe nimic.

Pe când el se ducea spre fereastră, Micuța îl urmărea cu privirea.

Ea își păstra necontenit poza nepăsătoare, dar acum era în ochii ei o flacăre ascunsă și răutăcioasă.

Domnul Laurens deschise fereastra și o suflare de aer rece străbătu în atmosferă caldă a camerei de culcare.

Strada Provence era părăsită și tăcută, ca totdeauna la această oră.

— Ce vezi ? întrebă Micuța.

— Nu văd nimic, răspunse agentul de schimb, decât un cupeu ce așteaptă de partea cealaltă a străzii.

— Bun, zise Sara, e frig... Închide fereastra.

Domnul de Laurens se supune.

Când se întoarce spre a se duce la locul său lângă sobă, își văzu soția în picioare aranjîndu-și părul înaintea oglinzii.

El luă aceasta drept un semnal și nu îndrăzni să se asigure.

— Te duci să te odihnești, Sara ? zise el. E timpul să mă retrag.

— Cum găsești această coafură ? întreabă Micuța în loc să răspundă.

— Minunat ca tot ce e la tine !

— Fără lingușire ?

— Știu eu să lingușesc ?

Sara îi aruncă o privire colerică.

— Rămâi, zise ea, te rog să rămâi !

Domnul de Laurens se așeză iarăși fericit.

Micuța se mai uită o dată la coafura sa și deschise un dulap din care luă un domino de satin cu o mască de catifea.

Bietul agent de schimb începu să tremure.

— Doamnă ! doamnă ! îngână el, ce ai de gând să faci ?

Sara întinse dominoul pe un scaun și începu să aleagă o rochie din cele multe îngrămădite în dulap.

— Ce se face de obicei ? răspunse ea cu ușurință. Cupeul care așteaptă dincolo de stradă e al meu.

Sprânceana lui Laurens se încruntă și o vorbă poruncitoare îi veni până pe buze.

Conștiința revoltată îi strigă că avea dreptul să ordone, dar curajul îi lipsea.

Amorul îi zdrobise voința cu încetul, patima sa avusese nevoie de zece ani spre a-l face rob, zece ani de lupte amețitoare și de bătălii de moarte, zece ani care îi apăsau capul, o jumătate de veac !

El se apărase, fusese tare, dar puterea îi slăbise de atâta frământare și atacul stăruitor îi îmblânzise apărarea.

Nu mai era acum decât o inimă slabă într-un corp prăpădit și suferința fizică, ce insufla milă lumii, nu era decât semnul din afară al chinului său moral.

El tăcu.

Micuța își aruncă mantia în spinare și se așeză înaintea oglinzii spre a-și strânge corsetul.

Domnul de Laurens suferea grozav.

Fața-i tresărea în grimase oribile și printre zbuciumările convulsive ale tuturor mușchilor săi el tăcea necontenit.

Numai din privire i se vedea cât suferea.

Micuța trăgea cu degetele-i fine de mătase a corsetului său.

Talia îi devenea din ce în ce mai subțirică.

După ce isprăvi, încheindu-și toate cataramele, își puse rochia aleasă și se chinui să o încheie la spate.

Domnul de Laurens simțea că-i piere suflarea.

El se ridică șovăind și voi să scape de această scenă care îl făcea să moară.

— Rămâi, Leon, rămâi, zise Micuța, am nevoie de tine, pritene.

— Doamnă, murmură domnul de Laurens cu o voce stinsă, cruță-mă !... Vezi că sufăr.

— Ce copilărie, strigă Micuța cu zâmbetul ei cel mai dulce, gândește-te, Leon ! slugile sunt guralive... dacă voi chema fata din casă, tot Parisul va ști mâine secretul nostru...

Ea apăsă asupra cuvântului nostru cu o prefăcătorie fără milă.

Agentul de schimb se opri nehotărît.

— Vino să-mi ajuți, urmă Sara; nu-mi pot încheia aceeastă rochie afurisită și mă dor degetele...

Laurens, palid ca un mort, se apropie de ea.

Lumea îl credea fericit și el punea un mare preț pe această credință.

Fericirea ce i se presupunea ar fi fost așa de mare în realitate, încât și lui numai părerea-i era mai scumpă decât viața.

Dacă s-ar fi putut naște vreo îndoială, dacă ar fi zărit unul din acele zâmbete, a căror însemnătate se gustă, dacă ar fi auzit unul din acele cuvinte șoptite. care rănesc ca veninul unui șarpe, aceasta ar fi stârnit ura din sufletul lui.

El se apropie de ea și în acel moment mâna tremurătoare apucă nasturii rochiei..

El încercă să le prindă, mâinele lui erau slabe și tremurau.

— Nu pot doamnnă, spuse el cu geamăt, pe onoarea mea, nu pot.

Sara se întoarse și-l respinse cu un semn din cap, cum ar fi făcut cu un copil neîndemânatic.

Nerăbdarea făcu să i se roșească obrajii, ochii ei străluceau și niciodată Laurens n-o văzuse așa de frumoasă !

Picioarele-i slăbite se îndoiră, el căzu în genunchi.

— Nu pot ! repeta el fără să știe ce zicea.

— Mai încearcă, răspunse Sara. Haide, domnule, fii așa de bun și mai încearcă !

Agentul de schimb își împreună mîinile cu un gest disperat, o lacrimă arzătoare îi curse din ochi.

— Ascultă, zise el, știu că nu voi trăi mult de acum înainte... mai dă-mi câteva luni, Sara ! câteva săptămâni, dacă vrei !... Când nu voi mai fi, vei fi liberă...

Micuța dădu din umeri zîmbind.

— Vei trăi o sută de ani ! replică ea. Toată lumea știe că o nevralgie este o dovadă de viață lungă !... Pentru Dumnezeu ! domnule, să nu pierdem timpul astfel !

— Sara ! Sara ! urmă nefericitul tot rugîndu-se, știi bine că fac tot ce vrei !... Ai o patimă pe care lumea ar fi judecat-o aspru: eu ți-am sprijinit-o... te-am ajutat adeseori ca să părăsești locuința noastră la miezul nopții și acum... Dar ieșeai pentru joc, Sara, și ce-mi pasă de un viciu, când acest viciu e al tău !...

Te iubeam veselă, te-aș iubi criminală... dar astăzi, Dumnezeule ! nu te duci să joci cărți.

Sara se arătă bosumflată ca un copil și apucă cele două mâini ale soțului său spre a-l ridica.

— Să vedem, zise ea, s-a isprăvit ?...

Laurens își dusese amândouă mâinele la fruntea-i înfierbântată.

— Doamnă, zise el, cu un glas mai întărit de indignare, nu vreau să plec !

Micuţa se dădu înapoi un pas încrucişîndu-şi mîinile pe piept.

Respira sacadat, ochii îi aruncau fulgere, era îngrozitor la vedere.

— Nu vrei !... repetă ea cu o voce care vibră mult timp în tăcerea din camera de dormit.

Agentul de schimb nu răspunse.

O secundă el susţinea privirea fixă şi pătrunzătoare a soţiei sale.

Apoi ochi lui se aplecară învinși.

Zâmbetul se întoarse pe buzele Micuței, care înaintă spre el în glumă.

Laurens îi încheie rochia.

Ea își puse dominoul și luând de pe sobă o lumânare o puse în mâna soțului său.

— Luminează-mi calea, zise ea.

În loc să apuce pe scara cea mare ce cobora la poartă, ea intră în apartamentul domnului de Laurens.

În cabinetul acestuia era o scară care comunica cu birourile situate jos. Biroul avea o ușă spre stradă.

Trecând prin cabinet, Micuţa luă o cheie de pe sobă.

Era învederat că şi în alte dăţi mai umblase pe acel drum.

Cu cheia deschise ușa de la stradă.

Înainte de a ieși, întinse mâna soțului său.

Agentul de schimb avea mâna rece, ca și cum ar fi fost o bucată de gheaţă.

— Pe mâine ! zise ea sărind veselă pe trotuar.

După ce plecă, domnul de Laurens rămase mult timp în același loc, nemișcat și palid ca un mort.

— Dacă aş urma-o !... murmură el în sfârşit.

Dar nu se mişcă şi îndată zise :

— Nu ! vai ! nu !... a vedea aşa ceva, ar însemna să mor !...

El urca scara cu greu ţinîndu-se de rampă.

În loc să rămână în apartamentul său, se duse iarăşi în iatacul Micuţei.

El se așeză în fotoliul în care şezuse Micuța și pe spatele căruia era pus capotul ei.

După câteva minute, respirând greu, el apucă capotul şi-l duse la gură ameţit de o beţie.

— Ea mi-a luat totul, zise el, averea mea, onoarea mea... şi viaţa... dar o iubesc ! vai ! o iubesc !...

X

SALA LUI GRISIER

Inima lui Franz era plină de bucurie.

Dragostea pentru domnişoara d'Audemer era un sentiment serios sub aparenţe fluşturatice.

Gândindu-se la Denise se simţea devenind bărbat. El concentra zburdălnicia veseliei sale de copil, se restrângea în sine însuşi gustând cu gelozie fericirea.

Denise îi spusese secretul ei. Denise era a lui. Ea îl iubea ; totul pierea înaintea acestei gândiri. Duelul său de a doua zi şi plăcerile din ultima sa noapte de carnaval.

Fericirea lui ţinu o jumătate de oră, apoi firea lui zburdalnică se eliberă.

Se ruşină de sine însuşi că se pusese pe suspine şi de aceea îşi scutură deodată toate visările.

— Ea va fi gândirea mea din urmă, murmură el. Dacă voi muri, numele ei îmi va veni pe buze, dar până atunci, zău ! trebuie să trăiesc şi să trăiesc cumsecade !

Tot gândindu-se astfel, el urmase linia bulevardelor, unde lumea se tot schimba.

El intră în primul restaurant pe care-l găsi şi mâncă foarte puţin, căci cu toată fanfaronada lui de voinic, amintirea Denisei îl chinuia necontenit, nici nu dorea să ştirbească prea tare comoara.

După masă emoţia i se mai potoli.

Denise nu mai avu parte de gândurile lui. Restul se împărţea între o mulţime de lucruri : săbii, un strălucit costum de bal, şampania ce spumegă în pahar şi nişte ochi mari negri care priveau zâmbind...

Era un fel de profanare în această împărţire.

Denise, aşa curată şi aşa de iubită, nu putea fi mult timp în mintea lui Franz, alături de visurile lui nebune.

Franz îndepărtă repede gândul de la domnişoara d'Audemer şi făcu ca acei superstiţioşi, pe jumătate păcătoşi, pe jumătate evlavioşi, care acoperă chipul sfânt de la căpătâiul lor în ceasul Venerei.

Capul ce înălţa îndrăzneţ şi viteaz, scuturîndu-şi buclele blonde ale părului.

Nu mai avea limită : se găsea iarăşi în tinereţele sale neîmblânzite, gata să alerge spre toate veseliile şi să înfrunte orice primejdie.

Ieşind din restaurant, prima lui grijă fu să se ducă în strada Vivienne să-şi închirieze un costum spre a fi gata la ora balului.

Din mulţimea de costume destinate după tradiţia veche a carnavalului său inventate de închipuirea nesecată a lui Moreau, Franz alese o îmbrăcăminte de paj care va fi plăcut desigur multor lorete drăguţe.

Era un costum nostim, în care catifeaua, mătasea şi aurul se amestecau, fără prea mult respect pentru suverani, dar cu un gust deosebit.

Spre a-l purta trebuia să fie Franz sau o femeie frumoasă.

Franz îl încercă şi se privi într-o oglindă mare, în care se mai oglindiseră în acea seară atâtea capete sucite.

Oglinda îi arătă o talie fină şi îndrăzneaţă, un adevărat zâmbet de paj şi nişte ochi în stare să înnebunească cincizeci de castelane.

Fără îndoială că nici frumosul Narcis nu văzuse ceva mai frumos în cristalul apei sale mitologice.

Dar Franz iubea mai mult pe altcineva pentru ca să se adore pe sine.

Negustoreasa începu să râdă şi-i dădu un bilet de doamnă.

— Trebuie să iei o mască, zise ea, şi vei intra pe gratis...

Franz cumpără o mască.

— Voi veni să mă schimb aici la miezul nopții, zise el, îmbrăcându-și pantalonii și redingota.

Negustoreasa ieși spre a se uita după el cum mergea pe trotuar.

Ea văzuse peste zi atâția marțafoi urâți și atâția lei hidoși, încât simțea nevoia să se despăgubească cu o plăcere adevărată.

Franz trecu prin piața Bursei, pe lângă capătul străzii Notre-Dame-des-Victoires care ducea în bulevard.

În colțul bulevardului și al forburgului Montmartre era un pasaj strâmb, lung ca o uliță, înaintea căruia stăteau totdeauna trei patru trăsuri.

Franz intră în pasaj și zise câteva cuvinte portarului, care-i arătă numărul trei în curte.

Era noapte și nu prea era lumină în pasaj.

Franz, care nu mai fusese pe acolo, ar fi putut să tot caute numărul trei, dacă prin obloanele de scânduri, care înlocuiau ferestrele ușii sălii, nu s-ar fi auzit un ciocănit specific.

Franz trase cu urechea și deosebi lesne zgomotul floretelor care se încrucișau.

El bătu la ușă, dar neprimind răspuns din cauza zgomotului dinăuntru, intră.

El intră astfel într-o sală de mărime mijlocie, plină de oameni îmbrăcați cu pieptare de piele.

Numai cîțiva aveau costumul burghez și aveau rol de spectatori.

Franz era în sala lui Grisier, maestrul de arme literar, care a pus săbii în mîinile celor mai iubiți fii ai lui Apollo, maestrul fericit, ai cărui elevi sunt sau poeți sau prinți, maestrul învățat care a dat floretei o gândire și care a făcut ca scrima să ocupe un loc între artele inteligenței.

Franz se oprise cu sfială în intrarea coridorului din dreapta ușii. El privea.

În sală era o dezordine confuză unde nu putea cunoaște nimic.

Era un zgomot asurzitor, conversațiile erau amestecate, floretele se ciocneau, încălțămintea răsuna pe podea și strigătul biruitor al luptătorilor răsuna.

În mijlocul sălii, pe salpetrul bătucit, trei perechi de domni, cuirasaţi până la bărbie şi cu faţa acoperită de o ţesătură de fier ,îşi dădeau lovituri fără milă.

Nici unul nu scăpă nelovit, nici nu rămânea dator. Floretele se îndoiau sau se frângeau ca sticla, curgea transpiraţia pe păr şi se auzea, sub măşti, gâfâiala adversarilor.

Oamenii îmbrăcaţi de sărbătoare, cu florete în mână, cu masca ridicată ca viziera unei chivere, îşi aşteptau rândul lor cu nerăbdare, alţii, simpli judecători, aveau paltoane sau haine negre, ţinând la ochi lornionul de amator.

Erau, în fine, ca pretutindeni, Mirelune şi Ficelle, amândoi cu lornionul la ochi, făcând parte din mulţime, unul vesel, al doilea trist şi dând gratis spectacolul generoasei lor prietenii.

Franz intră în sală încet, Eugen Grisier, nepotul profesorului, luase în asalt un maestru de arme de regiment, pe care-l învinsese în şase partide egale, în aplauzele galeriei.

Îi arătară pe un om îmbrăcat în alabastru, care urmărea cu coada ochiului asalturile elevilor săi, făcând în acelaşi timp asalturi de calambururi cu contele de Mirelune.

Franz întrebă pe vecinii săi despre Grisier.

Franz se strecură printre oameni spre a vorbi cu Grisier.

El îi zise câteva cuvinte încet. Profesorul îl examină de jos până sus.

— Domnule, replică el, sunt la ordinele dumitale.

El se dezbrăcă de hainele albastre, îşi încheie pieptarul şi-şi puse masca.

Mirelune arătă cu degetul către prietenul său, Ficelle, pe noul sosit.

Acesta încercă să facă o glumă asupra tânărului, dar nu putu.

Ceea ce lipseşte în sala Grisier este locul.

Trebuiră să aştepte ca doi combatanţi să înceteze.

Franz se uita la toţi aceşti oameni care mânuiau sabia cu uşurinţă : se uită la Eugen, ţeapăn pe picioarele de

oțel, ochii la pândă, mâna repede ca fulgerul, și nu putu să nu simtă o invidie secretă.

După câtva timp de așteptare, Grisier îl așeză în gardă, punându-i în mână o floretă.

— Avem să stăm de vorbă îndată, zise el, dar acum e prea multă lume... Ia seama, te rog !

Din îndrumările deslușite ale profesorului, Franz învăță într-o clipă logica celor două garde, a asaltului și a retragerilor. Întîia lecție ținu un sfert de oră.

— Ai obosit ? întrebă Grisier.

— Nu, răspunse Franz.

Și într-adevăr fața copilului deabia se rumenise puțin.

Nu transpirase deloc sub părul buclat și pumnul era țeapăn.

Grisier zâmbea sub mască.

— Ai sânge rece, zise el, și nu te credeam așa zdravăn. Mi se pare că adversarul nostru nu ne va birui așa lesne !

— Așa cred și eu, răspunse Franz. Voi face ce voi putea. Înainte, te rog.

Grisier îl puse iarăși în gardă și îi apucă sabia de vârf făcîndu-se că descrie un cerc întreg.

— Aceasta se numește contra-cartă, zise el și parează orice lovituri...

Parează !

Franz execută la început mai rău, apoi tot mai sigur.

După vreo zece încercări, Grisier îi zise că era bine.

— Atunci, replică Franz, arată-mi acum să lovesc.

— Răbdare ! răbdare ! îi zise Grisier de sub mască, n-am ajuns încă !

Era târziu.

Lumea umplea sala schimbîndu-și costumele de scrimă cu hainele de oraș.

O oarecare curiozitate se deșteptase în sală, văzînd pe profesor luîndu-și pieptarul și masca la o oră așa de înaintată.

Toți se uitaseră la tînărul frumos, care părea a fi așa de șubred, și care se cunoștea că nu mai luase floreta în mână.

Se ghicea că era vorba de o lecție de duel.
Dar lecțiile de duel nu sunt lucruri rare și deci nimeni n-ar fi îndrăznit să pună o întrebare indiscretă.
Sala se golea încet și dacă își comunicau unii supozițiile lor, aceasta se făcea în șoaptă sau după ce treceau pragul ușii.
O mare parte dintre asistenți plecase deja, când ușa se deschise și intră un nou sosit.
El intră ca un om care mai fusese aici și cunoștea lumea din sală.
Trecu neobservat pe lîngă Franz și se duse după perdelele despărțiturii, unde se schimbau hainele.
El era înfășurat într-o manta mare, al cărei guler ridicat îi ascundea fața.
Ajungând după perdea, el se așeză pe un taburet și rămase nemișcat.
Printre perdele ochii lui se îndreptară spre tânărul Franz, care primea lecția.
— Ești obosit ? îl întrebă încă o dată Grisier.
— Nu, răspunse Franz, a cărui mână parcă se făcuse de fier...
În sală era o căldură nesuferită și în spatele perdelelor, această căldură era și mai mare, căci acolo era soba încălzită.
Noul venit își lăsă gulerul mantalei spre a respira mai bine.
Eugen, care acum se îmbrăca lângă el, îi întinse mâna ca unui vechi cunoscut și îl salută numindu-l baron de Rodach.
— De mult n-ai mai venit aici, zise el.
— Am călătorit, răspunse baronul.
Apoi începu iarăși să privească pe tânărul Franz, printre perdelele întredeschise.
În sfârșit, Franz, începea să se simtă obosit.
El își plecă în jos floreta.
— Mă vei obosi înainte de a ști să atac, domnule ! zise el.
— Răbdare ! replică Grisier, mai avem până mîine dimineață.

— Ba nu! îl întrerupse iute tânărul, mai am și alte lucruri de făcut în noaptea asta!

Nu mai erau în sală decât doi-trei oameni întârziați și tot atâția de după perdele.

Grisier îl puse pe Franz să stea pe divanul tare care era de-a lungul peretelui.

— Să vorbim nițel, zise Grisier, pe când ți se odihnesc picioarele și mâinile... Ai avea gând să ucizi pe adversarul dumitale?

Franz nu-și pusese deloc această întrebare.

— Zău, răspunse el, asta-mi este cam totuna.

— Nu ești dumneata cel insultat? urmă Grisier.

— Ba da... dar și eu am insultat... Mi-a zis: Ești un înșelător! Eu am aruncat paharul în obrazul nerușinatului...

— În cafenea?

— În cafenea.

Grisier strâmbă din nas.

Fața copilăroasă a lui Franz făcuse pe Grisier să creadă că fusese vreo ceartă de nimic. Grisier era în Paris cel mai mare împăciuitor în asemenea afaceri.

— Și adversarul dumitale, urmă el, având tot mai puțină speranță, este fără îndoială vreunul din camarazii dumitale?

— Nu, răspunse Franz.

Este unul din acei ipochimeni, a căror mutră o vede cineva din când în când în locurile unde lumea bea sau joacă. Nu i-am cunoscut numele decât în momentul când mi-a dat cartea de vizită.

— Și poți să-mi spui acest nume?

— Verdier, răspunse Franz.

Grisier tresări.

Baronul de Rodach, care se apropiase încet, tresări mai tare decît Grisier.

— Verdier! murmură el, căutînd să își aducă aminte. Unde am auzit oare acest nume?

Fruntea i se încreți sub sforțarea pe care o făcea spre a-și lumina amintirea.

Deodată îi căzură brațele în jos și își ridică capul zicând în sine:

— Mi-aduc aminte ! da, da ! este omul din strada Fântânilor !... Ceva îmi spunea că vorbele sale mă atingeau de aproape... Aha ! figura îmi este gravată aici, adăugase el trecându-și mâna pe frunte ; nu-mi va fi greu să-l recunosc.

— Verdier ! repetă la rândul lui Grisier, a cărui față se întunecase, acesta e un duelgiu de mâna a doua !... știi aceasta ?

— Îl credeam de mâna întîi, răspunse Franz.

— Ce sper bătându-te cu el ?

— Puțin lucru, dar nu mi-e frică.

Zicînd acestea, el avea necontenit pe buze zâmbetul de copil și ochii săi mari și albaștri, își țineau privirea senină și dulce îndreptată spre Grisier.

Acesta își plecă fruntea.

— Domnule, zise el, după părerea mea un asemenea duel este un omor !.. la așa ceva eu nu-mi pot da sprijinul.

— Domnule, răspunse Franz cu un ton hotărât, acest duel îmi place așa cum este... Dumneata nu ești în stare să-l împiedici, pentru că ești ținut să păstrezi secretul... Dacă nu-mi dai sprijinul dumitale, atunci nu faci decât să mă lipsești de cel din urmă mijloc ce aș avea să scap de primejdie.

Grisier rămase puțin pe gânduri.

— Gândește-te, urmă Franz, dacă nu vrei, eu nu-mi voi da osteneala de a mai căuta alte lecții... Mâine dimineață mă voi duce pe teren și ce va da norocul !...

Grisier tot nu răspunse încă.

Franz se ridică.

— Trebuie să plec ? întrebă el.

Grisier se uită împrejur, toți plecaseră din sală.

Doar baronul de Rodach, era ascuns în spatele perdelelor.

Grisier făcu semn lui Franz să rămână. Traversă sala cu pași ușori și luă din cui două săbii goale.

Franz lăsă floreta și luă una din acele săbii, al cărei vîrf era înfășurat într-un buton sau nasture.

Din contra, sabia pe care o ținea Grisier era cu vârf și ascuțită.

Franz voi să-şi pună iarăşi mănuşa apărătoare.

— Fără mănuşă ! îi zise Grisier, şi fără mască ! mâine nu vei avea nimic din toate astea, şi un vârf de sabie îţi va luci pe dinaintea ochilor... Eşti viteaz, domnule, sunt sigur de asta dar acele întâi ameninţări ale fierului uimesc şi pe cei mai curajoşi... Deprinde-te cu ele !

Franz se puse în gardă şi lecţia urmă.

Grisier aducea dinadins vârful sabiei în ochii tânărului, care para cu o precizie uimitoare.

Mâna deprinsă a profesorului obosea mai repede decât a elevului.

Când trecură de la parade la atacuri, focul lui Franz abia stăpânit, izbucni deodată.

Nu-l mai putea opri !

El năvălea în sabie cu o îndîrjire nebună şi Grisier îşi desfăşura toată îndemânarea proverbială spre a nu-l răni.

— Dacă vei ataca astfel, zise el în sfârşit, vei fi ucis la primul pas.

Franz se înfierbântase pe nesimţite. Ochiul, blând de obicei, strălucea cu o lumină teribilă. Era în creierii lui un fel de beţie.

— Ba voi ucide eu ! strigă el aruncându-şi la spate buclele umede ale părului său.

Mâine, îţi jur pe onoare, că voi avea sânge rece ! Voi da contraatacuri şi terţe, semicercuri şi celelalte... Dar acum învăţ să lovesc. Ia seama ! profesorul meu, încearcă să parezi tu însuţi şi nu mă menaja deloc !

El încrucişă fierul şi folosindu-se de poveţele primite, izbi sabia drept şi rapid.

Grisier voi să pareze, dar sabia se rupse în bucăţi pe pieptul lui.

O exclamaţie veni de pe buzele lui Rodach, care se agita nerăbdător în spatele perdelelor.

Capul îi ardea şi mâna oprea bătăile inimii.

— Ce frumos e ! îşi zise el, şi cât de curajos... Cum îi luceşte în privire inima părinţilor săi !... Oh ! el este ! el este !

Timp de o secundă, Grisier rămase uimit în fața acestei lovituri puternice, care îl atinsese în mijlocul pieptarului ; apoi începu să zâmbească.

El se simți cuprins de dragoste pentru acest copil necunoscut.

— M-ai lovit ! zise Grisier înclinându-se, ia-ți o altă sabie și continuăm.

Franz își aruncase bucata de sabie.

El se întoarse și se uită la ceasornic.

— Poate nu știu încă destul, răspunse el, dar e târziu și nu mai am timp.

Și apoi obosesc și dacă vom continua, nu voi fi în stare să dansez.

Grisier, se uită la el ca și cum nu l-ar fi înțeles.

Franz își îmbrăcă jiletca și redingota.

— Să dansezi ! mormăi Grisier scandalizat.

— E ora unsprezece și jumătate, urmă Franz, și mâine la șapte trebuie să fiu în păduricea de la dreapta porții Maillot... se zice că-i loc potrivit... Scumpul meu maestru, când cineva nu poate dispune decât de șapte ore, e zgârcit cu timpul său... iartă-mă dacă te părăsesc așa fără veste.

El își încheie repede redingota, care îi arăta talia-i elegantă și subțire.

Rodach asculta cu luare aminte ca să nu uite nici un cuvânt.

— Adu-ți aminte bine, zise Grisier rezumînd lecția : pune-te în gardă la distanță încât vârful sabiei dumitale să atingă abia pe a adversarului dumitale... înaintează, parează, răspunde și atacă repede !

— Știu toate astea, răspunse Franz, voi căuta să le uit pe toate în noaptea asta, spre a mă folosi de ele când se va lumina de ziuă.

— Vei face mai bine să te gândești la ele... începu Grisier.

— Ba nu, replică Franz ; vreau să am noaptea întreagă pentru mine. Și dacă nu mi-ar fi ocupată noaptea asta, aș avea la altceva să mă gîndesc !

Aducându-şi aminte de domnişoara d'Audemer, zâmbetul lui fu cuprins de melancolie.

El îşi opri un oftat şi întinse mâna lui Grisier.

— Adio şi-ţi foarte mulţumesc, scumpul meu profesor, zise el. Dacă voi avea noroc mîine dimineaţă, voi veni să-ţi povestesc ce-am păţit. Dacă nu, nu mă vei mai vedea.

Fraza se completă cu un gest plin de nepăsare.

El plecă spre uşă.

Grisier îl urma fără voie şi fără să ştie ce făcea.

El, maestrul de arme vestit, care văzuse moartea deasupra atâtor capete, el era mişcat până a-şi simţi ochii umezi şi vocea tremurândă în gât.

— Adu-ţi aminte, repetă el, variază contrele spre a nu ţi se ghici scopul... nu înainta fără să ai gata o paradă.

Franz trecuse pragul uşii.

— Mulţumesc ! replică el, mulţumesc şi adio !

Grisier se uita după el cum se grăbea...

— Ascultă ! strigă el. Nu te pot lăsa să pleci astfel. Ai martori ?

Franz trecuse deja jumătate din pasaj şi răspunsul îi sosi ca un ecou depărtat.

— Voi găsi la balul mascat ! zise el.

Grisier se întoarse în casă, cu inima mişcată şi zâmbind deşi era trist.

— Ce băiat viteaz şi voios ! îşi zise el... ce bine ar învârti sabia !... Ce inimă ! şi ce braţ !

Baronul de Rodach sta drept în mijlocul sălii ; Grisier, pe gânduri, nu-l zărea.

— Zău ! urmă el, descheindu-şi pieptarul, nu ştiu dacă nu mă-nşel, dar mi se pare că se va întoarce sănătos !

— Eu te asigur despre aceasta ! zise glasul bărbătesc şi grav al lui Rodach.

Grisier sări în sus şi se întoarse surprins. Văzu un colţ al mantalei dispărând în pridvorul cel mic şi auzi afară sunetul metalic al cizmelor împintenate. Ieşi fuga afară.

Statura înaltă a baronului se pierdea deja în întunericul bolţii din capătul pasajului.

XI

OMUL CU TREI COSTUME

Era ora trei dimineaţa.

Sala Favart tremura sub ploile dezlănţuite.

Toată acea lume schimbătoare şi amestecată care se adună pe la balurile cu măşti şi care se învălmăşeşte, aleargă, strigă, era adunată aici şi voind să petreacă îşi făcea un rău dintre cele mai mari.

Se înţelege, că domnul conte de Mirelune şi Amable Ficelle, autorul *Sticlei de şampanie,* nu lipseau de la serbare.

Ficelle îşi frămînta creierii săi seci. Mirelune făcea intrigi.

Adică rupea dominourile trăgînd de ele şi şoptea sub capişoanele de satin cuvinte triumfătoare:

— Te cunosc, măicuţă !...

Ficelle avea un nas tâmpit de carton pe nasul său ascuţit şi Mirelune avea un nas ascuţit de carton pe nasul lui tâmpit.

S-ar fi zis că făcuseră un schimb amândoi şi că amândoi pierduseră.

De abia se puteau mişca în atâta mulţime.

Lumea se legănă compactă şi strânsă scoţând un murmur confuz, din şoapte, din ţipete de femei şi din hohote de râs.

In mijlocul învălmăşelii era o pereche care voia să-şi facă drum şi părea a căuta pe cineva.

Era un tânăr înalt, cu faţa regulată şi blândă, purtând un pantalon de husar şi un frac de ofiţer de marină.

Părea că are douăzeci şi cinci sau şase de ani.

Faţa, înviorată de plăcere, arăta sinceritatea şi un fel de slăbiciune, nu acea slăbiciune din teamă, ci din uşurinţă cu care crede şi prin care se înşeală lesne.

Era frumos. Zâmbetul lui avea nobleţe şi farmec. Inima lui gata de iubit, sinceră şi încrezătoare, se oglindea în privirea lui blândă.

Acesta era tânărul viconte Julien d'Audemer, sergent pe o corabie, ce sosise la Paris numai de cîteva ore.

El ţinea de braţ un paj mascat, care părea a fi prea înalt ca să fie o femeie şi prea delicat spre a fi un bărbat.

— Ne-am înţeles, zice vicontele, încercând să vadă pe deasupra capetelor vecinilor săi. Îţi voi fi martor, Franz, dacă nu mă laşi să pun la punct pe acel ticălos... Dar unde naiba s-au ascuns doamnele noastre ?

— Le-am văzut mai adineauri, răspunse Franz, cînd se oprise între noi şi ele găliganul acela îmbrăcat nemţeşte. Ai băgat de seamă cum se uita la mine, Julien ?

Am observat că urmărea de aproape dominoul meu albastru, răspunse Julien. M-aş prinde că le cunosc. Dar eu miros că sânt femei frumoase... Asta-i minunată şi aş sufla-o şi regelui !

Se zice că un tânăr ofiţer de marină este mai mereu cam nesărat.

Julien coborând jos din trăsură, petrecuse ora la Frères-Provencaus. Se simţea acum în stare să iubească orice domino din bal.

Franz îşi plecă fruntea pe gânduri.

Privirea lui mă urmăreşte ! murmură el vorbind singur. Parcă-l văd şi acum... Este un cavaler mândru, pe legea mea ! când voi fi la vârsta lui, aş vrea să am un cap ca al lui !

— Aşa, zise Julien, parcă eşti un erou de teatru în costumul acesta nemţesc !

— Mă gândesc, Franz, că mama mea se apropie tot mai mult de casa Geldberg şi ştii că şi eu am oarecare trecere, cel puţin pe lângă unul din membrii familiei.

— Te mai gândeşti să ei în căsătorie pe contesa Esther ? întrebă Franz.

— Da, răspunse Julien, noi marinarii suntem statornici, dacă nu credincioşi. Esther e cea mai frumoasă femeie din Paris ! Dar nu e vorba de asta : voiam să zic, că s-ar putea face încercare pe lângă familia Geldberg şi să vă împăcaţi.

— Nu, răspunse Franz.

— Dar mi-ai mărturisit tot : n-ai avere.

— N-am nimic, însă nu vreau.

— Bine, dacă-i așa!... Cu toate astea tocmai încăpățînarea asta a făcut să-mi placi, micul meu Frnz. Nu erai decât un copil când te-am întâlnit pentru întâia dată în saloanele Geldberg ; dar și atunci ziceai : așa vreau...

Franz îl întrerupse strângându-i brațul.

— Privește, zise el.

Degetul lui întins arăta spre celălalt capăt al sălii.

— Este neamțul nostru ! zise Julien, care se uitase în direcția arătată, numai că și-a schimbat costumul.

— Și vorbește cu el, zise Franz.

Julien își puse mâna la ochi spre a vedea mai bine.

Într-adevăr acela pe care îl arăta Franz vorbea cu două doamne în domino de satin, unul albastru, altul negru.

Era un tânăr, cu o figură frumoasă și plină de voioșie.

El purta un costum strălucit spaniol, cu mii de nasturași de argint și cu eșarfă cu ciucuri.

Doamnele pe care le oprise se puteau recunoaște nu numai prin culoarea dominourilor, ci și prin deosebirea taliei lor.

Dominoul negru era mai grațios, gingaș.

Dominoul albastru avea un mers impozant, cutele indiscrete ale satinului făceau să se ghicească o talie bogată și fără cusur.

— Ele sunt, zise Franz, să trecem, sunt nebun după această femeie și omul acela mă intrigă... trebuie să ajungem la ei.

Nici Julien nu voia altceva.

— La naiba ! strigă el, și eu sunt nebun !... Uită-te, Franz ! este regina balului !...

Dacă ticălosul acela de spaniol îi face curte, ne vom bate joc de el.

Își făcură drum cu mare greutate.

Ei înaintau încet.

La jumătatea drumului văzură pe cele două doamne luînd fiecare un braț al tânărului și dispărînd în coridor.

Ei se opriră dezamăgiți.

— Ne-am înfundat, zise Julien.

— Mă prind, adăugă Franz, că nu-l vom vedea așa curând.

Dacă vom lua același drum ca ele, ar putea ține așa toată noaptea... mai sigur este să ieșim pe ușa opusă și să-i întâlnim... La noroc !

— Fie, replică Julien. Sunt sigur că a mea e frumoasă ca un înger !

— Dar a mea ! zise Franz. Închipuie-ți Julien, adăugă el roșindu-se nițel, că sunt amorezat și amorezat serios pentru toată viața.

— Ei ! așa ! făcu tânărul viconte ; de dominoul negru ?

— Nicidecum ! de o fată tînără pe cât de curată, pe atât de frumoasă !

— Pe cât de sfântă, pe atât de gingașă ! declamă Julien, asta-i știut !

Franz se uita la el pe dedesupt, ca și cum s-ar fi stăpânit să-și oprească râsul.

— Sfântă și gingașă ! repetă el, într-adevăr, ai zis-o singur, Julien, și cu toate astea acel drac de domino negru m-a fermecat !

— Dar și sfânta este aici ? întrebă vicontele.

— Aș ! replică Franz. Îți spun că este o copilă dulce. Julien... o inimă de înger, cum ți-o închipui pe sora dumitale, sau pe mama dumitale când era tînără...

Cât se vedea din fața lui Franz sub masca de catifea, el se roșise ca sfecla.

El își întoarse capul și câteva secunde stătu zăpăcit ca un om care se teme că a spus prea multe.

Însă Julien d'Audemer nu înțelesese nimic afară de cuvinte și nu-i lua în seamă tulburarea.

— Iată că fără să vrei îmi deștepți toate remușcările, zise el ; sunt încă un școlar, Franz ! Cînd am sosit, am zărit pe ziduri afișul acestui bal îndrăcit și în loc să mă duc la mama care mă așteaptă, m-am costumat cum am putut mai bine. Spune-mi, Franz, Denise e tot frumușică ?

— Minunată ! răspunse Franz cu glasul pe jumătate.

— Dar mama mea tot are de gând să o mărite după cavalerul de Reinhold ?

Franz vorbi și mai încet.

— Am auzit vorbindu-se, replică el, dar n-am crezut niciodată. Domnişoara d'Audemer e aşa de frumoasă şi cavalerul e urât şi bătrîn !

— Ba nu, zise Julien, mai are păr pe cap.

— O perucă !

— Are dinţi...

— Sînt falşi !

— E înflorit ca un trandafir.

— De suliman !...

— Talia lui este bine făcută...

— Umplută !

— Este putred de bogat...

— Aici n-am nimic de zis. Dar de când am părăsit casa lui Geldberg, nu mă mai duc în lume şi nu ştiu ce se petrece. Dumneata însă, Julien, eşti serios hotărît să te însori cu contesa ?

— Zău, scumpul meu, răspunse vicontele, mama mă îndeamnă mai mult. Ea are o avere strălucită... şi mi se pare pe legea mea că sunt îndrăgostit de ea.

Franz îşi opri un cuvânt care îi veni pe buze. Tăcu.

Ajunseră lângă uşa opusă celei pe unde ieşiseră cele două doamne şi cavalerul.

Când să treacă pragul, Franz se întoarse spre a-şi arunca încă o privire în salon.

— Aşa ! sunt nebun oare, zise el oprindu-se deodată. Uită-te Julien, uită-te !

Vicontele strigă de mirare.

Tot în locul de unde pornise costumul de spaniol, cavalerul german stătea în picioare, plimbîndu-şi peste mulţime privirile sale liniştite.

— Îşi va fi schimbat costumul ! zise Julien mirat.

— Nici n-a avut când, răspunse Franz.

Dar vezi pe cât era de vesel adineauri, pe atît de trist pare a fi acum.

— Aşa este...

— Şi cu toate astea el este, nu mă pot înşela.

— El este !

— M-aş prinde că aici e la mijloc vreo poveste ciudată... şi aş fi în stare !...

Franz se întrerupse şi vioiciunea îi scăzu deodată.

— Dar ce mă interesează ? murmură el plecîndu-și capul. N-am timp să-mi bat capul cu ghicitori... Să ne urmăm vânătoarea, Julien. Doamnele noastre trebuie să fie libere și poate ne caută.

Coborîră scara care nu se vedea sub picioarele mulțimii.

Julien se întorcea deseori spre a vedea dacă tânărul deghizat în cavaler bavarez, nu-l urmărea.

Franz ne gândea.

— Dumneata ești gentilom, Julien, zise Franz, pe când intrau în bal, trebuie să ai idei mai aspre decât noi ăștia, copii ai întâmplării... Dacă ai iubi o femeie bogată, frumoasă și nobilă ca și dumneata și dacă s-ar întâmpla să o întîlnești într-unul din acele locuri deochiate unde orice virtute este atinsă, ai da oare bucuros numele părintelui dumitale acestei femei ?

— Despre ce loc vorbești ?

— Sunt douăzeci !... Un bal mascat, de exemplu.

Figura vicontelui deveni serioasă.

— Și de ce mă întrebi aceasta ? murmură el.

— Ca să știu...

Julien se gândi puțin.

— N-am iubit niciodată decît o femeie în viața mea, răspunse el în fine, această femeie este Esther de Geldberg, pe care o cunoscusem înainte de a se mărita, pe când familia mea era săracă, și eram colegul dumitale în birourile din strada Ville-l'Evêque... este o dragoste veche, la care mă gândesc totdeauna și de care vorbesc rar... Dacă aș vedea pe Esther în bal, aș pleca mâine și m-aș îmbarca din nou, lăsând aici toate speranțele mele de a mai fi fericit... Dacă cineva mi-ar spune că a văzut-o în bal, i-aș răspunde că minte și l-aș ucide.

Vocea lui Julien d'Audemer era gravă și ochii lui exprimau o hotărîre neașteptată

Toată moliciunea lui nepăsătoare se prefăcuse într-o tărie năpraznică.

Un cuvînt veni pe buzele lui Franz, dar se abținu.

— Dar dacă omul care ți-ar spune așa ceva ar fi un amic al dumitale ? murmură el.

Sprâncenele vicontelui se încruntară El tăcu o secundă și se uită la tovarășul său în față.

— Oare ai văzut-o dumneata ? pronunță el încet cu buzele strânse.

Franz stătu la îndoială un moment și fața lui ascunsă sub mască nu putu trăda ceea ce voia să zică.

Rezultatul gândirii sale fu un hohot de râs cam silit.

— Ce prostie ! strigă el, contesa doarme liniștită în casa Geldberg și nu dumneata mă vei ucide, domnule viconte !

Fața acestuia se însenină.

Așa îi mai venea să creadă.

— M-ai speriat, zise el zâmbind. Drept pedeapsă îmi vei da amănunte asupra celor două dominouri, căci sunt sigur că le cunoști pe amândouă.

— Poate le cunosc, replică Franz, dar nu pot spune nimic.

— Bravo ! ești discret.

— Sunt două doamne mari.

— M-aș fi prins... apoi ?

— Asta-i tot... Secretul dominoului negru e și al meu pe jumătate, de aceea îl păstrez... Secretul dominoului albastru nu mă privește ; de ce să-l dezvălui ?

— E frumoasă ?

— Minunată !

— Ești sigur ?

— Negreșit.

— Atâta-mi trebuie ! strigă vicontele, care-și căpătase toată veselia. Restul mă privește puțin, în cele din urmă. Dar oare nu e una din ele pe care o văd acolo ?...

— Dominoul albastru ! strigă Franz, ea e la braț... pe onoarea mea ! adăugă el ; este iarăși spaniolul.

— Și dominoul negru e la brațul stâng, zise Julien, trebuie să vedem în fine dacă avem sau ba orbul-găinii : Ascultă, Franz, să facem un truc. O iei la stânga, pe când eu voi apuca la dreapta... Să nu-i pierdem din vedere și orice ar face ei, unul din noi îi va întâlni.

— Primesc, zise Franz, noroc bun !... Ei se despărțiră și începură să străbată prin mulțime în direcții opuse. Mergeau cu mare luare aminte, dar odată intrați în învălmășeală, își pierdură curând busola și se îndreptau numai după configurația sălii.

Nu numai că nu mai zăreau pe cele două doamne, dar nu se vedeau nici unul pe celălalt.

Pe când Franz se zvârcolea şi căuta, simţi că cineva îl ia de braţ.

— Nu vrei inima mea, paj frumuşel ? adăugă o voce veselă ca de om bine dispus.

Franz nu se putea despărţi cu totul de natura sa fluşturatică şi voioasă.

Fără să prevadă ce va ieşi din această aventură, el păstră tăcerea, întorcîndu-şi capul ca o femeie care caută aventuri şi vrea să strîngă niţel undiţa.

Celălalt nu era un om care să se numere pentru aceste piedici cunoscute.

— Paj frumos, urmă el, te urmăresc de o oră. Marinarul care te ţinea la braţ adineauri e un gogoman dacă te-a părăsit... Priveşte-mă, sunt băiat mai frumos decât el.

Franz râdea înfundat, întorcându-şi necontenit capul de la curtezan.

El simţea umbletul legănat al cavalerului său şi ghicea că era beat, mai ales după glas.

Acesta îi strângea braţul cu multă dragoste, şoptindu-i la ureche declaraţii ameţitoare.

Încurajat de tăcerea lui Franz, el prinse iute curaj, îl luă peste mijloc şi îi trânti o sărutare lată pe obraz.

Franz îi dădu o lovitură de pumn pentru sărutare, unul din acei pumni vestiţi care se aplică la bal în metropola naţiunilor civilizate şi care ar omorî pe loc un taur.

Dacă nu era lumea, cavalerul ar fi căzut, dar şi un mort s-ar fi ţinut drept în înghesuiala aceea.

În loc să cadă, cavalerul turtise nasul domnului conte de Mirelune şi turti pe bietul Ficelle, căruia i se încurcă ironia în gură.

Cavalerul lui Franz se ţinea de burtă şi râdea cu hohot.

— Pe legea mea, zise el, păcat că eşti un bărbat, tinere ! Aş da o sută de galbeni să găsesc o femeie în stare să dea un astfel de pumn !

Franz stătea în faţa lui cu masca ridicată, cu gura căscată şi cu braţele în jos.

Parcă înlemnise de mirare.

Acel om beat care îl luase drept femeie, era iarăşi cavalerul german!
Cavalerul german îşi schimbase încă o dată costumul. El purta o haină roşie armenească, pe jumătate deschisă, lăsînd să i se vadă cămaşa desfăcută.
Franz îşi întorcea ochii împrejur ca şi cum ar fi căutat pe cineva să-i lămurească acest mister.
Dar nu erau decât necunoscuţi care se uitau râzînd la această scenă, care se întâmpla adeseori în balurile mascate, dar cu toate astea era înveselitoare.
El îşi îndreptă ochii spre armean şi căută să descopere în faţa lui vreo deosebire, un semn oarecare, care să-l distingă de cavaler şi de spaniol.
Însă nu găsi nimic.
Era acelaşi om, liniştit şi grav în costum german, uşuratec, strălucitor şi surâzător. Acum era beat mort şi avea pe faţă apatia, râzînd ca toţi oamenii turtiţi de vin...

XII

DOUĂ DOMINOURI

Armeanul râdea încă şi se uita la tânărul paj.
Acesta nu se supără şi nici nu se putea gândi la aşa ceva, de mirat ce era. El sta cu ochii deschişi şi se uita la acel om ciudat, care se schimba ca Proteu şi care părea că se înmulţeşte mergînd.
Deşi îşi propusese să petreacă în orele acelei nopţi din urmă el uită balul şi sirena care îl interesase şi acum îşi frământa mintea spre a găsi cheia acestui mister.
Pentru ce aceste metamorfoze?
Făcuse pariu cu cineva?
Sau acest curios personaj îşi dădea atâta bătaie de cap numai spre a se distra?
Avea un scop serios? Şi care era acest scop?
Curioşii, care se strânseseră în jurul armeanului începuseră cu el fel de fel de vorbe glumeţe, domnul conte de

Mirelune cerea daune pentru nasul lui turtit. Ficelle căuta să spună lucruri grozave, dar nu găsi decât vechi calambururi din *Sticla de şampanie*, vodevil într-un act cu diferite cuplete reprezentată pentru prima oară în *Teatrul Noutăţilor*, la 2 aprilie 1827.

Armeanul însă vorbea destul de bine. Franz măsura distanţa care exista între această faţă voioasă de beţiv şi figura gânditoare pe care o văzuse de două ori...

În acest moment un strigăt pătrunzător se ridică din zgomotul balului.

Faţa armeanului se schimbă ca prin farmec ; zâmbetul greoi pieri şi ochii se aprinseră sub linia întinsă a sprâncenelor sale.

În acelaşi timp statura lui cocârjată şi şovăitoare se îndreptă ridicîndu-se în toată înălţimea ei.

Orice deosebire dintre armeanul cu chef şi seriosul cavaler bavarez se şterse prin această schimbare fără veste.

Dacă Franz mai putea avea vreo îndoială aceasta ar fi trebuit să dispară în acel moment.

Armeanul, stând drept, cu capul dat înapoi, avea poza unui om care ascultă cu luare aminte.

Beţia părea că-i pierise ; muşchii lui moleşiţi adineauri, îşi recăpătaseră tăria şi o rază de inteligenţă străbătea acum prin ceaţa somnoroasă care îl învelise până atunci ochii.

El nu mai răspunse la pişcăturile vecinilor.

După două-trei secunde se auzi un alt strigăt, ca şi cel dinainte.

Armeanul năvăli spre mulţimea cea mai deasă şi trecu în linie dreaptă în direcţia sugerată de cele două strigăte.

Acesta era un semnal ! Franz înţelese acest lucru.

El voi să înainteze de asemenea şi să-l urmeze pe armean, căci acest mister îi deştepta tot mai mult curiozitatea, dar înghesuiala se făcuse tot mai mare.

Mulţimea îşi strânse rândurile, desfăcute de puterea armeanului şi apăru un fel de zid, prin care cu greu se putea străbate.

Franz făcu încercări zadarnice timp de două-trei minute.

Astfel, omul pe care voia să-l urmărească se dusese departe. Franz nu-l mai putu zări.

Obosit de luptă, el se îndreptă spre partea sălii unde credea că văzuse de departe cele două dominouri însoțite de spaniol.

Nu se înșelase. Doamnele erau în capătul sălii.

Ele se plimbau ținându-se la braț, dar nu era nici un bărbat cu ele.

Neamțul le servise un moment de cavaler, dar ele nu vorbeau despre el.

Vorbeau despre Julien și Franz.

— Ce imprudență, zicea dominoul albastru, aplecându-se spre urechea tovarășii sale. Dacă Julien mă va recunoaște !...

— Aș ! făcu dominoul negru, dând din umeri cu nepăsare, domnul viconte d'Audemer nu e vrăjitor, draga mea...

El nu va vedea aici decât înfocare și această mică primejdie face picantă ieșirea noastră... căci fără asta m-aș fi plictisit.

Aceste cuvinte minunate nu păreau a face o impresie asupra spiritului dominoului albastru, care răspunse plecîndu-și capul.

— Îți vine lesne să fii curajoasă, surioară, micul Franz te cunoaște numai sub numele care ți-a plăcut să-ți alegi... Ești doamna Louise de Ligny și lumea nu va pune pe seama ta greșelile acestei doamne, dar pe mine mă cunoaște Julien și nu trebuie decât o privire indiscretă spre a mă descoperi.

— Îl iubești ? întrebă dominoul negru.

— E un băiat frumos...

— Îl iubești ?

— Are nume frumos și un titlu.

— Îl iubești ?

— E avut și-mi plac epoleții ofițerilor de marină.

Ele erau într-un colț retras.

Un grup de persoane în haine negre se plimbau în jurul lor.

Căldura era nesuferită și măștile le sufocau.

Ele se aşezară pe o bancă şi-şi ridicară măştile de catifea garnisite cu bărbii lungi de dantele.

Nu mai era între feţele lor şi privirea curioşilor decît satinul capişoanelor lor.

Lumina lumânărilor străbătea până la feţele lor.

Sub dominoul albastru era figura regulată şi frumoasă a contesei Esther ; sub dominoul negru se ascundea talia subţire şi trăsăturile mlădioase ale doamnei de Laurens.

Ea se uită în acest moment la sora sa cu o privire plină de ironie.

— Nu te mai întreb dacă îl iubeşti, Esther, urmă doamna de Laurens ; îţi place turnura, numele, titlul, averea şi epoleţii săi... S-au văzut patimi mai puţin motivate decât aceasta !... cît despre mine, eu eram nebună după tânărul Franz, ştii...

— E foarte plăcut !

— E un copil !... Aceste lucruri nu pot ţine mult timp, doar noaptea asta, şi cred că nu-l voi mai vedea.

— Dar el te va căuta.

Sara făcu un semn de profund dispreţ.

— Ştiu că ai mijloace, urmă Esther, dar nu trebuie decât o întâmplare ca domnul de Laurens...

Sara o întrerupse cu un gest nou şi mai dispreţuitor.

— Franz nu cunoaşte decât pe doamna de Ligny, urmă ea, şi doamna de Ligny e văduvă.

Micuţa se înşela aici foarte tare.

Franz, care fusese funcţionar în casa lui Geldberg, nu putea să nu le cunoască pe fetele bătrânului bancher. Dar Sara nu cunoscuse pe Franz.

Pe timpul când lucra în birourile bogatei bănci, saloanele lui Geldberg, au fost adeseori deschise pentru el ; dar era un copil nebăgat în seamă. Sara, femeia strălucită, regina serbărilor bogate ale finanţelor a putut prea bine să nu ia în seamă pe acest necunoscut, pierdut în mulţime.

Este un proverb care zice că soarele nu vede pe toţi câţi se uită la el.

Faţă de Franz, Sara era soarele.

Apoi ea întâlnise în saloanele părintelui său pe funcţionarul devenit liber.

El era frumos şi avea acel amestec plăcut de îndrăzneală şi de sfială, care deşteaptă dorinţa în adâncul inimilor obosite de linguşiri.

Sara îl iubise, din capriciu năprasnic şi scurt.

Şi Franz îi dăduse atît cît primise şi el.

Pentru un capriciu de cochetă perversă şi cunoscătoare, el îi dăduse capriciul unui copil ; fantezia unei inimi care nu se cunoaşte decît pe jumătate şi care se arunca orbeşte în braţele oricărui amor.

Numai că acest capriciu al lui Franz mai ţinea, pe cînd al Sarei murea deja de plictiseală.

Sara era încîntătoare şi ştia aşa de bine cochetăria ce atrage !

Copilul era vrăjit. El voia să bea până la cea din urmă picătură din licoarea îmbătătoare pe care o gustase.

Deci avantajul rămânea în partea doamnei de Laurens, aşa cum trebuia să fie într-o luptă dintre un tânăr nou în lume şi o cochetă de treizeci de ani care cunoştea toate secretele diplomaţiei femeieşti. Dar acest avantaj nu era decât aparent, pentru că Sara voia să păstreze un secret, iar tânărul îl cunoştea din întâmplare.

Ea se credea la adăpost de orice atac şi era cu atât mai expusă precum acel cavaler din poemele eroice ale Italiei, care se înfăţişează la luptă cu o armură minunată, dar ale cărei bucăţi se desfac una câte una în momentul primejdiei.

Fu o clipă de tăcere între cele două surori ; apoi contesa luă cuvântul cu acel ton agale şi nepăsător pe care îl întrebuinţează femeile spre a spune lucrul la care tocmai ţine mai mult.

— Fără îndoială că micul Franz are un rival mai fericit... zise ea.

— Se poate, replică doamna de Laurens.

— Binişor... dar tu ?

— Destul... Dacă te-aş întreba unde l-ai întâlnit ?

— La Hamburg, acum doi ani... Dar tu ?

— La Baden, tot acum doi ani.

Cele două surori se priviră pe sub dantela capişoanelor lor.

— Mă gîndesc la un lucru, urmă Esther ; Nu cumva domnul baron de Rodach te face așa de rea cu bietul Franz ?

Sara nu văzuse niciodată pe sora sa așa pătrunzătoare.

— Nu cumva domnul baron de Rodach, replică ea, te face astăzi așa curioasă, Esther ?...

Frumoasa văduvă se roși. Își puse masca.

Sara avu un zâmbet răutăcios.

Ea deschise gura spre a continua, când zări la cîțiva pași de ea pe vicontele d'Audemer, care se uita la toate dominourile și căuta.

Și ea își puse repede masca.

— Ah ! ah ! strigă vicontele, care le descoperise în acel moment, v-am prins, frumoase doamne, și nu vă mai las !

Cu asemenea prilejuri e obicei să se râdă.

Balul mascat e un lucru așa de vesel.

Julien, dominoul negru și dominoul albastru pufniră în rîs deodată.

— Dar cu frumosul dumneavoastră cavaler ce ați făcut, doamnelor ? întreabă Julien. Este o ființă ciudată, care-și schimbă costumul din tălpi pînă în creștet în timp mai scurt decât mi-ar trebui mie să-mi leg cravata ?

— Ce vrei să zici ? întreabă dominoul negru.

— Zău așa ! strigă marinarul, de când ne-ați părăsit, eu și Franz l-am văzut când îmbrăcat ca un neamț, când ca un spaniol. Nu m-aș mira să-l văd și ca un turc înainte de sfârșitul balului.

— Ai dreptate, zise Franz, care sosea în acel moment ; l-am văzut îmbrăcat armenește, și era mai beat ca un polonez.

— Așa ! făcu Julien.

— Am mai văzut și alte lucruri, urmă Franz, dar vi le voi povesti la masă... Doamnelor, spuse el, întorcîndu-se spre cele două surori, ne e așa de frică să nu vă pierdem din nou, încât vă vom fura.

Sara luă brațul lui Franz.

Esther era deprinsă de mult să urmeze exemplul sorei sale.

Ea luă brațul vicontelui. Frica de a nu fi recunoscută o făcea să tremure ușor. Julien simțea la șold un fior care îl amețea.

Cele două perechi se puseră în mișcare prin mulțime și se îndreptară spre ieșirea din bal.

Franz și Julien aruncau ochii în toate părțile, dar nu-l zăreau nicăieri pe ciudatul personaj, care li se arătase sub o formă întreită.

Era lume multă pe peronul teatrului la fel ca în sală. Mulțimea venea și se urca necontenit împiedicînd trecerea ; Franz și Julien d'Audemer avură destulă bătaie de cap pentru a ajunge în stradă, unde iarăși uu putură alege partea pieții care le convenea. Mulțimea are curentele ei ca marea ; ei fură împinși fără voie spre strada Favart și trebuiră să intre sub acel peristil strâmt, plin de mirosuri urâte și pe care gentlemenii și doamnele lor l-au declarat shoking.

Acest gant ducea la bulevard, trecînd pe la intrarea artiștilor.

Aici era de asemenea mulțime de lume. Cele două perechi erau duse cu forța de valuri și nu le venea să se uite înapoi.

Franz își luase masca pentru a-și îndeplini definitiv datoria de cavaler.

El mergea în urma vicontelui, care apăra cât putea pe frumoasa lui tovarășă contra ghionturilor și împunsăturilor de tot felul.

În acest pasaj domnea un semiîntuneric, mai mult beznă.

Arcadele făceau umbră și lumina becurilor ajungea numai pe jumătate.

În urma lui Franz și a Sarei veneau trei oameni cu nasul vârât în mantalele lor. Era frica. Acești oameni nu se deosebeau întru nimic de restul chefliilor.

Franz nu luase seama la ei. Dacă s-ar fi uitat, de bună seamă că i-ar fi atras atenția.

Ajungînd la capătul pasajului, în fața intrării artiștilor, Franz, care nu vorbea nimic în acest moment, auzi câteva cuvinte pronunțate încet în urma lui.

— Parcă e un făcut, murmură unul. Nu-şi întoarce capul... Nu i-am văzut încă faţa...

— Pst ! făcu o altă voce, are să te audă... Mai bine ia seama şi când va trece pe lângă lumină, întinde-ţi capul şi-l vei vedea.

Lui Franz nu-i trecu prin gând că aceste cuvinte îl puteau privi pe el. Cu toate astea i se păru cunoscută una din cele două voci.

El se întoarse spre a vedea cine vorbise.

Cei trei oameni se opriră în acelaşi timp şi doi din ei scoaseră un strigăt de mirare.

— E portretul său viu ! ziseră ei deodată.

Apoi unul din ei adăugă :

— Este drăcuşorul meu de paj !...

— Şi e cu cele două prea iubite ale mele ! murmură celălalt.

Franz nu vedea decât ochii lor negri şi strălucitori în dosul gulerelor ridicate ale mantalelor.

Nu mai putea fi îndoială de înţelesul vorbelor lor. Ei se interesau de el.

Franz făcu o mişcare ca şi cum ar fi vrut să le vorbească, dar ei se întoarseră deodată, luînd o altă direcţie şi lumea năvăli în locul lor.

— Ce ai ? întrebă doamna de Laurens ; avem să pierdem pe amicul dumitale !... Vino !

Franz nu ştia ce să răspundă. Gândurile îi umblau încurcate prin cap.

În timpul acelei nopţi întregi se jucase în jurul lui o comedie misterioasă şi el nu putea ghici enigma.

El plecă înainte şi ajunse pe Julien d'Audemer, care îl aştepta la colţul bulevardului.

Cei trei necunoscuţi părăsiseră pasajul şi stăteau de vorbă încet în stradă.

— E mult timp de când n-am plâns, zicea unul dintre ei cu glasul mişcat ; dar acum mi s-au umplut ochii de lacrimi...

— Mi s-a părut că văd pe mama lui, adăugă al doilea. Sărmana lui mamă, pe cînd zâmbea şi era fericită !...

— Şi ce puternic e !... Să fi auzit lovitura de pumn cum mi-a sunat în piept !...

— Trebuie să fie bogat !
— Bogat și nobil !
— Bogat, nobil și fericit... Trebuie să aibă în viața aceasta toate fericirile ce nu le-a avut mama lui.
Al treilea necunoscut nu zisese nimic.
El luă mîna celorlalți și stătea în mijlocul lor.
— Trebuie mai întîi să fie scăpat, murmură el ; vrăjmașii lui sunt puternici și viața lui este pentru ei o amenințare veșnică... Să mulțumim lui Dumnezeu că am sosit la timp, căci mâine ar fi fost prea târziu !
El se întoarse spre cel din dreapta sa.
— Urmează-l, zise el, în restaurantul în care va intra... Comandă-ți de mâncare într-un separeu alături cu al lui și nu-l părăsi nici un minut...
Iar tu, adăugă el, adresându-se către celălalt, vei sta de strajă la ușa restaurantului.
Întâlnirea este la ora șapte în pădurea Boulogne...
Am nevoie de o jumătate de oră ca să isprăvesc... Plecați la post !
Ei își strânseră mâna în tăcere și se despărțiră.

XIII

ARMEANUL

Era pe la ora cinci și jumătate dimineața.
Într-un separeu mic de Café Anglis era un om avînd înaintea sa patru sticle goale.
În separeul vecin lumea râdea și cânta.
Omul singur avea fața veselă.
Numai văzîndu-l înțelegeai că cele patru sticle trecuseră din pahar în stomacul lui larg.
Lângă el, pe scaun, era întinsă o manta mare.
Într-un cuier din spatele lui atârna o pălărie cu bordurile largi.

Costumul i se compunea dintr-o haină roșie armenească, deschisă la piept, încît i se vedea cămașa de batist, fină, cam mototolită.

Alături, se mișca lângă perete sfoara unui clopoțel, de care se vede că trăsese tocmai atunci.

Intră un băiat.

— O sticlă de vin, zise omul.

Băiatul aruncă o privire asupra celor patru sticle goale și apoi se uită cu admirație la musafirul singuratic.

— Iată un cap ! își zise el, care își închină sieși și n-are trebuință de tovarăși la chef ! Mă prind pe doi franci că e un englez !

El plecă să aducă vinul cerut.

— Băiete ! strigă pretinsul englez îmbrăcat armenește.

— Iată-mă, domnule.

— Ești îndemânatic ?

— E turtit, își zise chelnerul.

Apoi adăugă tare :

— De ce mă întrebi aceasta, domnule ?

— Pentru că vreau să joc o festă și să arunc pe fereastră vreo șase ludovici.

— Este rus ! își zise băiatul.

— Cum te cheamă, băiete ?

— Pierre, domnule.

Armeanul căută prin buzunarul hainei și scoase o pungă de mătase.

Pierre crezu că poate era un american.

— Sunt la ordinele domnului, zise el.

Străinul își deschise punga și puse pe masă șase piese de aur.

— Ai aici alături doi tovarăși veseli, dragă Pierre urmă el.

— Doi domni cu doamnele lor.

— Tocmai... Ne cunoaștem nițel... și aș vrea.

Armeanul se mai gândi.

Pierre se uita la el.

— Prost ce sunt ! murmură el în sine, e francez și însurat !

— M-ai înțeles ?... urmă omul cu patru sticle ; e o glumă... o prinsoare.

— Da, da, zise Pierre, știm noi astea.

El zâmbi cu multă răutate.

— Înțelegi ? zise armeanul.

— Negreșit.

— Despre ce e vorba ?

Zâmbetul lui Pierre pieri deodată.

— Nu știu... zise el.

Armeanul își scoase ceasornicul.

— Am să-ți lămuresc lucrul, urmă el. Aveți dincolo un ceasornic de perete minunat, pe care-l aud bătând de parcă aș fi lângă el.

Acum este ora cinci și jumătate... dacă după treizeci de minute voi auzi sunând cinci în loc de șase, acești bani sunt ai tăi.

Băiatul se scărpină în cap.

— Asta n-ar fi tocmai greu, răspunse el, numai dacă s-ar putea face... dar nu poți întârzia ceasornicul fără să faci tot ocolul cadranului. Și apoi, dacă poftiți, voi face să bată toate ceasurile unul după altul.

— Ba nu ! nu ! îl întrerupse străinul ; lucrul trebuie să se petreacă fără să se bage de seamă.

— Atunci, zise Pierre, mai bine ar fi să opresc limba ceasornicului.

Armeanul își încrucișă mâinile pe masă.

— Dragă Pierre, zise el, ești un băiat deștept... Oprește limba și dacă ceasornicul nu va bate înainte, vei avea șase poli. Nu uita sticla mea de vin.

Băiatul ieși.

Armeanul se ridică de pe scaun și deschise fereastra.

Pe bulevard era un om învelit într-o manta mare, care se plimba în sus și în jos.

Armeanul se rezemă în coate la fereastră și se uită la el câteva secunde cu o compătimire sinceră.

— Stă la postul său ! mormăi el ; dacă i-aș putea da măcar un pahar de vin. Pe legea mea, eu stau bine aici și am rolul cel mai bun !

Frigul de afară îl apucă ; se scutură și închise repede fereastra.

— Fiecare lucrează după mijloacele sale, urmă el. El a stat de strajă de atâtea ori sub balcoane frumoase încât acum e o plăcere pentru care el să umble pe ploaie... Cât despre mine, eu sunt mai bun prin case și la posturi unde e vorba de a sta la o masă...

Băiatul intră ținînd în mână sticla cu vin.

El se apropie de armean în vârful degetelor și îi zise la ureche cu un gest învățat la Porte-Saint-Martin :

— S-a făcut !...

Armeanul își puse un deget la gură și luă un aer trist spre a-și turna un mare pahar de vin.

— Bine !... urmă el, poți să pleci, dragă Pierre, și să taci ca mormântul !

Băiatul aruncă o privire de dragoste către cei șase poli și se retrase.

Armeanul rămase singur cu a cincea sa sticlă.

În separeul vecin Franz d'Audemer și cele două doamne erau la masă.

Sampania cursese cumsecade, limbile erau dezlegate și gesturile nu mai puțin.

Julien avea pe frumosul domino albastru așezat lângă el pe un divan mic ; dominoul negru își petrecea degetele sale mici prin părul blond al lui Franz.

Ei vorbeau ca toți îndrăgostiții, inspirați la mâncare și băutură, și cuvintele plăcute lunecau pe buzele zâmbitoare, încât credeai că nu se mai isprăvesc. Paharele înalte, încununate cu spumă trecătoare se ciocneau ; mâinile se căutau, ochii aprinși străluceau.

Era un tablou în felul său : satin negru pe pielea albă, unde șampania punea reflexe aprinse, poze alene și catifeaua măștilor care marca lumina privirilor înfocate... Căci frumoasele doamne își păstraseră măștile și nimic nu e mai plăcut decât această învelitoare întunecoasă, prin care străbate raza privirii și împrospătează obrajii oricărei femei.

Partea care se vede din frunte devine și mai curată ; bărbia rotundă, gâtul alb ca laptele și gura adumbrită te face să ghicești un șir de mărgăritare.

De o jumătate de oră Julien d'Audemer tachina dominoul albastru, încercând să-i vadă fața.

Eshter nici nu se gândea să consimtă.

Dejunul fusese zdravăn, ceea ce se vedea și la frumoasa contesă.

Ea era veselă ; sânul îi sălta, ochii îi străluceau.

N-aș fi recunoscut în ea pe acea statuie nemișcată ce moțăia seara în salonul Geldberg.

Nu i se vedea fața, dar din poza și din privirea ei se ghicea firea ei senzuală.

Ea era cu totul pradă plăcerii. Nu se mai gândea decât la bucuriile momentului și se exalta într-un fel de beție voluntară.

Păstra însă o prudență instinctivă.

Capul lui Julien d'Audemer era aprins.

Vinul îi zăpăcise mințile.

Între privirea lui beată și obrazul contesei nu era numai masca de catifea, ci încă o perdea și mai deasă...

Sara își păstra de asemeneà masca, dar Franz nu încerca să i-o ridice.

Între ei era o înțelegere tăcută.

Se vede că Franz nu avea nevoie să-i ia voalul de pe obraz.

Orele treceau vesele.

Prima rază a zilei, slabă și tristă străbătu prin perdele în separeu.

Oboseala se apropia.

Doamna de Laurens, a cărei patimă se aprinsese un moment la întîiul foc al acestei nopți de plăcere, simțea că începe să se plictisească.

Esther, puțin răcorită, se temea.

Dorința ei era să schimbe noblețea nouă cu un titlu vechi.

Ea ținea la Julien sau mai bine la vicontele de Audemer.

Îi părea rău de această prostie în care o târâse sora ei, și obosită de plăceri, ea se întorcea la adevăratul ei caracter.

Numai Julien nu o slăbea.
Era îndrăgostit și îndârjit la joc și glumă.
Fantezia lui rămânea înflăcărată și ar fi dat epoleții săi spre a vedea numai obrazul frumoasei sale necunoscute.
Dar toate aceste stăruințe nu erau de ajuns spre a mai înviora plictiseala Sarei și după câteva minute ea pronunță acea întrebare mortală ce este ca suflarea din urmă a plăcerii în agonie :
— Cât e ceasul ?
Franz se întoarse iute spre ceasornic, căci și el avea interes să nu uite ora.
— Vom sosi, zise Julien râzând, acest ceasornic merge înainte...
— Cinci și jumătate, zise Franz, avem timp.
Sara întrebă din privire pe contesă, care îi răspunse printr-o mișcare din cap.
Farmecul se risipise, amorul își închisese aripele ; balul trecuse.
În separeul vecin armeanul de asemenea se uita la ceasornicul său, la care erau șase și jumătate.
A cincea sticlă era goală. Părea mai fericit decât un rege.
Sună clopoțelul.
— Dragă Pierre, zise el, ai câștigat șase poli. Adu-mi o sticlă de Laffite.
Pierre luă cei șase poli și se închină până la pământ.
— Dacă vrei să mai câștigi alți șase, zise armeanul, vei face socoteala la o jumătate de oră când vor cere-o acești tineri veseli care petrec alături.
— Asta se poate, răspunse Petru, ai cărui ochi râdeau.
Chiar atunci sună clopoțelul din separeul în care erau adunați tinerii.
— Plata ! strigă Franz deschizând ușa.
— Micuțul e punctual ! mormăi armeanul printre dinți ; Dragă Pierre, adăugă el tare, adu-mi sticla cu vin și poartă-te ca un băiat de treabă ce ești !
— Doamnelor, zicea Franz dincolo, în orice altă împrejurare nu v-am fi lăsat să scăpați astfel, dar și noi avem micile noastre afaceri.

— Nu ne grăbim, răspunse vicontele, întorcîndu-se să cuprindă talia contesei, care acum se apăra.

— Frumoasa mea Ana, când te voi mai vedea ?

Contesa se numea Ana, iar doamna de Laurens se chema Luiza.

— Nu știu, răspunse ea. Sunt prea ocupată și bărbatul meu e foarte rău... mai bine ar fi să uităm această nebunie.

Julien gândea altfel.

— Cât despre mine, zise Franz, eu nu te întreb când voi putea să te văd, Luiza !

— Nu mă mai iubești, zise Sara bosumflată.

— Nu știu... sigur este că și capriciul dumitale a trecut de mult.

— Ce idee !

— Nu nega... ce are a face !... E mai mult ca sigur că nu ne vom mai vedea.

El îi sărută mâna.

— Lasă-mă să-ți mulțumesc, Luiza, adăugă el ; n-am văzut încă o femeie așa de frumoasă ca dumneata, în afară de una, care seamănă cu îngerii. Te-ai prefăcut că iubești și eu am fost destul de fericit câteva zile. Îți mulțumesc pentru bucuria pe care mi-ai făcut-o. Mulțumesc și pentru răceala de acum ! Aș fi suferit prea mult, frumoasa mea Luiza, dacă ar fi fost să-mi pară rău după două iubiri !

— Ce înseamnă asta ? murmură Micuța, care nu înțelegea.

— Acum e timpul să vorbim lămurit, urmă Franz, luându-i mâna. Cunosc toată fericirea mea doamnă... Știu că aveam dreptul să fiu mândru de ceea ce am dobândit.

El simți mâna Sarei înțepenind într-a lui.

— Te cunosc, doamnă, urmă el zâmbind, sunt un fost funcționar din banca Geldberg.

Sara păli ca un mort sub masca ei ; dar tăcu.

— Negreșit, urmă Franz, nu e un noroc ordinar de a fi amantul doamnei de Laurens !

— Mai încet, murmură Micuța cu o voce înfundată, mai încet, te rog !

— Fii liniștită, Luiza, răspunse tânărul plecînd capul cu melancolie, onoarea dumitale a fost în mâini bune.

Dar chiar dacă aş fi un indiscret, n-aî avea să te temî mult timp.

Privirea Micuţei, fixă şi posomorîtă, se ridică deodată.

— Nu mi-e frică de dumneata, zise ea, prefăcîndu-şi vocea mângâietoare. Ştiu că eşti generos şi bun, dar nu e vorba de mine. Vorbeşti ca un om care nu mai speră. Franz, te iubesc şi mă faci să tremur !... Ce-mi pasă de întâmplarea care ţi-a făcut cunoscut numele meu ? Ţi l-aş fi spus dacă m-ai fi întrebat, căci sunt a ta cu totul. Dar ce ai, Franz, şi de ce trebuie să mă tem pentru tine ?

Franz se uită la ea înduioşat.

El credea totul şi nu cerea decât să iubească.

Era un copil, totdeauna gata să-şi spună secretul celui care vrea să-l audă.

El nu cunoştea acele delicateţe grave pe care le învaţă vîrsta şi fac pe om prudent.

El n-avea frică de moarte, dar duelul îi venea în gând şi era deprins să nu ascundă nimic din impresiile sale.

Se gîndi la duel. Trebuia să vorbească de duelul său.

— Când te voi părăsi acum, zise el, mă voi duce pe teren.

— Vai !... făcu Sara iute.

Apoi adăugă cu mai multă răceală :

— Vreo ceartă de bal ?...

— Ba nu, Luiza... O insultă gravă... un duel de moarte !

— Cu un copil ca dumneata ?

— Cu un spadasin vestit. Un om care mă va ucide ca pe o vrabie.

În ochii Sarei trecu un fulger de bucurie, pe când glasul i se făcea compătimitor.

— Sărmanul meu Franz ! murmură ea.

Îşi rezemă capul lângă al tânărului şi adăugă cu un ton răsfăţat :

— Eu nu vreau să te baţi, Franz !

Acesta duse a doua oară mâna frumoasă a Micuţei la buzele sale.

— Mulţumesc ! zise el din nou. Ai o inimă bună,

Sara tăcu. Ea deveni gânditoare şi se uită fix la Franz.

— Luiza, dar un bărbat nu poate asculta o aşa rugăminte.

— Dacă ar fi așa ? murmură ea, fără să știe ce vorbește.
— Ce ? întrebă Franz.
Doamna de Laurens tresări, apoi încercă să zâmbească.
— Nu știu, zise ea, mi-ai făcut să-mi fie frică, Franz... Așadar, acest om e grozav ?
— Nu-l cunoști, Luiza, pentru că ești o femeie, dar el e vestit între noi bărbații... Nu face nimic ! Zise el voios, îți promit că voi lupta cât voi putea mai bine.
Ei luă cuțitul de pe masă și învârti pumnul de două, trei ori.
— Pășește ! parează și lovește iute ! zise el râzând din toată inima, ah ! ah ! pe Dumnezeul meu, vom vedea !...
Micuța tot se gândea.
— Dumnezeule ! zise ea cu îndoială, sunt prea neliniștită... Dar cum îl cheamă pe acest om ?
— Verdier, răspunse Franz.
Micuța săltă pe fotoliu și figura i se înroși și îndată iarăși păli.
Mîna arse degetele lui Franz.
— Ce ai ? o întrebă el.
Ochii Sarei aruncau o lumină ciudată prin găurile măștii, dar sîngele rece îi revenise deja.
— Nimic ! răspunse ea liniștită de tot.
— N-am auzit vorbindu-se de acest Verdier...
Pierre aștepta afară.
În timpul acesta Julien făcea declarații Estherei.
El deschise ușa de la separeul vecin.
— E timpul să vă dau nota ? întrebă el încet.
Armeanul avea pus ceasornicul lîngă el.
— Nu încă, răspunse el.
Franz sună clopoțelul strigând :
— Plata !
Băiatul nu se mișca.
Se lumina de ziuă și lumânările deveneau de prisos.
Cele două doamne erau în picioare deja și își aruncau mantiile de mătase caldă peste toaleta lor de bal.
Julien d'Audemer, care servea de camerist al dominoului albastru, stăruia tot mai mult, cerând cu înfocare o altă întâlnire.
Franz și Sara nu mai vorbeau.

Franz se uita cu mare neliniște cum se face ziuă și afurisea pe băiat.

Micuța îl examina pe furiș.

Fața ei palidă și obosită, dar frumoasă, avea o bucurie rece și nemiloasă.

În separeul, unde adineauri fusese atâta veselie și atâta dragoste, acum nu rămânea decât oboseală și urât.

Ceea ce este trist în aceste comedii, e deznodământul.

Mâini încordate și trase, frunți palide, ochi obosiți, guri ce vor să caște și sticle goale pe o masă murdărită.

Și ziua vine să lumineze toate aceste ruine !

— Afurisit ! zise Franz, mi se pare că-și bat joc de noi aici !...

El sună așa de tare de sfoara clopoțelului, încât o rupse.

Băiatul nu se mai putea preface. El intră și Franz îi smulse hârtia din mână.

— Tocmai atât am ! zise el uitându-se la suma totală.

El căută în buzunarul în care pusese restul din banii de la Hans. Buzunarul era gol.

Balurile mascate au și astfel de întâmplări, deși întâlnești acolo și oameni cumsecade.

Franz rămase foarte încurcat, pentru că Julien d'Audemer îi spusese de mai înainte că punga îi rămăsese între celelalte lucruri ale sale.

Julien se uita la el cu coada ochiului, ghicind de ce era încurcat.

Pe când îngâna vorbe de dragoste la urechea frumoasei sale doamne care nu-l mai asculta, el tremura gândindu-se că se vor face de râs.

După cum face cineva e la mare nevoie, Franz căută și în alt buzunar, unde știa bine că nu pusese nimic.

Băiatul începea să se uite la el cu neliniște.

Vicontele se prefăcea că e ocupat pe lângă dominoul albastru și că nu vede nimic.

Cu toate astea Franz găsi ceva în fundul buzunarului pe care îl credea gol. O mare mirare înlocui încurcătura care îi fusese adineauri pe frunte.

El își scoase mâna și în mână o pungă plină cu aur.

Îl jefuiseră pe o parte și îl îmbogățiseră pe alta !

Ciudat lucru !

Mirarea marinarului fu tot așa de mare ca și a lui Franz.

— După cum mi se pare, ne-au dăruit, își zise el vesel, să vedem la mine !...

El își vârâ mâna în buzunar râzând și nu găsi nimic decât o bucățică de hârtie, pe care erau scrise cu creionul câteva cuvinte.

El râse și mai tare încercând să citească literele pe jumătate șterse.

Dar pe când citea devenea palid și sprâncenele i se încruntară.

— Ce e asta ? întrebă dominoul albastru.

Vicontele nu răspunse și mototoli repede hârtia.

Franz stătea înlemnit.

Această împrejurare îi aducea aminte întâmplările deja uitate din acea noapte. El își aminti de personajul misterios care se apropiase de el așa des în bal.

Cavalerul neamț mai ales îl urmărise mai mult de un sfert de oră și mersese câtva timp alături de el.

El goli o parte a pungii în mână. Erau numai galbeni austrieci.

Fruntea i se plecă gânditoare.

Dar nu avea vreme să cugete.

El își scutură capul și aruncă pe masă banii pentrru plată.

— Haide, Julien, zise el, să plecăm !

— Așa repede ! replică tânărul viconte d'Audemer distrat. Nu e decât cinci și jumătate.

Ochii lui Franz urmară degetul camaradului său care arăta spre ceasornic.

Se vedea într-adevăr cinci și jumătate, dar limba ceasornicului nu se mișca.

— A stat ! strigă Franz pălind ; s-a făcut ziuă... Poate o fi și trecut timpul.

— Chiar așa !... făcu vicontele.

În acel moment se auzi sunând un ceasornic din odaia de alături. Era ora șapte.

Franz asculta fără să respire.

Cînd auzi lovitura din urmă apucă de braţ pe Julien şi-l târî cu putere spre uşă...

Vicontele voia să mai stea, căci nu obţinuse încă întâlnirea.

În acele momente, Franz avea o tărie neînvinsă.

Îl târî afară pe vicontele d'Audemer, care nu avu nici timpul să-şi ia bine adio de la doamna cea frumoasă.

Cele două doamne rămăseseră singure şi libere să vorbească despre această plecare grăbită.

Sara înţelegeá, dar Esther sta ca înmărmurită.

Pe când deschidea gura spre a cere desluşiri, armeanul ieşi din separeul său arătându-şi în prag faţa luminoasă.

El salută de două ori, apoi se retrase.

— Baronul de Rodach !... strigară deodată cele două doamne.

. . . .

Omul care stătea de strajă afară pe bulevard era tot la postul său.

Plecase numai spre a căuta o trăsură la staţia vecină şi acum aştepta înaintea Cafenelei englezeşti.

Omul vorbise câteva minute cu birjarul, după care acesta primi doi poli zîmbind şi făcînd din cap în semn că a înţeles.

Ieşind din cafenea, Franz chemă trăsura şi se urcă urmat de Julien d'Audemer, care îşi întoarse capul uitîndu-se la ferestrele prea fericitului separeu, unde îşi lăsase frumoasele sale amoruri.

— Pădurea Boulogne, poarta Maillot ! strigă Franz. În fuga cailor !

De obicei birjarii nu prea se grăbesc, dar fără spor ca aceasta nu s-a mai pomenit.

El luă încet de traistele de pânză umedă ce atârnau la botul cailor, îi frecă la urechi, cercetă hamurile şi pierdu câteva minute spre a se înveli în mantaua sa.

— Pleacă odată, strigă Franz, pleacă !

Vicontele se uita melancolic spre cafeneaua englezească şi la ferestrele închise...

Birjarul se apropie de muşterii săi. Scoase din buzunar o cutie de tinichea, făcîndu-se că vrea să o dschidă.

Mănușile lui mari îl încurcau și cutiuța nu se deschidea.

— Haide odată ! n-auzi nenorocitule ? strigă Franz, care nu se putea liniști pe pernele tari ale birjei.

— Cetățene, răspunse birjarul, acesta e numărul...

— Să te ia dracu și pe tine și numărul tău !... Eu îți zic să pleci căci te voi mulțumi...

— Înțeleg, cetățene, dar am o nevastă și trei copilași mici. Trebuie să dau pâine la atâtea guri și ne aruncă pe drumuri dacă nu arătăm numărul...

Tot vorbind, el voia să deschidă cutiuța care îi aluneca printre degetele înmănușate.

Armeanul a cărui haină roșie se ascundea acum sub o manta mare, se dusese la omul care făcuse de strajă.

Ei stăteau amândoi la colțul străzii Favort și râdeau cu hohot, uitându-se la scena cu birjarul.

Acesta, în sfîrșit, se hotărî să se urce pe capră, dar era deja șapte și zece minute...

Franz răsuflă ușurat.

— Acum, zise Franz, am să fac lecția de arme și cântecul lui Grisier !... Gândește-te la amorurile tale, Julien, eu voi face o mică repetiție.

El se înfundă într-un colț al trăsurii și se puse a-și mișca grozav pumnul, căutând să-și aducă aminte pozițiile învățate.

Din când în când, murmura printre dinți:

— Fac un pas înainte... parez iute și răspund ca un leu... Apoi năvălesc: în gardă, pe Dumnezeu ! Ah, ticălosul de Verdier !...

În mijlocul focului său de luptă el băgă de seamă că birjarul nu mergea.

— La galop, birjar ! La galop ! strigă el cât putu.

Birjarul era surd. Și el își repeta lecția.

În spatele birjei, armeanul și tovarășul său mergeau barț la braț ca la plimbare.

Dar e cam greu în cele din urmă să oprești din drum pe un om de inimă care simte că îi este onoarea în joc.

În mijlocul Champs-Elysée, Franz strânse brațul lui Julien care începea să-și scuture impresiile nopții.

— Vom ajunge prea târziu, zise el.

— Și mie mi se pare, răspunse vicontele.

— Verdier nu va mai fi acolo.

— Mă tem.

Franz scoase capul din trăsură și se uită o secundă la mersul alene al cailor, pe care îl întreceau oamenii care se plimbau de dimineață.

— Julien, zise el, te simți în stare să alergi într-un suflet de aici până în pădurea Boulogne ?

— Putem încerca, răspunse vicontele.

Franz deschise iute ușa trăsurii și sări în șosea. Julien îl imită.

Apoi porniră fuga amândoi spre bariera Stelei.

După trei sute de pași își întoarseră capul spre a vedea cât se depărtase de trăsură.

Birja era lângă ei mergând destul de iute.

Armeanul și tovarășul său erau în locul lor.

Lui Franz îi veni o poftă grozavă de a trânti cîteva birjarului care se uita la ei rânjind, dar nu era timp de pierdut.

El își înteți fuga.

După cîteva minute trecu prin poarta Maillot.

Julien și el intrară îndată în pădurice, la dreapta ce ducea la poarta d'Orleans.

Birja se oprise la poartă. Armeanul și tovarășul său se îndreptă de asemenea spre pădurice.

Franz mergea iute printre copacii desfrunziți.

El nu cunoștea bine locul indicat de Verdier, dar marginea pădurii între alee și zid îl conducea, ca să întâlnească pe adversarul său.

După cîteva minute de mers se auzi un zgomot de săbii.

— Oho ! zise Julien, mai este o partidă astăzi la poarta Maillot, dacă nu cumva nu e omul nostru, care se antrenează cu martorii săi.

— Să vedem, zise Franz.

El înaintă spre locul unde auzea zgomotul și zări, într-un luminiș, doi oameni cu sabia în mână luptându-se din răsputeri.

— E Verdier ! strigă el.

— Și cavalerul german ! adăugă Julien încremenit.

PARTEA A DOUA

ROTONDA TEMPLUI

I

TOALETA GERTRUDEI

În noaptea aceea lumea dansase prin străzile înfundate ca și prin cartierele bogate.

Sala Valentino se întrecuse cu sala Favart. Ambigu-Comique nu vrea să se lase mai prejos de cei care jucau polka la Prado; fîșîiturile rochiilor și pocnetele papucilor de la Musard deșteptaseră ecourile tragice ale Odeonului uimit.

S-a auzit sunetul orchestrelor de-a lungul drumurilor largi din foburgul Saint-Germain. Se rupsese tăcerea din acele nobile locuri de pe lângă Champs-Elysée. Invalizii adormiseră în zgomotul contradansurilor din Gros-Caillou. Valsurile din foburgul Saint-Antoine legănaseră somnul celor din Quinze-Vingts și a prizonierilor din Roquette.

De la șoseaua Antin până la cartierul Mouffetard, de la poarta Saint-Denis până la câmpul lui Marte fusese o lungă și largă sărbătoare ; cântări nesfârșite, întreceri vesele, râsete și hohote.

Păgâni și creștini, negri și albi, bogați și săraci, hoți și oameni cinstiți, toți cântaseră și găsiră unde și cum să-și petreacă noaptea.

Acum totul se terminase. Soarele răsărise peste aceste ministere de chefuri diferite și se uita la orașul obosit de atâtea plăceri.

După aceste nopți de bal, în care jumătate din Paris s-a tăvălit nebunește în petreceri, orașul primește o

înfățișare acră și rușinată. Deșteptarea îi este posacă, întocmai ca a bețivului în urma unui chef lung.

De-a lungul bulevardului nu vezi decât trecători posomorâți, târându-și picioarele și căscând ochii fără gândire. Ici-colea o birjă încărcată cu oameni beți, care scot strigăte răgușite și trântesc înjurături sălbatice. La fiecare pas trebuie să te ferești să nu dai peste vreun nenorocit, care se leagănă amețit de vinul de patruzeci de bani, și pe care sergenții de oraș au cruzimea să nu-l lase să se culce în șanț.

Toate sunt urâte, triste, respingătoare.

Acesta e reversul neplăcut al unei medalii ce nu are nici o putere frumoasă.

Pe când acești bolnavi se duc să se întremeze după veseliile deochiate, Parisul muncitor se deșteaptă și el trist. Când soarele se ridică este semnalul de lucru și de muncă ingrată.

Între aceste două tabere, între nenumărații gugumani de pierde-vară și muncitorii truditori, câți înțelepți oare sunt fericiți ?

Și apoi între acești înțelepți, așa de rari, sunt mulți nesănătoși. Cât despre cei fericiți, poți să-i cauți...

Templul nu era încă deschis.

Din locuitorii lui de ambele sexe, o mare parte fusese la serbare, dar aici plăcerea nu păgubește niciodată munca. Aviditatea atavică care domnește în acest popor de negustorași ține locul de curaj și de virtute.

El e aspru cu sine însuși și nici odată nu are liniște.

Precupețele sau revânzătoarele din careul Palatului regal își foloseau timpul care le rămînea între bal și deschiderea tîrgului, pentru a-și pune bine rochia de mătase, schimbată în domino pentru a-și înfășura pieptenele aurit care le strânge părul, le făcuse să semene așa de mult cu niște prințese. Căci negustoresele din Palais-Royal au de toate din astea, și încă alte lucruri, deși mănâncă musaca cu trei centime porția și beau cafea cu o centimă ceașca.

Zgârcenia e ca și mizeria: de obicei trăiește bine cu deșertăciunea.

Negustoarele din foişorul Florei, mai puţin elegante decât vecinele lor, aveau mai puţine nevoi.

Nu era decât un pas de la toaleta lor de bal până la costumul lor de toate zilele.

Cât despre cele de la *Puricele zburător* şi din *Pădurea Neagră,* nu trebuie să zicem nimic rău, dar aristrocraţia Templului spune că ele nu fac parte din societatea cumsecade.

Oricum ar fi, ai fi recunoscut între primele negustorese aşezate la postul lor, doamnele cele mai îndrăzneţe din Wauxhall şi Ambigu.

Mai toate dughenele luaseră parte la serbare.

Ziua avea să treacă acum în povestiri lungi despre succesele avute şi biruinţele negustoresele.

Ceea ce doresc mai mult din Templu, este de a fi luate drept ceea ce nu sunt.

Sub mască, ele fac să se creadă că sunt soţia unui avocat, soţia unui portărel sau tovarăşa unui guard de comerţ. Unele îşi zic baronese din stada Lombardă.

Cele mai ambiţioase îşi puneau cu îndrăzneală titlul de lorete.

Şi toate petrec din răsputeri, întâi pentru a petrece, apoi pentru a povesti cu o limbuţie nemaipomenită, cum au petrecut ele.

Cu toate astea era o casă, care se afla în piaţa Templului, unde vântul nebuniei nu pătrunsese în acea noapte.

Aceasta era locuinţa negustorului de haine Hans Dorn.

Hans locuia de o parte a curţii şi familia Regnault de alta.

Hans avea un apartament alcătuit din mai multe camere şi arăta un fel de stare bună. Regnault n-avea decât o singură odaie sărăcăcioasă şi ticăloasă, unde dormea bătrâna, Victoria nora sa şi nepotul Geignolet idiotul.

Jean Regnault, flaşnetarul şedea într-o gaură mică de lângă odaia principală şi a cărei fereastră dădea spre curte.

Cînd Jean Regnalt nu alerga prin oraş cu trupul lui încovoiat sub flaşneta grea, el rămânea rezemat la fereastra îngustă şi privea departe...

Puteau să treacă ore fără să se schimbe direcţia privirii lui Jean, pentru că fereastra frumoasei Gertruda era tocmai peste drum de fereastra lui.

Şi Jean Regnault o iubea aşa de tare pe frumoasa Gertruda !

Era un băiat bun, cu inima sinceră şi cinstită.

El avea un devotament plin de respect şi de dragoste pentru bunica lui şi pentru mama lui, a căror suferinţă o înţelegea.

El iubea pe Joseph, zise Geignolet, sărmanul lui frate, căruia Dumnezeu nu i-a dat minte. Ar fi murit bucuros, muncind spre a procura puţină fericire aici pe pământ celor trei fiinţe.

Dar gândul lui era la Gertruda.

El iubea pe Gertruda cu toată inima lui naivă şi profundă. Dragostea asta nu străluceşte decât odată în viaţă şi rămâne în amintire până la bătrâneţe.

El o iubeşte ca un copil, fără să ştie. Ea era atât de bună şi frumoasă !

Mâna-i mică ascundea cu discreţie pomana ce dădea săracilor, pecând obrazul i se rumenea şi lacrimi îi licăreau în ochi.

Jean Regnault vedea toate astea de la fereastra sa.

El nu dădea la săraci, căci era el însuşi destul de sărac, dar invidia pe Gertruda care cobora de câte ori intra în curte un cerşetor.

Hans Dorn şi fiică-sa erau oameni buni, aveau milă de cei nenorociţi şi îi ajutau cât puteau din mica lor avere.

De câte ori dădea ceva la săraci, Gertruda era aşa de fericită !

Cînd flaşnetarul pleca în oraş, el se ducea cu gândul la fată.

Jean era un copil visător.

Viaţa să, rătăcitoare şi singuratică în mijlocul mulţimii, mărea înclinarea sa spre meditare.

În cântecele bietului său instrument, el auzea melodii curate.

Dumnezeu îl făcuse muzicant și poet, dar nu dintre acei care produc, ci dintre acei care simt.

El se gândea, iubea, și secretul melancoliei sale era numai al lui.

Gertruda se obișnuise să-l vadă adeseori la fereastră. El era frumos. Zâmbetul îi era inteligent și bun.

Gertruda își amintește că atunci cînd era copilă, Jean Regnault se oprea în curte spre a-i cînta și a-i arăta oamenii cei mici de alamă care jucau pe tabla flașnetei sale.

El era drăguț și bun cu ea. Făcea orice voia ea și asculta ca un rob tiraniile ei copilărești. Pe atunci el o mîngîia. Mai tîrziu nu a mai îndrăznit.

Acum, cînd trecea prin curte, el își lua șapca în fața Gertrudei ca la o doamnă. Se roșea numai văzînd-o și fugea îndată.

Spre a o privi de la fereastră, el se ascundea după bucata de pînză care era ca o perdea.

Ca să se întoarcă, trebuia ca Gertrude să-l cheme.

Într-o zi ea îi zise :

— Așadar, nu mă mai iubești, Jean ? Bietului flașnetar îi veni să plângă de bucurie.

De atunci el lua curaj și nu se mai ascunse pentru a se uita la Gertruda.

După ce se întorcea din oraș, el cânta o mică arie în curte, și Gertruda cum auzea acest semnal venea fuga. Își ziceau câteva cuvinte bune sau vorbeau vag despre viitorul care putea aduce fericire.

Jean Regnault uita de prezentul trist și zâmbea sperând.

La aceste întâlniri pe furiș ei nu vorbeau de dragoste.

Cei doi copii nu aveau grijă să dea un nume la ceea ce simțeau. Se iubeau fără să și-o spună și se iubeau în fiecare zi mai mult.

Cu cât Gertruda îl vedea pe Jean mai nefericit și preocupat în a depărta lipsa din sărmana sa casă, cu atât îl iubea mai mult.

Jean ghicea aceasta și inima i se umplea de recunoștință.

Gertruda îi vorbea de mama lui, de bunica și de fratele idiot ; Ea îi iubea pe toți aceștia pentru Jean.

Când bătrâna zdrobită de greutatea necazurilor, cădea bolnavă, Gertruda veghea la patul ei; o îngrijea, o mângâia și buzele zbârcite ale doamnei Regnault zâmbeau în treacăt numai pentru că avea înaintea ochilor fața blândă a Gertrudei.

Din contra, Victorina nu o putea vedea fără să se întristeze.

Ea ghicise dragostea dintre cei doi copii.

Hans Dorn era un vecin bun, dar el cunoștea mai bine ca oricine sărăcia din casa Regnault și cum putea ea să spere că el va uni bunăstarea lui cu această lipsă absolută ! Și aici era nenorocirea care amenința.

Nu-i trecea prin gând să spună temerile sale soacrei, ale cărei bătrânețe erau așa de aspre și care suferea așa de mult.

Într-adevăr, nu numai sărăcia și boala apăsau asupra zilelor din urmă ale doamnei Regnault.

Ea avea un secret, care îi făcea durerea și mai amară și care ieșea câteodată pe jumătate din pieptul ei chinuit.

Ea vorbea atunci de un fiu, de care își mai aduceau puțin aminte unele negustorese bătrâne din templu, și care o părăsise cândva, luând cu el toată averea familiei.

Acest fiu se numea Jacob.

El fusese cel mai iubit în familie : mama sa îl adora, tatăl îi dăduse o educație mai presus decât averea lor.

Cei care cunoșteau această istorie ziceau că fuga lui Jacob dăduse tatălui Regnault o lovitură fatală și disperarea îl omorâse.

Se mai spunea, că de atunci mâna lui Dumnezeu apăsa asupra nefericitei familii.

De atunci mizeria intrase în casă pentru a nu mai ieși.

Frații lui Jacob muriseră pe rând.

Dintre toți copiii care erau odinioară în jurul bătrânului Regnault, nu mai rămăsese decât soția fiului lui mai mare, Victorina, care din doi copii, născuse pe unul lipsit de minte.

Tot ce purta numele de Regnault părea a fi blestemat.

Lumea din Templu avea puţină milă pentru ei, deoarece bătrâna bunică era decana negustoreselor şi firma ei stătea în acelaşi loc de peste treizeci de ani, iar familia Regnault insufla şi frică. Se zicea că era noroc şi aducea nenorocire şi altora.

Oricine se teme de atingerea fatală a mizeriei.

Toţi din târg erau de părere că acel Jacob Regnault pierise nu se ştie unde. Însă alţii spuneau că fusese spânzurat în Anglia.

Dar bătrâna bunică scăpa câteodată cuvinte, ce dădeau să se înţeleagă că fiul ei trăia ; erau vorbe fără şir care izbucneau din inimă în momente de mare mâhnire.

Când era întrebată, ea nu răspundea.

Se făcuse ziuă.

Era momentul când Franz şi Julien d'Audemer se duceau în pădurea de Boulogne.

Hans Dorn era treaz de mult. Nu dormise în acea noapte şi amintirile sale, deşteptate deodată prin întâmplările din acea seară, îl făcuseră să stea dus pe gânduri timp de mai multe ore.

Ceea ce văzuse i se părea ca un vis.

Era aşa de mult de când nu mai spera nimic şi toată viaţa sa era îndreptată numai spre viitorul fiicei Gertruda !

În dimineaţa asta gândul lui Hans se ducea cu putere spre trecut.

I se părea că vede Bluthaupt, castelul minunat, plin încă de mărire, şi în acel palat nemăsurat vedea două femei tinere şi frumoase, una care pleca deja tristă spre moarte, alta care zâmbea fericită şi sănătoasă.

Margareta şi Gertruda ! Doamna nobilă şi servitoarea credincioasă. Fiica nobililor lovită de suferinţe prea timpurii şi fiica unor arendaşi sărmani, plină de tinereţe şi de voioşie.

Vai ! Amândouă muriseră. Contesa pe patul ei sculptat, între broderii bogate şi perdele de mătase ; servitoarea pe un pat sărac din cartierul Templului.

Amândouă tinere, amândouă frumoase în ceasul când Dumnezeu le-a chemat la sine !

Gertruda lăsase o fiică care îi purta numele, care avea inima ei bună și fața ei drăgălașă. Ea adormise de veci între soțul său și copila sa. Margareta lăsase un fiu, care nu cunoștea pe mama lui.

Gertruda era aici, apărată și iubită, Gertruda copila rodul unei dragoste curate, singura bucurie a părintelui său !

Dar unde era moștenitorul lui Bluthaupt ?...

Hans simțea un fior prin vine.

Cel din urmă fiu al lui Bluthaupt chiar în acest moment trăgea să moară...

Hans se așeză pe salteaua de lână a patului.

Fața lui era palidă, ochii speriați, mâinile reci se încrucișară pe genunchi.

Pe dinaintea ochilor tulburați treceau necontenit fantome.

Era un tânăr frumos cu figura delicată ca de femeie, care ținea în mână o sabie mare, prea grea pentru brațul lui. O altă sabie se încrucișă cu a lui. Urechea lui Hans asculta și auzea o zăngănire de fier.

Tânărul cădea și fața lui palidă se răsturna cu părul lui mare și blond ca și Margareta când murea.

O sudoare rece curgea pe tâmplele lui Hans.

El își împreuna mâinile și pronunța numele baronului de Rodach, precum cineva cheamă în ajutor providența în cea mai mare nenorocire.

Dincolo, în cămăruța sa, Gertruda își strângea corsetul.

Mâna mică, abia atingea șiretul și pânza puțin întinsă, îi arăta talia rotundă.

Gura trandafirie zâmbea către oglinda mică.

Toaleta Gertrudei nu era complicată.

Părul bogat castaniu cădea în lungi valuri pe gât și pe umeri.

Dinții pieptenului trecură de două-trei ori prin acele unde de mătase ; apucă părul și îl încolăci la spate.

O rochie, ușor strânsă, îi acoperi corsetul alb.

Era gata !

Înainte de a se apuca de treburile de prin casă, ea se duse să se uite printre perdele.

Jean Regnault era la postul său, rezemat cu coatele la fereastră ; privirea lui îndreptată necontenit spre fereastra Gertrudei era și mai tristă decât altă dată.

Zâmbetul fetei fu umbrit de melancolie.

— Sărmanul Jean ! murmură ea. Cum aș putea să-l fac fericit ?

Se întoarse la pat și îngenunche înaintea icoanei Maicii Domnului, pe care mama ei o adusese din Germania.

Ea se roagă la Dumnezeu pentru Jean, pentru părintele său Hans, care o iubea așa de tare și pentru toți nefericiții, care au nevoie de mângâiere.

Rugăciunea scurtă și naivă se urcă la cer ca tămâia curată.

Când se ridică, fața îi era iarăși veselă. Puse lemne într-un cuptor și începu să ațîțe focul cântînd.

II

MOS ARABY

Gertruda făcea focul cântînd din toată inima.

Glasul ei curat și sonor umplea odăița.

Când focul începu să ardă bine în cuptoraș, ea ieși și se întoarse numaidecât cu o oală de pământ, pe care o așeză pe cărbunii aprinși.

Chiar și când făcea aceste treburi de toate zilele, mișcările ei aveau grație.

Uneori glasul îi răsuna fără știrea ei, nu slăbea încât părea un murmur depărtat.

Câteodată cântecul i se oprea fără veste.

Atunci capul ei frumos se apleca gânditor și brațele îi cădeau în jos.

Ea se gândea. Visurile fetelor tinere treceau pe fruntea ei și o întristau.

Apoi deodată capul i se ridica și mai vesel.

Oala fierbea la foc, iar ea întorcea salteaua patului și așeza perdelele, albe ca zăpada.

Această a doua toaletă nu era mai lungă decât prima : într-o clipă, odăița dereticată luă o înfățișare curată.

În oala de pământ care fierbea în cuptor era dejunul pentru părintele ei și pentru ea.

Era o ciorbă groasă nemțească, în care o lingură pusă la mijloc, ar fi stat drept în sus.

Gertruda luă oala cu o mână îndemânatică și turnă mai întâi într-un castron, pe care îl acoperi cu o farfurie.

Își puse pe cap o broboadă și coborî încet pe scară ținînd castronul în mână.

Ajungând în curte ridică ochii spre fereastra lui Jean Regnault, care o pândea cu privirea.

Ea îi făcu un semn mic din cap și fața lui Jean se lumină, de parcă l-ar fi învăluit deodată razele soarelui.

Gertruda trecu prin curte, apoi prin aleea lungă care ducea în careul Templului și se îndreptă cu un pas ușor spre zidirea Rotondei.

Prăvăliile începeau să se deschidă.

În toate părțile cârciumarii din vecinătate turnau băutura de dimineață mușteriilor mahmuri și peristilul Rotondei se împodobea, ca în toate zilele, cu uniforme vechi și haine cârpite.

Partea cea mai mare din vânzătorii de vechituri era la post.

Numai ici-colea unele dughene leneșe întârziau să deschidă.

Toate casele de sub peristilul Rotondei ocupate de cârpaci, negustori de uniforme sau revânzători de pălării, sunt zidite după același plan.

De la această regulă face excepție numai depozitul de vinuri la *Doi Lei* și două locuri de lîngă strada Petit-Thouars.

Cârciuma a adunat mai multe dughene într-una singură, iar cele două locuri sunt ocupate de o prăvălie, tăiată în două printr-un perete subțire.

În starea lor normală, locurile nu sunt prea largi. Reduse la jumătate ele formau două strâmtori noroioase cu o magazie în spate, tăiată paralel în două părți egale.

O parte era ocupată de un meșter, care dregea orice fiind prea sărac spre a închiria o dugheană întreagă ; a

doua parte avea stăpân pe unul din personajele cele mai ciudate ale Templului de la 1844.

Pe dinafară erau la fel, ba a doua era poate mai sărăcăcioasă.

Înaintea uşii atârna o pereche de pantaloni roşii, împodobiţi cu o dungă azurie şi două sau trei haine albastre cu broderie de fir galben.

Aceasta era firma şi firma minţea.

Dar oricine ştia în Templu, ceea ce vindea stăpânul din acea prăvălioară sau gaură şi zdrenţele atârnate nu înşelau pe nimeni.

După ce treceai pe sub pantalonii şi hainele vechi care se legănau în vânt de atâţia ani, te aflai într-o anticameră mică în pătrate şi aveai dinainte un paravan tare de stejar străpuns cu o gaură ca semiluna decupată în el.

Paravanul avea o uşă, dar aceasta era pururea închisă.

În spatele paravanului, de la zece ore dimineaţa până la patru după amiază stătea un moşneag cu numele Araby, care împrumuta pe amanet şi garanţie şi care făcea negustorilor din Templu aceleaşi servicii aşa cum unii bancheri filantropi fac bietului comerţ din Paris.

Numai că bancherii îşi fac treburile la lumina zilei şi se supără când victimele îi numesc cămătari.

Araby nu se arăta niciodată. El sosea fără zgomot în fiecare zi, la aceeaşi oră, se furişa în gaura sa şi nu mai ieşea.

Mult timp se crezuse că se culca în spatele acelui perete de scânduri, care oprea intrarea în sanctuarul lui.

La ora patru, patru şi jumătate, gaura decupată ca semiluna care îi servea de birou, se închidea, ca şi uşa intrării care dădea spre peristil.

Dar nimeni nu vedea pe Araby plecând.

Poate că aştepta noaptea sau poate că se strecura printr-o altă parte a Rotondei. Sigur este, că a doua zi, pe la nouă şi jumătate, îl vedeai venind cu un pas nesigur de-a lungul străzii Puţului.

El intra în piaţa Rotondei şi ajungea îndată în gaura sa.

Lumea cunoştea pe Araby ca pe un cal breaz, în târg şi împrejur.

Mai bine zicând, i se cunoştea mersul şi costumul, căci puţini oameni se puteau lăuda să-l fi văzut la faţă.

Vara ca şi iarna, el purta pantaloni strâmţi, ghete mari şnuruite, o haină veche cu un guler mare şi o căciulă de piele, al cărei cozoroc îi cădea peste ochi.

Toate astea erau acoperite de o manta scurtă, tăiată ca a birjarilor.

Cei care spuneau că-l văzuseră de aproape vorbeau de o faţă galbenă şi zbârcită ca un măr în luna aprilie, de un nas ţuguiat, de o gură mică şi fără dinţi, de doi ochi mici şi vii, care clipeau de după ochelarii mari albaştri.

Mai adăugau că moş Araby trebuia să aibă o sută de ani şi că n-au văzut om mai prăpădit, mai ticăloşit şi mai hodorogit.

De la strada Vendôme la monumentul lui Louis XVI toată lumea cunoştea bine picioarele subţiri şi spinarea gârbovită a lui moş Araby.

Unii susţineau chiar că el era acel evreu blestemat de Dumnezeu, cunoscut în toată lumea, de veacuri, sub numele de Evreul rătăcitor.

Însă cu toate aste credinţe deşarte, unele glumeţe, altele serioase, la ocazii de mare nevoie toţi alergau la moş Araby.

Şi se ştie că aceste ocazii se întâmplă des la negustorii din Templu.

Există Munte-de-pietate, dar cu tot caracterul lui minunat, este încă prea formalist pentru unele nevoi.

Moş Araby dădea poate ceva mai puţin decât comisionarii şi dobânda împrumuturilor lui era mult mai aspră, dar el nu cerea decât amanetul.

De paşaport puţin îi păsa. Chitanţele de împrumut nu-l priveau ; nici nu te întreba cum te cheamă acest om de treabă şi puteai să-i duci în toată siguranţa un ceas găsit, un lanţ câştigat cu dreptul de moştenire sau câţiva metri de pânză luaţi pe cale nu prea cinstită.

Afară de asta, el împrumuta mai sus de trei franci. Împrumuta cât doreai, de la o sută poli până la cincizeci de centime.

La dreapta careului mic dinaintea peretelui de scânduri era o ușiță ce ducea la o magazie întunecoasă, ca la toate dughenele Rotondei.

În această magazie erau tot felul de lucruri numerotate frumos și pe care moș Araby le vindea în careu, după cincisprezece zile, dacă datornicii nu-i aduceau dublu suma împrumutată.

Aceasta era regula.

Cîteodată împrumuta mai mult, dar atunci trebuia contract particular.

El desfăcea marfa sa nu numai în Templu, ci și aiurea.

Deși cele trei-patru zdrențe atârnate la ușă nu orbeau pe nimeni, deși lua bani aproape de la toți negustorii din Templu, totuși nimeni nu se gândea să-l denunțe.

Este un lucru ce va apăra totdeauna camăta, anume lipsa.

Oamenii jefuiți se necăjeau la început și înjurau pe bătrînul hoț, dar, pe urmă, se răzgândeau. Lipsa amenința totdeauna și se putea întâmpla ca cineva să fie fericit că mai poate intra în vizuina lui Araby.

Bieții împrumutători seamănă mult cu nefericiții pasionați de ruletă : el amenință, strigă, zbiară, dar n-au gând să se răzbune.

Și apoi era o credință comună între negustorii Templului.

Ei credeau că era ceva nefolositor să facă știut poliției negoțul ascuns al lui Moș Araby.

Toți își ziceau că poliția știa, dar că bătrânul cămătar plătea vreun impozit agenților însărcinați cu supravegherea târgului.

Frumoasa Gertruda, ieșind din casa părintelui său, se îndreptă spre dugheana lui Araby.

Aceasta nu era încă deschisă. Obloanele încă trase își înfățișau scândurile găurite de cari, legate cu crampoane ruginite.

Gertruda bătu de două, trei ori cu degetele în scânduri.

— Cine e ? întrebă un glas slab dinăuntru.

— Eu sunt, Gertruda.

— Oh ! draga mea domnișoară, mulțumesc ! zise glasul cu bucurie, așteaptă nițel să deschid.

Se făcu un zgomot în spatele scândurilor, ca și cum o mână firavă ar fi încercat să dea la o parte un drug greu.

În fine, o scândură căzu, lăsând o trecere strâmtă.

Gertruda intră în odăița pătrată, în care de abia pătrundea lumina din afară.

Aici se afla o ființă, o copilă slabă și palidă, care era servitoarea lui Araby.

Aceasta era toată locuința ei. Se culca pe o rogojină, întinsă pe pământul umed.

Rogojina era atât cât să-și poată întinde picioarele.

Copila se numea Noemi.

În Templu sunt băieții de prăvălii, însărcinați cu diverse alergături și cu dusul pachetelor.

Toate aceste treburi le îndeplinea Noemi la cămătar și în mahala ea era tot atât de cunoscută ca și moș Araby, sub numele de Nono la Galifarde.

În toată lumea n-ai fi găsit o ființă mai sărmană ca ea.

În nopțile reci de iarnă ea se culca în acel colțișor fără altă plapumă, decât rochia ei subțire.

Vântul sufla printre scânduri. Ușile de la biroul lui Araby și de la magazie, închise cu drugi roși, o împiedicau să caute adăpost aiurea.

Cămătarul o aglomera cu lucrări mai presus de puterile ei. El nu-i plătea nimic și de abia îi dădea să mănânce.

Când ieșea din casă, negustorii din Templu, mișcați de milă la vederea obrazului ei palid, îi dădeau câte o bucată de pâine ; dar ea avea un dușman care o urmărea neâncetat și care știa să o fure cu o îndemânare îndrăcită.

Idiotul Geignolet o pândea totdeauna pe unde trecea.

O aștepta la colțurile străzilor sau ascuns sub vreo poartă. El sta acolo nemișcat și cu ochii căscați ca un câine prepelicar și, cînd mica Nono sosea voioasă, mâncând din bucata de pâine, idiotul se arunca asupra ei fără veste, îi smulgea prada cu forță și o bătea.

Nono fugea plângând.

Oamenii de prin cârciumi stăteau în ușă și se uitau râzând ; făceau haz.

Geignolet, mândru de victoria sa, se așeza călare pe vreun lemn, cântându-și cântecul cu gura plină.

I se dădea și rachiu, spre a i se încuraja voinicia la alte fapte la fel.

A doua zi el făcea tot așa, pentru că nu găsea în jurul lui o ființă mai nevinovată și mai slabă, pe care să o poată năpăstui nepedepsit.

Precum se spuneau despre Moș Araby sute de povești fantastice, tot așa lumea vorbea despre mica lui servitoare.

Uncheașul ducea un trai cu totul singuratic și nimeni din lume nu-i cunoștea obiceiurile. Fetița venea nu se știa de unde. Ea nu avea rude și fără locul acela ticălos la cămătar, ea n-ar fi avut adăpost.

Afară de Gertruda, care îi aducea în fiecare dimineață aminte de sosirea moșneagului, ea mai avea o protectoare.

Doamna Batailleur, negustoreasă de frivolități în careul Palatului Regal, o chema la ea de câte ori trecea.

În privința aceasta se povestea un fapt ciudat.

Într-o zi mica Noemi fusese atacată pe la Palatul Regal de vrăjmașul ei Geignolet.

El o bătuse crud și de astă dată ar fi omorât-o, dacă n-ar fi fugit în dugheana doamnei Batailleur.

La negustoreasă era o doamnă frumoasă care cumpăra dantele.

Nono Galifard se așezase într-un colț, plângând amar.

Doamna cea frumoasă se uită la ea, puse dantela pe tejghea și vorbi încet cu negustoreasa.

Pe atunci Nono era mai mică.

Ea tot plângea în colț, apoi după câteva minute își lăsă capul pe mână și închise ochii obosiți de lacrimi.

Adormi.

Doamna se apropiase de ea încetișor și rămase un moment aplecată asupra ei.

Pe când privea astfel se vedea din ochii ei că era mișcată.

Înainte de a părăsi pe Nono, ea o sărutase pe frunte.

Doamna Batailleur zicea că nu-şi aduce aminte de aşa ceva. Ea adăuga că vecinele sale Olga, Zefirina şi doamna Alfred făceau mai bine să-şi vadă de treburile lor decât să spună lucruri care cred că s-au petrecut în dugheana altuia.

Nono putea avea cincisprezece ani ; dar mizeria nu o lăsase să crească.

Ea era mică şi prin găurile rochiei subţiri i se zăreau membrele slabe şi mici.

Pieptul nu i se dezvoltase ca la alte fete de vârsta ei. Tot corpul ei avea acea slăbiciune din cauza lipsei şi a supărării.

Dar, cu toate astea, talia Nonei, subţire şi mlădioasă, era plăcută la vedere. Mila, care cuprindea inima văzând-o aşa slabă şi nefericită, avea un fel de farmec. Trăsăturile feţei erau regulate şi fine.

Pe faţa ei palidă era o expresie de resemnare şi supunere. Sărmana ştia să zâmbească printre lacrimi.

Ochii ei, frumoşi şi negri, mâhniţi, prindeau viaţă, câteodată aruncând priviri pătrunzătoare şi plăcute.

Era ca o rază fugară de soare luminând într-o clipă în zile de iarnă.

Cine ar fi zis în Templu că Nono era frumoasă, ar fi trecut de nebun. Nimeni nu vedea la ea decât paloarea bolnăvicioasă şi găurile rău cârpite ale rochiei învechite.

Ceea ce insufla ea, era mai mult dispreţ decât compătimire.

Cu toate astea ea era frumoasă, ca suferinţa mută care nu se plânge.

Aureola de martir îi încununa fruntea de copil şi un poet ar fi visat mult timp, văzându-i întristarea.

Ea se aşezase pe rogojină şi mânca cu lăcomie ce-i adusese Gertruda.

Lumina zilei pătrundea înăuntru prin deschizătura făcută.

Era aici un contract ciudat care avea şi o parte frumoasă.

Lumina de afară ajungea pe părul Gertrudei, pe jumătate din fruntea pe care strălucea puterea tinereţii.

Aceeaşi lumină cădea şi pe faţa slăbită a lui Noemi, care era fericită şi care îşi ridica spre tovarăşa cea frumoasă privirea, tristă şi recunoscătoare.

Afară se zărea faţa idiotului Geignolet care se furişa pe după stâlpii peristilului şi care, murea de ciudă, văzând că nu poate pune mâna pe pradă.

III

NONO GALIFARD

După ce pândi câteva minute înaintea dughenei lui Araby, idiotul Geignolet se opri în spatele unui stâlp.

Privirea lui urmărea cu poftă orice mişcare a lui Noeni, care ducea lingura la gură.

— Îţi era tare foame, sărmană Nono ! zise Gertruda, care zâmbind se uita la ea cum mânca.

— Oh ! da, răspunse copila, îmi era tare foame !... Şi mi se pare că aş muri dacă n-ai avea milă de mine, domnişoară Gertrude, căci stăpânul meu se face din zi în zi mai zgârcit şi de câte ori capăt pâine, Geignolet mi-o ia.

— Când ţi-e foame, Nono, vino la noi...

— Nu pot părăsi prăvălia. Stăpânul meu e foarte bătrân, dar tot mă poate bate. Şi pentru a veni la dumneavoastră, domnişoară, trebuie să trec prin aleea lungă şi întunecoasă unde întâlnesc pe Geignolet !

— Aşadar ţi-e frică tare de el ? zise Gertruda.

Nono se înfioră din cap până în picioare.

— Odată, răspunse ea, m-a pândit seara într-un colţ al pieţii Corderif. Dumnezeule ! domnişoară Gertruda, el e aşa de rău pe cât eşti dumneata de bună !... M-a luat de păr, m-a trântit la pământ, m-a călcat cu picioarele şi m-a bătut scrâşnind din dinţi. Şi cu cât mă bătea, cu atât se înfuria mai tare !... De nu trecea din întâmplare Hermann, prietenul tatălui dumitale, cred că m-ar fi ucis.

Pieptul lui Noeni se ridica şi ochii îi erau plini de lacrimi.

Gertruda mişcată se aşeză lângă ea pe rogojină.
Geignonet se ascunse după stâlp.

— Dar ce i-ai făcut tu, Nono, întrebă Gertruda, de te urăşte aşa de tare ?

— Doamne ! răspunse copila, i-am luat locul... şi Dumnezeu ştie că locul nu e bun !... Înainte de mine el era la jupânul care l-a gonit pentru că fura.

Gertruda luă mâna cea mică a Nonei şi o încălzi în ale sale.

— Grăbeşte-te, zise ea, sărmana mea fată. Tata mă aşteaptă.

Nono duse din nou lingura la gură şi castronul se goli în câteva clipe.

Idiotul mormăia...

— Nono a mâncat tot ! şi n-a lăsat nimic pentru Geignolet.

El ieşi de după stîlp. Nono îl zări şi făcu un semn de groază.

Gertruda se întoarse iute, văzu pe idiotul care fugea, arătând pumnul către victima sa.

Gertruda se ridică şi luă castronul.

— E un biet nebun, murmură ea, trebuie iertat.

— Oh ! eu îl iert ! zise fata ai cărei ochi mari se luminară de o rază îngerească, eu îl iert pentru dumneata, domnişoară Gertruda, şi pentru fratele lui pe care îl iubeşti. Mă rog la Dumnezeu pentru el şi pentru tot neamul lui care suferă ca şi mine.

Pe obrajii Gertrudei se ivi o roşeaţă mai mare.

— Adio, Nono, zise ea încet, n-ai nimic să-mi spui ?

Galifard stătu la îndoială o secundă. Plecă ochii.

— Am ceva, răspunse ea ; dar mi-e frică să te întristez, domnişoară...

Gertruda care era cu un picior pe prag, se apropie.
Nono îi luă mâna şi o sărută.

— Îmi place aşa tare să te văd zâmbind ! murmură ea, şi când e supărare în ochii dumitale sunt aşa de nefericită !

— Vorbeşte iute ! zise Gertruda.

— Ieri a venit doamna Regnault. A plâns, sărmana bătrână, şi am auzit-o rugând pe jupân să-i împrumute bani.

— Câţi bani ? întrebă Gertruda.

— Vai ! mulţi ! mulţi ! răspunse copila. Ieri dimineaţă v-am spus că n-a plătit locul ; dar asta nu-i nimic !... Din câte am auzit, mi se pare că e datoare cocoşatului şi cocoşatul e un om fără milă. Dacă nu-i plăteşte, ea va fi închisă !

Obrajii rumeni ai Gertrudei păliră.

— Şi Araby n-a vrut să-i dea bani ? întrebă ea.

Nono dădu din umeri.

— Ea n-avea amanet, răspunse. Jupânul a gonit-o înjurând.

Capul Gertrudei se plecă. Se gândi un moment.

— Trebuie să văd, zise ea, vorbind singură.

— La revedere, Nono. Voi veni mâine.

După plecarea ei, copila îşi ridică ochii la cer, rugând pe Dumnezeu să-i dea noroc.

Gertruda nu intrase încă pe aleea întunecoasă ce ducea la casa părintelui său, când un moşneag, îmbrăcat într-o manta ca un sac şi în cap cu o şapcă mare de piele, al cărei cozoroc îi cădea pe ochi, ieşi din strada Petite-Corderie.

El mergea şovăind, pipăind şi lunecând pe pavajul umed.

În urma lui câţiva copii grămădiţi scoteau în cor strigăte de carnaval.

El trecu prin piaţa Rotondei scuturând din cap şi sprijinindu-se într-un băţ lung de corn.

Era Moş Araby care mergea la birou mai devreme decât altă dată, pentru că îşi luase o vacanţă de o oră cu o zi înainte.

Intrând în anticamera mică, el aruncă o privire urâtă asupra sărmanei sale servitoare.

— Leneşo ! mormăi bătrînul. Eşti oare aici ca să-mi strici rogojina până la ora opt ziua ? Ţi-am dat lână să împleteşti, când nu sunt acasă. Unde este lucrul, ticăloaso ?...

Nono nu răspunse. Stătea în picioare înaintea stăpânului său, având supunerea zugrăvită pe faţă.

— Curăţă camera, urmă cămătarul.

Nono își adună rogojina și o luă în brațe cu mare greutate.
Moșneagul îi deschise ușa magaziei.
Pe urmă Araby scoase din buzunar două chei mari, pe care le vârî în broasca biroului său.
Ușa se întoarse în balamale scârțâind. Moșul dispăru și se auzi cum încuia ușa pe dinăuntru.
După câteva minute, căzu o scândură care închidea gura în formă de semilună. Prin gaură Araby abia se zărea în întuneric.
Biroul era deschis.
— Leneșo ! zise cămătarul prin gaură ; du-te și-mi adu de mâncare și să nu te joci pe drum !
El puse un ban pe scândură. Nono luă banul și ieși fuga.
După un minut ea se întoarse cu o bucată mică de pâine și o bucățică de brânză, rămășiță din altă bucată.
Araby le apucă în mâinile zbârcite ; luă un cuțit vechi, ros până la muchie de multă slujbă, și începu să mănânce.
Bucățele de pâine și de brânză mergeau împreună cu cozorocul din care nu se vedea decât bărbia cămătarului.
Pe când își rodea mâncarea încet, ca să țină mai mult, cămătarul zise :
— Leneșo ! ție nu ți-e foame așa de vreme. Tu dormi ca o doamnă !... Fă loc în magazie pentru cele ce ne va trimite Dumnezeu astăzi. Nu strica nimic și nu fura nimic, fată !... Dacă te vei purta bine, la amiază vei avea pâine și ce va rămâne din brânza mea.
Nono intră alături.
Araby își urmă dejunul, stând cu ochii la pândă prin gaură, semănând cu o maimuță bătrână și flămândă, care roade o nucă furată.
Gertruda ajunsese acasă.
În curtea mică o aștepta Jean Regnault cu flașneta în spinare.
Ea trecu pe lângă el repede.
— Așteaptă-mă, zise ea, mă întorc îndată.
Gertruda se urcă fuga pe scară și nici nu se uită la oala de pământ, care fierbea în clocote la foc.

Deschise dulăpiorul de nuc, în care își ținea toaleta modestă.

Dintr-o cutie luă o pungă cu câteva monede de aur noi și lucitoare, pe care i le dăduse tatăl ei, una câte una.

Apoi se duse în fugă jos.

În loc să iasă în curte, se opri în prag și făcu semn flașnetarului să se apropie.

Jean Regnault era plin de fericire că o vedea, dar pe fața lui era o întristare mai mare decât altă dată.

Gertruda își puse mâna albă pe vesta sărmanului băiat și-l privi în ochi câteva secunde fără să vorbească. Nu mai era copila nepăsătoare și zburdalnică care ba se roagă la Dumnezeu, ba cântă.

În privirea ei era ceva serios și adânc.

— Jean, murmură ea cu un accent de imputare, îmi spui adeseori că mă iubești și cu toate astea n-ai încredere în mine !

Flașnetarul ținea ochii în pământ. Avea fața palidă și un zâmbet amar pe buze.

— Dacă aș fi fericit, Gertruda, răspunse el cu un glas ce tremura ușor, Dumnezeu știe că fericirea mea ar fi toată a dumitale !... Dar îmi place așa de mult să te văd fericită și veselă !... De ce să te întristez ?

Sprâncenele tinerei se încruntară.

— M-ai mințit, zise ea, nu mă iubești !

Sărmanul Jean Regnault își împreună mâinile și toată dragostea lui devotată, respectuoasă și sinceră i se zugrăvi în privire.

— Vai ! Gertruda ! îngână el încet, nu-mi vorbi așa !... Poate că fac rău că te iubesc, căci n-am nimic să-ți dau decât necazul și sărăcia mea, dar te iubesc, Dumnezeule ! te iubesc ca un biet nebun !

Gertruda se prefăcea că se supără și mai tare. Capul ei frumos se întoarse spre a-și ascunde emoția.

— Când iubește cineva, zise ea forțându-se a-și păstra răceala, mărturisește altuia ce simte. Mi se pare că dacă eu aș suferi, m-aș mângâia vorbindu-ți de necazurile mele... dar tu faci altfel, Jean. Tu nu-mi spui nimic și numai de la străini am aflat primejdia ce vă amenință.

Flașnetarul își ascunse fața în mâini.

— Deci a ajuns să se vorbească prin Templu ? zise el cu amărăciune. Nici eu n-am știut până ieri, Gertruda ! Dar sunt oameni cărora le place să ghicească nefericirea altuia ! Cine ți-a spus și ce ți-au spus ?

Glasul lui Jean Regnault exprima o mâhnire așa de amară încât ochii Gertrudei se umplură de lacrimi.

Ea îngână ceva.

Din gura ei ieșiră niște cuvinte neînțelese.

Jean Regnault înțelese, căci i se muiară picioarele și din nou își acoperi fața cu mâinile.

Jean își puse jos flașneta pe care nu o mai putea ține și se așeză de oboseală pe întâia treaptă a scării.

Gertruda se așeză lângă el.

— Deci e adevărat ? întrebă ea.

— Adevărat, răspunse flașnetarul oftând. Sărmana femeie pare foarte bătrână, dar vârsta n-o poate scăpa încă de închisoare... Ieri seara mi-a spus mama plângând. Eu credeam că n-avea nevoie decât de chiria locului și mă bucuram, căci acest preț îl câștigasem peste zi. Dar Dumnezeule ! ar trebui săptămâni întregi și luni, de zile ca să pot aduna suma care trebuie mamei Regnault.

El se opri și un suspin convulsiv îi ridică pieptul.

— Închisoarea ! urmă el, închisoarea ! la vârsta ei !... Eu sunt tare, zise el ridicând fruntea, mie nu mi-e frică de disprețul lumii... Tot ce aș cere de la Dumnezeu este ca să fiu primit în locul ei și să sufăr eu la închisoare... Dumneata cel puțin nu m-ai disprețui, Gertruda, și ai ști că sunt un om cinstit...

— Un om cinstit și un fiu bun, Jean, sărmanul meu Jean ! zise fata strângând mâinile flașnetarului în ale sale ; un fiu bun și o inimă nobilă, pe care sunt mândră că o iubesc.

Privirea lui Jean era tristă. Ochii lui încă umezi sclipiră.

— Mulțumesc ! murmură el.

Apoi deodată își plecă fruntea.

— Dar de ce să vorbim despre acestea ? zise el. Nu eu am nevoie să fiu mângâiat, draga mea Gertruda. Eu vreau să muncesc... Dacă voi putea găsi o treabă mai bună voi vinde flașneta, bietul meu tovarăș, adăugă netezindu-și instrumentul cu mâna, care m-a mângâiat de

multe ori când eram trist și ale cărui cântece le-am ales dintre câte îmi plac mai mult !... Dar o voi vinde !... Oh ! o voi vinde !... Și aș fi în stare să jertfesc mai mult !

El se ridică și apucă flașneta de curea spre a o pune în spinare.

Gertruda îl apucă de braț.

— Așteaptă, murmură ea, stai încă puțin. Am să-ți spun ceva...

Jean ascultă ca totdeauna ; dar Gertruda nu vorbi nimic : părea că nu îndrăznește.

Ei stăteau ca doi copii frumoși, strânși unul lângă altul lângă scara prăfuită și sărăcăcioasă.

În noaptea trecută fusese alte multe întâlniri amoroase, sub draperii de mătase, în tăcerea discretă a iatacurilor frumoase și pe divanuri elastice de catifea.

Dar nicăieri n-ai fi găsit mai mult devotament și mai multă dragoste, nicăieri n-ai fi găsit inimi mai generoase și mai sincere...

Jean și Gertruda se iubeau din toată puterea inimii lor.

Pe acea treaptă putredă, între zidurile umede și cenușii ale scării sărăcăcioase era ceva care nu întâlnești în cele mai bogate locuințe : o inimă de fecioară, gingașă și curată ; o inimă de tânăr sincer, o dragoste împărtășită, un devotament egal, două conștiințe care n-au nimic de ascuns, ce-și puteau spune cele mai mari taine ale lor.

Gertruda tot mai stătea șovăind.

Ea tremura și gura i se încleștase ca și cum îi era rușine de taina pe care o avea pe buze.

Jean o privi cu neliniște.

— Am să-ți spun ceva, zise ea după o tăcere, este o rugăminte... Și dacă refuzi voi fi nefericită !

— Cum aș putea să refuz, Gertruda ?

Fata încercă să zâmbească și degetele i se strecurară în sân.

Jean nu băgă de seamă această mișcare.

— Îmi promiți să zici da ? urmă Gertruda cu un glas lingușitor.

— Îți promit, răspunse flașnetarul.

Gertruda scoase iute din sân mâna în care ținea o pungă. Zâmbetul pieri de pe buzele lui Jean Regnault.

— Mi-ai promis că nu vei refuza, zise Gertruda, cu ochii plecați și cu un ton rugător ; ia acești bani și dă-i mamei tale.

Jean nu răspunse. El se uita la pungă îngrozit.

— Trebuie să mă feresc de aceasta, murmură el. Vai ! sărăcia ! sărăcia ! Ceea ce este o bucurie pentru alții, înveninează mai mult suferința noastră... Gertruda, îți mulțumesc din adâncul inimii, dar părintele dumitale e bogat pe lângă noi... Femeile din târg nu zic oare deja că te iubesc din interes ?...

— Tu ! zise Gertruda indignată, din interes !...

— Noi suntem atît de săraci ! zise flașnetarul cu o descurajare amară.

Gertruda privindu-l, nu îndrăzni.

După câteva secunde își ridică iarăși capul. Veselia ei copilărească luase un aer de duritate.

— Jean, urmă ea încet și lin, nu știu ce zic negustoresele din Templu, dar tatăl meu ar suferi și tu ai veni cum vin eu la tine, îți jur înaintea lui Dumnezeu care ne aude, că eu n-aș refuza ajutorul tău...

— Eu sunt un bărbat, murmură flașnetarul și dumneata ești o fată tânără, Gertruda !...

— Și nu vrei să-mi datorezi nimic ! strigă ea într-o mișcare fără veste de mânie. Nu mă iubești și nu iubești nici pe mama ta.

Jean rămase mut în fața acestei învinovățiri și durerea lui sufletească i se zugrăvi pe față.

Gertrude simți milă, dar tot mai urmă :

— Nu, tu nu mă iubești, nu te gândești la mâhnirea ce-mi faci, nu te gândești la bătrâna ta bunică, pe care ai putea-o scăpa !...

— Vai ! Dumnezeule ! suspină bietul Jean împreunându-și mâinile.

— N-ai milă de alții ! zise iar Gertruda, și nu te gândești decât la tine !

Flașnetarul îi aruncă o privire rugătoare.

— Ascultă, zise el cu o voce întreruptă ; tot ce vrei, vreau și eu, Gertruda... Și mi-aș da viața ca să scap pe bătrâna mamă... Dar ești o copilă, sărmana mea Gertruda ! Și banii pe care-i ai sunt ai părintelui dumitale !

— Sunt ai mei ! zise fata, a cărei privire străluci de speranţă. Oh ! n-aş minţi nici chiar să te scap, Jean. Sunt ai mei, toţi ai mei !... Este comoara mea ! Şi acum mulţumesc lui Dumnezeu că i-am păstrat până azi !

Jean era bucuros, cu toată mâhnirea.

Dragostea Gertrudei era aşa de naivă şi aşa de devotată !

El suferea grozav, dar era fericit ca un rege.

Şi nu mai avea putere să refuze.

Glasul dulce al Gertrudei îl emoţiona aşa de tare. Gândul la bunica sa disperată venea în ajutorul Gertrudei.

— Nu pot, zise el încet ; nu... nu, nu pot !

O mânie repede străluci în ochii Gertrudei. Căzu încet în genunchi.

Ea îşi puse mâinile pe ale lui Jean şi ridică spre el privirea umedă şi tristă.

— Te rog ! murmură ea.

Jean o luă în braţe şi o strânse cu patimă la piept.

— Vai ! cât te iubesc, Gertruda ! zise el. Nu te merit.

Luă punga şi o puse în buzunarul vestei sale.

Gertruda, nebună de bucurie, sări în picioare plângând şi râzând.

Ea cuprinse cu braţul gâtul lui Jean acoperindu-i fruntea cu sărutări.

— Oh ! şi eu te iubesc ! zise ea. Sărmanul meu Jean, niciodată nu te-am iubit atâta ! Îţi mulţumesc !...

Jean o credea încă în braţele sale, pe când ea sărea din treaptă în treaptă, uşoară ca un fluture şi îi arunca din vârful scării o ultimă sărutare şi un ultim zâmbet.

IV

REGNAULT

În faţa casei lui Hans Dorn, dincolo de curtea cea mică, se deschidea o fereastră stricată cu geamurile înguste şi prăfuite.

Bucăţi de hârtie înlocuind o parte mare a sticlei. În loc de perdele se vedea o bucată de pânză gălbuie, cârpită în unele locuri.

În dosul acestei perdele era o cameră mijlocie, mobilată cu o laviţă de lemn, un fotoliu vechi de paie şi două paturi simple.

Această odaie înfăţişa sărăcia care îţi strângea şi răcea inima.

În sobă nu era nici foc, nici cenuşă. Lângă perete nu se vedea nici măcar un biet dulap, cum au toţi săracii. Uitându-se numai la scândurile stricate ale celor două paturi înţelegeai de ce nu fuseseră vândute şi ele.

Era locuinţa familiei Regnault.

Bunica şi nora sa Victorina, dormeau împreună în patul cel mare, idiotul Geignolet dormea în al doilea.

La dreapta lângă sobă o uşă mică ducea în gaura care era locuinţa lui Jean Regnault.

Bătrâna era încă în pat, nemişcată.

Victorina cârpea lângă fereastră .Se grăbea cât putea cu lucrul.

Dar deseori se oprea, de parcă o părăsea curajul.

Mâna îi cădea, pleoapele i se lăsau pe ochii posomorâţi şi fără viaţă.

Idiotul, călare pe bancă, se uita la ea în batjocură şi adăuga un nou vers la cântecul lui ciudat, zicând că e leneşă.

Idiotul era prost dispus.

El se întorcea din expediţia sa în careul Templului şi îi părea rău că nu putea fura mâncarea de la mica Noemi.

Era o pâinişoară pe sobă, dar când era vorba de pâine goală, lui Geignolet îi plăcea numai bucata pe care o lua cu sila de la sărmana servitoare a lui moş Araby.

— Unde e fiul nostru Jean ? zise bătrâna, care în acea dimineaţă nu pronunţase o vorbă.

— Mi se pare că a plecat la treabă prin oraş, răspunse Victorina.

— O, hei ! alelei !... strigă idiotul, imitând măştile caraghioase ale carnavalului.

Apoi ochi lui luară o expresie de răutate şi el adăugă cântând :

Da, da, da, da,

La treabă lângă mica mea vecină,
Şi râd amândoi :
Iar mama Regnault plânge
Pe patul cel stricat...
Alelei ! ce păcat !

Victorina aruncă bietului nebun o privire în care era zugrăvită toată disperarea ei de mamă.

Bunica își lăsă iarăși capul încărunţit pe pernă.

— Sunt bolnavă rău, astăzi ! murmură ea. Sărmana mea fată, mi se pare că nu voi mai suferi mult timp cu tine...

Victorina se ridică și duse fotoliul de paie lângă pat.

— Nu vorbi așa, mamă, zise ea, suntem foarte nefericiţi, dar Dumnezeu nu e fără milă cu noi, căci Jean, fiul nostru, are o inimă bună și ne iubește.

— Așa e ! așa e ! zise bătrâna. Jean e un copil bun. Am putea fi și mai nefericiţi...

Ea încercă să zâmbească, dar o lacrimă veni pe genele albe.

Mâinile uscate și deformate ieșiră de sub plapumă ca să-i ascundă faţa.

Victorina încetă să mai lucreze.

Bunica suspina.

Idiotul își lovea laviţa cu pumnii și împletea cântecul cu strigăte în gura mare :

— Hi ! gloabă ! hi odată, boală !...

— Dumnezeule ! murmură bătrâna, aș vrea să nu vă părăsesc, sărmanii mei copii, dar sunt prea bătrână ca să mai sufăr și prea slăbită de necazuri !... Știi tu, Victorina, că sunt douăzeci și cinci de ani de când plâng în toate nopţile... Noi îl iubeam așa de mult, tatăl lui... Bunul lui tată care a murit rugându-se la Dumnezeu să-l binecuvânteze.

Victorina își rezimă cotul de salteaua tare.

Ea voia să schimbe această poveste ce se depăna mereu și făcea ca bătrâna să-și piardă și puterea ce o mai avea.

— Sunt douăzeci și cinci de ani, urmă bătrâna descoperindu-și faţa. Eram bogaţi, fata mea, și toată lumea zicea : „Regnault are noroc..." Aveam copii frumoși, îţi aduci aminte. Pentru bărbatul pe care îl iubeai așa de

mult !... Joseph, al doilea fiu al meu, bunul și cinstitul Joseph. Jean, care și-a dat numele fiului tău mai mare... Şi fiicele mele, ce frumoase erau !...

Ca ele nu se găsesc în tot Templul și în tot orașul...

Oh ! era adevărat. Familia Regnault avea noroc !...

— Se va întoarce iar, mamă, îngână Victorina.

Bunica se uită la ea în față.

— Morții nu se întorc, răspunse ea.

Apoi ochii ei se aprinseră de un fulger trecător.

— Erau geloși pe Regnault ! urmă ea. Şi aveau de ce !... Când cădea o moștenire mare asupra Templului, era pentru familia Regnault ! Era cinstită, fata mea, dar aveau mulți bani și apa se duce tot în gârlă... Numai săracii nu pot spera în întâmplare... Îți aduci aminte ? Aveam locul din colț, unde suntem și acum și care ni se va lua.

Ea oftă lung.

— Pierre, soțul tău, avea cele două locuri de alături. Apoi venea Jean, pe urmă Joseph, apoi fetele mele. Familia Regnault ocupa de la piața Rotondei până în strada Puțului... Regnault, care toți erau fericiți, sănătoși și avea o conștiință curată.

Ea se opri și-și trecu mâna pe fruntea umedă de transpirație.

— Mamă ! buna mea mamă !... murmură Victorina.

— Taci, fata mea, urmă bătrâna. Întineresc vorbind de fericirea trecută... Oh ! ce mult ne iubeam și câtă veselie era în jurul mesei noastre în serile de duminică !... Fata mea mai mare, biata Marta, avea voce foarte frumoasă. Ea ne cânta după masă și tatăl zicea că o ascultă mai bucuros pe ea decât să meargă la Operă ca să audă cântărețele îmbrăcate în mătase și împodobite cu diamante... Elena, cea mai mică, ne povestea istorii din cărți frumoase, istorii ce te făceau să plângi și să-ți bată inima...

Băieții mei vorbeau încet cu soțiile lor pe care le iubeau și împrejurul mesei erau scumpii copilași, cărora viitorul le promitea toată fericirea. Dumnezeule ! Dumnezeule ! unde s-au dus toate aceste bucurii și toate aceste speranțe...

Bunica își ascunse fața în mâini.
Victorina se întoarse spre a-și șterge o lacrimă.
Idiotul începu :

Astăzi este luni,
Și mama Regnault n-are nici un franc.
Să-și plătească locul ;
Are să ne dea afară,
Vai ! ce mai ocară !

— Ei au murit ! urmă bătrâna cu o voce întreruptă de suspine, toți au murit !... Băieții, fetele... Toți morți, unul după altul, cu mizeria așezată la căpătâiul lor !... Geignolet are dreptate, bietul copil... Mama Regnault n-are cu ce să-și plătească peticul de loc care i-a rămas în Templu !... Ea nu mai are nimic. Copiii ei suferă și zilele ei din urmă se vor stinge în închisoare.

Geignolet făcu niște ochi mari de nebun.

— Oh ! oh ! oh ! zise el râzând, mama Regnault va fi cu hoții !...

Victorina, palidă de durere, nu mai avea cuvinte.

Bunica se plecă spre ea și-i strânse brațul cu putere. Fața ei era ca de mort, buzele i se contractaseră într-un zâmbet amar.

— Am avut un alt fiu, murmură bătrâna cu o voce schimbată, un fiu al cărui nume nu trebuie pronunțat. Un fiu care a omorât pe tatăl lui și a pus nefericirea în locul bucuriilor noastre... Pe el îl iubeam cel mai mult... Noi îi dădusem ecuația unui nobil... El știa tot ce nu știam noi, era mândria noastră !... Hei ! fata mea, mândria e un păcat pe care Dumnezeu îl pedepsește totdeauna, mai ales mândria mamelor !...

Jaques ne disprețuia, îi era rușine de noi și adeseori l-am văzut întorcându-mi spatele, roșindu-se și plecându-și ochii în stradă unde vreun amic al lui l-ar fi putut surprinde zicând bună ziua bietei negustorese din Templu, care era mama lui. Vai ! de n-ar fi făcut decât asta, Dumnezeule !... Dar într-o zi, cutia în care bărbatul meu își punea banii la un loc cu ei întregii familii fu găsită goală. Am fost furați de tot ce avea, pe lume ; comoara aceea mică, adunată așa de greu și așa de încet ! Și hoțul era copilul nostru...

Vocea bunicii devenea surdă şi aproape neînţeleasă. La aceste din urmă cuvinte ea se întrerupse pentru a respira.

Idiotul nu mai asculta ci îşi chinuia banca, pe care ba o lovea, ba o mângâia.

Victorina trebuia să asculte această poveste spusă de mii de ori.

De obicei când bunica ajungea la sfârşit, se cufunda într-o tăcere posomorâtă, oprindu-se obosită.

Şi de astă dată ea tăcu ; dar după câteva secunde, ea se ridică pe coate, plecându-şi faţa zbârcită peste pat.

— Victorina, zise ea, ieri m-am dus la Sfânta Elisabeta, şi am vorbit cu un preot... Nu ştii ce l-am întrebat ?

Victorina dădu din cap că nu ştie.

— L-am întrebat, urmă bătrâna încet, cum se face când spune cineva mare secret, dacă Dumnezeu pedepseşte pe fiul care şi-ar goni pe mama sa.

Victorina nu înţelegea nimic. Bunica urmă plecându-se mai tare.

— Preotul mi-a răspuns că acel fiu ar fi pedepsit pe lumea aceasta şi în cealaltă... Crezi că a spus adevărul, Victorina ?

— Cred că da, mamă.

Bătrâna se aruncă îndărăt şi îşi lăsă capul la celălalt capăt al patului. Ea începu să pronunţe vorbe pe care Victorina nu le putu înţelege.

Şi eu ! şi eu ! zicea ea, cred că Dumnezeu l-ar pedepsi şi cu toate astea trebuie să-l văd !... Dar oare nu e o crimă ! să atragi pedeapsa asupra capului fiului tău ? Ah ! e mult timp de când vreau să mă duc la el şi să-l văd. Ceilalţi nu-l recunosc. El trece printre cei care l-au văzut copil şi nimeni nu ştie să-i citească pe obraz numele tatălui lui. Dar oare schimbarea pe care o aduc anii poate să înşele privirea unei mame ? Eu l-am recunoscut cum l-am văzut. Ştiu unde este şi ce este. E foarte bogat !... şi dacă n-am îndrăznit să-i cer milă, este că mi-e frică de pedeapsa lui Dumnezeu !

Aceste cuvinte nu ajungeau toate la urechea Victorinei, care şi ea avea gândurile ei.

Când bătrâna vorbea de acel fiu rău, care a fost cauza tuturor nefericirilor familiei, ea părea că se teme să fie înțeleasă.

Sufletul ei prea plin își vărsa fără voie durerea în afară.

— Nimeni nu știe asta, urmă ea ; și cerul să facă să nu știe nimeni vreodată !... El are milioane și el se dă drept nobil cu bogăția lui. Însă eu, mama sa, eu trebuia să știu de unde-i veneau toate comorile. Am căutat, am întrebat, în zadar timp de mai mulți ani și în cele din urmă am aflat secretul !

Vocea îi slăbea tot mai mult și chiar dacă Victorina ar fi vrut să asculte, n-ar fi înțeles nimic...

Deodată parcă se deșteptă.

Ea se ridică înfiorându-se și se uită neliniștită la fața nurorii sale.

— M-au auzit, Victorina ? întrebă ea tremurând. Am spus oare secretul de care atârna viața lui ?

Victorina crezu că aiurează.

— A cui viață ? zise ea.

— Nu mă întreba ! strigă bătrâna mai liniștită, nu mă întreba niciodată despre aceasta, fata mea. Aceste gânduri mă omoară !... Vai ! nu, nu, nu vreau să mă duc la el ! Mai bine închisoarea de o mie de ori ! Îl cunosc. M-ar goni și preotul mi-a spus ieri : „Dumnezeu nu iartă pe fiii care-și alungă mamele".

Doamna Regnault slăbită căzu pe pat, ochii ei obosiți se închiseră. Victorina îi așeză perna sub cap și numai cântecul monoton al idiotului tulbura tăcerea sărmanei locuințe.

Tăcerea ținu câteva minute.

Apoi deodată ușa se deschise și Jean Regnault intră în cameră.

El își puse flașneta lângă perete și din două sărituri ajunse la patul bunicii sale.

Obrazul îi ardea, ochii lui umezi străluceau.

— Mamă Regnault ! strigă el căzând în genunchi lângă pat — bucurie ! bucurie !... Dumnezeu are milă de noi și nu vei merge la închisoare !

Bătrâna își ridică pleoapele grele, pe când Victorina întreba pe fiul său cu o privire mirată.

— Am bani ! urmă Jean, care zâmbea și plângea de emoționat ce era.

— Bani ! repetă Victorina, în a cărei voce se vedea o neliniște.

— Bani ! repetă idiotul care își opri litania, vai !... vai !... mi-e sete grozav...

Bunica zăcea inconștientă.

Jean Regnault deschise mâna în care ținea darul Gertrudei și scutură în aer punga de mătase.

Neliniștea Victorinei crescu și mai mult.

Dar auzul sunetului aurului în ochii ei se aprinse puțină viață.

— Vai !.. .vai !... făcu încet Geignolet, ai cărui ochi clipeau plini de poftă.

El se întinse pe bancă și se prefăcu că doarme, dar privirea lui nu mai slăbea punga, prin ale cărei găuri strălucea aurul.

Cele două femei deschiseră gura în același timp.

— De unde ai acești bani ? întrebă Victorina cu asprime.

— Câți bani sunt ? zise sărmana bătrână.

Jean răspunse :

El scoase veriga pungii și turnă în palmă cele șase monede de aur.

— Galbeni ! mormăi idiotul de pe bancă. O să am cu ce să-mi umplu sticla !...

— O sută douăzeci de franci ! murmură bătrâna, a trecut mult timp de când n-am văzut culoarea aurului.

Victorina puse mâna pe brațul fiului său.

— Jean, zise ea, pentru numele lui Dumnezeu ! de unde ai luat acești bani ?

— Dar la noi câți sunt ? întrebă bunica.

Jean își plecă fruntea. El ghicea că suma adusă nu era deajuns.

— Nu mai e nimic, răspunse el, atâta e tot !

— Ar trebui de trei ori atâta, zise bunica devenind iar posomorâtă, ca să mă scape de închisoare.

În timpul acesta Victorina, se uită la Jean și fața ei palidă exprima toată grija și temerea de mamă.

Ei erau așa de săraci și de mult timp!
De unde venea această sumă neașteptată?
Flașnetarul plecase cu mâinile goale și în câteva minute, putea oare să fi câștigat atâția bani?
— Jean, copilul meu! urmă ea, te rog, spune-mi de unde ai această pungă?
Tânărul, plin de bucurie, nu băgase de seamă până atunci neliniștea mamei sale.
Tot așa era și cu biata bătrână.
Ea se teme așa de tare de închisoare...
De la sosirea nepotului ea se gândea cum va scăpa de nenorocire.
Dar cuvintele Victorinei o loviră. Sentimentul de cinste se deșteptă în ea cu putere.
Ea se rușină că se gândise numai la sine și privirea ei se fixă asupra lui Jean, aspră și neliniștită, ca și a nurorii sale.
Ele aveau acum amândouă aceeași teamă.
Jean își ținea ochii în pământ sub privirile lor și fața i se înroși mai tare.
El nu îndrăznea să răspundă.
— Vorbește, Jean, zise bunica cu un ton poruncitor.
Jean tăcea.
— Copilul meu, sărmanul meu copil! murmură Victorina cu o voce înfundată, această nenorocire ar fi cea mai mare din toate!...
În fața cestei învinovățiri nelămurite, Jean ridică fruntea ofensat. Dar în adâncul inimii sale nobile el avea un instinct de pudoare și de aceea își plecă din nou capul ca un vinovat și îngână numele Gertrudei.
Idiotul pufni în râs.
Victorina se simți ușurată.
— Acești bani sunt ai ei! urmă Jean, sunt rodul muncii ei și darurile tatălui său.
El nu îndrăznea să-și ridice ochii.
Mama îl îmbrățișă sărutându-l pe frunte.
— Jean, sărmanul meu Jean! murmură ea, iartă-mă că te-am bănuit!
Bunica rămăsese pe gânduri întristată.
Ea uitase pentru un moment gândurile care o tulburau necontenit, dar ele veniră din nou biruitoare și nu-i

lăsară timp să se bucure de nepotul ei care era fără nici o vină.

Geignolet duse sticla la buzele lui groase și supse cât putu deși sticla era goală.

— Galbeni ! mormăi el, galbenii sunt la Hans !... Am să mă duc să-i găsesc, ca să-mi umplu sticla.

Victorina făcuse loc lângă ea lui Jean pe fotoliu.

Ea se uita la fiul ei zâmbind și îi creștea inima văzându-l așa frumos.

Această bucurie trecătoare dădea frunții sale un reflex de forță și tinerețe:

— Ce mult ne iubește, sărmanul copil, își zicea ea, netezindu-i buclele blonde care cădeau pe gulerul lui Jean. Ce bun este ! și ce rușine că l-am bănuit !... Scumpul meu Jean, tu mă ierți, nu-i așa ? adăugă ea tare, asta e pentru că am suferit prea mult și totdeauna mă tem de nenorocire.

Jean îi acoperi mâinile cu sărutări.

Zâmbetul Victorinei deveni melancolic.

— Nu cunosc nici o fată tânără mai drăgălașă și mai bună, zise ea plecându-se la urechea fiului. Ea te iubește. Este mult timp de când știu asta, mult timp de când mă rog la Dumnezeu pentru ea, dimineața și seara, pentru că ea și-a dat inima sărmanului meu Jean, fiul meu, care mă oprește să blestem providența și să disper !... Dacă ai ști cum o iubesc și eu și cât doresc să o îmbrățișez zicându-i fata mea ! O visez. Vă văd așezați amândoi unul lângă altul și sunt fericită.

— Oh ! ce bună ești ! cât ești de bună, mamă ! zise Jean gustând cu plăcere fiecare din cuvintele ei.

Fruntea Victorinei se întunecă.

— Dacă aș fi ca alte mame, urmă ea încercând să nu ofteze, mâine ai fi bărbatul ei. Mamele dau fiilor lor avere să se însoare. Dumnezeu a vrut așa : fericirea copiilor vine de la tată și de la mamă. Însă eu n-am nimic să-ți dau, sărmanul meu Jean. Tatăl tău a murit și nu vei avea de la noi decît mizeria. Dacă ai fi singur, și brațe bune și curaj. Ai munci, ai aduna avere poate și te-ai căsători cu Gertruda.

Ea îl strânse la piept plină de dragoste.

— Dar noi, din contră, așteptăm de la tine, urmă Victorina fără să-și mai poată stăpâni suspinele. Noi te îngrădim cu nefericirea noastră... Tot ce cîștigi este pentru noi... Ascultă Jean, bunul meu copil, tu nu știi !... Trebuie să ne părăsești..., trebuie să te duci departe, foarte departe... Cînd nu vom mai fi aici să-ți aducem nenorocire, sunt sigură că tu vei fi bogat !... Și cînd vei fi bogat. Hans Dorn, care e un om drept și bun, îți va da pe fiica sa...

Jean încerca să o întrerupă, dar nu putea.

Victorina vorbea iute și cu exaltare. Dragostea de mamă îi dezlegase limba ca niciodată.

Glasul bunicii o opri.

Ea se întoarse spre perete și în timpul acesta stătuse zbuciumată de gînduri disperate.

— Fata mea ! zise ea deodată... dă-mi rochia de duminică. Vreau să plec !

Victorina se ridică îndată și se duse într-un colț, care servea de dulap și luă un pachet învelit într-o pânză ruptă.

Bunica se așeză pe marginea patului. De ieri părea că îmbătrânise cu zece ani.

Victorina scoase din pachet o rochie de lână închisă, al cărei material subțiat de timp, devenise aproape transparent.

Bunica se îmbrăcă și se dădu jos din pat.

Apoi îngenunche pentru a-și face rugăciunea zilnică. Dar memoria zăpăcită o înșela și între cuvintele latinești ale rugăciunii, sărmana femeie zicea :

— Trebuie să-l văd negreșit !... Dumnezeule, fără să nu gonească pe mama lui !

Ea nu vru să spună Victorinei unde se ducea astfel îmbrăcată.

Plecă fără să zică o vorbă.

Idiotul Geignolet o urmă cântând pînă la treptele scării.

Apoi veni, se așeză la fereastră și ridică un colț al perdelei spre a-și îndrepta ochii încrucișați către ferestrele lui Hans Dorn.

— Acolo sânt galbenii ! murmumă el. Mă voi duce să caut...

Cînd Gertruda se întoarse acasă plină de bucurie că a biruit în cele din urmă șovăielile lui Jean Regnault, ea auzi glasul tatălui său care o chema din camera vecină.

Alergă la cuptor pentru a pune îndată dejunul lui Hans Dorn, dar focul se stinsese în lipsa ei și ciorba groasă se răcise în oală.

Gertruda adună grămadă cărbunii, acoperiți de cenușa lor albă și începu să sufle.

Se auzea cum negustorul de haine se plimba prin cameră neliniștit.

El tăcu câteva minute, apoi strigă, ca și cum s-ar fi deșteptat din somn :

— Gertruda ! Gertruda !

Fata sufla cât putea.

Întârziase și era supărată. Dar asta trecu iute, făcând loc zâmbetului obișnuit, mai ales că își simțea inima ușoară și cugetul curat.

Era o dimineață bună pentru ea. I se părea că vede încă zâmbetul emoționat al lui Jean Regnault. Îl iubea și mai mult pentru binele care îl făcuse ea.

Negustorul de haine neprimind nici un răspuns începu din nou plimbarea. După câteva momente de tăcere, strigă din nou. Gertruda se grăbea.

Focul începu să ardă bine, și oala, pusă iarăși pe jăratec, se încălzi în câteva clipe.

Hans o strigă pentru a treia oară, când Gertruda, ținînd în mână o ceașcă plină, deschise ușa.

Ea se aștepta să fie certată și obrazul era mai rumen decît altă dată.

— Bună ziua, tată, zise ea oprindu-se în fața negustorului de haine.

Acesta era în picioare în mijlocul camerei. Sărută fruntea Gertrudei și când tânăra își ridică privirea spre el, ea se miră văzându-i fața așa de palidă.

De obicei fața lui Hans era sinceră și deschisă.

Când Gertruda venea în toate diminețile, el o săruta pe obraz și apuca cu amândouă mâinile capul buclat al fetei spre a se uita mult la ea și a-i zâmbi plin de bucurie și de dragoste părintească.

Astăzi, nici un zâmbet. Abia o sărutare trecătoare. Sprâncene încruntate sub niște riduri profunde. Ochii ațintiți care nu vedeau nimic.

Gertruda se dădu înapoi un pas, surprinsă și neliniștită.

— N-a venit nimeni ? murmură Hans cu un accent ciudat pe care nu-l mai auzise Gertruda.

— Nimeni, răspunse ea.

— Te-am strigat de mai multe ori, fata mea !...

Și pe când Gertruda zăpăcită îngâna o lămurire, el adăugă fără să o asculte :

— E târziu și nimeni nu vine !

— Nu vrei să mănânci tată ? îi zise Gertruda.

— Da, adu-mi aici, răspunse Hans.

Gertruda puse ceașca pe biroul mic, unde Hans Dorn primise vizita lui Franz în seara trecută.

Hans se așeză la locul unde își făcea socotelile zilnice și duse la gură o lingură de mâncare. Numai una singură. Lingura rămase în ceașca plină.

— Nu-i bună mâncarea astăzi ? zise Gertruda către tatăl său.

Ea se gândea la întâmplarea cu oala și se temea.

Hans lăsa capul. Gertruda se apropie încet și se așeză lângă masă.

— Tată, urmă ea, ești supărat pe mine ?...

În loc de mângâiere, Gertruda nu primi decît un semn de toane rele.

Hans Dorn ridică din umeri.

— Dumnezeule ! urmă Gertruda crezând că supărarea o privea pe ea, știu că am întârziat. Dar am dus de mâncare sărmanei Nano.

— Ce-mi pasă ! zise Hans bătând din picior.

Gertruda nu-l mai văzuse așa.

— Bunul meu tată, urmă ea din nou cu lacrimile în ochi, te rog să mă ierți. Nu se va mai întâmpla.

— Ce ?... întrebă Hans, uitându-se la ea cu o privire rătăcită.

Gertruda se sperie de acea privire.

— Nu cumva ești bolnav ? întrebă ea tremurând.

Hans bătu cu pumnul în masă.

— Nu pot avea liniște nici un moment ! strigă el. Lasă-mă, vreau să fiu singur !

Gertruda ascultă și se îndreptă tristă spre ușă.

Când fu aproape de prag, glasul tatălui său se ridică din nou.

— Nimeni ! zicea el, poate nu va fi știut să-mi găsească casa... poate...

El se întrerupse.

Privirea îi căzuse pe registrul deschis la pagina pe care însemnase ceea ce cumpărase în ajun de la tânărul Franz.

Fusese afacerea cea din urmă a zilei. Cele două sau trei rânduri, în care se amintea aceasta, erau cele din urmă în registru.

Ochii lui Hans păreau că nu se pot dezlipi de acele rînduri, era ca o hipnoză.

O expresie de durere fără veste și profundă înlocui mânia care era adineauri pe fața lui.

— Astea sânt hainele lui ! murmură el cu o voce înfundată. Sărman copil ! sărman copil !

Emoția îl cuprinse tot mai mult, până ce ochii îi deveniră umezi.

Apoi, deodată închise registrul cu putere și-l împinse departe.

Scoase din buzunar un ceasornic mare de argint.

— Cum trece timpul ! murmură el, nouă și jumătate !... Acest ceasornic merge înainte, fără îndoială. Gertruda, cât e ceasul din camera ta ?
snrdlm

Gertruda se duse să se uite la un ceasornic mic de perete.

— Nouă și jumătate, răspunse ea.

Hans făcu un semn de descurajare și-și rezemă coatele de masă.

Rămase așa câteva minute, nemișcat în aparență, dar tresărind la cel mai mic zgomot și trăgând cu urechea de câte ori răsuna un pas de om afară în curte.

Gertruda nu mai cuteza să intre, dar privirea ei, plină de grijă, veghea asupra tatălui său prin ușa crăpată puțin.

După câteva minute văzu pe negustorul de haine ridicându-se repede, așa cum făcea toate lucrurile astăzi și începând din nou să umble prin cameră neliniștit.

El nu lua deloc în seamă pe fată, care cu dragoste îl supraveghea necontenit.

În plimbarea lui prin cameră, ajungea din când în când înaintea ușii.

Pentru prima dată Gertruda îi văzu pe față o mâhnire mare, apoi fruntea i se înseninase și la urmă schimbarea era vădită ; avea în el o idee ce se mărea și gonea teama și deznădejdea.

Sprâncenele i se descrețiră, ochii i se limpeziră, un zâmbet i se ivi pe buze.

— Ce nebun sunt ! zise el, această întârziere nu dovedește nimic !... El mi-a promis că vine, este adevărat, dar va fi având negreșit altceva de lucru, decât să viziteze pe un biet om ca mine. Nu știu eu oare că el poate tot ?... Și pentru care alt lucru mai scump și-ar fi păstrat puterea ?

Gertruda auzea câte un cuvânt, dar nu înțelegea nimic.

Numai că era fericită și liniștită, nemaivăzând pe fața tatălui său acea întunecare care o speriase așa de mult.

Hans o zări și îi făcu semn să se apropie.

— Îți aduci tu aminte de el, fata mea ?... zise ca și cum n-ar fi avut nevoie să spună numele omului la care îi era concentrată gândirea.

— De cine ? întrebă Gertruda.

— Nu se poate să-l fi uitat... Cei care l-au văzut măcar numai odată, își aduc aminte de el toată viața. A fost aici, acum doi ani. Inima mi se duce spre el și un trecut întreg alunecă pe dinaintea ochilor mei.

El se întrerupse spre a da timp Gertrudei să zică : „Mi-aduc aminte“. Dar fata nu știa nimic.

— Ciudat lucru ! urmă el cu un fel de nerăbdare, cum uită copiii ! Ai văzut tu oare mulți oameni cu acea statură nobilă și mîndră, acea frunte regală, acea privire poruncitoare și acel zîmbet care farmecă ?

— N-am văzut decât un singur om care mi s-a părut mai frumos decât alţi oameni, zise Gertruda, dar nu acum doi ani, ci ieri.

Ochiul lui Hans, ce ardea de entuziasm, se întunecă sub pleoapa-i plecată.

— Băiatul care a venit să-mi vândă haine ?... murmură el.

Gertruda, a cărei frunte se rumenise de tot, făcu din cap un semn afirmativ.

— Este adevărat ! zise Hans Dorn cu o voce mai dulce. Ai dreptate, fata mea... Acela e de asemenea un tânăr mândru şi frumos. Fiica mamei tale trebuie să-l admire şi să-l iubească.

Din privirea naivă şi întrebătoare a Gertrudei se vedea că ea vrea să ştie înţelesul acestor cuvinte, dar Hans Dorn tăcea acum şi părea din nou dus cu gândurile sale.

Urmă o tăcere, în timpul căreia Gertruda se gândi la aceste poveţe ale tatălui său de a admira şi iubi pe un tânăr necunoscut, pe un nebunatic, care vrusese să o îmbrăţişeze fără voia ei şi care venise să-şi vândă hainele ca un stricat din mahalaua latină.

— Eu vorbesc de celălalt, Gertruda, urmă Hans cu un ton liniştit pentru a-i deştepta memoria ; ştii, acela care a venit să mă vadă acum doi ani şi căruia i-am sărutat mâna de parcă era un prinţ.

— Da, zise tânăra fată, luminată. Un om învelit într-o mantie mare roşie.

— Aşa, fata mea, îţi spuneam eu că nu se poate să-l fi uitat... Privirea lui pătrunde până în adâncul sufletului şi-l umple de dragoste şi de respect.

— Privirea lui ardea ca un fulger, murmură Gertruda înfiorându-se uşor ; îmi era frică !

— Ţie ţi-e frică de orice, ca tuturor fetelor tinere. Dar el nu e îngrozitor decât pentru cei răi şi tari. Te-ai uitat bine la el, Gertruda ?

— Cât am îndrăznit, tată.

— N-ai văzut la el ceva ciudat ? Un semn ce nu-l poţi numi şi care parcă arată o putere mai presus decât a celorlalţi oameni !...

— Nu mi-aduc aminte, răspunse fata.

— Copiii nu văd nimic ! murmură negustorul de haine. Eu, când se uită la mine, simt că e stăpân pe conştiinţa şi pe voinţa mea... Simt că nu mai sunt eu... La un cuvânt al său aş arunca în vânt tot ce am... La un semn aş zdrobi tot ce mă înconjoară şi pe mine însumi !

Obrajii lui Hans erau rumeni, vinele frunţii se umflau, vorbea cu patimă, se aprindea tot mai mult.

Parcă se îmbătase deodată.

Când era în culmea entuziasmului, ceasornicul din camera de alături începu să bată.

Hans se opri să asculte.

El numără loviturile şi pe când ceasornicul suna, Gertruda îl văzu schimbându-se la faţă.

— Zece ! murmură el cu o voce gravă şi foarte tremurândă. Cine ştie dacă bărbatul şi copilul mai sunt pe lumea asta !...

El luă pe Gertruda de mână şi o conduse până la pat, înaintea unei cruci de fildeş.

— Îngenunchează, fata mea, zise el şi roagă-te din adâncul inimii pentru acei care sunt în primejdie de moarte...

În acea dimineaţă cuvintele lui Hans erau pentru fiica sa tot atâtea enigme. Acestor din urmă cuvinte însă le putu da un sens şi ghicindu-le înţelesul ea deveni tristă.

— Oare tânărul de ieri, murmură ea, e în primejdie de moarte ? !...

— Chiar el ! răspunse Hans, şi altul...

— Vai ! Dumnezeule ! zise Gertruda, el care era aşa de frumos şi vesel ! El, care vorbea de bal şi care părea că nu se gândeşte decât la serbare...

— Roagă-te, fata mea, roagă-te, o întrerupse Hans.

Gertruda îşi împreună mâinile şi începu a recita o rugăciune.

— Unul din ei doi iubea mult pe mama ta, urmă Hans, a cărui frunte era umedă şi dacă mama ta ar mai trăi, ea şi-ar da viaţa pentru al doilea...

Gertruda își urmă rugăciunea începută. Hans Dorn nu avea puterea să se roage la Dumnezeu.

Când fata se ridică făcând semnul crucii, se auzi un zgomot de pași în curte.

Nu era sunetul greu al cizmelor mari din Templu, ci zgomotul sec pe care îl produce călcâiul ascuțit al ghetelor fine atingând piatra.

Hans făcu un pas spre fereastră, dar se opri cu ochii ficși și cu gura căscată.

Și Gertruda rămase, cu mâna rezemată de pat, în poziția în care era când auzise zgomotul.

Ea nu înțelegea mult, dar cât știa era deajuns bunei sale inimi pentru a împărtăși speranțele părintelui său.

Zgomotul pașilor slăbi la intrarea pe alee, apoi se auzi pe treptele scării.

Hans ținea amândouă mâinile pe piept.

— Vine aici! murmură el. Ascultă!... ascultă!...

Cineva bătu de vreo câteva ori pe rând în ușa de la scară.

Hans Dorn simți că i se taie picioarele.

— El nu bate așa!... își zise.

În loc să se ducă să deschidă, el căzu iarăși pe scaun.

Afară loviturile reîncepură.

— Să deschid, tată? întrebă Gertruda.

— Fă ce vrei, răspunse Hans Dorn, al cărui cap greu se rezemă pe mână.

Gertruda trecu încet prin cele două camere și trase zăvorul.

Ușa se deschise deodată cu putere și o sărutare răsunătoare căzu pe obrazul tinerei.

Ea se dădu înapoi zăpăcită și numai brațele lui Franz o opriră să nu cadă pe spate.

— Tată! tată! zise ea; vino repede! este el!

Dar glasul ei era slab și negustorul de haine nu auzi.

Franz nu știa de ce e așa de emoționată; dar el nu era omul care să-și spargă mult capul și zâmbind netezea părul frumos al Gertrudei, care era pe jumătate leșinată în brațele lui.

— Ce face flașnetarul? zise el, este un ștrengar fericit și mai că aș vrea să fiu în locul lui!... Dumneata

ești și mai drăgălașă ziua decât la lumânare, mica mea domnișoară...

Oh ! ce păr frumos ! ce păr frumos ! și ce plăceri o fi având acel flașnetar sărutându-l când îi zâmbești !

Gertruda își duse un deget la buze și cu cealaltă mână întinsă arătă ușa deschisă a camerei negustorului de haine.

— Tata e acolo ? zise încet Franz, a cărui față sănătoasă părea și mai veselă decât ziua trecută. El nu știe de mica noastră dragoste ?...

Nu-ți fie teamă frumoasa mea domnișoară, mă voi face că nu știu nimic și voi fi ca un mut... Și-apoi văd în adâncul ochilor negri că nu s-ar putea zice nimic rău despre dumneata... Ești bună și curată, pe cât ești de frumoasă, iar eu sunt un smintit și un om rău, că te fac să-ți pleci ochii și să te roșești.

El luă mâna mică a Gertrudei în ale sale și o duse până la buze cu grație îndrăzneață.

— Dumneata nici nu-ți poți închipui, frumoasa mea domnișoară, urmă el cu un accent blând și aproape serios, că eu te iubesc mai mult ca pe o soră a mea... Prietenia vine repede la mine ca și dragostea. Ieri, pe când tatăl dumitale era să mă gonească, am văzut cum te uitai la mine, câtă bunătate era în privirea dumitale !... Sunt sigur că dumneata mi-ai adus noroc... Azi noapte m-am gândit la dumneata de trei ori, deși Dumnezeu știe câte treburi am avut. Și azi dimineață, când credeam că voi părăsi lumea aceasta, dulcea dumitale figură a venit să-mi zică adio, între cele pe care le iubeam...

— Așadar ai scăpat de primejdia care te amenința ? întrebă Gertruda pe care surpriza și emoția o făcuse mută până atunci.

Franz încruntă sprînceana, apoi începu să râdă.

— Da, da, răspunse el, aș putea să am multe dueluri de acestea și să trăiesc peste o sută de ani... Este și bun și rău în toate astea. Lucru sigur e că nici eu nu prea înțeleg...

— Dar tatăl meu care așteaptă ! zise Gertruda. Oh ! de-ai ști cum era de neliniștit și cum m-a pus să mă rog la Dumnezeu pentru dumneata !

— Pentru mine ? zise Franz mirat.

Gertruda îl apucă de braţ încercând să-l ducă spre camera lui Hans.

— Vino, vino, urmă ea încet, dacă ar şti că eşti aici s-ar supăra... E mai mult de-un ceas de când te aşteaptă...

Această mică scenă nu ţinuse un minut şi cu toate astea sărmanul Hans nu mai spera.

El şedea tot în acelaşi loc, cu coatele rezemate pe masă, ţinându-şi capul între mâini.

Vorbele din camera de alături ajungeau la urechea lui ca un murmur.

El ştia că acela pe care-l aştepta nu s-ar opri în drum să stea de vorbă.

În primul moment nu îndrăznise să meargă spre uşă, atât i se umpluse inima de speranţă, amestecată cu teamă.

Dar îndată pierdu şi speranţa.

Dacă cel de curând venit s-a oprit în camera Gertrudei, el nu era Rodach.

Altceva nu-l mai interesa.

Şedea iarăşi dus pe gânduri posomorât şi asculta numai la zgomotul de afară.

Franz urmă pe Gertruda.

— Aşa ! zise el, tatăl dumitale trebuie să fie negreşit un giuvaer de om !... Ieri mi-a dat ce i-am cerut pe haine şi azi dimineaţă te-ai rugat pentru mine. Eu cred că rugăciunile tale trebuie să fie foarte plăcute în faţa lui Dumnezeu.

— Vino ! vino ! zicea Gertruda.

Şi pe când trecea pragul uşii zicea încetinel :

— Iată-i tată !... Acolo !

Hans întoarse capul încet.

Când zări figura frumoasă şi zâmbetul lui Franz, el dădu un strigăt şi se ridică în picioare.

Tremura ca varga şi se părea că nu va putea suporta atâta bucurie.

— Günther !... murmură el. Dumnezeule !... fii binecuvîntat !...

El îşi încrucişă braţele pe piept ridicîndu-şi ochii spre cer cu profundă recunoştinţă.

V

ISTORIA UNEI NOPŢI

Tânărul Franz se miră de această mare emoţie a negustorului de haine. La început bănui vreo neînţelegere sau asemănare căci era cu neputinţă să se creadă, că toată această bucurie era pentru el, pentru Franz, necunoscut până ieri, şi care nu avusese niciodată cu Hans alte relaţii decât cele de vânzător către cumpărător.

Este adevărat că, pe când se tocmea pentru haine, a stat de vorbă cu Hans Dorn, şi că acesta părea a se interesa mult de viaţa lui, astfel că după ce la început era să-i refuze marfa, Hans în cele din urmă i-a dat suma cerută, nici o para mai puţin.

Dar aceasta a fost poate pentru că istoria lui era interesantă şi negustorul de haine îi plăcea aceasta...

Franz nu-şi prea bătuse capul ca să caute o altă explicaţie la întrebările lui Hans.

Acum a venit la Hans Dorn pentru un motiv foarte simplu.

El îşi vânduse hainele crezând că se va duce la moarte, dar ceasul fatal fiind trecut şi simţindu-se plin de viaţă, voia să-şi răscumpere hainele.

Dacă n-a pomenit încă despre scopul vizitei sale aşa de devreme, aceasta era pentru că în cale întâlnise zâmbetul drăgălaş al Gertrudei şi a avut plăcerea să stea cu ea de vorbă.

Ş-apoi, nici nu era nevoie să spună de ce a venit.

Îl primiră ca pe un om aşteptat.

Gertruda avea veselia zugrăvită pe faţă şi negustorul de haine era să leşine de bucurie văzându-l.

— Ce oameni buni ! îşi zicea Franz, ce mult ţin la muşterii lor !...

El nu se mai gândi la altceva.

Era prea tânăr şi prea sincer, ca să-i fi putut trece prin minte altceva.

Interesul deşteptat în această casă i se părea şi lui cam ciudat, dar în cele din urmă era cu atât mai bine,

căci nu avea decât să se cerceteze pe sine însuși spre a-și explica această primire călduroasă și neașteptată.

Franz, de asemenea își dăduse încrederea oricui întâlnise. În prietenie ca și în dragoste se cam grăbise.

Ca să judece pe altul, nu avea decât măsura sa proprie : judeca după sine.

Emoția sa nu fusese așa mare ca a lui Hans Dorn. El se miră puțin de această primire, atâta tot.

— Dragă domnule, zise el înaintând spre Hans, dacă te bucuri așa de tare fiindcă mă vezi, îmi face plăcere să-ți mulțumesc.

Hans se uita la el încântat și nu găsea cuvinte să-i răspundă.

El sta în picioare, cu spatele spre masa de lucru și privirea lui părea că nu poate să se despartă de fața îndrăzneață și plăcută a lui Franz.

— Iată ce mare este ! își zicea el în sine. Ce zdravăn e !... Și nici o rană ! adăugă el, uitându-se la Franz din tălpi până în cap. Oh ! Am fost nebun să mă tem ! Nu mi-a zis el oare că acest copil va fi salvat. Oare ceea ce vrea el, nu se întâmplase totdeauna ?...

Franz, care se apropiase, îi întinse mâna zâmbind.

Atingând acea mână, negustorul de haine simți un fior de bucurie.

— Zău ! dragă domnule, zise tânărul, nu credea, că e vreun om pe lume, care să se intereseze așa sincer de mine... Nu știu dacă aceasta e simpatie, dar mi se pare că ești prieten cu mine de cincisprezece ani... Ți-am uitat numele, pe care l-am auzit, o singură dată în Templu și nu am cunoscut nici pe al frumoasei dumitale fiice. Cu toate acestea aș face pentru ea orice ca pentru o soră și m-aș încrede în dumneata ca într-un tată.

Hans îi strângea mâna și o mie de întrebări îi veneau pe buze.

— Așa ! urmă Franz, care își luă un scaun și se așeză ca acasă, m-ai întrebat ieri și ți-am răspuns cum fac oricui. Cred că n-am să ascund nimic, dar acum gândindu-mă îmi vine o idee... Trebuie să te iert dacă îmi închipui că găsesc oameni care știu mai multe despre mine decât eu însumi. Dacă aceasta e o prostie, s-o

gonim îndată și de aceea spune-mi sincer, dacă numai curiozitatea te-a făcut să-mi pui întrebările de ieri?...

Hans Dorn stătu un moment la îndoială.

În timpul acesta fața se schimbă aproape cu totul. Pînă aici negustorul de haine prea se lăsase stăpânit de impresiile sale. Acum, își veni în fire și se gândi că trebuie să evite o primejdie și să păstreze un secret.

— N-am dreptul să vorbesc, își zise el. El nu mi-a spus ce scop are cu tânărul.

— Domnule Franz, urmă el tare, căutând să dea glasului un ton liniștit, nu te mai văzusem până ieri seară... Dacă ți-am pus întrebări, am făcut-o pentru că legea ne obligă să ne informăm asupra celor care vând, mai mult chiar de cum am făcut-o eu, căci având încredere în dumneata, nu ți-am cerut dovezi...

— Așa este, zise Franz, îți mulțumesc, dar mă gândesc de o oră la numele dumitale!

— Hans Dorn, răspunse negustorul de haine.

— Hans Dorn! repetă Franz, acesta e numele unui om cinstit și de treabă... Dar mica mea apărătoare, care era să-mi vie în ajutor ieri?

— Gertruda! răspunse de departe fata, care se așezase dincolo lângă ușă și lucra la o broderie.

— Gertruda! repetă iarăși Franz. Hans și Gertruda!... Nu trebuie să uit, căci nu prea am mulți prieteni.

El făcu un semn din cap către fata frumoasă, care zâmbind cochet și ascunse capul în spatele ușii.

Hans se uita pe furiș la această prietenie începută și emoția i se întoarse în privire.

Purtarea lui Franz nu deștepta în el nici o neliniște de părinte.

S-ar fi zis că nu putea să bănuiască pe acest tânăr.

Când Franz își întoarse iarăși capul, Hans se prefăcut din nou nepăsător și rece.

— În loc să-mi dai informațiile pe care ți le cerusem, urmă el explicația, mi-ai povestit în câteva cuvinte toată viața dumitale... Mi-ai vorbit de bal și de duel..., mi-ai spus zâmbind, că noaptea de ieri era cea din urmă pentru dumneata.

Îmi plac copiii care îți seamănă, domnule Franz!...

Am slăbiciune pentru dumneata, un biet tânăr singur în acest oraș mare. Dacă ai fi murit te-aș fi plâns. Nu știu cum, dar când vorbești, parcă vorbește inima dumitale. Ai un nume german și eu sânt german... Și știi, sunt unele asemănări care deșteaptă în sufletul meu amintiri depărtate și scumpe. Figura dumitale mi-a adus aminte de un stăpân pe care l-am servit odată. Un tânăr ca dumneata, domnule Franz, care n-avea alt nume decât pe cel de botez, și care, ca dumneata, zâmbea la douăzeci de ani când se gândea la moarte !... Iată pentru ce m-am înveselit văzându-te azi dimineață. Nu te cunosc, nu știu nimic despre dumneata, numai ce mi-ai spus ieri, dar atingându-ți mâna adineauri, mi s-a părut că regăsesc pe un amic și am mulțumit lui Dumnezeu...

Franz îi strânse mâna.

— Ei bine, tată Hans, zise el foarte serios, dacă n-aș fi îndrăgostit ca un nebun, cred că m-aș căsători cu fiica dumitale. Ești un giuvaer de negustor de haine și sunt sigur că în tot orașul nu e alt om așa de treabă ca dumneata. Pe legea mea ! Te voi mai căuta și voi aduce o cruciuliță de aur pentru mica mea prietenă Gertruda, care se ascunde acolo în colț și care crede că sunt cel mai prost băiat din lume !... Deocamdată, fiindcă n-am murit, îți aduc banii ca să-mi înapoiezi hainele.

— Dar nu ai cheltuit cele douăsute cincizeci de franci ?

— Ba da ! strigă Franz, am cheltuit de două ori atâta.

— Cum așa ? zise negustorul de haine.

— Hei ! tată Hans ! întrerupse tânărul, dacă ți-aș spune toate câte am pățit azi noapte, nu ai crede, căci ar semăna cu un vis de om bolnav. Chiar mie îmi vine câteodată să cred că am visat !...

El scoase din buzunar punga plină cu galbeni nemțești și aruncă din ei vreo douăzeci pe masă.

— E bun acest aur ? zise el.

Hans luă în mână câțiva și se uită bine la ei.

Pe când îi întorcea pe toate părțile, el zâmbea pe jumătate și ochii săi străluceau sub pleoapa plecată.

Negreșit că nu se gândea numai la aur, ci mintea lui era aiurea.

— Aurul e bun, murmură el și fiecare monedă face zece florini și treisprezece crăițari austrieci. Nu cumva i-ai găsit ?

— Ba nu ! zise Franz. Asta e partea veselă a istoriei mele.

Închipuiește-ți că banii pentru haine îi pusesem în buzunarul drept al pantalonilor. Eram îmbrăcat paj noaptea trecută, zise el întorcându-se spre Gertruda, care își întinsese gâtul și se uita la aurul de pe masă, un costum foarte frumos, domnișoară, și care ți-ar ședea de minune !... În buzunarul stâng nu aveam nimic... Se pare că la balul mascat merg și hoții : o mână foarte dibace mi-a șters comoara din buzunar. Lucrul prea simplu, nu !... Dar pe când mi s-a golit buzunarul drept, cel stâng s-a umplut și, după cum vezi, n-am pierdut făcând schimb.

Pe fața negustorului de haine nu se vedea decât puțină mirare, pe când Gertruda era foarte surprinsă și devenea tot mai curioasă.

— Așa-i că nu e lucru curat ? urmă Franz, când cineva îți vâră mâna în buzunar spre a ți-l umple cu aur ?

— Cam rar lucru, zise Hans Dorn cu răceală.

— Pe voi nemții, urmă Franz, nu vă poate mișca orice. Zău ! așa ceva e foarte rar și dumneata nu te prea miri de asta. Dar eu mă prind să te fac să ți se trezească mirarea. Vrei să-ți povestesc ?

— Bucuros, răspunse Hans, care se prefăcea a fi nepăsător.

Gertruda își luă fără zgomot scaunul și se apropie ca să asculte mai bine.

Franz povesti cum a intrat în balul Favart și s-a întâlnit cu tânărul Julien d'Audemer, pe care îl cunoscuse odinioară ca funcționar de bancă, pe când familia d'Audemer trăia cam în sărăcie.

Când auzi numele d'Audemer, Hans Dorn tresări, dar nu întrebă nimic.

Franz vorbi de cavalerul neamț, care se schimbă cu unul spaniol, apoi se îmbracă în haina roșie a armeanului beat.

Și acest om, care se preschimba în tot timpul, avea trei fizionomii diferite.

Franz spunea că el era grav și mândru în mantaua nemțească, ba ușuratic și zâmbitor în vesta de spaniol, pe urmă apatic în haina de armean.

El era pretutindeni! La braț cu doamna de Laurens, apoi în bufet în spatele draperiilor, sub poarta întunecoasă, prin mulțimea zgomotoasă a salonului.

Pretutindeni!

Și vorba grăbită a lui Franz făcea tabloul așa de ciudat, încât Gertruda asculta cu gura căscată.

Iglița îi căzuse din mînă.

Pentru ea era ca un roman misterios, al cărui sfârșit abia aștepta ca să-l audă.

Când Franz se oprea să respire, și ea respira și dorea să ghicească ce va urma.

Cele ce auzea erau pentru ea minunile unei legende germane, întâmplate în mijlocul Parisului; era poezia unor basme luminate de candelabre orbitoare și de mare făclie a civilizației.

Nu erau aici nici ziduri învechite cu fantome și năluci, nici arcuri gotice, în care să se repete ecourile unor șoapte misterioase.

Lipsea umbra copacilor mari, razele palide ale lunii. Totul era natural, nimic peste firea omenească.

Cu toate acestea Gertruda se înfiora, parcă era într-o lume necunoscută, dar nu scăpa nici un cuvînt din gura lui Franz.

Hans asculta liniștit și rece.

Câteodată ai fi zis că el înțelegea mai bine decât însuși povestitorul.

Dar fulgerul ochilor lui Hans pierea repede și el se arăta iarăși nepăsător.

Franz, pornit odată, se aprindea tot mai tare.

El înșira repede și viu întâmplările ciudate.

El povesti întâlnirea cu armeanul, care-l luase drept femeie, apoi ieșirea lui din bal și despre cei trei oameni, care veneau după el și chiar vorbeau despre el în șoaptă.

Ceasornicul din Café Anglais se oprise ca prin minune, birjarul, în care se urcase cu martorul său, era fermecat.

Și când a coborît din birjă cu Julien spre a alerga către poarta Maillot, același birjar a pornit în fuga mare.

Franz zărise în trăsură fața armeanului.

Dar și asta fusese o nălucire, căci în pădurea de Boulogne întâia persoană pe care a văzut-o a fost omul misterios, învelit în mantaua lui mare și cu o sabie goală în mână.

— Și el se bătea în locul dumitale ?... întrerupse Hans Dorn, neputîndu-se stăpâni.

Gertruda își împreună mâinile, plecându-și capul înainte spre a auzi răspunsul lui Franz.

Acesta aruncă o privire bănuitoare asupra negustorului de haine.

— De unde știi asta ? murmură Franz încruntând sprânceana.

Hans se prefăcu cît putu de liniștit.

— Vreau să ghicesc, răspunse el.

Bănuiala lui Franz pieri.

— Pe legea mea ! zise el vesel, ai ghicit bine, tată Hans !... El sta înaintea lui Verdier, adversarul meu... și zău ! se bătea mai bine de cum aș fi fost eu în stare, cu toată lecția lui Grisier !... Dumnezeule ! Ce parade făcea cu sabia și cum răspundea ! Ce sânge rece și ce mână de fier !...

Când sosirăm noi, el primi o rană mică și asta din cauza mea, căci văzându-l am scăpat un strigăt de mirare. Dar mi s-a părut că sabia lui Verdieer n-a putut intra în carnea lui și a sărit ca și cum pielea i-ar fi fost un pieptar de oțel. Două sau trei picături de sânge, atâta tot !... Apoi atacuri repezi, lovituri al căror nume nu-l știu. Hei ! el știe să pareze contra-carta ! Bietul Verdier nu vedea decât scântei și foc, se zbătea la întâmplare și îmi era milă de el. Dar chiar dacă aș fi vrut să-i vin în ajutor, nu mai era timp, tată Hans, căci, după trei secunde, Vernier căzu pe spate, cu pieptul străpuns de sabie.

— Dar cavalerul neamț ?... zise Hans, care în acel moment nu-și mai putea stăpâni entuziasmul.

— Dumnezeu știe unde va fi, răspunse Franz, vezi bine, tată Hans, că toate astea nu-mi plăceau decât pe jumătate. Nu mai sunt un copil ca să am nevoie de un apărător și acest om, oricine ar fi el, va avea să se ră-

fuiască cu mine într-o zi. Dar în acel moment eram zăpăcit și nu puteam face nimic... Tot ce-ți pot spune este, că acel cavaler german salută pe martorii lui Verdier, își șterse sabia pe iarbă și dispăru în spatele copacilor.

Hans Dorn făcea iar tot ce putea ca să-și păstreze aerul de nepăsare și de răceală, însă fața lui sinceră nu putea să ia această mască.

Franz câștigase pariul mult mai bine decât crezuse. Pariase că istoria sa are să mire pe negustorul de haine, iar rezultatul întrecea toate prevederile lui.

Hans era adânc mișcat.

Franz însă nu știa bine din ce provenea emoția negustorului.

Gândul lui Hans Dorn nu era numai uimit de istoria pe care o auzea, ci și de lucrurile pe care și le închipuia.

Hans Dorn înțelegea tot ce era misterios și inexplicabil pentru Franz dar și el avea o imaginație nemțească. Pentru el șirul acesta de evenimente fantastice era foarte firesc.

El știa să dezlege toate problemele acestea.

— Făgăduise să-l scape !... își zise el cu un fel de credință superstițioasă.

Franz îl observa pe furiș și triumfa constatând efectul produs.

— Dar Verdier ? zise o voce dulce la spatele lui. A murit ?

Franz se întoarse iute.

Gertruda pe care o credea dincolo, era acum lîngă el.

— Oh ! oh ! mica mea Gertruda, zise el zâmbind, ai început să te interesezi de Verdier ?... El, biet, nu murise încă, dar ce folos !

Cînd ne apropiam noi, Julien și eu, l-am găsit întins pe iarbă, fără mișcare, fără să poată deschide gura... Amândoi martorii lui îi rupeau cămașa ca să-i cerceteze rana. Dar cât ești de palidă Gertruda și cu cât șiretlic te-ai apropiat de noi fără să te auzim ! Tată Hans, ia vezi-ți fata ! emoția o înăbușă, ca și cum ar fi stat opt ore ca să vadă cincisprezece acte la Porte-Saint-Martin !... Eu nu mai înțeleg ori și asta e un succes ?

Gertruda, din palidă cum era, se făcu roșie ca focul.

Farmecul se spulberase.

Se uită la Franz cu o privire mustrătoare și plecă fruntea pe broderia pe care o uitase.

— Și dumneata, tată Hans, nu zici nimic despre toate acestea ? întrebă tânărul.

— Zic că în noaptea asta ți s-au întâmplat lucruri foarte ciudate, domnule Franz, răspunse vesel negustorul de haine, lucrurile acestea nu se întâmplă niciodată decât flăcăilor de vârsta dumitale ! Dar din ce s-a iscat bătaia asta între adversarul dumitale și frumosul cavaler german ?

— Tocmai asta nu știu nici eu bine. răspunse Franz, și mă supără și mai mult... Când ajunserăm lângă Verdier, Julien și eu, bietul băiat era culcat pe iarbă și nu mai da nici un semn de viață. Atunci, vezi bine că nu era vremea să-i cer o explicație... După ce-l așezară în trăsură cu unul din martori, celălalt martor rămase cu noi...

El ne-a spus că acest cavaler german îl intîmpinase la treizeci de pași de Poarta Maillot, că Verdier tresărise când îl văzuse, că necunoscutul îl luase de braț și-l trăsese la o parte, fără ca Verdier să se gândească măcar să se împotrivească. Martorul nu auzea ce vorbeau atunci.

Germanul părea că poruncește ; Verdier sta cu capul în jos, dar după gesturile lui se vedea că refuza. Peste două-trei minute vocea cavalerului se înălță până la mine. Martorii începură să audă : vorbe de dispreț zdrobitor veniră până la urechea lor, vorbe pe care cavalerul german le zicea :

— Dacă nu vrei, apoi cu mine ai să te bați ! zise el scoțînd sabia de sub manta.

— N-are a face ! zise Verdier, care se credea foarte sigur. Se întoarseră iar la martori, și și-i împărțiră.

Se așezau în gardă tocmai când Julien și eu intram în desiș.

Duelul lor nu ținu mai mult decât un minut și bietul Verdier primi tocmai ceea ce vroia să-mi dea mie : adică o lovitură bună de sabie ! Eu care mă gândeam încă la ce mi se întâmplase peste noapte, zisei martorului :

— Dumneata crezi cumva, domnule, că omul acesta avea vreun motiv ca să se bată cu Verdier ?

— Îl cunoști ? mă întrebă martorul zâmbind.

— Pentru întâia oară l-am văzut în noaptea aceasta.

— Ți-a vorbit ?

— Niciodată.

— Dacă-i așa, cum îți vine să crezi că s-a bătut pentru dumneata ?

Eu nu știu ce i-ai făcut lui Verdier, însă el venise foarte hotărît ca să te omoare. Între noi trebuie să fi fost altceva decît o insultă mică.

— Nimic altceva, pe cât știu.

— Atunci trebuie să credem că avea pică pe dumneata ; pentru că toată noaptea a făcut scrimă, ca să-și antreneze mâna, și pe drum ne spunea că vrea să-ți vâre șase ţoli de fier la subţioară — ... Asta e tot ce am putut scoate din gura martorului, zise Franz ; nici chiar el nu știa mai mult și în capătul Champs Elisee se despărţi de noi ca să se ducă la Verdier acasă.

Să vedem, tată Hans, dumneata care ești om cu judecată, dă-ţi părerea...

Crezi dumneata să fi fost eu amestecat cu ceva în purtarea cavalerului aceluia ?

— Eu, sunt sigură ! zise prostește Gertruda.

Hans îi făcu un semn repede furiș ca să tacă.

— Eu nu cred de fel, răspunse apoi el. După spusele dumitale, cavalerul cunoștea pe Verdier, care se tulburase când îl găsise la Poarta Maillot... Este vădit că și-a făcut treburile lui.

Franz se uită și la Gertruda, care sta cu capul lăsat pe lucru, și la Hans a cărui figură deschisă exprima o nuanţă de încurcătură.

Câteva secunde tăcu.

Parcă se gândea.

— Pe legea mea !. degeaba caut să aflu, că nu pot !..: zise el în sfârșit, scuturându-și deodată capul blond...

Privirea omului aceluia era foarte ciudată când mă spiona în bal... Negreșit că el avea motivele lui ca să mă pândească astfel, și nimic n-are să mă împiedice în a crede că are vreun amestec în toate piedicile acestea misterioase

care au fost între mine și sabia lui Verdier... Dar, în sfârșit, tată Hans, îmi place mai bine să fiu viu decât mort și nu știu de ce m-aș preface că mă supăr tare pentru că m-a împiedicat de a fi ucis de un hoț...

— M-am dus acolo voios, conștiința mea nu are să-mi impute nimic...

Și dacă germanul acela înalt s-a bătut pentru mine, îi datorez mulțumiri.

Franz zicea vorbele acestea cu un aer jumătate vesel, jumătate resemnat.

Se vedea că se arăta vesel de întâmplarea lui dar deznodămîntul afacerii îi lăsa ceva la inimă.

Își frământa părul inelat și nu mai zâmbea.

— În sfârșit, trebuie să mai văd eu pe omul acesta într-o zi și atunci am să-l întreb ce drept are ca să mă apere, zise el răspunzând unei obiecții care era mândria lui.

Un nor negru îi trecu pe frunte.

— Poate să aibă dreptul acesta, zise iar mai încet, mi se pare mie că sânt oameni care mă cunosc și pe care eu nu-i cunosc. Acei care m-au aruncat singur își fără ajutor în viață, știu unde sunt, negreșit, și poate că au remușcări.

Hans întoarse capul ca să nu i se vadă tulburarea și să nu răspundă.

Gertruda își arunca privirea spre Franz, pe care simțea că-l iubește mai mult ghicindu-l nenorocit.

Franz, care sta cu mâinile încrucișate pe genunchi și se gândea, nu putea să bage de seamă încurcătura negustorului de haine nici dulcele interes al fetei.

Copiii care, ca el, nu-și cunoscuseră tata, au niște gânduri care nu trec prin cap celorlalți. Oricare le-ar fi caracterul și natura, este totdeauna un fel de mâhnire amestecată cu speranțe aprinse în sufletul lor.

Franz era vesel, flușturatic, zburdalnic, prieten al plăcerii, dar reveria îl transforma uneori, pentru o clipă, și-l împingea la serioase meditații.

O vedeau pe mama lui și cât de frumoasă și-o închipuia !

Îl vedea pe tatăl lui : un obraz nobil și o inimă vitează !...

Inima lui, capabilă de toate iubirile, se repezeau aprinsă, spre imaginile acestea scumpe !...

Pe urmă lacrimi crude îi picau din ochi, pentru că-şi zicea în gând : Poate c-au murit !...

Franz căzuse acum în acea reverie amară, dar dragă care-l apuca în fiecare zi în orele când era singur.

Întâmplările din noaptea trecută, pe care în zadar încerca să le înţeleagă, deşteptaseră în el temeri neînţelese şi speranţe şi mai neînţelese.

O voce se ridica în el pe care n-o putea înăbuşi, şi care îi vorbea despre tatăl său.

Dar omul acela era prea tânăr ca să-i fie tată !

Şi pentru ce l-ar fi părăsit atât de multă vreme, ca să-i vină în ajutor, tocmai în timpul primejdiei ?

Pentru ce tăcerea aceasta ? Pentru ce precauţiile astea misterioase ?

Vântul cugetării lui se învârtea. Îşi imputa singur că se înduioşase, râdea singur de sine şi-şi zicea că înebunise.

Nu era nimic altceva în toate acestea decât ciudăţeniile unei nopţi de carnaval...

Întâmplarea pusese la cale totul : frumosul vis fugea, şi Franz se regăsea singur.

Şi natura lui rebelă se revolta energic împotriva emoţiei de douăzeci ori respinsă a acestui vis care necontenit îl asalta.

Deodată ridică fruntea şi începu iar să zâmbească.

— Du-te să-mi cauţi hainele, tată Hans, zise el ; n-am venit aici ca să povestesc istorii jalnice... Ce dracu ! Am buzunarele pline de bani şi nu i-am furat. Ce-mi trebuie mai mult ? Ce-mi tot bat eu capul să găsesc ceea ce nu se poate !

Hans se ridica fără să zică o vorbă şi se duse într-un cabinet întunecos, unde erau atârnate, sub o pânză, hainele cele mai scumpe pe care le avea el.

Franz rămase singur cu Gertruda.

Fata luase iar acul în mână şi cosea desenul broderiei.

— Pentru dumneata este gulerașul acesta, Gertruda ? întrebă Franz ca să zică ceva.

— Ba nu ! nu sunt destul de bogată ca să port așa ceva, răspunse fata.

— Dar pentru cine este ?

— Pentru o domnișoară pe care poate o cunoști, pentru că i-ai pomenit numele adineauri.

— Am pomenit numele unei domnișoare ?

— Mai bine zis, numele fratelui ei, zise Gertruda.

— Pentru Denise este ?... zise Franz cu vioiciune.

Şi numaidecât, după ce vorbise, se căi și-și mușcă buzele de ciudă.

Gertruda ridicase iar spre el marii săi ochi limpezi care păreau că întreabă :

— Este foarte frumoasă ! murmură ea, oh ! și foarte bună, domnișoara Denise d'Audemer !... Tata cunoaște de multă vreme familia sa și mă duc și eu uneori s-o văd. Deși nu sînt decît o biată lucrătoare, vorbește cu mine ca și cum i-aș fi prietenă... O ! dacă ai ști, domnule Franz, ce inimă bună are !...

Franz se roșea tot mai tare și strădaniile lui nu-i slujeau la nimic mai mult decît să i se bage și mai tare de seamă tulburarea.

— Îmi spune secrete mici de-ale sale, zise Gertruda, încet, ne-am jucat împreună când eram copile și domnișoara Denise își aduce aminte !... Ah ! domnule Franz, fericit are să fie bărbatul pe care-l iubește ea.

Franz scăpă un oftat adânc, îl mânca limba, dar nu vorbi.

Gertruda se apucă iar de lucru ; dar pe când împungea cu acul se uita pe sub gene la Franz care sta în picioare în fața ei.

Îi văzu înveselindu-se și scânteindu-i ochii, ca și când i-ar fi umplut cineva sufletul de fericire.

În clipa când Franz se bucura că nimeni nu era mai discret decât el, mica Gertrude începu să râdă.

— Domnule Franz ! domnule Franz ! zise ea ațintindu-și ochii ei vioi și buni, ieri când te-am văzut m-am gândit numaidecît că te mai văzusem undeva... M-am gândit mult și... mi-am adus aminte !... Sub ferestrele domnișoarei d'Audemer te-am întâlnit, domnule Franz !

Tânărul prins fără veste, vru să tăgăduiască.

— Nu, nu, zise iar Gertruda, știu bine că nu mă înșel! Erai în stradă și te uitai în sus. Oh! cum te uitai, domnule Franz! Și, când m-am suit eu, am găsit pe domnișoara Denise cu un colț de la perdea ridicat, uitându-se și ea la dumneata...

— Adevărat? zise Franz.

Când vru Gertruda să răspundă, intră negustorul de haine, ținând în mână hainele cumpărate.

Fata începu să lucreze mai iute, ca și cum ar fi vrut să câștige vremea pe care o pierduse.

Franz numără banii pe haine și luă pachetul din mâinile negustorului.

Întinse mâna lui Hans Dorn, care i-o strânse cu toată inima și-i zise adio.

Trecând pe lângă Gertruda, se aplecă până la urechea ei:

— Dacă o vei mai vedea, îi șopti el, să-i spui că duelul acela n-a avut nici o urmare...

Gertruda făcu un semn mic din cap și Franz ieși zicând:

— La revedere.

Hans deschise fereastra ca să-l mai vadă, pe când trecea prin curte.

Și, după ce Franz, elegant, și mlădios, se pierdu în umbra aleii, Hans se așeza pe un scaun și-și puse capul în mâini.

Nu mai avea nevoie să se abțină, ochii îi erau umezi.

Iar Gertruda se gândi o clipă la frumosul secret ce prinsese, pe urmă își aduse aminte cu încetul misterioasa istorie povestită de Franz și, deoarece tatăl lui nu îi zicea amic, bucuria ei se stinse repede.

Gertruda căzu iar în teama ei copilărească, înaintea ochilor văzuse iar numai năluci.

Păli și lăsă capul în jos. Îi era frică. Îi era frică mai cu seamă de cavalerul acela german căruia imaginația ei îi da o putere supranaturală.

Îl vedea astfel precum îl descrisese Franz, înalt, înfășurat într-o manta lungă, cu pălăria de pâslă care-i umbrea obrazul, cu un foc întunecat și adânc în privire.

Pe când se gândea astfel, cineva bătu în ușă.

Gertruda tresări, se sperie și parcă nu voi să deschidă. În sfârșit, fiindcă tatăl ei îi făcu un semn, se duse să deschidă.

Cînd ușa se deschise, Gertruda dădu un țipăt și se rezemă de zid ca să nu cadă.

Groaza ei părea că adusese fantoma. Cavalerul german era în pragul ușii.

VI

CUTIA

Gertruda recunoscuse dintr-o singură aruncătură de ochi pe personajul misterios și teribil, care juca un rol atât de ciudat în istorisirea lui Franz.

Rămase nemișcată, încremenită, lângă ușă, fără să caute să-și ascundă spaima.

— Aici locuiește Hans Dorn, negustorul de haine? întrebă cavalerul german mai înainte de a păși peste prag, și scoțându-și pălăria cu politețe, descoperindu-și astfel fruntea mândră pe care noaptea de veghere nu lăsase nici o urmă de oboseală.

Avea o frunte curată și fără zbârcituri, încununată de inelele unui păr frumos, negru.

Gertruda, sărmana fată, cu toată frica vedea obrazul acesta nobil și mândru. Sta cu ochii plecați și nu cuteza să răspundă.

Baronul de Rodach, făcu un pas înainte.

Privirea lui era blândă ca a unui tată...

— Frumoasa mea copilă, zise el, vezi că am intrat fără să mai aștept să-mi răspunzi... Poate m-ai uitat, dar eu te cunosc, pentru că-mi aduc aminte de buna dumitale mamă, cu care semeni la față și poate și la inimă.

Gertruda ridică spre el ochii sfioși.

Rodach zâmbea.

În zâmbetul acesta era un fel de dragoste mângâietoare și protectoare.

Frica ei s-ar fi liniştit iute văzând acel zâmbet plin de francheţe şi de bunătate, dar Gertruda era atunci cu capul prea plin de năluci.

Lăsă iar ochii în jos.

Rodach o mai privi câteva clipe.

— Sărmană Gertruda, murmură el gândindu-se, nu la copila care sta în faţa lui, plină de tristeţe şi de putere, ci la cealaltă Gertrudă, la sărmana fiică a Germaniei, pe care o văzuse odinioară şi pe ea frumoasă, tânără şi zâmbitoare, şi care murise.

După câteva secunde de tăcere, îi zise :

— Unde este tatăl, copila mea ?

Gertruda îi arătă cu degetul uşa deschisă de la camera lui Hans.

Baronul de Rodach se aplecă puţin şi o sărută pe frunte. Fata îngălbeni şi mai mult şi se împletici ca şi cum i s-ar fi strâns tot sângele spre inimă din pricina atingerii acesteia.

Rodach intră în camera lui Hans.

Gertruda se duse într-un colţ unde rămase mută şi înlemnită.

Hans Dorn, cum văzu pe Rodach, se ridică respectuos. Baronul luă scaunul pe care stătuse Franz. Negustorul de haine rămase în picioare în faţa lui.

— Nobilul meu stăpân, copilul a venit...

— Ştiu, răspunde Rodach. Când el urca în trăsura lui, eu opream pe a mea dinaintea casei dumitale.

— Te-a văzut ?

— Nu... am lăsat perdeaua şi am stat în trăsură până s-a îndepărtat el.

— Mi-a povestit tot, zise Hans.

Eu am ghicit ce n-a putut el să înţeleagă... Ai spus că-l vei salva şi l-ai salvat. Dar ai fost rănit ?

— Sabia mi-a zgâriat umărul, răspunse Rodach, mi-au ieşit cîteva picături de sânge pe cămaşă şi nimic mai mult. Închide uşa, amice Hans, avem să vorbim lucruri mai serioase.

Hans închise uşa şi trase zăvorul.

Se întoarse spre Rodach, care ţinea o mână sub manta ca şi cum ar fi vrut să nu lase să cadă un lucru pe care îl avea la subraţ.

— Poţi să vorbeşti fără frică, nobilul meu stăpân, zise Hans. Aici nimeni nu poate nici să te audă, nici să te vadă.

Era foarte adevărat că nimeni nu putea să audă, pentru că uşa era foarte groasă şi sărmana Gertruda nici nu se gândea să asculte. Cât despre aceea că nimeni nu-l putea vedea, se înşela.

De dimineaţă, pe cînd aştepta plin de grijă şi teama, se dusese de mai multe ori la fereastră ca să-şi arunce ochii spre aleea întunecată care ducea în piaţa Rotondei. Fereastra rămăsese jumătate deschisă. Nu băgase nimeni de seamă, pentru că soba de tuci ţinea atmosfera destul de caldă şi nu se simţea răcoarea de afară.

Dar nici nu era deschisă de tot. Doar vântul trecea prin crăpătura aceasta îngustă şi ridica din cînd în când perdeaua groasă de muselină care era trasă peste fereastră ca să nu poată vedea nimeni afară.

Şi ori de câte ori sufla vântul, doi ochi erau pironiţi spre camera vânzătorului de haine. Erau ochii idiotului Geignolet, care sta acolo de un ceas, şi care spiona, sperând să descopere locul unde îşi ascunde Hans Dorn banii.

De când văzuse monedele de aur în mâinile fratelui său mintea lui bolnavă nu se mai gândea la altceva, şi se îmbăta, visând numai cutii pline cu aur.

Îl apucau fiori, pentru că ştia că fiecare bucăţică scânteietoare făcea o grămadă de gologani !

Şi lui îi plăceau mult gologanii cu care se cumpără rachiu !

În întunericul acestor minţi viciate, facultatea de a face rău se dezvoltă uneori cu o putere de necrezut.

Nenorociţii aceştia neavând raţionament, au instinctul animalelor, instinctul ascuţit, pătrunzător, care de multe ori înspăimântă calculele cugetării. Au viclenia înceată care se strecoară ca un şarpe acolo unde n-ar putea trece puterea, au mirosul sălbaticului care se târăşte pe urma prăzii.

Nimic din ceea ce înfrânează pasiunea celorlalţi oameni nu-i împiedică, nimic nu-i distrage de la obiectul râvnit. Nu au ruşinea care opreşte, şi au răbdarea victorioasă a vicleşugului.

Geignolet sta în genunchi nemişcat ca o buturugă şi cu ochii lipiţi pe geamurile ferestrei.

Îşi udase un deget şi ştersese pe ici, pe colea praful gros care acoperea geamurile, dăduse puţin la o parte un colţ din perdeaua veche şi pândea. Pândea fără să obosească.

Aşteptarea zadarnică nu-l făcea să-şi piardă răbdarea. Sta acolo ca un lup la pândă şi nu băga de seamă cum treceau orele.

Văzuse pe Franz şezând lângă negustorul de haine; dar nu putuse să vadă banii pe care îi dăduse tânărul din pricina că perdeaua nu se mişcase din loc.

Nu zărise ce căuta el şi aştepta.

Când se aşeză Hans iar în faţa lui Rodach, acesta scoase de sub manta o cutie mică îmbrăcată în piele şi cu ţinte de argint pe margini.

Idiotul, pentru întâia oară de când sta la postul lui, văzu lucind ceva şi ochii scânteiară, dar, vântul slab care sufla din când în când încetă şi perdeaua nu se mai mişcă.

Idiotul scoase un grohăit înăbuşit, ochii i se rostogoliră în orbitele seci şi făcu o mişcare ca şi cum ar fi vrut să se năpustească înainte.

Pe urmă se ghemui mai tare şi-şi lipi şi mai mult sprâncenele de geam.

Cîteva minute nu văzu decât muselina groasă care sta nemişcată peste geamuri.

Rodach întinse mâna pe sub mica cutie de piele.

— Să vorbim mai întâi de copil, zise el, aveai dreptate, amice Hans. Are o inimă nobilă şi care nu se sperie de primejdie!... L-am văzut la lucru şi aş jura pe viaţa mea că nu ne-am înşelat... Eram în sala de arme când a luat o lecţie de duel. Când mâna i-a atins sabia, mi s-a părut că văd în ochii lui fulgerul iute care se vedea într-al tatălui lui. Când l-am văzut mi-a tresărit în vine sângele bătrânilor conţi...

— Vocea inimii nu minte de fel, răspunse Hans, şi eu am simţit tot ce ai simţit dumneata... Eşti din sângele domnilor, pe când eu sunt decît un biet vasal... N-am dreptul să zic că iubesc pe copil, tot cât dumneata, însă, dacă-i va trebui viaţa mea, i-o voi da.

Baronul îi întinse mâna și Hans, în loc să i-o strângă i-o sărută.

— Are mare nevoie de iubirea servitorilor părinților săi, zise iar Rodach. Devotamentul dumitale va fi pus la încercare, amice Hans, pentru că sunt curse semănate împrejurul lui și va cădea în toate cu încrederea oarbă a vârstei sale... Ai cîțiva tovarăși în care să te încrezi ?

Hans nu răspunse imediat. Se gândea.

— Am camarazi, răspunse el în sfârșit, cărora le-aș încredința tot ce am agonisit prin munca mea, tot ce strâng, pentru fericirea fiicei mele...

— Cine sunt ei ?

— Germani ca și mine și foști servitori ai lui Blut-haupt. Herman, care îngrijea șoimii castelului, Fritz, curierul Johann.

Se opri și parcă se gândi.

— Nu știu, zise el, și lui Johann i-aș încredința poate averea mea, dar copilul este mai scump decât aurul.

— Și afară de Johann ?... întrebă baronul.

Hans mai spuse patru-cinci nume.

— Bine, zise Rodach, numele acestea sună cum trebuie la urechea mea, și să lăudăm pe Dumnezeu că a adunat atâția germani cumsecade departe de patria lor.

Vorbește-le în parte și cu prudență. Vezi ce gânduri au ei, află cât sunt de devotați și credincioși amintirilor care slăbesc din zi în zi, pentru că ți-am mai spus că viața copilului este în primejdie.

Hans se îngândură.

— Duelul nu s-a sfârșit ? întrebă el.

— Nenorocitul care trebuia să se bată împotriva lui, răspunse baronul, multă vreme n-are să poată duela. Dar am auzit multe lucruri de când nu te-am văzut, amice Dorn ! Toată noaptea am lucrat și lucrul meu n-a fost fără folos.

Duelul acela nu era o bătaie obișnuită, ci un asasinat premeditat cu răceală.

— Un asasinat ! zise mirat negustorul de haine.

— Despre aceasta n-am încă probe. Abia ieri am sosit și într-o singură noapte nu se poate face totul... Chiar

acum de dimineață sper să nu mai am bănuieli, ci să știu sigur.

Baronul tăcu.

Hans nu cuteza să-i pună întrebări de-a dreptul, dar privirea lui îl întreba mai bine decât ar fi putut face vorbele.

— Și asta trebuie crezut, zise baronul, răspunzându-și sieși, dacă îl atacă, pricina este că se tem de el. Și pentru ce s-ar teme de el, dacă nu i-ar da însemnătate vreun mister ghicit !... Oamenii aceia sunt bogați și puternici. El n-are nimic. Cum să înțeleg ura lor ?

Rodach împinse cutia cu cotul și-și luă capul în mâini.

— Au trecut douăzeci de ani de atunci ! zise iar mai încet. N-au să mă mai cunoască. Când m-au văzut venind, ochii le erau tulburați de groază. Și apoi chiar de m-ar cunoaște acum, trebuie să știu ! Cu aur, ei au să găsească neîncetat brațe noi gata să le slujească mișelia lor... Verdier poate să fie zdrobit, are să se ridice un altul. Și eu n-am să fiu totdeauna acolo ca să-mi pun pieptul înaintea săbiilor lor.

— Nobilul meu stăpân, zise Hans, nu știu de cine vorbești ?

Rodach se uită la el ca și cum nu i-ar fi înțeles întrebarea.

— Geldberg și compania, întrebă el în loc să răspundă, stau tot în strada Ville-l'Evêque, în vechea lor locuință ?

— Tot ! răspunse Hans.

Ochii lui Rodach se pironeau tot mai des și dovedeau sforțarea cugetării lui.

— Și pe urmă, zise el, sabia nu e decât un mijloc. Să omori un om, ai zece mijloace mai sigure și mai puțin ușor de dejucat. Trebuie să știu !... Trebuie să știu și să încep lupta numaidecât !

Trase iute la el cutia.

Ținti pe Hans Dorn privirea aceea pătrunzătoare care deștepta în inima negustorului de haine o mulțime de sentimente și de amintiri.

— Aici stă speranța Bluthauptilor, murmură el.

Hans se aplecă fără voie.

Rodach zise iar :

— Aici sunt singurele arme pe care le am ca să lupt împotriva acelor oameni care țin în mâinile lor moștenirea conților. Ei sunt foarte tari și nu au teamă de nimic. Dar, cu ajutorul acestui talisman, sper să-i biruiesc.

Hans deschise ochii mari și se uita la casetă ca și cum ar fi fost un lucru peste fire.

— Am încredere în tine, prietene Dorn, zise baronul uitându-se țintă în ochii lui, dacă aș cunoaște în lume un alt bărbat mai credincios și mai devotat decât tine, m-aș duce la el să-i încredințez comoara mea.

Hans puse mâna pe piept și zise cu recunoștință.

— Nobilul meu stăpân, îți mulțumesc !... sunt al dumitale și depozitul încredințat de copilul părintelui nu mă va părăsi decât cu viața.

— Te cred, răspunse Rodach, și încredințez pazei tale speranța lui Bluthaupt. Fii discret, Hans Dorn, chiar cu fiică-ta ! Eu am să încep o luptă ale cărei șanse nu se pot prevedea. La mine cutia aceasta ar fi prea mult expusă. Am încredere în tine ca și în mine. Păstrează-o ! Am să vin să ți-o cer înapoi și atunci numele lui Bluthaupt va fi foarte aproape de a-și recuceri vechea strălucire.

Hans se înclină cu respect.

— Primesc depozit, zise el — și pe memoria părintelui meu, mă îndatorez să ți-l înapoiez, îndată ce-mi vei porunci.

Rodach se ridică și-și aruncă mantaua pe umăr ca să plece.

— Îmi era grea, zise el, acum, am răspundere mai puțină și mă simt cu inima mai ușoară... Ia să vedem, dacă mai înainte de a te părăsi, nu mai am nimic să-ți spun ?

Căută în memorie, apoi zise deodată :

— Știam bine că uitasem ceva !... Îmi trebuie adresa tânărului Franz...

Hans deschisese ușa și acum era în camera fiicei.

— Nenorocit ce sunt ! Nu m-am gândit să-i cer adresa ! murmură el.

Gertruda sta tot în colțul ei. Arunca, pe la spate, asupra baronului niște priviri încruntate și destul de puțin liniștite. Însă tulburarea ei nu mai era spaimă,

și, când văzu încurcătura părintelui său, se simți destul de tare ca să-i vină în ajutor.

— Aș putea eu să am adresa tânărului, zise ea încet.

— Cum așa ? întrebă Hans Dorn.

Gertruda roși. Vorbise ca o proastă și, ca să răspundă, trebuia să trădeze acum un secret străin.

Secretul lui Franz și al Denisei.

Pentru că la domnișoara d'Audemer se gândea ea când zisese : „Pot să am adresa".

Din fericire, fetelor, oricât de curate și simple ar fi, au puțin din geniul femeii.

Gertruda se gândi o clipă, pe urmă spuse :

— Domnul Franz ne-a vorbit de vicontele Julien d'Audemer...

— Ai dreptate ! zise liniștit negustorul de haine, dacă vrei să aștepți, domnule baron, vom avea adresa până într-un sfert de oră.

Rodach se uită la ceasornic.

— Nu pot ! răspunse el. Am să mă întorc însă.

Salută pe Gertruda, care-i făcu o reverență frumoasă și ieși.

Gertruda, căreia îi mai trecuse puțin frica, se uită curioasă după el.

Hans îl însoți până în capul de jos al scării, pe urmă se întoarse în pripă să ascundă cutia ce i se încredințase.

O puse imediat într-un dulap a cărui cheie o avea numai el.

În clipa când o punea pe polița cea mai de sus, o palidă rază a soarelui de iarnă se furișă prin deschizătura ferestrei și căzu drept pe cutie, ale cărei cuie străluciră atunci ca tot atâția napoleoni de aur.

Împrejurarea aceasta făcu atunci pe negustorul de haine să se uite pe fereastră și numai atunci băgă de seamă că era deschisă.

I se părea că universul întreg râvnea la prețioasa cutie, și se repezi la fereastră s-o închidă.

Vântul sufla și perdeaua se umfla.

Când puse mâinile pe cercevelele ferestrei ca să le închidă, ridică din întâmplare ochii spre săraca locuință a familiei Regnault.

Într-un colț al geamului, în fereastra din fața lui, zări doi ochi mari care scânteiau ciudat.

Asta ținu o clipă.

Negustorul de haine duse mâna la pleoape ca să se ferească de soare și să vadă mai bine, dar nu mai era decât pânza cenușie care slujea de perdea sărmanei lui vecine.

VII

O PETRECERE FĂGĂDUITĂ

Doamna vicontesa d'Audemer era le dejun.

Sufrageria era în partea din spate a casei și zgomotul rarelor trăsuri care trec, la intervale lungi, pe străzile Beaujoulais și Bretagne, nu ajungeau până la urechile mesenilor.

Era, în mijlocul Parisului, tăcerea care domnește pe liniștitele câmpii. Miile de glasuri ale orașului nepăsător se estompau departe. S-ar fi zis că o sută de leghe despărțeau retragerea aceasta liniștită de pavajul zgomotos al bulevardelor.

Doamna vicontesă Elena d'Audemer ședea între amândoi copiii ei, Julien și Denise.

Obrazul vicontesei era plăcut și păstra urme de frumusețe.

Părul său blond era încă inelat împrejurul frunții, pe care ochiul atent cu greu ar fi putut descoperi vreo cută.

În tinerețea sa probabil că se asemăna cu sora sa Margareta, nu cu biata soție de pe patul de agonie, ci cu Margareta fericită și zâmbind speranțelor.

Erau douăzeci de ani de când murise Margareta.

Acei care o cunoscuseră ar mai fi putut găsi încă oarecare asemănare între trăsăturile Elenei și obrazul încântător al nefericitei doamne de Bluthaupt.

Afară de culoarea părului, Denise era portretul viu al mătușii sale.

Pe figura râzătoare vedeai aceeași bunătate, aceeași grație și același farmec.

Când zâmbea, era zâmbetul Margaretei.

Foarte puțini oameni ar fi putut băga de seamă asemănarea aceasta, pentru că Margareta trăise retrasă, Parisul era departe de Germania pe care nu o părăsise niciodată.

Acei care puteau să-și dea seama din întâmplare, nu se mirau deloc pentru că aceia cunoșteau familiile Bluthaupt și știau că rasa aceea nobilă năștea pe toți copiii săi la fel.

Erau în saloanele vechiului castel portretele fiicelor și ale fiilor de Bluthaupt, care, de veacuri întregi, semănau foarte tare. Erau Günther, Ulrich, Elena și Margareta, care, în afară de vârstă și de sex, aveau toți aceleași trăsături. De asemenea, aceleași trăsături erau într-un grad și mai izbitor la cei trei bastarzi de Bluthaupt, care se aflau în pușcăria din Frankfurt, pentru uciderea senatorului Zaheus Nesmer.

Doamna vicontesă era îmbrăcată ca o tânără, și se vedea că, deși era dimineață, stătuse multă vreme în fața oglinzii.

Părul ei, care începuse a se rări, era aranjat cu multă grijă, rochia, foarte strânsă pe corp, atenua, nu fără oacare avantaje, dezvoltarea prea generoasă a unei talii care într-o vreme trebuise să fi fost perfectă.

În loc de broșă purta un medalion, la fel cu cel pe care îl purtase odinioară Raymond d'Audemer, la biroul poștelor din Frankfurt și în adâncimile Iadului.

În medalion avea o șuviță din părul lui Julien când era copil și portretul vicontelui.

Elena avea un fel de cult deosebit pentru memoria bărbatului ei.

Numai cât o vedeai îi ghiceai și inima și spiritul.

Era o femeie de inteligență mediocră și de o voință aproape nulă.

În lume trecea drept femeie de spirit, dar inteligența, în înțelesul adevărat al cuvântului, are puțin a face cu spiritul lumii.

S-au mai văzut oameni de spirit care erau în realitate proști.

Doamna vicontesă d'Audemer fusese săracă multă vreme după moartea bărbatului ei.

Pe atunci ea nu știa nimic despre afacerile lui Raymond d'Audemer, care plecase ca să ia moștenirea lui Ulrich, și care nu se mai întorsese.

O scrisoare a lui Otto, bastardul lui Bluthaupt, o înștiințase despre moartea vicontelui, fără să-i dea alte amănunte și, când bastarzii veniră pe urmă în Paris, Otto păstrase în privința aceasta un fel de mister.

Ceilalți doi, Albert și Goetz, nu spuneau mai mult decât Otto și voința lui părea a fi regula supremă a purtării lor.

Elena, necunoscând evenimentele dinaintea plecării soțului ei, și necunoscând nici chiar pe acel Jacob Regnault, care era unealta principală a nenorocirii sale, puse să se facă cercetări în Germania.

Află că întreaga moștenire a părintelui ei fusese furată și că întinsele domenii ale lui Günther de Bluthaupt, unchiul său, căzuseră legalmente în mâini străine.

Din partea aceea nu mai avea nimic de sperat.

Nu cunoștea aproape deloc pe familia soțului și chiar Raymond îi spusese adeseori că toate rudele lui erau tot atât de sărace ca și el.

Rămase singură cu micul Julien, care avea șase ani, și cu Denise, care se născuse atunci.

Au fost ani grei pentru ea.

Sărmana femeie n-ar fi putut duce povara aceasta prea grea, dacă bastarzii nu i-ar fi venit câteodată în ajutor.

Otto, Albert și Goetz nu aveau nimic decât mantalele lor roșii rupte și mâncau pâine neagră prin Germania, dar întotdeauna știau să găsească câțiva galbeni când era vorba să-și ajute sora.

Elena își crescuse copiii cum putu. Era bună mamă. Iubirea sa de mamă îi dădu puteri pe care nu credea că le are.

Julien și Denise primiră o educație bună.

Cînd Julien împlini optsprezece ani, un prieten al familiei d'Audemer veni să propună Elenei să-l lase să lucreze la una din primele bănci din Paris.

Adevărul e că era o bancă nouă, dar ca reputaţie nu avea rivală şi avea un credit european.

Elena primi cu bucurie şi Julien fu comis al băncii Geldberg, Reinhold şi compania.

Domnul cavaler de Reinhold găsi ocazia ca să vină mai des la vicontesă.

Pe atunci era încă destul de frumoasă şi vizitele cavalerului, care erau din ce în ce mai dese nu erau poate cu totul dezinteresate.

Elena însă care se gândea la viitorul fiului său, închidea ochii şi primea pe cavaler.

Este probabil că îndrăzneala acestuia nu trecu peste oarecare margini, iar vicontesa, care era o femeie de inimă, nu văzu nici o piedică mai târziu ca să-i făgăduiască mâna fiicei sale.

Adevărul era că domnul de Reinhold dorea ca, într-o zi, să fie soţul frumoasei Denise.

Dar lucrurile se schimbaseră mult de când o ceruse el.

Julien nu mai era comisul băncii şi era pe o corabie a statului în calitate de elev de prima clasă, iar Denise ieşise din cel mai de vază pension din Paris.

Nu era numai o fată încântătoare, ci era şi moştenitoare bogată.

Împotriva oricărei aşteptări, doamna de d'Audemer moştenise o avere mare de la o rudă îndepărtată a soţului său, pe care nu o văzuse niciodată cît trăise.

Acum era o familie scăpată de sărăcie.

Cu toate acestea vicontesa păstrase un respect mare pentru bogăţie.

Cavalerul de Reinhold era bogat şi orice fel de părere ar fi avut Elena despre el, îl accepta totuşi ca ginere numaidecât.

Merse chiar mai departe şi pomeni ceva despre căsătoria fiului ei cu contesa Estera.

Deşi era deosebire de religii şi de origini, Estera era văduva unui pair al Franţei şi doamna d'Audemer nu avusese niciodată mândria Bluthaupţilor.

Sărăcia o făcuse burgheză.

Timp de cincisprezece ani de viaţă şi-ar fi dat blazonul părinţilor şi titlurile soţului pentru un venit de o mie cincisute de franci pe an.

Julien iubea pe contesa Estera.

Amândouă afacerile mergeau destul de bine.

Numai Denise, care nu fusese încă consultată oficial, nu se prea arăta înfocată de dorința de a-și uni soarta cu a domnului de Reinhold.

Ceva mai mult, dezgustul ei de a înâlni pe cavalerul de Reinhold era așa de mare încât încetase aproape cu desăvârșire să se mai ducă în casa Geldberg, unde însă avea o prietenă.

Lia și Denise nu se cunoșteau decât de un an și trebuia să fie foarte mare dezgustul ei ca să părăsească astfel pe prietena Lia.

Denise cunoștea foarte bine planurile mamei și se întrista de câte ori auzea vorbindu-i de măritiș.

Dar așa sunt făcute toate fetele, cel puțin astfel sunt femeile care, aproape de patruzeci de ani, au interes să nu-și mai aducă aminte...

În dimineața aceea Denise era mai tristă decât de obicei.

Părea și mai slabă : talia ei prea zveltă se-nclina ; ochii mari și negri aveau cearcăne.

Denise ședea uneori la dejun, cu un aer de oboseală și de suferință. Doamna d'Audemer îi zicea atunci că e bolnavă și-i da fel de fel de ceaiuri să bea.

A doua zi Denise era cu zâmbetul pe buze, fragedă și frumoasă. Tinerețea biruia.

Doamna d'Audemer credea că o vindecase.

Dar acum Denise era așa de schimbată încât ceaiurile obișnuite trebuiau să aibă mult de lucru.

Nu mânca deloc. Abia vorbea, cu toate că fratele ei era de față și cu toate că vederea lui îi smulsese un zâmbet forțat.

Și cu toate acestea era mai mult de un an de când Julien lipsea și numai Dumnezeu știe cât se rugase fata să se întoarcă el mai curând !

Din când în când părea că își revine și se lupta să se arate veselă, dar era o încercare zadarnică ; avea în minte o idee îngrozitoare pe care nu o putea goni.

Sunt unele mame care se pricep foarte bine să afle taina inimilor. S-ar zice că sunt niște vrăjitoare care au oglinda fermecată în care se răsfrânge orice mister.

Sunt altele însă care au plăcerea să nu vadă nimic.

Doamna vicontesă d'Audemer s-ar fi supărat tare dacă i s-ar fi zis că fiica ei iubește.

Julien sosise abia de o oră.

Julien nu era un observator de prima mână și cu toate acestea și ghicise ceea ce nu voia mama să vadă.

Dar și Julien era obosit, distrat, mai mult posomorît. Petrecerea nu-i lăsase decât multăoboseală și mai multă părere de rău.

Acum când mirosul șampaniei se risipea, se gândea la femeia aceea necunoscută, de la balul Favart cu un fel de groază. O întâlnise atunci cînd se ridicase de la o masă încărcată. Intriga se înnodase în pripă, sub impresia beției și a balului. Cît ținuse noaptea aceea de nebunie, Julien, aprins de niște adevărate friguri, iubise la întâmplare, dorise cu furie, delirant.

Stingându-se frigurile, rațiunea se deșteptase.

Se gândise la noaptea trecută și o îndoială îi trecuse prin minte.

Un gând pe care nu-l avusese nici la bal, nici în timpul supeului, un gând care-l copleșise acum fără veste, când nu mai putea să afle.

Era un fel de trezire ciudat de târzie.

Atâta vreme cât fusese femeia aceea lângă el, numai simțurile îi vorbiseră. Acum găsea că amintirile îi erau mai precise decât chiar realitatea, văzuse de departe ceea ce nu putuse să afle mai de aproape pe femeia aceasta necunoscută i se părea că o mai văzuse cîndva.

Bănuielile se îngrămădeau în memoria sa. Își aducea aminte de o vorbă a lui Franz care zisese oare din întâmplare ? că, dacă ai întâlni sub mască pe femeia pe care o iubește, ce ar face ?

Se înfuria și se învinuia că a înebunit, dar, sub masca frumoasei din noaptea trecută, vedea acum un obraz cunoscut și aceasta punea un fel de val de doliu peste dulcile visuri care îl fermecaseră în lungile ceasuri ale lipsei de lângă ea.

Cu toate acestea n-ar trebui idealizate peste măsură gândurile care îl frămîntau pe tânărul sublocotenent de marină, nici dramatizat un necaz până la limita disperării. Cine nu are gândurile sale negre după o noapte de veghe ?

Când capul e greu, când ochii ard, când rinichii se plâng, vedem toate lucrurile întunecate și supărarea întinde împrejurul nostru fantastice neguri care descurajează și care indispun.

Nici el nu mânca și mâna, pe care o ținea în buzunarul fracului, mototolea mereu bucățica de hârtie care îl făcuse să pălească atunci când o citise în cabinetul din cafeneaua englezească.

Acest bilețel era mai serios decât bănuiala târzie ce îi venise împotriva dominoului albastru.

Julien știa pe dinafară cele scrise pe bucățica de hârtie și păreau pentru el o amenințare care neîncetat îi zbârnâia în ureche.

Julien era foarte nenorocit și sta trist la dejun.

Numai doamna de'Audemer avea un obraz senin.

Era bucuroasă că-și vedea pe fiul ei în haine frumoase de sublocotenent, care este mândria mamelor și gloria tinerilor tari în trigonometrie. El vedea viitorul împodobit cu găteli de nuntă și i se părea că aude un ecou depărtat de cadriluri de nuntă.

— Trebuie să scuzi pe sora ta, dragă Julien, zise turnându-și ceai, altă dată era mai veselă dar se pare că acum e puțin bolnavă.

— Sunt sigur că Denise m-a așteptat cu plăcere, răspunse ofițerul distrat.

Fata îi întinse mâna încercând să zâmbească.

— Cunosc eu dispozițiile acestea, zise iar doamna d'Audemer ; puțin ceai și trece repede. Dar ai sosit tocmai la timp, Julien ! Dacă ți-ai fi luat concediu peste o lună, n-ai fi putut să te duci la frumoasa serbare pe care o va da familia Geldberg în castelul său din Germania.

— Ce fel de serbare ? întrebă ofițerul.

— Nu ți-am spus în scrisoare ? zise doamna d'Audemer. O petrecere cum nu s-a mai văzut, scumpul meu copil ! o petrecere care are să coste sume nemaiauzite. O să-i pară rău cui n-o să fie invitat... Sora ta trebuie să se ducă. Nu e așa, Denise ?

— Da, mamă, răspunse fata care nu ascultase.

— O să ia cu ea douăsprezece rochii de bal, zise vicontesa cu un entuziasm crescând, patru costume de

„ginere“ şi altele. Eu am aranjat toate acestea, pentru că, slavă Domnului ! mă ocup de ea mai mult decât de mine !... Ah ! dragii mei, ce disperată aş fi fost dacă n-ar fi venit serbarea aceasta !... O să aibă lumea despre ce să vorbească zece ani, să mă crezi !

— Dar, Denise este mulţumită ?

— Dacă e mulţumită ! zise vicontesa, şi de ce n-ar fi ?

Tăcu şi se uită la Denise care nu răspundea.

— Dragă Denise, zise ea cu oarecare supărare în glas, Julien te întreabă dacă eşti mulţumită să te duci la castelul de Geldberg ?

— Foarte mulţumită !... îngână fata cu un zâmbet forţat.

Julien băgă de seamă cât de mult contrazicea tonul vorbele ei, dar şi el era preocupat.

Doamna d'Audemer nici nu-i lăsă vremea să deschidă gura.

— Invitaţiile nu s-au făcut încă, zise ea cu un aer de importanţă, dar vestea s-a auzit foarte repede şi fiecare caută să-şi procure un bilet.

Are să fie însă o întrunire cu totul aleasă : numai oameni cu titluri şi milionari.

— Nu ştiu în ce loc este castelul de Geldberg, dar îmi pare că trebuie să fie cam departe, pentru o petrecere pariziană, zise tânărul.

— Aici e frumos ! zise doamna d'Audemer. Aici e excentricitatea ! E ceva deosebit.

Casa Geldberg se însărcinează să ducă invitaţii până în inima Germaniei...

Pe drum nu vor fi decât cai de poştă. Vefour are să fie însărcinat să pregătească popasuri pe drum şi în loc să se mănânce ca la han, are să se prânzească tocmai ca la Palais Royal.

— Zic şi eu că aşa ceva merită să fie văzut ! zise ofiţerul.

— Înţelegi bine că nu e încă nimic oficial, răspunse doamna d'Audemer clipind din ochi, dar eu am aflat mai întâi. Ce îţi spun eu, ştiu chiar din gura cavalerului de Reinhold, care vine să ne vadă mai în toate zilele... Nu-i aşa, Denise ?

Fata făcu un semn afirmativ, dar de astă dată nici nu putu zâmbi.

Părea că îi este tot mai rău.

Avea pe obraz un aer de suferință și se vedea osteneala ce-și dădea ca să nu plângă...

Ea se gândea pe când vorbea mama sa. Avea o greutate pe inimă.

Doamna vicontesă d'Audemer nu lua nicidecum seama. Se îndrăgostise de casa de Geldburg, care cheltuia sute de mii de franci ca să dea o serbare.

De trei zile, de când știa ce se pregătește, se gândea numai la călătoria sa, la toaletele sale, la ale fiicei și la glorioasa fericire de a se uni prin căsătorie cu familia de Geldberg, atât de bogată și de puternică.

Ș-apoi, nu se cade să se preocupe de micile supărări ale fetelor tinere.

Dacă le dai prea multă atenție, le faci mai rău, și e mai bine să închizi ochii ca să nu vezi capriciile care se potolesc foarte rapid dacă nu le întărîți.

Asta era opinia vicontesei, care, desigur, era o mamă bună și care s-ar fi devotat cu toată inima pentru copiii ei.

În sfârșit, ce putea să aibă Denise ? Doctorul avea grijă de sănătatea ei, avea toate rochiile câte le voia, toate pălăriile, toate florile, toate dantelele. Nu i se refuza nimic. O ducea la bal.

Pălea, este adevărat, dar asta este boala fetelor. Mâhnirile acestea trebuiau să-și aibă sfârșitul obișnuit, și dacă ea suferea, pricina este că punea rea voință.

Și cu toate acestea vicontesa avusese și ea optsprezece ani !

Supărările din dragoste îi păliseră și ei într-o vreme fragedul obraz de fecioară.

Multe nopți plânsese, fără să poată găsi somnul, în patul ei alb din frumosul castel de Rothe !...

Dar, încă odată, se uită atâtea lucruri ! Bărbaților noștri serioși de douăzeci și cinci de ani le este milă de liceenii care joacă polka. Cei ce trăiesc bine se fac cămătari, radicalii obțin birouri de tutun și pleșuvii se întreabă cum poate cineva să împingă romantismul până acolo ca să poarte păr !...

Doamna vicontesă d'Audemer se gândea numai la feeriile anunțate.

Julien, care la început era nepăsător, începu s-o asculte cu mai mult interes. Era tânăr și i se vorbea despre plăcere.

Și tot ce se spunea privea indirect pe contesa Estera, frumoasa lui logodnică.

Se aprindea treptat și atenția sa, trezită, se întorcea tot mai mult la Denise.

— Și știți ce zi este fixată ? întrebă ea umplându-și paharul pentru întâia oară.

— Dacă s-ar fi fixat ziua, răspunse vicontesa, aș ști negreșit, pentru că domnul cavaler de Reinhold ne spune tot. Dar domnul Abel de Geldberg, care se ocupa de toate, n-a hotărît încă ziua... O să trebuiască să te îngrijești de tot ce-și trebuie, Julien : haine de vânătoare, douătrei travestiri cel puțin, pentru că ni se promit baluri delicioase, câteva haine simple și de bun gust pentrru plimbare, uniforma pentru ocaziile mari... și pe urmă... Să vedem, ce mai trebuie ?

— Eu cred că nu mai trebuie nimic, răspunse ofițerul zâmbind.

— Vezi, dragul meu Julien, răspunse doamna d'Audemer, n-aș vrea să fii de râs, ca să fii prins fără veste... Toți croitorii din Paris au nume nemțești, deși aceasta nu înseamnă că sunt numai croitori în Germania. Și te gândești, Julien, că pentru întrunirea aceasta strălucitoare, trebuie să cheltuim mult... Însurătoarea ta atârnă poate de efectul pe care îl vei face în familia Geldberg.

— Însurătoarea mea ! zise ofițerul încruntând sprânceana.

Vicontesa se uită la el cu mirare și cu mâhnire.

— Nu cumva îți vei fi schimbat părerea ? îl întrebă ea.

Și fiindcă Julien nu răspunse imediat, îi zise repede :

— Fără îndoială, copilul meu, asta-i ceva serios, și nu trebuie numai avere într-o căsnicie. Dar, mai gândește-te, te rog, ca să dea cineva astfel de petreceri, trebuie într-adevăr să aibă milioane !

Julien tăcea. Doamna d'Audemer zise iar cu pătrundere :

— Am făcut socoteala. Cât de puțin să se cheltuiască, și tot le trebuie patru sute de mii de franci !

Julien se gândea.

— Se zice că este încă destul de frumoasă !... îngână el.

Vicontesa zâmbi.

Acum știa...

Două lacrimi mari curgeau încet pe obrajii Denisei. De câteva minute biata copilă era foarte întristată. Fiind prea slabă în fața suferințelor sale încetă să mai lupte și lăsă să i se umple cu lacrimi ochii aprinși. Ușa salonului se deschise.

— Gertruda cere să vorbească cu domnișoara, zise o fată din casă.

Denise se ridică repede, bucuroasă că-și putea ascunde lacrimile.

Vicontesa și fiul rămaseră singuri față în față.

VIII

FETELE

Vicontesa se uită lung, cu o privire mulțumită, după Denise, care se ducea spre ușă.

— Vezi bine, zise ea lui Julien, drăguța de ea este câteodată mâhnită, dar îndată ce îi vorbește cineva de rochii și dantele, îi trece repede supărarea.

— O găsesc schimbată, răspunse Julien.

— Să se mărite. Asta-i singurul leac al ei ! zise doamna D'Audemer.

— Mi se pare c-am văzut-o plângând... zise iar Julien.

— O, Doamne ! dragul meu, nu m-aș mira defel. Fetele sunt capabile de orice ! zise contesa.

Apoi oftă și îngână ceva cu ochii ridicați la cer.

— Ah ! fetele ! fetele !...

Se ridică de la masă și se duse pe o canapea.

— Vino aici, Julien, să vorbim puțin în liniște, acum că suntem singuri.

Ofițerul se așeză lângă ea.

Vicontesa își puse mâinile, încă albe, pe umărul fiului și se uită la el cîteva secunde.

Avea acel zâmbet bun al mamei care iubește și care este fericită.

— Ce frumos bărbat te-ai făcut, Julien, zise în sfârșit cu o voce dulce. Dar noi vorbeam de melancolia Denisei. Și tu ești mâhnit, copilul meu ?

Mi se pare că nu mai zâmbești voios ca altă dată și că te-ai întors cu o mâhnire pe care nu vrei s-o spui.

Luă capul ofițerului cu amândouă mâinile și îi sărută pe frunte.

— Știi că sunt mândră de purtarea ta ! îi zise vicontesa iar. De trei ori a apărut vara trecută numele tău prin ziare. Toată lumea îmi vorbea de tine. Iată ce va să zică a purta un titlu cum trebuie ! îmi ziceau toți. Un baron d'Audemer a fost șef de escadron sub Ludovic al XV-lea, Julien al dumitale are să fie cel puțin contraamiral.

Poți să judeci ce mândră eram ! Îți mulțumesc copile scump. Îți mulțumesc pentru câtă bucurie mi-ai dat !

Julien o sărută și el și zâmbea, dar avea același aer absent pe care-l avusese și la dejun.

— Dumnezeule ! zise doamna d'Audemer care nu-l slăbea din ochi ; ai ceva, Julien ? Nu-mi ascunde, te rog ! Nu ești mulțumit de serviciul tău ? Vei fi având vreun șef nedrept sau prea aspru ?

— Îmi place pe bord și șefii mă iubesc, zise ofițerul tăindu-i vorba.

— Pentru că n-ai nevoie nici de ei, nici de nimeni, răspunse vicontesa, se zice că tineri ca tine, care sunt mândri, sunt nefericiți mereu pe vasele marinei regale !... Eu cel puțin nu vreau ca Julien al meu să fie nefericit. În ziua când vei simți cel mai mic dezgust o să ne dăm demisia și o să te întorci iute, iute aici în Paris, la noi... În sfârșit, ai deja două campanii și este destul pentru un gentilom care nu e obligat să-și facă din aceasta o meserie. Nu este și părerea ta, Julien ?

— Mamă, marina îmi place... și...

— Și ce ?

— Dacă nu mă căsătoresc cu Estera...

— Şi pentru ce nu ? Doamne ! O iubeşti. Mi se pare că ştiu destul de bine că te place şi ea. Este foarte bogată... Eşti nobil, ceea ce face mult în ochii ei, pentru că, scumpul meu copil, ea are gusturi foarte alese. Eşti băiat frumos, ea este o femeie încântătoare ! Pentru ce nu v-aţi căsători ?

Julien dădu din cap.

— Tot ce spui dumneata, este adevărat, dar...

— Dar... zise contesa bătând din picior.

Ofiţerul lăsă capul în jos şi tăcu.

Se gândea la balul Favart, şi îndoielile îi creşteau şi mai mult. Însă nu cuteză să spună mamei sale bănuielile pe care le avea. De asemenea, nu-i venea să povestească întâmplarea care făcuse să se nască bănuielile.

Nu voia să se plângă. Şovăia.

Doamna d'Audemer, nerăbdătoare şi oarecum supărată, nu-l slăbea cu întrebările.

— Dumnezeule, doamnă, zise în sfârşit ofiţerul, ai ghicit bine : sunt mâhnit şi aceasta îmi vine tocmai de la Estera.

— Cum aşa ?

— Ce să-ţi spun ?... O iubesc încă... O iubesc tot cât şi altă dată şi nu mai ştiu dacă se cuvine s-o iau de soţie.

— Dar ai vreun motiv ? zise vicontesa, hotărâtă să nu părăsească astfel bătălia.

Julien nu răspunse : se ruşina de bănuielile sale, pe care nu voia să le alunge şi care chiar aveau mai multă putere asupra lui cu cât se gândea mai mult. I-ar fi plăcut să tacă decât să dea la lumină îndoiala aceasta care îl făcea atât de nefericit.

Asaltat de întrebările vicontesei, degetele lui Julien întâlniră bucata de hârtie pe care o găsise în buzunar, la dejunul de la cafenea.

Uitase de hârtia aceasta.

Cum o simţi, tulburarea i se împrăştie, dar şi mai mult se întristă.

Bucăţica de hârtie era în acelaşi timp un răspuns la întrebările vicontesei, care îl încurca, şi o piedică mai mult între Estera şi el.

Ridică ochii la mama sa şi scoase hârtia din buzunar.

— Doamnă, îi zise el, nu am vrut să-ți destăinuiesc ceva serios. Mai bine decât mine ai să poți să judeci valoarea acestei învinuiri adusă casei de Geldberg.

— O învinuire ! îngână doamna d'Audemer, împotriva casei de Geldberg ! Pot afirma mai dinainte că este o infamă calomnie !

Julien îi dădu hârtia care era mototolită în toate chipurile și ruptă la mijloc exact pe o frază. Literele aproape că nu se puteau citi.

Doamna d'Audemer pierdu timp pînă să descifreze: „Sora ta are să se mărite cu ucigașul tatălui tău“ citi ea în sfârșit tare, fără să vrea, „și tu cu fiica lui...“.

Aici era hârtia ruptă.

Julien se aștepta să vadă pe mama sa dând din umeri cu dispreț și să arunce departe acuzarea aceasta ciudată, dar se întâmplă altfel.

Vicontele citi de mai multe ori biletul, pe urmă îl înmână fiului ei,

Își încrucișă mâinele pe genunchi, se lăsă pe canapea și căzu într-o reverie mută.

Privirea era tristă, pleoapele erau lăsate peste ochi. Sprînceana i se încruntă.

Bărbatul ei murise de douăzeci de ani, însă Elena a cărei inimă și spirit se puteau înșela des, era bună din natură. Își aducea aminte, și, ori de cîte ori revedea umbra lui Raymond, vechea durere renăștea, vie, în sufletul ei.

Julien o privea și tăcea.

— Nu pentru întâia oară aud varbindu-se despre aceasta, zise vicontesa în sfârșit, dar este o greșeală, o calomnie...

Bietul tatăl tău a murit, ca atâția alții, înaintea lui, în prăpastia aceea care se cheamă Iadul Bluthauptului, în apropiere de castelul în care locuia unchiul nostru, Günther... Domnul cavaler de Reinhold este un bărbat cinstit, aș afirma-o și înaintea lui Dumnezeu... L-am întrebat de multe ori, m-am încredințat că nici n-a cunoscut pe sărmanul meu Raimond. A fost numai o întâmplare urâtă și o asemănare de nume... Adevărul e

că tatăl tău era, pe când a murit, în relații cu un om stricat, cu domnul de Regnault... În limba noastră germană, știu bine că numele acesta se schimbă în Reinhold.

— Dar chiar acel Regnault ... zise Julien tăindu-i vorba.

Vicontesa îl opri cu un gest.

— Lasă-mă să vorbesc, zise ea, chiar acel Regnault era, poate, un om fără onoare, dar nu un ucigaș. Nu-ți pot spune despre istoria aceasta decât ce știu eu și știu puțin. Tatăl tău făcuse cunoștință cu Regnault din întâmplare, și mi se pare că prietenia aceasta nu-i plăcea până la un oarecare punct, pentru că mie nu mi-a spus nimic... În locuința noastră veche, tatăl tău ședea într-o cameră cu totul deosebită de apartamentul meu. Acolo primea vizitele domnului de Regnault...

Deseori am auzit vorbindu-se de el în lume, unde trecea drept un cheltuitor și un nebun, dar nu-mi aduc aminte să-l fi văzut vreodată.

Raymond muri în Iadul Bluthauptului.

Unchiul tău, Otto, Albert și Goetz, veniră în vremea aceia în Paris și învinuiră pe domnul Regnault. Însă istoria ce-mi povesteau ei semăna cu un roman.

Din informațiile mele din Germania am aflat că gentilomul acela, care de altfel se bucura de un nume destul de bun și care trecuse numai prin Frankford pe Main, se dusese să moară într-un oraș din Austria.

Elena tăcu.

Mama și fiul nu mai ziseră nici un cuvânt, sub impresia amintirilor acestora triste.

— Mamă, zise în sfârșit ofițerul, dumneata ai făcut ce ai putut... Erai femeie, și rămâneai singură, săracă, cu doi copii... Nu-ți reproșez nicidecum că nu mi-ai spus lucrurile acestea mai devreme; pentru că eram prea tînăr când am plecat pe vaporul-școală... Acum însă sunt un om și aici văd că trebuie să fac o datorie... Trebuie să mă duc în Germania, mamă, și trebuie să știi dacă domnul acela de Regnault a murit într-adevăr.

Vicontesa, cu lacrimile în ochi, îi întinse mâna.

— O să te duci în Germania, fiule, zise ea, Dumnezeu îmi e martor că îl iubesc pe tatăl tău ca în vremea când era lângă mine și când eram fericită.

O să te duci. O să mergem împreună. O să profităm de șederea noastră la castelul de Geldberg ca să facem oricâte cercetări vom putea.

Gândul la petrecere, care venea să se amestece cu amintiri dureroase, făcu rău tînărului. Îl întristă și mai mult.

Mama lui nu băgă de seamă.

Ea avea un suflet bun, dar îi lipsea simțul sufletelor delicate.

— Îți aduci aminte de cei trei unchi ai tăi,Julien ? zise vicontesa după o pauză.

— Îmi aduc aminte de ei încă de când trăia tata. Am văzut intrând în camera lui trei tineri care aveau mantale noi și pe care vicontele îi săruta cu drag.

— Chiar așa ! murmură doamna d'Audemer cu un zâmbet amar, întotdeauna umblând după tot ce este ciudat și nefăcând niciodată nimic ca restul lumii.

— Îi iubeai însă mult altă dată, mi se pare, zise Julien.

— O ! Doamne ! și azi îi iubesc. Sunt frații mei, și, fără ajutorul lor, n-aș fi putut trece prin anii de nenorocire care au venit după moartea lui Raymond. Dar au niște spirite ciudate, dragă Julien. Nu pot uita că numai după sfatul lor a pornit tatăl tău în Germania unde și-a găsit moartea. De atunci l-am mai văzut de patru sau cinci ori, și trebuie să-ți spun că, deși săraci și prigoniți, mi-au adus întotdeauna o mângâiere ori un ajutor. Sunt datoare să spun, capilul meu, că au niște inimi așa de bune ! Și cu toate acestea îi primeam cu răceală. Dacă n-ar fi venit ei să bage niște idei nebune în capul tatălui tău, n-ar fi plecat și azi poate Raymond ar sta aici între noi amândoi, în ceasul acesta când vorbesc. Nu știu dacă nu-i va fi supărat răceala mea, dar de multă vreme n-au mai venit.

Cuvintele doamnei d'Audemer produseseră asupra lui Julien un efect pe care ea nu-l putea prevedea.

Portretul celor trei bastarzi inspira tânărului o simpatie mereu crescândă.

De multe ori auzise vorbindu-se de rudele sale necunoscute și nefericite care sufereau fatalmente îndoita nedreptate a nașterii lor, ca bastarzi, și ca fii ai unui

proscris, dar niciodată nu ascultase istoria lor cu atâta interes ca acum.

— Cum se face că nu i-am văzut niciodată de când a murit tata ? întrebă el.

— Erai în colegiu, răspunse vicontesa și, dacă trebuie să-ți mărturisesc, făceam astfel ca să nu te întâlnească în casă, pentru că îmi era frică să nu-ți bage ceva în cap. Să mă înțelegi bine, scumpul meu copil, ei sunt incapabili să facă rău în cunoștință de cauză, dar se aruncă nebunște în toate aventurile îndrăznețe. Primejdia pare că-i atrage. Au și ei aceleași credințe politice care îl pierdură pe nenorocitul conte Ulrich, bunicul tău...
Săraci cum erau, și prea de multe ori neștiind unde să-și odihnească fruntea, să nu crezi că se ocupau de ei că se gândeau să se apuce de muncă să câștige bani ! Se amestecau în luptele surde care frământă Germania, se luptau ca niște adevărați cavaleri pribegi împotriva unor pretinși vrăjmași ai familiei noastre, împotriva unor fantome ! ...

— Și ce fac ei acum ? întreabă Julien,

— N-ai știut aceasta, pentru că erai pe mare, răspunse vicontesa. Puterea lor ciudată și-a dat, în sfârșit, roadele. Și tremur când mă gândesc că dacă te-aș fi dat pe mâinile lor, ai fi putut să le calci pe urme.

— Dar, în sfârșit, ce s-a întîmplat ?

— Sunt la închisoare, Julien, în închisoare, învinuiți c-au ucis.

— În Viena ?

— În Frankfurt.

— Și Frankfurtul este departe de castelul de Geldberg ?

— Numai câteva ore, mi se pare... Dar de ce întrebi ?

— Pentru că vreau, mamă, să mă duc să-i văd unde sunt închiși, pe unchii mei Otto, Albert și Goetz.

Vicontesa se uită mirată la el.

— O să faci ce vei voi, Julien, zise ea, acum ești destul de copt la minte ca să judeci sfaturile lor... Eu, deși îi iubesc din toată inima, mă sfiesc. Și, ca să ne întoarcem la ce vorbeam, socotesc o născocire nedemnă

acuzarea aceasta adusă împotriva bunului cavaler de Reinhold.

Şi tu îl cunoşti ca şi mine; ce părere ai despre el?

— Părerea dumitale o am şi eu, doamnă, răspunse Julien care se îngândurase.

— Şi ştii cine ţi-a dat hârtia aceea?

— Nu, doamnă.

— Ştii cel puţin unde ai primit-o?

Julien nu răspunse imediat, dar pe urmă zise:

— La balul mascat de la Opera Comică.

— În noaptea aceasta?

— În noaptea aceasta.

Vicontesa se uită drept în faţa lui şi începu să râdă.

— Şi eu care-l plângeam!... zise ea, şi care mă îngrijoram de aerul lui obosit!... Ştim acum din ce pricină eşti palid, domnule viconte!...

Zău! bine ai înrebuinţat primele ceasuri ale concediului. Asta promite!...

Îl atrase spre ea şi-l sărută veselă.

— Eşti un copil mare! îi zise vicontesa, şi vii să-mi vorbeşti serios de nebuniile tale de bal mascat! Nu vezi că şi-au bătut joc de tine şi că biletul ăsta ţi-a fost dat de vreunul care te invidiază? Dar, biet Julien, Estera e frumoasă, e bogată, e iubită!... Ai rivali!... Eu însumi cunosc mai mult de douăzeci.

Cum? N-ai ştiut să ghiceşti motivul acelei calomnii anonime?

Doamna d'Audemer vorbea aprinsă. Pleda o cauză pe jumătate câştigată chiar în inima lui Julien prin amintirea Esterei.

— Dar, răspunse el, nu este vorba numai de mine. Se vorbeşte mai cu seamă de sora mea şi de cavalerul de Reinhold...

Doamna d'Audemer ridică din umeri.

— Se vede bine că vii din altă ţară, sărmane Julien! răspunse ea; dacă ţi-am vorbit de gelozia tinerilor de însurat, bune Dumnezeule! ce aş fi putut zice pentru fete!... Fii drept. Crezi tu că toate fetele bogate pot vedea fără invidie pe sora ta măritându-se cu unul din şefii celei mai puternice case din foburgul Saint Honorè...?

Ele se usucă de ciudă, fetițele, și, dacă s-ar bate vreo jumătate de duzină de dueluri !

— Adevărul vorbind, nu prea are aerul să se arate fericită, zise Julien.

— Să nu crezi asta, dragul meu, ascultă-mă pe mine !... Trebuie să fii femeie și încă femeie bătrână ca să ghicești cam ce se petrece în inima fetelor.

Ai s-o vezi pe Denise că vine mai pe urmă atât de veselă pe cât era de mâhnită la dejun... Are să-ți sară de gât, ca și cum atunci te-ar zări, are să te umple de mângâieri, și abia ai s-o cunoști. Melancoliile acestea, vezi tu, vin nu se știe de unde și pier nu se știe cum. Se cheamă nervozitate și se tratează cu un contadans, o plimbare la pădure, cu puțin soare ori cu o rochie nouă.

— Denise n-o fi cumva mai copilă acum decât altădată ? întreabă ofițerul cu un accent de reproș.

— Fetele ! Ah ! dacă ai ști ce va să zică fetele ! Dar ne-am schimbat vorba, murmură d'Audemer.

Să vedem, Julien, spune-mi că o iubești încă pe Estera !

— Cine știe dacă nu m-o fi uitat ! îngână ofițerul.

— Să te uite, Julien ! zise doamna d'Audemer, Dumnezeule, ce nedrepți sunteți bărbații !... Ori de câte ori m-a întâlnit Estera în lume, ori de câte ori, m-auzi, și niciodată n-a uitat ! M-a întrebat de tine ! Ai încredere în mine, fiule, mă pricep eu în astfel de lucruri. Contesa Estera te iubește, și mă tem acum că n-o mai iubești destul.

— Adevărat să fie ? murmură ofițerul cu un zâmbet încântat.

— Pentru ce aș minți, dragul meu ? N-am băgat eu de seamă miile de strategii pe care le face ca să vorbească de tine ! Femeile care iubesc sunt foarte istețe, dar și mamele sunt pătrunzătoare și de câte ori m-am făcut că n-o pricep și am lasat-o să dorească multă vreme numele pe care-l aștepta inima ei !

Și eu eram tot așa de nerăbdătoare ca și ea, pentru că nu vorbesc niciodată destul de cum mi-ar place mie despre scumpul meu fiu.

Vreau însă să văd până unde merge dragostea ei și pot să-ți spun, Julien, că te iubește mai mult ca mine !

Julien luă mâinele mamei sale și le strânse cu drag într-ale sale.

— Îți mulțumesc, mă faci fericit. Și eu o iubesc... murmură el.

— În sfârșit ! zise doamna d'Audemer sărutându-l cu adevărată bucurie pe amândoi obrajii. Bunul meu Julien, nu pot să-ți spun câtă bucurie îmi faci. Iubesc pe Estera ca și cum ar fi fata mea și căsătoria voastră a fost totdeauna visul meu cel mai scump.

Inima lui Julien era plină. Mulțumi cu ochii mamei sale.

Acum nu mai avea nici o îndoială. Se rușina că putuse să bănuiască o clipă. Estera îl iubea.

Ce dovadă mai bună putea să aibă decât cuvintele mamei sale ? și, având odată proba iubirii acesteia, ce-i lipsea ca să fie cel mai fericit dintre oameni ?

Pe când se gândea astfel, bucurându-se că acum poate să creadă și mirându-se că s-a îndoit, se deschise repede ușa salonului și Denise, care ieșise cu lacrimile în ochi, intră acum cu zâmbetul pe buze.

Parcă întâmplarea hotărâse să împlinească cât mai bine posibil precizarea doamnei d'Audemer.

Frumoșii ochi ai Denisei scânteiau de mulțumire. Julien n-o văzuse niciodată în copilărie așa de voioasă și de frumoasă.

Mama și băiatul schimbă o privire. A lui arăta mirarea; vicontesa triumfa.

— Ce-ți spuneam eu ? murmură ea.

Denise veni mai mult sărind până la mama sa și-i dădu fruntea să i-o sărute, pe urmă de gâtul lui Julien și-l sărută din toată inima.

— Frățiorul meu ! bunul meu frățior ! ce bucuroasă sunt că te văd, zise fata.

— Ce spuneam eu ! zise vicontesa iar.

— Hei ! dar ce aveai azi dimineață, surioară ? întrebă Julien sărutând-o și el.

— Mi-era rău, răspunse Denise, așa de rău, încât nu simțeam nimic.

— Și negreșit că domnișoara Gertruda ți-a adus vreun leac ? zise vicontesa cu un accent de glumă binevoitoare.

Denise se roşi. Gertruda adusese într-adevăr un leac.

Denise îngână câteva cuvinte neînţelese. Era surprinsă.

— Şi am putea şti şi noi, drăguţă, ce fel de balsam minunat era acela care ţi-a potolit aşa de repede suferinţa ? zise vicontesa.

Domnişoara d'Audemer se roşi şi mai tare.

— Nu ştiu, doamnă, ce vrei să zici, răspunse ea încet. Gertruda mi-a adus broderia pe care i-o comandasem pentru petrecerile de la castelul de Geldberg.

Vicontele începu să rîdă.

— Ce-şi spuneam eu, Julien ? zise ea pentru a treia oară, broderii, rochii, dantele ! Ah ! fetele ! fetele !

. . . .

Domnul baron de Rodach, urcând în trăsură, după ce ieşi din casa lui Hans Dorn, zise vizitiului să-l ducă în strada Ville l'Evêque, la casa Geldberg !

IX

ANTICAMERA

Deşi nu era încă amiază, toţi funcţionarii casei de Geldberg, Reinhold şi Companie, se aflau la posturile lor. Deşi era oarecum zi de sărbătoare, se lucra în toate coliviile de funcţionari. Condeele de fier zgâriau hârtia liniată a registrelor mari, şi banii, număraţi cu zgomot, îşi trimiteau ascuţita lor muzică până în stradă.

Trecătorii, atraşi de zgomotul acesta, se uitau cu invidie la ferestrele de jos ale casei şi câte un biet sărac, oprit în faţa drugilor de fier care apărau fereastra, se îmbăta la auzul sunetului banilor de cinci franci, după cum se îmbată flămînzii de la fumul ce iese din bucătăriile subterane ale Palatului Regal.

Şi fiecare îşi zicea : „Este casa lui Geldberg, casa evreiului în a cărui lăzi de fier sunt atâţia bani încât poate cumpăra Parisul şi Franţa !"

Fiecare făcea socoteala capitalurilor învârtite de puterea aceasta financiară şi mulţi mărturiseau că, dacă soarta l-ar lăsa să aleagă, le-ar plăcea mai bine să fie moştenitorii bătrânului domn de Geldberg decât copii de rege.

Cinci-şase trăsuri stăteau în faţa porţii, care era deschisă, prin care intrau necontenit băieţii îmbrăcaţi cu livrelele diferitelor bănci pariziene.

Printre toate aceste livrele, aceia a lui Geldberg se deosebea prin gustul bun şi croiala aristocraţiei.

Fiecare băiat care ieşea ţinea pe umăr un sac umflat.

Casa de fier a lui Geldberg era ca fântânile publice din care fiecare vine să ia apă, cât ţine ziua de mare şi care nu seacă niciodată.

În anticameră era acel bărbat frumos pe care comercianţii mai modeşti l-au înlocuit din economie scriind pe uşile lor : „Intraţi fără să bateţi".

Bărbatul acesta frumos nu slujea la nimic după cum nu folosea la nimic nici anticamera.

Pentru a găsi cu cine să vorbeşti, trebuia să intri într-o a doua cameră, pătrată şi goală, înconjurată cu banchete de marochin verde.

Această a doua cameră este anticamera reală şi serioasă. Cealaltă era negreşit de prisos.

Pe banchete şedeau şi aşteptau vreo zece sau douăsprezece persoane.

Un domn în haine negre se plimba în lung şi-n lat.

Domnul acesta, care de altfel mergea foarte mândru, nu era decât scriitor de bancă.

— Domnul de Geldberg ? întrebă baronul intrând.

Servitorul, îmbrăcat ca notar, îl salută cu o politeţe trufaşă.

— De domnul de Geldberg tatăl, întrebă el, ori de domnul Abel de Geldberg ? zise cu o voce de bas, înfrumuseţată de un accent nemţesc.

— De domnul de Geldberg tatăl.

— Foarte bine. Domnul de Geldberg nu primeşte.

— Binevoiţi a-mi spune la ce oră primeşte ?
— La nici o oră.
— Cum poate cineva să-l vadă ?
— Nu-l poate vedea nimeni.
Rodach se uită la servitor cu un început de nerăbdare.
Îi venea să creadă că acela îşi bătea joc de el.
Însă abia zări obrazul valetului şi-i trecu îndată mânia.
Întoarse capul, ca şi cum ar fi vrut să nu fie văzut de o persoană cunoscută.
Aceasta însă era inutil, pentru că valetul, îmbrăcat ca un preşedinte, nu-i făcea onoarea să-l privească în faţă.
— Ei bine, zise Rodach pe un ton de nepăsare, dacă nu poate cineva să-l vadă pe domnul de Geldberg tata, vreau să-l văd pe domnul de Geldberg fiul.
— Foarte bine, domnule, răspunse servitorul. Este altceva. Domnul Abel de Geldberg este ocupat.
— Pentru multă vreme ?
— Poate.
— Dar domnul cavaler de Reinhold ?
— Ocupat.
Rodach se gândi o clipă, pe urmă se îndreptă spre bancheta circulară.
— Voi aştepta ! zise el.
— Domnule, binevoiţi a vă da osteneala să şedeţi, îi zise foarte politicos valetul.
Rodach însă nu mai aşteptă să-l poftească.
Cei care aşteptau ca şi el se aşezară cât putuseră mai aproape de uşa birourilor, care era în faţa intrării.
Rodach însă se trânti mai la o parte, la mijlocul băncii.
Ori de câte ori valetul în haine negre venea, în plimbarea lui, în faţa luminii, baronul îl privea cu băgare de seamă şi părea că-l cunoaşte.
După ce îl examină bine, nu-i mai rămase altceva de făcut decât să se uite primprejur şi la figurile celor care aşteptau ca şi el.
Camera era pătrată, goală ca orice anticameră, încălzită cu o sobă de porţelan şi îmbrăcată cu marmură.
Afară de uşa de intrare şi de uşa birourilor, mai erau trei uşi.

Pe prima, o placă de aramă smălţuită purta următoarea inscripţie : „Ceres, Bancă generală a agricultorilor“.

Pe cea de a doua se citea : „Împrumutul argentinian“.

Pe uşa a treia, nişte lucrători aşezară o placă lucioasă pe care sta scris cu litere înfrumuseţate :

„Drumul de fier de la Paris la
Compania Marilor proprietari ?“

Aceasta era o întreprindere nouă şi care fusese lansată în public.

Domnul baron de Rodach se uita la toate acestea cu foarte multă luare aminte.

Nu se plictisea defel şi orele de aşteptare treceau pentru el fără nerăbdare.

Se deştepta din visarea lui numai când se deschidea uşa birourilor.

Atunci se uita spre lunga galerie despărţită în colivii mici, închise cu grilaje. Părea că numără câţi comişi erau acolo şi că admira ordinea perfectă care domnea în mulţimea lor.

Un fel de mulţumire se vedea atunci pe obrazul lui. S-ar fi zis că era un creditor care venise să examineze casa debitorului său şi care o găsea acum mai bogată decât se aştepta.

Uşa se închidea iarăşi şi Rodach cădea iar pe gânduri.

De când intrase baronul, mulţi dintre tovarăşii de aşteptare, care aveau treburi numai cu funcţionari mai mici plecaseră pe rînd.

În locul lor veniseră alţii, şi cam acelaşi număr de oameni şedeau pe bănci.

Printre noii veniţi era şi o femeie îmbrăcată în negru şi a cărei rochie curată dar roasă până la urzeală arăta lupte lungi între grijile unei mândrii curajoase şi mizeria încăpăţânată.

Femeia era aşa de tristă, încât numai când o vedeai ţi se strângea inima.

Pe obrazul galben și slab se vedea foarte bine sforțarea de a răbda, dar aceasta era slăbită de povara durerii și a bătrîneții.

Ochii, roșii, ardeau pe fața slabă și vedeai amărăciunea lacrimilor pe care nu o curma niciodată nici o mângâiere.

Vedeai la ea rușinea adâncă a sărăciei, pleoapele umflate nu cutezau să se ridice și numai pe furiș își ștergea câteodată lacrimile care îi picau fără voie în zbârciturile obrazului.

Deschisese cu sfială ușa anticamerei și nu se hotărâse să intre decât numai după îndemnul seriosului valet neamț, care ținea să nu se piardă nimic din căldura sobei.

Întrebase cu o voce tremurătoare de domnul cavaler de Reinhold.

Neamțul îi răspunsese ca și baronului de Rodach și sărmana femeie se afla tocmai în spate, în colțul cel mai retras al anticamerei.

De atunci trecuse mai mult se jumătate de ceas. Stătea nemișcată, cu capul în jos.

Câteodată, când zgomotul banilor se auzea tot mai tare în camera vecină, ridica puțin capul și ochii ei stinși se holbau, ca să arunce o privire uimită pe ușa biroului.

În scena aceasta fără voie era un fel de plângere sfâșietoare.

Era privirea celui flămând care se satură cu ceea ce vede în vitrina unui brutar.

Ghiceai că ar fi fost de ajuns puțin aur din acela pentru a-i vindeca durerea deznădăjduită.

Cu cât trecea vremea, cu atât se întrista mai tare.

— Domnule, n-aș putea să văd mai repede pe domnul de Reinhold ? zise ea profitînd de minutul când servitorul în plimbarea lui se apropia mai mult de colțul ei.

— Așteaptă, bună doamnă, răspunse neamțul fără să se tulbure.

— Ah, nu prea am vreme să aștept, îngână bătrâna.

— Atunci, nu aștepta.

Neamțul întoarse spatele și se duse.

Femeia își adună tot curajul, când trecu iar pe lângă ea servitorul, se ridică și se duse spre el.

— Am venit să dau niște bani, zise.

Feciorul se opri :

— Atunci, îi răspunse el, n-aveai trebuință să-l aștepți ; mergi la casă.

— Am adus numai un mic acont.

— Hei ! drace ! zise neamțul. Geldberg și compania nu primesc niciodată aconturi.

— De aceea aș voi să-l văd pe domnul cavaler în persoană.

— Înțeleg, dar nu se poate acum.

— Nu știu, dar într-o vreme l-am cunoscut, și cred că o să-și aducă aminte de mine... zise iar bătrâna cam șovăind. Dacă te-ai duce dumneata să-i spui că doamna Regnault dorește să-l vadă...

Nu isprăvi vorba, pentru că servitorul zâmbi. Era un zâmbet naiv și batjocoritor.

Având bunul obicei, comun mai tuturor celor care văd o sută de figuri noi pe fiecare zi, ca să nu se uite niciodată în fața omului, când o auzi vorbind astfel, i se păru așa de originală doamna aceasta Regnault, care credea că numele ei ultraplebeian avea să-i deschidă ușa domnului cavaler, încât nu putu să nu întoarcă ochii spre ea.

O privi în față : nu o cunoștea.

— Vai ! doamnă, ce-mi spui dumneata nu e tocmai cu neputință, răspunse el, dar am ordin și nu mă pot duce să supăr pe domnul... Mai așteaptă puțin !

Mama Regnault gemu și se așeză iar pe bancă.

Baronul de Rodach văzuse de departe totul, dar nu putuse auzi numele femeii.

Atât numai că în el se deșteptase o amintire slabă când o văzuse și i se părea că nu o vede pentru întâia oară.

Motivele care îl aduceau la banca lui Geldberg erau de o natură prea gravă ca să-și piardă vremea să-și aducă aminte.

Ușa pe care se țintuise tabla unde se citea : „Drumul de fier de la Paris la X. Compania marilor proprietari“

se deschise cu zgomot și câțiva domni, cu pieptul plin de decorații, ieșiră discutând tare.

Străbătură anticamera cu pălăria pe cap ca și cum ar fi fost în stradă.

— Poate să facă o afacere bună, zicea unul.

— Bun titlu ! zicea celălalt. Și casa de Geldberg este tare, slavă Domnului !

— Prin relațiile pe care le au cu cei puternici, concesia are să poată merge departe, zise un al treilea.

Cel de-al patrulea se întoarse și atingând cu bastonul tabla.

— Iată un început bun, zise : Ce a fost mai greu s-a făcut.

Și începură să râdă până se urcară în trăsura care-i aștepta în stradă.

Poate că erau proprietari mari.

Servitorul, care salutase cu tot respectul pe cei patru domni care trecuseră, nu se opri deloc și răspunse numai :

— Nu cred.

Baronul mai așteptă zece minute, în care timp acea ușă se mai deschise de două ori ca să iasă două figuri venerabile care purtau masca de acționari scris cu litere groase pe frunte.

X

BUTOIUL DANAIDELOR

După ce plecară ei, se auzi un clopoțel și servitorul ieși repede.

Însă se întoarse și zise :

— Domnii nu mai primesc pe nimeni azi...

Bătrâna își împreună mâinile uscate și rămase ca trăznită în colțul unde era.

Vreo două persoane care așteptau să le vină rândul ca să intre, plecară bombănind.

Servitorul vru să plece și el.

— Klaus !... strigă încet baronul.

Servitorul se opri în loc, cu mâna pe clanța ușii.
Stătea nemișcat și cu urechea atentă : însă nu întoarse capul, pentru că i se părea că nu auzise bine.
— Klaus ! zise încă odată baronul de Rodach.
Feciorul se întoarse repede. Până în mijlocul sălii făcu un singur pas.
Pînă atunci nu se uitase la domnul de Rodach așa cum nu se uitase nici la un altul, dar dădu un țipăt de mirare.
Rodach duse un deget la buze.
Klaus tăcu.
— Apropie-te ! îi zise baronul.
Klaus se apropie.
— Bine mi se spusese că am să te găsesc în casa evreului, zise baronul, însă nu mi se spusese că ai uitat figura foștilor tăi stăpâni.
— Nobilul meu stăpân, începu Klaus să zică.
— St ! zise Rodach, titlurile acestea care nu-mi aparțin defel sunt o primejdie aici. Sunt baronul de Rodach și tu nu mă cunoști !
— Cum nu vă cunosc !... strigă fostul vânător de la castelul de Bluthaupt.
— Sunt baronul de Rodach, îți zic, și nu trebuie ca noii tăi stăpâni să bănuiască adevăratul meu nume. Tu ai acum secretul meu, ești în stare să-l păstrezi ?
Klaus puse mâna pe inimă.
— Sunt în stare să fac tot ce-mi vei porunci, nobilul meu stăpân, răspunse el. Nu ! O, nu ! pe cinstea mea de vânător ! nu te-am uitat nici pe dumneata, nici pe nobilul dumitale părinte. Sunt un biet om și muncesc pentru cine plătește, dar inima din mine este la bunii mei stăpâni și dacă vrei să-ți devin servitor nu trebuie decât o vorbă.
— Mă bucur, băiete, răspunse Rodach, ai o inimă loială și te recunosc ca pe unul de-ai noștri. Dă mâna.
Klaus își dădu mâna în mâna baronului cu aerul unui vasal care s-ar închina suveranului său.
Acum avea o figură veselă în care se vedea toată sinceritatea devotamentului său.
— Dorești să-mi poruncești ceva ? întrebă el.
— Trebuie să intru numaidecât la șefii casei de Geldberg, răspunse domnul de Rodach.

— Am să fiu gonit ca un câine, gândi Klaus.

Dar nu se codi nici o clipă și se îndreptă spre ușa birourilor, rugându-l pe baron să-l urmeze.

Baronul se ridică și amândoi ieșiră din anticameră.

Mama Regnault se uită la ei cum se duceau.

— Și eu, își zise, și eu. N-am să intru niciodată !

Ușa birourilor se închise la loc ; bătrâna era singură. Ridică la cer ochii ei plini de lacrimi, pe urmă capul îi căzu iar pe piept.

Rămase nemișcată într-un colț, îndoită și cu mâinile încrucișate pe genunchii care îi tremurau.

Domnul baron de Rodach și Klaus trecură fără să scoată o vorbă prin birourile lui Geldberg.

Fostul vânător de la Bluthaupt mergea înainte, îmbrăcat în frumoasa-i haină neagră.

Își reluase aerul serios și mândru. Dacă s-ar fi luat cineva numai după haine avantajul n-ar fi fost de partea domnului de Rodach și foarte ușor s-ar fi putut mira de respectul ce-l arătă un om așa de bine îmbrăcat cavalerului neamț, îmbrăcat cu haina-i prăfuită și cu cizmele cenușii de praf încă din ajun.

Baronul nu avusese încă vreme să-și schimbe hainele.

Pe când trecea, comișii se uitau la el cu privirea posomorâtă a păsărilor din colivie.

El, dimpotrivă, examina tot ce îl înconjura, cu o mulțumire vădită.

Admira aranjarea perfectă și munca tăcută de acolo.

În ultima sală, în care era un domn respectabil, însărcinat cu corespondența, și ajutoarele sale, era o scară în spirală pe care se ajungea la etajul de sus.

Klaus și baronul o luară spre scară.

Aceasta ducea într-o cameră mică, tot anticameră, unde ședea un valet asemenea lui Klaus.

Primise negreșit porunca să nu lase pe nimeni să intre, pentru că se așeza în dreptul ușii.

— Știi bine că domnii nu mai primesc pe nimeni, zise el.

— Ce știu eu, știu, răspunse Klaus cu acel ton suficient al oamenilor care au o misiune de încredere. Dă-te la o parte, te rog, domnule Durand, domnii așteaptă înăuntru.

Klaus străbătu anticamera călcând în vârful degetelor pe covor.

Bătu ușor de trei ori într-o ușă.

— Nu vor ? îngână el, dacă n-ar fi vorba de dumneata, nobilul meu stăpân...

— Acolo sunt ei ? zise Rodach tăindu-i vorba.

Klaus, care era galben ca ceara, făcu din cap un semn afirmativ.

Rodach îl dădu într-o parte și puse mâna pe clanța ușii.

Figura serioasă a fostului vânător de la Bluthaupt se însenină de bucurie.

Rodach intră și închise ușa după el.

Intră într-o cameră mare mobilată cu gust și în care era un birou mare de abanos cu picioarele sculptate.

Împrejurul căminului de marmură neagră, împodobit cu coloane pe care se vedeau sculptate fel de fel de figuri, cîteva fotolii, ici și colo, răspândite păreau a spune că acolo fusese mai înainte o companie numeroasă.

Rodach își închipui că în locurile goale șezuseră domnii decorați pe care îi văzuse trecând prin anticameră, vorbind și râzând.

Dar, în anticameră nu mai era nimeni și oricine ar fi putut citi hârtiile aruncate ici și colo pe birou.

Rodach începu să le examineze, dar abia avu vreme să descifreze pe mai multe imprimate aruncate la întâmplare faimosul titlu :

„Drumul de fier de la Paris la

Compania Marilor Proprietari.",

* * *

pentru că auzi voci în camera de alături, unde era ușa întredeschisă.

Rodach se întoarse iute. Nu putu zări nimic. Prin crăpătura ușii nu putu vedea pe cei care vorbeau. Putea doar să asculte.

Cei care vorbeau păreau a fi în număr de patru.

Era o voce tânără și grea, care aducea vorbele din gât cu un accent ușor german, o voce dulce, franțuzească, o voce gravă și pedantă, cu emfază meridională, și care

putea să fie a vreunui locuitor din lumea spaniolă și o voce bună de bătrân, jalnică, înspăimântată, cinstită, care avea accentul celor din cartierul Saint Denis. Ultimul vorbea.

„Domnilor, zicea ,mi se rupe inima văzând că se prăbușește o casă așa de frumoasă... O! Doamne! când mă gândesc la afacerile pe care le făceam pe vremea bătrânului domn de Geldberg... Ce om cumsecade! — Era ceva simplu, leal! Beneficiile veneau fără să fie nici o șansă de pierdere și ajungeam la finele anului cu un bilanț pe care îl puteam arăta și prietenilor și vrăjmașilor..."

— Afaceri ticăloase, bunule domn Moreau!... zise vocea dulce.

— Suntem vechi! zise accentul german.

— Nu cumva casa de Geldberg ar fi mai puțin solidă decât altă dată? se întreba în sine baronul de Rodach care nu pierdea nici un cuvânt.

— Da, era un sistem bun, zise în cealaltă cameră acel căruia i se zisese domnul Moreau. Pe atunci, mulțumită lui, banca noastră era totdeauna plină și Dumnezeu știe că acum nu este alta mai goală în Paris.

Cel din peninsula spaniolă tuși.

Vocea dulce și accentul germanic bombăniră ceva pe care baronul nu auzi.

— Și acum n-ar fi goală? zise iar domnul Moreau, care se aprindea și vorbea din ce în ce mai tare. Eu sunt casier numai cu numele. Ce pun sub cheie astă seară mâine nu mai este!...

Cele trei voci protestară confuz.

Rodach da un nume fiecărei din aceste trei voci: spaniolul era doctorul Jose Mira, vocea dulce era a cavalerului de Reinhold și accentul german, al tînărului Abel de Geldberg.

— Ascultă, scumpe domnule Moreau, zise acesta din urmă, domnii și cu mine eram ocupați cu afaceri serioase. Nu cumva ai venit aici ca să ne dojeniți, ca și cum acum am fi ieșit din școală?

— Am venit să vă spun, răspunse casierul, că lăsasem douăzeci și două de mii de franci în bancă sâmbătă seara și că am vândut azi din valorile noastre de patruzeci și cinci de mii de franci.

Casierul se opri și nu-i răspunse nimeni.

Însă Rodach auzise că se făcea o mișcare printre cei trei asociați și i se păru că în extremitatea cealaltă a camerei se mișca ceva.

Privind în partea aceea, văzu, în oglindă, patru figuri : o frunte pleșuvă și blajină pe care o cunoștea ușor că era a casierului, un obraz nesărat împodobit cu o bărbuță ; o figură aspră, care s-ar fi potrivit pentru un trădător de melodramă ; și în sfârșit un obraz vopsit ca al unei cochete bătrâne care pune prea mult fard.

Rodach nu-l văzuse niciodată pe fiul domnului de Geldberg.

Iar cât despre doctorul portughez și cavalerul de Reinhold, pe fiecare îi zărise într-o împrejurare care întipărise figurile în memorie.

Însă de atunci era multă vreme.

Erau toți în picioare, iar casierul ținea un registru în mână.

Era ușor de citit pe obrazul lor o poftă mare de a trimite înapoi la casă pe bunul domn Moreau.

Însă acesta nu sfârșise.

— Prin urmare, zise el dorind să sfârșească raționamentul pe care-l începuse, în casă erau șapte mii de franci în plus pentru scadențele zilei, dar, când am venit eu azi dimineață, am găsit casa cu desăvârșire goală.

Rodach văzu pe cei trei asociați cum se uitau unul la altul.

— Nu i-am luat eu, murmură tânărul domn de Geldberg.

— Nici eu, zise domnul de Reinhold.

— Nici eu, zise și doctorul portughez.

— Atunci i-am luat eu, strigă casierul trântind registrul pe masă ; casa mea este ca un butoi cu patru găuri !... Și dumneata ai o cheie, domnule doctor, ai și dumneata una, domnule Abel ; și dumneata una, domnule cavaler ! Și eu o am pe a patra. Nu știu, dar poate sperați să mă faceți să cred că eu am luat cele douăzeci și două de mii de franci !

Rodach încruntă sprînceana.

— Douăzeci și două de mii de franci! își zise în gând! eu care credeam că aici se vorbește numai cu milioanele!

Ca și cum întâmplarea ar fi voit să răspundă gândului său și pentru că tocmai întorsese ochii spre biroul părăsit, zări prospecțele încă noi ale companiei Marilor proprietari pentru drumul de fier de la Paris la și citi : „Capital social, o sută nouăzeci de milioane de franci".

— Să vedem, prea bunul meu domn Moreau, zicea în camera vecină, vocea pretențioasă a cavalerului de Reinhold, cuviincios este să vii să faci gălăgie până la noi pentru un nimic ca ăsta? Trimite zece mii de galbeni la scont și să nu mai fie nici o vorbă!

— Dar valorile dumneavoastră sunt cu scadențe lungi, răspunse casierul, și creditul pe cât de mare a putut fi altă dată, nu va rezista acestor efecte de fabrică.

— Nu ne privește aceasta, zise Abel dând din umeri.

— Dar mă privește pe mine, domnule de Geldberg, răspunse casierul foarte serios și cu capul plecat, am avut încredere în bancă, știți bine. Pe piața Parisului sunt mai bine de trei sute de mii de franci în accepte de ale mele, care nu poartă nici măcar girurile dumneavoastră atât de orbește credeam în dumneavoastră... Eu n-am nici o avere, domnilor, și am familie grea!...

— Ah! domnule Moreau, domnule Moreau! zise cavalerul tăindu-i vorba, pentru Dumnezeu, nu ne mai spune nouă amănunte din astea!

— Știu bine că banca are încă resurse puternice, zise iar casierul, nu m-aș teme de nimic dacă aș putea vedea limpede în contabilitatea generală. Dar dumneavoastră țineți registre deosebite... Noi nu știm jos cum stau lucrurile băncii Ianoș Georgy din Londra.

— Aceasta mă privește pe mine, zise cavalerul de Reinhold.

— Socotelile băncii Van-Praet, din Amsterdam... zise iar casierul.

— Aceasta mă privește pe mine, răspunse domnul de Geldberg.

— Şi socotelile casei Leon de Laurens din Paris, mai zise domnul Moreau.

— Să n-ai nici o teamă, zise la rândul său doctorul Jose Mira.

— Afară de aceasta, zise casierul, chiar presupunând că toate conturile particulare ar fi la zi, şi să dea Dumnezeu să fie ! râmîn sarcinile curente ale casei, şi sarcinile astea le-aţi îngreunat foarte mult !... Mă întrebaţi adineauri pentru ce am venit aici sus. Multă vreme n-am vrut să vin domnilor, pentru că slujesc casa de Gelberg de douăzeci de ani şi mi se pare că prosperitatea ei este mai scumpă decît viaţa mea chiar...

Bătrânul tăcu, şi lui Rodach i se păru că vede ochii lui Moreau clipind şi lăsîndu-se în jos, ce şi cum îi veneau lacrimi.

— Linişteşte-te, bunul meu amic, zise cavalerul de Reinhold, cu un ton de înaltă protecţie ; noi suntem gata să spunem că eşti un om foarte cinstit.

— Da, da, domnule cavaler, sunt un om foarte cinstit, răspunse casierul cu voce liniştită, şi tocmai de aceea trebuie să vă vorbesc fără ocolişuri... Banca merge spre ruină, eu nu vreau s-o văd căzînd şi dacă nu vă place să îmi daţi chiar în minutul acesta conturile particulare şi cheile casei pe care le-aţi păstrat pe cînd s-a retras domnul de Gelberg tata, să ştiţi că acum plec de la dumneavoastră rugîndu-vă să găsiţi un alt casier.

Domnul Moreau luă registrul sub braţ, salută respectuos şi ieşi.

Cei trei asociaţi rămaseră singuri, posomorîţi, descurajaţi.

Cîteva minute trecură.

— Avem nevoie de el, zise în sfîrşit cavalerul de Reinhold, s-a supărat el acum, dar îl împăcăm uşor cu o mică concesie.

— Ar trebui mai întîi şi mai înainte de toate să-i dăm cele douăzeci de mii de franci de care are nevoie, răspunse tînărul de Gelberg, dar eu vă spun curat că n-am nici lescaie.

— Nici eu...

— Nici eu...

— Domnilor, zise Reinhold, trebuie să știți că sunt adevărate cele ce spune bietul Moreau, și eu unul, mărturisesc că am luat șase mii de franci din casă, sîmbătă seara.

— Și eu, cinci sute de ludovici duminică dimineața, zise și Abel.

— Și eu, bombăni doctorul posomorât — am luat astă noapte ce mai rămăsese.

— Cu un astfel de sistem starea de casier trebuie să fie plină de necazuri, zise cavalerul începînd să rîdă. Dar să luăm aminte, domnilor, zise el mai serios, nu trebuie să ne jucăm cu creditul și, dacă Moreau va pleca de la noi, multe lucruri mărunte au să se afle...

— Șefii unei bănci nu pot fi împiedicați să ia bani chiar din casa lor, zise doctorul.

— Asta-i altceva, răspunse Reinhold, știu multe argumente pentru și contra... Dar e vorba acum de douăzeci de mii de lei care lipsesc din casă și pe care pot să-i reclame în orice minut. Haide, scumpii mei asociați, faceți apel la imaginația dumneavoastră. Aveți vreun mijloc să vă procurați suma aceasta acum ?

Doctorul și Abel se făcură că se gândesc.

— Cunosc eu pe bătrânul Moreau și mă prind că are bani în vreo cutie deosebită... Toate acestea sunt ca să ne sperie.

— Dar, dacă o fi serios ?

— Atunci, să ne împrumutăm !

— De la cine ? întrebă Reinhold.

— Am prieteni.

— Așa este, dar în împrejurări ca acestea, trebuie să ai prieteni chiar aici, la îndemână.

Când doctorul Mira deschidea gura să zică ceva, se auzi un zgomot ușor spre ușă.

Asociații întoarseră deodată capul și rămaseră încremeniți când văzură pe un necunoscut stînd în pragul ușii.

Străinul îl salută serios.

— Domnilor, le zise el, întâmplarea vă ajută de minune... aveți nevoie de mine : iată-mă !

XI

CEI TREI ASOCIAȚI

Baronul de Rodach pronunță cuvintele acestea cu un aer serios sub care pătrundea însă fără voie o nuanță de batjocură.

Cei trei asociați rămaseră muți de mirare când îl văzură așa, pe neașteptate.

Dacă era vreo regulă mai strașnic ținută în casa de Geldberg era inviolabilitatea biroului lor privat.

Nimeni nu intra niciodată fără consimțământul lor tocmai în camera aceasta.

Era un fel de sanctuar rezervat, unde șefii băncii putsau vorbi și face orice, fără să se teamă de privirea curioasă a subordonaților lor.

Nici chiar casierul, căruia sarcina sa îi da oarecare privilegiul, nu pătrundea oricum până la locul acesta menit Camera de consiliu.

Când domnul Moreau dorea să vorbească în mod confidențial cu patronii săi, venea în camera vecină și se cobora în casierie pe o scară deosebită.

Camera de consiliu nu se deschidea decât oamenilor din afară, curtierilor celor care conduceau pentru contul celor trei asociați afaceri care ieșeau din programul unei bănci, capitaliștilor, persoanelor nobile pe care voiau să le facă acționari.

În orele de primire nu intra nimeni până nu era anunțat mai înainte, și după aceea ușa se închidea întocmai ca poarta unei fortărețe.

Cei trei asociați se credeau feriți de orice indiscreție.

Sosirea unui străin era pentru ei o adevărată lovitură de teatru.

O bancă precum a lor, oricât de cumplită ar fi boala care o roade, rămâne multă vreme în picioare pe trainicele temelii ale vechiului său credit și poate agoniza ani întregi, păstrând toate semnele exterioare ale bogăției.

Banca Geldberg era tare încă și nu-și epuizase resursele ; dar de multă vreme mergea din criză în criză.

Necrezuta purtare a şefilor săi, care trăgeau fiecare pentru el făcând un fel de jaf organizat, o împingea spre o catastrofă mai mult sau mai puţin depărtată, şi trebuia, ca s-o scape, una din acele minuni industriale, cum se întâmlă la bursă uneori.

Negreşit că cei trei asociaţi aşteptau o astfel de minune ; dar trebuia să aştepte şi să trăiască.

Creditul neacoperit poate duce la prăbuşire. Cel mai mic semn de slăbiciune putea s-o piardă ; o vorbă trebuia zisă şi banca ar fi fost pierdută.

Aceasta chiar asociaţii o ziseseră şi se găsiseră urechi străine ca s-o audă !

Domnul baron de Rodach nu era prea bine venit, când se arătă astfel tocmai când vorbeau confidenţial !

Ei lucraseră cum trebuie de dimineaţă. Fundamentul unor întreprinderi se aruncase ; mergea ; compania marilor proprietari era ceva mai mult decât o vorbă.

La bursă avea să se vorbească de ea şi acţiunile provizorii trebuiau să se coteze ca prime chiar de la început.

Banca de Geldberg avea înţelegeri bune şi da pentru adjudecarea viitoare speranţe legitime.

Nişte zvonuri împrăştiate cu iscusinţă privitoare la serbarea babiloniană făgăduită lumii frumoase din Paris, într-un castel vechi din Germania, veneau tocmai la vreme ca să facă să se vorbească de marea avere a lui Geldberg.

Creditul este ceva dar nimic nu e mai bun ca imobilele, şi banca de care se poate zice că are un domeniu care era într-o vreme cât un principat întreg are greutate în piaţă.

Nimeni nu era obligat să ştie pentru câtă sumă era ipotecat domeniul.

Aşadar, toate mergeau bine.

Casa de Geldberg, în loc să se piardă din cauza neînţelegerilor şefilor, dimpotrivă, avea să se ridice şi mai mult şi să ia un loc definitiv printre băncile cele mai însemnate din Europa.

Şi tocmai în ceasul acesta favorabil arunca întâmplarea sau trădarea o ameninţare groaznică asupra celor trei asociaţi.

Plângerile casierului lor nu-i mişcase, dar parcă nu se împiedicau de mizerabilele încurcături ale situaţiei financiare, pentru că ochii li se fixau pe viitorul strălucit.

Acum însă un nor apăru peste viitorul acesta ; secretul nu-l ştiau numai ei.

Un minut întreg rămaseră încremeniţi şi palizi de mânie.

Baronul de Rodach se uita liniştit şi rece.

Fără ca ei să-şi poată da seama, el le observa atent figurile şi încerca să le judece în acest prim moment de tulburare.

Doctorul Jose Mira îşi veni mai iute în fire, dar nu găsi de cuviinţă să deschidă gura.

Reinhald încerca să fie cu sânge rece, şi căuta vorbe ca să domine dintr-o dată pe intrus.

Însă domnul cavaler de Reinholdd avea un vrăjmaş înfocat chiar în corpul lui.

Era laş ca în vremea când se chema Jacob Regnault şi, dacă avea curaj uneori, aceasta era numai din cauza fricii.

El nu era dintre aceia pe care-i îmbunează succesul.

Douăzeci de ani de prosperităţi nu-l făcuseră mai bun.

Era tot acelaşi spirit îngust, viclean, spiritul aventurierului pe care l-am văzut la castelul de Bluthaupt.

Îmbătrânind nici nu pierduse nimic, nici nu câştigase nimic, nici măcar prudenţă.

Rămăsese tot fiinţa aceea necompletă, primejdioasă din pricina prostiei : fiinţă nulă pentru bine, făcând rău fără să se gândească, uneltind fără să aibă nevoie de gândească şi având pentru lucrurile rele o aplecare înnăscută, care semăna cu geniul.

Doctorul Jose Mira, dimpotrivă, ar fi fost susceptibil poate să-şi îndrepte purtarea, dacă nu principiile.

Visase în alte vremuri viata cinstită în locul beneficiilor crimei.

Îşi aranjase un viitor paşnic, plin de bucurii şi de odihnă ca preţ al ostenelilor din trecutul de ucigaş ; ştia mai dinainte că amintirile sale n-au să-l supere, deoarece conştiinta sa nu mai avea voce încă din zilele tineretii.

Jose Mira era dar o fiinţă nesupărătoare. Nu făcea rău, e adevărat, decât din interes, şi astfel întrecea pe

domnul cavaler de Reinhold, a cărui vocaţie era să facă rău.

Nici unul nu era mai bun decât celălalt.

Doctorul Jose Mira nu-şi atinsese scopul şi nu era liniştit.

Era bogat deşi nu mai făcea pe doctorul, însă reputaţia sa de învăţat era mai mult o glorie ; poziţia sa de asociat al casei de Geldberg îi oferea o influenţă considerabilă.

Pe de altă parte, un val nepăsător şi adânc ascundea originea averii sale. Nu era bănuit câtuşi de puţin. Nu avea remuşcare. Nu era tulburat.

Ucigaşul acesta, rece şi aspru, care asistase supărător la agonia victimelor sale şi al cărui somn nu era niciodată tulburat de visuri rele, necinstise o fată, mai mult o copilă, şi fata aceasta, devenind femeie era pentru el instrumentul mâniei răzbunătoare a lui Dumnezeu. Iubea.

Sub aspectul lui îngheţat, era un foc puternic şi neiertător.

O tiranie fără control îl copleşea ca pe un rob : în iubirea aceasta erau şi bucurii şi supărări.

Şi, de ani întregi, se încăpăţâna într-o luptă amară şi zadarnică. Se simţea urât, dispreţuit, batjocorit ; dar iubea şi mai mult. Dispreţul îl imboldea, insulta îl atrăgea. I se cerea lucruri nebune, lui, omul calculului precis şi al dreptei judecăţi, şi se supunea !... Tiranul său nu-i da pace.

Averea aceasta pe care o câştigase prin crimă nu era a lui, şi deşi ducea o viaţă de pustnic, lua bani din casa comună cu mai multă sete decât chiar risipitorul şi mândrul Abel de Geldberg. Mâinile lui nu erau decât un canal. Aurul furat îi curgea printre degete, şi ca preţ al atâtor jertfe recolta ici şi colo câte o vorbă amară, un zâmbet batjocoritor...

Desigur că era o dreptate. Femeia care pedepsea astfel era şi mai stricată ; dar ea numai se răzbuna.

Se zice că sunt două feluri de şerpi veninoşi : cei care se aruncă asupra oricui le iese înainte, şi cei care păstrează muşcăturile pentru momentul mâniei. Reinhold era de felul primului Jose Mira era din felul celui de-al doilea.

Reinhold mușca nebunește, făcea rău cât putea mai mult. Mira ar fi ajuns inofensiv, dacă ar fi fost lăsat în pace ; dar era în spatele lui femeia aceea a cărei tiranie îl ațâța și veninul îi venea iar în dinți.

Odată pornit, era în stare să meargă mai departe decât chiar cavalerul, pentru că știa să cugete și să tacă.

El era capul asociației.

Reinhold, imprudent și îndrăzneț, când nu era vorba a înfrunta o primejdie materială, era numai brațul.

Acum, ca și altă dată cavalerul se avântă totdeauna înainte cu toată inima.

Când lipsea intriga, începea întreprinderi comerciale pe socoteala lui, și în combinarea șanselor punea toate resursele spiritului său mârșav.

Însă furturile acestea mici, numai pe jumătate legale, nu-l putea interesa decât pe jumătate, și natura lui, cutezătoare în fața unor primejdii, avea nevoie de lupte mai dure.

Masca doctorului nu era așa de fericită ca a asociatului său. Fața lui lugubră respingea de la primul aspect.

Deși avea manierele unui om de lume și deși gravitatea împinsă chiar pînă la exces se potrivește în unele momente, numai înfățișarea lui producea teamă.

Înfățișarea lui era rece, vorba îngâmfată și dură. S-ar fi zis că întotdeauna era o minciună în spatele gesturilor sale false, ale frazelor încurcate.

Tânărul domn de Geldberg nu avea, ca asociații săi, o povară de sânge pe conștiință.

Nu știa nimic despre crima care îmbogățise familia și nu știe nimic din trecut.

El era numai un domnișor din comerț cu ajutorul căruia asociații se înșelau între ei.

El nu cunoștea altă virtute decât câștigul, și morala sa era aritmetica.

I se dăduse o educație strălucită. Îi rămăsese mult gol în spirit și în inimă, dar avea un scris foarte frumos în registre și știința celor patru reguli perfecționată prin practică.

Era ca un leu prost.

Îi plăceau dansatoarele, era nebun după cai ; paria englezește și singur își desena hainele.

Oamenii ca el ajung câteodată ceva, în ciuda proverbului care zice că : din nimic nu poți face ceva.

Abel de Geldberg rupse primul tăcerea.

Pe când Jose Mira tăcea ca un om cuminte, și cavalerul se gândea ce să zică, el își puse lornionul la ochi și se uită încruntat la străin.

— Ce înseamnă vorbele acestea, întrebă el cu accentul cel mai disprețuitor, și ce poate să vrea de la noi omul acesta ?

— Omul acesta vrea tot felul de lucruri, domnule Abel de Geldberg, răspunse baronul cu un al doilea salut tot așa de grav și curtenitor ca și cel dintâi ; este prea multă vreme de când omul acesta cunoaște casa dumneavoastră și de când dorește să intre cu dumneavoastră în relații de afaceri.

Abel măsură cu ochii de sus până jos pe baron, și nu văzu în el decât un bărbat înalt, îmbrăcat cu o manta prăfuită și încălțat cu cizme la fel de prăfuite.

Dădu din umeri și se întoarse spre asociații ei.

Mira privea pe dedesupt pe străin cu foarte multă luare aminte.

Pe obrazul domnului de Reinhold se vedea o mirare și un fel de îndoială.

Se străduia să-și aducă aminte lucruri de demult și nu izbutea.

— Trebuie să fie un nebun !.. zise Abel celor doi asociați.

— Se vede... răspunse cavalerul de Reinhold distrat.

— Cel mai firesc lucru ar fi să chemăm valeții ca să-l azvârle în stradă.

— Negreșit, zise iar cavalerul.

Se apropie de doctorul Mira care stă la doi pași înapoi.

— Mi se pare c-am mai văzut undeva această figură, îngână el.

— Nu, această figură, răspunse portughezul cu ochii în jos, ci o alta care-i semăna mult.

— Trebuie să fie multă vreme de atunci.

— Multă vreme ?

— Ajută-mă, doctore !... Este important să știm cum să ne purtăm.

— Acum douăzeci de ani, zise încet doctorul.

— Să mă ia dracu dacă îmi aduc aminte !

— Bătrînul Günther de Bluthaupt !...

Cavalerul bătu în palme și figura i se destinse.

— Așa e, zise. Drept să-ți spun, zău, mă temeam de ceva mai rău, pentru că e sigur că bătrânul conte n-a putut nici să învieze nici să întinerească. Aparențele te fac întotdeauna să stai pe ghimpi. Ei bine, Abel, zise, întorcându-se spre tânărul asociat, ziceai că îl arunci în stradă și te văd că stai pe loc.

Rodach rămăsese în prag, nemișcat și cu brațele pe piept, cât vorbise doctorul cu cavalerul.

— Vin de departe, zise baronul, în special ca să vă văd, domnilor... Însă trebuie să știți să mă ascultați, altfel o să vă pară rău toată viața.

Abel pufni în râs și se duse spre clopoțel. Cavalerul vru și el să râdă, dar se strâmbă mai mult.

Jose Mira își păstră seriozitatea lui de mort.

Când Abel puse mâna pe clopoțel gura doctorului se deschise și lăsă să iasă câteva cuvinte cam fără voie.

— Nu te grăbi, Abel, zise el ; ar fi mai cuminte să știm.

— Să știm ce ? zise tânărul trăgând clopoțelul.

— Să știm cel puțin numele celui de care-l gonești, domnule de Geldberg, răspunse baronul de Rodach ; să știm dacă omul acesta e nebun, după cum ai zis, ori un om în toată firea, un cerșetor, cum pare, ori un milionar.

— Ce vă pasă vouă ? zise Abel tăindu-i vorba.

Reinhold și Mira se uitau unul la altul.

— Să știm iar, zise Rodach foarte încet, dacă omul acesta care se arată în mijlocul nostru și fără voia noastră, nu are cumva dreptul să intre ca la el acasă în camera de consiliu. Să mai știm în sfârșit dacă nu aduce într-o mână ceea ce trebuie să piardă casa aceasta fie ea chiar în culmea prosperității, și în cealaltă cu ce s-o scape, chiar de s-ar afla pe panta pierzării.

Ușa pe unde ieșise casierul Moreau se deschise pe când se ziceau acestea, și un servitor în livrea intră.

— Ați sunat, domnilor ? zise el.

Tânărul domn de Geldberg, întinse fără sfială degetul spre Rodach, ca să-l arate servitorului și să-i poruncească să-l dea afară.

Doctorul Jose Mira îi lua înainte :

— Nimeni n-are voie să intre nici chiar apropiații casei. Ieși !

Tânărul domn de Geldberg rămase cu gura căscată, și servitorul ieși.

— Acum domnule, zise Jose Mira făcând un pas înainte, să fim la obiect, te rog...

— Ascultați pe doctorul, vă rog, zise Abel foarte supărat și întorcându-se cu spatele. Mi se pare că mijlocul meu era cel mai scurt, și dacă m-ați fi lăsat în pace, domnul ar fi în stradă acum.

— Îți dau un sfert de ceas, tânărul meu domn ,răspunse Rodach, ca să-ți iei vorba înapoi și să mulțumești domnului Jose Maria pentru cuvintele pe care le-a zis... Ca să fiu scurt, adăugă întorcându-se către acesta din urmă, tot ce pot să vă făgăduiesc este ca să mă străduiesc pentru că avem multe socoteli de descurcat împreună... Mai înainte de a începe, vă rog să nu vă supărați dacă iau libertatea să stau pe un scaun...

În camera unde erau trei asociați nu se aflau scaune. Rodach se duse în camera principală, își luă de lângă cămin un fotoliu.

Asociații rămaseră singuri o clipă, și Rodach îi putu auzi șoptind.

Când intră, cavalerul de Reinhold avea pe buze un zâmbet afabil.

Abel de Geldberg nu mai avea aerul așa de obraznic ca adineauri, numai doctorul Jose Mira nu-și schimbase fizionomia.

Jose Mira încă de la început simțise nesocotința purtării tânărului său asociat.

Necunoscutul acesta, care sosea așa de fără veste, îl inspiră teamă.

Rodach se trîntise pe un scaun la gura focului.

— Mii de scuze domnilor, zise el, dacă fac aşa cum îmi place, dar am umblat mult ieri şi n-am închis ochii toată noaptea. Sunt foarte obosit!... Binevoiţi să staţi şi dumneavoastră să mă ascultaţi, ne vom înţelege.

Se aşeză mai bine în fotoliu şi-şi întinse picioarele la foc.

Asociaţii se aşezară pe scaune. Străinul, atât de rău primit la început, începea să fie mai ascultat.

Ei erau acasă ca şi mai înainte de a fi apucat măcar omul ca să vorbească, omul acesta luă conducerea, nelăsându-le lor decât un rol secundar.

El era în voia lui. Ei erau tulburaţi.

Abia trecuseră două minute de când voiseră să-l dea afară ca pe un ticălos, şi acum el părea a fi stăpânul.

— Eram aici când vorbeaţi cu casierul, zise el.

— Şi aţi îndrăznit să ascultaţi, zise tânărul Abel de Geldberg mândru.

— Nu pot zice nu, răspunse domnul de Rodach. Am auzit cam tot ce aţi vorbit cu casierul, şi tot ce aţi vorbit între voi după ieşirea lui... Dar să nu vă speriaţi, scumpii mei domni ; în toate acestea aţi fost pe cât se poate de discreţi, şi dacă n-aş şti eu mai mult decât atât, pe legea mea vă spun că n-aţi avea de ce să vă temeţi de mine !...

— Avem motive oare să ne temem de dumneata ? întrebă domnul de Reinhold fără a-şi pierde zâmbetul.

— Da, domnule cavaler... Casierul acesta îmi pare o slugă cumsecade, dar cam cu pretenţii...

Cu toate acestea a uitat să vă ceară încă un cont, pe lângă cele pe care vi le-a cerut.

— Cum aşa ? zise Reinhold.

— A pretins, mi se pare, contul Van Praet, din Amsterdam, contul Ianoş Gyorgy din Londra, şi contul Laurens, din Paris. N-a vorbit însă decontul Zaheus Nesmer din Francfurt-pe-Main...

Figura lui Jose Mira se întunecă mai mult.

Tânărul domn de Geldberg asculta cu foarte mare luare aminte.

— Dar, zise iar Reinhold care cu greu îşi păstra încă zâmbetul pe buze ; corespondentul nostru şi amic, patricianul Zaheus Nesmer, a murit...

— E adevărat, domnule cavaler.
— Şi i-a lăsat moştenitor...
— Ba da, domnule, un nepot, fiu al surorii sale, care este încă un copil, şi căruia legile i-au dat un epitrop... Ca să venim iar la vorba despre casierul dumneavoastră, sosirea mea vă scapă din încurcătură. Dacă izgoniţi cumva pe casier, mă ofer să-l înlocuisc eu ; dacă ţineţi să-l mai aveţi, pot să vă dau imediat chiar cele douăzeci de mii de franci pe care le cere.
— Dar, domnule, murmură cavalerul, casa de Geldberg...
— Să dăm cărţile pe faţă, vă rog ! zise baronul tăindu-i vorba, schimbând tonul ; ştiu tot aşa de bine ca şi voi tot ce priveşte casa de Geldberg, care poate să mă aibă după cum i-o plăcea să aleagă, ca prieten sau ca vrăjmaş.
Reinhold şi Mira se uitară la el cu o spaimă nedisimulată.
Abel de Geldberg nu mai înţelegea.
Rodach scoase din buzunar un portmoneu şi luă din el douăzeci de bilete de bancă pe care le aşeză pe cămin.
— Binevoieşti să tragi clopoţelul, domnule de Geldberg, zise el şi trimite banii aceştia casierului.
Abel se supuse fără să ştie ce face.
Un servitor intră.
Luă biletele şi ieşi cu ele.
Baronul deschise un alt compartiment al portmoneului său, şi alese de acolo patru cinci pachete de hârtii, mototolite, fiind prea mult umblate prin mâini.
— Trebuie să vă mărturisesc, zise el iar, că nu mă aşteptam, venind aici, să găsesc banca într-o stare aşa de proastă... Veneam să primesc de la banca de Geldberg o sută treizeci de mii de franci în trate exigibile pe care le vedeţi.
— O sută treizeci de mii de franci ! repetară în acelaşi timp cei trei asociaţi.
— Scadenţa din martie trecut, urmă baronul de Rodach, prezentate şi neplătite. Afară de acestea, mai am trate pentru o sumă îndoită, exigibile la întâi martie viitor.

— Dar noi eram în cont cu Zaheus Nesmer, amicul nostru, zise Reinhold, și efectele acestea nu arată o datorie reală !...

— Dacă va fi vreun proces, răspunse rece baronul, vă veți arăta mijloacele dumneavoastră domnilor, dar, pentru moment să nu vă preocupați de aceasta. Moștenitorul lui Zaheus poate să aștepte, și interesul său, ca și al meu, este să susțină casa de Geldberg.

— Al dumitale ! murmură doctorul.

— Vă aduceți aminte, domnilor, negreșit zise iar Rodach închizându-și portofelul, de o scrisoare pe care ați primit-o acum un an cam la șase săptămâni după moartea patricianului Zaheus Nesmer... Scrisoarea aceea vă vestea venirea baronului de Rodach, care avusese încrederea patricianului Nesmer pe când trăia, și care era însărcinat cu interesele moștenirii.

— Chiar eu am primit scrisoarea aceea, răspunse Abel de Geldberg, nu cunoșteam de fel pe baronul acela de Rodach, și faptele pe care mi le arăta el îmi păreau că pot fi contestate. Cu toate acestea voiam să-l primesc cum se cuvine a fi primit un gentilom. Însă n-a venit până azi.

— V-a cam făcut să-l așteptați, este adevărat, răspunse străinul ; a avut de făcut câteva călătorii... A străbătut Elveția și Italia, dar în sfârșit a venit. Eu sunt baronul de Rodach.

XII

CELE TREI CHEI

Când auziră de numele de Rodach, asociații salutară și tânărul domn de Geldberg salută mai adânc decât ceilalți.

— Dacă domnul baron ar fi avut bunătatea să ne spună numele lui... îngână el.

— Tânărul meu domn, răspunse Rodach, am văzut mulți negustori în viața mea, și mă formalizez numai

într-un salon ori pe stradă... nu-ţi da osteneala să te scuzi, pentru că de la mine vine răul... După cum ţi-am scris în scrisoarea de care, după cât mi se pare, prea puţin îţi aduci aminte, am făcut în timp de un an toate afacerile corespondentului dumneavoastră, şi amic Zaheus Nesmer. Omul acela cinstit n-avea pentru mine nici un secret. Îl cunoşteam viaţa şi ştiu toate raporturile mai intime. Baronul apăsă pe vorbele acestea din urmă care existară odinioară între el, domnii aceştia doi şi Moise de Geldberg.

Zâmbetul lui Reinhold se schimbară în strâmbătură ; Mira nu se putu abţine să nu încrunte sprânceana.

— Ştiu tot, zise Rodach, tot cu desăvârşire, de la moartea contelui Ulrich pînă la cea a lui Nesmer chiar !

Vocea lui Rodach tremură foarte puţin cînd pronunţă cuvîntul Ulrich de Bluthaupt. Fizionomia lui însă rămase liniştită.

— Voiam, zise iar, să ştiu ce se întâmplase în anul acesta din urmă... Am venit să mă informez şi să ştiu. Întâmplarea m-a ajutat şi am aflat ceea ce aţi fi vrut să-mi ascundeţi poate : primejdiile serioase care ameninţă banca Geldberg.

— Domnule baron, răspunse Reindolh, primejdiile acestea sunt mai mult aparente decât reale... Vreau să spun că banca are speranţe mari, care nu-i pot scăpa.

— Tocmai despre aceasta vroiam să vă întreb, dar vă rog încă o dată să nu umblaţi cu ocolişuri ; sunteţi cei mai mari debitori ai moştenirii Nesmer, şi interesul nostru evident este să vă susţinem... aşadar, priviţi-mă mai înainte ca asociat al dumneavoastră şi vorbiţi-mi ca unui om al cărui timp, influenţă şi pungă sunt pentru moment ale dumneavoastră.

Reinhold sări de pe scaun şi întinse mâna baronului pe care o atinse.

El simţi mâna baronului, rece şi tremurând, dar nu prea băgă de seamă, ci o strânse cât putu mai călduros.

Lui Abel şi lui Mira li se părea că văd pe baron pălind.

— Domnilor, zise Reinhold întorcându-se spre ei, cred că nu putem avea decât o singură idee. Oferta pe care

ne-o face domnul baron cu atâta sinceritate trebuie să fie primită tot cu aceeași sinceritate.

— Tot așa cred și eu, răspunse doctorul Mira.

În conversația aceasta erau multe lucruri pe care tânărul domn de Geldberg nu le pricepea : crezu însă că trebuie să se prefacă a înțelege, și zise inclinîndu-se :

— Tot așa e și opinia mea, și, în ceea ce mă privește pe mine, primesc.

— Cu ajutorul acesta nesperat ce ne trimite steaua noastră, zise domnul de Reinhold vom ieși dintr-un impas greu și vom izbuti să ne schimbăm față de moștenitorul corespondentului nostru și amic, patricianul Nesmer. Deoarece domnii îmi dau voie, vă voi spune toată partea frumoasă a situației noastre. Personal poziția mea e plină de viitor. În afară de bancă am fondat câteva întreprinderi mici care prosperă de minune. Centralizarea chiriilor de la Templu cu deosebire, operă în același timp filantropică și comercială, dă deja beneficii frumoase, la care sunt gata să fac părtașă asociația în schimbul unei îndemnizații potrivite.

Afară de aceasta sunt la un pas de a mă căsători cu o persoană foarte însemnată.

Deci, după cum vezi, domnule baron, nu ai de-a face numai cu cerșetori și avansul ce vei putea să ne înlesnești nu va fi deloc în primejdie.

Rodach făcu din mână un semn care voia să zică :

— Dă-i înainte.

— Cât despre casă, urmă domnul de Reinhold, are împrumutul argentinian care îi asigură sume mari de bani gata să intre peste puțină vreme, are Ceres banca generală a agricultorilor, ale cărei acțiuni sunt curate după cum vei putea vedea la bursă și lucrul cel mai însemnat, lovitura cea mare care trebuie să ne schimbe toată arama noastră în aur curat, are drumul de fier de la Paris la Compania marilor proprietari.

— L-ați organizat ? întrebă Rodch.

— Încă nu... Ah ! ah ! dragă domnule, lucrul acesta nu se organizează după cum îți închipuiești dumneata !... Sunt greutăți. Drumurile de fier sunt în scădere, și, dacă

trebuie să-ţi mărturisesc, lipsa de fonduri ne împiedică aici ca peste tot. Hei ! trebuie spus, pentru că aici vorbim cu inima deschisă, dacă nu s-ar fi retras respectabilul nostru amic şi asociat Moise de Geldberg, banca noastră ar avea sute de milioane. Şi ia seama bine, că eu nu spun mai mult decât este, scumpul meu domn ! ca probă e că lumea ne crede încă tot aşa de bogaţi.

— Este adevărat, zise Rodach, chiar şi eu...

— Scumpul meu domn, zise Reinhold tăindu-i vorba, vei fi scăparea noastră. Adevărul însă este că noi am dat înapoi puţin. Nu-mi face semne, doctore, ştiu ce spun, şi numai o sinceritate deplină poate să ne câştige încrederea domnului.

Abel făcu un gest de învoire.

Cavalerul zise mai departe :

— Compania aceasta a marilor proprietari are deja baze solide şi trebuie să ne facă să ne ridicăm iar, sunt sigur, tot acolo unde am fost, adăugă Reinhold oftând. Dacă întreprinderea va izbuti, după cum este probabil, vom da băncii noastre din nou o importanţă europeană şi toate păcatele noastre sunt spălate... Pentru aceasta, să ne credeţi, măsurile noastre sunt destul de bine luate. Nu s-a neglijat nimic, am cheltuit o parte bună din activul nostru ca să dăm probe de bogăţie care sunt tot atît cît şi bogăţia, în ochii celor mai mulţi oameni. Niciodată nu a fost Geldberg, mai măreţ, mai cheltuitor ! Amploiaţii noştri cheltuiesc tot atâtea parale ca şi familiile nobile. Se vorbeşte de serbările noastre prin ziare şi saloanele noastre nu au rivale în Paris.

— Faptul este, domnule baron, că noi suntem tari anul acesta, zise tânărul Abel de Geldberg, răsucindu-şi mustaţa. Doctorul nu se băgă în vorbă, ci părea cufundat în gânduri.

Ţinea ochii ţintiţi pe figura domnului de Rodach.

— Dar acestea nu mai este de ajuns, zise iar cavalerul de Reinhold, nu e de ajuns să se arunce numai banii pe fereastră. Un bal rămâne tot bal, şi câte nu sunt ! Ca să se facă ceva nou în privinţa aceasta, ar trebui, cred eu, să se dea un bal în cimitirul Pére Lachaise !...

— Ce tot vorbești dumneata ! zise baronul. Nu pricep ce legătură poate să fie între balurile dumneavoastră...

— Și compania marilor proprietari ? zise Reinhold începând să râdă.

— Se vede că domnul baron nu este din Paris ! zise Abel cu acel ton trufaș dar și modest al unui om care crede că spune o vorbă de spirit.

— Hei ! scumpe domnule ! scumpe domnule ! zise cavalerul, noi nu suntem aici pentru virtutea Germaniei ! Balurile noastre sunt aici bani mulți la casă și reclama este cam vechi lucru ; toată lumea o spune dar toată lumea se lasă prinsă. Sunt o sută de ani de când se cunoaște aceasta și peste o sută de ani rețeta are să fie încă în uz. Cum, necum, noi am vrut să perfecționăm procedeul, să aducem ceva nou întrucâtva în drumul acesta strălucit, dar prea bătut, să dăm o lovitură, în sfîrșit, care să poată uimi. Am hotărît să invităm Parisul la castelul nostru din Germania !

— La castelul de Bluthaupt ! zise baronul.

— La castelul de Geldberg, cu voia dumitale, întrerupse Abel.

— Astfel vom avea un mijloc, zise iar cavalerul, ca să folosim imobilul acela care nu ne aduce nici un venit din pricina relei voințe a vechilor vasali ai Bluthaupților, castelul reprezintă însă un capital foarte mare. Se poate zice că prin aceasta bătrânul nostru amic Moise de Geldberg a contribuit la decăderea băncii, pentru că domeniul acesta de Bluthaupt este origina scadențelor plătite de dumneata și a datoriilor noastre către Ianoș Georgy și mein herr Van-Praet. Dar, în sfârșit, nu face nimic. Oricum în împrejurarea aceasta castelul acela vechi va fi bun la ceva. Vom da acolo o serbare care va ține cincisprezece zile.

— O să vă trebuiască o sumă destul de mare, zise baronul.

— O sumă mare, scumpe domnule, foarte mare chiar ! Dar are să fie o minune !

— Nu s-a mai văzut nimic la fel, zise Abel frecându-și mîinile, baluri în parc...

— Pescuit noaptea ca în Scoția !...

— Vânătoare la lumina făcliilor, cum făcea Fonquet superintendentul.

— Plimbări feerice ! Curse cu clopot !

— Şi vreau ca la întoarcere, zise Reinhold cu un adevărat entuziasm, toate acţiunile drumului nostru de fier să fie subscrise de numele cele mai mari !

Baronul de Rodach se gândi o clipă.

— Aprob ideea aceasta, zise el şi am să vă ajut.

— Eşti providenţa noastră ! zise Reinhold, pentru că tocmai bani ne lipseau.

— Vă voi ajuta bucuros, repetă Rodach ; însă vorbele casierului nu mă încurajează şi dacă dumneavoastră veţi goli casa pe de o parte pe când eu o voi umple pe de alta...

— Vom lua angajamentul formal, vru să zică Reinhold.

— Asta nu-mi ajunge, zise Rodach ; mie îmi trebuie alte garanţii.

— Ce fel de garanţii ? întrebă Reinhold.

Cei trei asociaţi murmurară.

— Domnilor, zise Rodach, cu un ton rece, domniile voastre mi-aţi vorbit, îmi pare, fără ocolişuri. Cu cele ce mi-aţi spus şi cu ce ştiam mai dinainte, vă cunosc ca şi cum am fi în relaţii de douăzeci de ani. Îmi place să mă unesc cu dumneavoastră în momentul acesta şi să vă susţin din toate puterile mele... Credeţi-mă, nu trebuie să mă refuzaţi.

— Negreşit, domnule baron... începu cavalerul de Reinhold.

— Primiţi sau refuzaţi, una din două. zise Rodach, tăindu-i vorba ; în sfârşit, dacă aş vrea să întrebuinţez ca dumneavoastră, mijloacele de rigoare şi să urmăresc pe căile legale plata tratelor mele, negreşit că banca de Geldberg nu se va lăsa a fi declarată falită pentru aşa de puţin...

— Negreşit, murmură Abel, dar...

— Daţi-mi voie !... Se vede dimpotrivă, că buna mea plăcere este ca să nu măresc încurcăturile băncii... Ceva mai mult, eu îi ofer banii şi toată puterea mea. Acestea îmi dau drepturi, domnilor, şi mă folosesc de ele.

Scoase ceasul din buzunar şi se uită la el.

— Am să vă spun încă multe lucruri, adăugă el, dar acum este târziu... Binevoiţi să vă hotărîţi.

Asociaţi se consultară din priviri.

Tocmai când nu se aştepta nimeni, doctorul Jose Mira vorbi.

— Dacă ne vom gândi bine, cererea domnului baron mi se pare dreaptă, zise el apăsând pe cuvinte ca de obicei şi ţinând ochii în jos.

Abel şi Reinhold se priviră cu mirare.

Se ridică şi dădu cheia lui Rodach salutând pînă la pământ.

— Zău, zise tânărul domn de Geldberg, după un moment de tăcere, deoarece domnul baron ne dă bani, poate să aibă şi cheile !

— Fie, consimţi Reinhold, eu unul am toată încrederea în lealitatea domnului baron...

Se aplecă spre Rodach şi pe când îi da cheia, îi şopti :

— Aş dori să am o convorbire particulară de câteva minute cu domnul baron, şi dacă aş şti că nu abuzez de bunătatea sa, l-aş ruga să vină în apartamentul meu mai înainte de a pleca.

Rodach primi cu un semn din cap şi întinse mâna spre tânărul domn de Geldberg, care se apleca spre el de partea cealaltă.

— Dacă ar putea domnul baron, şopti repede tânărul, să îmi acorde o audienţă de câtevca minute, aş fi încântat să-l primesc la mine, după ce va sfârşi aici...

Rodach primi cu un alt semn din cap.

În acea clipă, cineva bătu uşor în uşa anticamerei şi camaradul lui Klaus intră, ţinând două scrisori în mână.

Pe cînd Abel şi Reinhold întoarseră capul spre servitor, Rodach simţi un deget pe umăr şi doctorul Jose Mira îi şopti la ureche :

— Voi avea onoarea să vă vorbesc îndată ce ne vom putea găsi fără martori...

Reinhold luă scrisorile din mâna feciorului.

Una era din Paris, Rodach cunoscu de departe, pe adresa uneia, cu oarecare nelinişte, timbrul poştei din Frankfurt-pe-Main.

XIII

SCRISOAREA ÎNTÂIA

Abel de Geldberg nu avea aceleași motive ca asociații lui ca să primească intervenția forțată a domnului de Rodach În trecutul său nu era nici o amenințare, și pe conștiința sa nu era altă povară decât păcatele pe care le face oricare tânăr din comerț.

Nici nu se gândea ca să se revolte măcar.

Polițele din portofoliul lui Rodach erau ele singure o armă destul de bună. Tânărul domn de Geldberg ghicea întru-câtva că între bancă și Rodach era un secret care mărea amenințarea acelei arme. În sfârșit, baronul, care ar fi putut să lovească, își da, dimpotrivă, un rol de salvator. Abel vedea în el un asociat nou, care ar putea să-l facă să nu mai câștige în viitor tot atât de mult, dar care în acel moment era un fel de providență.

În loc să-și facă griji asupra noului venit, Abel se gândea ca să tragă cât mai multe foloase și să se sprijine cât mai tare pe el.

Reinhold și doctorul aveau aproape cam aceleași idei. Însă aveau și conștiința deplină de neputința lor de a lupta cu șansa de a birui.

Li se părea că baronul avea firește aceleași interese ca și ei, și aici le era speranța.

Baronul se înfățișa în locul patricianului Zaheus Nesmer, fost asociat al băncii. Dușmanii băncii erau prin urmare, dușmanii domnului baron, și oricare ar fi fost sentimentele personale, el nu putea să fie pentru Geldberg, decât un aliat.

Trecutul acesta, pe care se părea că el îl cunoștea, și pe care îl cam atinsese în aluziile sale, era al lui Zaheus Nesmer ca și al lui Geldberg și compania. Averile amândurora aveau aceleași izvor și chiar poziția baronului îl făcea întrucâtva solitar cu trecutul acesta comun.

Rămânea să se știe până la ce punct era domnul de Rodach adevăratul reprezentant al moștenirii Nesmer. În privința aceasta, el nu adusese altă probă decât vorbele pe care le spusese și polițele pe care le avea în buzunar.

Asociații nu auziseră niciodată vorbindu-se de nepotul lui Zaheus, al cărui epitrop se pretindea Rodach că este. Nu era însă mai puțin adevărat că nu era momentul acum ca să ceară de la el cu străşnicie lămuririle de care aveam nevoie.

Baronul avea prea multe atuuri. Şi unde pui, el oferea pacea ; prin urmare nu era momentul să se ațâțe războiul. Câtă vreme era vorba numai ca să primească banii lui şi să se folosească de influența pe care o oferea el, puteau foarte bine să închidă ochii, deocamdată, şi, când va fi timpul să-i deschidă.

Cu toate că baronul era tot timpul o amenințare, venirea lui neaşteptată aducea şi speranțe. Purtarea lui părea că dovedeşte un spirit încrezător şi risipitor. Fiecare asociat se gândea să-l sondeze numai între patru ochi şi fiecare spera să tragă singur foloase din sosirea lui.

De aceea, era în întrevederea aceasta, al cărei început anunța o bătălie, un fel de amabilitate venită foarte ciudat în ce priveşte efectul, dar şi în ce priveşte cauzele.

În puțină vreme de când arătau amabilitatea aceasta, cei trei asociați se schimbaseră. Pe obrazul lor nu se mai vedea nici o urmă a acelui dispreț vrăjmaş cu care primiseră pe Rodach la intrare şi nici de groază.

Lucrurile evoluau. Toate mergeau bine.

Baronul rămăsese acelaşi şi fizionomia nu i se schimbase.

Acum, baronul câştigase bătălia şi era tot aşa de liniştit ca şi la început. Avea aceeaşi frunte liniştită şi mereu aceeaşi privire sinceră.

Avusese nevoie de o secundă ca să nu se vadă uşoara tulburare pe care i-o pricinuise scrisoarea care purta ştampila şi adresa de la Frankfurt-pe-Main. Niciunul dintre asociați nu avusese timp să bage de seamă norul care trecuse peste privirile sale.

— De la Bodin este ? zise tânărul domn de Geldberg.

— Aşa cred, răspunse Reinhold uitându-se la adresă, şi dacă domnul baron binevoieşte a şti de unde este, ne vom încredința îndată.

— Sânt de acord domnilor, zise Rodach.

Reinhold desfăcu plicul cu oarecare grabă şi începu să citească încet.

Pe când citea sprâncenele i se încruntară.

— De la Bodin este ! zise el, și bietul de el nu știe mai mult acum decât altă dată !... Bunătatea ce ne arată domnul baron îi dă dreptul să cunoască toate afacerile noastre, și pe cele mici ca și pe cele mari... Bodin, adăugă el, întorcându-se spre Rodach și începând iar a zâmbi, este unul din amploiații noștri pe care l-am trimis în grabă la castelul de Geldberg să supravegheze pregătirile faimoasei noastre serbări... Pentru că trebuie să treacă prin Frankfurt îl însărcinasem să întrebe și să afle ce făceau cei trei bastarzi ai lui Bluthaupt în închisoare.

— Ah !... zise Rodach, exagerând, fără să se gândească, aerul său de nepăsare.

— Da, zise iar Reinhold, nu dumitale însă trebuie să-ți spunem noutatea, domnule baron, că cei trei aventurieri sânt vrăjmașii cei mai înverșunați ai casei de Geldberg.

— Adevărul este, răspunse Rodach, că de multă vreme n-am mai auzit vorbindu-se despre ei. Și... ce vă spune funcționarul dumneavoastră ?

— Nimic ! răspunse Reinhold dând din umeri, s-a dus la temnița Frankfurtului și zice că n-a vrut nimeni să-i deschidă porțile.

— Numai atât ?

— Cam atât... Mai spune însă că a cercetat prin oraș, și că opinia este că de astă dată bastarzii n-au să mai scape. Știi dumneata că ei au mai scăpat și în alte dăți din mai toate închisorile din Germania.

— Se zice...

— Este adevărat.

— Se pare, adăugă tânărul domn de Geldberg, că sînt trei ștreanguri pe care nimic nu le mai oprește !

— Se zice, repetă baronul. Și ce vă mai spune funcționarul ?

— Că temnicerul din Frankfurt este un om priceput, care ține prea mult la slujba sa și care nu slăbește din ochi nici ziua nici noaptea pe bastarzi.

— Blasius merită într-adevăr laudele acestea... Și ?

— Bodin nu mai spune nimic.

Baronul se întoarse pe scaun.

— Puțin vă spune, ai dreptate, murmură el, și dacă vreți voi să știți mai mult în privința aceasta, mă pun la ordinele dumneavoastră.

Doctorul Mira, care de câteva minute părea cufundat în gînduri, ridică ochii deodată și păru că ascultă cu băgare de seamă.

— Cunoști cumva pe oamenii aceia ? întrebă deodată Reinhold și Abel.

— Îi cunosc, răspunse Rodach și chiar eu sânt din Frankfurt.

— I-ai văzut de când sunt închiși ?

— În mai multe rânduri și nu de multă vreme. Cred că ați auzit că unul din frații aceștia, Otto, câștigase toată încrederea răposatului patrician Zaheus Nesmer, sub numele de Urban Klob ?...

— Am auzit vorbindu-se despre aceasta, zise Reinhold, dar numai de când a murit corespondentul nóstru Zaheus, și abia puteam să credem !

— Cu toate acestea, era adevărat !... Pretinsul Klob câștigase atît de mult încrederea și prietenia patronului nostru comun, încât știa mai multe decât mine chiar. Din pricina aceasta am avut ocazia să intru mai de multe ori la el, ca să aflu din gura lui oarecare lămuriri care îmi lipseau și de care aveam nevoie în noua mea poziție... Văzându-l pe el, am văzut și pe frații lui...

Pe figurile celor trei asociați se vedeau diferite grade de emoție. Abel era palid și pe obraz se citea o groază nespusă. Reinhold și Mira se uitau la baron cu o curiozitate lacomă.

— Este adevărat, că seamănă leit unul cu altul ? întrebă Reinhold.

— Cam așa este, răspunse Rodach, dar știți că întotdeauna se spune mai mult decât este.

— Și seamănă cu tata lor, contele Ulrich ? întrebă doctorul ai cărui ochi erau numai foc.

— Nu, răspunse Rodach imediat...

— Și ce zic ei ?... întrebă Reinhold.

— Zic că au omorît pe patricianul Zaheus Nesmer. unul din ucigașii tatălui lor.

Reinhold și Mira lăsară ochii în jos.

— Cum adică ? zise tânărul de Geldberg. Mărturisesc ei crime ?

— Nu în fața justiției, dar în fața mea au mărturisit și pot să zic ceva mai mult : chiar se făleau.

— Sunt niște tâlhari îndrăciți ! zise tânărul.

— Sunt oameni hotărâți, zise baronul fixându-și privirea sa rece pe ceilalți doi asociați și care nu fac decât cum îi îndeamnă conștiința.

— Nu cumva ești prietenul lor ? îngână Reinhold.

Baronul încruntă sprâncenele și ochii îi scânteiară.

— Eu sunt baronul de Rodach, răspunse el ridicând capul ; tatăl lor mi-a refuzat într-o vreme mâna fiicei Margareta, care mă iubea, și disprețuiesc tot ce are legătură de departe cu sângele Bluthaupților !

Vorbele acestea pronunțate cu atâta energie, aduseră înapoi zâmbetul pe buzele cavalerului de Reinhold, chiar și jalnica figură a doctorului Mira se însenină puțin.

— Ne vorbești de vremuri trecute prea de demult, domnule baron, zise Reinhold, dar acum când mă gândesc, mi se pare, într-adevăr, c-am auzit vorbindu-se de istoria aceasta. Ți s-a refuzat mâna tinerei contese Margareta pentru ca s-o dea bătrânului Günther, vrăjitorul.

Baronul luă aerul acela de melancolie gravă pe care-l provoacă amintirile dureroase deșteptate deodată.

— Eram aproape un copil, murmură el, când am văzut-o că pleacă... Mi se părea că viitorul se întuneca pentru mine, că îmi îngheață sângele... Oh ! da, am suferit amarnic și nenorocirea aceasta n-am uitat-o încă... Am părăsit Germania... Vederea castelului de Rothe îmi zdrobea inima. Sunt douăzeci de ani de când s-au întâmplat acestea și de atunci și până azi n-am dormit odată măcar sub acoperișul tatei !

Mare adevăr era în vorbele acestea, zise încet și trist, Mira oftă ca și cum sufletul s-ar fi ușurat deodată de o povară grea de neliniște, fruntea i se descreți. Zâmbi.

— Ei bine, domnule baron, zise Reinhold întinzând pentru a doua oară mâna lui Rodach, iată o împrejurare care ne apropie mai mult decât zece ani de intimitate !... Și noi disprețuim tot ce se atinge de Bluthaupt, și noi avem pentru aceasta motivele noastre pe care le cunoști în parte !... Dar, ca să venim iar la bastarzii aceia bleste-

mați, sunt sigur că fac planuri mari în pușcăria unde sunt închiși.

— Multe planuri ! răspunse Rodach.

— Ce nădăjduiesc ei ?

— Mai întâi, să fugă de acolo.

— Toți prizonierii doresc lucrul acesta ! zise Abel care se obișnuia cu situația ; dar sunt douăsprezece luni acum de când stau sub cheie, și asta dovedește ce fel de ziduri are temnița Frankfurtului...

— Dar închipuindu-ne că au să fugă ! zise Reinhold.

— Nu-și ascund nicidecum gândurile, răspunse Rodach ; opera lor este începută și au strașnica voință ca să o sfârșească... Au să înceapă întâi cu meinherr Fabricius Van Praet.

Abel bleojdi ochii și cei doi asociați scoaseră o exclamație înnăbușită.

— Ungurul Ianoș Georgyi are să fie al doilea, zise iar Rodach care părea că din ce în ce devine mai rece, după ungur, abia vor fi la jumătatea datoriei lor.

Cavalerul se forță groaznic ca să-și mențină zîmbetul pe buze. Mira sta nemișcat și înghețat ca o piatră.

— Restul are să se îndeplinească, zise Rodach, numai dacă moartea nu va opri pe bastarzi din drum... Procedând după vârstă au să înceapă cu Moise Geldberg...

— Tata !... zise Abel încremenit și sărind drept în sus.

— Tânărul meu domn, zise Rodach, dacă dumneata nu cunoști istoria familiei, nu eu mă voi însărcina să ți-o spun... Cred însă că știi că frumosul dumneavoastră castel de Geldberg se chema Bluthaupt altă dată.

— Dar noi l-am cumpărat ! răspunse cu aprindere tânărul, și tata l-a plătit !...

— Deoarece nu eu mă gândesc să ucid pe domnul, tatăl dumitale, răspunse baronul de Rodach cu un zâmbet liniștit, e de prisos a pleda cauza lui în fața mea... Noi vorbim de cei trei bastarzi, vrăjmașii dumneavoastră și ai mei, și, pentru că m-ați întrebat, vă spun ce vor ei să facă.

Abel se lăsase pe scaun și-și șterse fruntea cu mâna.

— Uitam că sunt ziduri bune între ucigași și bietul tata ! murmură el.

— După Moise de Geldberg, urmă Rodach, care salută pe doctor cu curtenie, probabil că va fi rândul domnului Jose Mira.

Portughezul se învineţi.

Domnului de Reinhold i se tăie respiraţia. Ochii săi care erau aţintiţi la Rodach dovedeau o spaimă nespusă. După don Jose Mira, zise iar baronul, nu mai au pe cine să aleagă...

— Destul, domnule, destul !... bolborosi cavalerul.

Baronul tăcu.

O tăcere lungă se lăsă. Fiecare din cei trei asociaţi îşi stăpâni tulburarea cum putu. Tânărul domn Geldberg îl iubea mult pe tatăl său dar mai mult se iubea pe sine.

Mira era mai posomorât decât de obicei. Cavalerul era prăpădit.

Tăceau cu privirile lor lăsate în jos. Păreau că se fereau să se întâlnească.

În faţa tulburării lor a cărei pricină vinovată ori voluntară era chiar el, domnul baron de Rodach sta rece ca o piatră. Se uita, când la unul, când la altul. Pe faţa lui nu se citea nici supărare, nici plăcere.

Peste câteva minute Reinhold se strecură printr-o sforţare de spaimă care îl copleşise. Pericolul acesta anunţat nu putea să fie prea aproape, şi Reinhold ştia să fie viteaz înaintea unei ameninţări îndepărtate.

Era vorba de moarte, dar când ?

Ridică deodată capul şi începu să râdă cu hohot.

— La dracu ! domnule baron, vorbele dumitale sunt cât se poate de ameninţătoare, îi zise el.

— M-ai întrebat, domnule de Reinhold, şi am crezut că trebuie să-ţi răspund.

— Foarte mulţumesc, scumpe domnule ! De acum încolo o să ne gândim mult înainte de a te întreba !... La dracu !... Cu astfel de frumuseţi se ocupă domnii bastarzi acolo în temniţă !... Ei bine ! dacă întâmplarea va voi ca ei să scape, vom fi gata !

— Tocmai de aceea v-am dat de ştire, zise Rodach.

— Foarte mulţumesc încă odată, scumpe domnule ! Să mă crezi pe mine, poate să nu fie binele bastarzilor. Mein-

herr Van Praet este isteț... Am văzut vremuri când bravul ungur Ianos ar fi făcut din ei șase jumătăți de om cu sabia lui tot așa de ușor cum ai zdrobi o muscă, scumpe domnule baron !... Acum s-a făcut un negustor cuminte și respectat, dar trebuie să aibă el în vreun colț al biroului sabia lui veche... Cât despre noi, este sigur că o să ne apărăm cum vom putea mai bine, nu e așa, doctore ?

— Da, răspunse Mira.

— Și deocamdată vom profita de viitoarea noastră călătorie în Germania ca să recomandăm pe domnișorii aceia autorității militare din Frankfurt ca să-i păzească întocmai ca pe bestii.

— Bună idee ! zise Abel.

Cavalerul se înveselise de-a binelea.

— Eu am numai idei bune, tânărul meu prieten, răspunse râzând ; și ca probă ascultă și pe aceasta care e minunată.

— Spune-o !

— Să cerem sprijinul domnului baron în caz de război și să încheiem cu el împotriva bastarzilor o ligă ofensivă și defensivă.

— Bravo ! zise Abel de Geldberg.

— Domnule baron, zise Reinhold iar, având mijloacele să întreții cu ei relații aproape amicale, noi am putea fi înștiințați de planurile lor mai înainte și să le jucăm farsa... Ce zice domnul baron ?

Rodach păru că ezită.

— Poate că nu-i convine ? zise iar Reinhold, eu însă voi observa că se iartă orice împotriva unor ucigași.

O scânteie ieși din ochii baronului.

— Tot ce se face împotriva unor ucigași se iartă ! zise Rodach ; ai mare dreptate, domnule de Reinhold, și mă faci să mă hotăresc... Ruina dumneavoastră ar fi de acum încolo ruina mea, de aceea, și pentru acasta ca și pentru orice altceva, puteți fi siguri de mine.

Cavalerul își frecă mâinile, Abel mulmuți în numele tatălui său și don Jose mormăi un fel de mulțumire.

La ceasornic bătură ora trei ; Abel și Reinhold se ridicară.

— Domnul baron va binevoi să mă scuze, zise tânărul de Geldberg, dacă plec astfel, dar am o întâlnire pentru afacerea noastră, şi acum mai puţin decât oricând n-aş voi să lipsesc pentru că banca va primi un impuls nou.

— Şi eu trebuie să plec, zise Reinhold.

Abel salută şi ieşi. Cavalerul vru să iasă şi el, dar domnul de Rodach, care nu se împotrivise la plecarea tânărului, opri pe Reinhold cu un semn.

— Domnule cavaler, zise el, îţi cer încă zece minute. Este o chestiune importantă pe care n-am atins-o încă, din pricină că era de faţă tânărul asociat, care îmi pare că nu cunoaşte secretele dumneavoastră.

— Sunt la ordinele dumitale, domnule, răspunse Reinhold.

— Este vorba, urmă baronul, de copilul acela a cărui existenţă ar putea scăpa banca dumneavoastră.

— Care copil ? zise cavalerul prefăcîndu-se că nu înţelege, ca să aibă timp de a se gândi.

— Copilul care s-a născut în Noaptea tuturor sfinţilor, în castelul de Bluthaupt.

Reinhold se prefăcu că înţelege şi începu să râdă uitându-se la portughez, a cărui frunte îngălbenită se descreţi.

— Copilul diavolului ? zise el.

— Copilul diavolului, mormăi doctorul.

— Copilul diavolului, repetă domnul de Rodach, dacă vă place să-l numiţi astfel... Fiţi buni şi-mi spuneţi de ce avem să ne temem de el.

PARTEA A TREIA

CASA DE GELDBERG

I

A DOUA SCRISOARE

Cavalerul de Reinhold, când auzi de copilul diavolului, se căută prin buzunare și din instinct, căci pe urmă înțelesese ce făcea.

— Scrisoarea ! ce am făcut oare cu scrisoarea ?... se întrebă singur.

— Ce scrisoare ? întrebă Mira.

Cavalerul se tot căuta prin buzunare.

— Dar eu n-am visat ! murmură el, am avut două scrisori, una din Paris și cealaltă din Frankfurt ; una de la Bodin și alta de la Verdier !...

Căuta mereu și nu găsea.

Rodach încruntase puțin sprâncenele când auzise de numele de Verdier.

— Nu m-am grăbit să deschid scrisoarea lui Verdier, zise Reinhold, pentru că știu pe dinafară mai dinainte tot ce-mi poate spune... A făcut o treabă și-mi cere prețul : are dreptate...

— Dar dacă o fi făcut treaba numai pe jumătate ? zise doctorul, care începu și el să caute.

— Lasă-mă ! zise cavalerul. Dacă vreau să am scrisoarea aceasta, vreau pentru că nu e bine să las o astfel de scrisoare fără răspuns, căci despre cuprins, n-am nici o bănuială... Dar unde dracu am vârât eu peticul ăla de hârtie ?

Întoarse toate buzunarele unul după altul, fără să poată găsi nimic.

— Domnul baron este pricina răutăților ! zise el ascunzându-și necazul sub o glumă, mă gândeam numai la știrile așteptate din Frankfurt și domnul de Rodach ne-a

spus lucruri așa de interesante încât nici nu mi-am adus aminte de blestemata aia de scrisoare...

— Aș vrea să știu, zise domnul de Rodach tăindu-i vorba, ce legătură există între tânărul despre care e vorba și scrisoarea pe care ai pierdut-o.

Reinhold zâmbi.

— Asta e o farsă de-a mea, răspunse.

— Aș vrea să știu mai cu seamă, zise iar baronul foarte liniștit, cum se face că domnul cavaler de Reinhold și don Jose Mira, fără a mai vorbi de bătrânul domn de Geldberg, care, pare-mi-se, nu se mai amestecă în afaceri, n-au găsit încă mijlocul să trimită pe fiul diavolului tatălui lui.

Gluma aceasta, deși nu se potrivea nicidecum cu accentul și cu manierele domnului de Rodach, avu însă un succes foarte mare pe lângă cei doi asociați.

Reinhold începu să râdă și Mira se strâmbă după obiceiul lui când voia să se arate vesel.

— Minunat ! baroane, minunat ! zise cavalerul, Ah ! ah ! copilul diavolului... Să-l trimitem la tată-său, mi se pare foarte frumos... Eu cred că existența copilului acestuia trebuie să ți se pară foarte ciudată...

— Mai cu seamă când se gândește cineva la iscusința dumitale, de care s-a dus vestea, zise Rodach, mie mi se pare că era mult mai ușor să faci să moară copilul acesta decât bătrânul Günther de Bluthaupt și soția lui, Margareta...

— Sunt motive pentru și contra, zise Jose Mira cu tonul unui mare cunoscător.

— Așa este cum zice Mira, spuse la rândul său Reinhold, pentru că noi nu știm deocamdată cu cine avem de-a face.

— Și pe urmă, zise doctorul oftând, aici nu mai suntem în Germania !... Ah ! domnule baron ! Ce deosebire este între Paris și castelul acela vechi înțesat cu slugi stupide ori vândute, pe care le puteai face să creadă orice ai fi vrut...

— Aici, zise și Rainhold trebuie să schimbăm purtarea ! Prietenul nostru Nesmer ți-a spus poate ce mijloace am întrebuințat pe lângă Günther de Bluthaupt ?...

— Mi-a povestit tot, zise Rodach, și purtarea dumneavoastră am găsit-o pe cât de isteață pe atât de îndrăzneață.

Reinhold se umflă în pene și doctorul își reluă o clipă aerul său pedant.

— Însă în împrejurarea aceasta, zise iar baronul, m-ați făcut să pierd întrucâtva buna opinie pe care o aveam despre priceperea dumneavoastră.

— Dă-mi voie... vru să zică Reinhold.

— Și văd bine, zise iar Rodach, că o să trebuiască să vă vin în ajutor, dacă vreau să sfârșesc cu tânărul acela care ne încurcă și viitorul și averea noastră a tuturor !

Doctorul simțea o bucurie auzind pe Rodach vorbind astfel. Pe obrazul lui se citea un fel de satisfacție. La fiecare cuvânt făcea un pas mai mult în stima sa.

Cavalerul, dimpotrivă, suferea în amorul său propriu. El suferea foarte tare din pricina imputării de neputință din ultimele cuvinte ale lui Rodach.

— Negreșit, domnule baron, zise el, ajutorul dumitale are să ne fie întotdeauna foarte prețios... Dar în împrejurarea de față sunt obligat să-ți spun că vine cam târziu...

— Cum adică, zise Rodach, care izbuti să dea obrazului său o expresie de surprindere veselă, nu cumva băiatul acela o fi ?...

— Lângă tată-său ! zise Reinhold.

Rodach își frecă mâinile ; marca de răceală pe care o afișa cu încăpățânare până aici da, forța mișcării acesteia de bucurie.

Mira îl contempla cu plăcere și Reinhold se bucura de expresia lui Rodach.

Bucuria aceasta atât de sinceră și atât de vie era o profesie de credință care nu se putea pune în îndoială. Presupunând că cei doi asociați mai păstraseră puțină neîncredere și Reinhold nu se afla în cazul acesta, trebuiau

acum să fie foarte liniştiţi. Omul era dintre ai lor şi de teapa lor. Nu era mai bun decât ei : era al lor.

Chiar de la început erau motive ca să-l judece astfel. Confidentul lui Zaheus Nesmer nu putea avea o conştiinţă prea scrupuloasă, dar, în definitv, câteva îndoieli puteau pluti în spiritele acestea pentru care neîncrederea era o necesitate. Acum, nu mai aveau de ce să te teamă. Rodach era desigur ceva mai bun decât un aventurier de rând, şi avea tot ce trebuia ca să intre de-a dreptul în demna tovărăşie a asociaţilor lui Geldberg.

El trecuse printr-un examen. În cugetul lor, Reinhold şi Mira îi dădeau încredere.

— Am să mă duc cu o jumătate de oră mai târziu la întâlnire ; zise cavalerul râzând, dar nu mă pot lipsi de plăcerea de a-ţi da lămuririle cele mai bune despre tânărul acela, pentru care se pare că ai un interes aşa de mare...

Reinhold făcu cu ochiul. Lui Mira începură să-i tremure nările. Rodach zâmbi.

— Dacă aş avea afurisita aceea de scrisoare, zise iar cavalerul căutând pe sub scaune, ceea ce am să-ţi spun ar lua o întorsătură mult mai autentică, dar pentru moment trebuie să amânăm... Închipuieşte-ţi că ştrengarul acela a fost mai mulţi ani funcţionar bancar la Geldberg.

— La banca Geldberg ! repetă Rodach cu toate semnele mirării.

— Da, domnule !... Era aici sub ochii noştri, ne mânca pîinea, dansa la balurile noastre şi nu ştiam nimic !... Absolut nimic !... În sfârşit, asta e o istorie lungă, şi zău, chiar de-ar trebui să fac pe oamenii mei să aştepte zece minute mai mult, am să-ţi spun în câteva cuvinte. Ştiu foarte bine că de la întâi noiembrie 1834, atunci când puteam crede că se sfârşise totul, bastarzii lui Ulrich ne jucară o farsă afurisită la castelul de Bluthaupt...

— Au furat copilul lui Rodach.

— Au ieşit din pământ, zise cavalerul, ca nişte diavoli ce sunt !... Toată noaptea privegheasem şi făcusem o treabă care nu a fost prea veselă. Când i-am văzut acolo, stând între cele două cadavre şi leagăn, cu mantalele lor mari roşii, zău, ne-a fost teamă. Chiar Ianoş care nu e de

felul lui fricos, scăpă sabia din mână și fugi urlând ca un nebun. Am fugit și noi și bastarzii au rămas. Este foarte sigur că dacă n-ar fi fost ei proscriși încă de pe atunci, am fi avut multe de descurcat cu justiția nemțească... Dar, din fericire, poliția avea tot atâta ură pe ei, pe cât ne iubea pe noi. Nu cutezară. Se mărginiră să ia copilul cu leagăn cu tot. Era mult. Aveau cu ei o slujnică și un paj care puteau, la nevoie, să mărturisească împotriva noastră și să facă multe încurcături asociației noastre...

— Iartă-mă dacă îți întrerup vorba, domnule cavaler, zise Rodach, Zaheus Nesmer mi-a povestit de multe ori toată partea asta a istoriei. Pajul și slujnica s-au dus din colo de Haidelberg cu copilul... Bastarzii îi dădeau bani pe care îi luau nu se știe de unde...

— De la drumul mare, mormări doctorul.

— Se poate și de la drumul mare. Dumneavoastră ați căutat și ați izbutit să furați pe copilul diavolului.

— Ungurul l-a furat, zise Reinhold.

— Iată ce nu știu eu, zise Rodach.

— Copilul era de patru-cinci ani pe atunci, poate chiar mai mic, pentru că suntem de treisprezece ani la Paris. Nu ne gândeam încă să părăsim Germania. De aceea l-a trecut în Franța, camaradul nostru Ianoș a avut totdeauna prostia să fie delicat! A vrut cu orice preț să păstreze viața copilului. Cum a sosit la Paris l-a încredințat unei femei care acum face negoț la Templu și care pe atunci vindea bucăți de postav vechi prin Hală... Pe femeia aceasta o chema Batailleur..."

Rodach făcu o mișcare. Reinhold vorbi mai departe fără să bage de seamă.

Copilul a rămas vreo doi-trei ani, pe urmă, într-o bună dimineață, a fugit și femeia Batailleur, care aștepta încă să-și primească un sfert din pensia făgăduită, nici nu-și mai dădu osteneala să-l caute. Ghicești foarte ușor ce s-a petrecut cu el atunci, fără să mai ai nevoie să-ți spună cineva. A umblat haimana prin oraș făcând toate micile meserii, ca orice copil sărac, și cerând poate și milă... Odată ieșisem de la Bursă cu un portofel plin cu bani și cu valori. Pe când mă urcam în trăsură mi se păru că aud o voce de copil care mă chema, dar am crezut că

trebuie să fie vreun cerşetor şi eu am sistemul să nu încurajez lumea vicioasă dând de pomană...

În privinţa asta mă aliez de minune cu democraţii şi cu adepţii ştiinţei sociale, care spun că pomana degradează pe om, şi împing demnitatea civismului până a refuza să dea cinci parale nenorocitului care întinde mâna... Trăsura mea mergea în trap mare şi tot mereu auzeam în spate ca un fel de strigăt. Asta nu mă supără. Mă gândeam la o mie de lucruri urâte. Când am ajuns în colţul străzii Ville-l'Evêque, am auzit încă un ţipăt şi mi s-a părut că vocea era stinsă. Trăsura mea se opri în curtea casei. Când am pus piciorul pe treptele peronului, obiceiul m-a făcut să pun mâna pe haină ca să pipăi locul unde trebuia să fie portofelul meu. N-am simţit nimic în locul acela, care de obicei era tare. M-am căutat numaidecât : în buzunar nu era nimic ! Atunci mi-am adus aminte de glasul pe care îl auzisem şi m-am întors iute acolo.

Nu m-am dus departe. În colţul străzii Ville-l'Evêque, chiar în locul unde auzisem cel din urmă ţipăt, am găsit un copil prost îmbrăcat, stând pe o piatră şi strângându-şi pieptul cu amândouă mâinile. Era plin de transpiraţie ; părea foarte ostenit şi nu mai putea să se mişte. Dar, cum mă zări, sări în sus şi se repezi spre mine, cu portofelul în mână. Pe legea mea, scumpe domnule, copilul avea o figură frumoasă şi eu ţineam mult la banii din portofel, în care mai aveam şi câteva hârtii care îmi puteau pricinui multe neajunsuri. Ce vrei ? Sunt momente când şi cei mai cu minte se prostesc ! Ce vă zic ? Am căzut în cursă. M-am înduioşat ca un om de rând şi am plătit unui maestru de caligrafie să înveţe pe copil să scrie, şi mai târziu copilul acela ajunse funcţionar la Gerdberg...

— Ah ! domnule cavaler, zise Rodach foarte rece, nu te mai recunosc !...

— Aşa e, răspunse Reinhold, căutând sincer să se scuze, mă mir chiar eu când mă gândesc... Dar, încă ceva, sunt momente când şi cel mai cuminte nu ştie ce face. Şi, cine ştie dacă toate acestea nu se vor schimba în bine ?... Dacă acel copil ar fi rămas în stradă, ar fi crescut departe de ochii noştri şi vreo întâmplare neprevăzută ar fi putut oricând să-l împingă înaintea noastră, pe când aşa...

— E adevărat, zise Rodach și imprudența e bună la ceva. Dar cum ai știut dumneata mai târziu că el era ?...

— N-am aflat atunci... Adevărul e că erau foarte mulțumiți de el în birouri ; lucra foarte bine și simțeam un fel de slăbiciune pentru el. Dar totdeauna am avut noroc și, de nouă ori din zece, când fac o prostie, întâmplarea face întotdeauna s-o repare. Ce să vezi ? Ștrengarul nostru într-o bună dimineață se îndrăgostește. Și de cine ? De fata cu care vreau eu să mă căsătoresc.

— De domnișoara d'Audemer ?... zise Rodach cu vioiciune.

— Eu ți-am spus numele ei ? întrebă cavalerul. Chiar de ea ? De domnișoara d'Audemer se îndrăgostește. Eu cred, Dumnezeu să mă ierte, că fetița îl găsise frumușel. Asta era primejdios. Eu m-am ferit să pomenesc ceva vicontesei, pentru că scumpa femeie era așa de simplă, încît ar fi fost capabilă să ia copiii de mână și să-i însoare... Asupra lui Franz am vrut eu să lucrez. Era loc pentru el în casa Van Praet ori într-a camaradului nostru Ianoș și am hotărât să-l depărtez din Paris.

Într-o seară, după ce se sfârși serviciul în birouri, m-am dus în micul apartament pe care-l avea în strada Anjou. Nu venise încă acasă. Portăreasa mă lăsă să urc, fără să întrebe cine sunt, și mă dusei în camera lui de culcare. Nenea Franz era jucător de cărți. Avea leafă mică și casa era săracă. M-am așezat pe un scaun să-l aștept. Pe când îl așteptăm fără să gândesc la rău, am făcut inventarul mobilierului lui.

Deodată mi se opriră ochii pe un medalion, cît o monedă de cinci franci, care strălucea, atârnând de zid, deasupra patului. În medalion era un portret care mi s-a părut a fi al domnișoarei d'Audemer. Mă înșelasem. Când vei vedea pe Denise, dacă mai ții încă minte figura contesei Margareta, ai să înțelegi că puteam să mă înșel. Denise are figura leit a mătușii sale și portretul era al contesei Margareta.

Împrejurul portretului era o șuviță de păr blond care nu putea fi decât al contesei ori al surorii Elena, pentru că știi cât de mult semănau amândouă în tinerețe.

— Ca tot ce naște din Bluthaupt, zise baronul cu nepăsare, chiar eu, care prin femeie mă trag dintr-o con-

tesă de Bluthaupt, soția străbunului meu Albert de Rodach, se zice că și eu semăn puțin cu familia lor.

— Adevărat, murmură doctorul, chiar acum mi-a venit ideea.

Se opri însă, ca și cum n-ar fi vrut să-și termine cugetarea.

— Zău ! Nu găsesc multă asemănare între domnul baron și Bluthaupții pe care i-am cunoscut, zise Reinhold. Dar ce e sigur este că micul Franz era leit contesa Margarta și, prin urmare, semăna cu domnișoara d'Audemer. Nu pot pricepe cum n-am băgat de seamă mai din vreme ! Ca să venim iar la istoria noastră, în loc să aștept pe tânăr, am coborât scara în fugă. Mi se schimbaseră ideile. Nu mai vream acum să-l trimit în Anglia, nici în Olanda, ci mult mai departe...

— Numai din pricina medalionului l-ai recunoscut ? întreabă domnul de Rodach.

— Moralmente, nu-mi trebuie mai mult, răspunse Reinhold, asta a fost de ajuns ca să mi se deschidă ochii. Îmi adusei aminte de trăsăturile tânărului. Ce să-ți mai spun, am fost așa de sigur atunci ca și acum. Dar aveam un mijloc ca să-mi întăresc convingerea și l-am și întrebuințat.

Întîlnirea mă făcuse să regăsesc în târgul de la Templu, unde am interese destul de mari, pe femeia Batailleur căruia îi încredințase copilul ungurul, prietenul nostru, cu vreo paisprezece ori cinsprezece ani mai înainte.

M-am dus la ea chiar în seara aceea și am întrebat-o. Ea îmi spuse că pe copilul care-i fusese adus odinioară îl chema Franz. Franz fără alt nume.

Ceva mai mult, ea își aducè aminte de medalion, după unele semne, căruia îi scoase aurul dimprejur și-l înlocuise cu aramă.

A doua zi, am pus pe șeful lui de birou să-i caute pricină și fu numaidecât gonit din slujbă.

Poate c-o să ți se pară că era o nesocotință a grăbi așa de tare lucrurile, dar vezi că aici vin în toate zilele oameni din Germania. Întâmplarea putea să dea loc la vreo întâlnire supărătoare.

Ş-apoi, chiar dacă nu mai era în slujbă la bancă Geldberg, eu tot îl aveam în mână. Deşi îşi schimbase locuinţa, aveam oameni care îl spionau deaproape şi ştiau orice pas face.

Eh ! Bietul băiat ducea un trai care repede l-ar fi pierdut, şi eu n-aş fi simţit nevoia să mă amestec dacă un om foarte cumsecade, care-mi face treburile mele la Templu, nu mi-ar fi adus nişte ştiri foarte îngrijorătoare.

Este ceva nespus de ciudat, domnule baron, şi care merită să-ţi spun: în târgul de la Templu e un furnicar alcătuit numai din vechile slugi şi vasali de-ai lui Bluthaupt...

— Adevărat !... zise Rodach.

— Sunt cel puţin două duzini toţi, zise iar cavalerul exagerînd puţin ca să facă anecdota mai picantă, şi sunt toţi oameni credincioşi stăpânilor vechi care îi duceau de lesă ca pe nişte câini. Ei au o ură nebună pe actualii împrejurări, dacă bunăoară ar putea pune mâna pe coproprietari ai castelului.

Negreşit că ei nu pot face lucru mare, dar în astfel de pilul lui Günther, apoi reaua lor voinţă ar ajunge de temut.

Acum acesta mi-ar părea destul de greu, dar atunci, tânărul era plin de viaţă... Agentul meu, care este ca şi el o slugă veche de la Bluthaupt, era însărcinat de mine să afle cam ce fel de planuri şi speranţe aveau el. Este un om foarte isteţ, care a rămas prietenul compatrioţilor săi şi care îmi vînd foarte ieftin micile lor secrete.

— Cum îl cheamă ? întreabă Rodach ?

— Johann, răspunse cavalerul, locuieşte în Petite-Corderie, şi ţine el şi cu nevasta lui cârciuma Girafei unde se bea un vin minunat. Dacă în toată cireada asta de nemţi ai cumva să spionezi pe cineva, înţelege-te cu Johann şi ai să fii mulţumit.

— Mulţumesc, răspunse baronul, când voi avea nevoie mă voi folosi de el. Dar, nu-ţi pierde, te rog, şirul istoriei

— Cam prin vremea aceea, zise Reinhold, Johann avea să-mi plătească nişte datorii ale clienţilor mei de la Templu. A venit la mine şi mi-a spus că printre nemţi umblau nişte zvonuri. Se pretindea că moştenitorii lui

Bluthaupt erau în Paris și ei plănuiau să-l caute și să-l întreţină prin toate mijloacele posibile. Poftim !

În faţa lui Johann n-am arătat nici o teamă. Destăinuirea asta mă puse mult pe gânduri, așa că, în sfârșit, m-am hotărât să termin odată cu omuleţul ăsta, a cărui existenţă ameninţa de douăzeci de ani banca Geldberg. Doctorul Mira, care tace, a știut și el planul și în împrejurarea asta mi-a dat niște sfaturi minunate. Micul Franz n-avea alţi prieteni de cât oamni de rând și toată ziua ședea numai în cârciumă. M-am dus numaidecât să caut pe un oarecare Verdier, un stricat, și i-am făgăduit o răsplată foarte bună dacă ar putea să-l provoace pe Franz la o ceartă. Tocmai asta căuta și Verdier. Era unul din aceia care toată ziua stau în sala de arme și căruia îi plăcea la nebunie să omoare, din când în când, pe câte cineva. Cunoștea pe Franz pentru că îl întâlnise de mai multe ori prin cârciumi.

S-a dus în cârciuma de care i-am vorbit eu și a izbutit nu mai știu cum, să-l facă pe Franz să-i dea în cap cu un pahar de bere. Era mai mult decât trebuia. Se hotărî o întâlnire pe a doua zi, adică azi și fiindcă s-au bătut de dimineaţă, pe când răsărea soarele, acum sunt tocmai zece ore de când cel din urmă Bluthaupt s-a dus să-și întâlnească străbunii...

— Cel puţin astfel crezi... zise Rodach.

— Scumpe domnule, sunt singur.

— Nu poţi dumneata să dorești asta mai mult decât mine... Dar, în sfârșit, nu ai nici o siguranţă și șansele unui duel...

— Ah ! scrisoarea ! blestemata aia de scrisoare !... zise Reinhold înfuriat, dacă aș putea s-o găsesc, te-ai încredinţa numaidecât ! ...

Se ridică și mai căută iar prin toate locurile pe unde căutase și mai înainte. Deodată zări ceva alb sub pendulă.

Scoase o exclamaţie de triumf și puse imediat mâna pe lucrul acela alb. Era scrisoarea, care aruncată cu nepăsare, lunecase sub pendulă.

Reinhold o ridică deasupra capului.

— Cinci sute de ludovici că moștenitorul este mort ! zise el.

— Nu pariez niciodată, răspunse Rodach. Să vedem, te rog, ce spune înăuntru.

Reinhold lăsă scrisoarea până în dreptul ochilor și se uită la ea zâmbind. Pe urmă rupse plicul foarte încet.

Rodach nu-l slăbea din ochi, având pe obraz o expresie de curiozitate lacomă.

II

AMORURILE LUI JOSE MIRA

Domnul de Reinhold se juca cu pretinsa nerăbdare a baronului. Cu o încetineală calculată rupea plicul scrisorii de la Verdier și zâmbea cu răutate. Se uita pe dedesubt la domnul de Rodach.

Baronul își juca așa de bine rolul lui de curios, încât doctorul se temea să nu-l vadă pierzându-și răbdarea și se crezu dator să-i vină în ajutor !

— Haide, cavaler, copilăria dumitale nu își are locul acum. E vorba de un lucru serios, și domnul baron te așteaptă.

— Hei ! negreșit că așteaptă ! zise Reinhold râzând. Se vede foarte ușor chiar după obrazul lui... Dar dacă n-ar fi afurisita asta de întâlnire la care trebuie să mă duc imediat, nu mi-ar fi nicidecum milă de domnul baron și l-aș face să mai aștepte ca să-l învăț să nu se mai îndoiască de priceperea noastră. Dar să vedem !... Adevărul e că prea umblu încet.

Azvârli plicul și deschise scrisoarea.

Abia citi primele rânduri și zâmbetul îi pieri ca prin farmec.

Păli sub fardul de pe obraz. Sprâncenele i se încruntară și fruntea i se încreți.

— Ei, bine ! ei, bine !... zise doctorul, speriat de simtomele acestea rele. Nu cumva s-o fi descoperit ceva ?

— Mi se pare că scrisoarea nu aduce ceea ce așteptam noi, murmură domnul de Rodach foarte rece.

Reinhold blestemă și amenință aerul cu pumnul.

— Ah ! tâlharul ! zise el, mișelul !... zace culcat pe paie cu o lovitură de sabie nu știu unde și mă roagă să-i vin în ajutor. N-am să-i dau nimic !... Ah, tâlharul ! Am să-l învăț eu !

Vocea îi tremura în gât. Era roșu ca un rac și avea spume la gură.

— Cum ? zise baronul, spadasinul dumitale s-a lăsat să fie împuns de copil !...

Reinhold mototoli hârtia în mână cu mânie.

— Pot eu să știu ?... răspunse el. Pungașul îmi face un roman întreg. Ah ! Mișelul !... Cine s-ar fi așteptat la așa ceva !...

— Dar bine, ce spune el ? întrebă Jose Mira.

Reinhold în loc să răspundă, azvârli scrisoarea în foc, înfuriat. Hârtia nu nimerise în gura căminului, ci se lovi de marmură și sări înapoi între picioarele baronului.

Rodach se aplecă și o luă.

— Ții ca hârtia asta să ardă ? întrebă el ori îmi dai voie s-o citesc ?

— Mai e vorbă ? răspunse Reinhold dând din umeri, fă cum vrei, domnule baron !... Ah ! tâlharul ! tâlharul !...

Rodach desfăcu scrisoarea și o citi tare :

— „Scumpul meu domn..." Scumpul meu domn ! zise Reinhold scrâșnind din dinți, din partea unui astfel de mișel... Care n-a știut să lovească !... Îmi place, zău !

Baronul citi :

— „Scumpul meu domn... Credeam că am o știre bună să-ți dau azi de dimineață, dar nu mă așteptam la nenorocirea care mă costă mai scump decât pe dumneata."

— Mai scump decât pe mine ! urlă Reinhold. Ai mai văzut un astfel de mojic ?

— „Toate măsurile noastre erau bine luate, după cum știi", citi mai departe domnul de Rodach, „tânărul și eu trebuia să ne întâlnim la orele șapte în pădurea Boulogne. Eu am fost primul acolo, după cum era și datoria mea, dar în locul copilului așteptat..."

— Iar glumește, scrâșni Reinhold.

— „În locul copilului așteptat“, citi baronul, „am găsit o prăjină de om cu care mă certasem eu odată... Drept vorbind, nu puteam să refuz provocarea afurisitului aceluia care știa multe despre mine încât poate să mă trimită acolo unde nu vreau să mă duc...“

— La ocnă, afurisit tâlhar ! mormăi iar Reinhold.

— „Cu toate acestea“ citi iar baronul, „cînd mi-a poruncit să las pe tânărul nostru în pace, eu am refuzat scurt. Atunci el m-a făcut să pun fără voie mâna pe sabie și mi-a băgat-o în piept...“

Baronul se opri aici și dădu din cap ca un om care cugetă adînc.

— Încearcă să te liniștești, domnule cavaler, zișe el cu un ton cam aspru. Noi avem nevoie să gândim limpede... Lucrul acesta e serios, vezi dumneata și ar dovedi întrucâtva că tânărul are protectori nevăzuți...

— Într-adevăr ! zise Jose Mira, care luă o înfățișare mai fioroasă.

— Negreșit că e adevărat !... zise și Reinhold. Dar cine știe dacă nu cumva stricatul de Verdier nu ne minte...

— Ce interes ar avea să vă mintă ? întrebă baronul.

Reinhold mai deschise gura ca să blesteme iar pe nenorocitul Verdier, dar, cu cât îi trecea necazul, cu atât îi venea rațiunea și vedea întâmplarea sub o înfățișare deosebită.

Observația domnului de Rodach îl împinsese spre aâ“ macâs

— E adevărat, zise el, în sfârșit, dacă Verdier nu minte, apoi întâmplarea aceasta are să ne aducă multe belele pe cap. Cine poate să fie acel misterios apărător ?...

Baronul deschise mâinile cu acel gest din umeri care mărturisește neștiința.

— Să vedem sfârșitul scrisorii, zise el.

„După ce-mi făcu neamțul cadoul acesta, plecă așa cum venise și mă lăsă rănit în pădurea Boulogne.

Am fost adus în mantaua mea, dar n-am nici o lescaie, scumpe domnule Reinhold și acum fac apel la generozitatea dumitale“.

Cavalerul făcu din cap un semn negativ.

— „Ştii bine ce mi-ai făgăduit" zicea mai la vale în scrisoarea lui Verdier, „Ş-apoi pentru dumneata am fost rănit şi îmi eşti dator o sumă. Altă dată vom fi mai norocoşi. Aşteptând vizita dumitale, ori alt semn al răspunsului dumitale, scumpul meu domn, sunt al dumitale prea devotat...

I.B.Verdier

Baronul rupse scrisoarea în bucăţele şi le azvârli în foc, având însă grijă să păstreze în palmă bucăţica pe care era scrisă adresa lui Verdier.

Pe urmă îşi încrucişă braţele pe piept şi se răsturnă pe scaun.

Reinhold era foarte deziluzionat. Lovitura aceasta îl rănea pe neaşteptate. Nu era un om care să se priceapă prea mult şi lucra numai după îndemnurile altuia. În momentul de faţă n-avea nici o idee ; spiritul său speriat vedea un fel de viitor iu lupte noi şi cu primejdii care se năşteau iar...

Copilul, pe care îl crezuseră aşa de slab, şi aşa de uşor de strivit, avea în spatele lui protectori necunoscuţi !

Şi trebuia ca oamenii aceştia să fie foarte puternici şi inteligenţi dacă au putut descoperi primejdia care ameninţa pe cel din urmă dintre Bluthaupţi.

Şi dacă erau puternici, putea cineva să spere că au să se mărginească multă vreme la defensivă ?

Doctorul avea aceleaşi gânduri ! numai că el cugeta mai adânc şi chiar ajungea la o concluzie.

— Trebuie să ne strângem jocul, zise el, după câteva secunde de tăcere, şi, deocamdată trebuie să ne ferim mult să nu cumva să nemulţumim pe nenorocitul acela, care ar putea să ne aducă mari încurcături.

— Tocmai această opinie voiam să vă arăt şi eu, zise baronul de Rodach, şi, dacă îmi este permis să vorbesc ca un membru al casei, aş zice că noi trebuie să menajăm pe Verdier şi să-i împlinim cererea. Nu se ştie ce se poate întâmpla !

— Aş fi de părere, zise doctorul, ca domnul Reinhold să se ducă repede la Verdier, să ia de la el lămuriri.

— Să mă întorc la mişelul acela, eu ? Poate să moară de zece ori în cocioaba lui fără să mă ostenesc să urc cinci etaje !... M-a înşelat ca un netrebnic şi nu vreau să mai aud de el !

— Dar... începu doctorul.

— Tot ce ai spune nu va fi de nici un folos !... Nu vreau !... Cine ştie dacă scrisoarea asta n-o fi vreo cursă şi nu voi cădea în ea ducându-mă în mansarda lui ?

— Se poate foarte bine şi asta, zise domnul Rodach, dar eu am avut în viaţa mea aventuri mult mai grozave decât aceasta şi, dacă vreţi să mă însărcinaţi pe mine, eu mă voi duce la Verdier din partea dumneavoastră.

Reinhold se strâmbă, pe când, dimpotrivă, don Jose Mira mulţumi cu căldură.

— Acum, zise Rodach, nu mai ţin pe domnul cavaler, căruia îi cer iertare că l-am făcut să întârzie de la întâlnire... Nu aş voi însă să se părăsească sub impresia supărătoare pricinuită de scrisoarea aceea... Mai adineauri ofeream ajutorul ameu băncii Geldberg. I-l ofer şi acum şi fără să făgăduiesc că voi reuşi, pot cel puţin să dau speranţe.

— Ai dumneata vreun mijloc ?... întrebă iute Rainhold.

— Nici eu nu prea ştiu bine, răspunse Rodach, dar am învins piedici mai grele decât aceasta şi vă pot zice : Fiţi cu sufletul liniştit...

Reinhold tocmai asta cerea. Se ridică resemnat şi scutură cu amabilitate mâna lui Rodach.

— Eşti providenţa noastră, domnule baron ! zise el tare.

Pe urmă, la ureche, îi şopti :

— Dar să nu uiţi te rog, că te aştept acasă la mine, peste vreo oră...

Rodach se înclină şi Reinhold ieşi.

Când se închise uşa, doctorul îşi apropie scaunul şi încercă să ia un aer amabil, dar nu-i prea reuşi.

Cu toate acestea, faţa lui luă o culoare mai puţin sinistră şi pe buze parcă avu un zâmbet.

După ce apropie scaunul la distanţa pe care el o crezuse convenabilă, scoase din buzunar o tabachere mare de aur, cu care începu să se joace.

Asta ţinu o secundă.

Pe urmă, puse tabachera pe marmura căminului, îşi frecă mâinile iute, clipind de două ori din ochi.

Baronul aştepta.

Doctorul tuşi, înghiţi o pastilă împotriva guturaiului şi-şi netezi cu degetul sprâncenele aspre.

Rodach aştepta, mai serios şi mai rece ca oricând.

— Da, da, zise, în sfârşit doctorul, care păru că ridică un munte. Da, vezi bine, domnule. Tocmai asta e părerea mea.

— Adică ? întrebă Rodach.

— Adică, domnule baron, că dumneata eşti în momentul de faţă salvatorul băncii Geldberg... Nu vreau să-ţi ascund că mi-a trecut prin cap o bănuială când te-am văzut intrând...

— Ce bănuială ?

— O bănuială aproape fără importanţă pentru că, nu trebuie să-ţi ascund, chiar de ai fi fost acela de care mă temeam eu, tot m-aş fi sprijinit pe dumneata cu toată inima, atât de mult dispreţuiesc pe bieţii oameni pe care i-ai văzut ! Asociaţii mei, zise doctorul cu un oftat adânc. Vai ! Da, domnule baron !

Gheaţa se spărsese.

Mira, tăcutul, îşi simţea gâtul plin de vorbe. N-avea decât încurcătura alegerii.

— Dar o să vorbim iar de domnii aceştia, zise el. Vorbeam cu dumneata şi ziceam că în primul moment te luasem drept un vrăjmaş de-al nostru.

Dar toate bănuielile s-au dus, una după alta.

De când ai păşit pragul camerei, te examinez foarte atent şi ceea ce am văzut, ceea ce am ghicit, îmi dă încredere... Dacă banca de Geldberg mai poate fi salvată, apoi desigur că dumneata ai s-o salvezi.

Rodach salută în tăcere.

— Interesul dumitale te îndeamnă la aceasta, zise iar doctorul şi mă bucur într-adevăr când văd, în sfârşit, un om printre noi !

— Nu cumva vrei să-mi dai a înţelege că ai motive să te plângi de ceilalţi asociaţi ? întrebă baronul.

— Am ceva mai mult, răspunse don Jose vorbind mai încet. Îi dispreţuiesc şi nici nu vreau să-i văd.

Să nu te miri domnule Rodach dacă vorbesc astfel în fața dumitale. Eu vreau ca banca să fie salvată și mi se pare indispensabil ca dumneata să știi cum să te porți cu asociații lui Geldberg. Bătrânul Moise, după cum știi, trăiește cu desăvârșire retras de lume. El are un cap bine organizat pentru comerț, dar Dumnezeu știe, cu ce se ocupă ! Nu mai trebuie să ne așteptăm la nimic din parte-i. Fiul lui, Abel, este un biet băiat îngâmfat și slab, mic de spirit, moale, prost și răsfățat de întâmplare, care i-a dat oarecare reputație printre nătării de la Bursă.

— Pari aspru, zise baronul.

— Sunt drept !... Domnul cavaler de Reinhold ar fi un om destul de bun dacă soarta l-ar fi lăsat în locul lui de aventurier de rând... Minte cu iscusință și sfruntarea sa izbutește câteodată să înșele. Manierele lui sunt o contrafacere a manierelor oamenilor din lumea mare și am văzut foarte mulți burghezi care îl priveau ca pe tipul domnului mare... Din nenorocire, s-a trezit în fruntea unei bănci foarte mari și poziția sa l-a zdrobit. Bietul Reinhold și-a ieșit din fire. S-a crezut un economist mare. El este într-un fel pricina, dintr-o mie și una de specule absurde, pe care numai niște creieri înguști ca ai lui puteau să le născocească.

— Încercările lui trebuie că au discreditat banca ! zise domnul de Rodach.

— O ! Doamne ! nu tocmai, răspunse doctorul ; Reinhold are în privința asta oarecare pricepere. El speculează numai mizeria, mizeria care nu știe să se apere, care n-are nici măcar puterea să se plângă !... Ocupă-te să iei săracului jumătate din pâinea lui de toate zilele și toți au să-ți spună că ești filantrop... Afacerea din Templu, care, vorbind drept, este o camătă mârșavă, pentru că Reinhold, sub pretext că le plătește chiriile acelor nenorociți, le ia o parte bună din câștigurile lor, i-a dat renume de milostiv... Ceea ce este primejdios, este mulțimea nebună a afacerilor lui și dreptul pe care îl are să ia din casa noastră ori câți bani ca să-și facă mendrele lui. Reinhold este pentru bancă o povară zadarnică, o umflătură care poate aduce moartea dacă nu va fi tăiată la vreme...

— Și în calitatea dumitale de doctor, ai avea poftă să încerci cura asta? întrebă Rodach.

— Domnule baron, am să-ți fac propuneri foarte însemnate, răspunse Mira și sper că n-o să-ți pară rău că ai stat cu mine cîteva minute... Dar, mai întâi, mi se pare că trebuie negreșit să-ți vorbesc de cele trei fete ale domnului de Geldberg... Cea mai mică este încă un copil. Nu știe ce se petrece în casă și surorile ei n-au avut încă vreme să-i găsească o vină.

Cea de-a doua, ar fi o femeie minunată poate, dacă n-ar avea o soră mai mare. Sora aceasta mai mare este măritată cu un agent de schimb care era bogat și pe care l-a adus în sapă de lemn... Este frumoasă ca un înger și rea ca un diavol... Dacă s-ar fi putut stabili un cont între ea și bancă am putea avea în timpul de față între un milion cinci sute de mii de franci până la două milioane în casă.

— Nu cumva o avea o a patra cheie? întrebă baronul.

— Nu, dar se folosește de cheia unuia din noi, răspunse doctorul.

— Și ce-ar putea face ea cu toți banii aceștia?

— Joacă la cărți! Dar mai de multe ori câștigă decât pierde, și o cred foarte bogată!... Trebuie să aibă ea în Paris vreun agent care-i plasează sub un nume străin sumele mari pe care le pune de-o parte în fiecare zi... Este o femeie ciudată. Un caracter strașnic, un spirit de elită, dar și fără inimă... Sau cel puțin fără milă! zise doctorul apăsându-și fruntea pe mână. Pentru că în ea este o iubire adâncă. Aceasta ar fi o virtute, dar a împins-o mai departe în viciu. Este o ființă curajoasă care a ghicit răul și care a înțeles binele, o fire curajoasă și hotărâtă, știind să îndrăznească orice și să prefacă orice. Femeia tulburată de capriciu, aprinsă de pasiune, bărbat gol prin voința ei strașnică, demon prin viclenie, rece și răbdarea de a înșela.

Obrazul doctorului pierduse masca aceea de pedantism înghețat pe care o avea de obicei pe obraz. Împrejurul buzelor avea un zâmbet amar și trist, ochii lui visau și vorbele-i ieșeau fără voie din conștiința sa.

— Am cunoscut-o copil, zise doctorul încet și cu vocea mai îmbunată. Cred că pe atunci avea un suflet frumos!...

Am cunoscut-o apoi fată tânără și am putut citi câteodată în fecioria gândului ei... Știe cineva ce sunt femeile și ce este Dumnezeu ? Când mă gîndesc la zilele acelea, mă îndoiesc, asta-i tot. Câteva luni ea a stat în cumpănă între aceste două căi deschise pe care bărbații le-au numit bunul și răul... Dacă ar fi fost lăsată în voia ei, nu pot spune ce drum ar fi ales... Ce e sigur, e că a fost o voce ce i-a șoptit la ureche cuvinte de seducere... Un om i s-a așezat în cale ca să-i spună că virtutea este numai o minciună și că în cer nu e nimic... Un om cu vorba batjocoritoare, cu îndoiala sinceră și adâncă, un om care și-a făcut o fericire ca să-i înghețe tinerele ei avânturi și să fasoneze sufletul fetei după chipul sufletului lui, al lui, care era tocit și veștejit... Omul acesta o iubea cum nu se poate descrie și o avu...

Doctorul se opri ca să respire cu putere. Pieptul părea că i se mărește și o lumină de foc i se aprindea în ochi.

— A fost un triumf plin de beție, zise el cu un accent mișcat. Sara era frumoasă ca un mărgăritar din Orient... Într-al cincisprezecelea ei an... Niciodată n-a fost vreo fiică a Evei atât de frumoasă... Omul care fusese un minut stăpânul ei nu mai era de multă vreme tânăr. Ar fi putut să fie tatăl amantei lui, dar omul acesta, încă din zilele adolescenței, își reprima avânturile inimii și se ocupa numai cu lucruri serioase care nu-i dădeau timp să se mai gândească și la altceva. Omul acesta nu iubise niciodată. El nu știa decât ticăloșiile pasiunii și dorințele sfâșietoare care chinuiesc pe pusnici. A fost paradisul deschis !...

Rodach asculta, cu mâinile încrucișate pe genunchi. Fizionomia și atitudinea sa dovedeau cea mai mare nepăsare. Doctorul, dimpotrivă, era foarte mișcat.

Era un contrast ciudat. Portughezul, de obicei atât de liniștit și rece, lăsă să vorbească singura pasiune a vieții lui, care era ca un fel de lamentare. Rodach însă nu da nici un semn de interes.

Și doctorul vorbi mai departe, alunecat pe panta amintirilor lui. Nimeni nu-l încuraja, dar el spunea mereu tot ce avea pe suflet, întocmai ca un copil prea

slab ca să păstreze un secret, el a cărui conştiinţă nu se deschisese niciodată privirilor unui prieten.

Pe un străin îl alesese ca duhovnic. Era mai mult un necunoscut, poate era un duşman.

— Aceasta ţinu două-trei luni, zise el iar. Poate cineva să trăiască singur şi mâhnit după câteva zile de fericire aşa de mare ?... Domnule baron, ai ghicit cine era omul acela ?

— Nu, răspunse Rodach distrat.

Mira îl privi o clipă.

— Eu eram ! zise dânsul cu o voce sugrumată.

Baronul nu arătă că se miră câtuşi de puţin.

— Ascultă-mă, domnule ! zise doctorul cu un fel de aprindere, eu eram !... Mă furişasem lângă fată fără sfială. Cheltuisem ani întregi ca să fasonez inima asta după cum îmi plăcea mie şi pentru munca asta lungă, am avut două luni de fericire !... Ghiceşti ?... După aceste două luni am rămas îndrăgostit... mai îndrăgostit... Am ajuns nebun. M-a făcut rob ! Şi au trecut cinsprezece ani de la aceste două luni !...

Buzele lui Mira tremurau şi obrazul lui din galben, acum era vânăt.

III

JOI 8 FEBRUARIE, LA AMIAZĂ

— Domnule, zise Rodach lui Mira, mie mi se pare că trebuie să vorbeşti mai mult sau mai puţin de starea de faţă a băncii de Geldberg. Nu pricep legătura şi te rog să mă faci să înţeleg.

Odată în viaţa lui, doctorul arătase tot ce avea în suflet. Acum şi-l închise supărat.

Mărturisise o crimă odioasă în episodul parfumat al unui amor. Se indignă văzând pe baron rămânînd rece la confidenţa lui.

— După cum zici, domnule, răspunse el liniştindu-se deodată, tot ce-ţi spun eu priveşte banca de Geldberg... Nu aş fi îndrăznit să te ţin ca să asculţi o istorisire care m-ar fi privit numai pe mine... O singură vorbă te va face să înţelegi tot ; Sarah îmi este datoare mai multe milioane.

— Şi negreşit că ai acte ?

— N-am nimic.

Baronul aşteptă ca Mira să-l lămurească mai bine.

Figura acestuia exprima acum neîncredere şi parcă îi părea rău că vorbise prea multe, dar nu mai putea să-şi ia cuvintele înapoi.

— Domnule baron, zise el cam mâhnit, nu pot zice că am păstrat toată speranţa ce se născuse în mine prin venirea dumitale. Răceala cu care primeşti destăinuirile mele mă face să mă tem că m-am înşelat în privinţa intenţiilor dumitale... Cu toate acestea voi merge până la capăt... Sunt nebun, ţi-am spus şi nebunia mea rămâne fără leac pentru că am să iubesc în veci pe femeia aceasta care mă urăşte şi care doreşte ruina mea... Orice nebunie îşi are însă ceasurile ei de luciditate. Când sunt departe de ea şi mă gândesc, mă revolt. Doresc cu tărie să scap de jugul ei. Gândurile mele ambiţioase pe care le omoară tirania ei renasc mai vii şi mai tari. Vreau să-mi câştig averea pe care mi-a luat-o !... Banca de Geldberg pe care ea a ruinat-o de o parte, pe când Reinhold şi Abel o săpau pe de altă parte, vreau s-o reînalţ, s-o ridic iar pentru profitul meu, pentru profitul meu şi al dumitale, domnule baron de Rodach, dacă vei binevoi să părăseşti pe amândoi colegii mei ca să te aliezi numai cu mine.

Era făcut ca baronul să nu se mire de nimic.

— Lucrul acesta nu mi se pare cu neputinţă, domnule doctor, răspunse Rodach cu tonul cel mai firesc, fii bun numai şi mă lămureşti cum trebuie.

Mira privea pe baron în faţă şi în ochii lui se vedea o scânteie de inteligenţă şi de voinţă.

Rodach aştepta, neclintit şi gata la orice.

— Banca de Geldberg este a noastră, zise iar doctorul, dacă vom lucra împreună... Numai din pricina aceasta ţi-am cerut întâlnirea.

— Domnule doctor, te ascult.

— Dumneata sosești din Germania cu polițe asupra noastră pentru o sumă foarte mare... Dumneata ne susții, însă interesul dumitale este să ne menajezi și chiar să ne aperi. Dar interesul dumitale ar putea fi altul și, în cazul acesta, Dumnezeu știe cât ar fi de bolnavă banca ! Ascultă-mă, te rog, cu luare aminte ! Abel nu are nimic altceva decât o jumătate de duzină de cai, pe care crede că sunt de rasă. Reinhold cu toată lipsa sa de prejudecăți și cu toată priceperea, n-are decât datorii. Doamna contesă Lampion este bogată, dar averea ei nu ne privește. Cât despre bătrânul Moise nu prea știu ce să zic. Împrejurul lui este un mister pe care nu l-am ghicit... Trebuie să fie o pricină pentru care se ascunde, dar care o fi aceasta ? M-am convins că nimeni din casă nu știe mai multe decât mine în privința aceasta. Nici funcționarii, nici fiul lui, nici fetele lui nu știu nimic. Oricum, oricare i-ar fi secretul este vădit că nu putem aștepta nimic de la el... Și casa este goală... Cred că mă înțelegi ?...

— Puțin... Fii bun și isprăvește.

— O ! Doamne ! nu-mi rămâne lucru mare să mai spun, decât că doamna de Laurens îmi datorează o sumă foarte mare și că numai cu viclenie o pot lua înapoi.

— Pe urmă ?...

— Îndată ce voi pune mâna pe bani, eu sunt bogat față de asociați mai săraci... Dumneata vii amenințând, numai eu am în mână mijloacele să te satisfac... Este învederat că dacă ne unim amândoi banca este a noastră.

— Este adevărat, zise Rodach, dar chiar acum este în mânile mele.

— Dă-mi voie ! Eu pot să am bani peste câteva zile... Dacă banca îți va achita datoria, dumneata pierzi în realitate singura armă care ne poate speria, pentru că, fie zis între noi, domnule bron, secretele pe care ai putu să le afli sunt grave, dar e multă vreme de când toate acestea au trecut, castelul de Bluthoupt este foarte departe de Paris și ar trebui probe...

— Am probe, zise baronul, azi dimineață am pus undeva în Paris o cutie mică adusă din Germania în care

sunt destule acte cu care vă pot face să vă suiţi toţi trei pe eşafod, domnilor asociaţi ai lui Geldberg.

Doctorul îşi trase mai mult instinctiv scaunul înapoi şi aţinti pe Rodach cu o privire speriată.

— N-am vorbit despre aceasta în faţa celorlalţi, zise el iar, pentru că mi s-a părut de prisos pentru nişte oameni care se recunoşteau singuri băruiţi mai dinainte. Dumitale domnule doctor, îşi spun aceasta, foarte rece. Bagă bine de seamă şi fără să te sperii. Ca probă, îţi spun că primesc bucuros alianţa dumitale.

Fruntea lui Mira se mai însenină puţin.

— Aş putea şti ce se află în cutia aceea ? murmură el cu un pic de teamă.

— N-am ce să-ţi ascund... În ea se află scrisori de-ale dumitale domnule doctor, scrise de la castelului de Bluthaupt în 1823 şi 1824... Scrisorile acestea sunt scrise, trebuie s-o mărturisesc, cu o prudenţă nespusă, dar ele sunt explicate sau aşa ceva prin alte scrisori ale lui Van Proet, ale ungurului, ale domnului de Reinhold şi chiar ale lui Moise Gelberg, scrise în diferite epoci...

— Şi cum ai putut să ţi le procuri pe toate ? murmură portughezul.

— Foarte uşor... Zaheus Nesmar era asociatul dumneavoastră al tuturor, dar nu şi prietenul... Trăia numai cu gândul că într-o zi se putea naşte un conflict între dumneavoastră şi încă din prima clipă a asociaţiei, el îşi pregătea arme pentru vremea bătăliei.

— De mai bine de douăzeci de ani ! zise Mira.

— O, Doamne, da !... Capetele acestea nemţeşti au baza prudenţei. Dacă vreo dată ne vom lua la discuţie, îţi voi da amănunte mult mai satisfăcmătoare asupra conţinutului cutiei, pentru că nu ţi-am făcut încă inventarul complet al ei. Azi însă suntem în pace şi putem vorbi iar de negocierile noastre fără să ne preocupăm de un caz de război care poate să nu vină niciodată.

Doctorul îşi închipuise deocamdată că are să izbutească foarte uşor, dar aproape că-şi pierduse speranţa. Acum, prindea iar speranţă. Armele acestea, oricât de grezave ar fi fost, Rodach nu voia să le întrebuinţeze. Deşi avea un interes ca să nu înceapă războiul.

Când doctorul se gândea, făcându-şi în mintea lui un fel de bilanţ al primejdiilor şi al şanselor sale, Rodach zise ca şi cum ar fi vrut să-l liniştească :

— Să stabilim bine situaţia, te rog... Eu sunt tare, dar ce motiv aş avea eu să vă fac rău degeaba !... Interesul meu este ştiut : vreau să încasez pentru nepotul meu creanţele moştenirii Nesmer, şi în acelaşi timp dacă lucrul nu e cu putinţă, să procur pentru mine, foarte cuviincios, o avere mică...

Fruntea portughezului se însenină cu desăvârşire. Baronul descoperea, în sfârşit, o parte slabă.

Aveau să se înţeleagă.

— Rămâne învederat, zise Rodach, că n-am aşteptat momentul acesta ca să înţeleg adevărata stare a lucrurilor. Ca probă e că am şi scos douăzeci de mii de lei din buzunar şi că m-am şi pus cu desăvîrşire la dispoziţia băncii. Pentru mine, lucrul cel mai de căpetenie e ca banca să trăiască şi să aibă cu ce plăti. Acum dumneata îmi oferi ceva mai bun, o împărţeală între doi inşi în loc de o împărţeală între patru. Mai înainte de a primi, am vrut numai să te fac să simţi că aş putea pretinde partea leului...

— Şi că eşti generos, neluând decât jumătate, zise doctorul, tăindu-i vorba. Îţi acord aceasta, domnule de Rodach, cu atât mai bucuros cu cât aştept sprijinul dumitale ca să pot aduce şi eu partea mea la noua noastră societate.

— De astă dată nu pricep de fel, zise baronul.

— Nu ţi-am mărturisit că iubesc pe femeia aceea ! murmură doctorul. Că o iubesc ca un nebun ?... Nu ţi-am mărturisit că sunt robul ei şi că numai o vorbă a ei e deajuns ca să mă facă să uit totul ?... Dacă mă duc eu singur spre ea, sunt sigură mai dinainte că o să fiu învins şi nu sper decât în ajutorul dumitale.

— Ai ajutorul meu, răspunse Rodach hotărât. Dă-mi mijlocul să-ţi pledez cauza şi o voi pleda.

Doctorul îşi apropie scaunul, atâta mulţumire avu el văzând că neguştoria mergea pe roate.

Îşi mângîie încă o dată tabachera de aur şi reîncepu să se joace cu ea.

Peste câteva secunde, își puse coatele pe genunchi și se plecă înainte. Începu să vorbească.

Rodach îl asculta cu luare aminte.

Vorbi zece minute. Apoi baronul se ridică să plece.

— Ne-am înțeles, domnule doctor, zise el. Deoarece, de când am sosit în Paris, n-am hotărât nici o întâlnire cu nimeni, ora și ziua sunt totdeauna pentru mine.

— Trebuie gândit la scadențe, răspunse Mira, pe zece ale lunii e ziua plăților. Dacă vrei să ne întâlnim pe opt.

— La amiază, dacă primești.

— Fie la amiază.

— Nu uita mai cu seamă !... joia viitoare, 8 februarie, la amiază, vei fi la doamna de Laurens.

— Voi fi, domnule doctor.

— Domnule baron, contez pe dumneata, te rog să primești mulțumirile mele foarte sincere.

Mira întinse mâna lui Rodach. Baronul abia i-o atinse.

Se despărțiră și în clipa când Rodach pășea pragul putu auzi vocea dactorului care-i zicea încă o dată :

— Joi, 8 februarie, la amiază...

Intră într-un fel de budoar, mobilat luxos, dar lipsit până la un oarecare punct de acel gust care dă preț tuturor lucrurilor.

Erau mobile minunate, având forme ciudate și titluri pretențioase de a se sprijini pe cele patru picioare ale lor. Covorul era foarte scump, pierderile luau ochii și draperiile care îmbrăcau pereții diminuau aproape sub o mulțime de tablouri împodobite. Se vedeau acolo câteva tablouri de maeștri și foarte culte prostii plătite cu sume nespus de mari.

Afară de tablouri, erau statuete, vase japoneze și tot felul de lucruri chinezești.

Pe cămin, pe masă, pe etajere, numai nimicuri.

Era unul din acele locuri unde nu poate cineva să intre, fără să zică : Este un muzeu ! Ce fire de artist !

Este un adevărat sanctuar ! E delicios ! Încîntător ! Adorabil !... Și altele.

Impozitul e fixat, trebuie să zici asta ori să nu treci pragul.

Divinitatea templului era aici însuși tînărul Abel de Geldberg.

Abel sta de vorbă cu baronul Rodach.

Nu era un minut de când fusese introdus baronul. Abel isprăvise complimentele preliminare și-i oferea havane dintr-un toc costisitor.

Baronul primi țigara fără să se uite la toc.

— E ! domnule baron, zise Abel oferindu-i foc, am luat libertatea să te chem în mansarda mea și sper că ai să fii așa de bun să mă scuzi.

Baronul făcu un semn afirmativ din cap.

El era poate primul muritor care intrase în sanctuar fără să zică o prostie.

— Este foarte amabil din partea dumitale, domnule baron, zise el, jucându-se cu mobila absiniană ca un cunoscător, că ai binevoit să-ți aduci aminte de mica mea cerere.

— Am venit, domnule, răspunse Rodach, pentru că în poziția în care ne găsim, am crezut că dumneata ai să-mi faci vreo propunere importantă.

Abel își improvizase mai dinainte o serie întreagă de fasoane cavalerești, dar răceala domnului de oRdach se poate că-l schimbase și scurtase orice încercare de familiaritate prematură.

— Domnule baron, răspunse el, nu te-ai înșelat nicidecum. Am într-adevăr, să-ți fac o propunere și doresc foarte mult să-ți convină... De frică să nu te țin prea mult, voi intra de-a dreptul, dacă vrei, în subiect.

Rodach aprobă cu un gest curtenitor.

— Iată, zise Abel. Este cam multă vreme de când mi se pare că am băgat de seamă că doctorul Mira și domnul cavaler de Reinhold au niște secrete la care nu vor să mă inițieze și pe mine... Azi, câteva cuvinte pronunțate de dumneata, mi-au schimbat îndoielile în certitudine. Nu-ți cer, domnule baron, să-mi destăinuiești nimic, dar este învederat pentru mine că în trecutul lui Reinhold

şi al lui Mira era vreo afacere posomorâtă în care se găsește, amestecat, într-un fel ori în altul, domnul de Geldberg tatăl.

— E adevărat... Este aşa ceva... răspunse Rodach.

Abel aşteptă o secundă, crezând că tovarăşul are să mai spună ceva.

Baronul fuma foarte liniştit şi scotea rotocoale frumoase de fum.

— Aşadar, e ceva sigur, zise iar Abel. Ei bine, domnule. Cu toate că nu ştiu nimic despre aceasta, îţi pot afirma că tata a fost înşelat de ei... Îi cunosc eu firea sa slabă şi bună şi cunosc şi caracterul domnilor asociaţi ai mei. Nu e nici o nevoie să-ţi mai spun vorbele lui : „Reinhold este un mişel pe care nimic nu-l opreşte, iar afurisitul de Mira, mutul care nu e mai bun decât Reinhold".

— Ca să-mi spui acestea, mi-ai dat întâlnire ? întrebă Rodach scuturând cu degetul cel mic cenuşa de la ţigară.

— Nu, domnule, răspunse Abel, ţi-am cerut o întâlnire pentru că mi s-a părut că dumneata ai acelaşi interes pe care îl are şi banca şi pentru că am vrut să pun în mâinile dumitale o afacere cu un rezultat bun pentru noi toţi. Vorbesc negustoreşte. E o problemă de viaţă şi de moarte !

Abel se opri o clipă, ca să-şi aducă aminte discursul, pe urmă zise iar :

— Mein herr Van Praet din Amsterdam are asupra noastră o poliţă exigibilă de vreo jumătate de milion.

— Ah ! făcu Rodach, numai atât ?...

— Eu pot mai bine decât oricine să ştiu cifra, de vreme ce sunt însărcinat să tratez direct cu casa Van Praet. Sunt acum mai multe luni de când corespondentul acesta, nemaiputând aştepta ne-a trimis ameninţări. Dacă nu s-a purtat încă aspru cu noi, pot s-o atribui fără deşertăciune diplomaţiei pe care am desfăşurat-o în afacerea aceasta... Dar orice lucru are un sfârşit... Sunt foarte sigur că cel din urmă termen de cinsprezece zile pe care-l primise în urma străduinţelor mele nu are să mai fie prelungit cu nici un chip.

— Şi când expiră termenul acesta ? întrebă baronul

— Sîmbăta viitoare.
— Ai ceva încă vreme să scrii.
— Am scris prea mult !... O nouă scrisoare n-ar folosi la nimic... Știu că puterile casei Van Praet sunt în mâinile unui agent din Paris și că în caz de neplată, chiar sâmbătă vor începe urmăririle.
Baronul scoase țigara din gură și-l privi pe Abel foarte serios.
— Scumpul meu domn, zise el, îmi dai o știre foarte supărătoare... Dar mi se pare că nu pot nimic...
— Poate, răspunse Abel. Mie îmi vine să cred însă că mein herr Van Praet ar fi dispus să ne trateze mai puțin aspru dacă n-ar fi fost împins împotriva noastră în același timp de Ianoș Georgy și de patricianul Nesmer chiar... În sfârșit, interesul lui, bineînțeles, n-ar fi să facă să cadă banca. M-aș duce chiar eu la el, dar trebuie să-ți spun mai bine adevărul : mi-e frică să părăsesc Parisul și să las banca în mâinile acestor doi oameni care deja au târât-o așa de aproape de ruină.
— Înțeleg, zise Rorach foarte serios.
Era cea dintâi vorbă ce ar fi putut-o lua cineva drept o încurajare și tânărul domn Geldberg se bucură.
— Pe când așa, domnule baron, zise tânărul, nu știu de ce nu ți-aș încredința tot ce am pe lume.
— Este multă onoare.
— Ba nu !... Sunt înzestrat, se zice, cu un spirit cum nu se poate mai pătrunzător. Te-am judecat, numaidecât și chiar asprimea sincerității dumitale a făcut ca să te stimez... Și pe urmă, ești gentilom. Între gentilomi, ne înțelegem mult mai bine și mult mai repede. Dacă mișeii aceia, pe care sunt obișnuit să-i numesc asociații mei, ar avea o picătură de sânge nobil în vine...
Rodach se abținu să nu zâmbească.
— Mi se pare că domnul cavaler de Reinhold... începu el.
Abel ridica din umeri.
— Este un burghez, scumpul meu domn, burghez din părul perucii și până în talpa lată a picioarelor !... N-ai idee cât sufăr eu !... Dar, ca să venim iar la ale noastre, este sigur că poziția dumitale față de noi, te face foarte

tare... Eu, pe de altă parte, port numele de care este legat tot creditul băncii. Dacă odată afacerea Van Praet va fi cum se cade reglată, pentru mine criza e sfârşită şi cred că viitorul e al nostru. Îţi vorbesc cu o desăvîrşită sinceritate, fii bun şi-mi răspunde şi dumneata la fel. Nu crezi că am putea să înlăturăm pe cei doi oameni, pe care îi dispreţuim deopotrivă, şi să formăm noi amândoi o asociaţie ?

— Ba da, răspunse baronul.

Figura lui Abel se însenină.

— Vezi aşa ! zise el, sunt încântat să te aud vorbind astfel scumpul meu domn... Fiinţele acelea două îmi sunt mai nesuferite decât pot spune... şi va fi, o nespusă onoare ca să am asociat pe un om ca dumneata !

Rodach salută.

— Eu nu fac complimente, zise iar tânărul, şi ca să-ţi dau o probă de adâncă încredere ce am în dumneata, sunt gata să-ţi încredinţez afacerea cu Van Preat, care este tot viitorul băncii... Ai consimţi să o iei ?

— Foarte bucuros, răspunse Rodach. Interesele noastre sunt, se ştie aceleaşi şi cele câteva cunoştinţe pe care le am de la Zaheus Nesmer, vechiul meu patron, îmi vor da, sper ,oarecare autoritate în faţa corespondentului olandez al dumneavoastră.

Abel zâmbi.

— M-am cam aşteptat eu la aşa ceva, zise el. Cu toate că nu ştiu toate secretele dumitale, eu am făcut oarecare mici observaţii şi lucrez potrivit cu ele.

— Zaheus îmi spunea de multe ori, răspunse Rodach foarte serios, că tânărul domn de Geldberg are un merit mai presus de vârsta lui...

Abel luă acel aer modest în care pătrundea naivitatea orgoliului.

— Compliment curat ! murmură el. Dar să ne înţelegem asupra afacerii Van Praet... Azi este luni şi trebuie două zile până să primim veşti din Amsterdam. Dacă nu te vei afla la Van Preat joi, 8 februarie, de dimineaţă, contraordinul nu va sosi la timp.

— Nimic nu mă împiedică să mă aflu la Van Praet joi de dimineaţă, răspunse Rodach.

— N-ai nici o afacere, în Paris ?

— Nici una ! Abia am sosit.

Abel își frecă mâinile.

— Bine de tot ! zise el. Mă temeam de vreo piedică, dar acum am cuvântul dumitale. Chiar adineauri, în camera noastră de consiliu, am văzut cum tratezi afacerile și m-aș prinde pe capul meu că o să ai un succes deplin !

— Și eu sper, zise Rodach.

— După ce te vei întoarce ne vom ocupa de scumpii mei asociați. În lipsa dumitale, mă însărcinez să pregătesc mijloacele.

Rodach se ridică și aruncă în foc mucul de țigară dintre degete.

— Contez pe iscusința dumitale, scumpul meu domn, zise el, cât despre mine, mă voi strădui și eu foarte mult.

— Adu-ți aminte că trebuie să fii în Amsterdam joia viitoare, 8 februarie, la amiază, cel mai târziu !

— Voi pleca mâine cu trăsura de poștă și-mi iau angajamentul să fiu joia viitoare la poarta drumului Van Praet mai înainte de a fi bătut ora douăsprezece.

— Vrei să te conduc până la poștă ? întrebă Abel.

— Dacă nu-ți este prea greu ? primesc cu recunoștință.

— În felul ăsta, voi fi sigur că ai plecat !... își zise Abel în gând. Îți voi aduce procura mea, toate dosarele afacerii, zise el pe urmă tare, și pe drum îți voi da cele de pe urmă deslușiri de care ai putea avea nevoie... Pe mâine dar, scumpe domn !

— Scumpe domnule, pe mâine !

Cei doi asociați noi își strânseră mâna cu multă prietenie și domnul baron de Rodach plecă.

După ce ieși baronul, tânărul de Geldberg își frecă mâinile cu un aer triumfător.

— De ce povară am scăpat !... zise el tare. Iată un om care se crede negreșit foarte diplomat cu aerul său grav și cu răceala lui împrumutată !... Nu e mai puțin adevărat că a făcut tot ce am vrut.

Râse și se uită în oglindă ca să vadă dacă semăna cu portretele descrise de Talleyrand.

: : : : : : : : : :

Erau cam zece minute de când Rodach ieșise din sanctuarul tânărului Geldberg.

Acum se plimba la braț cu cavalerul de Reinhold pe o terasă mică care comunica cu apartamentul acestuia.

Vorbeau.

— Știam foarte bine că avem să ne înțelegem de minune, zise cavalerul. Dumneata ai prea mult spirit ca să nu împărtășești părerea mea în ce privește pe prostuțul de Albert și pe nenorocitul doctor, care seamănă cu un trădător de melodramă. Nu rămâne îndoială că trebuie eliminați amândoi. Dumneata ai prea multă pricepere ca să nu simți cât de folositor este demersul pe lângă ungurul Ianoș... Dar nu e timp să recunoaștem toate acestea, căci ne obligă să facem ceva.

— Și eu tot asta vreau. Să lucrez, răspunse Rodach.

— Ei așa !... Vezi dumneata, pentru mine este învederat că domnul Ianoș și mein herr Van Praet s-au înțeles ca să ne atace în același timp. Amândoi și-au fixat pentru zece ale lunii termenul scadent... Ei bine, să parăm lovitura care mă privește și să lăsăm pe nătărăul de Abel să se descurce cum o putea.

— Foarte bine.

— El n-are să poată face nimic, împotriva burtosului de olandez și noi o să-l putem zdrobi mai ușor...

— E limpede ca ziua.

— Dar, vezi dumneata, nu trebuie să dormim ! Abia avem timpul care ne trebuie și ca să lucrezi bine, baroane, ar trebui să fii la Londra. Așteaptă numai puțin !

— Numără pe degete, pe urmă zise :

— Joia viitoare, 8 februarie, înainte de amiază.

— Foarte bine, zise Rodach.

— Să vedem, gândește-te bine... Nu te oprește nimic ?

— Abia am sosit din Germania și n-am întâlnit încă pe nimeni.

— Atunci, poți să-mi dai o siguranță ?

— Îmi pot lua angajamentul foarte serios, zise Rodach, să mă aflu la Londra joia viitoare, 8 februarie, înainte de amiază.

IV

CAVALERUL DE REINHOLD

Jose Mira și Abel de Geldberg aveau motive temeinice ca să-și atragă ajutorul baronului de Rodach. Mira se simțea slab împotriva unei iubiri de cincisprezece ani, cu atât mai puternic cu cât ținuse mult și ținea încă în adâncul unei inimi goale, în care se stinsese orice alt sentiment. Abel vrea să rămână în Paris unde îl reținea dansatoarea și caii, pe urmă frica de a nu fi păcălit de cei doi asociați ai lui.

Pe de altă parte, doctorul și Abel vedeau că banca era în mâinile domnului de Rodach.

Avansul considerabil pe care îl făcuse fără să fie obligat de cineva le da o idee despre poziția sa financiară și făceau în același timp, să se presupună la el o ușurință de caracter din care ar putea profita foarte bine.

De aici, ofertele de asociație. Și ofertele acestea nu erau o comedie falsă.

Abel și Mira doreau foarte sincer să își altoiască slăbiciunea lor, lovită, cu forța acestui om, care părea bogat și hotărît.

Dar nici Abel, nici Mira nu aveau motive atât de puternice cum avea domnul cavaler de Reinhold.

E adevărat că acesta era în aceeași situație ca ei, dar el avea să aranjeze o afacere grea.

Îngrângerea pe care o suferise, în duelul lui Verdier împotriva tânărului Franz, îi scădea cu mult încrederea în sine și îi arăta că mai există încurcături de care crezuse el că o să scape.

Spiritul îi era bolnav și vedea atâtea piedici iscându-se de-a lungul drumului, încât se descuraja. Îi trebuia, negreșit un ajutor.

Când văzuse că nu izbutise, numai singura idee de a înfrunta pe ungurul Ianoș îl ameţea și călătoria la Londra îl speria încât, mai înainte de a o întreprinde, ar fi privit, cu braţele încrucișate ruina băncii de Geldberg.

Ungurul era un om grozav. Douăzeci de ani trecuţi nu-i schimbase firea lui bătăioasă. Făcuse avere, dar tot se supără ca un sălbatic, și nu știa să sfârșească o discuţie altfel decât cu sabia.

Chiar aceasta îi făcuse un renume în cetatea Londrei. Era ca un leu din pricina pistoalelor lui. În orașul englezesc, unde tot felul de excentrităţi sunt apreciate, era foarte mult admirat negustorul acesta care avusese cincizeci de duieluri și niciodată proces.

Bietul cavaler de Reinhold ar fi vrut mai bine să vadă cincizeci de procese decât un singur duel.

Așa că nu mai putea sta în loc de bucurie că baronul de Rodach primea așa de ușor propunerile sale.

Era o izbândă! Baronul avea să înfrunte bătaia în locul lui și să-i scoată castanele din foc. Ce om cumsecade era domnul de Rodach!

Cum venise el tocmai la vreme cu aerul lui de ameninţare care se sfârșiseră apoi cu tot felul de amabilităţi! El plătea datoriile băncii, făgăduia bani pentru serbarea din Germania, voia să repare într-o zi prostia făcută de ticălosul Verdier, în sfârșit, primea o misiune grea care putea izbuti, dar care avea și multe piedici.

Și toate acestea pentru a încasa niște creanţe, pe care, zău, am putea să nu le plătim când ne vom îmbogăţi!

Ce om! ce minunat om! și ce bine făcuse patricianul Zaheus Nesmer că murise...

Cam amenința domnul acesta de Rodach care avea în mâini arme pe care nu le putea nimeni dispreţui, dar erau arme curtenitoare. El nu voia să le întrebuinţeze pe cele două și, în loc să lovească, dimpotrivă ajuta! Și să nu zici că nu avea o inimă miloasă baronul!

Reinhond râdea de el în gândul lui.

— Este învederat, domnule baron, zise cavalerul, că ai înţeles mult mai bine partea tare și partrea slabă a poziţiei dumitale faţă de noi... Alţii ar fi încercat nebu-

neşte măsuri straşnice, dar raţiunea dumitale înaltă ţi-a arătat care ar fi primejdia lor... Cu mersul pe care îl urmezi, eşti foarte sigur nu numai să fii plătit integral, dar încă să te faci unul din şefii băncii de Geldberg, care, am speranţa, nu va cunoaşte în curând decât doi şefi, pe dumneata şi pe mine, domnule baron.

— Primesc profeţia, răspunde Rodach.

— Minunat, gândea Reinhold, păstrează tu, prietene cât pofteşti aerul semeţ şi rece !... Zău, tu, cum ai dreptul să fii mândru şi pentru treaba pe care o faci meriţi să te stimez ? !

— La Londra ajungi în treizeci şi şase de ore, zise Reinhold tare, dar nimeni nu poate fi sigur de vremea de pe mare, şi ca să ajungi la vreme ai face bine să pleci chiar de mâine dimineaţă.

— N-am ce să fac în Paris, răspunse baronul. Am numai câteva comisioane de mică importanţă, pe care le voi putea sfârşi chiar azi înainte de aprinsul lumânărilor. Voi pleca când vei voi.

Reinhold îi strânse braţul foarte prieteneşte.

— Adevărul e, baroane, că trebuie să fii admirat. Totdeauna gata !... Niciodată piedici !... Ce minunat o să meargă toate, când vom conduce amândoi afacerile băncii... Eu unul mă simt dispus să fiu nu numai asociatul, chiar prietenul dumitale, în toată puterea cuvântului !...

Reinhold pronunţă vorbele acestea cu foarte mare căldură.

Muşchii obrazului baronului, care până atunci fusese impasibil, tresăriră puţin. Pleoapa i se lăsă în jos, dar nu destul de repede ca să nu se vadă scânteind ochii şi o cută adâncă apăru sub mustaţă.

Asta ţinu o clipă. Cavalerul de Reinhold nici n-avu vreme să bage de seamă.

Fu atent numai la accentul din vocea baronului care răspundea :

— Între asociaţi, domnule de Reinhold, este întotdeauna foarte bine să fie prietenie şi nimic nu mă împiedică să nu-ţi fiu prieten.

Cavalerul ridică ochii cu sfială, atât de mult contrasta tonul domnului de Rodach cu vorbele lui. El se aștepta să întâlnească un obraz dușman și priviri amenințătoare.

Dar fața baronului își reluase într-o clipă nemișcarea ei rece.

— Mai înainte de a ne despărți, urmă el, te-aș ruga să-mi dai deslușirile care îmi trebuie pentru călătoria mea la Londra și hârtiile necesare sarcinii mele.

Reinhold se întoarse în apartamentul lui și se duse la birou. Însă, când luă cheia ca să deschidă, îi veni o idee :

— Vezi că lucrul acesta are să dureze multă vreme ! zise el. Socotelile sunt cam încurcate... Mi se pare că ți-am vorbit ceva de o afacere capitală... Față de fată și mai cu seamă de mamă sunt în toată puterea stăruințelor bucolice care se întâmplă înainte de logodnă. Și acum tocmai se apropie timpul ca să merg, ca în fiecare zi, la doamna vicontesă d'Audemer. Ai primi să-mi acorzi un minut diseară ?

— Nu pot, răspunse Rodach. Călătoria aceasta la care nu m-am așteptat, are să mă facă să fiu foarte ocupat toată noaptea.

— Bine !... Dacă vrei să-mi lași adresa voi veni la dumneata oricât de târziu ai voi.

Baronul nu răspunse numaidecât.

— Scumpul meu domn, zise el, în sfârșit, sunt un om cu manii. Îmi place să fiu foare liber pe drum și niciodată nu-mi dau adresa.

Cavalerul zâmbi și-l amenință cu degetul.

— Vreo istorie amoroasă ! Pariez ! zise el. Știm noi că în Germania sunt femei frumoase și domnul baron negreșit că...

— Ai voie să crezi ce-ți place, domnule cavaler, răspunse baronul.

— Mă iartă dacă am mers prea departe ! Dar trebuie să ai documentele înainte de a porni.

Se gândi vreo câteva minute.

— Iată ceva care ar înlătura piedica, zise el, dar iar mi-e frică să nu-ți stric cumva obiceiul.

— Ce e ? zise Rodach.

— De aici până în Boulogne diligența merge mai repede decât poșta.

— Cum voi ieși de aici mă duc să-mi opresc loc...

— Dacă nu te supără, voi avea onoarea să te conduc până la mesagerii și vom vorbi pe drum.

Reinhold, vorbind astfel se gândea tot ca și Abel de Geldberg.

„În felul ăsta voi fi foarte sigur de omul meu și orice pas fals va fi cu neputință".

— Primesc bucuros, răspunse Rodach. Mîine voi veni devreme la dumneata și vom pleca împreună. Acum, te las să-ți vezi de afaceri, domnule cavaler, și-ți doresc noroc bun.

Se îndreptă spre ușă. Reinhold îl însoți vorbind încă și vru să-l ducă până în curte.

Coborâră împreună scara principală și străbătură birourile, unde funcționarii erau gata de plecare.

În anticameră nu mai era decât o singură persoană care sta pe banca de marochin verde.

Klaus se plimba încă în lung și în lat.

Persoana care aștepta încă la ceasul acela târziu, sta într-un colț în spatele camerei. Era biata mamă Regnault, care ședea colo de mai bine de trei ore, nemișcată, tăcută. Când Rodach și cavalerul treceau pragul ușii, Klaus îi spusese doamnei Regnault, pentru a douăzecea oră, poate, că nu se putea să vadă pe domnul Reinhold.

Bătrâna nu răspundea și sta acolo zdrobită.

Klaus începuse să creadă că ea voia să doarmă acolo în anticameră.

Biata femeie văzuse de foarte multe ori, în lunga ei așteptare, deschizându-se ușa birourilor și arătându-se în prag figuri străine. La fiecare deschidere, ea își zicea :

— Dacă cel care va ieși nu va fi el, voi pleca.

Persoana care ieșea, trecea fără să se uite la ea. Nu era cavalerul de Reinhold și cu toate acestea bătrâna tot nu pleca.

I se părea că va părăsi casa aceea, va pierde cea de pe urmă speranță.

Afară o aştepta ruşinea de care nu putea scăpa şi apoi, era gândul agoniei între zidurile unei închisori.

De astă dată iar, când se deschise uşa, ea ridică iute ochii obosiţi de plâns şi i se păru că visează. Cât sânge îi mai rămăsese i se sui în obraz. Se ridică drept în picoare şi dădu un ţipăt de bucurie.

Reinhold şi domnul de Rodach întoarseră deodată ochii spre partea de unde venea ţipătul. Văzură pe bătrână întinzând braţele care tremurau şi care părea că e nebună.

Cavalerul se învineţi. Se opri în loc ca şi cum era să calce pe un şarpe.

Rodach recunoscuse pe femeia bătrână, adică îşi adusese aminte că o văzuse aşteptând. Nimic altceva. Dar, cum întoarse ochii spre cavaler, îl văzu cât era de tulburat.

Ce putea pricinui tulburarea aceasta aşa de fără de veste, dacă nu bătrâna ? Rodach se uită din nou la ea, cu mai multă luare aminte.

O văzu cum luase o figură rugătoare. Îi văzu emoţia adâncă care era pe faţa ofilită. Obrazul ăsta îi deşteptă amintirile.

El nu putea încă să-i dea un nume. Se gândea numai. Îşi aducea aminte. Era sigur că mai văzuse undeva pe bătrîna aceasta...

Ea se uita cu ochii umezi la cavaler.

Reinhold nu se mişca din loc. Sta cu ochii pironiţi în pământul sufletului său, dar încă nu înţelegea.

Klaus se oprise în celălalt capăt al anticamerei. Se forţa în zadar să-şi păstreze acel aer impasibil şi grav pe care îl lua de obicei când îmbrăca haina neagră. Se uita de departe la scena asta cu ochii mari zăpăciţi şi se întreba ce legătură putea să fie între domnul cavaler de Reihnold, atât de mândru, atât de bogat, atât de obraznic şi nenorocita aceea bătrână, care mai adineauri abia cuteza să-i zică o vorbă.

Doamna Regnault nu era pentru el decât o cerşetoare, cu aerul ei umil şi cu hainele roase până la urzeală. Cum să priceapă el efectul ciudat pe care îl producea ea asupra unuia din asociaţii puternicei bănci Geldberg ?

Pentru că nu se mai putea înșela. Cum nu mai era acolo decât bătrâna și el, Klaus, doar el îl speria pe domnul cavaler de Reinhold.

Klaus sta drept, țeapăn, cu mâinile atârnându-i și ochii afară din cap.

Buzele cavalerului tremurau, fața ba i se albea, ba i se roșea.

Bătrâna se rezema cu o mână de zid și cu cealaltă își ținea pieptul. Era prea slabă pentru emoțiile care îi umpleau inima. Greutatea corpului făcea să i se îndoaie genunchii și de-a lungul obrajilor ei picau lacrimi.

Buzele i se întredeschiseră în sfârșit. Murmură un nume cu o voce plângăreață și zdrobită.

Domnul baron de Rodach auzi numele ăsta care îi lumină deodată mintea.

Cavalerul vru să se prefacă că nu l-a auzit, dar zăpăceala lui crescu și câteva picături de sudoare lunecară pe sub părul fals.

Bătrâna se mai ținu o clipă, pe urmă din piept îi ieși un suspin sfâșietorș Șovăi și căzu pe banchetă.

Rodach se repezi s-o ajute. O ținu în brațe un minut întreg.

Reinhold nu se mișca.

Când bătrâna prinse puțină putere, Rodach se plecă la urechea ei.

— Dumneata ești doamna Regnault ? o întrebă încet.

Ea făcu un semn afirmativ.

— Sărmană mamă !... murmură baronul cu milă.

— Domnule cavaler, zise el tare plecând, nu voi permite ca dumneata să mă însoțești mai departe... Este o doamnă sărmană ce ar voi să-ți vorbească în particular... Te las cu ea.

Pleoapa lui Reinhold se ridică să arunce o privire pătrunzătoare baronului.

El părea că dă un astfel de înțeles cuvintelor domnului de Rodach ; dar obrazul acestuia era ca întotdeauna serios și calm.

— Cunosc pe această bună doamnă, zise el. Este o negustoreasă din Templu, pe care o cheamă doamna Regnault. Este nenorocită mai mult decât ți-aș putea spune,

și dacă recomandarea mea are vreo putere la dumneata, te rog cu multă stăruință, domnule cavaler, să nu o gonești mai înainte de a o asculta.

— Negreșit, domnule baron... bolborosi Reinhond care nu mai știa ce spune.

Baronul ajunse la ușă. Făcu un semn din cap lui Klaus și ieși.

Îndată ce ajunse în culoarul care forma un fel de anticameră, stătu un minut pe gânduri, trăgând cu urechea la cele ce se petreceau în spatele lui.

În camera din care ieșise era tăcere. Mai așteptă un minut, pe urmă puse mâna pe clanța unei uși care era alături.

Ușa nu da în vestibul. Baronul, distrat, nu băgă de seamă că în loc să iasă din casă, dimpotrivă, intră într-o cameră necunoscută.

Își închipui că trebuia să treacă prin camera aceasta ca să ajungă în vestibul, de aceea o străbătu, fără să se uite împrejur.

Dădu peste o a doua ușă, o deschise și pe aceasta și se văzu într-un coridor scurt care după părerea lui trebuia să dea în curte.

Coridorul acesta, care avea un covor foarte gros, îl duse drept la o ușă cu geamuri, care pe dinăuntru avea perdele de mătase.

În spatele ușii se auziră două voci de femei.

Și printre vorbele schimbate între cele două femei, i se păru că aude de mai multe ori numele său.

V

SĂRMANA MAMĂ!

Cavalerul de Reinhold rămase nemișcat și tâmpit după plecarea lui Rodach. Vorbele din urmă ale baronului îl zăpăciră și mai mult. Rodach zisese: cunosc pe femeia aceasta.

Adevărat era ? Tot ce se putea ! Rodach zisese : cunosc pe femeia aceasta.

Adevărat era ? Tot ce se putea ! Rodach ăsta era un om foarte ciudat. Trebuia să se teamă de el.

Numai câteva ceasuri trecuseră de când intrase el în casa Geldberg. Îl văzuseră ieșind ca din pământ și deja exercita asupra celor trei asociați o autoritate aproape absolută.

El știa totul. Evenimentele de ieri ca și lucrurile întâmplate cu ani în urmă. El dezgropase secrete de acum douăzeci de ani !

Dar, între toate lacunele de care ar fi vrut domnul cavaler de Reinhold să le lase în istoria vieții sale, era una care îi sta povară pe inimă. Ar fi dat mulți bani și chiar câteva din secretele celelalte ale sale, numai ca să ascundă misterul care privea pe sărmana femeie, care sta acolo, zdrobită de durere, căzută într-un colț al anticamerei.

Spovedania lui ar fi fost lungă și încărcată. În istorisirea faptelor lui, din zilele tinereții, era atâta rușine că și o frunte de aramă ar fi roșit. Dar nimic n-ar fi fost mai amarnic pentru el decât să-și mărturisească originea.

Ceea ce-l preocupa acum nu era gândul unei greșeli, ori a unei crime. Nu avea nici remușcare, nici rușine. În sufletul lui surd, ceea ce se revolta, era un orgoliu copilăresc și el suferea numai din pricina vanității lui atinse.

Dar suferea crunt și pentru întâia dată, de mulți ani, simți să-i bate inima în piept.

Baronul, omul acela care părea înzestrat cu o a doua vedere, ghicise cumva supremul mister al conștiinței sale ?...

Cavalerul sta încurcat, nehotărât, neavând curajul să-și înfrunte situația și necutezând să fugă.

Klaus cam pricepea pericolul poziției lui de martor în împrejurarea aceasta supărătoare pentru stăpânul lui. Întorcea capul speriat. Ar fi dat leafa pe o lună numai ca să se vadă dus deodată în capătul celălalt al Parisului.

Bătrâna negustoreasă din Templu nu vedea nimic din toate acestea. Ea ațintise pe cavaler o privire în care se

citea în același timp o iubire fără margini și o durere sfâșietoare.

Băgase de seamă lipsa baronului și își zise :

— Acum că a rămas singur poate o să vină la mine.

Și în adâncul inimii ei sfâșiate, prinsese puțină speranță, o speranță foarte slabă. Călătorii au descris ce plăcere simțeau când le pica o picătură de apă în gîtlejurile lor uscate de sete în pustiuri.

Pentru cei care au suferit multă vreme, speranța lucrează foarte încet. Nenorocitul, obișnuit cu noaptea temniței lui, ia slaba lumină a crepusculului drept strălucitul soare.

Ea așteptă multă vreme. În timpul minutelor acestora de tăcere, în sufletul său se deșteptase mii de amintiri.

Se vedea tânără și voinică, ducând de mână un băiat blond care zâmbea. Copilul era vioi și părea atras spre rău, dar care mamă credea în semnele acestea ?...

Vedea apoi un copil crescând și dominând pe camarazii săi în partidele zgomotoase care se joacă pe piața Rotondă. Îl vedea plecând într-o zi la colegiu și ce mândră era ? El era primul Regnault care punea piciorul în colegiu !

Ce nu se zicea în cocioabele vecine cu ale ei ? Micul Jacob știa prea multe și nici nu era nevoie să i se spună mai multe. Dar gelozia face pe om să vorbească.

O, Doamne ! cum râdea ea în vremurile acelea de relele preziceri ale invidiei ! Copilul o să se îndepărteze, zicea ea. Cel care e foarte cuminte la doisprezece ani ajunge prost la douăzeci și dobitoc la treizeci. Copilăriei trebuie să-i ierți.

Copilăria a trecut. Iacob se făcea băiat frumos. Își încrețea părul și își strângea talia pe cât putea. Era leul Templului. În colegiu nu învățase mare lucru, dar, făcuse cunoștință cu câțiva camarazi mai bogați de cât el și tata Regnault cam băga de seamă din când în când că îi lipsea bani din tejghea.

Zilele rele se apropiau. Biata mamă vedea pe tânărul nesupus întorcându-se în casa părintească după orgii și răspunzând cu obrăznicie imputărilor bătrânului Regnault, care îl iubea așa de mult !

I se părea că aude încă bârfele triumfătoare ale vecinelor sale care îi ziceau :

„Nu te poţi plânge că n-ai fost înştiinţată, mamă Regnault ! Bine îţi spuneam noi că o să ai mâhniri cu stricatul ăla !..."

Ce vii erau amintirile astea !

Pe urmă venea prima rană făcută de copilul stricat inimii ei de mamă : fuga lui Jacob cu toţi banii casei. Boala şi moartea lui Regnault, tata, şi de atunci până azi, nenorocirea şi numai nenorocirea !...

Şi copilul acesta care o rănise atât de crud, copilul acesta, care fusese pentru ea şi pentru familia sa un blestem, îl vedea acum după mai mult de douăzeci de ani.

Douăzeci de ani de mizerie ! Douăzeci de ani de suferinţă pricinuiţi de el !

Şi biata ei inimă de mamă se azvârlea spre el cu foc. Il iubea atât de mult, îi iubea mai mult decât în ziua de odinioară când era fericită.

Copilul ajunsese bărbat şi aproape bătrân. Nici un alt ochi decât al mamei lui nu l-ar fi putut recunoaşte. Dar mamele doar în prezent văd trecutul.

Sub talia groasă şi zbârcită bătrâna zărea pe adolescentul zvelt ai cărui paşi îi primea ea de atâtea ori zâmbind. În spatele ridurilor obrazului, ea regăsea obrajii de optsprezece ani, rumeni şi durdulii.

Era fiul ei preferat, era iubirea ei.

Astfel gândea ea. Sufletul său se deştepta reîntinerit, lunga mizerie i se părea un vis dureros şi mincinos.

Peste câteva minute realitatea pieri pentru ea. O iluzie scumpă o cufundă într-un fel de extaz.

Mâinile i se împreună, ochii se înnecară şi fără să ştie, îngână dulce :

— Jacob !... Jacob, sărmanul meu copil !...

Erau primele cuvinte pe care putuse să le zică. Cavalerul tresări ca şi cum iar fi trecut un curent electric prin vine.

Privirea îi rătăci, sfioasă, împrejurul anticamerei şi se lipi de Klaus, care se prefăcea că nu aude, că nu vede nimic.

— Pleacă de aici ! zise el cu o voce năbuşită.

Vorbea aşa de încet, încât Klaus nu înţelese nimic.

Obrazu-i din vânăt, se roşi...

— Nu mai auzit ? zise el ameninţând cu pumnul. Ieşi de aici ! Ieşi !

Klaus se sperie şi fugi.

Cavalerul, ca şi cum n-ar fi aşteptat decât aceasta, se îndreptă cu un pas greu spre birouri : nu putu însă să ajungă până acolo şi fu silit să se vadă căzând pe bancă.

Sprâncenele i se încruntaseră, buzele i se încreţiseră de mânie. Ca şi cum pleoapele ce îi atârnau nu erau o perdea suficientă ca să îl facă să nu vadă, puse mâna pe ochi.

Mama Regnault era prea bătrână. Vârsta şi mizeria îi slăbiseră minţile. Emoţia prea mare o cufunda într-un fel de delir liniştit şi dulce.

Ea avu privirea aceea a mamelor care surprind la un copil iubit primul moment de suferinţă. Zâmbi puţin.

— Bietul Jacob !... murmură ea iar.

Şi iluzia redeşteptându-i amintiri de douăzeci de ani, ea nu mai văzu pe cavalerul de Reinhold, ci pe copilul de la Templu, care îşi ascundea obrazul în mâini şi care trebuia mângâiat.

Se ridică binişor. Picioarele zdrobite tremurau, dar ea nu ţinea seama.

Se târâ, ţinându-se de zid, de-a lungul băncii şi ajunse la cavalerul care se gândea să găsească un mijloc să scape de situaţia aceasta care îl zdrobea. Dar nu găsea nimic. Preocuparea lui îl opri să vadă pasul încet al bătrânei, care se aşezase pe banchetă, aproape de el.

Îl privea cu lăcomie şi se apropia de el cu o mişcare uşoară, ca şi cum o atrăgea înainte o mână nevăzută.

Când ajunse lângă el, ridică mâinile şi le deschise să-l atingă, dar nu cuteză încă.

Stătu astfel câteva secunde, cu degetele întinse aproape de umărul lui Reinhold, care era nemişcat, mult, fără să respire.

În vremea aceasta pieptul i se umflă.

Ochii i se umplură de lacrimi.

— Jacob, zise ea. Jacob al meu, suferi !

Jocab se dădu înapoi speriat.

În ochii lui se putea citi şi groaza şi nebunia.

— Multă vreme este de când nu te-am văzut așa de aproape ! zise mama Regnault ; dar te-ai fi putut schimba și mai mult și tot te-aş fi putut recunoaşte... Jacob ! copilul meu iubit ! Dacă ai putea ști cât te iubesc !

Rainhold se uită la ea, uimit și zăpăcit, dar nu răspundea.

Bătrâna își șterse fruntea cu mâna.

— Nu mai știu de ce am venit, murmură ea, vorbind singură. O, Jacob ! Ce bun este Dumnezeu, pentru că mi-a dat voie să te mai văd !... Să fiu aici lângă tine !... Să-ți vorbesc, copile, ca în vremea când îmi ziceai mamă !

Se uita mereu la domnul de Reinhold, dar ar fi zis cineva că nu-l vedea astfel cum era în fața ei. Era un fel de văl mincinos între ea și realitate. Biata femeie nu putea băga de seamă spaima cavalerului, care îl făcea vânăt. Frigurile emoției transformau toate acestea pentru ea. Ea nu vedea prezentul trist, adevărul crud, ci vechile speranțe care luau o formă.

— Jacob, zise ea, am venit de multe ori până la ușa casei tale... Mă uitam în curte unde erau trăsuri bogate, cu cai mândri... Toate acestea ale tale sunt, fiule ?... Mă uitam la ferestrele unde sunt atâtea perdele brodate, catifelate și mătăsuri... În casa noastră, Jacob, în odaia în care te-ai născut tu, n-a fost niciodată nici mătase, nici catifea. Dar, ți-aduci aminte că într-o vreme geamurile noastre se ascundeau după niște pânză foarte albă. Pânza s-a ros, biet copil și strecurătoarea ce am pus în locul are acum prea multe găuri ca să ascundă golul locuinței noastre... Totdeauna îmi ziceam : Dacă Jacob ar ști astea, ar veni în casa tatălui său ca să plângă împreună cu noi și să ne ajute... Dar nu cutezam să intru. Îmi era frică să nu-ți fac rușine... Când mă uitam la hainele frumoase ale slugilor tale, îmi pierdeam curajul și mă găseam prea săracă pentru a îndrăzni să vorbesc cu ele.

Reinhold ofta adânc. Nu mai putea suporta.

— Alteori, zise iar bătrâna, te așteptam în stradă... Știu eu prin ce locuri treci. De multe ori, a căzut privirea ta distrată pe mine, care mă ascundeam cu rușine, în mulțime... Tot mi se părea că ai să mă cunoști... Și-mi bătea inima. Și în ochi, tot îmi mai veneau lacrimi !...

Ea zâmbea cum fac oamenii fericiți povestindu-și durerile trecute. Se părea că suferința i se sfârșise și că, pentru ea, era o fericire ca să recheme amintirile nenorocirilor ei.

Expresia obrazului lui Reinhold se schimba cu încetul. Tulburarea îi pierea ca să facă loc nerăbdării și mîniei. Din buzele strânse nu îi ieșise nici o vorbă.

Bătrâna negustoreasă de la Templu nu își lua ochii de la el. Și ochii ei vedeau poate un fiu iubitor pe care emoția și remușcarea îl făceau să nu fie în stare să zică o vorbă măcar !

De treizeci de ani suferea ea. Facultățile sale, slăbite, aproape moarte, renășteau într-un fel de nebunie dulce. Ea visa trează.

Timp de treizeci de ani, în nopțile-i fără somn, avusese vedenia asta fericită care-i oprea lacrimile și o făcea să vadă paradisul în suferințele ei.

Timp de treizeci de ani, insomnia bolnavă îi arătase pe fiul său la care se gândea neîntrerupt. Atât de mult rugase ea pe Dumnezeu ! Dumnezeu îi era dator bucuria asta pe care i-o ceruse ea. Se credea fericită.

Dar o umbră străbătu pretinsa ei fericire. Fruntea i se încruntă și ochii i se lăsară în jos.

— O, Jacob ! zise ea cu vocea înecată, câte zile în acești treizeci de ani !... Și nici într-o zi măcar n-am uitat să-ți pomenesc numele în rugăciunea mea... Mult rău ne-ai făcut copile ! Dar tată-tău, când era pe patul de moarte, te-a iertat și eu te iertasem înaintea lui... Frații tăi, surorile tale, tot ce iubeam noi, s-au dus... Numele lui Regault e scris pe multe cruci în cimitir !... Dar dacă tu nu te-ai întors să ne plângi și să ne ușurezi, sărmane copile, nu e că ai avut inima mea... O ! nu... N-ai știut !...

Reinhold întoarse capul.

— Nu ! nu ! murmură mama Regnault, a cărui frunte se întrista și mai tare, nu asta mi-a făcut mai mult rău. Sunt mulți nemți la Templu și știau că locuiești în Germania... În toate zilele întrebam, cercetam, căutam... Și tu știi tot ce mi se spunea, sărmane copile !

Cavalerul trase cu urechea. De câteva minute creierii lui lucrau ca să găsească un mijloc de scăpare. El nu avea

inimă. Ceea ce pentru alţii ar fi fost un supliciu groaznic, pentru el era numai o pedeapsă obişnuită, care îi cădea pe cap.

Tortura se schimba până la el. Fierul roşu se prefăcea într-un mănunchi de nuiele. Era legat de roată şi suferea cel mult ca şi cum ar fi fost bătut cu biciul.

Dar se temea de alţii şi voia să iasă cu orice preţ din încurcătură.

— Am crezut multă vreme că erau numai calomnii, zise bătrâna şi cred şi acum, acum când te văd, iar copile... Oamenii care veneau din Germania îmi spuneau că făcuseşi avere prin mijloace criminale... Dumnezeule ! De câte ori nu ţi-am dat viaţa mea ca să răscumpăr greşelile copilului meu !... Ei îmi spuneau că făcuseşi parte dintr-o asociaţie de ucigaşi şi că aurul te costase sânge !

Pleoapa cavalerului tremura.

Ridică din umeri.

— Nu e adevărat ? Nu e aşa ? zise ea într-un cuvânt de iubire. Tu n-ai mânjit numele bietului tău tată, tu n-ai furat niciodată de la alţii decât numai de la noi !...

Vorba asta atât de sfâşietoare nu era nici măcar o imputare în gura mamei Regnault pentru că zise iar :

— Cât despre noi, copile, puteai să ne iei tot, pentru că tot ce aveam noi era al tău... Au minţit acei care te învinuiau şi îmi pare rău că am plâns ! Nu ştiu eu că întotdeauna te-au invidiat !... El nu-ţi puteau ierta asta, Jacob, şi-mi spuneau mereu că eşti un copil stricat !

Tăcu bătrâna. Visurile ei se întoarseră. În locul invinuirilor de care vorbise ea la început, acum se gândea la cei care plângeau pe copilul ei, când era mic în târgul Templului.

Reinhold aştepta ca ea să spună mai departe ca să ştie de ce trebuie să se teamă.

Dar creierul slăbit al bătrânei nu putea să ţină şirul unei idei.

Reinhold începu iar să se gândească cum s-o gonească.

În astfel de împrejurări, nu este în realitate nici un mijloc şi imaginaţia cea mai subtilă n-ar putea găsi altul. Dar, oricât de mişelească şi de viciată era inima lui Reinhold, şovăia înainte de a se coborît la mişelia asta şi căuta.

De când i se ridicaseră ochii adineauri pe bătrâna ca s-o înțeleagă mai bine și să caute să știe, ceva se schimbase în el. Simțise tresărindu-i, foarte slab, vai ! în inimă, o fibră necunoscută.

Biata femeie veștejită de durere, era mama lui. Poate că nu se gândise de două ori în viață la ea, dar, oricât de pierdut ar fi un om, el nu are să vadă nepedepsit fruntea asta de mamă care s-a aplecat peste leagănul lui, obrazul ăsta prieten care i-a văzut primul lui zâmbet, iubirea asta dulce care răspunde primei lui priviri.

Reinhold simți o amintire a copilăriei lui. Sufletul înghețat se înăbuși. Pronunță în sine numele ăsta de mamă de care omul își aduce aminte chiar atunci când a uitat numele lui Dumnezeu.

În veni în gând să facă ceva pentru femeia aceasta nenorocită a cărei bătrânețe i-o făcuse el atât de dureroasă. Ce era o mână de aur mai mult ori mai puțin ? Reinhold ar fi aruncat bucuros acum mamei vreo douăzeci de napoleoni de aur !

Dacă ar fi vrut mama lui să plece iute de acolo și să-i făgăduiască că n-o să se mai întoarcă niciodată !

Dar mila asta îl ținu puțină vreme. Ideea asta muri repede și peste câteva minute s-ar fi mirat chiar Reinhold că-i venise acest gând.

Bătrâna simți însă că ideile i se clătiră în minte și se forța foarte mult să prindă iar firul pierdut al discursului ei.

— Visezi ! zise ea, crezând că Reinhold o întrebase cum trebuia să facă un fiu, vezi așa copile... Ți-am mai spus că slugile tale mă speriau, și niciodată până acum n-am cutezat să pășesc pragul casei tale !... Dar pentru ce voi fi luat curajul să vin pînă la tine după ce m-am codit așa de multă vreme ! O, Doamne ! sânt prea bătrână și memoria mea e întunecată !... Uneori știam și acum am uitat !

Se uită o clipă în tavan, pe urmă se făcu palidă ca ceara.

— Jacob ! O, Jacob ! zise ea deodată, mi-ai adus aminte, copile ! Vor să mă bage în pușcărie și pușcăria mă va omorî !... Pentru că să-ți cer viața am venit !

Nici un mușchi nu se mișcă pe obrazul lui Reinhold. Bătrâna lunecă de-a lungul banchetei ca să se apropie și mai mult de el. Avea ochii plini de lacrimi, dar zâmbea, atât de multă speranță îi da iluzia ei.

VI

DOUĂ SURORI

Reinhold se trăsese înapoi atât cât putuse și sta cu spatele la zid, într-un colț al anticamerei.

Începuse să se întunece și aceasta făcea ca iluzia mamei Regnault să fie și mai mare.

În momentul acela Reinhold ar fi avut mare poftă să facă zguduitura aceea care trebuia să aducă deșteptarea, dar trecuse atât de mult până acum, încât nu-i venea să deschidă gura.

Dorea să facă rău, dar, în fața situației acesteia, ca și în altă parte era laș.

— Vai, sunt așa de bătrână, zise doamna Regnault, Jacob, ca să te rog am venit, dar Dumnezeu mi-e martor că nu pentru mine vreau să te rog... toate surorile tale și toți frații au murit... Nu mai e cu mine decât Victorina, soția lui Josef cu amândoi copiii ; copilul meu, fii mântuitorul lor, ca să fiu și eu fericită !...

Era foarte aproape acum de Reinhold.

— Ascultă-mă, zise ea cu un zâmbet, acum când mă gândesc nu-mi mai e frică, pentru că tu mă urmăreai fără să știu sărmane Jacob... Omul tău de afaceri, Johann, care nu mai poate ști că eu sunt mama ta, n-a avut milă...

Azi au vrut să vină să mă ia să mă bage la închisoare... Jacob, bunul meu copil ! N-ai decât să zici o vorbă... Și ce bucurie, Dumnezeule ! ca să-ți fiu datoare cele din urmă, zile de odihnă ale mele !

Cavalerul se lipea mereu de zid.

În momentul acela de adâncă emoție bătrâna deschise brațele și vru să-l strângă la piept.

Jacob Regnault sări drept în picioare și stătu astfel la câțiva pași înaintea ei.

— Doamnă ! îi zise el încet, dar fără vreo tulburare, nu știu ce vrei să zici și nu te cunosc.

Mama Regnault nu înțelese imediat vorbele astea.

— Vocea lui !... murmură ea cu mâinile împreunate, nu-mi vrbești încă Jacob !... O ! cum îmi bate inima și ce bine-ți cunosc glasul !

Reinhold bătu din picior. Sentimentul infamiei lui era în el și asta-l mânia.

— Îți spun că nu te cunosc, zise el cu aprindere. M-ai auzit ? Eu sunt cavalerul de Reinhold, m-am născut în Viena... Tot ce mi-ai spus nu e decât o nebunie sau șarlatanie !

Bătrâna rămase multă câteva secunde. Încerca să rămână orbită și să nu înțeleagă, dar suferința-i fu mai mare decât voința.

— Nebunie ! repetă ea încet. Șarlatanie !... Dumnezeule ! Tu băgaseși frica asta în mine ! Și nu te-am auzit !... Șarlatanie ! șarlatanie ! Copilul meu și-a tăgăduit mama care vrea să-i ceară viață !!!

Cavalerul simți un fior prin cap. Era un fel de blestem dar rămase rece și încăpățânat în cruzimea lui lașă.

Doamna Regnault tremura și șovăia. Plângea și suspina. Și, cu toate acestea, încă spera. Căzu în genunchi.

— Ascultă-mă, zise ea, cu o voce care se auzea, dacă îți pare rău. Dumnezeu are să te ierte... Jacob, copilul meu, fie-ți milă chiar de tine !

Pentru că Reinhold nu răspunse, se târâ spre el, pe genunchi, suspinând.

Cu cât se apropia astfel, Reinhold se da îndărăt. Dându-se, ajunse la ușa birourilor.

Puse mâna pe clanță.

— Fiule !... fiule !... murmură bătrâna.

Reinhold încruntase sprâncenele. Era o luptă în el ? Peste o clipă zâmbi.

— Nu te cunosc ! zise el pentru a treia oară.

Deschise ușa și dispăru.

Mama Regnault era singură.

Se ridică în picioare și o luă spre ușa de ieșire.

Dar cum ajunse în stradă, puterea îi pieri deodată; căzu zdrobită pe o piatră de la poarta clădirii.

Gura i se deschise, dar nu ca să blesteme.

— Doamne! îngână ea. Pedepsește-mă pe mine și fie-ți milă de el!

. . . .

În reședința Geldberg era o grădină întinsă și frumoasă cu un zid înconjurător care se întindea de-a lungul străzii Astorg și a pasajului care ducea în strada Anjou. A treia parte a zidului mărginea alte grădini.

De-a lungul zidului pe strada Astorg era o grădină de flori, având de o parte chioșcul, care în alte vremuri slujise să ascundă greșelile unei ducese frumoase. De altă parte florăria ducea până la casă sau cel puțin până la unul din cele două pavilioane care erau pe flancurile spațiului clădirii.

Lia de Geldberg își avea budoarul la etajul întâi al acestui pavilion. Ea se plimba în zilele reci de iarnă prin sera încălzită, plină de flori frumoase care-i plăcea foarte mult.

Etajul întâi din al doilea pavilion forma un salonaș, în care stăteau de obicei cele două fete mai mari ale lui Moise de Geldberg, când rămâneau acasă. Asociații domnului de Geldberg, domnul de Laurens și chiar bătrânul evreu, veneau și ei la ele, cu câteva minute înainte de prânz, și de acolo porneau cu toții la masă.

Domnul și doamna Laurens, contesa Lampion, Abel, doctorul și Reinhold, rar lipseau de la masa familiei. Acesta era unul din miile de obiceiuri patriarhale care dau de departe un aer virtuos casei de Geldsberg.

În fața chioșcului de erotică memorie, care se deschidea în pasajul d'Anjou, un alt chioșc se vedea. Despre aceasta nu se povestea nimic.

Din casă era aproape cu neputință ca să-l zărești, din pricină că grădina lui Geldberg era un adevărat parc cu pajiști largi și cu copaci înalți.

În pavilionul din dreapta, doamna de Leurens ședea cu doamna contesă Esthera de vorbă. Esthera, în toaletă de dimineață, întinsă alene pe o canapea, sta cu picioarele la foc și ridica și mai alene, din când în când, brațul ca să

miroase un buchet de violete de Parma. Era palidă, împrejurul ochilor avea cearcăne vinete. Plăcerea nebună a nopții lăsase pe frumusețea ei urme vădite. Sara, dimpotrivă, sta în celălalt colț al căminului. Era tot așa de fragedă ca de obicei și părea că dormise foarte liniștită toată noaptea.

Pentru oricine cunoaște misterele balului Favart și a Cafenelei englezești, ar fi fost o mirare. Oboseala fusese aceeași. Femeile acestea se amuzaseră cumsecade, nedându-se înapoi de la nimic și tratând oboseala de la bal cu șampanie la dejun.

Una era voinică. Avea talia bogată, unind perfecțiunea cu vigoarea. Formele ei dovedeau o tinerețe uimitoare. Sănătatea înflorea pe obrajii ei catifelați.

Cealaltă era plăpândă. Toată ființa ei era un model minunat de grație fragilă. Părea că o forțare trebuia s-o zdrobească, o suflare s-o îndoaie, un exces s-o doboare. Și femeia tare era aceea care se pleca. Micuța se arăta, mai vie și mai îndemânatică. Talia ei nu pierduse nimic din suplețe. Ochii scânteiau, în toată figura ei se vedea prosperitatea.

Sunt firi care trec prin plăceri ca salamandra prin flăcări. Bucuria mortală dă viață. Vin să răsufle aerul înăbușitor al orgiei nopții, cum vine bolnavul primăvara, să răsufle aerul dătător de viață al câmpiei.

Esthera sosise cea dintâi. Lângă ea se vedea încă pe cămin cartea deschisă pe care încercase s-o citească.

Cartea era un roman de dragoste, o analiză de femei. E ceea ce se așează pe mobile și nu se citește.

Micuța ținea în mână o foarte frumoasă lornetă de spectacol care nu era pentru ea tocmai o jucărie nefolositoare. De două-trei ori, de când venise, pusese lorneta la ochi, ca să se uite la ferestrele pavilionului din stânga unde era sora ei mai mică, Lia.

Sara ședea la locul ei lângă cămin și vorbea.

— Ești o copilă mare, Esthera, zicea ea cu oarecare dispreț în voce, ți-e frică de orice. Și cu toată pofta pe care o ai ca să te bucuri de viață, stai într-un colț ca o călugăriță !

— Balul de ieri e o probă !... zise contesa zâmbind.

Micuța ridică din umeri.

— Ce mai ispravă ! zise ea, balul de ieri !... Parcă ai fi ridicat un munte din loc !...

— Nu știu ce am făcut, răspunse Esthera, dar sunt foarte sigură că a fost o nebunie... Dacă m-ar fi cunoscut el !

Sara începu să râdă.

— O, Doamne ! cu câtă greutate trebuie să te formez, surioară ! zise Micuța. Ți-e frică și de umbra ta și parcă toată lumea se uită numai la tine dacă te ridici de lângă foc... Dar ești văduvă și nimeni n-are dreptul să-ți controleze faptele... Ce ai face, Doamne, dacă ai fi în locul meu ?

— Contează... răspunse contesa.

— Desigur... Se subînțelege că nu ți-ai iubit soțul...

— Dacă mă mărit cu Julien, am să-l iubesc... Să știi tu, Sara.

— Cîtăva vreme nu zic nu... Dar tocmai pentru asta ar trebui să te despăgubești dinainte.

— Să mă despăgubesc de ce ? întrebă Esthera. Dacă trebuie să fiu fericită...

— Vai ! draga mea, fericirea e așa de plicticoasă !... Să se iubească doi oameni, să și-o spună, să se uite unul la altul, să caște cu drag, să aibă în față tot obrazul acela, să nu dorească nimic, să găsească fericirea la ceasul fix... Nu știu, dar mi se pare că deliciile acestea m-ar omorî repede.

Esthera zâmbi.

— Cum le aranjezi tu toate, Micuțo, zise ea. Ție îți place numai mărul oprit și ai vrea, ca o soră bună, să-l împarți cu mine...

— E adevărat ! zise Micuța. Ești frumoasă, sărmană Esthera, ești tânără și te plictisești !... Aș vrea să te fac să te interesezi de viață, pentru că te iubesc... Aș vrea să-ți dau jumătate din plăcerile mele și să te fac așa de fericită, încât într-o zi să zici : Îți mulțumesc, Micuțo, nu cunoșteam nimic, tu m-ai învățat să trăiesc.

Vocea ei era o mângâiere și privirea-i ispititoare avea mai multă convingere decât vorbele.

Esthera avusese multă vreme acea virtute negativă a firilor leneșe. În adâncul sufletului, era mai mult bună

decât rea. Ceea ce atrage de obicei pe femei putea avea efect asupra ei pentru că lenea ei o salvează. Cu toate acestea focul tinereții era la ea numai învelit, dar nu stins. În spatele lenei ei era o senzualitate robustă. Învelișul ei de lenevie odată spart, ieșea flacăra. Se avânta cu foc în plăceri și se da cu un fel de furie voluptăților oferite.

Micuța, adică Sara, voise întotdeauna până atunci să rupă lenevia aceea și tot răul cât îl făcuse Esthera în viața ei, îl putea, pe bună dreptate arunca pe sora sa.

Propaganda este o necesitate al oricărui suflet pierdut. Sara, păcătoasă, frumoasă și grațioasă, voia să altoiască păcatul pe tot ce o înconjura. Pentru ea era o bucurie ca să tragă și alte suflete în căderea ei. Fericită era oricând putea întinde în jur perversitatea contagioasă și să facă prozeliți pentru religia răului.

Sara căzuse în păcat din copilărie. Încă din primii ani o suflare necurată îi veștejise inima adolescentă. O învățaseră să tăgăduiască pe Dumnezeu și să râdă de conștiință. Era ca și profesorul ei, doctorul Mira. Era ca și el îndrăzneață, rece, și ca și el, neînduplecată.

Dar era femeia în rău ca și în bine. Femeia știa să meargă mai departe decât bărbatul. Micuța întrecuse pe profesorul ei.

Sfera rău făcătoare a Sarei se întindea de obicei asupra acelora pentru care se devotează : asupra soțului său, asupra Estherei, tovarășa ei de copilărie. Va trece și la Lia, sora ei mai mică, al cărui suflet curat și tare respinsese influența ei otrăvită.

Ea se juca cu orice. Franz, acel biet copil pe care îl întâlnise în cale nu mai găsea iertare în fața ei după cum nu găsea chiar soțul ei. Îi plăcuse să asculte câteva săptămâni suspinele lui sfioase, urmate de îndrăzneli proaste. Ea se jucase cu iubirea aceasta nouă, plină de neștiință aprinsă și de pasiune naivă, pe urmă se așezase lângă copil, fără sfială. Dar se săturase.

Se bucurase mai înainte de a ști că Franz avea secretul care putea s-o compromită.

Și dacă acestui copil nu i s-ar fi împleticit piciorul și nu s-ar fi retras imediat de pe marginea prăpastiei, alba ei mână ar fi ajutat bucuros la omor...

Dar acum când Franz îi cunoştea viaţa ei misterioasă, acum când el îi ştia numele, era un război declarat. Viu sau mort, ea îl ura. Şi dacă din întâmplare, sabia lui Verdier nu îşi făcea datoria, Franz avea de acum în colo un vrăjmaş de moarte, mai înverşunat decât chiar ucigaşii lui Bluthaupt şi mai cu seamă mai primejdios.

Acum însă Micuţa nu avea de ce să se mai gândească la bietul Francz, pe care îl credea mort.

Era veselă. Supeul din ajun îi lăsase frumoase amintiri. De multă vreme nu mai petrecuse ea aşa de bine.

Domnul de Laurens se simţea rău şi noaptea aceea, noapte de plăcere pentru Micuţă, pentru el fusese un an de suferinţă.

Micuţa era cu chef.

Şi nimic din ce era în ea nu se ghicea din afară. Văzând-o ai fi judecat-o cum o judeca şi lumea, veselă, cu spirit şi isteaţă, plină de graţie. Abia ar fi bănuit că e cochetă ; dar o cochetărie decentă şi aleasă, care este un cusur câteodată, adeseori o virtute şi totodată o podoabă.

— În ceea ce priveşte primejdiile, zise ea, nu cunosc decât frica. Cînd îi e frică cuiva, e pe jumătate pierdut, nu zic nu, dar, pentru ce să îmi fie frică ?... În situaţia noastră bănuiala este aproape cu neputinţă... Cine oare s-ar gândi că doamna contesă Esthera, de pildă ?...

Se opri ca să zâmbească.

— Tocmai asta ne scapă ! zise ea mai departe. Închipuieşte-ţi o grizetă măritată cu un muncitor. El întâlneşte în bal o mască. Aceasta îi pare lui că seamănă cu aceea pe care vrea s-o ia de nevastă... Jos masca ! Soiul ăsta pe care vrea s-o ia de nevastă... Jos masca ! Soiul ăsta de oameni nu ajută la maniere. Când iată, vicontele Julien d'Audemer care se plimbă cu tine de trei cesauri, care vorbeşte cu tine, care cinează cu tine...

Esthera era palidă.

— Şi care nu te cunoaşte ! zise Micuţa cu un accent de triumf, asta vezi tu, face cât o demonstraţie în regulă... O burgheză mică este mai puţin expusă decât o grizetă. Soţia unui notar este mai puţin expusă decît o burgheză mică. O adevărată doamnă este şi mai puţin expusă decât

o nevastă a unui notar. Dar o doamnă mare nu e expusă la fel.

— Nu poate să aibă cineva întotdeauna o mască și un domino... începu Esthera.

Sara înălță din umeri.

— Vai, vai ! zise ea, ce cuvinte-mi spui tu Esthera ! O mască și un domino nu ascund nicidecum persoanele de... Eu una nu știu mai bun văl decât prudența, susținută cu o pungă plină... Ai fost descoperită vreodată, eu care-ți vorbesc ?

— Franz.

— A murit.

— Alții, poate...

— Niciodată, scumpa mea ! Asta e așa de adevărat încât am fost obligată să mă laud în fața soțului meu, ca să-i vâr în cap o bănuială de care aveam nevoie.

Esthera se uită speriată la Micuța.

— Bietul domn de Laurens ! murmură ea.

— Plânge-l ! zise Sara râzând cu dispreț. Sunt zece ani de când este el soțul cel mai fericit din Paris !... Lucru e de notorietate publică... Și adevărul este că dacă aș fi vrut...

Accentul Sarei se schimbă deodată. Nu-și isprăvi vorba și deveni gânditoare.

Dacă ar fi putut citi pe fața asta care știa să ia toate măștile, s-ar fi crezut că este un avânt mut de sensibilitate adâncă.

Pe buzele ei era un nume. Nu-l pronunță.

Câteodată în inimile cele mai stricate, un simțămînt rămâne în picioare întocmai ca stâlpii aceia frumoși care se găsesc ici și colo pe ruinele câte unui templu, și care arată locul unde se adora Dumnezeu.

În sufletul cel mai mînjit este uneori un loc bine ferit împotriva infamiei.

O amintire, un amor rămas curat, un devotament de mamă.

Micuța nu-și termină vorba și sprâncenele i se încruntară.

— Dar n-a vrut ! zise ea scurt și răstit. Nu poți să știi tu, Estera, ce este între domnul de Laurens și mine.

Se înveseli iar.

— Şi pe urmă, zise ea, cine ştie ?... Vrei să te faci vicontesă cu tot dinadinsul ? Pentru ce eu n-aş avea poftă să mă fac marchiză ?

— Bărbatul meu a murit, zise Esthera.

— Toţi murim, zise Sara. Dar eu vroiam să-ţi spun lucruri de plăcere şi acum ne-am întunecat gîndurile ! La dracu ! Să lăsăm în pace pe domnul de Laurens şi strâmbăturile lui de bolnav. Te-am dus la bal mascat : ai petrecut ?

— O ! Da ! zise Esthera încet.

— Ei bine, eu ştiu ceva care te-ar încânta şi mai mult... Vreau să te duc la casa mea de joc.

Esthera lăsă ochii în jos şi nu răspunse. După împrejurări, cuiva îi este ruşine de bine, ca şi de rău. Un spirit slab şi grosolan, când este în tovărăşie cu un hoţ de merit, se va roşi că n-a furat niciodată nimic. În murdara pastă de dărâmături care înconjoară în Londra cartierul oamenilor fără lege, cea mai pişcătoare insultă ce ai putea face unui biet om ar fi să-l învinuieşti că n-a mărturisit mincinos niciodată în faţa justiţiei.

În ocne, când răufăcătorii celebri găsesc prilejul să-şi povestească isprăvile lor, vezi ocnaşii necunoscuţi care se umilesc şi lasă capul în jos, oamenii aceştia n-au săvârşit destule crime ca să aibă dreptul să ridice fruntea cu mîndrie.

Esthera, în faţa sorei, era cam într-o situaţia analogă.

I se propunea să o asocieze la o greşeală. Ideea refuzului o făcea să se roşească.

Micuţa aşteptă câteva secunde răspunsul, pe când Esthera sta tot cu ochii în jos. Sara o privea pe furiş.

Nu-şi repeta întrebarea. Din ochii scânteietori şi pe jumătate acoperiţi de lungile gene negre, ieşeau fulgere.

Pândea, sigură de prada sa. În zâmbetul ei se vedea un sarcasm victorios şi crud.

Se ridică repede şi se duse la fereastra care dădea spre pavilionul celălalt. Deoarece contesa şovăia încă, Sara o vedea biruită. Ea nu voia din prea multă grabă să-şi compromită triumful.

Rămare în picioare la fereastră şi-şi îndreptă privirile spre pavilionul dn stânga.

Esthera, văzând-o că tace, întoarse capul spre ea încet.

— Ce e așa de interesant în grădină, Micuțo? întrebă ea.

Sara nu răspunse.

— Iar spionezi pe Lia? zise Esthera recăzând fără voie în conversația pe care voia s-o evite. Parize că biata copilă nu se cândea nicidecum la nebuniile care ne preocupă pe noi...

Doamna de Laurens își luă lorneta de la ochi și arătând fereastra ei:

— Și eu pariez că se gândește la ceva mai rău! răspunse ea apăsând pe fiecare vorbă.

VII

O LACRIMĂ ȘI UN ZÂMBET

În ultimele cuvinte ale doamnei de Laurens era un fel de acuzație împotriva surorii mai mici. Esthera se uită mirată la ea, pe urmă, văzând că Micuța tăcea, se ridică și ea și veni la fereastră.

Acum curiozitatea ei biruise lenea.

— Ce ai văzut? o întrebă ea.

— Nimic nou ,răspunse Sara; îngerașul nostru citește scrisori de dragoste, și altceva nimic!

Dădu lorneta Estherei. Aceasta și-o puse la ochi și se uita spre pavilion.

Lia ședea lângă o măsuță acoperită cu hârtii. Era îmbrăcată într-un capot alb și lungul ei păr negru îi atârna despletit. Sta cu capul în mâini, cu cotul pe masă.

Lumina zilei cădea drept pe obrazul ei. Era foarte palidă. Pe fața ei se vedea o expresie de suferință.

Avea ochii țintuiți pe o scrisoare deschisă.

Nu se mișca. Era frumoasă și pură. Părea un vis de poet sculptat în marmură de Paros.

— Ce frumoasă este! zise Esthera.

Sara încruntă sprâncenele.

— Are numai optsprezece ani! zise ea.

Esthera nu simţi amărăciunea geloasă care era în răspunsul acesta. Dădu înapoi Sarei lorneta.

— Şi ce te face să crezi că sunt scrisori de dragoste? întreabă ea.

— N-am zis cred, răspunse Micuţa. Îmi place să ştiu şi cercetez... Scrisorile sânt de la un bărbat. Are multe şi eu am citit două.

— Adevărat?

— O Doamne! N-am nimerit! Scrisorile acele două spuneau destul ca să îmi aţâţe pofta să cunosc şi restul. Erau scurte, nu spuneau nimic şi nu aveau nici o iscălitură.

— Atunci, nu ştii multe!

— Până acum nu ştiu, răspunse Micuţa, dar am să ştiu... Te asigur, Esthera că n-am nimic împotriva fetiţei... Este sora noastră. Trebuie s-o iubim, e lucru ştiut. Nu pot însă uita că a primit ieri foarte rece mângâierile noastre şi că propunerile noastre au fost respinse.

— Mi se pare că te înşeli, Sara. La început Lia părea fericită că vorbeşte cu noi şi că ne vede. Mai târziu s-a răcit...

Sara nu credea pe soră-sa capabilă să meargă aşa de departe cu observaţia.

— Ce-mi pasă mie, zise ea, dacă s-a răcit mai devreme ori mai târziu? Este sigur lucru că s-a întâmplat! De aproape un an de când e Lia în Paris poţi să-mi spui o zi când să se fi apropiat bucuros de noi?

— E sfioasă, zise Esthera.

— Nu ne iubeşte, zise Sara.

— Ba da, dar nu ne cunoaşte decât prea puţin. A fost crescută departe de noi şi stă rezervată negreşit din pricina educatiei ce i s-a dat. Mătuşa noastră Rahela s-a convertit la creştinism, casa ei este aproape un fel de schit. Lia n-a putut să ia de la ea decât o purtare rece.

— Ipocrizie! murmură Micuţa. Fuge de noi, mai întâi pentru că nu-i placem... Apoi, pentru că, negreşit, are cu ce să se ocupe... Este singură în cameră, este liberă ca o femeie măritată, dacă nu şi mai mult. Cine ştie dacă ea se mărgineşte să scrie numai scrisori lungi şi să ofteze ca o porumbiţă depărtată de iubitul ei?

— Ai cumva motive ca să bănuiești ?

— O ! Doamne ! n-am nimic... Vreau numai să vorbesc de lucruri pe car le știu, cu atât mai mult că lulucrurile acestea însă sânt de ajuns ca să nu cred prea mult în sfânta noastră... Am fost aseară la doamna Batailleur !

— Ah !... zise Esthera cu un fel de silă amestecată cu oarecare curiozitate.

Sila venea de acolo că doamna Batailleur, al cărui nume îl arunca Micuța fără băgare de seamă în convorbire, era un fel de tranziție care trebuia să readucă invitația la cărți pe tapet.

Însă casa de joc înspăimânta pe Esthera; o înspăimânta dar o făcea și curioasă.

Curiozitatea avea mai multe motive. Esthera știa într-un fel că între doamna Batailleur și Micuța erau o mulțime de secrete. Ea nu avea agerimea necesară ca să ghicească ceea ce voia Sara să-l ascundă, dar fantezia Sarei nu era totdeauna ascunsă.

Doamna Batailleur era factotumul Sarei. Ea nu se da înapoi de la nimic, era capabilă de orice.

Pentru Esthera care nu o cunoștea dar care știa încurcat o parte din istoria ei, femeia aceasta părea de departe ciudată, aproape fantastică.

Numele ei venea întotdeauna ca prologul unei istorisiri ciudate. Esthera și-o închipuia ca posedând resursele fabuloase pe care poeții comici le dau pehlivanilor lor de servitori.

Așadar modul cum era conversația da să se înțeleagă că urma să fie vorba despre doamna Batailleur și despre Lia.

știa tot felul de înșelătorii și fata nevinovată...

Femeia îmbătrânită în intrigă, negustoreasa care Esthera aștepta.

— M-am dus la doamna Batailleur, zise iar Sara, pentru o mică afacere de bursă. Am multe acțiuni pe numele ei... Ghicește pe cine am întâlnit în prăvălie la ea ?

— Pe Lia ? zise Esthera.

— Scumpa mea, toate lucrurile le ghicești ! zise Micuța făcând pe supărata. Lia era într-adevăr... Lia

îngerul nostru curat, care venise să caute o scrisoare de la amant.

— Doamna Batailleur este cea care ?

— Vezi asta n-ai ghicit-o, poate ! Lia nu ne-a fost prietena noastră decât vreo cincisprezece zile, dar în aceste cincisprezece zile am aut vreme să fac câteva lucrușoare. Fără să știu la ce poate să îmi slujească, i-am pomenit de buna Batailleur, care este așa de tainică și așa de îndatoritoare. O dusese acolo sub pretext să aleagă dantele și nu uitasem să laud toate calitățile minunatei doamne Batailleur. Îngerul nostru ne asculta cu mare băgare de seamă, și pare că nu uită nimic din câte i-am spus, pentru că se întoarse singură la templu, a doua zi. Chiar a doua zi ?

— Vai ! da... Știu să găsească prăvălia lui Batailleur și, cum o văzu se roși și-i povesti în picioare... Un văr persecutat de familie și de care îi era milă. Fleacuri, scumpa mea !

— Vezi dumneata, eu n-aș fi crezut niciodată, murmură contesa.

— Totdeauna trebuie să crezi, asta e. Îi puse în mână femeii Batailleur, care este incapabilă de a refuza, o frumușică pungă, foarte bine garnisită, rugând-o să primească din când în când, scrisori la adresa ei. Aici nu era nici un fel de piedică. Numai când sosi prima scrisoare trimisă din Frankfurt pe Main, Batailleur îmi pomeni câteva cuvinte râzând. De cine o să se intereseze cineva dacă nu de o soră ? Curiozitatea mi s-a ațâțat foarte multt. Batailleur vru să facă pe misterioasa ca de obicei. Dar când e la o adică, averea ei este în mâinile mele. Numai mulțumită mie are douăzeci, treizeci de mii de franci înscriși în registrul cel mare și tot cu fondurile mele își ținea casa de joc din strada Prouvaires...

— Ea ține faimoasa casă de joc ? zise Esthera.

— Nebună ce sunt ! zise Micuța; Ce ? Nu-ți spusesem ? Ai putut tu crede, sărmană surioară, că eu am secrete pe care le ascund de tine !... Chiar ea o ține, ori mai bine, eu, sub numele ei.

O mirare și mai mare se văzu în ochii Estherei.

— O ! ai să vezi tu, zise Sara, am să te fac eu numaidecât să le înțelegi pe toate ! Și ai să vezi cum nu

e motiv să te temi. Interesul lui Batailleur este ca să se lase să fie bogată în pușcărie de douăzeci de ori mai bucuros decât să dezvăluie secretul meu. Ca să venim iar la vorba noastră, mi-au trebuit trei luni ca să-i dobor încăpățânarea, și când, în sfârșit, mi-a arătat o scrisoare a galantului misterios, s-a întâmplat că porumbeii nu mai erau la confidențe și că în scrisoare nu era nimic. Scrisoarea care veni pe urmă era și mai puțin însemnată, și acum aștept pe cea de-a treia.

— S-a sfârșit poate ! zise Esthera.

Sara zâmbi cu răutate.

— Poate dintr-o parte, răspunse ea. Galantul nu mi se pare prea stăruitor, dar din partea cealaltă...

Nu sfârși fraza și arătă fereastra cu degetul.

Esthera luă iar lorneta.

O rază de soare de iarnă, trecând printre crengile goale ale arborilor grădinii, loveau piezis geamurile pavilionului din stânga și cădea în plin pe frumosul obraz al Liei.

I se vedea paloarea feței, În vârful lungilor ei gene mătăsoase strălucea ceve și tremura în raza soarelui.

— Plânge, zise Esthera.

— Plânge ? zise Sara cu o compătimire batjorcoritoare, bietul îngeraș nepătat ! Iată ce a învățat-o evlavioasa Rahela, mătușa noastră, care s-a creștinat, și a cărui casă seamănă cu un schit ! ...

Esthera zâmbi.

Lacrimile care tremurau în vârful genelor sărmanei Lia cădeau acum de-a lungul obrajilor ei palizi.

. . . .

Căzuseră multe lacrimi pe scrisoarea pe care o citea Lia. Se cunoșteau urmele.

„Nenorocirea care a căzut pe mine, citea ea, m-a găsit tare, pentru că am conștiința curată. Opera pentru dreptatea oamenilor apasă azi pe mine. A început acum douăzeci de ani și sper că Dumnezeu mă va lăsa s-o ispășesc înainte de moarte.

Dar când mă gândesc la tine, Lia, sărmana mea copilă, sânt mâhnit și parcă am o remușcare. Uneori amintirea ta mă mângâie în singurătatea mea. Te văd

aşa frumoasă şi aşa de dulce ! Citesc în inima ta curată şi chipul tău îmi aduce un zâmbet. Alteori mă gândesc la tine şi se umple sufletul de amărăciune.

Oh ! pentru ce ai venit în calea mea, Lia ! Pntru ce te-am iubit eu, a cărui inimă nu bătuse niciodată pentru o femeie ! Pentru ce m-ai iubit !

Eşti aproape un copil ! Peste câţiva ani am să fiu un moşneag. N-aveai să faci nimic în viaţă decât să fii fericită şi să slujeşti pe Dumnezeu. Eu merg încă din zilele tinereţii mele înconvoiat sub povara unei datorii misterioase. Tu, Lia, nu poţi să-mi dai bucuria ta, şi eu ţi-am şi dat mâhnirea mea !

Ce frumoase erau zâmbetele tale de fecioară ! Cum mă simţeam întinerit văzându-te fericită şi liberă, alergând pe potecile verzi din munţii Wurtzburgului !

Acum sunt lacrimi pe scrisorile tale ! Ai salvat viaţa bietului proscris, Lia ! şi drept răsplată a binefacerii, proscrisului ţi-a schimbat fericirea în suferinţe !

Nu pot să zic Mai bine ar fi fost să mor, pentru că

Nu trăiesc pentru mine singur, şi trebuie ca datoria mea să se împlinească. Dar de o mie de ori ar fi fost mai bună robia, care a venit mai târziu !

Aş suferi poate mai mult, dar ai fi mai fericită.

Trebuie să mă uiţi, Lia !... te rog, trebuie să-ţi zici că am murit, şi să nu te mai gândeşti la mine. Ascultă ! Mâna lui este mânjită cu sânge !... Ce legătură este între ucigaş şi înger ?

Este foarte adevărat, am ucis ! Destinul mă împinge şi Dumnezeu a pus mâna mea sabia dreptăţii lui ! O ! te rog, nu mă mai iubi ! Ca să-mi împlinesc datoria, îmi trebuie puterea fără înduplecare şi voinţa care nu iartă. Nu mă mai iubi, pentru că simt că slăbesc când mă gândesc c-aş putea fi fericit.“

Lia citea printre lacrimi şi sufletul ei era plin de groaza. Se înfiora când citea vorbele acelea de dragoste şi de răzbunare, dar în inima ei nu era nici un gând de blam.

Acela care scrisese rândurile acestea era zeul ei. Îl iubea nespus, fără margini.

Dragostea ei seamănă cu un cult.

Aruncă hârtia pe masă unde se amestecau mai mult de douăzeci de scrisori, împrăştiate. Unele erau scrisori primite, celelalte erau ciorne, pecare chiar fata le scrisese şi pe care nu le trimisese.

Nu cuteza să spună tot celui pe care îl iubea. Era aşa de nefericit ! Ea încerca să-i trimită numai bucurie. Când inima îi dicta cuvinte prea triste, azvârlea departe scrisoarea începută, ca să o refacă mai veselă.

Mâna căuta căteca secunde primntre hârtiile răsfirate, până ce alese o scrisoare, mai ales citită decât celelalte, şi pe care vroia s-o mai citească iar.

Era un fel de leac pe care vroia să-l pună pe rana vie a inimii ei.

„Ţi-am spus să nu mă mai iubeşti, Lia ! zicea scrisoarea. Oh ! să nu mă crezi... doresc să mă înşel chiar pe mine. Ce m-aş face fără iubirea ta ! Numai ea singură îmi dă puterea să lupt împotriva deznădejdii mele !

Cei care mă cunoşteau spuneau mereu că sufletul îmi este tare şi că nici o nenorocire nu mi-ar putea încununa voinţa de fier. Aveau dreptate ; voinţa mea stă neclintită şi ştiu bine că aş putea muri fără să plîng, ca şi în zilele puterii mele.

Dar ce este moartea ? Omul trebuia să ştie să trăiască să-şi păstreze cu răbdare vigoarea pentru ceasul luptei, să sufere şi să nu mai fie slab, să-şi îngroape focul în suflet ca să-l scoată apoi curat în zilele libertăţii !

Aici e vitejia. Numai odată s-au închis peste mine uşile temniţei. Eram mai tânăr, poate mai tare, cel puţin nu disperam. Ceasurile robiei mele treceau pregătindu-mi scăparea ori combinînd planul bătăliei care trebuia să-mi pună în sfîrşit piciorul pe grumazul vrăjmaşilor mei.

Şi nici un minut de osteneală ori de îndoială ! Mâna mea era tare, gândul limpede, drumul era tras înaintea mea. Pe când eram închis, eu mergeam !

Mi s-a răcit sângele ? Sânt cumva mai slab ori mai puţin curajos ? Nu ştiu, dar, din când în când, în înceata singurătate a nopţilor, mi se strânge inima şi un văl de doliu se întinde pentru mine peste viitor !

Ţelul pe care îl urmăresc eu nu este o răzbunare stearpă. Când eram tânăr şi fericit, mi-am primejduit în mai multe rânduri viaţa pentru libertatea Germaniei. Tata, care era un sfânt şi un cavaler, a murit pentru cauza asta.

Eram trei fraţi care umblam pe urmele lui, şi pentru că el ne poruncise să ne dăm sângele pentru patrie, mergeam înainte, înfruntând pe sutaşii regelui şi căutând peste tot martiriul.

În vremea aceea, Lia, oamenii împotriva cărora mă lupt azi nu omorâseră încă decât pe tata. Mai târziu mi-au asasinat surioara, o copilă dulce ca şi tine, Lia, care avea un suflet tot aşa de sfânt ca şi al tău, şi pe care o iubeam tot atât cât te iubesc pe tine !

Sânt două crime mari de pedepsit, nu e aşa ? Ei bine, dac-ar fi vorba numai de răzbunare, cred că m-aş opri. N-aş putea să iert, dar mi-aş frânge sabia, lăsându-i Dumnezeului drept grija pedepsei...

Alta însă e datoria mea. Era o dată în Germania o viţă puternică pe care ucigaşii tatii şi ai surorii mele au aruncat-o în pulbere. Eu vreau să înalţ iar viaţa asta. Mai înainte de a te cunoaşte, tot devotamentul şi iubirea din mine erau pentru singurul moştenitor al acestei nobile familii. Acum când te iubesc, Lia, inima îmi e împărţită în două. Devotamentul mi-a rămas întreg şi toată viaţa mea lucrez numai pentru copilul acela care este fiul sorei mele.

Multă vreme m-am luptat împotriva pasiunii care mă atrăgea spre tine. Conştiinţa mea îmi zicea că pentru mine a iubi este o crimă şi că nu aveam dreptul să-mi dau inima unei femei, deoarece eram robul unei datorii.

Strădanii zadarnice şi lupte fără de nici un folos au fost. Inima mea era virgină la vârsta când de obicei omul are amintiri vechi de dragoste. În ea era o grămadă de iubire fără obiect. Tot ce cheltuiesc ceilalţi oameni în focuri nebune şi în capricii de-o zi, din adolescenţă până la maturitate, eu păstrasem cum îşi păstrează comoara un capitalist zgârcit. Lia, te-am văzut. Inima mi s-a trezit. Te-am iubit. Te-am iubit.

Şi cât de mult mulţumesc lui Dumnezeu că te-a adus în drumul meu ! Copilul, al cărui tată m-am făcut eu, va

avea în tine o a doua providență. Tu mă susții ! Tu ești puterea și curajul meu !

Cînd sufăr prea mult, te chem : „Îți văd obrazul de înger aplecându-se spre mine, îți aud vocea scumpă murmurând vorbe dulci...

Oh ! tu ești speranța mea ! Fără tine, aș fi căzut poate, sub îndoiala care mă doboară. Pentru că mâinile îmi sânt legate, vai ! și, pe când îmi sleiesc puterile voind să-mi sfărâm lanțul, cine știe ce este moștenitorul nobililor conți ?

Trăiește el încă ? Vrăjmașii lui sânt puternici. Poate chiar este gata să moară sub loviturile lor în minutul acesta când îți scriu !

Dumnezeule ! atâtea clipe pierdute ! Atâtea osteneli zadarnice ! atâtea vegheri ! atâta sânge și primejdii !

Oh ! am nevoie de gândul tău, Lia ; spui că te rogi pentru mine, roagă-te pentru el.

Rugăciunea ta trebuie să fie bună la urechea lui Dumnezeu. Mă lipesc de tine ca de un înger mântuitor, care va fi pentru mine la fel cu sprijinul Cerului în datoria mea de foc.

Iubește-mă, te rog ! Toată speranța mea este în tine ! Când nu-ți mai văd imaginea, pierd orice speranță, cum o revăd cred în victorie și în fericire..."

Lia plângea încă, dar zâmbea.

Pe obrazul ei încântător se vedea o bucurie serioasă.

— Privește, Micuțo ! zise Esthera care prinsese gust s-o spioneze, mi se pare că zâmbește acum !

— Zâmbește ca o prea fericită ! răspunse Sara, desigur că eu n-am văzut din corespondența lor decât partea mai puțin interesantă !

— Și privește-o acum cum sărută hârtia ! mai zise Esthera.

Sara îi smulse lorneta din mână și se uită cu lăcomie.

— E curat beție ! zise ea și mai pe urmă o s-o vedem așezându-se la masă ; rece și aspră ca o sfântă. Chiar de-ar trebui să cheltuiesc o mie de ludovici, am să pun mâna pe toate scrisorile tale, frumosul meu îngeraș ! zise ea încruntând privirea ; și am să le citesc de la primul rând și până la cel de pe urmă...

VIII

ISPITITOAREA

Lia nu știa că erau ochi care o vedeau în singurătatea ei. Inima ei era cu cel care lipsea ; se gândea numai la dragostea ei și uita de restul lumii.

Doamna de Laurens avusese o adevărată neșansă ! Dacă ar fi rupt pecetea scrisorii, în loc să dea peste rînduri nesemnate, foarte ușor ar fi ghicit numele amantului misterios.

Scrisoarea aceasta îi plăcea cel mai mult Liei. În ea se găsea încă multă tristețe, dar atîta iubire !

În celelalte, pasiunea ascunsă părea că se teme să se arate. Era un bărbat puternic, care se cutremura de pasiune și care se indigna de slăbiciunea lui.

În această scrisoare, dimpotrivă, se sprijinea pe dragostea lui și se fălea că iubește. Pentru el iubirea Liei era un fel de talisman protector. Remușcarea lui era înfrîntă. El spera, vorbea de viitor și Lia era foarte fericită, pentru că de la el venea speranța aceasta.

După ce citi și ultima literă a scrisorii duse hârtia la buze și puse pe scrisul pe jumătate șters o sărutare recunoscătoare.

Ținu scrisoarea pe buze câteva secunde, pe urmă mâna îi căzu pe masă.

Nu mai zâmbea.

— Dumnezeule ! își zise ea, nu mă mai iubește el oare ? Scrisoarea asta m-a bucurat așa de tare. Am primit-o acum mai mult de trei luni !.... Celelalte două care au venit după ea erau scurte și nu spuneau nimic. În rîndurile acelea scrise în grabă se vedea răceala. Și ultima e de șase săptămîni. Patruzeci și două de zile ca să-mi scrie !

Un fior îi trecu prin tot corpul.

— Suferă atît de mult ! își mai zise ea. Dacă l-o fi zdrobit nenorocirea lui prea grea !... Dacă o fi bolnav !... Dacă o fi...

Nu-şi termină gîndul, dar păli şi mai tare şi capul i se lăsă pe piept.

Ochii ei erau umezi, buzele albe se mişcau încet, murmurînd o rugăciune.

De departe, Esthera şi Sara credeau că adormise.

După mai multe minute de nemişcare se ridică brusc.

— Nu, nu ! îşi zise Lia iar cu o rază de speranţă în ochi. Dumnezeu nu poate să mă facă aşa de nefericită ! Mîine am să mă duc la femeia aceea, am să găsesc o scrisoare ! Oh ! Doamne ! Sfânta Fecioară ! cum o să vă mulţumesc în genunchi ! Cum am să vă binecuvântez ! O scrisoare, o vorbă care să-mi zică : Nu te-am uitat !

Pe masă era o casetă mică închisă cu cheia, şi în care negreşit că ea ţinea toate hârtiile acestea răsfirate acum.

Lia o lua, o deschise şi puse în ea una după alta toate scrisorile după ce mai întâi le îndoi. Îndoindu-le, citea în fiecare o vorbă, o frază care-i aducea aminte de cuprinsul ei întreg.

Le ştia pe dinafară, deşi îşi petrecea toată vremea numai ca să le tot citească.

Împreună cu scrisorile iubitului ei strângea şi ciornele pe care le începuse ea. Rândurile scrise de mâna ei vorbeau despre el ca şi cele care veneau din Frankfurt. Iubea tot atît de mult.

Caseta era plină şi nu mai erau pe masă decât două-trei hârtii mototolite, fiind prea mult citite.

Lia luă una s-o pună la loc şi ochiul ei pică, distrat, pe primele rânduri.

În loc s-o împăturească, o păstră deschisă în mână. Era o ciornă a ei, pe care o scrisese de multă vreme, la o lună după ce sosise în Paris.

O păstrase, pentru că cele ce-i spunea ar fi sporit suferinţa aceluia pe care voia să-l mângâie.

Fără voia ei, începu să recitească pagina aceasta uitată.

„Nu ştiu unde eşti, zicea ea atunci, şi de când am plecat din Germania n-am mai primit o scrisoare de la tine.

Otto, tu care mi-ai făgăduit să mă iubeşti totdeauna, nu te mai gândeşti la mine ? Ce faci ? Ce faci ? Dumnezeule ! cît aş vrea să ştiu şi cît de mult sufăr când mă simt departe de locurile unde te afli tu !

Trimit scrisoarea mea bunului Gottlieb, ţăranul din preajma Esselbadului care te adăpostea. Sper să ajungă la tine scrisoarea mea !

Sunt la Paris, la tata, pe care abia îl recunosc, cu surorile mele pe care nu le văzusem încă de când eram copii. Locuiam într-un castel măreţ şi sunt înconjurată de un lux nou pentru mine.

Totul este frumos în casa tatii, nimic nu lipseşte, nici chiar verdeata, nici chiar cântatul păsărilor.

Din pavilionul în care îţi scriu, văd copaci mari ale căror crengi, când se mişcă, îmi ating geamurile ferestrei, şi plâng câteodată, uitându-mă la ele, Otto, pentru că ele îmi amintesc de arborii ceilalţi care cresc liberi, pe munte şi sub umbra cărora ne odihneam amândoi...

Cât erai de fericit că mă vezi şi mă simţi lângă tine ! Şi acum parcă simt sărutările tale pe mâna mea ! Dumnezeule ! credeam că iubirea aceea nu se va stinge niciodată. Nu m-oi fi înşelat ?

Văd pe tata în toate serile, este bun cu mine şi cred că mă iubeşte. Îl respect din adâncul inimii.

Am un frate, care s-a uitat la mine ca un lornion, când am sosit acasă. Îmi sărută mâna ca unei străine şi îmi spune că sunt frumoasă. Nu ştiu dacă mă iubeşti.

Am două surori. Dacă ai şti ce frumoase sunt, Otto ! Ne-am dus o dată la bal şi le-am văzut înconjurate de mulţi curtezani. Toată lumea este la picioarele lor. Când se poartă cu umerii goi şi cu fruntea acoperită de diamante, chiar eu nu le pot privi fără să mă uimească.

Tata, frate-meu şi amândouă surorile mele sunt evrei : până acum nu s-a pus nici o piedică pentru împlinirea datoriilor mele de creştină, dar deosebirea asta de lege mâhneşte pe bătrânul meu tată. De două, trei ori chiar mi-a făcut imputări plânde, şi nu ştiam ce să-i răspund.

Frate-meu şi soră-mea mijlocie nu se ocupă de asta. Soră-mea mai mare râde şi glumeşte când se vorbeşte de religie.

Sunt liberă. Nimeni nu-mi controlează purtarea. Mi se zice să fiu fericită și să mă bucur de viață. Toate plăcerile îmi stau la îndemână, nu știu ce să fac cu banii care mi se dau. Cu toate astea sunt foarte mâhnită, Otto, și în fiecare zi îmi pare tot mai rău de casa modestă a bietei mătuși Rahela. Sufăr că nu-i mai văd obrazul senin, care îmi amintea de obrazul dulce al mamei. Îmi pare rău după odăița mea care avea o vedere frumoasă în munte, după aerul curat, după orizontul deschis și după clopotul de la capela vecină care mă aștepta în zori de zi.

Îmi pare rău, dar ca să mă amăgesc, Otto, numai de tine îmi aduc aminte ! De tine îmi este dor, și nu de lucrurile acelea care ımi erau scumpe numai pentru că erai tu acolo...

Mi-ar place Parisul, dacă ai fi și tu aici și, dacă nu te-ai mai găsi împrejurul casei mătușii aș fi mâhnită și la ea ca și în alt loc...

Otto, n-ai vrut niciodată să-mi spui numele familiei tale, pe-al meu asemenea nu-l știi, și deși am schimbat credința între noi, rămânem tot străini unul de altul. Asta mă înfricoșează. Sunt zile când aș vrea să mă încredințez ție, fără voia ta. Mi se pare c-ar fi o legătură și aș vrea așa de mult să cred în unirea noastră ! Dar alteori ezit și mă mîhnesc pentru rezerva noastră a amândorura.

Sunt o fată nebună. M-am aruncat în brațele tale, și ca să mă atragi la tine, n-a trebuit decât un semn. E rău. Se zice că familia mea e nobilă, e mai bine să nu știi numele sărmanei nebune care s-a făcut roaba ta. Dacă Dumnezeu ar lăsa să cadă pe mine pedeapsa lui cea mai crudă, dacă nu m-ai mai iubi, cel puțin imprudența mea ar rămâne un secret pentru lume, și n-aș suferi nici batjocura, nici mila nimănui...

Ultima dată când te-am văzut, eram în pădurile mari de molid care înconjoară castelul vechilor nobili de Thor. Venisem din Esselbach călare și ne plimbam amândoi pe potecile din munte vorbind despre absența ta viitoare.

Făgăduiai să te întorci peste o lună, dar îmi spunea ceva că despărțirea noastră are să fie mai lungă. Am ajuns, fără să ne gândim, până la poalele zidului vechii fortărețe.

Sunt niște ruine dărâmate și sălile mari unde se adăpostea puterea seniorilor n-au azi alt acoperământ decât cerul. Dar sunt ruine mândre, întăririle de primprejur vorbesc și azi de bătălii și vitejii. Turnul cel înalt care e singurul neatins în vârful muntelui, pare un rege uriaș, în picioare pe treptele tronului.

Îmi aduc aminte c-ai privit multă vreme în tăcere dărâmăturile acelea ale unei glorii trecute. Pe fruntea ta era melancolie și mi s-a părut că văd o lacrimă, care s-a uscat foarte repede, tremurând pe pleoapele tale.

Nu eu îți produceam emoția asta, Otto. Știu bine că în inima ta primul loc nu e pentru mine.

Și nu mă plîng ! Rog fierbinte pe Dumnezeu să-mi păstreze mereu locul al doilea !

Îmi place că nu te oprești în calea ta. Țelul ce urmărești trebuie să fie nobil și drept ca și tine. Mergi, oh ! mergi mereu, fără să te gîndești la sărmana fată care te iubește. Nenorocirea ei cea mai mare ar fi să fie o piedică în drumul tău.

Uitându-se la ruinele Thorului, ai zis câteva cuvinte care pentru mine au fost un fulger. Am ghicit, pentru întâia oară, că erai urmașul unui neam nobil și că viața ta cerea un mare devotament.

Îmi spusesei de multe ori : „nu sunt stăpân pe mine". În clipa aceea am înțeles.

Otto, nu sunt geloasă de ceea ce dai altora. Iubesc pe acela pe care îl iubești și tu și aș fi fericită să îi dau viața mea. Lucrează și luptă ! Rugăciunea mea e cu tine. Dar dacă într-o zi vei birui, gândește-te la mine și întoarce-te.

Întoarce-te mai cu seamă, dacă Dumnezeu nu-ți dă izbânda".

: : : : : : : : : : : : :

„De două zile am scris rândurile acestea și n-am închis scrisoarea, pentru că nu știu dacă trebuie să-ți scriu cuvinte de mâhnire.

Vreau s-o continuu. Când îți văd numele pe hârtie, mi se pare că ești aici, mi se pare că îmi ascultă plânsul și că vocea lui iubită mă mângâie.

Am multe lucruri să-ţi spun, Otto. Mi se pare c-o să fiu nefericită în casa asta. De două zile a început să-mi fie frică şi n-am pe nimeni căruia să mă destăituiesc.

Este o copilărie, poate. De obicei, lucrurile misterioase se fac noaptea şi frica aşteaptă întunericul.

Eu aud în mijlocul zilei lucruri ciudate, nu le pot pricepe şi mă sperie.

Aproape toată ziua stau într-un pavilion de care ţi-am mai vorbit, şi care dă în grădina casei. Din pavilionul acesta se intră într-o seră care e lungă cât grădina.

În fiecare zi pe la ora opt şi jumătate de dimineaţă aud un pas greu, dat discret, care coboară treptele unei scări nevăzute, aproape de mine.

Sunt minute când întorc capul, încredinţată că paşii se aud chiar în camera mea.

O uşă se deschide la câţiva paşi sub pavilion şi, să nu crezi că e un vis ; zgomotele acestea sunt adevărate. Le-am auzit de douăzeci de ori şi tot la aceeaşi oră. Pasul se auzea sub mine. De vreo patru-cinci ori am deschis uşa serei şi am tras cu urechea.

Pasul se aude de-a lungul grădinii şi în capătul serei, unde este un chioşc în care nu intră nimeni niciodată.

Cum ajunge acolo, omul care umblă pe sub pământ deschide o a doua uşă şi zgomotul încetează...

Seara, cam către cinci, acelaşi lucru se repetă, dar în sens invers.

Paşii vin din grădină, trec pe sub pavilion şi suie încet scara pe care au coborât-o de dimineaţă.

Am întrebat pe grădinar ca să aflu dacă sunt pivniţe în partea aceea, dar grădinarul a început să râdă.

Am întrebat pe fata mea din casă, dar s-a uitat la mine cum se uită cineva la un om apucat de nebunie.

Cu toate acestea nu e o iluzie. Ceva ciudat se petrece în casa asta, fără ştirea tuturor.

Singurătatea face pe om să aibă frică şi eu sunt totdeauna singură.

Ţin pavilionul pentru mine, pentru că nu vine nimeni să mă supere, dar n-aş îndrăzni să stau şi noaptea în el, şi de aceea dorm în altă parte a casei.

Sărmană fată ce sunt! Sufletul îmi este bolnav. Semăn și eu cu tiranul acela de melodramă care auzea pe cineva umblând prin zid! Dar nu despre asta vreau să-ți vorbesc, Otto, și dacă aș avea lângă mine o ureche prietenă, n-aș mai avea frica asta de copil.

Am întâlnit aici o fată de vârta mea pe care aș putea-o iubi! E tot așa de frumoasă ca și surorile mele și care, după obrazul ei blând, se pare să aibă și un suflet bun. Se numește Denise. De cum am văzut-o întâia oară, m-am simțit atrasă de ea, și aș fi vrut să fie prietena mea. Dar se pare că nu iubește pe surorile mele și Micuța mi-a zis să mă feresc de ea.

Micuța este sora mea cea mare. Așa i se spune aici. De ea vreau să-ți vorbesc.

De când am sosit, sora mea Esthera este cu mine nepăsătoare și rece. Micuța, dimpotrivă, s-a prefăcut că ține foarte mult la mine. A pus un fel de cochetărie ca să-mi câștige încrederea. Începusem s-o cred bună și cu adevărat iubitoare.

Ca să mă destăinuiesc, mi-a făcut fel de fel de destăinuiri, și cu ce artă! Mai întâi păcate neînsemnate, apoi purtări de doamnă mare care se coboară până acolo ca să se poarte ca o burgheză.

M-a dus, învinuindu-se în gura mare, la o femeie Batailleur, negustoreasă la Templu, care îi vindea nimicuri la preț mare.

Când a văzut că nu mă sperii, a făcut un pas înainte, sondând terenul cu mai multă pricepere.

Lăudă foarte mult pe femeia aceea Batailleur, care face o mie de meserii, care de care mai dubioase, dar care este discretă. Vreau să-ți spun, Otto, că m-am dus singură la femeia aceea și că am plătit-o ca să primească scrirsorile tale.

Locuiește în strada Vert-Bois, no. 9. Ce bine ar fi să pot găsi curând o scrisoare la adresa asta!

Pricepeam greu ce-mi spunea sora mea mai mare, și pentru că îmi vorbea zâmbind, zâmbeam fără să-i răspund.

Cum să-ți spun eu astea, Otto, ție, care ești așa de nobil și așa de mândru!

Micuța, care are de două ori vârsta mea și care ar fi trebuit să-mi țină loc de mamă, vroia să mă întineze ! Sub afecțiunea ei, era un fel de ură ale cărei motive nu le pot ghici. Nu știu dacă ea e vinovată, dar dorește să mă facă pe mine vinovată.

Mi-a vorbit de plăceri necunoscute și de delicii misterioase. Îmi descrise mii de tablouri de seducție.

Am găsit în camera mea cărți. Ce știu ! Ți-am spus destule ! M-am roșit și parcă îmi tremură în mână..."

. . . .

Începuse să se însereze. Răcoarea serii aburise geamurile pavilionului Liei. Esthera și Sara, care nu mai puteau vedea nimic, se așezară iar una în fața alteia, lângă cămin.

— Și de ce vrei să te temi, scumpa mea ? zicea doamna de Laurens. Totul este prevăzut. Acolo o să fii mai în siguranță decât sub masca ta de ieri ! Crezi tu că eu degeaba mi-am dat atâta osteneală ? Dacă am dat capital lui Batailleur, dacă am garantat casa, ca să zic așa, am făcut pentru că vroiam să fiu stăpână desăvârșită. Ai să vezi cu câtă artă e aranjat tot ! Lângă bancher, este un fel de lojă cu grile pe care mușterii o numesc confesionalul prințesei. Ei sunt convinși că în spatele grilajului care este acoperit cu o perdea de muselină, stă o persoană importantă care vine acolo să-și astâmpăre, ferită de vederile lumii, patima sa pentru joc. Se crede chiar că doamna aceasta puternică ar putea, în cazul că va fi surprinsă, să paralizeze puterea poliției.

Esthera zâmbi.

— De câteva zile, zise iar Sara, Batailleur a lansat printre jucători o altă versiune. Perdeaua lojei nu ar ascunde o prințesă, ci un mare personaj politic, indigen ori străin, un ambasador, poate chiar un ministru. Admițînd ipoteza asta din urmă, înțelegi bine, scumpo, că nu avem să ne temem de nimic din partea guvernului...

— Și tu, stai în lojă ?

— Nu totdeauna... Loja este un loc pentru cazurile primejdioase, un azil. De vreme ce eu am un control suveran asupra admiterii judecătorilor, știu mai înainte de a intra în sală dacă se poate întâmpla să fiu cunoscută...

Trebuie să aleg între loja mea şi unul din fotoliile care aşteaptă împrejurul mesei. Când aleg fotoliul, e dovadă că n-am de ce mă teme, dar ca să fiu şi mai fericită, îmi schimb toaleta, şi-mi încredinţez capul în mâinile femeii Batailleur care a găsit secretul să-mi facă o altă fizionomie.

— Femeia asta, Batailleur, cum văd eu, se pricepe la multe lucruri ?

— Scumpa mea, este o ursitoare !... Îndată ce mă aşez la masă, începe pofta de joc... Esthera, sunt zece ani de când joc şi niciodată nu m-am simţit o clipă măcar obosită ori sătulă ! Judecă tu singură dacă dragostea e ca jocul !... Şi apoi una nu împiedică pe alta... Ascultă-mă, bancherul îşi pronunţă formula : se aude zgomot metalic care îţi trezeşte nervii, ceva trece prin sânge, pulsul bate mai tare. Postavul verde piere sub un strat de aur, e numai aur peste tot ! Bani mari din Spania, suverani englezi, galbeni, napoleoni, mai ştiu şi eu ! Au venit din Londra, din Viena şi din Madrid. Aur din Petersburg, aur din Consstantinopol. Cărţile se amestecă... toţi oamenii aşteaptă, şansa şi-a spus cuvântul, am jucat, am câştigat. Tot aurul care acopere masa stă grămadă dinaintea mea !

Sânul Sarei zvâcnea, glasul îi vibra.

Esthera sta cu ochii în jos şi când îi ridică, ieşi un fulger din ei.

Micuţa îşi stăpâni un gest de triumf.

— Eşti jucătoare, murmură ea ; ai să vii.

Esthera nu răspunse încă.

— Ai să vii, repetă Sara, îşi spun eu că e cea mai mare plăcere... Plăcerea care durează şi nu oboseşte !

Îşi apropie fotoliul de al surorii.

— Şi apoi, mai e şi altceva afară de joc ! zise ea, făcându-şi vocea mai insinuoasă ; împrejurul mesei, unii sunt aventurieri, alţii însă sunt gentilomi. Vin din toate părţile ca şi aurul pe care-l aduc. Am văzut englezi blonzi şi albi ca nişte femei, italieni cu privirea de foc, nemţi serioşi şi visători, atleţi ruşi al căror pumn ar fi spart în bucăţi masa.

Sara îşi ascuţi zâmbetul şi glasul îi coborî şi mai jos până a ajunge un murmur.

Vorbi ; gura îi era aproape de urechea Estherei.

Sânul Estherei tremură, tot sângele i se sui în obraz. Zâmbetul Sarei rămase calm...

— Ei ! zise Esthera, oh ! Sara ! Sara !

— Scumpo, răspunse Sara, nu cumva am ajuns să ne prefacem ?

— În lume... începu contesa.

— Lumea !... zise Micuţa bătând din picior, şi vii să-mi vorbeşti de primejdii ! Dar acolo e adevăratul pericol ! În lume, totul transpiră cu multă răbdare şi muncă. Eu mi-am făcut o reputaţie care se răsfrânge asupra ta şi pe care o susţii, dar, crede-mă pe mine, Esthera, ar ajunge o singură suflare ca să se vestejească tot renumele ăsta. Cea mai mică intrigă ar ucide-o şi, ori de câte ori priveşti pe un bărbat, mi-e frică !

Ochii Estherei se ridicară curioşi şi miraţi.

— Mi-e frică pentru că eşti în salon, zise Sara, pentru că toţi ochii sunt deschişi pe noi, pentru că acolo se află o sută de femei care sunt invidioase şi care pândesc prilejul de a ne face rău !

Tăcu şi se uită în faţa surorii.

— Vrei să fii sfântă ? o întrebă ea deodată.

— Negreşit... îngână contesa.

— Ai vrea, drăguţa mea, zise Sara, dar nu poţi !... Eşti tânără, eşti voinică, inima îţi vorbeşte, sentimentele ţi se agită ! Ei bine, îţi spun eu că lumea e o cursă mare în care ai să dai, cu ochii deschişi.

Banul domină lumea, dar n-a putut încă să omoare toate prejudecăţile. Dacă am fi dintr-o rasă istorică, dacă părinţii noştri ar fi murit la Bouvines ori la Fontenoy, nu ţi-aş vorbi poate altfel, dar greşeala care se iartă doamnei ducese, zdrobeşte pe fata evreului.

— Sunt contesă ! vru să zică Esthera.

— Contesa Lampion, buna mea soră ! Crede-mă pe mine, în poziţia noastră, trebuie să ai două coarde la arc, două drumuri în viaţă. Unul pe care mergi cu obrazul descoperit şi cu capul sus ; altul pe care porneşti cu cel mai mic sunet, când nu te pândeşte nici un ochi ; unul unde eşti rece, aspră şi bine călare pe virtute, altul unde faci ce vrei.. Ştiu o domnişoară care doarme cu corsetul ca să-şi facă o talie de viespe ; vine la bal sufocată şi foarte des mama sa e nevoită să desfacă, după contradans, şiretul

prea mult strîns... N-ar fi mai bine să păstreze cineva jena pentru orele pe care le dă lumii și să arunce corsetul aspru după paradă ca să se odihnească în libertate, ca să poată suporta mai ușor oboseala de seară ? Tu ești ca domnișoara aceea, sărmană Esthera. Vrei să nu scoți corsetul de pe tine. Îți face rău și ai să-l slăbești tocmai sub privirea vrăjmașă a lumii ! Dar ce ? Afară din lume, dimpotrivă, câtă siguranță este pe drumul pe care te avânți singură și deghizată ? Ce libere îți sunt mișcările ! Oamenii pe care-i întâlnești nu știu cum te cheamă. Îi vezi în treacăt, pe urmă îi pierzi. Dar îi poți găsi iar.

— Nu nega. Hai ! Esthera, natura ne-a dat, nouă femeilor, apropoul și sângele rece. Negreșit ca să ne folosim de ele ! Tăgăduiești și dacă ochiul lumii nu ne-a prins niciodată asupra greșelii, lumea este în noi. Acuzațiile pe care le aude de afară se pierd în vânt. Nu crede în lucruri pe care nu le știe ; zice că nu poate să ai astfel de moravuri car nu seamănă cu ale ei.

— Dar, la nevoie, lumea poate să creadă în acuzațiile astea, zise Esthera, care era pe jumătate convinsă.

— Chiar admițând asta, încă ar fi sigur că nu riști prea mult pentru o viață de plăcere decât pentru câteva minute de bucurie tulburată de teamă, decât pentru câteva minute de spaimă, prinse în zbor, și a căror fericire seamănă cu o tortură. Pentru că, știi bine, că pedepsele lumii n-au grade. Un păcat ușor este pedepsit ca o crimă. Dar noi raționăm aici fals și eu pretind că discutăm imposibilul.

— Cu toate astea, zise Esthera, dacă micul Franz ar fi putut vorbi !

— Iar Franz ! zise doamna de Laurens cu o mișcare de mînie, ce putere ar fi putut să aibă vorba lui pe lângă a mea ? Și apoi, toată afacerea asta este o excepție. Am lucrat ca o nebună și aș fi meritat să fiu pedepsită. Micul Franz, mi se pare mie, a fost funcționar al casei de Geldberg. Ar fi trebuit s-o știu mai demult. L-am văzut într-o zi în casa de joc și negreșit că nu eram nici într-o primejdie pentru că perdelele lojei mele îl opreau să mă vadă. Dar mi-a plăcut. Nu-mi aduc aminte să fi avut eu un capriciu mai viu și mai fără veste în viața mea ! Mi-am pierdut mințile. Eu singură am făcut primii pași, și, în

urma ordinului meu, Batailleur îi băgă în confesionalul prințesei.

Sara spuse astea fără să roșească. Esthera nu se arătă scandalizată.

— Iată singurul tău argument, zise Sara. Franz și iar Franz ! Faptele mi-au dat un răspuns și îți jur, scumpă Esthera că Franz n-are să deschidă niciodată gura împotriva mea...

O slujnică intră cu o scrisoare în mână.

— Din partea domnului doctor, îi zise ea.

Sara luă scrisoarea : slujnica ieși.

Sara rupse plicul.

Abia își aruncă privirea pe rândurile scrise și păli. Sprâncenele chiar i se încruntară.

Scrisoarea zicea :

„Doamnă,

Potrivit dorinței dumitale, te înștiințez în grabă de rezultatul duelului nostru ! Tînărul F. a scăpat sănătos, nevătămat. V. a fost rănit".

Sara rămase încremenită o secundă.

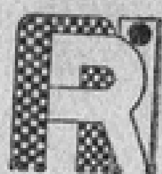
Turba de necaz. Din ochi îi ieșeau fulgere.

— N-au reușit ! gândi ea, pe când dinți-i încleștați n-o lăsau să respire. L-au lăsat să trăiască. Trebuie să mă amestec eu ! !

În ochii ținuți în pământ era aceeași expresie amenințătoare și groaznică așa cum s-a mai văzut la ea când se uita la soțul ei atunci cînd sta în genunchi și zdrobit de suferință.

SFÂRȘITUL VOLUMULUI I

Tipărit sub comanda nr. 30 390
Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria „CORESI" Bucureşti

ISBN 973-96055-08
973-96055-1-6

Volumul I şi II — 1800 lei